

The background of the entire page is a photograph of a sunset or sunrise. The sky is filled with numerous small, wispy clouds that catch the low light of the sun, creating a shimmering, golden effect. The sun itself is positioned in the lower right corner, just above the horizon, where it creates a bright, intense glow. The bottom of the image shows the dark silhouettes of several trees against the bright sky.

New Testament

Aymara Language

Aymara - Bible - New Testament

Mateo	3	
Marcos	74	
Lucas	119	
Juan	194	
Hechos	251	
Romanos	325	
1 Corintios	355	
2 Corintios	385	
Gálatas	404	
Efesios	415	
Filipenses	425	
Colosenses	432	
1 Tesalonicenses	439	
2 Tesalonicenses	445	
1 Timoteo	449	
2 Timoteo	457	
Tito	463	
Filemón	467	
Hebreos	469	
Santiago	490	
1 Pedro	498	
2 Pedro	506	
1 Juan	511	
2 Juan	518	
3 Juan	519	
Judas	520	
Apocalipsis	523	

Aymara - Bible - New Testament

Mateo

Mateo 1

- 1 Akax, Jesusan nayra awkinakapan sutipatkam aytatawa, jupax Davidampita, Abrahamampit saraqirñwa.
- 2 Abrahamax Isaacan awkipänwa, Isaacasti Jacobun awkipänwa, Jacobux Judá chachampina, jilanakapampin awkipänwa.
- 3 Judá chachax Fares, Zérah chachanakan awkipänwa, taykapasti Tamar satänwa. Faresax Hesronan awkipänwa, Hesronasti Araman awkipänwa.
- 4 Aramax Aminadaban awkipänwa, Aminadabasti Naasonan awkipänwa, Naasonasti Salmonan awkipänwa.
- 5 Salmonax Boozan awkipänwa, taykapax Rahab satänwa. Boozasti Obedan awkipänwa, taykapax Rut satänwa; Obedax Jesen awkipänwa.
- 6 Jesé chachasti David reyin awkipänwa. David reyix Salomonan awkipänwa, Salomonan taykapasti Urías chachan warmipänwa.
- 7 Salomonax Roboaman awkipänwa, Roboamasti Abiasan awkipänwa, Abiasasti Asan awkipänwa.
- 8 Asá chachax Josafatan awkipänwa, Josafatasti Joraman awkipänwa, Joramasti Oziasan awkipänwa.
- 9 Oziasax Jotaman awkipänwa, Jotamasti Acazan awkipänwa, Acazasti Ezequiasan awkipänwa.
- 10 Ezequiasax Manasesan awkipänwa, Manasesasti Amonan awkipänwa, Amonasti Josiasan awkipänwa.
- 11 Josiasax Joaquinampina, jilanakapampin awkipänwa, uka urunakan israelitanakax Babilonia markar katuntat apatäpxäna.
- 12 Uka qhipatsti, Joaquinax Salatielan awkipänwa, Salatielasti Zorobabelan awkipänwa.
- 13 Zorobabelax Abihudan awkipänwa, Abihudasti Eliaquiman awkipänwa, Eliaquimasti Azoran awkipänwa.

- 14 Azorax Sadocun awkipänwa, Sadocusti Aquiman awkipänwa, Aquimasti Eliudun awkipänwa.
- 15 Eliudux Eleazaran awkipänwa, Eleazarasti Matanan awkipänwa, Matanasti Jacobun awkipänwa.
- 16 Jacobux Josean awkipänwa, Joseasti Marian chachapänwa, uka Mariaw Jesusan taykapaxa, Cristo sapktan ukana.
- 17 Ukhamasti Abrahamat Davidkamax tunka pusin mita jaqinakaw utjäna. Davidat qalltasina, israelitanakax Babiloniar katuntat apatäpkän ukürkamax, tunka pusin mita jaqinakaw utjäna, ukatsti katuntat apatäpkän ukurut Criston yuriwipkamax tunka pusin mita jaqinakaw utjarakäna.
- 18 Jesusan yuriwipax akhamänwa: María taykapax Joseampi jaqichasiñatak parlatänwa; ukampis janir chikthapkasin Qullan Ajay tuqi usur jaqiptäna.
- 19 José chachapax aski jaqinwa, jupasti Mariarux janiw p'inqachayañ munkänti, ukat jamasat jaytanukxañ munäna.
- 20 Ukham lup'iskiriruw, Tatitun angelapax samkan uñstäna, ukat sarakäna: “José, Davidan yuqapa, Mariar warmimat katuqañ jan axsaramti, yurkani uka wawax Qullan Ajay tuqiw utji.
- 21 Mariax mä yuqall wawa wawachasini, juparusti JESÚS sasaw sutichäta, juparakiw markaparux juchapat qhispiyani” sasa.
- 22 Taqi ukanakasti kuntix Diosax profetap tuqi arskatayna ukarjamaw phuqhasiskäna.
- 23 “Chacha jan uñt'ir mä tawaquw usur jaqiptani, jupasti mä yuqall wawa wawachasini, juparusti Emanuel sutimpiw sutichani” (ukasti: “Diosax jiwampiw” sañ muni).
- 24 Joseasti ikit sartasinxa, kunjämtix Tatitun angelapax jupar sawaykatayna ukham luräna, Mariarusti warmipat katuqxäna.
- 25 Ukampis wawaniñapkamax janiw chacha warmjam mayachasipkänti. Wawarusti JESÚS sasaw sutichäna.

Mateo 2

- 1 Kunapachatix Herodesax uka markan reyikän ukapachaw Jesusax Judea uraqina, Belén markan yurina. Jerusalén markarusti amawt'a jaqinakaw inti jalsu tuqit purinixäna,
- 2 ukat jiskt'apxäna: — ¿Kawkinkis jichha yurki uka judionakan reyipaxa? Inti jalsu tuqin warawarap uñjapxta, ukat jupar yupaychir jutapxta — sasa.

- ³ Herodes reyisti uk yatisin wal mayjt'asina, Jerusalenan jakir taqi jaqinakas mayjt'asirakinwa.
- ⁴ Ukat jupax jilir sacerdotenakampiru, kamachi yatichirinakampir jawsthapiyana, ukatsti kawkhantix Cristox yuriñapakän uka tuqit jiskt'ana.
- ⁵ Jupanakasti sapxänwa: — Judeankir Belén markan yuriñapawa, profetax akham qillqawayi:
- ⁶ 'Judea uraqinkir Belén marka, wali aytat markanak taypinxa, janiw sinti jiskt'aktati; jumat mä jilirix mistuni, jupaw Israel markaxarux irpani' sasa.
- ⁷ Ukat Herodes reyix amawt'anakar jamasat jawsäna, ukatsti jupanakaruw jiskt'ana kunapachapunisa uka warawarax uñstkatayna uka.
- ⁸ Jupanakarusti Belén markaruw khithäna, akham sasa: — Sarapxam, uka wawat sum yatxatanipxam; jikxatasinsti nayar yatiyapxita, ukat nayan yupaychir sarañaxatakiraki — sasa.
- ⁹ Reyin iwxanakap ist'asinsti, amawt'anakax sarawayxapxänwa. Kawkir warawartix uñjapkän ukax, jupanakan nayraqatap saräna, ukatsti kawkhantix wawax jikxataskäna ukkharuw sayt'ana.
- ¹⁰ Amawt'anakasti warawarar uñjasin wal kusionxäna.
- ¹¹ Utar mantasinsti wawarux, María taykapampiskir jikxatapxäna; ukatsti killt'asisin wawarux yupaychapxäna. Imasiñanakap jist'arasinsti, quri, incienso, mirra uka churäwinak juparux katuyapxäna.
- ¹² Amawt'anakasti mä samka tuqiw Herodesan ukar jan kutt'añapatak yatiyatäpxäna, ukat yaqha thakhinjam markapar kutt'awayxapxäna.
- ¹³ Amawt'anakan sarxatapatsti, Tatitun angelapaw Josearux samkan uñstäna, juparusti sänwa: "Sartasim, ukatsti wawampiru María taykapampir irpxarusin Egipto markar jaltxam. Kunapachkamatix nayax siskäma ukürkamaw ukankäta, Herodesaw wawar jiwayañatak thaqhani" sasa.
- ¹⁴ Uka arumpachaw Joseax wawampiru taykapampir irpxaruwayasin Egipto markar sarxäna,
- ¹⁵ uka markansti Herodesan jiwañapkamaw ukankapxäna. Taqi akanakasti kuntix Tatitux profetap tuqi arskatayna ukarjamaw phuqhasiskäna: "Egiptot wawaxar jawsta" sasa.
- ¹⁶ Herodesasti amawt'anakan jupar sallqjatap amuyasisinxä, walpun phiñasina, ukat Belén markana, uka thiyanakan jakir wawanakar pä maranit aynachar taqpachanir jiwarayiriw khithäna; amawt'anakax sapkatayna uka urunakarjam amuyt'asa.

- 17 Ukhamat Jeremías profetan qillqatapax phuqhasina:
- 18 “Arnaqasitanakaw Ramá sat markan ist'asi, jachañampi, wali ayquñampi. Raquelaw wawanakapat jachaskäna, jupasti janiw chuymachatañ munkänti, wawanakapan jiwaratäxatap layku” sasa.
- 19 Herodesan jiwatap qhipatsti, Tatitun angelapaw Egipto markan Josearux samkan uñstäna, ukatsti juparux sarakinwa:
- 20 “Sartasim, ukatsti wawampiru taykapampir irpxarusin Israel markar kutt'xam, wawar jiwayañ munirinakax jiwaxpiwa” sasa.
- 21 Ukapachaw Joseax, wawampiru taykapampir irpxarusin Israel markapar kuttxäna.
- 22 Joseasti Arquelao sat chachan Herodes awkip lanti Judea markar apnaqaskatap yatina, ukat jupax ukar sarañ axsaräna, ukampis jupax mä samka tuqi Tatitun yatiyataw Galilear sarxäna.
- 23 Galilea markar purisinsti, Nazaret markar jakiriw sarxäna. Ukasti kuntix Diosax profetanak tuqi arskäna ukarjamaw phuqhasiskäna: “Nazaretankir Jesús satañapataki”.

Mateo 3

- 1 Mä qawqha maranakatsti, Bautisir Juanax Judea wasararuw Diosan arunakap parlir misttanina.
- 2 Sarakinwa: “¡Taqi jan wali luratanakamat kutikipstapxam, Diosan qhapaq markapaw jak'ankxi!” sasa.
- 3 Isaías profetasti Bautisir Juanat akham qhanañchäna: “Wasaran mä jaqin jach'at art'asitapaw ist'asi: ‘Tatitun thakhip wakichapxam; chiqa thakhi jist'arapxam’ ” sasa.
- 4 Juanan isipasti camello t'awrat luratänwa, lip'ichit lurat wak'ampiw wak'asirina; jupax t'iju t'ijunakampi, wasaran utjir misk'impimpi manq'irina.
- 5 Jupax ukarusti, Jerusalenata, taqi Judea tuqinakatpacha, Jordán jawir jak'anakata arunakap ist'ir misttanipxäna.
- 6 Jupanakasti juchanakap arsusipxäna, ukat Juanax Jordán jawiran jupanakar bautisäna.
- 7 Kunapachatix Bautisiri Juanax fariseonakaru, saduceonakaru, bautisayasir jutapxatap uñjäna ukkhasti, jupax sänwa: “¡Katari jaqinaka! ¿Khitirak jumanakarusti Diosan jach'a mutuyäwipat jaltañ yatiyapxtamsti?”
- 8 Jichhasti jumanakax sumay sarnaqapxam, Tatitur kutikipstapxatamatsti aski luräwinak uñacht'ayapxam,

- 9 janirak jumanakax 'Abrahaman wawanakapäpxtwa' sapxamti; nayasti sapxsmawa, Diosax aka qalanakatsa Abrahaman wawanakap sartayarakispawa.
- 10 Ukampis hachax quqanak saphitpach tink TUYAÑATAK niy wakicht'atäxiwa. Jan kuna achu churir quqasti phat'anukutawa, ukatsti ninar pichhantatarakiwa.
- 11 Nayasti, chiqpachansa umampiw bautisapxsma, ukhamat jumanakax Tatitur kutikipstapxatam uñacht'ayañataki; ukampis khittix nayat qhipa jutki ukax Qullan Ajayumpi, ninampiw bautisapxätam. Jupasti nayat sipan juk'amp ch'amaniwa, nayasti janirakiw jupan wiskhup apañataki askikti.
- 12 Jupasti aski jaqinakarux ñanqha jaqinak taypit irpsunini. Aski jaqinakarusti qhispiyaniwa, ukampis ñanqha lurir jaqinakarux jan jiw't'ir ninaruw jaquntani" sasa.
- 13 Jesusasti Galilea uraqit Jordán jawiraruw jutäna, kawkhankkántix Bautisir Juanax ukkharu, ukat jupamp bautisayasiñataki.
- 14 Bautisiri Juanasti janiw Jesusar bautisañ munkänti, ukat säna: — Nayaw jumamp bautisayasiñaxaxa, ¿kamisarak jumasti nayampi bautisayasir juttasti? — sasa.
- 15 Jesusasti ukxaruw sarakinwa: — Jichhax ukhamäpan sama, wakisiw Diosan munañap phuqhañasaxa — sasa. Ukat Juanax Jesusar bautisäna.
- 16 Kunapachatix Jesusax bautisatäxasin umat mistunxän ukkhasti, alaxpachaw jist'artäna, ukatsti Qullan Ajayuruw palomar uñtat jupxar saraqasinkir uñjäna.
- 17 Alaxpachatsti mä aruw ist'asina akham siri: "Akapi munat Wawaxaxa, khitirutix nayax ajlliskta ukaxa" sasa.

Mateo 4

- 1 Ukatsti Jesusax Ajayumpi wasarar irpataw uñjasina, ukan supayan yant'atäñapataki.
- 2 Jesusasti pusi tunka urumpi, pusi tunka arumampiw jan manq'at sarnaqäna, ukatsti manq'at awtjayasina.
- 3 Supayasti Jesusar yant'añatakiw jak'achasina, akham sasa: — Jumatix Diosan Yuqapästa ukaxa, aka qalanakar t'ant'ar tukuyam — sasa.
- 4 Jesusasti juparuw sänwa: — Diosan qillqatapax siwa: 'Janiw jaqix t'ant'a sapampikit jakkani, jan ukasti taqi kuntix Diosax siski uka arunakampiw jakarakini' — sasa.
- 5 Ukatsti supayax Jerusalén qullan markaruw irpäna, Tatitun utap patar irpsusinsti,

- ⁶ sarakinwa: — Jumatix Diosan yuqapästaxa, aka patat jaquqtam; Qillqatax siwa: ‘Diosasti angelanakaparuw jumar uñjir khithanini. Jupanakaw amparapar katuqapxätam, kayunakam qalanakar jan usuchjasiñamataki’ sasa.
- ⁷ Jesusasti ukxarux sänwa: — Diosan arupan qillqatarakiwa: ‘Janiw Tatitu Diosamarux yant’ätati’ — sasa.
- ⁸ Tukuyarusti supayax mä jach'a qullu pataruw Jesusar irpäna, ukatsti aka uraqin taqi qamir markanaka, kunja jach'äkäntix uka markanak uñacht'ayäna,
- ⁹ akham sasa: — Jumatix killt'asisin nayar yupaychitäta ukax taqi aka markanak churäma — sasa.
- ¹⁰ Jesusasti juparux sänwa: — Saraqit nayat supaya, Diosan qillqatapasti siwa: ‘Tatitu Diosamarukiw yupaychäta, jupa saparukiw arkäta’ — sasa.
- ¹¹ Ukat supayax sarawayxäna, Jesusarusti angelanakaw luqtir jutapxäna.
- ¹² Bautisir Juanan carcelankatap ist'asinxa, Jesusax Galilearuw sarxäna.
- ¹³ Ukampis janiw Nazaret markar qhiparkänti, jan ukasti Cafarnaúm markar jakiriw sarxäna; uka markasti Galilea quta thiyankänwa, Zabulón, Neftalí uka ayllunakan uraqipana.
- ¹⁴ Taqi akanakasti, Isaías profetan arsutaparjamaw phuqhasiskäna:
- ¹⁵ “Zabulón uraqi, Neftalí uraqi, Jordán jawirat khurkatana, quta thiyankir uraqi: jan judionakan utjasiñ Galilea uraqi.
- ¹⁶ Ch'amakankir jaqinakax mä jach'a qhan uñjapxi; mä suma qhanaw qhanti jiwañ ch'amakan jakapki ukanakataki” sasa.
- ¹⁷ Jesusax ukapachat Diosan arunakap parlañ qalltäna: “Diosan ukar kuttanxapxam, qhapaq markapax jak'ankxiwa” sasa.
- ¹⁸ Ukatsti Jesusax Galilea quta thiyanjam sarkasaw pani jila sullkar uñjäna: maynirix Simón Pedro satänwa, mayniristi Andrés satarakinwa. Jupanakax chawlla katurinwa, qänap qutar jaquntasipkäna.
- ¹⁹ Jesusasti jupanakarux sänwa: — Nayar arkapxita, nayasti jaqi katur tukuyapxäma — sasa.
- ²⁰ Jupanakasti ukspachaw qänanak jaytarpäwayasax Jesusar arkxapxäna.
- ²¹ Mä juk'a nayrar sartasinsti, Jesusax yaqha pani jila sullkaruw uñjäna. Santiagompiru, Juanampiru, jupanakax Zebedeon yuqanakapänwa. Jupanakasti awkipampiw qänanakap boten askichasipkäna. Jesusasti jupanakaruw jawsäna,
- ²² ukspachaw awkipampiru, botempir jaytanukuwayasax Jesusar arkxapxäna.

23 Jesusax Galilea uraqpach muytäna, sinagoganakan Diosan qhispiyasiñ arunakap yatiyasa, usutanakar k'umaraptayasa, ayquñanakap apaqasa.

24 Jesusan luratapasti Siria uraqpachan yatisina, jupan ukarusti kunayman usutanakaru, ñanqha ajayun mantatanakaru, t'uku usuninakaru, suchunakaruw irpanipxäna. Jesusasti jupanakarux k'umaraptayänwa.

25 Walja jaqinakaw juparux arkapxäna, Galileata, Decápolis uraqin utjir markanakata, Jerusalemata, Judeata, Jordán inti jalsu tuqinakata.

Mateo 5

1 Jesusax walja jaqinak uñjasinxä, mä qulluruw makhatäna ukat qunt'asina. Ukatsti yatiqirinakapax jupan ukaruw jak'achasipxäna,

2 Jesusasti akham sasaw yatichañ qalltäna:

3 “Kusisiñanipxiw Tatitur taqi chuyma alkatirinakaxa, jupanakankiw Diosan qhapaq markapaxa.

4 “Kusisiñanipxiw t'aqhisirinakaxa, jupanakax chuymachatäpxaniwa.

5 “Kusisiñanipxiw llamp'u chuymantinakaxa, jupanakax mä suma uraq katuqapxani.

6 “Kusisiñanipxiw aski kankañ utjañap munirinakaxa, jupanakax phuqhat uk katuqapxani.

7 “Kusisiñanipxiw khuyapayirinakaxa, Diosasti jupanakarux khuyapayarakiniwa.

8 “Kusisiñanipxiw q'uma chuymantinakaxa, jupanakax Diosaruw uñjapxani.

9 “Kusisiñanipxiw sumankañ utjañapatak ch'amachirinakaxa, jupanakax Diosan wawanakap satäpxaniwa.

10 “Kusisiñanipxiw aski kankañ layku t'aqhisirinakaxa, jupanakankiw Diosan qhapaq markapaxa.

11 “Kusisipxam kunapachatix jaqinakax nayar arkapxatam layku tuqipxätam, usuchjapxätam, k'arintapxätam ukkhaxa.

12 Kusisitak jakasipxam, jumanakasti alaxpach markan jach'a churäwi katuqapxäta; jumanakat nayra profetanakarux kipkarak uñisipxäna.

13 “Jumanakax akapach jayüpxtawa. Ukampis jayutix ch'aphaqar tukuspaxa, ¿kunampirak jayunchasipasti? Janiw kunatakis askikxaspati, jan ukasti jaqin takisiñapatak anqar wartatakixaspawa.

14 “Jumanakax akapach qhanäpxtawa. Mä qullu patankir markax janiw imantaskaspati.

- 15 Janirakiw mä micha qhanas jamas manqhar uchañatak aqtayatäkaspati, jan ukasti, alay chiqar uchatañapawa uta manqhankirinakar sum qhantañapataki.
- 16 Uka pachpay jumanakan qhanamax jaqinak nayraqatan qhantpan, ukhamat aski luräwinakam uñjasin Dios Awkimar taqpachan yupaychañapataki.
- 17 “Jan jumanakax amuyapxamti, nayax Moisesan kamachinakapa, profetanakan yatichäwinakap chhaqhayiris jutkirista ukhama; janiw uk apaqirit jutktxa, jan ukasti, kuntix yatichañ munkistu uk phuqhiriw jutta.
- 18 Qhanak sapxsma, akapachampi alaxpachampi tukusiñapkamax, uka kamachinakatxa janiw mä jisk'a arusa, mä jisk'a qillqasa apaqatäkaniti, taqi ukanak phuqhasiñapkama.
- 19 Ukatpï sapxsmaxa, khilitix uka kamachinakat mä jisk'a kamachikikchi ukasa jan phuqkani, janirak jaqinakaruk ukarjam sarnaqañapatak yatichkani ukaxa, jupasti alaxpach markan mä jisk'at uñ'atakiniwa. Ukampis khilitix kamachi phuqhani, ukat yaqhanakar ukham phuqhañapatak yaticharakini ukasti, alaxpach markan jach'at uñ'atäniwa.
- 20 “Nayax sapxsmawa: Janitix sarnaqäwinakamax kamachi yatichirinakata, fariseonakat sipan askikchi ukaxa, janiw Diosan qhapaq markapar mantapkätati.
- 21 “Jumanakax nayra awkinakamar akham satäkänsa uk ist'apxtawa: ‘Janiw jiwayätati, jiwayirix juchañchatäniwa’ sasa.
- 22 Nayasti sapxsmawa, khilitix jilapampi phiñasinixa, jupax juchañchatäniwa. Khilitix jilapar tuqxani ukasti, Jach'a Tantachasiwinkir jilirinakan juchañchatäniwa; khilitix jilapar ñanqha arunakampi ñanqhachani ukasti, nina infiernor jaquntatäniwa.
- 23 “Ukhamasti, jumatix luqtäwim altarar apkasin jilamampi jan walinkatam amtasita ukaxa,
- 24 uka luqtäwim altar nayraqatar jaytawayasin jilamampi sumankthapir saram. Ukat uka luqtäwim altaran churir kutt'anita.
- 25 “Maynitix ‘jan wal lurista’ sas tumpantätam ukaxa, jumasti janir kunäkipan jupamp sumar mantxam, ukhamat taripirin ukar jan apatäñamataki; jan ukhamäkan ukasti, taripirix katuntirinakar katuyasin carcelt'ayätam.
- 26 Qhanak sisma, janiw ukatxa taqpach qullqi churañamkam mistkätati.
- 27 “Jumanakasti ist'apxaraktawa: ‘Janiw wachuq jucha lurätati’ satäkänsa ukxa.
- 28 Ukampis nayax sapxsmawa, khilitix mä warmir munapayañatak uñtixa, niyaw chuymapan jupampix wachuq jucha lurxi.

- 29 “Ukhamasti, kupi nayramatix juchar puriyirjamästamxa, apsusin jayar liwtam; walispawa mä nayrama janchiman chhaqhañapaki, taqpach janchima infiernor jaquntatãñat sipana.
- 30 Jan ukax kupi amparamatix jan walir puriyirjamästamxa, khariqasim ukat jayar liwtam; walispawa mä amparama janchiman chhaqhañapaki, taqpach janchima infiernor jaquntatãñat sipana.
- 31 “Satarakïnwa: ‘Khititix warmipampi jaljtanixa, jaljtañ qillqat churxpan’ sasa.
- 32 Ukampis nayax sapxsmawa, mä chachax warmipan wachuq jucha luratapatak jaljtaspaxa, jan ukhamäkaspas ukasti, jaljtatapampix warmipan juchar puriñap wakichi. Khititix jaljtat warmimpi jaqichaskani ukasti, wachuq jucha luri.
- 33 “Jumanakax nayra awkinakamar satäkatayna uk ist'apxaraktawa: ‘Kuntix lurañatak Tatitu nayraqatan juramentompi arskta uk phuqhapunim’ sasa.
- 34 Ukampis nayax sapxsmawa, janipun kunäkipansa juramento lurapxamti. Alaxpach laykus jan lurapxamti, ukax Diosan qunuñapawa;
- 35 akapach laykusa, ukax Diosan kayunakapan takt'äwipawa, janirak Jerusalén laykusa, ukasti jach'a Reyin markapawa.
- 36 Janipun p'iqim laykus juramento luramti, janiw jumax mä ñik'utsa, janq'uta ch'iyäraru tukuykasmati.
- 37 Jumanakan arsuñamax akakiñapawa, ‘Jisa’, jan ukax ‘janiwa’ sasa. Ukat juk'amp yaqha arux supayat jutiriwa.
- 38 “Kunatix satäkän uk ist'apxaraktawa: ‘Uñkatatax, uñkatarakim; tuqxatasti, tuqxarakim’ sasa.
- 39 Ukampis nayax sapxsmawa: Jan wal lurktam uka jaqirux, jan kutkatamti; jan ukasti, maynitix maysa ajanut t'axllintätamxa, maysa ajanumppach uñacht'ayam.
- 40 Maynitix ch'axwampi isim aparañ munstamxa, patxa isimamppach churawayxam.
- 41 Mä soldadotix khayakam q'ipirapita sätamxa, jumax juk'amp khurikam q'ipirapim.
- 42 Mä kunsä maynix mayitam ukarux churam; jumat mayt'asiñ muniritakisti, jan maysa uñtamti.
- 43 “Kunatix satäkän uk ist'apxaraktawa: ‘Jaqi masimar munasitawa, timamarusti uñisitawa’ sasa.
- 44 Ukampis nayax sapxsmawa: Uñisirinakamar munasipxam, ñanqhachirinakamatakisti Tatitut mayirapipxam.

45 Ukhamat jumanakax alaxpachankir Awkiman wawanakapäpxäta; jupaw inti jalsuyani jan wali jaqinakatakisa, aski jaqinakatakisa, juparakiw jallu apayani, aski jaqinakatakisa, jan wali jaqinakatakisa.

46 Jumanakatix munasiptam ukanakaruki munapxsta ukaxa, ¿kuna askirak katuqapxätasti? Roma markatak qullqi apthapirinakas uka kipka lurapxaraki.

47 Jilanakamaruk aruntapxäta ukasti, ¿kuna askirak lurapxtasti? Diosar jan uñt'irinakas ukham lurapxaraki.

48 Jumanakax askipxam, kunjämätix alaxpachankir Awkimax askiki ukhama.

Mateo 6

1 “Aski luräwinakamxa, jan jaqin uñjayasiñatakik lurapxamti. Ukham lurapxät ukkhasti, alaxpachankir Awkimax janiw kuna churäwsa waxt'apkätamti.

2 “Jumätix pist'ayasitanakar yanapt'äta ukaxa, jaqinakarux jan yatiyamti, kunjämätix k'ari chuymaninakax sinagoganakana, thakhinakan lurapki ukhama. Jupanakax jaqinak nayraqatan wali sumat uñt'atäñ munapxi. Nayasti qhanpun sapxsmä, ukham luratapat niy katuqxapxiwa.

3 Kunapachatix jumax pist'ayasitanakar kunsä churät ukkhaxa, wali munat masimas uk jan yatkpäti;

4 jan ukasti, jan khitiir yatiyasak luram. Ukham luratamatsti, alaxpachankir Awkimax mä suma waxt'äwi churätam.

5 “Kunapachatix jumanakax Diosat mayisipkäta ukkhasti, jan k'ari chuymaninakjam mayisipxamti, jupanakax sinagoganakansa, thakhi thiyanakansa jaqinakamp uñjayasiñatakikiw sayt'at mayisipxi. Qhanak sapxsmä, jupanakax churäwip niy katuqxapxiwa.

6 Jumasti Diosat mayiskäta ukkhax, utamar mantam, punku jist'antam, ukatsti Awkimarux uka jamasan mayisim. Awkimasti jamasan mayisitam uñjasax churätamwa.

7 “Diosat mayiskasasti, janiy inamay arunakampi mayisimti, kunjämätix Diosar jan uñt'ir jaqinakax mayisipki ukhama, jupanakasti Diosax jupanakar walja arunak arsutap laykus ist'kaspä ukham amuyapxi.

8 Janiy jupanakjamäpxamti, Awkimax janir mayipktas ukkhaw yatxi, kuntix jumanakax munapkäta ukxa.

9 Jumanakasti akham mayisipxäta: “ ‘Alaxpachankir nanakan Awkixa, sutimax jach'añchatäpan.

10 Qhapaq kankañamax nanakar jutpan. Munañamasti akapachan luratäpan, kunjämätix alaxpachan luratäki ukhama.

- 11 Sapüruy manq'añ churanipxita.
- 12 Juchanakaxat pampachapxita, kamisatix nanakax jan wal lurapkitu ukanakarux pampachapkta ukhama.
- 13 Janirak yant'äwir puriyapxistati, jan ukasti ñanqhat qhispiyapxita'; jumankiw jaqinakar apnaqañaxa, ch'amaniñasa, jach'achatañasa wiñayan wiñayapataki. Ukhamäpan.
- 14 "Jumanakatix jan wali luratanakapat masinakamar pampachapxäta ukkhaxa, alaxpachankir Awkimax jumanakarux pampachapxarakitamwa;
- 15 janitix masinakamar pampachapkäta ukasti, janirakiw Awkimax juchanakam pampachapkäntami.
- 16 "Kunapachatix jumanakax ayunapkäta ukkhasti, janiy k'ari chuyman jaqinakjam llakit ajan uñacht'ayapxamti, jupanakax ayunatapa jaqimp uñjayasiñatakikiw llakit ajan uñacht'ayapxi. Qhanak sapxsma, ukham luratapampix churäwip niy katuqxapxiwa.
- 17 Kunapachatix jumax ayunkät ukkhax, ajanum jariqasim, ñik'utamsa sum askicht'asim,
- 18 ukhamat jaqinakan juman ayunaskatam jan amuyañapataki. Jan ukasti, Awkimakiw ayunatam yatini, ukatsti juparakiw waxt'äwim churätam.
- 19 "Akapachan jan walja yänak imapxamti, uka yänakax ina ch'usaruw tukusispa, thuthaw q'al thuthantaspä, jan ukax lunthataw lunthatsurakispa.
- 20 Jan ukasti, jumanakax alaxpachar suma yänak imasipxam, uka yänakax janiw ina ch'usar tukuskaniti, thuthas thuthantkaniti, janirakiw lunthatas apaskaniti.
- 21 Kawkhankkitix qamir yänakamax, ukkhankarakiw chuymamaxa.
- 22 "Janchin qhanapax nayramawa; ukhamasti, nayramatix walikiskchi ukaxa, taqi janchimax sum qhantani;
- 23 ukampis nayramatix jan walikchixa, taqi janchimax ch'amakankaniwa. Juman utjki uka qhanatix ch'amakar tukuni ukaxa, jkunja laxa ch'amakänisa!
- 24 "Janiw khitis pani uywirir luqtkaspati, maynirux munasiniwa, maynirusti uñisiniwa, jan ukax maynirux alkataniwa, maynirusti jisk'achaniwa. Diosampiru, qamir yänakampirux janiw khitis luqtkaspati.
- 25 "Sapxaraksmawa: Jan llakisipxamti, kuntix manq'apkäta, umapkäta, isisipkäta ukanakata. ¿Janit jakañax manq'at sipan juk'ampiki, janchis isit sipan juk'ampikisti?
- 26 Uñtapxam jalanaqaskir jamach'inakaru: janiw jupanakax satapkisa, apthapipkisa, janirakiw juyranaksa pirwanakar imapkiti; ukampis alaxpachankir

Awkimaw ukanakarux manq'ayi. ¡Jumanakasti jamach'inakat sipan juk'amp munatäpxtawa!

27 Ukampis ¿khitirak wal llakisitapat jakañap mä juk'ampi yapt'asispasti?

28 “¿Kunatarak isit llakisipxtasti? Uñtapxam kunjämtix pampan panqaranakax jilaski uka, ukanakax janiw irnaqapkiti qapupkarakisa.

29 Nayasti sapxsmawa, janiw Salomón reyis walja utjirinítap laykux uka panqaranakjam isthapiskänti.

30 Diosatix uka panqaranakarux sum isthapiychixa, jichhürux sum panqart'aski, qharürusti ninar phichhantatäxarakiwa, ¡Diosax jumanakampix juk'amp sum lurani, pisi iyawsañan jaqinaka!

31 Ukhamax jan llakisipxamti akham sasa: ‘¿Kunsa manq'añäni? ¿Kunsa umañäni? ¿Kunampis isisiñäni?’ sasa.

32 Diosar jan uñt'irinakakiw taqi uka yänakat llakisisipki, ukampis jumanakan alaxpachankir Awkimax niyaw yatxi kuntix munapkta uka.

33 Ukhamasti, nayraqatax Diosan qhapaq markap thaqhaxam, kunatix jupan nayraqatapan chiqäki ukarak lurapxam, ukatsti taqi yänakax churatakisipkätawa.

34 Jan qharürut llakisipxamti, qharürux llakisiñatak pachax utjaskaniwa. Sapürurakiw llakinakan phuqhantatäski.

Mateo 7

1 “Jaqi masimarux jan juchañchapxamti, jumanakar Diosan jan juchañchañapataki.

2 Kunjämtix jumanakax jaqi masimar juchañchapktas uka pachparak Diosax jumanakarux juchañchapxätam; kunjämtix jumanakax jaqinakar lurapkäta ukhamarak jumanakarux Diosax lurapxätam.

3 ¿Kunatarak jumasti jilaman nayrapan mä jisk'a t'unan utjatap uñch'uktasti, ukat jumax janirak amuyasktati mä thuru lawan nayramankatapatsti?

4 ¿Kamisarak jilamar sasmasti: Nayramankir t'una apsüma, sasa, pachpa nayraman mä thuru lawa utjkipansti?

5 ¡K'ari chuyman jaqi!, nayramankkis uka thuru lawa nayraqat apsusim, ukat jumax sum uñjasin uka jisk'a t'una jilaman nayrapan utjkis uk apsüta.

6 “Qullanäki uka yänak jan anunakar churapxamti, ukatarak uka anunakasti jumanakar kutkatasin achjasipkiristam. Janirak munat suma yänakamsa khuchhinakar warxaruyapxamti, khuchhinakasti taksupxaspawa.

- 7 “Mayipxam, Diosax churapxätamwa; thaqhaxam, jikxatapxätawa; punku liqt'apxam, jist'aratäpxätawa.
- 8 Mayirix katuqiwa; thaqhirix jikxatiwa; punku liqt'irirusti jist'aratawa.
- 9 “¿Jumanak taypin maynix utjaspati, wawapan t'ant'a mayipan qalak churiristi?
- 10 ¿Jan ukax wawapan chawlla mayipan mä asiru churiristi?
- 11 Jumanakatix, jan wali jaqikasin, sumäkis uk wawanakamar churapxstaxa, jalaxpachankir Awkimasti, khitinakatix jupar mayki ukanakarux juk'amp sumanak churarakinixa!
- 12 “Kunjämtix jumanakax jaqinakamp uñjatäñ munaphta ukhamarak jumanakax jupanakar uñjapxam; ukham lurañax kamachimpina, profetanakampin yatichatawa.
- 13 “K'ullk'u punku chiq mantapxam. Chhaqhañar irpir thakhimpi, punkumpisti jach'awa; waljanirakiw uka chiq mantapxi;
- 14 ukampis jakañar irpir thakhimpi, punkumpix wali k'ullk'uwa, juk'anikiw ukanak jikxatapxi.
- 15 “K'ari profetanakat amuyasipxam, jupanakasti ‘Diosat nanakax parlaxpta’ sasaw sarnaqapxi. Jupanakasti ovejanakat isthapitaw jumanakan ukar jutapxi, ukampis chuymapanxa ñanqha lunthat qamaqinakawa.
- 16 Jumanakax luräwinakapat uñt'apxäta, yatipxtawa, janiw ina ch'aphinakat uvax apthapiskiti, janirakiw higos aliq ch'aphirar quqat apthapiskaspati.
- 17 Suma quqanakax suma achunak churi, jan suma quqanakasti jan wali achunakarak churi.
- 18 Suma quqasti janiw jan wali achunak churkaspati, janirakiw jan wali quqas suma achunak churkaspati.
- 19 Jan wali achu churir quqanakasti phat'anukutawa, ukatsti ninar phichhantatarakiwa.
- 20 Ukhamasti jumanakax luräwinakapat uñt'apxäta.
- 21 “Janiw taqi khitinakatix: ‘Tatay, Tatay’ siskitu ukanakax alaxpach markar mantkaniti, jan ukasti khitinakatix Awkixan munañap lurki ukanakakiw mantani.
- 22 Khä urunxa, waljaniw sapxitani: ‘Tatay, Tatay, nanakax sutimaruw parlaxpäta, sutimaruw ñanqha ajayunakar jaqsupxäpäta, ukatsti sutimxarurakiw walja muspharkañanak lurapxäpäta’ sasa.
- 23 Ukapachaw jupanakarux sarakä: ‘Janipuniw jumanakarux uñt'apksmati; ñanqha lurir jaqinaka, nayat jithiqtapxita’ sasa.

- 24 “Khititix ist'kitu ukat kuntix siskta uk lurki ukax, qarqa patar utachasir amuyt'an jaqir uñtatawa.
- 25 Jallux purintiwa, jawiranakax walipuniw sartani, thayas wali ch'amampiw uka utarux thayt'ani, ukampis utax janiw liwiskiti qarqa patar utacht'atätap layku.
- 26 Ukampis khititix ist'kitu ukat janirak kuntix nayax siskta uk lurki ukaxa, ch'alla patar utachasir jan amuyt'an jaqir uñtatawa.
- 27 Jallux purintiwa, jawiranakax walipuniw sartani, thayas thayt'anirakiwa, ukatsti utax tinkuwayxiwa. ¡Uka utan tinkutapasti wali llakkañawa!”
- 28 Kunapachatix Jesusax parlañ tukuyxän ukkhasti, taqi jaqinakaw uka suma yatichäwinak ist'asax muspharapxäna,
- 29 jupasti munañan kankañampi phuqt'ataw yatichäna, janiw jupanakan kamachi yatichirinakjam yatichkänti.

Mateo 8

- 1 Jesusax uka qullut saraqanxän ukkhasti, walja jaqiw juparux arkäna.
- 2 Ukapachaw mä lepra usun jaqix Jesusar jak'achasina, jupan nayraqatapar killt'asisinsti, sarakinwa: — Tatay, munsta ukax q'umachitaya — sasa.
- 3 Jesusasti juparux amparapampiw luqxatäna, ukatsti sarakinwa: — Q'umachatäxanam munta, jichhax k'umaräxtawa — sasa. Ukspachaw lepra usun jaqix k'umarachat uñjasina.
- 4 Jesusasti juparux sarakinwa: — Jan khitirus uk yatiyamti, jan ukasti sacerdoter uñachayasir saram, ukatsti Moisesan yatichäwiparjam mä luqta churam, ukhamat sacerdotenakan nayraqatapan k'umaräxatam uñstañapataki — sasa.
- 5 Ukatsti Cafarnaúm markar mantkiriruw mä capitanax purinisin Jesusar wal achikt'asina,
- 6 akham sasa: — Tatay, uywataxaw utan usuntatäski, suchuptatawa, janchipsa walrak usuyasi — sasa.
- 7 Jesusasti sänwa: — Nayaw jupar k'umaraptayir sarä — sasa.
- 8 Capitanasti ukxarux sarakinwa: — Tatay, janiw nayax askikti utaxar juman mantañamatakixa; jan ukasti akkhatpachak uywataxan k'umaraptañapatak arsum, jupasti k'umaraptxaniwa.
- 9 Nayasti jilirinakan arsutaparuw sarnaqta, ukhamarus soldadonakax nayan munañaxankarakiwa. Kunapachatix maynirux nayax sistxa 'saram' sasaxa, ukspachaw sari, maynirutix 'jutam' sistxa, ukspacharakiw juti, uywataxarutix kuna lurañarus khitta ukkhaxa, jupax luriwa — sasa.

- 10 Jesusasti uk ist'asin wali musphataw uñjasina, jupar arkirinakarusti sarakinwa: — Qhanak sapxsma, israelitanak taypin janiw maynirus aka chachjam iyawsañan jikxatkti.
- 11 Nayasti sapxsmawa, waljaniw inti jalsu tuqita, inti jalanta tuqitsa jutapxani, ukatsti Abrahamampi, Isaacampi, Jacobumpi manq'iriw alaxpach suma markan qunt'asipxani,
- 12 ukampis khitinakatix uka suma markankañapäki ukanakax, anqa ch'amakar jaqunukutäniwa. Ukan wararipxani, laka ch'aksa t'urusipxani — sasa.
- 13 Jesusasti capitanarux sarakiwa: — Utamar sarxam, ukasti iyawsatamarjam luraspan — sasa. Uywatapasti ukspachaw k'umaraptxäna.
- 14 Jesusax Pedron utaparuw saräna, ukansti Pedron taykch'iparux ikiñankaskir wali usuntat jikxatäna.
- 15 Jesusasti amparapat llamkt'äna, ukspachaw usux apaqtawayxäna, k'umaräxasinsti Jesusaruw manq'a waxt'äna.
- 16 Jayp'u tuqirusti ñanqha ajayun mantat jaqinak irpanipxäna; Jesusasti mä sapa arsutapampikiw uka ñanqha ajayunakarux alissüna, ukhamarak yaqha usutanakarus k'umaraptayäna.
- 17 Taqi akanakasti Isaías profetan arsutaparjamaw phuqhasiskäna: “Jupaw jiwasan usunakasa, chhuxrinakas apxi” sasa.
- 18 Jesusasti walja jaqinak uñjasinxä, quta khurkatar makhatañatakiw yatiqirinakapar mayina.
- 19 Ukapachaw kamachi yatichirinakat maynix Jesusar jak'achasisin säna: — Yatichiri, kawkharutix sarkäta ukkharux arkapunimawa — sasa.
- 20 Jesusasti juparux sarakinwa: — Qamaqinakax putunakaniwa, jamach'inakas tapanakanirakiwa, ukampis Jaqin Yuqapan janiw kawkhar p'iqip waynuqt'añapas utjkiti — sasa.
- 21 Maynir yatiqiripasti juparux sarakinwa: — Tatay, awkixar nayraqat imt'anï, ukat jumarux arkäma — sasa.
- 22 Jesusasti sarakinwa: — Jiwatanakax jiwat masipar imaskpan sama, jumax nayar arkita — sasa.
- 23 Ukatsti Jesusax boteruw mantäna, yatiqirinakapamp chikt'ataw sarxäna.
- 24 Qutanjam sarapkipansti, mä jach'a thayaw sartäna, quta mathapix boteruw phuqhantäna. Jesusasti ukchañkamax ikiskänwa.
- 25 Yatiqirinakapasti juparuw sartayapxäna, sapxarakinwa: — ¡Tatay, qhispiyapxita, botex umaruw utjanti! — sasa.

- 26 Jupasti sarakinwa: — ¡Juk'a iyawsañan jaqinaka! ¿Kunatsa sinti mulljasipxta? — sasa. Uk sasinsti, sartasisin thayampiru qutampiruw tuqinuqäna, arsutaparusti thayasa, qutas t'akurawayxänwa.
- 27 Jupanakasti wali muspharataw jiskt'asipxäna: — ¿Khitipachas jupaxa? ¡Qutas thayas juparux ist'akirakisä! — sasa.
- 28 Kunapachatix Jesusax quta khurkatankki uka Gadara chiqar purxän ukkhasti, ñanqha ajayuni pä chachaw amay imäwi manqhat mistunipxäna, ukatsti Jesusaruw jak'achasipxäna. Jupanakax wali axsarätäpxänwa, janirakiw khitis uka thakhi chiqa saririkänti;
- 29 jupanakasti wali jach'at art'apxäna: — ¡Jesús, Diosan Yuqapa, nanakampix jan kuns luramti! ¿Janiräkipanti nanakar t'aqhisiyir jutta? — sasa.
- 30 Uka jak'ansti mä tama khuchhiw manq'askäna,
- 31 ñanqha ajayunakasti Jesusarux achikt'asipxänwa: — Alisnukupxität ukaxa, khä khuchhinakar mantapxam sapxita — sasa.
- 32 Jesusasti ukxarux sänwa: — Sarapxam — sasa. Uka ñanqha ajayunakasti, jaqinakat mistuwayasin khuchhinakaruw mantapxäna; khuchhinakasti ukspachaw mä qullu patat qutar chhukt'apxäna, ukan umampi axskatas jiwarapxäna.
- 33 Khuchhi awatirinakasti wali mulljataw jaltxapxäna, markar purisinsti, kunatix khuchhinakampi, ñanqha ajayun mantat jaqinakamp luraskatayna taqi ukanak yatiyapxäna.
- 34 Ukatsti markpachaw Jesusar jikxatir mistunipxäna, jupar jikxatasinsti uka chiqat sarxañapatakiw achikt'apxäna.

Mateo 9

- 1 Uka qhipatsti Jesusax boter mantasin quta khurkataruw makhatxäna, ukatsti Cafarnaúm markaparuw purxäna.
- 2 Ukansti, mä suchu jaqiruw ikiñar kallanipxäna; Jesusasti jupanakan iyawsañap unjasinxä, suchu jaqirux sänwa: — Waway, ch'amañcht'asim, juchanakamax pampachatäxiwa — sasa.
- 3 Kamachi yatichirinakat yaqhipanakasti chuymanakapan sapxäna: “Aka jaqix Diosar ñanqhachañ arunak arsu” sasa.
- 4 Ukampis Jesusax jupanakan lup'itap amuyänwa, ukat jupanakarux jiskt'äna: — ¿Kunatarak jumanakasti jan wali amtañanipxtasti?
- 5 ¿Kun sañas jaskispaxa: ‘Juchanakamax pampachatawa’ sañati, jan ukax: ‘Sartam ukatsti sarnaqam’ sañacha?

- 6 Jichhasti Jaqin Yuqapan akapachan juchanak pampachañatak munañanitap uñacht'ayapxäma — sasa. Ukat suchu jaqirux säna: — Sartasim, ikiñam apthapisxam, ukat utamar sarxam — sasa.
- 7 Uka suchu jaqisti ukspachaw sarthapina, ukatsti utaparuw sarxäna.
- 8 Uk uñjasinsti, jaqinakax wal axsarapxäna, ukatsti Diosaruw yupaychapxäna jaqinakar ch'am churatap layku.
- 9 Jesusasti ukawjat sartasinxä, Mateo sat jaqiruw uñjäna, uka jaqisti Romatak qullqi apthapiñäwjan qunt'atäskänwa. Jesusasti sänwä: — Arkita — sasa. Mateosti sartasisin Jesusaruw arkxarawayäna.
- 10 Uka qhipatsti, Jesusax yatiqirinakapampiw Mateon utapan manq'askäna, ukatsti qullqi apthapirinakampi, yaqha jucharar jaqinakampiw ukawjar purinisin manq'añatak qunt'asipxäna.
- 11 Uk uñjasinsti, fariseonakax yatiqirinakaparuw jiskt'apxäna: — ¿Kunatarak jumanakan yatichirimasti uka qullqi apthapirinakampi, juchararanakamp manq'isti? — sasa.
- 12 Jesusasti uk ist'asin sänwä: — K'umar jaqinakax janiw mä qullir munapkiti, jan ukasti usutanakaw qullir munapxixa.
- 13 Sarapxam, ukatsti kuntix aka arsüwix sañ munki uk amuyt'anipxam: 'Nayax jumanakan khuyapt'ayasiripxäñam munta, janiw luqtanak munkti'. Janiw aski jaqinakar jawsir jutkti, jan ukasti juchararanakar jawsiriw jutta — sasa.
- 14 Ukatsti Bautisir Juanan arkirinakapaw Jesusar jak'achasisin jiskt'apxäna: — Nanakampi fariseonakampix wal ayunapxta, ¿kunatarak juman yatiqirinakamasti jan ayunapxisti? — sasa.
- 15 Jesusasti sarakinwa: — ¿Jaqichasiwir jawsayat jaqinakax jaqichasir waynan ukankaskatapat llakitakipxaspati? Ukampis jaqichasir waynar irpasxañ urux purininiwa; ukkhaw ayuno lurañax wakisini.
- 16 "Janiw khitis mä mirq'i isirux machaq isimpi ch'ukxatkiti, machaq isisti t'axsutax jalthapiwa, ukatsti mirq'i isirux juk'ampiw ch'iyanuqi.
- 17 Janirakiw chhuyu vinos mirq'i lip'ichi wayaqanakar uchaskiti, ukhamäspa ukax uka mirq'i lip'ichi wayaqax phallaspawa, ukatsti vinosa, lip'ich wayaqanakasa ina ch'usaruw tukusipa. Ukat wakisi chhuyu vinox machaq lip'ich wayaqar uchatañapaxa, ukhamat paypachax suma imat uñjasini" — sasa.
- 18 Jesusan ukham parlkipan, judionakan mayni jiliripax purinina, Jesusan nayraqatapar killt'asisin juparux säna: — Phuchhaxaw añchhichak jiw; jumatix jutasma, amparamampi jupxar luqxatt'arakisma ukkhax, wawaxax jaktxaspawa — sasa.

- 19 Jesusasti yatiqirinakapamp chikt'ataw uka jaqimpix saräna.
- 20 Ukapachasti mä warmiw qhipäxat Jesusar jak'achasina, jupax tunka payan maraw wila apa usumpi usuntatayna, ukat Jesusan isipat llamkt'äna.
- 21 Warmisti amuyupan sänwa: “Isipak llamkt'irista ukat k'umaräxiristwa” sasa.
- 22 Ukspachaw Jesusax kutikipstäna, ukatsti warmir uñjasin sänwa: — Jan llakixxamti, Diosar iyawsatamat k'umaräxtaxa — sasa. Jupasti ukspachaw k'umaräxäna.
- 23 Kunapachatix Jesusax jilirin utapar purkän ukkhaxa, phusirinakan uka wawar imanxañatak wakicht'atäskiri, ukhamarak jaqinakan wal jachasipkir uñjäna,
- 24 jupanakarusti sänwa: — Anqar mistupxam, imill wawax janiw jiwatäkiti, jan ukasti ikiskiwa — sasa. Jaqinakasti Jesusat wal larusipxäna,
- 25 ukampis jupax jaqinakarux anqaruw ananuküna, ukatsti Jesusax utar mantasin imill wawarux amparapat waytäna, imill wawasti ukspachaw sartäna.
- 26 Uka luratapasti taqi ukxa tuqinakan yatisina.
- 27 Jesusan ukawjat mistunkipansti, pani juykhu jaqiw arnaqasis juparux arkanipxäna: — ¡Davidan yuqapa, khuyapt'ayasipxita! — sasa.
- 28 Kunapachatix Jesusax utar mantxäna ukkhaxa, uka juykhunakax juparuw jak'achasipxäna. Jesusasti jupanakarux jiskt'änwa: — ¿Jumanakar nayan k'umaraptayañax iyawsapxtati? — sasa. Jupanakasti sapxänwa: — Jisa, Tatay — sasa.
- 29 Ukat Jesusax nayranakap llamkt'äna, jupanakarusti sarakinwa: — Kunjämtix jumanakax iyawsaphta ukhamarjam luraspan — sasa.
- 30 Ukatsti nayranakapax k'umaräxänwa. Jesusasti jupanakarux akham sasaw iwxt'äna: — Jan khitirus uk yatipayxamti — sasa.
- 31 Ukampis jupanakax mistus ukspachaw taqi ukxa tuqinakan kuntix Jesusax lurkatayna uk yatipayxäna.
- 32 Jupanakan uka utat mistunkipansti, mayni jaqinax ñanqha ajayun mantat amutu jaqiruw Jesusan ukar irpanipxäna.
- 33 Jesusan ñanqha ajayur alissutapatsti, uka jaqix ukspachaw parlañ qalltäna. Jaqinakasti uk uñjasin wal muspharapxäna, sapxarakinwa: — Janipuniw kunapachas Israel markan ukham uñjiriktanti — sasa.
- 34 Fariseonakasti sapxänwa: — Aka jaqix ñanqha ajayun jiliripan ch'am churataw uka ñanqha ajayunakarux alisnuku — sasa.

35 Jesusasti jach'a markanaka, jisk'a markanak muytäna, sinagoganakan yatichasa. Diosan qhapaq markapan suma yatiyäwi arunak yatiyäna, ukatsti kunayman usutanakaru, ayqurinakaruw k'umarachäna.

36 Walja jaqinak uñjasinsti, Jesusax jupanakat khuyapt'ayasınwa, jupanakasti jan awatirin ovejanakjam wali llakt'ata, t'aqhisitäpxänwa.

37 Yatiqirinakaparusti Jesusax sänwa: — Chiqpachansa, yapu apthapiñax waljapuniwa, ukampis irnaqirinakaw juk'aniki.

38 Ukhamax yapuniruy irnaqirinak khithaniñapatak mayipxam — sasa.

Mateo 10

1 Jesusax tunka payan yatiqirinakaparuw jawsäna, jupanakarusti ñanqha ajayunakar alissuñataki, usutanakar k'umaraptayañatakiw ch'am churäna.

2 Tunka payanin sutinakapax akanakawa: Simón Pedro; Andrés, Simón Pedron jilapa; Santiago, Juan, Zebedeon yuqanakapa;

3 Felipe, Bartolomé; Tomás, Romatak qullqi apthapir Mateo; Santiago, Alfeon yuqapa; Tadeo;

4 Cananeo tamankir Simón, Judas Iscariote, Jesusar aljantir'iki uka.

5 Jesusax uka tunka payaniruw aka iwxt'anakamp khithäna: “Jan judiöpkiş ukanakan markaparux jan sarapxamti, Samariankki uka markanakarus janirak mantapxamti;

6 jan ukasti, Israel markankir chhaqhat ovejanakar sarapxam.

7 Sarasinsti, Diosan qhapaq markapan jak'ankatap yatiyapxam.

8 Usutanakar k'umaraptayapxam, jiwatanakar jaktayapxam, lepra usuninakar q'umachapxam, ñanqha ajayunakarus alissupxarakim. Ukanak lurañatakisti, inakiw ch'am katuqapxtaxa, inakirak churanipxam.

9 “Thakhitakix qursa, qullqsa,

10 manq'añsa, jan apapxamti. Isthapitäpkta ukat yaqha isimp jan apapxamti, janirak yaqha wiskhu, yaqha thujru apapxamti, irnaqirin manq'añ katuqañapasti wakisiwa.

11 “Kunapachatix mä jisk'a markarusa, jan ukax jach'a markarus puripxätaxa, khititix aski jaqiki ukar thaqtapxam, uka markat sarañanakamkamasti jupan utapan qhiparapxam.

12 Utar mantkasinsti ukan jakirinakar suma arumpi aruntapxam.

13 Utankirinakatix askinixa, uka suma aruntax askiniwa; janitix askipkanixa, uka aruntax jumanak pachparuw kuttanxani.

- 14 Janitix katuqapkätamxa, ist'apkarakitämsa ukkhax uka utata, jan ukax uka markatsa mistuwayxapxam, kayunakamatsa laq'a thalarasiwayxapxam.
- 15 Qhanak sapxsma, taripäwi urunxa, uka markanakan mutuñapax Sodoma, Gomorra uka markanakat sipan juk'ampiniwa.
- 16 “¡Amuyasipxam! Nayasti jumanakarux ovejanakjam qamaqinak taypiruw khithapxsma. Katarinakjam ch'ikhïpjam, palomanakjam llamp'u chuymanïpxarakim.
- 17 Amuyasipxam, jaqinakax jilirinakaruw katuyapxätam, sinagoganakan jawq'japxarakitam
- 18 nayan sutix laykusti, marka apnaqirinakana, reyinkan nayraqatapar irpataw uñjasipxäta; ukhamat jupanak nayraqatana, jan judiöpkis uka jaqinak nayraqatan nayat qhanañchapxäta.
- 19 Jilir jaqinakar katuyapkätam ukkhasti, jan llakisipxamti kuntix arsupkäta, kunjämtix arsupkäta ukatxa; arsuñanakam wakisini ukax Diosaw jumanakarux arsuyasipkätam.
- 20 Janiw jumanakat arsupkäta, jan ukasti Awkiman Ajayupaw jumanak lantix arsuskani.
- 21 “Jilanakasti jilanakaparuw jiwayañatak katuntayani, awkinakasti wawanakaparuw katuntayani; wawanakasti awkinakaparuw kutkatasini, ukatsti jawayapxarakiniwa.
- 22 Taqi jaqinakaw nayar arkapxatam laykux jumanakar uñisipxätam; ukampis khititix tukuykam sayt'kani ukakiw qhispiyasini.
- 23 Mä markantix nuwjañatak arknaqapxätamxa, yaqha markar jaltxapxam; qhanak sapxsma, janiraw Israelankir markanak muytañsa tukuyapkätati ukapachaw Jaqin Yuqapax jutxani.
- 24 “Janiw khiti yatiqiris yatichiripat sipan juk'ampikiti, janirakiw mä uywatas uywiripat sipan juk'ampikiti.
- 25 Mä yatiqiritix yatichiripjamäxchixa, ukampix kuisitakixañapawa, mä uywatatix uywiripjamäxchixa, ukampix kuisitakixañapawa. Utanirutix Beelzebú sas sutichapxchixa, juk'amp jan walinak utankirinakarux sapxani.
- 26 “Jupanakarux jan axsarapxamti. Janiw kuna imantatas jan uñjatäkaniti, janirakiw kuna jamasankiris jan yatitäkaniti.
- 27 Kuntix ch'amakan sapksma ukxa, uru qhanan arsupxam; jamasan sapksma uksti, uta patat arnaqapxam.

- 28 Janchir jiwayirinakarux jan axsarapxamti, ukampis ajayurux janiw jiwayapkaspati; khilitix ajayumpiru janchimpuru infiernor jaquntkaspa uka Diosar axsarapxam.
- 29 “¿Janit pä jamach'ix juk'a qullqiruk aljaskixa? Ukatsipana, janiw ukanakat mayas jalaqtkaspati Awkiman jan munañapäkchi ukaxa.
- 30 Ukampis jumanakatxa, ñik'utanakamas mayat mayat suma jakt'atawa.
- 31 Ukhamasti jan axsarapxamti, jumanakax uka jisk'a jamach'inakat sipansa, jila alanïpxtawa.
- 32 “Khilitix jaqinak nayraqatan nayat arsunixa, nayasti alaxpachankir Awkixan nayraqatapan jupat arsuraki;
- 33 ukampis khilitix jaqinak nayraqatan nayar jan uñt'ir tukunixa, nayasti janirakiw alaxpachankir Awkixan nayraqatapan jupar uñt'ir tukkäti.
- 34 “Janiy amuyapxamti, nayax akapachar sumankañsa apankirista ukhama; janiw sumankañ apankti, jan ukasti jan walt'ayasiñanakak apanta.
- 35 Yuqarux awkipampi pitthapiriw jutta, phuchharusti taykapampi, yuxch'arusti taykch'ipampi pitthapiriw jutta;
- 36 ukhamat uñisirinakamax pachpa utamankirinakäni.
- 37 “Khilitix awkiparu, taykaparu nayar munasiñat sipan juk'ampi munki ukaxa, janiw nayatakjamäkiti; khilitix yuqaparusa, phuchhaparusa nayar munañat sipan juk'ampi munki ukaxa, janiw nayatakjamäkiti;
- 38 khilitix cruzap jan q'ipxarus nayar arkkitu ukax, janiw nayatakjamäkiti.
- 39 Khilitix jakañap qhispiyasiñ munanixa, apt'asiniwa, ukampis khilitix jakañap naya layku apt'asinixa, qhispiyasiniwa.
- 40 “Khilitix jumanakar katuqapkätam ukanakax nayaruw katuqitu; khilitix nayar katuqkitu ukax khithankitus ukaruw katuqi.
- 41 Khilitix mä profetar Diosat jutatapat katuqixa, profetan katuqañapäki uk katuqani; khilitix mä aski jaqir aski jaqitapat katuqanixa, aski jaqin katuqañap katuqarakini.
- 42 Khilitix aka jisk'anakat maynirukis nayar arkatap layku mä juk'a ch'uch'u umaksa waxt'anixa, chiqpachapuniw sapxsma, ukham luratapat churäwip katuqapuniniwa”.

Mateo 11

- 1 Kunapachatix Jesusax tunka payan yatiqirinakapar iwxt'añ tukuyxän ukkhasti, jak'ankkis uka markanakaruw Diosan arunakap yatichir sarxäna.

- 2 Bautisir Juanasti, kuntix Jesusax lurkatayna ukanak carcelan yatitayna. Ukat pani arkirinakaparux Jesusar
- 3 jiskt'ir khithäna, jutañapäkän uka Cristox jupäpachati, jan ukax yaqharuch suyañäskaspa uk yatxatiri.
- 4 Jesusasti jupanakarux sänwa: “Sarapxam, kuntix ist'aphta, uñjapkarakta uk Bautisir Juanar yatiyapxam.
- 5 Juykhunakax uñjxiwa, kayu usutanakas sarnaqxiwa, lepra usuninakax q'umachatäxiwa, uqaranakas ist'xiwa, jiwatanakax jaktxiwa, jan kunaninakarus qhispiyasiñan utjatapax yatiyatäxarakiwa.
- 6 ¡Nayat jan pächasirix kusisiñaniwa!” sasa.
- 7 Bautisir Juanan khithanakap sarxipansti, Jesusax jaqinakaruw Juanat parläna, akham sasa: “¿Kun uñjiris jumanakax wasarar sarapxtaxa? ¿Thayan unuqiyat suqusar uñjiriti?
- 8 Jan ukax ¿kun uñjirich sarapxtaxa? ¿Mä suma isin isintat jaqir uñjiriti? Jumanakax yatipxtawa, suma isin jaqinakax reyinkan utapankiwa.
- 9 Ukhamasti, ¿kun uñjiripunis sarapxtaxa? ¿Mä profetaruti? Jisa, jupax mä profetatsa juk'ampiwa.
- 10 Bautisir Juanatsti, Qillqatax akham siwa: “ ‘Akaxay nayax juman nayraqatam khithaxar khitta, jumatak mä thakhi wakichañapataki’.
- 11 Qhanak sapxsma, jaqinak taypinxa, janiw maynis Juanat sipan juk'amp jilankirix utjkiti; ukampisa Diosan qhapaq markapan jisk'äki ukax, Juanat sipan jilankiwa.
- 12 “Bautisiri Juanan jutatapat jichhürkamaxa, Diosan qhapaq markapax wali arknäqataw uñjasi, khitinakatix ch'amampi atipjañ munapki jupanakax uk tukusiyañ munapxi.
- 13 Juanan jutañapkamaxa, taqpach profetanakampi, Moisesan kamachinakapampix Diosan qhapaq markapat yatiyapxi;
- 14 jumanakatix uk iyawsañ munapxstaxa, Juanasti jutañapäkän uka Elías profetan lurañap phuqhasi ukawa.
- 15 Ist'añ munirix ist'pan.
- 16 “Ukhamasti, ¿kunampirak aka jaqinakar uñtasiyästi? Jupanakax kunjämätix wawanakax plazanakan anatañatak qunt'atäsipki ukar uñtatäpxiwa, ukatsti masinakaparuw arnaqapxi, akham sasa:
- 17 ‘Pinkill phust'arapixsma, jumanakasti janiw thuqhupktati; llakiskañ q'uchunak q'uchurapixsma, jumanakasti janiw jachapktati’ sasa.

- 18 Ukatsti Juanaw juti, jupax janiw manq'kiti, umkarakisa, jumanakasti juparux 'ñanqha ajayun mantatawa' sapxtawa.
- 19 Ukxarusti jaqin Yuqapaw juti, jupasti manq'iwa, umiwa, jumanakasti juparux 'ancha manq'iriwa, umirirakiwa, jan wali jaqinakana, Romatak qullqi apthapirin masipawa' sapxtawa. Ukampis Diosan yatiñ kankañapax luräwinakap tuqiw uñacht'ayasi."
- 20 Ukapachaw Jesusax, kawkir markanakantix walja muspharkañanak lurkatayna uka markanakar tuqinuqañ qalltäna, jupanakan Diosar jan kutikipstapxatap layku. Sarakinwa:
- 21 "¡Corazín marka, jumax llakkañätawa! ¡Betsaida marka, jumax kamachkakita! Tiro markampina, Sidón markampintix taqi aka muspharkañanakax lurasisapän ukaxa, ukspachaw jupanakax llakisiñ isinakampi isthapita, Diosar kutikipstapxasapäna.
- 22 Ukampis nayax sapxsmawa, taripäwi urun jumanakax Tironkirit sipana, Sidonankirit sipan jach'a mutuñ katuqapxäta.
- 23 Jumasti Cafarnaúm marka, ¿alaxpachar makhatañti amuyastaxa? ¡Manqhapachar jaquntatäyätawa! Sodoma markantix muspharkañanakax lurasisapänxa, uka markax jichhürkamaw utjaskasapäna.
- 24 Ukampis nayax sapxsmawa, taripäwi urun jumanakax Sodomankirinakat sipansa juk'amp t'aqhisiñ katuqapxäta".
- 25 Ukapachaw Jesusax sarakina: "Yupaychsmaw Awkixa, jumaw alaxpacha, akapacha apnaqtaxa, jumaw yatiñ kankañ wali yatiñan jaqinakat imanttaxa; ukatsti juk'a yatiñan jaqinakaruw uñacht'aytaxa.
- 26 Tatay, jumaw ukham muntaxa."
- 27 "Awkixasti taqi kun churxitu. Janiw khitis Yuqarux uñt'kiti, jan ukasti Awkikiw uñt'i; Awkirusti janirakiw khitis uñt'kiti, jan ukasti Yuqakiw Awkirux uñt'i, khitirutix Yuqax uñt'ayañ munki ukanakampi.
- 28 Taqi qarjatanaka, llakimpi atipjatanaka, nayar jutapxam, nayaw samarayapxäma.
- 29 Kamachinakaxar jaysapxam, ukatsti nayat yatiqasipxita, nayax llamp'u chuymani, alt'at chuymanitwa, ukat ajayunakaman samarañap jikxatapxäta.
- 30 Kamachinak churapksma uk phuqhañax janiw ch'amäkiti, jan ukasti, jasakiwa."

Mateo 12

- 1 Jesusax khä urunakan yatiqirinakapampiw sábado urun trigo yapunak taypi saraskäna. Yatiqirinakapasti manq'at awtjayasipxäna, ukat trigo puyanak k'ichirasin manq'apxäna.
- 2 Fariseonakasti uk uñjasin Jesusaruw sapxäna: — Uñjam, kunatix sábado urun jan lurañäki uk yatiqirinakamax lurasipki — sasa.
- 3 Jupasti ukxarux sänwa: ¿Janit jumanakax yatipkta kuntix Davidax masinakapamp manq'at awtjatax lurkatayna ukxa?
- 4 Diosan utapar mantasinxa, Diosar luqtat t'ant'anak manq'antapxäna, uka t'ant'a manq'añax janiw juparusa, masinakaparus wakt'känti, jan ukasti sacerdotenakakiw manq'añapäna.
- 5 ¿Janirakit jumanakax Moisesan kamachip ullarapkta, sacerdotenakax sábado urun Tatitun utapan irnaqatampix janiw juchañchasipkiti siski ukxa?
- 6 Nayasti sapxsmawa, akanxa Tatitun utapat sipan juk'amp jiliriw utji.
- 7 Jumanakax janiw amuyapktati kuntix aka arunakax sañ munki uka: 'Nayax jumanakan khuyapt'ayasiripxäñam munta, janiw wilañchanakam munkti' sasa. Jumanakatix amuyapxasmänxa, janiw jan juchaninarux juchañchapkasmänti.
- 8 Ukhamasti, jaqin Yuqapax sábado urxarux munañaniwa.
- 9 Ukawjat sarxasinsti, Jesusax jupanakan sinagogaparuw mantäna.
- 10 Ukansti ampar pharsut mä jaqiw ukankaskäna; Jesusar aynacht'ayañatakiw akham sas jiskt'apxäna: — ¿Sábado urun mä usutar k'umaraptayañax walikiskiti? — sasa.
- 11 Jesusasti jupanakarux sarakinwa: — Jumanakan mä ovejatix sábado urun mä p'iyar jalantaspaxa ukaxa, ¿janit uka ovejar wayskaspaxa? ¡Jisa, jank'akiw waysuspaxa!
- 12 Ukhamasti, ¡jaqix uka ovejat sipansa juk'ampi munatawa! Ukalayku, wakisipi sábado urun aski lurañaxa.
- 13 Uka jaqirusti sarakinwa: — Amparam luqatatam — sasa. Jaqisti ukspachaw amparap luqatatäna, uka amparapasti maya amparapjam k'umaräxänwa.
- 14 Fariseonakasti sinagogat mistusinxä, Jesusar jiwayañatakiw amtapxäna.
- 15 Jesusasti uk yatisinxä, ukawjat sarawayxänwa, walja jaqinakarakiw juparux arkäna. Jesusasti taqi usutanakaruw k'umaraptayäna,
- 16 ukatsti jupxat jan khitirus yatiyapxäñapatakiw mayina.
- 17 Taqi akanakasti Isaías profetan arsutaparjamaw phuqhasiskäna:

- 18 “¡Uñkatapxam nayan ajllitaxaru, khitirutix nayar luqtañapatak jawsaskta ukaru! Nayax juparux wal munasta, jupasti nayarux kusisiyituwa. Nayan Ajayuxsti jupxaruw uchä, jupasti chiqa kankañax taqi markanakar yatiyani.
- 19 Janiw ch'axwkaniti, janirakiw arnaqaskanisa, janiw khitis thakhinakan jupan arup ist'kaniti.
- 20 Usuchjatanakarux janiw juk'amp usuchjkaniti, niya jiwirpacharusti janirakiw jawaykaniti. Jan ukasti, ñanqt'atanakarux ch'amañchaniwa, chiqapar uñjañampi atipjaykani ukürkama.
- 21 Markanakasti jupar iyawsasaw suyt'apxani”.
- 22 Jesusan ukarusti mä amut juykhu jaqiruw irpanipxäna, uka jaqisti ñanqha ajayuninwa, Jesusasti juparux k'umaraptayänwa, ukat wasitat uñjxäna, parlxarakina.
- 23 Jaqinakasti wali muspharataw jiskt'asipxäna: “¿Jupasti Davidan yuqapäpachati?” sasa.
- 24 Ukham ist'asinsti, fariseonakax sapxänwa: “Aka jaqix, Beelzebú sat supayanakan jiliripan ch'amapampiw ñanqha ajayunak alissu” sasa.
- 25 Jesusasti kuntix fariseonakax lup'ipkän uk yatisin, jupanakarux sänwa: “Mä markan jakirinakatix jupanakkam ch'axwapxaspaxa, markapax q'ala t'unjataw uñjasispa; mä markansa, jan ukax wila masinak taypinsa jupanakkam ch'axwañax utjaspaxa, jan walt'añarukipuniw puripxaspa.
- 26 Ukhamarakiپی, supayatix jupa kipka supayar alissuspaxa, jupa pachpaw t'unjasispa, ukhamasti ¿kunjämarak supayasti ch'amanikiskaspasti?
- 27 Jumanakax sapxtawa: Beelzebun ch'amapampiw uka ñanqha ajayunakarux jaqsu, sasa; ukhamächi ukasti, ¿khitirak jumanakan arkirinakamarusti ch'am churasin ukham uka ñanqha ajayunakar anqar alissuñatak ch'am churisti? Ukatپی, jupanakpachaw pantjasitäpxatanakam qhanañchasipki.
- 28 Nayatix uka ñanqha ajayunakar Diosan Ajayupan ch'amapampi alisnuksta ukaxa, ukampix Diosan qhapaq markapan jumanak taypir purinitap yatiyaskta.
- 29 “Maynitix mä wali ch'aman jaqin yänakap utapat lunthatsuñ munaspa ukaxa, nayraqatax jupar katuntasin ñach'antañapäspawa, ukat taqpach lunthatsawayaspaxa.
- 30 “Khititix jan nayampiki ukax nayar jan walt'ayañatakiw sayt'i; nayampi chik jan apthapiristi, willirpayiwa.
- 31 “Ukatپی sapxsmaxa, jaqinakan taqi juchanakapsa, jan wali arsutanakapsa Diosax pampachaniwa, ukampis Qullan Ajayur arunakapamp ñanqhachirirux janiw pampachkaniti.

- 32 Khititix jaqin Yuqapatak jan wal arskani ukarux pampachakiniwa; ukampis khititix Qullan Ajayur ñanqhachañatak jan wal parlkani juparux, akapachansa, khäpachansa janiw pampachatäkaniti.
- 33 “Mä suma quqax suma achunak churi; jan suma quqasti, jan wali achunak churaraki; ukhamasti mä quqax achupat uñt'atawa.
- 34 ¡Katari jaqinaka! ¿Kamisarak jan wali jaqikasın suma arunak arsupxasmasti? Kunatix chuymanakaman phuqhantatäki, ukhamarjamaw arsupxtaxa.
- 35 Mä suma jaqix sumanak arsu, chuymapan suma amtañanak utjatap layku, jan wali jaqisti jan walinakak arsu, chuymapan jan wali amtañanak utjatap layku.
- 36 Nayasti sapxsmawa, taripäwi urun taqi jaqinakaw jan kunatak aski arunak parlatanakapat uñstapxani.
- 37 Jumasti arsutamarjamaw taripätäyäta, ukat juchañchatas, jan juchañchatas uñjasita.”
- 38 Ukatsti, mä qawqha fariseonakampi, kamachi yatichirinakampix Jesusaruw sapxäna: — Yatichiri, mä muspharkañ lurir uñjañ munapxasma, ukhamat Diosan khithanitätam uñacht'ayañamataki.
- 39 Jesusasti jupanakarux sänwa: — Ñanqha lurir aka jaqinakax mä unañcha mayipxi; ukampis janiw mayampis Jonasan unañchat sipan yaqha unañchax churaskxaniti.
- 40 Kunjämtix Jonasax kimsa urumpi kimsa arumampix mä jach'a chawllan purakapankänxa, uka kipkarakiw jaqin Yuqapax kimsa urumpi kimsa arumampi uraq manqhankani.
- 41 Nínive markankir jaqinakasti, jichha urunakan jakirinakar juchañchiriw taripäwi urun sartanipxani; jupanakasti Jonasan yatiyäwip tuqiw Diosar kutikipstapxäna, ukampis jichhax Jonosat sipan juk'amp jach'ax mayniw akanki.
- 42 Uka kipkarakiw Sabá markankir reinas taripäwi urunxa, jichha urunakan jakirinakar juchañchiriw sartani; jupasti wali jaya markatpach Salomonan yatiñ kankañap ist'iriw jutäna, ukampis jichhax Salomonat juk'amp jach'ax mayniw akanki.
- 43 “Kunapachatix mä ñanqha ajayux mä jaqit mistuxa, samarañ thaqhasaw waña chiqanakan sarnaqi; jan jikxatasinsti, amtt'asiwa:
- 44 ‘Kawkittix mistunkta ukar kutt'xä’ sasa. Kunapachatix kutt'anxi ukkhasti, uka jaqirux ch'usa utaki, suma pichst'ata, askicht'at utarjamaw jikxati.
- 45 Ukatsti jupax jupat juk'ampi yaqha paqallqu ñanqha ajayunak tantachi, jupanakamp chikaw uka jaqin chuymapar mantasin ukan jakapxi, uka jaqin

sarnaqäwipasti nayra jakañapat sipan juk'ampi jan walixiwa. Uka kipkaw aka jan wali jaqinakampix lurasirakini”.

⁴⁶ Jesusan jaqinakar ukham parlkipansti, taykapampi jilanakapampiw ukawjar purinipxäna, jupanakasti jupampi parlt'añ munapxäna. Anqawjan suyt'apxatapatsti,

⁴⁷ mayniw Jesusarux yatiyäna: — Taykamampi, jilanakamampiw anqankaski, jupanakax jumampiw parlt'añ munapxi — sasa.

⁴⁸ Jupasti uk yatiyirirux sänwa: — ¿Khitirak taykaxampi, jilanakaxampisti? — sasa.

⁴⁹ Yatiqirinakapar amparampi uñachayasin sarakina: — Jupanakaw nayan taykaxasa, jilanakaxasa.

⁵⁰ Khititix alaxpachankir Awkixan munañap lurki, jupaw nayan jilaxasa, kullakaxasa, taykaxasa — sasa.

Mateo 13

¹ Jesusax uka pachpa uruw utat mistusin quta lakan qunt'asina.

² Walja jaqinakan tantthaptanipansti, Jesusax mä boter mantasin ukan qunt'asina, jaqinakasti quta thiyarukiw qhiparapxäna.

³ Ukatsti Jesusax uñtasïwinak tuqiw walja yatichäwinak yatichäna. Jupanakarux sarakinwa: “Mä yapuchir jaqiw phawir mistüna.

⁴ Phawkasinsti, mä yaqhip jathax thakhi jak'aruw purina, ukatsti jamach'inakaw jutasin pallthapiwayxäna.

⁵ Mä yaqhip jathasti, qalararawjaruw purirakina, kawkhantix laq'ax juk'akikän ukawjaru; uka jathasti juk'a laq'anitap laykux jank'akiw mistunina;

⁶ inti lupt'anipansti, pharsuwayxänwa, jan suma saphinitap laykusti, wañsuwayxänwa.

⁷ Yaqhip jathasti, ch'aphinak taypiruw purina, ch'aphinakasti jiltasin uka alirux chhaqtayäna.

⁸ Ukampis ukat ukxar jathax suma laq'awjaruw purina, ukatsti wali sum achu churäna, mayatxa patakaru, chikatanakasti suxta tunkaru, mayanakasti kimsa tunkaru.

⁹ ¡Jumanakatix ist'añ munapxstaxa, ist'apxam!”

¹⁰ Jesusan yatiqirinakapasti jupar jak'achasisin jiskt'apxäna: — ¿Kunatarak uñtasïwinak tuqi jaqinakar yatichtasti? — sasa.

- 11 Jesusasti jupanakarux sänwa: “Diosax jumanakar kunanakatix alaxpachan imantatäki ukanak yatiyapxtam, jupanakarusti janiw yatiyatäkiti.
- 12 Khitinakatix utjiriniki ukanakarux juk'ampiw churasini, ukatsti juk'amp waljaw utjarapini; ukampis khitinakantix jan kunapas utjkani ukanakatxa, mä juk'a utjiripas apaqatäniwa.
- 13 Ukat jumanakarux uñtasiwinak tuqi yatichapxsma; jupanakasti uñjkasinsa janiw uñjapkaniti, ist'kasinsa janiw amuyapkaniti.
- 14 Ukhamasti, jupanakampix Isaiás profetan arsutaparjamaw phuqhasiski: ‘Jumanakax ist'kasinsa janiw amuyapkätati, uñjkasinsa janiw uñjapkätati.
- 15 Aka jaqinakan chuymapax qalaratawa, jinchunakapas jan ist'añatak llupantatawa, nayranakapas jan uñjañatak jist'antatawa; jan amuyt'apxañapataki, nayan ukar jan kuttaniñapataki, ukhamat nayan jupanakar jan qhispiyañaxataki’.
- 16 “Ukampis jumanakax kusisiñanipxtawa, nayranakamax uñjiwa, jinchunakamasti ist'iwa.
- 17 Qhanak sapxsma, walja profetanaka, walja aski jaqinakaw kuntix jumanakax uñjapka ukanak uñjañ munapxäna, ukampis jupanakax janiw uñjapkänti; ist'añ munapkän ukanaksa, janiw ist'apkänti.
- 18 “Jichhasti kuntix uka uñtasiwix sañ munki uk ist'apxam.
- 19 Khitinakatix Diosan suma yatiyäwip ist'apki ukat janirak amuyt'apki, ukanakax thakhir purkatayna uka jathamp sasiwa; supayasti jutasin chuymapar phawantat arunak apsuwayxi.
- 20 Qalawjar purki uka jathaxa, khitinakatix jank'aki wali kusisiñampi katuqapki jupanakawa,
- 21 jan suma saphinipxatap laykusti, janiw sum sayt'asipkiti; kunapachatix Diosar arkapxatap layku t'aqhisiñanakasa, jan walt'añanakas jutchi, ukkhax jank'akiw uka suma arunakat mayjt'asxapxi.
- 22 Ch'aphi taypir purir jathasti, suma arunak ist'ir jaqinakawa, akapach yänakat llakisitapampi, qamir yänakar munatapampiw atipjayasipxi. Taqi ukanakaw suma arunakar chhaqtayi, janirakiw chuymanakapan jiltaykiti.
- 23 Ukampis suma laq'ar purir jathax, Diosan arunakap ist'irinakawa, jupanakax sum amuyt'apxi, ukatsti mä suma achu churapxaraki, mayatxa patakaru, mayatsti suxta tunkaru, yaqhipasti kimsa tunkaru.”
- 24 Ukatsti Jesusax yaqha uñtasiwit jupanakar parlt'äna: “Diosan qhapaq markapax kunjämätix mä jaqix yapupar suma jathampi phawantki ukar uñtatawa;

- 25 ukampis taqinin ikiñapkamaw mä uñisir jaqix jutasin jan wali qura jathampi trigo yapur phawantawayi.
- 26 Kunapachatix trigox alsunisin puqurxäna ukkhasti, uka jan wali qurax ukampi chikarakiw uñstäna.
- 27 Ukapachaw yapuchirinakax yapunir sapxäna: 'Phawanktas ukax suma jathänwa. ¿Kawkitarak uka jan wali qurasti uñstisti?' sasa.
- 28 Yapunisti jupanakarux sänwa: 'Mä uñisir jaqiw uk lurpacha' sasa. Yapuchirinakasti jiskt'asipkakänwa: '¿Uka jan wali qura jik'irir sarapxiristi?' sasa.
- 29 Yapunisti sänwa: 'Janiwa, uka quranak jik'irkasinxa trigomppach jik'irapxasma.
- 30 Paypach aliskpan sama, kunapachatix yawthapiñ pachax purinkan ukkhaw uka quranak nayraqat apthapir khithä, ukatsti marqa marqa wakicht'asin ninar pichhantayä, trigorusti pirwaruw sum imayaraki' " sasa.
- 31 Jesusasti yaqha uñtasiwit jupanakarux yatichäna: "Diosan qhapaq markapax kunjämätix mä jaqix yapupar mostaza jatha satantki ukar uñtatawa.
- 32 Chiqpachansa mostaza jathax taqi jathanakat sipan sinti jisk'akiwa; ukampis alsunisin jiltki ukkhasti, panqar yapun taqi alinakat sipan jach'awa, mä jach'a quqjamaw tukuraki, ukarusti, jamach'inakaw juti, layminakaparuw tapachasipxi" sasa.
- 33 Ukatsti yaqha uñtasiwit jupanakarux parlarakina: "Diosan qhapaq markapax mä levadurjamawa, kunjämätix mä warmix walja jak'ur mä juk'a levadurampi chaptasax taqpach masa puqtayki ukar uñtatawa."
- 34 Jesusax taqi ukanakatxa, uñtasiwi tuqipuniw jaqinakarux amuyt'ayäna, jan uñtasiwimpisti janiw kunsä yatiykänti.
- 35 Taqi akanakasti kunjämätix profetax qillqkatayna ukarjamaw phuqhasiskäna: "Uñtasiwinak tuqiw parlä; kunanakatix uraqi qalltäwitpach imantatakän ukanak yatiyä."
- 36 Taqi jaqinakar khithanukxasinsti, Jesusax utaruw sarxäna, ukan yatiqirinakapax jupar jak'achasisin jiskt'apxäna: — Uka jan wali qurat uñtasiwix kuntix sañ munki uk yaticht'apxita — sasa.
- 37 Ukapachaw Jesusax jupanakarux säna: "Suma jatha satirix Jaqin Yuqapawa,
- 38 yapusti aka uraqiwa. Suma jathasti Diosan ajllit wawanakapawa, jan wali jathäki ukasti supayan wawanakapawa,

- 39 jan wali jathampi phawantirix pachpa supayawa. Yawthapiñ pachasti akapach tukuskan uka uruwa, yapu apthapisti angelanakawa.
- 40 Kamisatix jan wali quranakax apthapisin ninar phichhantataxa, ukhamarakiw akapachan tukusiñap urun lurasini.
- 41 Jaqin Yuqapasti angelanakaparuw khithanini, Diosan markapat mayninakar juchar tinkuyirinakaru, jan wal lurir jaqinakar apthapiri.
- 42 Jupanakarux nina aqkir hornoruw jaquntapxani, ukan wararipxani, laka ch'aksa t'urusipxani.
- 43 Diosan munañap phuqhirinakasti, intjamaw Awkipan qhapaq markapan qhanapxani. ¡Jumanakatix ist'añ munapxstaxa, ist'apxam!
- 44 “Diosan qhapaq markapax uraqin imantat qurir uñtatawa. Mä jaqix uka imantat quri jikxati, ukatsti pachparuw imanti; ukatsti kusisitaw taqi kunatix jupan utjki ukanak aljantasin uka uraqi alasxi.
- 45 “Diosan qhapaq markapax kunjämatix mä alakipa jaqix suma llijkir qalanak thaqki ukamp sasiwa;
- 46 kunapachatix wali jila alan llijkir mä qala jikxatki ukkhasti, taqi yänakap aljantasin uka llijkir qal alasxi.
- 47 “Diosan qhapaq markapax kunjämatix mä qänax qutar jaquntatax kunayman chawllanak katsuxa ukamp sasiwa.
- 48 Chawllan phuqhantat qänarusti, chawlla katurinakax wañaruw qatatsupxi, ukatsti uka chawllanak ajllirpayapxi; suma chawllanaksti walayaruw imxapxi, jan walinaksti willirpayxapxiwa.
- 49 Uka pachparakiw akapachan tukusiñap urun lurasini: angelanakaw aski jaqinakampi, jan wali jaqinakamp jaljir mistupxani,
- 50 jan wali jaqinakarusti nina aqkir hornoruw jaquntapxani. Ukapachaw wararipxani laka ch'aksa t'urusipxani.”
- 51 Jesusasti jupanakaruw jiskt'äna: — ¿Jumanakax taqi ukanak amuyapxtati? — sasa. Jupanakasti sapxänwa: — Amuyapxtwa — sasa.
- 52 Ukat Jesusax jupanakar säna: — Kunapachatix kamachi yatichirix Diosan qhapaq markapat sum yatxi ukkhaxa, utani jaqjamawa, jupasti imat yänakapatxa, machaq yänaka, mirq'i yänak apsunki ukar uñtatawa — sasa.
- 53 Kunapachatix Jesusax uñtasïwinak tuqi yatichañ tukuyxän ukkhasti, uka chiqat sarawayxänwa,
- 54 ukatsti Nazaret markaparuw purxäna, ukansti sinagogan yatichañ qalltäna. Ist'apkän uka jaqinakasti wal muspharasipxäna, sapxarakäna: — ¿Kawkitarak aka

jaqisti ukham yatiñ kankañ yatiqanpachasti? ¿Kunjämatarak uka muspharkañanak lurpachasti?

⁵⁵ ¿Janit jupasti José k'ullu khithun yuqapäkisti? ¿Janit taykapasti María satäkisti? ¿Janit jupasti Santiago, José, Simón, Judas ukanakan jilapäkisti?

⁵⁶ ¿Janirakit kullakanakapasti jiwasanak taypin jakapkisti? ¿Kawkitpunirak taqi akanaksti yatiqanpachasti? — sasa.

⁵⁷ Jupanakasti janiw Jesusan yatichatanakap ist'añ munapkänti. Ukat Jesusax jupanakar säna: — Taqi chiqan mä profetarux sum katuqapxi, ukampis markapansa, utapansa janiw sum katuqapkiti — sasa.

⁵⁸ Jaqinakan jupar jan iyawsapxatap laykusti, janiw kuna muspharkañanaksa uka chiqan lurkänti.

Mateo 14

¹ Uka urunakanxa, Galilea marka apnaqir Herodes reyix, Jesusat parlir ist'äna,

² jupan luqtirinakaparusti sänwa: “Jupax Bautisiri Juanawa, jiwatanak taypit jaktanpacha, ukat jupax muspharkañ lurañatakix ch'amanipacha” sasa.

³ Herodes reypi Bautisir Juanarux katuntayasin carcelar apantayataynaxa. Ukham lurañapatakisti Herodías warmiw juchanina, khititix Filipino jilapan warmipäkän uka,

⁴ Juanasti Herodesaruw akham satayna: “Janiw jilaman warmipampi utjasiñamax wakisktanti” sasa.

⁵ Herodesasti Juanar jiwayañ munäna, ukampis jupax jaqinakaruw axsaräna, Juanar mä profetarjam taqinin uñt'asitap layku.

⁶ Herodesan urupansti, Herodiasan phuchhapax taqi jawillatanak nayraqatan thuqt'iriw mistunina, uka thuqt'atapasti Herodesatakix sinti sumänwa,

⁷ ukat jupax juramento lurasawa tawaqurux säna: — Kuntix munkta uk mayita — sasa.

⁸ Tawaqusti taykapan amtayataw Herodesarux säna: — Bautisir Juanan p'iqip mä plator churita — sasa.

⁹ Ukham ist'asasti Herodesax wal llakt'asina; ukampis jawsatanak nayraqatan juramento luratap laykusti, phuqhañapaw wakisina.

¹⁰ Ukat Bautisiri Juanar p'iqip carcelan khariqaniñapatak arsüna;

¹¹ ukspachaw Juanan p'iqip mä plator apanina, ukatsti Herodesax uka tawaqurux churäna, jupasti taykaparux churarakina.

- 12 Juanan arkirinakapasti, amayap imt'iriw sarapxäna; ukatsti Jesusar uk yatiyiriw sarapxarakäna.
- 13 Kunapachatix Jesusax uk yatkän ukkhax, sapakiw mä boter mantasin yaqha chiqar sarawayxäna. Jaqinakasti uk yatisinxä, markanakat mistunisin kayukiw Jesusarux wañanjam arkapxäna.
- 14 Botet mistusinsti, Jesusax walja jaqinak ukankatap uñjäna; jupanakat khuyapt'ayasisaw usutanakar k'umaraptayäna.
- 15 Niya jayp'untxipansti, yatiqirinakapax Jesusar jak'achasisin sapxäna: — Jayp'üxiwa, aka chiqan janiw kunas utjkiti. Jaqinakar khithanukxam, uka jak'a markanakat manq'añ alasir sarapxañapataki — sasa.
- 16 Jesusasti jupanakarux sänwa: — Janiw sarxapxañapax wakiskiti, jumanakay manq'añ churapxam — sasa.
- 17 Jupanakasti sapxänwa: — Phisqa t'ant'ampi pä chawllampikiw utjapxitu — sasa.
- 18 Jesusasti sarakinwa: — Akar apanipxam — sasa.
- 19 Ukxarusti Jesusax jaqinakan ch'ijir qunurañapatakiw mayina. Ukatsti phisqa t'ant'ampi pä chawllampi katusin alaxpach uñtasaw Diosar yuspagaräna. T'ant'a pachjasinsti yatiqirinakaparuw churäna taqi jaqinakar lakintapxañapataki.
- 20 Taqiniw sist'asiñkam manq'apxäna; ukatsti puchunak tunka payan walaya apthapixäna.
- 21 Manq'irinakasti niya phisqa waranqa chachanakänwa, janirakiw warminakasa, wawanakas jakhutäkänti.
- 22 Uka qhipatsti, Jesusax yatiqirinakaparuw boter mantañapatak mayina, ukhamat jupanakax jupat nayra quta khurkatar puriñapataki, ukchañkamasti Jesusax jaqinakaruw khithanukxäna.
- 23 Jaqinak khithanukxasinsti, Jesusax sapakiw qulluru Diosat mayisir makhatäna. Arumt'añapkamaw ukan sapaki Diosat mayisiskäna.
- 24 Ukchañkamasti botex chika qutankxänwa, quta mathapisti boterux wal jawq'jaskäna, thayan nayraqatat thayt'anitap layku.
- 25 Willjtarusti, Jesusax uma patanjam jutasin yatiqirinakaparux jak'achasina.
- 26 Ukham uma patanjam jutaskir uñjasinxä, yatiqirinakapax wal mulljasipxäna, axsarañatsa jach'at wararipxäna: — ¡Amayarakisä! — sasa.
- 27 Ukampis Jesusax jupanakarux sänwa: — Jan axsarapxamti, nayäsktwa — sasa.

- 28 Pedrosti juparux sarakinwa: — Tatay, jumästa ukaxa, uma patanjam jutam sitaya — sasa.
- 29 Jesusasti juparux sänwa: — Jutaskakim — sasa. Pedrosti botet saraqasinxa, jupan ukaruw uma patanjam saräna.
- 30 Ukham sarkasinsti, thayan wal thayt'asinkatap amuyäna, axsarañatsti umaruw utjantäna, ukat art'asina: — ¡Tatay, waysuta! — sasa.
- 31 Ukspachaw Jesusax amparapat katusin Pedrorux waysüna, ukat sarakina: — ¡Pisi iyawsañan jaqi! ¿Kunatarak pächastasti? — sasa.
- 32 Boter makhatxapxatapatsti, thayax t'akurawayxänwa.
- 33 Ukapachaw botenkirinakax killt'asisin Jesusarux sapxäna: — ¡Jumax chiqpachapuniw Diosan Yuqapätaxa! — sasa.
- 34 Quta makhatasinste, Genesaret chiqaruw puripxäna.
- 35 Ukankir jaqinakasti Jesusar uñt'xapxänwa, ukat jupanakax taqi uksanakar yatiyapxäna. Jupan ukarusti kunayman usutanakaruw irpanipxäna,
- 36 juparusti thiya isipaksa llamkt'añatakiw achikt'asipxäna; isip llamkt'irinakasti, taqiniw k'umaraptapxäna.

Mateo 15

- 1 Fariseonakampi, kamachi yatichirinakampiw Jerusalén markat purinipxatayna, Jesusar jak'achasisin jiskt'apxäna:
- 2 — ¿Kunatarak juman yatiqirinakamasti nayra awkinakasan yatichäwipar jan yäqapkisti? ¿Kunatarak manq'añatak amparanakap jan jariqasipkisti? — sasa.
- 3 Jesusasti jupanakarux jiskt'arakinwa: — ¿Kunatarak jumanakasti yatichäwimarjam phuqhañatak Diosan arsutap jan phuqhaptasti?
- 4 Diosax siwa: 'Awkimar taykamar jach'añcham. Khititix awkiparu, taykaparu ñanqhachanixa, jiwañapatak juchañchatäniwa' sasa.
- 5 Ukampis jumanakax sapxtawa: Mayni jaqix awkiparusa, taykaparus saspawa: "Janiw yanapkirismati, taqi kunatix utjkitu uk Diosaruw churxta" sasa;
- 6 ukham siristi, janiw awkiparusa, taykaparus yanapañapäxiti. Ukham lurasasti jumanakax yatichäwimarjam phuqhañatakiw Diosan kamachip apanukupxtaxa.
- 7 ¡K'ari chuyman jaqinaka! Ukatpun Isaías profetax jumanakat sataynaxa:
- 8 'Aka jaqinakax lakapampikiw jach'añchitu, chuymapasti nayat jayankiwa.
- 9 Inamayaw nayarux yupaychasipkitu; yatichäwinakapax jaqin yatichäwipakiwa' — sasa.

- 10 Jesusasti jaqinakar jawsthapisin akham sänwa: — Ist'apxam, amuyt'apxarakim:
- 11 Kunatix jaqin purakapar mantki ukax janiw jaqirux q'añuchkiti. Jan ukasti, kuna arunakatix jaqin lakapat mistki ukaw jaqirux q'añuchi — sasa.
- 12 Yatiqirinakapasti Jesusar jak'achasisin jiskt'apxäna: — ¿Amuyastati? Fariseonakax arunakam ist'asax wal mayjt'asipxi — sasa.
- 13 Jesusasti jupanakarux sänwa: — Alaxpachankir Awkixan jan ayrut alix saphitpach jik'sutäniwa.
- 14 Jan yäqapxamti, jupanakax juykhükasin yaqha juykhunakar irpiröpxiwa. Mayni juykhutix juykhu masipar irpanixa, panpachaniw kuna p'iyarus jaquranttapxani — sasa.
- 15 Ukapachaw Pedrox Jesusar sarakäna: — Uka yatichäwit qhanañcht'apxitaya — sasa.
- 16 Jesusasti sänwa: — ¿Janirakit jumanakas amuyt'apktasti?
- 17 Taqi kuntix manq'ktan, umktan ukax purakaruw manti, purakatsti mistxarakiwa.
- 18 Ukampis lakat mistki ukax chuyma manqhat juti, ukanakarakiw jaqinakarux q'añuchi.
- 19 Chuyma manqhat mistu: jan wali amtañanaka, jaqi jiwayañanaka, wachuqa jucha lurañanaka, lunthatasiñanaka, k'arisiñanaka, jaqzat jan wali parlañanaka.
- 20 Taqi ukanakaw jaqirux q'añuchi; ukampis jan jariqasis manq'añäki ukax janiw q'añuchkiti.
- 21 Jesusasti, uka chiqat Tiro, Sidón uka markanakaruw sarxäna.
- 22 Ukatsti Canaán uraqinkir mä warmiw Jesusan ukarux wal arnaqt'asis jutäna: — ¡Tatay, Davidan Yuqapa, nayat khuyapt'ayasita! ¡Phuchhaxaw supayampi t'aqhisiyat uñjasi! — sasa.
- 23 Jesusasti juparux janiw kamskänsa. Ukat yatiqirinakapax jupar jak'achasisin achikt'apxäna: — Uka warmirux yanapt'am, jiwasan qhipas arnaqasis jutaski — sasa.
- 24 Jesusasti sänwa: — Diosax Israel markan chhaqhatäkis uka ovejanakar thaqhirikiw khithanitu — sasa.
- 25 Uka warmisti killt'asisin Jesusarux achikt'asiskakinwa: — ¡Tatay, yanapt'akitaya! — sasa.

- 26 Jesusasti juparux sarakinwa: — Janiw walikiti wawanakat t'ant'a apaqasin anunakar churañaxa — sasa.
- 27 Warmisti Jesusarux saskakinwa: — Tatay, ukax chiqapuniskiwa; ukampis anunakax uywiripan manq'awipat jalaqtir t'ant'a puchunaksa manq'apxchixaya — sasa.
- 28 Ukat Jesusax jupar säna: — Warmi, ¡kunja jach'as iyawsañamaxa! Kunjämtix munkta ukhamay luraspan — sasa. Ukspachaw uka warmin phuchhapax k'umaraptxäna.
- 29 Ukawjat mistusinsti, Jesusax Galilea quta thiyaruw purina; ukatsti mä qullur makhatasin qunt'asina.
- 30 Kawkhankkätix Jesusax ukkharux walja jaqiw tantachasina. Ukarusti kayu usutanaka, juykhunaka, jan amparaninaka, amutunaka, walja usutanakampi irpanipxäna, Jesusan jak'aparuw irpnuqapxäna, jupasti uka usutanakarux k'umaraptayänwa.
- 31 Jaqinakasti uk uñjasin wal muspharapxäna, amutunak arsupana, jan amparaninak k'umaraptipana, kayu usurinak sartipana, juykhunakas uñjxipana. Ukat Israel markan Diosapar yupaychañ qalltapxäna.
- 32 Jesusasti yatiqirinakaparuw jawsäna, ukat sarakina: — Aka jaqinakat walpun khuyapt'ayasta, jupanakax kimsa uruw nayamp chikäxapxi, janirakiw kuna manq'añapas utjkiti. Jan manq'atpach utanakapar khithanukxirista ukaxa, thakhin sarkasax qarirapxaspawa — sasa.
- 33 Yatiqirinakapasti juparux sapxänwa: — Aka chiqan janiw khitis jakkiti. ¿Kawkitarak ukataq jaqitak manq'añ jikxatanipxästi? — sasa.
- 34 Jesusasti jupanakarux jiskt'askakinwa: — ¿Qawqha t'ant'as utjapxtam? — sasa. — Jupanakasti sapxänwa: — Paqallqu t'ant'ampi, mä qawqha chawllampikiw utjapxitu — sasa.
- 35 Ukatsti jaqinakan ukawjar qunurañapatakiw mayina,
- 36 ukatsti paqallq t'ant'ampi, chawllanakamp apxarusin Diosaruw yuspagaräna, t'ant'anak pachinuqasinsti yatiqirinakaparuw churäna, jupanakasti jaqinakaruw lakintarakina.
- 37 Taqiniw sist'asiñkam manq'apxäna, puchunaksti paqallqu walaya phuqha apthapipxäna.
- 38 Manq'irinakasti niya pusi waranqa chachanakänwa, janirakiw warminakasa, wawanakas jakhutäkänti.
- 39 Ukatsti Jesusax jaqinakar khithanukxänwa, boter mantasin Magadán chiqaruw sarxäna.

Mateo 16

- 1 Fariseonakampi saduceonakampix Jesusaruw jak'achasipxäna, jupar yant'añatakisti, Diosan jupar khithanitapan chiqätap qhanañchañapatakiw mä muspharkañ unañcha mayipxäna.
- 2 Jesusasti jupanakarux sänwa: “Jayp'u tuqirux jumanakax sapxtawa: ‘Alaxpachax wilar tukutawa, qharürux suma urüniwa’ sasa;
- 3 willjtarusti sapxaraktawa: ‘Alaxpachax wali qinayrantatawa, jichhürux janiw suma urükaniti’ sasa. Jumanakatix alaxpach uñch'ukisin kunjämakanitix urunakax uk sum yatipxstaxa, ¿kunjämarak jichhürunakan unañchäwinakap jan amuyapxtasti?
- 4 Dios nayraqatan jan wali sarnaqir aka jaqinakax mä unañcha mayipxi; ukampis janiw yaqha unañchax Jonasan unañchatat sipan churaskxaniti” sasa. Uk sasinsti, Jesusax jupanakar jaytanukuwayasin sarawayxäna.
- 5 Jesusampi yatiqirinakapampix Galilea quta khurkataruw makhatapxäna, ukampis yatiqirinakapax t'ant'a apañ armasawayapxatayna.
- 6 Ukat Jesusax jupanakar säna: — Fariseonakana, saduceonakan levadurapat wal amuyasipxam — sasa.
- 7 Yatiqirinakapasti jupanakkamaw aruskipasipxäna: — T'ant'a jan apanitas laykuw ukham sispacha — sasa.
- 8 Jesusasti uk amuyasin jupanakarux säna: — ¿Kunatsa ‘janiw t'ant'aniktanti’ sapxtasti? ¿Kunja juk'akis jumanakan iyawsañanakamaxa!
- 9 ¿Janit amuyapxtasti, amtasipkaraktasti phisqa t'ant'at phisqa waranqa jaqir manq'ayataxsti, ukat puchunak qawqha walayanak apthapipxatamsti?
- 10 ¿Janirakit amtasipxtasti paqallqu t'ant'at pusi waranqa jaqir churataxsti, ukat qawqha walayanaktix puchunak apthapipkta uksti?
- 11 ¿Kamisarak jumanakasti t'ant'at jan parlatax amuyapxätasti? Jan ukasti sapxsmawa: ‘Fariseonakampina, saduceonakampin levadurapat amuyasipxam’ — sasa.
- 12 Ukapachaw yatiqirinakapax amuyapxäna, Jesusan t'ant'a puqtayir levadurat jan parlatapa, jan ukasti, fariseonakana, saduceonakan yatichäwipat parlatapa.
- 13 Jesusasti Cesarea de Filipo sat chiqar purisinxä, yatiqirinakaparuw jiskt'äna: — ¿Jaqinakax khitiw sapxis Jaqin Yuqapatxa? — sasa.
- 14 Jupanakasti sapxänwa: — Yaqhipanakax ‘Bautisiri Juanaw’ sapxiwa; yaqhipanakasti ‘Eliasaw’ sapxiwa, mayninakasti ‘Jeremiasaw’ sapxiwa, jan ukax ‘yaqha profetäpachaw’ sapxarakiwa — sasa.

- 15 Ukat jupanakar jiskt'arakina: — Jumanakasti ¿khitiw sapxistasa? — sasa.
- 16 Simón Pedrosti sänwa: — Jumax Cristo Tatitütawa, jakkir Diosan Yuqapätawa — sasa:
- 17 Jesusasti juparux sarakinwa: — Simón, Jonasan yuqapa, kusisiñanitawa, uksti janiw khitis jumarux yatiyktanti, jan ukasti, alaxpachankir Awkixaw yatiytamxa.
- 18 Nayasti saraksmawa, jumax Pedro satätawa, nayasti aka qalxaruw iglesiaw sayt'ayasí, ukarusti janirakiw jiwañan munañapas atipkaniti.
- 19 Jumarusti Diosan qhapaq markapan munañaniñ churäma; kuna lurañanaktix jumax akapachan jark'käta ukasti, alaxpachan jark'atarakiniwa, ukampis kuna lurañanaktix jumax akapachan luraykäta ukasti, alaxpachan luratarakiniwa — sasa.
- 20 Ukatsti Jesusax jupan Cristötap jan khitiw arsupxañapatakiw jupanakar iwxt'äna.
- 21 Jesusax uka urut qalltasin yatiqirinakaparux kunatix jupampi luraskani uk qhanañchañ qalltäna, sarakinwa: “Jerusalén markar sarañaxaw wakisini, ukansti marka apnaqir jilirinakampi, sacerdotenakan jilirinakapampi, kamachi yatichirinakampiw wal t'aqhisiyapxitani. Ukan nayarux jawayapxitani, ukampis kimsüru jiwatat jaktani” sasa.
- 22 Uk ist'asinsti, Pedrox yaqhawjar irpaqasin sapaparukiw wal iwxt'äna akham sasa: ¡Tatay, Diosax jan uk munkpati, janiw ukax jumampix lurasinañapäkiti! — sasa.
- 23 Jesusasti kutikipstanisin Pedrorux säna: — ¡Nayat saraqit supaya, nayarux pantjasiyirjamätawa! Jumax janiw Diosan amtanakap amuyktati, jan ukasti jaqinakjamakiw amuytaxa — sasa.
- 24 Jesusasti yatiqirinakaparux sarakinwa: — Maynitix nayar arkañ munchituxa, jupa kipkat armt'aspan, cruzap q'ipxarpan, ukatsti nayar arkitpan.
- 25 Khitiw jakañap qhispiyasiñ munanixa, apt'asiniwa; ukampis khitiw jakañap naya layku apt'asinixa, qhispiyasiniwa.
- 26 ¿Kuna askirakispa jaqitakisti taqpach uraqix jupankxaspa, ukat jakañap apt'asispa ukasti? Jan ukax ¿qawqhampis mä jaqix jakañap alasispasti?
- 27 Jaqin Yuqapax Awkipan jach'a munañapampiw, angelanakapampi jutani, ukatsti sapa mayniruw luratarjam churani.
- 28 Qhanak sapxsma, akankapktas ukat mä qawqhanix janiw jiwkaniti Jaqin Yuqapar qhapaq kankañampi jutir uñañkama — sasa.

Mateo 17

- 1 Suxta uru qhipatsti Jesusax Pedrompiru, Santiagompiru, Juan jilapampir irptawayasaw mä jach'a qullu patar makhatäna.
- 2 Ukansti Jesusax jupanak nayraqatan qhankiriw tukuwayäna. Ajanupasti intjamaw k'ajäna, isipasti wali janq'ururakiw tukuwayäna.
- 3 Ukhamaruw jupanakax Moisesampiru, Eliasampiru Jesusamp parlaskir uñjapxäna.
- 4 Pedrosti Jesusarux sänwa: — Tatay, wali sumaw jiwasan akankatasaxa. Munsta ukax, kimsa chhujlla akawjar lurapxä: mayax jumataki, mayax Moisesataki, mayasti Eliasataki — sasa.
- 5 Pedron parlkañapkamasti, mä llihipkir qinayaw jupanakxarux muyuntäna, uka qinay taypitsti, mä aruw ist'asina: “Akaw munat Wawaxaxa, nayax juparuw ajllista: jupar ist'apxam” sasa.
- 6 Uk ist'asinsti, yatiqirinakapax axsarañat uraqir ajanup puriyañkamaw killt'asipxäna.
- 7 Jesusasti jupanakar jak'achasisaw llamkt'äna, sarakinwa: — Sartapxam, jan axsarapxamti — sasa.
- 8 Uñtapxän ukkhasti, mayninakax chhaqhatäxänwa, Jesús saparukiw uñkatxapxäna.
- 9 Qullut saraqankasinsti, Jesusax jupanakar sänwa: — Janiw khitirus aka uñjäwi yatiyapxätati, kunürutix jaqin Yuqapax jiwatanak taypit jaktkani ukürkama — sasa.
- 10 Yatiqirinakasti Jesusarux jiskt'apxarakinwa: — ¿Kunatarak kamachi yatichirinakasti: “Eliasaw nayraqat jutani” sapxisti? — sasa.
- 11 Jesusasti ukxarux sarakinwa: — Eliasax chiqapuniw nayraqat jutani, jupasti taqi kun wakicht'ani.
- 12 Ukampis nayax sapxsmawa, Eliasax niyaw jutxi, juparusti janiw uñt'apkänti, jan ukasti jupampix kuntix jupanakax munapkän uk lurapxäna. Uka kipkarakiw jaqin Yuqaparux t'aqhisiyapxani — sasa.
- 13 Ukapachaw Jesusan yatiqirinakapax Bautisiri Juanat parlaskatap amuyapxäna.
- 14 Walja jaqinakax utjkän ukar puripkän ukkhasti, mä jaqiw Jesusan nayraqatapar killt'asina ukat sarakina:
- 15 — Tatay, yuqaxat khuyapt'ayasimaya, sapa kutiw t'uku usu churayasi, ninaru, jan ukax, umaruw liwirantti, walpun t'aqhisiyi.
- 16 Nayasti yatiqirinakaman nayraqataparuw irpanta, jupanakasti janiw waliptayañatak ch'amanipkiti — sasa.

- 17 Jesusasti sarakinwa: — ¡Pächasiri, jan wali amtani jaqinaka! ¿Kunapachkamarak jumanakampiskästi? ¿Kunapachkamarak jumanakasti ch'am tukuyapxitätasti? Akawjar uka waynar irpanipxam — sasa.
- 18 Ukapachaw Jesusax ñanqha ajayur tuqinuqasin uka waynat alissüna, waynasti ukspachaw k'umar tukuwayxäna.
- 19 Yatiqirinakapasti Jesusampix yaqhawjan parlapxäna, jiskt'apxarakina: — ¿Kunatarak uka ñanqha ajayur alissuñatak ch'amasti nanakan jan utjapkitusti? — sasa.
- 20 Jesusasti jupanakarux sänwa: — Pisi iyawsañanipxatam laykuwa. Qhanak sapxasma, mä jisk'a mostaza jatha ukch'akis iyawsañanakamax utjaspaxa, aka qullurux: 'Akawjat yaqha chiqar jittam' sapxasmawa, qullusti yaqhawjaruw jittaspa. Janiw kunas jumanakatakix ch'amäkaspati.
- 21 Ukampis aka ñanqha ajayux Diosat mayisiñampi, ayuno lurañampikiw alisnukusispa.
- 22 Galilea tuqin sarnaqapkipansti, Jesusax jupanakar sänwa: — Jaqin Yuqapax juchararanakan amparapar katuyatäniwa,
- 23 juparusti jipayapxaniwa; ukampis kimsürut jaktani — sasa. Yatiqirinakarusti uka yatiyäwix walpun llakisiyäna.
- 24 Kunapachatix Jesusampi, yatiqirinakapampix Cafarnaúm sat markar purinxapxän ukkhasti, Tatitun utapatak qullqi apthapirinakax Pedron ukaruw jutapxäna, ukatsti jiskt'apxarakinwa: — ¿Yatichirimax Tatitun utapatak qullqi churiti? — sasa.
- 25 Pedrosti sänwa: — Jisa, churiwa — sasa. Ukatsti, kawkhankapkäntix mayninakax uka utar Pedron mantkipansti, Jesusax jupar jiskt'anwa: — Simón ¿kunjämsa uka tuqit amuyta? Akapach reyinakax ¿khitinakarux qullqinaksa, yaqha churäwinaksa mayixa, jupanakankirinakaruti, jan ukax yaqha markankirinakarucha? — sasa.
- 26 Pedrosti juparux sarakinwa: — Yaqha markankirinakarucha — sasa. Jesusasti sarakinwa: — Ukhamax jupankirinakax janiw kuna qullqsa churañapäkiti.
- 27 Ukampis jupanakar jan mayjt'ayañatakix qutar saram, ukatsti chawlla katuñ anzuelo umar jaquntam, kawkir chawllitix katkäta ukan lakapan mä qullqi jikxatäta. Uka qullqsti nayampita jumampit qullqi churañäki uk churanxam — sasa.

Mateo 18

- 1 Ukapachaw yatiqirinakax Jesusar jak'achasisin jupar jiskt'apxäna: — ¿Khitis Diosan qhapaq markapan wali aytat jaqispaxa? — sasa.

- 2 Jesusasti mä wawa jawsäna, jupanak taypir sayt'ayasinste,
- 3 sarakinwa: — Qhanak sapxsma, jumanakatix jakañaman Diosar jan kutikipstapkäta, janirak mä wawjam tukupkäta ukax, janiw Diosan qhapaq markapar mantapkätati.
- 4 Yatipxam, Diosan qhapaq markapanxa wali aytat jaqix, khilitix akapachan aka wawjam llamp'u chuymaniki ukawa.
- 5 Khilitix sutixar aka wawarjam katuqkanixa, nayaranw katuqaskitu — sasa.
- 6 “Khilitix nayar iyawsir jisk'a wawanakar juchar puriyaspa ukaruxa, mä jach'a qalampi kunkar chinuntasin quta manqhar jaquntatãñapaw wakisispa.
- 7 ¡Kunja jan walis akapachatakix jaqinakan juchar puriñ utjatapaxa! Juchar puriñax utjapuniniwa, ukampis ¡kunakikani juchar puriyir jaqitakixa!
- 8 “Ukatpi sapxsmaxa, amparamatix, jan ukax kayumatix juchar puriyirjamästamxa, khariqam ukatsti jayar liwtam; jumatakix waliniwa, jan amparani, jan kayuni jakañar mantañamaxa, paypach kayuni, paypach amparani wiñay aqkir ninar jaquntatãñamat sipana.
- 9 Jan ukax, nayramatix juchar puriyirjamästamxa, apsuxsam ukatsti jayar liwtam; jumatakix ch'ulla nayrani jakañar mantañamax waliniwa, pä nayranpacha wiñay aqkir ninar jaquntayasiñat sipana.
- 10 “Ukhamasti janipun aka jisk'alalanakat maynirus jisk'achapxamti. Nayasti sapxsmawa, jupanakan angelanakapax alaxpachan sapürupuniw Awkixan nayraqatapankasipki.
- 11 Jaqin Yuqapasti khilitix chhaqkatayna ukar qhispiyiriw juti.
- 12 “¿Kunjämsa jumanakax amuyapxta? Jumanakat maynitix patak ovejanispa, ukat maya chhaqhayaspa ukaxa, ¿janit llätunk tunka llätunkan oveja jaytawayasax, chhaqhat oveja thaqhir sarkaspaxa?
- 13 Jikxatani ukasti, jupax uka ovejat juk'ampi kuisini jan chhaqhatäkis uka ovejanakat sipana.
- 14 Uka pachparakiwa, alaxpachankir Awkimax janiw aka jisk'alalanakat khitinsa chhaqhañap munkiti.
- 15 “Jilamatix jan wal lurätamxa, jupa saparuki jan wal luratapat parlt'am. Uka iwxt'amarutix ist'ätamxa, jilamampix sumankxätawa.
- 16 Janitix ist'kätamxa, maynirusa, jan ukax panirus irpasim, ukhamat kuntix arskäta ukxa paninisa, jan ukax kimsanisa arsusin irkatañapataki.

- 17 Janitix jupanakarus ist'kani ukasti, iglesiankirinakar yatiyam, ukat janipun iglesiankirinakarus ist'kanixa, Diosar jan iyawsir jaqirjam uñjam, jan ukax Romatak qullqi apthapir jaqirjam uñjam.
- 18 “Qhanak sapxsma, kuna lurañanaktix jumanakax akapachan jark'apkäta ukax, alaxpachan jark'atäniwa, ukampis kuna lurañanaktix akapachan lurayapkäta ukasti, alaxpachan luratarakiniwa.
- 19 “Sapxaraksmawa, paninitix akapachan mä sapa amtañampi mä kunsä Diosat mayipxätaxa, alaxpachankir Awkixax churanipxätamwa.
- 20 Kawkhantix paninisa, kimsanisa sutixaru tantachasixa, nayax jupanak taypinktwa” sasa.
- 21 Ukapachaw Pedrox Jesusar jak'achasisin jiskt'äna: — Tatay, jilaxatix kuna jan walsa luritaspaxa, ¿qawqha kutis jupar pampachañaxax wakisixa? ¿Paqallqu kuti? — sasa.
- 22 Jesusasti juparux sarakinwa: — Janiw nayax paqallq kuti sisksmati, jan ukasti, paqallq tunka paqallqu kuti sistwa — sasa.
- 23 “Diosan qhapaq markapax kunjämätix mä reyix irnaqirinakapampi taqi kun jakthapiñ munkän ukar uñtatawa.
- 24 Kunapachatix jakthapiñ qalltkäna ukkhasti, mayni irnaqiriparuw puriyanipxäna, jupasti reyirux walja qullqi manünwa.
- 25 Uka irnaqiripasti janiw kunampis phuqhirjamäkänti, ukat reyix juparux säna: ‘Aka jaqir aljantapxam, warmipamppacha, wawanakapamppacha, taqi yänakapamppach aljantapxam, ukhamat uka manup phuqhañapataki’ sasa.
- 26 Irnaqiristi reyin nayraqatapar killt'asisin jupar achikt'asina: ‘Tatay, mä juk'a suyt'akitaya, taqpach manu phuqhaskämawa’ sasa.
- 27 Reyisti jupat khuyapt'ayasınwa, ukat säna: ‘Jichhax kusionak sarxam, janiw manuxäkxtati’ sasa.
- 28 “Reyin utapat mistuwayasinsti, manut pampachayasir jaqix, patak qullqi manükatayna uka irnaqir masipampiw jikisina. Juparusti kunkat katuntasin niya jaychkatirjamaw säna: ‘Manükta uk churxita!’ sasa.
- 29 Irnaqir masipasti killt'asisin achikt'asina: ‘Mä juk'a suyt'akitaya, taqpach manu phuqhaskämawa’ sasa.
- 30 Ukampis jupax janipuniw munkänti, jan ukasti, manupat phuqhañapkamax carcelaruw jist'antayäna.
- 31 Jupamp chika mayni irnaqirinakax uk lurir uñjasax wal chuym usuyasipxäna, ukat taqi ukanak reyir yatiyir sarapxäna.

32 Reyisti uk yatisin juparuw jawsayäna, sarakinwa: ‘¿Ñanqha lurir jaqi! Nayax taqi manumat pampachisma achikt'asitam layku.

33 ¿Janit jumax irnaqir masimat nayjam khuyapayasiñamax wakiskänxa?’ sasa.

34 Reyisti walpun phiñasina, ukat taqpach manup phuqhañapkam mutuyatänapatak mayina.”

35 Jesusasti akham sänwa: — Janitix jilamar taqi chuyma pampachapkäta ukax, alaxpachankir Awkixax ukhamarakiw jumanakampix lurani — sasa.

Mateo 19

1 Taqi ukanak arsutatsti, Jesusax Galileata, Judearuw sarxäna, Jordán jawirat inti jalsu khurkataru.

2 Walja jaqinakaw juparux arkäna, ukansti usutanakaruw k'umaraptayäna.

3 Ukapachaw fariseonakat mayninakax, Jesusar jak'achasisin jupar yant'añatak jiskt'apxäna: ¿Mä chachax warmipampi mä kunatsa jaljtakispati? — sasa.

4 Jesusasti ukxarux sarakinwa: — ¿Janit jumanakasti Diosan qillqatanakap uñxatapkasti? Ukansti siwa: ‘Diosax qalltan chacha warmi irnuqawayi’ sasa.

5 Sarakinwa: ‘Ukat chachax awkiparu, taykaparu jaytanukusin warmipampi mayachasxani, panpachanisti mä janchirukiw tukxani’ sasa.

6 Ukhamasti, janiw panikxapxiti jan ukasti mayakixapxiwa. Kuntix Diosax mayar tukuyki ukxa, jaqix janiw jaljtaykaspiti.

7 Jupanakasti jiskt'asipkakinwa: — ¿Kunatarak Moisesasti jaljtañ qillqat warmir luqtasin jaytanukuñ yatichänsti? — sasa.

8 Jesusasti sarakinwa: — Jumanakan qala chuymanitam laykuw Moisesax warmimp jaljtañ jaytawayapxtam; ukampis qalltanxa, janiw ukhamäkänti.

9 Nayasti sapxsmawa, khinitix warmiparu wachuqa jucha jan lurkipan apanukuxa, ukat yaqhampi jaqichasixa, uka jaqix wachuq jucha luri.

10 Yatiqirinakapasti Jesusarux sapxänwa: — Ukarutix mä chacha warmix purchi ukaxa, walispaw jan jaqichasiñapaxa — sasa.

11 Jesusasti sarakinwa: — Janiw taqinis uk amuyapkiti, jan ukasti khitinakarutix Diosax amuyt'a churki ukanakakiw amuyapxi.

12 Kunayman amuyunakaw jaqin jan jaqichasiñapatakix utji: yaqhip chachanakax jan jaqichasiñatakiw yuri, yaqhiparusti jaqinakaw jan jaqichasir tukuyi, yaqhipanakasti Diosan qhapaq markapar munasitap laykuw, jan jaqichasis jakapxi. Khinitix uk amuychixa, ukham amuypan — sasa.

- 13 Ukatsti wawanakaruw Jesusan ukar irpanipxäna, jupanakxar amparapampi luqxatañapataki, jupanakatak Diosat mayiñapataki; yatiqirinakapasti uk uñjasin wawanak irpanirinakaruw tuqinuqapxäna.
- 14 Jesusasti sarakinwa: — Wawanakax nayan ukar jutasipkpan sama, jan jark'apxamti, Diosan qhapaq markapax jupanakjamankiwa — sasa.
- 15 Jesusasti amparapampiw wawanakar luqxatäna, ukatsti yaqha tuqiruw sarawayxäna.
- 16 Ukapachax mä waynaw Jesusan ukar jutäna, jupasti jiskt'arakinwa: — Yatichiri, ¿kuna askinak lurañaxas wakisi wiñay jakañ jikxatañatakixa? — sasa.
- 17 Jesusasti juparux sänwa: — ¿Kunatsa kunatix askiki ukxat jiskt'ista? Dios sapakiw askix utji. Ukampis wiñay jakañarutix mantañ munstaxa, kamachinak phuqham — sasa.
- 18 Waynasti sarakinwa: — ¿Kawkir kamachinaksa? — sasa. Jesusasti ukxarux sänwa: — 'Jan jawayamti, jan wachuqa jucha luramti, jan lunthatamti, janirak khitirus k'arintamti,
- 19 awkimaru, taykamaru jach'añcham, jaqi masimarusti juma kipkarjam munasirakim' — sasa.
- 20 Waynasti ukxarux sarakinwa: — Taqi uka kamachinak phuqhasktwa. ¿Kunamp lurañaxas wakisi? — sasa.
- 21 Jesusasti sänwa: — Jumatix chiqap jaqin munstaxa, saram, taqi yänakam aljaram, ukatsti jan kunaninakar churam. Ukhamat alaxpach markan suma yänakaniyäta. Ukatsti nayar arkita — sasa.
- 22 Waynasti uka arunak ist'asin, wali llakt'ataw sarxäna, wali qamirıtap layku.
- 23 Jesusasti yatiqirinakaparux sarakinwa: — Qhanak sapxsma, mä qamir jaqin Diosan markapar mantañapax wali ch'amäniwa.
- 24 Sapxaraksmawa, yawri nayra chiqa mä camellon mistuñapax juk'amp jasakiwa, mä qamirin Diosan qhapaq markapar mantañapat sipana.
- 25 Uk ist'asinsti, yatiqirinakapax wal muspharasipxäna, sapxarakinwa: — Ukhamasti, ¿khitikirak qhispitäspasti? — sasa.
- 26 Jesusasti jupanakar uñtasin säna: — Jaqinakatakix taqi kunas wali ch'amawa, ukampis Diosatakix janiw ch'amäkiti — sasa.
- 27 Pedrosti ukxarux sänwa: — Tatay, nanakax taqi kunanakatix utjapkitän ukanak apanukunisaw jumar arkapxsma. ¿Kunarak katuqapxästi? — sasa.
- 28 Jesusasti jupanakarux sänwa: — Qhanak sapxsma, kunapachatix taqi kunas machaqaptkani, jaqin Yuqapas qhapaq qunuñapxar qunt'askani ukkhaxa,

jumanakan nayar arkatam laykux, tunka payan qunuñarurakiw qunt'asipxäta Israelan tunka payan ayllupar taripañataki.

²⁹ Ukatsti taqi khitinakatix naya layku jaytanukuni: utanakapa, jilanakapa, kullakanakapa, taykapa, awkipa, wawapa, uraqinakapa; jupanakax ukanakat sipan patak ukkhampi katuqapxani, ukatsti wiñay jakañ katuqapxarakini.

³⁰ Ukampis khitinakatix jichhürun nayrankki jupanakatxa, waljaniw qhipankapxani, qhipankirinakatsti waljanirakiw nayrankxapxani — sasa.

Mateo 20

¹ “Diosan qhapaq markapax mä jach'a yapunimpi sasiwa, jupasti wali willjtaw uva yapup irnaqirinak thaqhir sari.

² Irnaqirinakampi parl'tasasti, mä urun irnaqatat qawqha qullqitix churañäki uk churañatakiw arsu, ukatsti uva yapupan irnaqiriw jupanak khithi.

³ Yapunisti niya chika uru jak'aw wasitat mistüna, ukatsti plazan inäskir jaqinak uñjäna.

⁴ Jupanakarusti sänwa: ‘Jumanakax uva yapuxar irnaqir sarasipkam, qawqhatix wakiski ukkha churapxarakima’ sasa. Jupanakasti sarapxänwa.

⁵ Yapunisti niya chika uruw wasitat mistüna, ukatsti niya jayp'u tuqirux wasitat mistuskakinwa, jupanakampisti uka kipka lurarakina.

⁶ Niy jayp'untxän ukkhasti, wasitat plazar misturakikina, ukansti inäskir jaqinak jikxatäna. Ukat jupanakar jiskt'äna: ‘¿Kunatarak taqpach uru jan irnaqas akankasipktasti?’ sasa.

⁷ Yapunirusti sapxänwa: ‘Janiw khitis irnaqir achikasipkituti’ sasa. Ukat yapunix jupanakar säna: ‘Ukhamax uva yapuxar irnaqir sarasipkam’ sasa.

⁸ “Niya ch'amakthapi jayp'urusti, yapunix yapu lurayir jiliriparuw säna: ‘Irnaqirinakar jawsam, ukatsti irnaqatapat qullqi churxam, qhipa irnaqirinakat qalltasa, nayra irnaqirinakar tukuyasa’ sasa.

⁹ Ukapachaw jayp'u tuqir irnaqiri mantirinakax jutapxäna, jupanakasti uru phuqhatas irnaqapkaspa ukhamaw qullqi katuqasipxäna.

¹⁰ Ukatsti, uru qalltatchaw irnaqirinakaw mantanipxäna, jupanakasti uk uñjasax jilpach qullqi katuqañ suyapxäna; ukampis jupanakax qawqhatix mä urun irnaqatat churañäki ukkhak katuqasipxäna.

¹¹ Ukham katuqasisasti, yapunitakiw arusipxäna,

¹² akham sasa: ‘Qhipa tuqir purinipki uka irnaqirinakax mä juk'akixay irnaqapxchixa, jumasti jupanakarux, nanakarjamaw pachpak churaraktaxa, nanakax wali ch'am tukupxta, urpachaw lupimpisa lupjayasipxta’ sasa.

- 13 Ukampis yapunix jupanakat maynirirux sänwa: 'Jilata, janiw kuna ñanqhsa lurksmati. ¿Janit jumampix qawqha qullqtix mä uru irnaqäwit katuqkäta uk parlktanxa?
- 14 Irnaqatamat qullqi katuqasisin jank'ak sarxam. Nayaw ukham lurañ munta qhip irnaqir jutkis ukarux jumarjam churaña,
- 15 ¿Janit qullqixampix kuntix nayax munkta uk lurañaxax wakiskitu? Jan ukax, ¿janich jumatak suma chuymanitaxax waliki?' sasa.
- 16 “Ukhamasti qhipankirinakax nayrankaniwa; nayrankirinakasti qhipankarakiniwa. Jawsatanakax waljaniwa, ajllitanakasti juk'anikiwa”.
- 17 Jerusalenar sarkasinsti, Jesusax tunka payan yatiqiriparuw thakhin tantacht'äna, ukat jupanakarux säna:
- 18 — Jumanakax uñjapxtawa, jichhax Jerusalenaruw makhatasipktan, Jaqin Yuqapax sacerdotenakan jiliripampiru, kamachi yatichirinakampir katuyatäniwa, jupanakasti jiwayañatakiw juchañchapxani,
- 19 juparusti yaqha markankir jaqinakaruw katuyapxani, jupanakan jupat larusipxañapataki, nuwjapxañapataki, cruzar ch'akkatapxañapataki; ukampis kimsür jiwatat jaktanxani.
- 20 Ukapachasti Zebedeon yuqanakapan taykapaw pani yuqapampi Jesusan ukar jak'achasäna, ukatsti achikt'asiñatakiw killt'asäna.
- 21 Jesusasti juparux jiskt'änwa: — ¿Kuns munta? — sasa. Jupasti sänwa: — Jumax reyit qunt'askäta ukkhax, aka pani yuqaxarux juman jak'amaruy qunt'ayarapita, maynirux kupixamaru, maynirusti ch'iqäxamaru — sasa.
- 22 Jesusasti ukxarux sarakinwa: — Jumanakax janiw yatipktati kuntix mayipkta ukxa. ¿Kawkir k'allk'u umtix umt'kä uk umt'apxasmati? Jupanakasti sapxänwa: — Umt'apxiristwa — sasa.
- 23 Jesusasti jupanakarux sarakinwa: — Chiqpachansa jumanakax umt'apxätawa, ukampis kupixaxaru, jan ukax, ch'iqäxaxar qunt'añxa, janiw nayan churañax wakt'kituti, jan ukasti, khitinakatakitix Awkixax wakiyki ukanakarukiw churasini — sasa.
- 24 Tunka yatiqirinakasti, uk ist'asin pani jila sullkatakix wal phiñasipxäna.
- 25 Jesusasti jupanakar jawsasin sänwa: — Jumanakax yatipxtawa, juchararanak taypinxa, marka apnaqirinakax wali qhuru chuymampiw jaqinakapar apnaqi, jach'a jilirinakasti jupanakxarux munañanitap uñacht'ayaraki.
- 26 Ukampis jumanak taypin janiw ukhamañapäkiti. Jan ukasti, khilitix jumanak taypin jach'añ munki ukax, mayninakar luqtañapawa;

- 27 khititix jumanak taypin jilankañ munchixa, mayninakan luqtiripar tukuñapawa.
- 28 Jaqin Yuqapax janiw luqtayasir jutkiti, jan ukasti, taqinir luqtiriw juti, jakañapsa jaqinakar qhispiyañatak luqtasiriw juti — sasa.
- 29 Kunapachatix Jesusax yatiqirinakapampi Jericó markat mistkän ukkhax, walja jaqinakaw juparux arkapxäna.
- 30 Pani juykhu jaqinakaw thakhin qunt'atäsipkäna, Jesusan ukawja saraskir ist'asinxa, Jesusarux jach'at art'apxäna: — ¡Tatay, Davidan Yuqapa, nanakat khuyapt'ayasipxita! — sasa.
- 31 Jaqinakasti ukham arnaqapxipan amukt'apxañapatiw tuqinuqapxäna, jupanakasti juk'ampiw jach'at art'apxäna: — ¡Tatay, Davidan Yuqapa, nanakat khuyapt'ayasipxitaya! — sasa.
- 32 Jesusasti ukawjaruw sayt'äna, juykhunakar jawsasinsti, jiskt'änwa: — ¿Kun lurañaxsa jumanakatak munapxta? — sasa.
- 33 Jupanakasti sapxänwa: — Tatay, uñjañ munapxta — sasa.
- 34 Jesusasti jupanakat khuyapt'ayasisin, nayranakap llamkt'äna. Juykhunakasti ukspachaw uñjapxäna, ukatsti Jesusaruw arkapxäna.

Mateo 21

- 1 Kunapachatix Jerusalén marka jak'ankxapxän ukkhasti, Olivos qullu jak'ancki uka Betfagé sat markaruw puripxäna. Jesusasti ukawjat pani yatiqiriparuw khithäna,
- 2 akham sasa: — Khä uñkatasi jisk'a markar sarapxam. Ukansti, mä qachu asnoru, jisk'a asno qallupamp chint'atäskir jikxatapxäta. Jararasinsti, nayatak irpanirapipxita.
- 3 Ukat khitisa kun sapxätamxa, jumanakax sapxam: “Tatituw muni; ukatsti jank'akiw irpayanirapxätam” sasa.
- 4 Taqi akanakasti kunjämtix Zacarías profetax qillqawaykatayna ukarjamaw phuqhasiskäna:
- 5 “Jerusalén markarux sapxam: ‘Uñtapxam, juman Reyimaw mä asnxat jutaski, llamp'u chuymani, mä jisk'a asno qallxata, khumuñ uywan qallupxaru.’ ”
- 6 Yatiqirinakapasti, kunjämtix Jesusax jupanakar siskatayna ukhamarjamaw sarasin lurapxäna.
- 7 Uka qachu asnorusti qallupamppach irpanipxäna. Jupanakasti isinakapampiw asnorux janxatapxäna, Jesusasti uka asnxaruw lat'xatawayäna.

- 8 Jaqix waljapuninwa. Mayninakax isinakap thakhirux jant'akt'apxäna, yaqhipanakasti quqanakat layminak khuchhuqasaw thakxar jant'akt'apxarakäna.
- 9 Jesusan nayrapa, qhipap saririnakasti, akham sasaw art'apxäna: — ¡David reyin Yuqapa, qhispiyapxita! ¡Qullanäpan Tatitun sutipar jutirixa! ¡Alaxpachankir Diosay, qhispiyapxita! — sasa.
- 10 Kunapachatix Jesusax Jerusalenar mantkän ukkhasti, markpachaw ch'axwtapxäna, waljanirakiw jiskt'asipxäna: — ¿Khitirak aka jaqisti? — sasa.
- 11 Jaqinakasti sapxänwa: — Galilea uraqina, Nazaretankir Jesús, profetawa — sasa.
- 12 Jesusasti Diosan utapar mantasin taqi ukan aljirinakampiru, alasirinakampiruw anqar alissüna. Qullqi turkasirinakan uchasiñanakap liwinuküna, paloma aljirinakan qunuñanakap jaqurpayäna;
- 13 ukat sarakäna: — Qillqatanxa siwa: 'Utaxasti Diosat mayisiñ uta satäniwa', ukampis jumanakax lunthatanakan putup tukuyxapxatätaxa — sasa.
- 14 Ukansti, juykhunakampi, kayu usutanakampiw Jesusar jak'achasipxäna. Jesusasti jupanakarux k'umaraptayänwa.
- 15 Ukampis sacerdotenakan jilirinakapampi, kamachi yatichirinakampix wal thithipxäna uka muspharkañanak luratap uñjasaxa, wawanakan Tatitun utapan jach'at Tatitur yupaychapxatapatsa,
- 16 ukat Jesusarux sapxäna: — ¿Uka wawanakan arnaqasitap ist'tati? — sasa. Jesusasti jupanakarux sarakinwa: — Jisa, ist'twa. Ukampis, ¿janit uka tuqit qillqatanak uñxatapktasti? Ukasti akham siwa: 'Jisk'a wawanakan lakapata, ñuñuskir wawanakan lakapata, jach'añchañ arunak mistuytaxa'.
- 17 Ukatsti Jesusax Jerusalén markat Betania markaruw sarxäna, uka arumasti ukan qhiparäna.
- 18 Qhipärmanthisti Jerusalenar kutinkasaw Jesusax manq'at awtjayasina.
- 19 Thakhi jak'an mä higo quqa uñjäna, ukar jak'achasisinsti, janiw mä achsa jikxatkänti, jan ukasti laphinakak uñjäna. Ukat Jesusax uka higo quqarux säna: — ¡Janipun mayampis achu churamti! — sasa. Ukspachaw higo quqax wañsuwayxäna.
- 20 Ukham uñjasinsti, yatiqirinakapax wal muspharapxäna, Jesusaruw jiskt'apxarakäna: — ¿Kunatarak aka quqasti mäki wañsuwayxisti? — sasa.
- 21 Jesusasti jupanakarux sänwa: — Qhanak sapxsma, jumanakantix iyawsañax utjaspa, janirak Diosan ch'amapatsa pächasipkasma ukax, janiw nayax kuntix lurkta ukak lurapkasmati, jan ukasti khä qullurutix: 'Unxtam, jach'a qutar liwiranttam' sapxasmata, lurasispawa.

- 22 Taqi kuntix iyawsañ chuymampi Diosar mayisipkäta ukxa, katuqapxätawa.
- 23 Uka qhipatsti, Jesusax Tatitun utaparuw mantäna. Ukan yatichkipansti, sacerdotenakan jiliripampi, judionakan jiliripampiw jupar jak'achasisin jiskt'apxäna: ¿Kuna munañaniñampis jumax uk lurtaxa? ¿Khitirak uka munañaniñ churtamsti? — sasa.
- 24 Jesusasti jupanakarux sänwa: — Nayax mä jiskt'a jumanakar jiskt'apxarakäma. ¿Khitis Juanarux bautisañapatak khithani, jaqinakati jan ukax Diosacha? Jichhax sapxitaya, ukat nayax kuna munañaniñampitix ukanak lurkta uk sapxarakäma — sasa.
- 25 Ukham ist'asinxa, jupanakkamaw ch'axwañ qalltapxäna: “Diosaw khithani sañänixa: ‘¿Kunatsa juparux jan iyawsapxta?’ sistaniwa.
- 26 Jaqinakar axsaratasatsti, janiw jaqinakan khithanitaw sisksnati, Juanax Diosan profetapätap taqinixay yatipxchixa” sasa.
- 27 Ukat Jesusarux sapxäna: — Janiw nanakax yatipkti — sasa. Jesusasti jupanakarux sarakinwa: — Janirakiw nayas sapkirismati kuna munañaniñampitix akanak lurkta uka — sasa.
- 28 Jesusasti jupanakaruw jiskt'äna: — ¿Jumanakax kamsapxasma? Mä jaqix pani yuqaninwa; ukat maynirirux säna: ‘Waway, uva yapuxar irnaqir saram’ sasa.
- 29 Yuqapasti juparux sänwa: ‘¡Janiw sarkiristi!’ sasa. Ukampis qhipat amuyt'asisin saräna.
- 30 Uka qhipatsti sullka yuqaruw uka kipka sarakäna. Jupasti awkiparux sänwa: ‘Saräwa’ sasa. Ukatsti janiw sarkänti.
- 31 Uka paninitxa, ¿kawkiris awkin munañap luränxa? — sasa. Jupanakasti sapxänwa: — Nayririkis ukawa — sasa. Jesusasti jupanakarux sänwa: — Qhanak sapxma, Romatak qullqi apthapirinakampi, walja chachanakampi sarnaqir warminakampiw jumanakat nayraqat Diosan qhapaq markapar mantapxani.
- 32 Bautisiri Juanax aski jakañ thakhi yatichiriw juti, jumanakasti janiw juparux iyawsapktati; ukampis, Romatak qullqi apthapirinakampi, walja chachanakampi sarnaqir warminakampix iyawsapxiwa. Jumanakasti ukanak uñjkasinsa, janiw jupar iyawsañatak kutikipstapktati.
- 33 “Ist'apxam aka yaqha amuyt'äwi: Mä jaqiw utjäna, uraqiparusti uva alinak ayruntäna, ukatsti uyuchrantayarakinwa; uva ch'irwañ wakichäna, ukanak uñjañatakisti mä torre luräna. Jupasti yapuchir jaqinakaruw waki yapuchapxañapatak churawayäna, ukatsti jaya markaruw sarxäna.
- 34 Kunapachatix yapu apthapiñ pachax purinkän ukkhasti, uywatanakaparuw khithäna yapuchirinakat qawqhatix jupar wakt'kän uk mayiri.

- 35 Yapuchirinakasti khithat uywatanakarux katuntapxänwa: maynirux nuwjapxänwa, maynirusti jawayapxänwa; maynirusti qalampiw k'upjapxäna.
- 36 Yapunisti nayririt sipansa walja uywatanakampi khithäna; yapuchirinakasti jupanakarux uka kipka lurapxarakäna.
- 37 “Ukatsti yapunix jupan yuqaparuw khithäna: ‘Yuqaxarux axsarapxaniwa’ sasa.
- 38 Yuqapar uñjasasti, yapuchirinakax jupanakkamaw arust'asipxäna: ‘Akaxay uraqi katuqirixa, jawayapxäni ukatsti uraqipax jiwasantxaniwa’ sasa.
- 39 Jupanakasti ukspachaw yapunin yuqaparux katuntapxäna, yaput anqäxar irpsusaw jawayapxäna.
- 40 Jesusasti jupanakaruw jiskt'äna: “Jichhasti, kunapachatix yapunix jutkani ukkhax, ¿kuns lurani uka yapuchirinakampixa? — sasa.
- 41 Jupanakasti sapxänwa: — Jan khuyapt'ayasisaw uka ñanqha jaqinakarux jiwarayani, uva yapupsti, yaqha yapuchirinakaruw churxani, achunakat qawqhatix jupar wakt'ki uk katuyir yapuchirinakaru — sasa.
- 42 Jesusasti jupanakarux sänwa: — ¿Janipunit kunapachas qillqatanak ullarapkta? Uka qillqatanakasti siwa: ‘Utachirinakan apanukut qalax aski qalaruw tukxi. Tatituw ukham luri, ukat muspharat uñjasipxta’.
- 43 Ukatpï sapxsmaxa, jumanakatxa Diosan qhapaq markapax apaqatäniwa, ukatsti taqi kunan jupar ist'ir markaruw churasini.
- 44 Uka qalxar liwxattirix t'unjatäniwa; ukampis qalatix khitirus jalxattanixa, ñut'u tukuyani.
- 45 Sacerdotenakan jilirinakapampi, fariseonakampisti, ukanak ist'asax jupanakat ukham parlatap amuyasipxäna.
- 46 Jupanakasti Jesusarux katuntañ munapxäna, ukampis jaqinakaruw axsarapxäna, jaqinakan Jesusar profetat uñt'apxatap layku.

Mateo 22

- 1 Jesusasti wasitat uñtasiwi tuqit jupanakarux yatichañ qalltäna. Sarakinwa:
- 2 “Diosan qhapaq markapax kunjämätix mä reyix yuqapar jaqichañatak mä manq'äwi wakichayki ukar uñtatawa.
- 3 Uywatanakaparuw jaqichasiwir jawsayatanak jawsir khithäna, ukampis jupanakax janiw jutañ munapkänti.
- 4 Yaqha uywatanakaparuw wasitat khithäna akham iwxt'asa: ‘Jawsayatanakar sapxam, manq'ax wakicht'atäxiwa. Suma vacanaka, lik'i uywanakas khariratäxiwa, taqi kunaw wakichatäxi; manq'äwir jutapxpan’ sasa.

- 5 Ukampis jawsayatanakax janiw ist'asipkänti. Jupanakat maynirix yapup uñjiriw sarxäna, mayniristi aljasiñaparuw sarxäna,
- 6 mayninakasti reyin uywatanakaparux katuntasin jiwayañkamaw nuwjapxäna.
- 7 Uk yatisinxä, reyix wal phiñasina, ukat soldadonakaparux khithäna uka jiwayir jaqinakar jiwarayaniñapataki, markaparux ninampi pichhantañapataki.
- 8 Ukatsti uywatanakaparux sarakinwa: 'Jaqichasiwitakix taqi kunaw wakichata, ukampis uka jawsayat jaqinakan janiw jutapxañapax wakiskiti.
- 9 Ukhamasti, thakhinakar mistupxam, qawqhanirutix jikxatapkäta ukanakar jaqichasiwir jawsanipxam' sasa.
- 10 Uywatanakasti thakhinakaruw mistupxäna, qawqhanirutix jikxatapkän ukanakaruw tantacht'apxäna, wali jan wali jaqinakaruw jawsthapipxäna; jaqichasiwi utasti jupanakampiw phuqhantasina.
- 11 "Reyisti jawsayatanakar uñjiriw utar mantäna, ukansti mä jaqiruw jan jaqichasiwi isin uñjäna.
- 12 Juparusti sänwa: 'Jilata, ¿kunjämatarak akarusti jan jaqichasiwi isin mantantasti?' sasa. Jupasti amukiw ist'äna.
- 13 Ukatsti reyix uywatanakaparuw säna: 'Kayumpita, amparampit ñach'antas anqa ch'amakar jaqunukupxam, ukan wararini, laka ch'aksa t'urusirakini.'
- 14 Waljaniw jawsatanakaxa, ukampis ajllitanakax juk'anikiwa."
- 15 Uka qhipatsti, fariseonakax Jesusar pantjasiyañatakiw arust'apxäna, ukxat jupar juchañchañataki.
- 16 Ukatsti Jesusan ukaruw khithapxäna mä qawqha fariseonakampi, Herodesan arkirinakampi, akham sañapataki: — Yatichiri, yatipxtwa chiqa arsur jaqitama, taqi kunan Diosar jaysañxat yatichatama, kuns jaqix yatichäwimat saskpan ukar juman jan yäqatamsa.
- 17 Jichhax sapxitaya: ¿Cesarar qullqi churañax walikiskiti, jan ukax janicha? — sasa.
- 18 Jesusasti jupanakan jan wali amtañanipxatap amuyasin, jupanakar sarakina: — K'ari chuyman jaqinaka, ¿kunatsa jumanakax nayar aynacht'ayir jutapxta?
- 19 Impuesto churañ qullqi uñacht'ayapxita — sasa. Jupanakasti mä qullqi churapxäna.
- 20 Jesusasti jupanakaruw jiskt'äna: — ¿Khitin ajanupasa, khitin sutipas aka qullqin qillqataxa? — sasa.

- 21 Jupanakasti sapxänwa: — Cesarankiwa — sasa. Jesusasti jupanakarux sarakinwa: — Cesarankki ukxa, Cesarar churapxam, Diosankkis uksti, Diosarurak churapxam — sasa.
- 22 Fariseonakasti uk ist'asin wal muspharapxäna; ukatsti sarawayxapxänwa.
- 23 Ukürurakiw saduceonakat yaqhipanakax Jesusan ukar jutapxäna. Jupanakasti janiw jiwatanakan jaktañap iyawsapkänti, ukat Jesusarux jiskt'apxäna:
- 24 — Yatichiri, Moisesax sänwa: “Maynitix jan wawani jiwaniwa, sullka jilapaw ijma warmipampix jaqichasiñapa, jiwir jilapan saraqirip jan chhaqhayañataki” sasa.
- 25 Nanak taypinxa, paqallqu jila sullkaw utjäna. Nayrür jilax jaqichasiwa, uka qhipatsti jan wawaniw jiwxäna, ijma warmipasti sullka jilapampiw jaqichasxäna.
- 26 Payür jilampix pachparakiw lurasina, kimsür jilampisa ukhamarakikiw lurasina, paqallqunpachampiw ukhäm lurasina.
- 27 Uka qhipatsti uka warmix jiwxarakinwa.
- 28 Jiwatanakax jaktkani uka urusti, ¿aka warmix kawkirin warmipäxarakinisti?, paqallqunpachaxay jupampix jaqichasipxchixa — sasa.
- 29 Jesusasti jupanakarux sänwa: — Jumanakax wali pantjatäpxtawa, Qillqatanaksa, Diosan ch'amapsa jan uñt'apxatam layku.
- 30 Kunapachatix jiwatanakax jaktkan ukkhaxa, janiw chachanakampi warminakampix jaqichaskxaniti, jupanakasti alaxpachankir Diosan angelanakapjamäxaniwa.
- 31 Jiwatanakan jaktañapatsti, ¿kunjämtix Diosax siski uk janit uñxatapktasti?:
- 32 “Nayax Abrahamana, Isaacana, Jacobun Diosapätwa” sänwa. ¿Diosax janiw jiwatanakan Diosapäkiti, jan ukasti jakirinakan Diosapawa! — sasa.
- 33 Taqi ukanak ist'asinsti, jaqinakax Jesusan ukham yatichatapat wal muspharapxäna.
- 34 Fariseonakasti Jesusan saduceonakar amukt'ayatap yatisinxä, tantacht'asipxänwa,
- 35 jupanakat maynirix kamachi yatichirünwa, jupasti yant'añatakiw Jesusar jiskt'äna:
- 36 — Yatichiri, ¿kawkir kamachis taqit sipan wakiskir kamachixa? — sasa.
- 37 Jesusasti juparux sänwa: — ‘Tatit Diosamaruw munäta: taqi chuymamampi, taqi ajayumampi, taqi amuyumampi.’
- 38 Akiriw taqit sipansa wakiskir jach'a kamachixa.

- 39 Payir kamachisti ukar uñtatarakiwa: ‘Jaqi masimarux juma kipkarjam munasim.’
- 40 Aka pä kamachi arunakxar utt'ayataw Moisesan yatichäwipasa, profetanakan yatichäwinakapasa — sasa.
- 41 Fariseonakan tantacht'atäsiqkipan
- 42 Jesusax jupanakar jiskt'äna: — ¿Khitiw Cristox sapxtas jumanakaxa? ¿Khitit jutiriw sapxtasa? — sasa. Jupanakasti sapxänwa: — David reyin wila masipat jutiriwa — sasa.
- 43 Jesusasti jupanakarux sarakinwa: — ¿Kunatsa Davidax Qullan Ajayun amuyt'ayatax “Tatitu” sänxa? Davidax akham sänwa:
- 44 “Tatitux Tatituxarux siwa: Kupixaxar qunt'asim, uñisirinakamar atipjañaxkama” sasa.
- 45 Davidatix juparux Tatay, sischixa, ¿kamisarak Davidan wawapäspasti? — sasa.
- 46 Ukarux janiw khitis mä arsa arskxapxänti, ukürut uksarux janirakiw khitis Jesusarux juk'amp jiskhiñ munkxapxänti.

Mateo 23

- 1 Uka qhipatsti, Jesusax taqi jaqinakampiru, yatiqirinakapampiruw säna:
- 2 “Kamachi yatichirinakampi, fariseonakampix Moisesan yatichäwinakap yatichañatak uskutäpxiwa.
- 3 Ukhamasti, jumanakax jupanakar jaysapxam, kuntix sapktam taqi ukanak lurapxam; ukampis jupanakjam jan lurapxamti, jupanakasti may arsupxi ukatsti yaqharak lurapxi.
- 4 Jupanakax jan phuqkay lurañanakampiw jaqinakar t'aqhisiyapxi, ukarusti janiw mä luk'anampis llamkt'añ munapkiti.
- 5 Jaqin uñjayasiñatakikiw taqi kunsä lurapxi. Paranakapar, amparanakapar Diosan arunakap qillqsut apañak munapxi, jach'a chhaxchhan isinakampi isthapisinäk munapxi.
- 6 Manq'äwinakansti nayrür qunuñanakan qunuñ munapxi, sinagoganakansa jilirinakan qunuñanakapan qunt'asiñ munapxi,
- 7 thaxhinakansa taqi jaqinakamp aruntayasiñ munapxi, ‘yatichiri’ sayasiñ munapxaraki.
- 8 “Jumanakasti janiw ‘yatichiri’ sayasipxañamäkiti, jumanakax jila puräpxtawa; maynikiw Yatichirixa, jupasti Cristowa.

- ⁹ Janirak akapachan khirus 'awki' sapxamti, jumanakan mä sapa Awkikiw utji; jupasti alaxpachankiwa.
- ¹⁰ Janirak 'jiliri' sayasipxamti, Cristo sapakiw jilirixa.
- ¹¹ Jumanakat jiliriki ukax taqinir luqtañapawa.
- ¹² Khititix jach'a jach'a tukkani ukax jisk'achatäniwa, ukampis jisk'achatäki ukasti jach'añchatäniwa.
- ¹³ "¡Kamachi yatichirinaka, fariseonaka, k'ari chuymaninaka; kamacht'apkakita!, jumanakasti yaqhanakan jan mantañapatak alaxpach punku jist'antapxtaxa; janiw jumanakas mantapktati, janirakiw yaqhanakarus mantayapktati.
- ¹⁴ Jumanakax ijmanakaruw utanakap aparapxtaxa, uka jan wali luräwinakam imt'añatakisti jach'a mayisiwinak lurapxtaxa; ukham lurapxatamatxa, jach'a mutuyäwi katuqapxätaxa.
- ¹⁵ "¡Kamachi yatichirinaka, fariseonaka, k'ari chuymaninaka; kamacht'apkakita!, jumanakax mä arkir jikxatañatakix qutanjama, wañanjam muytapxtaxa, jikxatasinsti, uka jaqirux jumanakat sipan juk'ampi infiernor sarir tukuyapxtaxa.
- ¹⁶ "¡Kunakikan jumanakatxa, juykhu irpirinaka!, jumanakax sapxtawa: 'Maynitix Tatitun utap layku juramento lurchixa, janiw ukax kunäkisa, ukampis Tatitun utapankir quri laykutix juramento lurchisti, uk phuqhañapawa' sasa.
- ¹⁷ ¡Jan amuyun juykhunaka! ¿Kunas juk'amp wali wakisirixa: quriti, jan ukax uka qurir qullan tukuyir Tatitun utapacha?
- ¹⁸ Ukatsti jumanakax sapxaraktawa: 'Maynitix altar layku juramento lurchixa, ukax janiw kunäkisa, ukampis altarankir luqta laykutix juramento lurchisti, uk phuqhañapawa' sasa.
- ¹⁹ ¡Juykhunaka! ¿Kawkiris juk'amp wakiskirixa, luqtati, jan ukax, uka luqtar qullan tukuyir altaracha?
- ²⁰ Khititix altar layku juramento lurixa, altar patan utjki ukanakampit juramento luri;
- ²¹ khititix Tatitun utap layku juramento lurixa, janiw Tatitun utap laykukit juramento lurkixa, jan ukasti Dios laykuw luri, Diosan ukankatap layku.
- ²² Khititix alaxpach layku juramento lurixa, Diosan qunuñap laykuw juramento luri, ukan qunt'atäkis uka Dios laykuw luri.
- ²³ "¡Kamachi yatichirinaka, fariseonaka, k'ari chuymaninaka; kamacht'apkakita!, jumanakax menta, anís, comino uka achunakat sapa tunkat maya churapxtaxa, ukampis kamachin yatichäwiparux janiw yäqapktati: chiqapar uñaña,

khuyapayasiña, chiqpach jaqiña. Ukanak lurapxañamaw wakisixa, jan mayanak lurañ jaytanukusa.

24 ¡Juykhu irpirinaka, jumanakax mä jisk'a chhichhillankhan vino umt'añar jalantkipansa apsupxtawa, ukampis camellorux ukhampach manq'antapxtaxa!

25 “¡Kamachi yatichirinaka, fariseonaka, k'ari chuymaninaka; kamacht'apkakita!, jumanakax anqäxak qirunaksa, chuwanaksa phiskhurapxtaxa, ukampis manqhax lunthatasiñampi mich'asiñampi phuqhantatäskiwa.

26 ¡Juykhu fariseo: nayraqatax qiru manqhäxampi, chuwa manqhäxamp phisksuñamawa, ukhamat anqäxapax q'umäxarakini!

27 “¡Kamachi yatichirinaka, fariseonaka, k'ari chuymaninaka; kamacht'apkakita!, jumanakax anqäxatxa, janq'u suma k'achachat amay imäwir uñtatäpxtawa; ukampis chuymanakamax jiwatanakan thujasantat ch'akhanakampi phuqhantatäpxtawa.

28 Akhamäpxtaw jumanakaxa: uñkatatax anqäxat q'uma jaqinakaw tukupxtaxa, ukampis chuymanakamax jan wali luräwinakampi, ñanqha amtañanakamp phuqhantatäskiwa.

29 “¡Kamachi yatichirinaka, fariseonaka, k'ari chuymaninaka; kamacht'apkakita!, jumanakax profetanakan imäwip lurapxtaxa, aski jaqinakan amay imäwinakap k'achachapxtaxa,

30 ukatsti sapxtawa: ‘Jiwasanakatix awkinakasan urunakapan jakapxasänxa, janiw profetanakan jiwañap munapkasänti’ sasa.

31 Ukham arsusasti, jumanakpachaw profetanakar jiwayir jaqinakan wawanakapäpaxatam uñt'asisipktaxa.

32 ¡Jichhax kuntix nayra awkinakamax lurañ qalltawaykatayna uk lurañ tukuyapxam!

33 “¡Asirunaka, katari jaqinaka! ¿Kunjämarak manqhapacha mutuyäwit jaltapxätasti?

34 Jichhax ukatpi nayax jumanakarux profetanaka, yatichirinaka, amuyt'irinak khithanixa. Ukampis jumanakax jupanakat yaqhipanakarux ch'akkatasin jiwayapxäta, mayninakarusti sinagoganakan nuwjapxäta, ukatsti markat marka arnaqapxarakita.

35 Ukhamasti jan juchan jaqinakan jiwaratapat jumanakaw juchañchatäpaxäta, Abel sat aski jaqit qalltasa, Berequiasan Zacarías sat yuqapkama, juparusti jumanakaw Diosan utap altar taypin jiwayapxtaxa.

36 Qhanak sapxsma, taqi uka luräwinakatxa, jichhür jakirinakaw mutuyäwi katuqapxani.

37 “¡Jerusalén, Jerusalén, profetanakar jiwayir marka, Diosan khithanitanakapar qalampi k'upjir marka! ¡Qawqha kutiw nayax wawanakamar anthapiñ munäyáta, kunjämtix wallpax chhiwchhinakap chhiqha manqhipar anthapiski ukhama, ukampis jumanakax janiw munapktati!

38 Uñtapxam, utamax q'ala tukjatäniwa;

39 ukatsti sapxsmawa, jichhürut uksarux janiw uñjapkitätati, kunapachatix: ‘¡Tatitun sutipar jutirix qullanäpan!’ sapkäta ukürkama.”

Mateo 24

1 Jesusax Tatitun utapat mistusinkän ukapachaw yatiqirinakapax jupar jak'achasisin uka utanak uñacht'ayapxäna.

2 Jesusasti jupanakarux sänwa: — ¿Taqi ukanak uñjapxtati? Qhanak sapxsmaw, akawjanxa janiw mä qalasa yaqha qalxar qhiparkaniti, q'ala t'unjataw uñjasini — sasa.

3 Ukatsti Olivos qulluruw sarxapxäna. Ukan Jesusax qunt'asina, yatiqirinakapasti Jesusar jak'achasisin jiskt'apxäna: — Nanakax yatiñ munapxta, ¿kunapacharak Tatitun utapasti q'ala tukjat uñjasinisti? ¿Kuna unañcharak juman kuttaniñam yatiyapxitanisti, akapachan tukusiñ urupatsti? — sasa.

4 Jesusasti jupanakarux sarakinwa: — Wal amuyasipxam, jan khitimpis sallqjayasipxamti.

5 Waljaniw nayan sutixar jutapxani: “Nayätwa Cristoxa” sasa, jupanakasti waljaniruw k'arintapxani.

6 Jumanakasti, taqi chiqan ch'axwañanakan utjatap ist'apxäta, ukampis janiw axsarapxätati, taqi ukanakax phuqhasiñapapuniwa, ukampis janiraw ukax tukuyäkiti.

7 Mä jach'a markax yaqha jach'a markampiw nuwasini, mä markasti yaqha markampiw ch'axwani, ukapachaw manq'at pist'añanaka, kunayman usunaka, uraq khathatinakax taqi chiqan utjani.

8 Taqi ukanakasti jach'a t'aqhisiñan qalltapakiskiwa.

9 “Jumanakarusti, nuwjañataki, jiwayañatakiw katuyapxätam, taqi jaqinakarakiw nayar arkapxatam laykux uñisipxätam.

10 Uka urunakansti waljaniw nayar iyawsatanakap chhaqtayasipxani, purapat uñisisipxani, purapat aljantasipxani.

11 Walja k'ari profetanakaw sartani, jupanakasti waljaniruw sallqjapxani.

12 Ñanqhan wal mirantatap laykusti, jaqinakax waljaniw jupanakkam munasiñxa chhaqtayasxani.

- 13 Ukampis khilitix tukuykam sayt'kani ukakiw qhispiyatäni.
- 14 Diosan qhapaq markapat suma yatiyäwix taqi uraqpachan yatiyasini, taqpach jaqinakan uk yatiñapataki; ukapachaw tukuyax purinini.
- 15 “Daniel profetax kuna jan wali luräwitix Tatitun utapan luraskani uka tuqit qillqäna. Kunapachatix jumanakax Daniel profetan qillqataparjam Qullan Chiqana ñanqha luririn utjantasir uñjapkäta ukkhaxa, ullart'irix sum amuypan,
- 16 Judeankirinakax qullunakar jaltxapxpan;
- 17 uta patankiristi, yänakap apsusirix jan saraqanpati;
- 18 pampankiristi, isip aptasirikis utar jan kutinpati.
- 19 ;Kunja llakkañänisa ukürunakan usur jaqi warminakatakixa, jan ukax ñuñuskir asu wawaninakatakisa!
- 20 Jumanakax Diosat mayipxam, jan thaya pachana, janirak sábado urunsa jaltañanakaman wakt'añapataki;
- 21 ukürunakanxa jach'a t'aqhisiñanakaw utjani, uka t'aqhisiñanakasti janiw akapach luraski ukat aksar uñjaskänti, janirakiw uka qhipatsa uka t'aqhisiñax uñjaskaniti.
- 22 Diosatix uka urunak jan jisk'aptaykaspä ukaxa, janiw khitis qhispiyaskaspati, ukampis ajllitanakapar munatap laykuw Diosax uka urunak jisk'aptayani.
- 23 “Ukampis maynitix jumanakar sapxiristam: ‘Akaxay Cristoxa’ jan ukax ‘khayaxay Cristoxa’ sasaxa, ukarux jan iyawsapxamti.
- 24 Ukürunakanxa walja k'ari cristonaka, k'ari profetanakaw jutani; jupanakasti sallqjañatakix kunayman unañchanaka, muspharkañanak lurapxani, pachpa Diosan ajllitanakapar kunaw pantjayapxani.
- 25 Jumanakarusti taqi akanak janiräkipan yatiyapxasma.
- 26 Jumanakarutix sapxätamxa: ‘Cristox wasarankiwa’ sasaxa, jan sarapxamti; jan ukax, ‘Aka uta manqhin imantatäskiwa’ sapxätamsa, ukarux jan iyawsapxamti.
- 27 Kunjämatix lliju llijux inti jalsut inti jalantkam llijtkixa, ukhamarakäniwa Jaqin Yuqapax jutkani ukkhaxa.
- 28 Mä arunxa: Kawkhantix jaqi jiwatax utjkixa, ukkharuw siwiq'aranakax tantachasipxi.
- 29 “Uka llakisiñ urunak tukusxipansti, intix ch'amakt'xaniwa, phaxsis janiw qhantkxaniti, warawaranakax alaxpachat willirtaniniwa, alaxpachankir ch'amanakas ukürux khathatxaniwa.

- 30 Ukapachaw Jaqin Yuqapat alaxpachan mä unañchäwix uñstani, taqi markan jakir jaqinakasti ukapachaw jachapxani, Jaqin Yuqaparusti, jach'a ch'amapampi, k'ajkir kankañapampi qinay patan jutaskir uñjapxani.
- 31 Jupaw angelanakapar khithanini, jach'at trompeta phust'añapataki, ukampiw ajllitanakapar pusi tuqit jawsthapini; maysa thiyata maysa thiykama.
- 32 “Higo quqat yatiqasipxam: Kunapachatix uka alin layminakapax ch'uxñatati, laphinakapas uñstarakixa, junt'u pachan jak'ankatap yatipxtaxa.
- 33 Uka pachparakiy jumanakax taqi ukanak uñjapkäta ukkhax, jaqin Yuqapan jutañapan jak'ankxatapa, punkunkxataparax yatipxam.
- 34 Qhanak sapxsma, taqi akanakasti janir jichha pacha jaqinak jiwarkipan phuqhasini.
- 35 Alaxpachampi akapachampix tukusiniwa, arunakaxasti janiw tukuskaniti.
- 36 “Ukampis kuna pachäkanitixa, jan ukax, kuna urükanitix uk janiw khitis yatkiti, janiw alaxpachankir angelanakas yatkiti, janirakiw Diosan Yuqapas yatkiti, jan ukasti Dios Awki sapakiw yati.
- 37 “Kunjämatix Noen urunakapan luraskatayna ukhamarakiw Jaqin Yuqapax jutkani ukkhax lurasini.
- 38 Uma juicio janir purinkän uka urunakanxa, jaqinakax manq'asipkänwa, umasipkänwa, jaqichasisipkarakinwa, Noé chachan arcar mantañapkama.
- 39 Ukapachaw jupanakan jan amuykayak uma juiciox puriniña, ukat taqiniw jiwarapxäna. Jaqin Yuqapax jutkani ukkhax ukhamarakiniwa.
- 40 Ukapachasti pani chachaw yapunkasipkani, maynix aptatäniwa, maynisti jaytanukutäniwa.
- 41 Pani warmiw mä piqañan piqaskani, maynix aptatäniwa, maynisti jaytanukutäniwa.
- 42 “Jumanakax suyapxapunim, kunürutix Tatitux jutkan uk janiw yatipktati.
- 43 Ak yatipxam, mä utanitix kunapacha lunthatan jutañap yatispa ukkhaxa, jupax janiw ikkaspati, janirakiw lunthatarus utapar kun lunthatsuñatakis mantaykaspati.
- 44 Ukhamasti jumanakax wakicht'atäpxam; Jaqin Yuqapasti kunapachatix jan amuyasipkäta, ukapachaw jutani.
- 45 “¿Khitirak aski amuyt'an suma uywatasti? Juparuw uywiripax utapankirinakar wakisitaparjam manq'a churañapatak jayti.
- 46 Uywiripampi sum phuqkir jikxatayaski uka uywatax, kusisiñaniwa.

- 47 Qhanak sapxsma, ukhamän ukaxa, utanix uka uywatar taqi kunatix jupan utjki ukanakxaruw uchani, jupan imañapataki.
- 48 Ukampis, uka uywatatix jan wali jaqïspa, ukat chuymapan saspa: Uywirixax janiw jank'as purinkaniti, sasaxa,
- 49 ukat mayni uywat masinakapar t'aqhisiyaspa, ukatsti manq'añataki, umañataki machirinakampi chikachasispa ukaxa,
- 50 kunürutix utanin puriniñap jan suykani, kuna pachan puriniñapsa jan yatkani ukkhaw uywiripax purinini,
- 51 juparusti kunjämätix k'ari chuymaninakar mutuyaski, uka kipka mutuyarakini. Ukapachaw jachani, laka ch'aksa t'urusirakini.

Mateo 25

- 1 “Diosan qhapaq markapax aka uñtasiwimpi sasiwa. Tunka tawaqux aceitempi nakhir lamparanakapas apt'ataw jaqichasir waynar katuqir mistupxäna.
- 2 Uka tunkanit phisqanix pisi amuyuninwa, phisqanisti suma amuyt'aniraki.
- 3 Pisi amuyun tawaqunakasti, janiw lamparar yapt'añatakix aceite apasipkataynati;
- 4 suma amuyt'an tawaqunakasti, lamparar yapt'añatakix aceite jilpach apasipxatayna.
- 5 Jaqichasir waynan jan jank'a purinipansti, taqiniruw ikix purxäna, ukat jupanakax ikirxapxäna.
- 6 Niya chika arumaruw mä arux ist'asina: ‘¡Jaqichasir waynax jutiwa! ¡Katuqañatak mistunipxam!’ sasa.
- 7 Tawaqunakasti sarthapisin taqpachaniw lamparanakap wakicht'asipxäna.
- 8 Jupanakat phisqanikis uka pisi amuyt'aninakasti, suma amuyt'an tawaqunakaruw sapxäna: ‘Mä juk'a aceite waxt'apxita, lamparanakaxax jiw't'askiwa’ sasa.
- 9 Amuyt'an tawaqunakasti jupanakarux sänwa: ‘Aceitex janiw jumanakamppachatak utjkiti, churapxirisma ukax pist'apxitaspawa. Kawkhantix aceite aljapki ukar alasir sarapxam’ sasa.
- 10 Jupanakan aceite alir sarañapkamasti, jaqichasir waynax purinxänwa, wakicht'atäpkän uka phisqa tawaqunakasti jupampiw jaqichasiwir mantxapxäna, ukatsti punkux jist'antasxarakinwa.
- 11 Uka qhipatsti pisi amuyt'an tawaqunakaw uka chiqar kutt'anipxäna, punku jist'antatäxipansti, jach'at arnaqapxäna: ‘¡Tatay, Tatay, jist'arapxitaya!’ sasa.

- 12 Jaqichasir waynasti uta manqhat akham sanina: 'Qhanak sapxsma, janiw jumanakarux uñt'apksmati' sasa.
- 13 "Ukapachaw Jesusax yatiqirinakapar säna: Jumanakax p'arxtatapun suyapxam, janiw yatipktati Jaqin Yuqapan kunür jutañapsa, kunapacha jutañapsa.
- 14 "Diosan qhapaq markapax, kamisatix mä jaqix yaqha markar sarxañatak irnaqirinakapar jawsthapisin qullqip sum uñjapxañapatak katuyawayki ukar uñtasitawa.
- 15 Sapa mayniruw ch'amaparjam katuyawayi: Maynirux phisqa waranqa qullqi, maynirusti pä waranqa qullqi, maynirusti mä waranqa qullqi. Ukat jupax jayar sarawayxi.
- 16 Phisqa waranqa qullqi katuqiristi, uka qullqimpix alakip luräna, ukatsti yaqha phisqa waranqampi jikxatäna.
- 17 Pä waranqa qullqi katuqiristi uka pachparak luräna, yaqha pä waranqa qullqimpi jikxatäna.
- 18 Mä waranqa qullqi katuqiristi, jiliripan qullqip uraqiruw allintäna.
- 19 "Irnaqirinakan jiliripasti jaypachat kutt'anxäna, ukatsti irnaqirinakapampiw jakthapiñ qalltäna.
- 20 Nayraqatax khilitix phisqa waranqa qullqi katuqkatayna ukaw purinina. Jupasti jiliriparux yaqha phisqa waranqa qullqi jikxatkatayna uk churxäna, akham sasa: 'Tatay, jumax phisqa waranqa qullqi katuyistaxa, nayasti yaqha phisqa waranqa qullqimp jikxatarapsma' sasa.
- 21 Uka jiliristi juparux sänwa: 'Walikiwa, jumax wali suma irnaqiritäwa; juk'äkis uk wali sum phuqhatamatxa, jichhax waljäkis uk phuqhañamatakiw churäma. Jichhasti mantanim, ukatsti nayamp chika kusionim' sasa.
- 22 Ukarusti pä waranqa qullqi katuqiruw purinina, jupasti sarakinwa: 'Tatay, jumax pä waranqa qullqi katuyistaxa, akaxay nayax yaqha pä waranqa qullqimp jikxatarapsma' sasa.
- 23 Uywiripasti uk ist'asin sarakinwa: 'Walikiwa, jumax wali suma irnaqiritäwa; juk'äkis uk wali sum phuqhatamatxa, jichhax waljäkis uk phuqhañamatakiw churäma. Jichhasti mantanim, ukatsti nayamp chika kusionim' sasa.
- 24 "Qhiparusti mä waranqa katuqiruw purinirakina, jiliriparusti sarakinwa: 'Tatay, 'nayax yattwa juman wali qhuru chuymanitama, kawkharutix jan yapuchktas ukkhan achuyiritama, kawkharutix jan phawktas ukkhat apthapiritama.
- 25 Ukat nayax axsaräyäsma, qullqimsti uraqiruw allintasin imxarakta, jichhasti akax qullqimaxa' sasa.

- 26 Uywiripasti juparux sänwa: 'Jumax jan wali irnaqir jayra jaqıtawa, jumatix jan satasak apthapirıtax yatchiyäta, ukhamarak jan phawasak apthapirıtaxsa,
- 27 ¿kunatarak qullqixa bancor jan ucharapistasti? Ukhäm lurasamänxa, nayax kutinisin jalaqtaq katuqasiriskäyäta' sasa.
- 28 Ukat mayni yanapirinakaparux sarakına: 'Uka waranqa qullqi aparapxam, ukatsti tunka waranqa qullqinikis ukar churapxam.
- 29 Khititix utjiriniki ukarux juk'ampiw churasini, jupansti jilarkiriw utjani; ukampis khitintix jan utjki ukatxa, mä juk'a utjiripas apaqatäniwa.
- 30 Aka jan wali irnaqirirusti, anqa ch'amakar jaqunukupxam. Ukan jachani, laka ch'aksa t'urusini' sasa.
- 31 "Kunapachatix Jaqin Yuqapax munañan kankañampi, taqpach angelanakapampi jutkan ukapachax, qhapaq qunuñaparuw qunt'asini.
- 32 Taqi markankir jaqinakaw jupan nayraqatapan tantacht'asipxani, jupasti jupanakarux lakirpayaniwa, kamisatix awatirix ovejanakat cabritonak lakirpayki ukhama.
- 33 Ovejanakarusti kupixaparuw uchani, cabritonakarusti ch'iqäxaparuraki.
- 34 Ukapachaw Reyix kupixapankirinakar sani: 'Jumanakax jutapxam, Awkixan qullananakapa, aka uraqi qalltatpacha jumanakatak wiñay jakañ wakichatäkis uk katuqapxam.
- 35 Nayax manq'at awtjatäskäyätwa, jumanakasti manq'añ churapxista; umat pharjatäskäyätwa, jumanakasti uma waxt'apxista; qurpachasiñ thaqhaskäyäta, jumanakasti qurpacht'apxistawa.
- 36 Jan isiniyätwa, jumanakasti isi churapxista; usutäskäyätwa, jumanakasti tumpt'apxistawa; carcelankäyätwa, jumanakasti uñjt'iriw jutapxista' sasa.
- 37 Ukapachaw aski jaqinakax jiskt'apxani: 'Tatay, ¿kunapacharak manq'at awtjat uñjapxsma, ukat manq'a waxt'apxismasti? ¿Kunapacharak umat pharjat uñjapxsma, ukat uma waxt'apxismasti?
- 38 ¿Kunapacharak qurpachasiñ uta thaqhir uñjapxsma, ukat qurpachapxismasti? Jan ukax ¿kunapacharak jan isin uñjapxsma, ukat isthapiyapxismasti?
- 39 ¿Kunapacharak usut uñjapxsma, carcelan uñjapxsma, ukat tumpt'apxismasti?' sasa.
- 40 Reyisti jupanakarux saniwa: 'Qhanak sapxsma, jumanakatix aka jan yäqat jila masinakaxar ukanak lurapxstaxa, nayaruw lurasipkista' sasa.

- 41 “Ukatsti ch'iqäxapankirinakaruw sarakini: ‘Ñanqhachatanaka, nayat jithiqtapxita, supayampitaki, angelanakapampitak wakichat wiñay aqkir ninar sarapxam.
- 42 Nayax manq'at awtjatäskäyätwa, jumanakasti janiw manq'añ churapkistati; umat pharjatäskäyätwa, jumanakasti janiw uma waxt'apkistati;
- 43 qurpachasiñ thaqhaskäyäta, jumanakasti janiw qurpacht'apkistati; jan isiniyätwa, jumanakasti janiw isi churapkistati; usutäskäyätwa, jumanakasti janiw tump't'apkistati; carcelankäyätwa, jumanakasti janiw uñjt'irix jutapkistati' sasa.
- 44 Ukapachaw jupanakax jiskt'apxani: ‘Tatay, ¿kunapacharak jumarusti manq'at awtjata, umat pharjata, jan utani, jan isini, usuta, carcelana, ukat jumar jan uñjapksmasti?’ sasa.
- 45 Reyisti jupanakarux saniwa: ‘Qhanak sapxsma, jumanakatix aka jan yäqat jila masinakaxar jan yanapapkstaxa, janirakiw nayarux yanapapkistati’ sasa.
- 46 Uka jaqinakasti wiñay t'aqhisiñaruw sarapxani, aski jaqinakasti wiñay jakañaruw sarapxarakini.”

Mateo 26

- 1 Uka yatichäwinak arsuñ tukuyasinsti, Jesusax yatiqirinakaparuw säna:
- 2 — Jumanakax niy yatipxtawa, akat pä ururux Pascua jach'a urüxaniwa, Jaqin Yuqapasti ch'akkatañatak katuntayatäniwa.
- 3 Ukapachasti sacerdotenakan jilirinakapampi, judionakan jilirinakapampix, Caifasan utapan tantachasipxäna, jupasti sacerdotenakan jiliripänwa,
- 4 jupanakasti k'arimpiw Jesusar katuntañ amtapxäna, ukhamat jiwayañataki.
- 5 Ukampis sapxänwa: — Aka jach'a urunakan jan juparux katuntkañäni, jaqinakaw ch'axwtaspa ukat jiwasatakiw sayt'asipxaspa — sasa.
- 6 Jesusax Betania markan jikxatasina, leproso sat Simonan utapana;
- 7 ukan manq'kipansti, mä warmiw puriniäna wali jila alan suma q'apkir qullas mä qirur apt'asita. Uka warmisti Jesusar jak'achasisin p'iqiparuw uka q'apkir qullampix warxatäna.
- 8 Yatiqirinakapasti uk uñjasin wal thithipxäna, sapxarakinwa: — ¿Kunatarak ina ch'usar uka suma q'apkir qulla waranukusti?
- 9 Ukax walja qullqiruw aljasisapäna, ukampisti t'aqhin jakirinakar yanapt'atäsapänwa — sasa.

- 10 Jesusasti uk ist'asin jupanakaruw säna: — ¿Kunatarak aka warmitak arusipxtasti? Jupan luratapax nayatak askiwa.
- 11 T'aqhin jakirinakax jumanak taypin utjapuniniwa, ukampis nayax janiw jumanakampipunikäti.
- 12 Aka warmin q'apkir qullampi p'iqixar warxatatapampix, imäwixatakiw wakichaski.
- 13 Qhanak sapxsma, kawkhanakantix aka qhispiyasiñ arunakax parlaskani ukawjanakanxa, aka warmin luratapax yatiasirakiniwa, jupat amtasipxañapataki.
- 14 Tunka payan yatiqirinak taypin mayniw utjäna, Judas Iscariote sutini, jupasti sacerdotenakan jilirinakapamp parliriw saratayna,
- 15 ukatsti sarakinwa: — Jesusar katuyapxirisma ukax, ¿qawqha qullqirak churapxiasmasti? — sasa. Jupanakasti kimsa tunka qullqi churapxäna.
- 16 Judasasti ukürutpach Jesusar kunjämat katuntayañatak thaqhaskäna.
- 17 Jan lewaduran t'ant'a manq'añ Pascua qallta urünwa, yatiqirinakapasti Jesusar jak'achasisin jiskt'apxäna: — ¿Kawkhansa Pascua jayp'u manq'añ wakichapxirista? — sasa.
- 18 Jupasti sänwa: — Markar sarapxam, jumanakan uñt'at jilatar thaqtapxam, ukatsti juparux sapxam: “Yatichirix akham siwa: Pachaxax jak'ankiwa; nayax utaman Pascua manq'äwi yatiqirinakaxampi manq'añ munta” — sasa.
- 19 Yatiqirinakapasti Jesusan arsutaparjamaw lurapxäna, ukatsti Pascua jayp'un manq'añatakiw wakichapxäna.
- 20 Arumjarusti Jesusax tunka payan yatiqiripampiw manq'añatak qunt'asina;
- 21 manq'kasasti jupanakaruw säna: — Qhanak sapxsma, jumanakat mayniriw nayar aljantitani — sasa.
- 22 Yatiqirinakapasti wali llakt'ataw uñjasipxäna, ukatsti sapa mayniw juparux jiskt'asipxäna: — Tatay, ¿nayätti? — sasa.
- 23 Jesusasti jupanakarux sarakinwa: — Nayamp chika chuwar t'ant'a chilltaski ukaw katuyitani.
- 24 Jaqin Yuqapax Qillqatarjamaw phuqhaski, ukampis ;kunakikan Jaqin Yuqapar katuntayir jaqitakixa! Jupan jan yuriñapax walisapänwa — sasa.
- 25 Aljantkani uka Judasasti, akham sasaw Jesusar jiskt'äna: — Yatichiri, ¿nayätti? — sasa. Jesusasti juparux sänwa: — Jisa, jumätawa — sasa.

- 26 Manq'apkipansti, Jesusax t'ant'a irtasin yuspagaräna, pachjasinsti yatiqirinakaparuw churäna: — Manq'apxam; akax nayan janchixawa — sasa.
- 27 Ukxarusti mä qiru astäna, Diosar yuspagarasinsti jupanakaruw churäna, akham sasa: — Taqini aka qirut vino umt'apxam,
- 28 akax machaq arust'äwi wilaxawa, ukasti walja jaqinakan juchanakap qhispiyañatak wartatäniwa.
- 29 Nayax sapxsmawa, janiw mayampis aka uvan achupat umkxäti, kunürutix Awkixan qhapaq markapan jumanakampi machaq vino umkä ukürkama — sasa.
- 30 Mä q'uchu q'ucht'asinsti, Olivos sat qulluruw sarxapxäna.
- 31 Jesusasti jupanakarux sarakinwa: — Taqpach jumanakaw jichhärmax nayat mayjt'asipxäta. Qillqatanakax siwa: 'Awatiriruw jiwayä, ovejanakasti ananukutäniwa' sasa.
- 32 Ukampis jakatatkä ukkhasti, Galilearuw jumanakat nayra sarä — sasa.
- 33 Pedrosti Jesusarux akham sänwa: — Taqpachanis jumarux jaytanukusipkpan, janipuniw nayax kunäkipansa jaytanukkämati — sasa.
- 34 Jesusasti juparux sänwa: — Qhanak sisma, jichha arumaw jumax wallpa janir art'kipan nayarux jan uñt'ir tuküta — sasa.
- 35 Pedrosti saskakinwa: — Jumampi chika jiwañaxas wakischinixa, janiw jumar jan uñt'irix tukkäti — sasa. Mayni yatiqirinakas uka pachparak sapxäna.
- 36 Jesusasti Getsemaní sat chiqaruw yatiqirinakapamp saräna, jupanakarusti sarakinwa: — Akawjar qunt'asipxam, nayasti khayawjar Diosat mayisiriw sarä — sasa.
- 37 Ukatsti Pedrompiru, Zebedeon pani yuqapampiruw jupamp chik irpäna, ukansti wali llakt'ataw jikxatasina.
- 38 Ukat jupanakarux sarakina: — Ajayuxax llakisiñatsa tukusirjamawa. Jumanakax akawjar qhiparapxam, janirak ikipxamti — sasa.
- 39 Jesusasti mä juk'a nayraqatar sartasinxa, killt'asisin ajanup uraqkam puriyasaw Diosarux mayisina akham sasa: “Awkixay, wakischi ukax aka t'aqhisinñ apaqt'ita, ukampis jan nayan munañaxäpati, jan ukasti juman munañamäpan” sasa.
- 40 Ukatsti Jesusax yatiqirinakapan ukaruw kutt'anina, jupanakarusti ikiskir jikxatäna, ukat Pedrorux säna: — ¿Janit jumanakasti mä juk'a pachakis nayamp chika uñnaqapkasmasti?

- 41 Jichhax jan ikipxamti, yant'äwir jan puriñatak Diosat mayisipxam. Chiqpachansa jumanakax aski lurañ munasipktawa, ukampis jan ch'amaniw jikxatasipxtaxa.
- 42 Wasitat sararakikinwa, ukatsti akham sasaw mayisina: “Awkixay, t'aqhisinaxatix wakisipunchixa, juman munañamax luraspan” sasa.
- 43 Mayampi kutinisinsti, yatiqirinakapar ikiraskir jikxatarakikina, jupanakan ikimp wali atipjatatap layku.
- 44 Jupanakar jaytawayasinsti kimsir kutiw Diosat mayisir saräna, uka kipka arunakampiw mayisirakina.
- 45 Ukatsti Jesusax yatiqirinakapan ukaruw kuttanxäna, jupanakarusti sarakinwa: — ¿Jichhakam ikisipkaktati? Pachax purinxiwa, Jaqin Yuqapan juchararanakan amparapar katuyatäñapataki.
- 46 Sartapxam, sarapxañäni; nayar katuntayirix niyaw purinxi.
- 47 Jesusax parlaskän ukhamaruw Judasax purinina, jupasti Jesusan tunka payani yatiqiripat maynirinwa, jupamp chikasti walja jaqinakaw espadanak apt'ata, lawanak ayt'ata purinixäna. Jupanakarux sacerdotenakan jilirinakampipi, markan jilir jaqinakampiw khithanipxatayna.
- 48 Jesusar aljantir Judasasti jupanakarux akham yatichanitayna: “Khitirutix nayax jamp'atkä, ukawa, juparuw katuntapxäta” sasa.
- 49 Jesusar jak'achasisinsti, akham sasaw aruntäna: — ¡Aski arumäpanay Yatichiri! — sasa. Ukat jamp'att'äna.
- 50 Jesusasti Judasarux sänwa: — Jilata, kunarutix jutkta uk luraskakim — sasa. Ukapachaw jaqinakax Jesusar katuntapxäna.
- 51 Jesusampipkän jupanakat mayniriw espadap apsusin jilir sacerdoten uywatapan jinchup thuquqayäna.
- 52 Jesusasti juparux sänwa: — Uchañapar espadam imam. Espadampi nuwasirix, espadampi jiwayatäniwa.
- 53 ¿Janit yatkta nayatix munirista ukax, Awkixat yanap mayirista, jupasti waranqa angelanakap nayar arxatir khithanitaspa uksti?
- 54 Ukhamäspa ukasti, ¿kunjämatarak phuqhasiñapäki uka Qillqatanakasti phuqhasispasti? — sasa.
- 55 Ukapachaw Jesusax jaqinakar jiskt'äna: — ¿Kunatarak jumanakasti mä lunthatarjam espadanakampi, lawanakampi nayar katuntir jutapxtasti? Sapürurakis Tatitun utapan jumanakar yatichasipksmaxä, ukkhay katuntapxitasamänxa.

- 56 Ukampis taqi akanakax profetanakan arsutanakap phuqhasiñapatakiw lurasi — sasa. Ukapachaw yatiqirinakax Jesusar sapak jaytawayasin jaltxapxäna.
- 57 Jesusar katuntirinakasti, Caifasan utaparuw irpaxäna; jupasti sacerdotenakan jiliripänwa, utapansti kamachi yatichirinakampi, jilir jaqinakampiw tantacht'atäsipkäna.
- 58 Pedrosti jayatak Jesusarux arkäna, jilir sacerdoten uta anqäxapar puriñkama. Mantasinsti, soldadonakamp chikaw qunt'asina, kunjämarus ukax tukuyani uk yatiñataki.
- 59 Sacerdotenakan jilirinakapampi, Jilir Tantachasiwinkir jaqinakampisti, Jesusar k'arimpi irkatirinak thaqhaxäna, ukhamat jiwayañatak juchañchatäñapataki,
- 60 ukampis walja k'ari jaqinak irkatkipansa, janiw kunat juchañchañsa jikxatapkänti. Ukaruw pani k'ari irkatirimpi purinina,
- 61 jupanakasti sapxänwa: — Aka jaqix siwa: “Nayax Diosan utap t'unjirista, ukatsti kimsürut sayt'ayarakirista” — sasa.
- 62 Sacerdotenakan jiliripasti sayt'asisin Jesusarux säna: — ¿Janit kuns arskäta? ¿Kunatarak jumat ukham sapxisti? — sasa.
- 63 Jesusasti janiw kuns arskänti. Ukat sacerdotenakan jiliripax jupar säna: — Jakkir Diosan sutipxaruw chiq arsuñamatak maysma. Sapxita: ¿Jumax Diosan Yuqapa Cristötati? — sasa.
- 64 Jesusasti sarakinwa: — Jumaw uk sasktaxa. Nayasti sapxaraksmawa, Jaqin Yuqaparux ch'aman Diosan kupixapan qunt'atäskir uñjapxäta, alaxpachat qinayxan jutaskir uñjapxarakita — sasa.
- 65 Sacerdotenakan jiliripasti uk ist'asin mayjt'asiñat isinakap ch'iyanuqasina, sarakinwa: — Aka jaqin arunakapax Diosar ñanqhachir arunakawa. ¿Kunat juk'ampi irkatirinakas munasixa? Jumanakax uka ñanqha arunakap ist'apxtawa.
- 66 ¿Jumanakax kamsapxtasa? — sasa. Jupanakasti sapxänwa: — Jupax juchaniwa, jiwayatäñapawa — sasa.
- 67 Ukatsti ajanut thuskatapxäna, nuwjapxarakina. Mayninakasti ajanut t'axllinuqapxäna,
- 68 akham sasa: — Niyakixay jumax Cristöstaxa, ¿sapxita, khitis nuwtam! — sasa.
- 69 Ukchañkamasti Pedrox uta anqäxan qunt'atäskänwa, ukapachaw mä uywat tawaqux jupar jak'achasisin säna: — Jumax Galileankir Jesusampi chika sarnaqiritawa — sasa.
- 70 Pedrosti taqi jaqinak nayraqatan jan uñt'iriw tuküna, sarakinwa: — Janiw kunat parlatamsa yatkti — sasa.

71 Ukatsti punku tuqir mistkipan yaqha uywat tawaqux jupar uñjasin ukankirinakan nayraqatapan sarakina: — Aka jaqix Nazaretankir Jesusampi sarnaqiriwa — sasa.

72 Pedrosti juramento lurasaw wasitat jan uñt'ir tuküna: — ¡Janiw uka jaqirux uñt'kti! — sasa.

73 Mä juk'ampjarusti, ukankirinakaw Pedror jak'achasisin sapxarakina: — Jumax Jesusan arkirinakat mayniriskapuntawa; parlatamas qhanäskiwa — sasa.

74 Ukapachaw jupax juramento luräna, ñanqha arumpiw sarakina: — ¡Janipuniw uka jaqirux uñt'kti! — sasa. Ukspachaw wallpax art'äna,

75 Pedrosti ukkhakiw kunjämtix Jesusax siskatayna uk amtasina: “Wallpax janir art'kipana, kimsa kutiw nayarux jan uñt'ir tuküta” sasa. Uka chiqat mistusinsti, Pedrox walpun jachäna.

Mateo 27

1 Niy willjtanipansti, taqpach sacerdotenakan jilirinakapampi, judionakan jilirinakapampiw Jesusar jiwayañ amtapxäna.

2 Juparusti ñach'antat irpaxäna, ukatsti Pilatoruw katuyapxäna.

3 Jesusar aljantir Judasasti, Jesusar jiwayañatak juchañchapxatap yatisinxa, chuymap wal usuyasina, ukat sacerdotenakampiru, markan jilirinakapampiru kimsa tunka qullqi kutiyxäna,

4 akham sasa: — Jan juchan jaqir jiwayañatak katuyasaw juchan uñjasta — sasa. Jupanakasti sapxänwa: — ¿Kamachapxarakä nanakasti? ¡Jumay kunarus tukuskamxa! — sasa.

5 Judasasti qullqinak Tatitun utapar willintawayasaw sarawayxäna, ukatsti jupa pachpaw jaychkatasina.

6 Sacerdotenakan jilirinakapasti uka qullqi apthapisinxa, sapxarakinwa: — Janiw uka qullqxa Tatitun utapan luqtat qullqinakamp chika imksnati, jan juchan jaqin wilap alatäta layku — sasa.

7 Jupanakkam aruskipasinsti, uka qullqimpix Sañu Luririn Uraqipa satäkis uka uraq alañatakiw amtapxäna, uka uraqin yaqha markat jutirinakar imañataki.

8 Ukatpï uka uraqix jichhürkam “Wila Uraqi” sataxa.

9 Ukhamat Jeremías profetan arsutapax phuqhasina: “Uka kimsa tunka qullqi katupxi, ukasti mä jaqi ala qullqiwa, israelitanakan uchat alawa,

10 uka qullqimpiw sañu luririn uraqip alapxi, kunjämtix Tatitux siskitu ukhamarjama”.

- 11 Ukatsti Jesusax marka apnaqirin nayraqatapar irpatänwa, marka apnaqiristi jiskt'arakinwa: — ¿Jumätati judionakan reyipaxa? — sasa. Jesusasti sarakinwa: — Jumaw sasktaxa — sasa.
- 12 Kunapachatix sacerdotenakan jilirinakapampi, jilir jaqinakampi Jesusar juchañchapkän ukkhaxa, jupax janiw kuns arskänti.
- 13 Ukat Pilatox Jesusar jiskt'äna: — ¿Janit ist'kta taqi kuntix jumatak arusipki uksti? — sasa.
- 14 Ukampis Jesusax janiw kuna jiskt'arus jayskänti, ukat Pilatox wali muspharat uñjasina.
- 15 Pascua jach'a uruna, marka apnaqir jilirix, markan mayitaparjamaw mä katuntat jaqir antutirinä.
- 16 Uka urunakansti Jesús Barrabás sutini jan wali jaqiw carcelan katuntatäskäna;
- 17 Pilatosti ukan tantachatäpkän uka jaqinakaruw jiskt'äna: — ¿Khitir antutañaxsa munapxta, Jesús Barrabasaruti, jan ukax Cristo sutini Jesusarucha? — sasa.
- 18 Pilatox amuyänwa uka jaqinakan uñisiñat Jesusar katuntayatapa.
- 19 Ukatsti Pilaton taripañ qunuñapan qunt'atäskiriruw warmipax maynir khithatayna jupar akham siri: “Jan kuns uka jan juchan jaqimpix luramti, uka jaqi laykuw jichhärmax jan walinak samkasta” sasa.
- 20 Ukampis sacerdotenakan jilirinakapampi, jilir jaqinakampix, jaqinakaruw amtayapxäna, Barrabasan antutatäñapataki, Jesusasti jiwayatäñapataki.
- 21 Marka apnaqirix wasitat jupanakarux jiskt'äna: — ¿Jumanakax khitirus aka paninit antutañax munapxta? — sasa. Jupanakasti sapxänwa: — ¡Barrabasaru! — sasa.
- 22 Pilatosti jupanakarux wasitat jiskt'äna: — Ukhamax ¿kun lurañaxsa munapxta Cristo satäkis uka Jesusampixa? — sasa. Ukarux taqiniw mayak sapxäna: — ¡Ch'akkatam! — sasa.
- 23 Pilatosti jupanakarux sänwa: — ¿Kuna jan walpunrak luristi? — sasa. Jaqinakasti wasitat art'asipkakänwa: — ¡Ch'akkatam! — sasa.
- 24 Pilatosti jaqir inamay arxayatap amuyasina, jaqinakan juk'ampi uxtatap uñjasasti, uma aptayanina, ukatsti taqi jaqin uñjkañaw amparanakap uka umampi jariqasina, akham sasa: — Aka jaqin wilap wartañatakix janiw nayax kuna juchaniktsa; jumanakaw juchanäsipkäta — sasa.
- 25 Jaqinakasti ukxarux sapxänwa: — ¡Uka jaqin jiwatapatxa, nanakampi wawanakaxampiw juchanäsipkä! — sasa.

- 26 Ukhamasti Pilatox Barrabasaruw antutxäna, Jesusarusti jawq'jayänwa, ukatsti ch'akkatatäñapatakiw jupanakar katuyxäna.
- 27 Marka apnaqirin soldadonakapasti reyin utap anqäxaparuw Jesusarux irpaxäna, ukansti taqpach soldadonakaruw jupan jak'aparu jawsthapixäna.
- 28 Isinakap apsusinsti, wila chupika isimpiw uchapxäna,
- 29 p'iqiparusti ch'aphit lurat pillumpiw uskupxäna, kupi amparaparusti mä suqusa lawa ayxaruyapxäna. Ukatsti jupan nayraqatapar killt'asisin wal larusipxäna, sapxarakäna: — ¡Jach'achatäpan judionakan Reyipaxa! — sasa.
- 30 Thuskatapxänwa, ukatsti pachpa suqus lawampiw p'iqipat jawq'japxäna.
- 31 Jupat phiskasiñ tukuyasinsti, wila isi thatsupxäna, ukatsti isipampi uchasaw cruzar ch'akkatañatak irpsuwayxapxäna.
- 32 Markat mistkasinxä, Cirene markankir Simonaruw jikxatapxäna, juparuw Jesusan cruzap q'ipiyapxäna.
- 33 Gólgota chiqar purisinsti, (ukax “P'iqi Ch'akha” sañ muni),
- 34 mullampi kittat vino umt'añapatakiw churapxäna, Jesusasti uk mallt'asin janiw umt'añ munkänti.
- 35 Ch'akkatatäxän ukkhasti, soldadonakax suerte jaqtasaw Jesusan isip katusiñ munapxäna.
- 36 Ukatsti jupar uñch'ukiriw qunt'asipxäna.
- 37 P'iqip patxarusti, kunattix ukham juchañchatäkän uk qhanañchañatakiw mä qillqat uchapxäna, Uka qillqatasti akham sänwa: “Akax Jesusawa, judeankirinakan Reyipa” sasa.
- 38 Jupamp chikasti pani lunthataruw ch'akkatapxäna, maynirux kupixaparu, maynirusti ch'iqäxaparu.
- 39 Uka chiq saririnakasti p'iqinakap khiwisisaw wal tuqipxäna,
- 40 akham sasa: — ¡Jumax Tatitun utap t'unjasax kimsürun sayt'ayañ munäyätaxa! ¡Diosan Yuqapästa ukax, jumapach qhispiyasim, cruzatsa saraqanirakim! — sasa.
- 41 Sacerdotenakan jilirinakapampi, kamachi yatichirinakampi, jilir jaqinakampix uka kipkarakiw Jesusat phiskasipxäna, sapxarakinwa:
- 42 — Yaqhanakarux qhispiyiwa, jupa pachpasti janiw qhispiyaskiti. Jupatix Israelan Reyipächixa, cruzat saraqanpan, ukat juparux taqiniw iyawsañäni.
- 43 Diosaruxay jupax alkatchixa, munaschi ukax jichhax jupar qhispiypanaya. Jupasti: “Diosan Yuqapätwa” sischixaya — sasa.

- 44 Jupampi chika ch'akkatatäkän uka lunthatanakas Jesusarux tuqipxarakinwa.
- 45 Ukapachasti chikürut chika jayp'ukamaw taqpach uraqix ch'amakt'äna.
- 46 Jesusasti ukapachaw wali jach'at art'asina: “Elí, Elí, ¿lemá sabactani?” sasa. (Ukasti: “Diosaxay, Diosaxay, ¿kunatsa antutt'asista?” sañ muni).
- 47 Ukankirinakat mä qawqhanix, uk ist'asin sapxarakinwa: — Elías profetaruw jawsaski — sasa.
- 48 Ukspachaw jupanakat maynix mä esponja thaqtir jaltasina, vinagrer chilltasinsti, mä lawar ñach'katasaw umt'añapatak aykatäna.
- 49 Mayninakasti sapxarakinwa: — Suyt'am, uñjañäni, inach Eliasax jupar qhispiyir jutani — sasa.
- 50 Jesusasti wasitat jach'at art'asina, ukat jiwawayxäna.
- 51 Ukapachaw Tatitun utapankir jach'a cortinax payar ch'iyjtäna, amstat qalltasina aynachar tukuyasa. Uraqix khathatänwa, qarqanakas ch'iyatattänwa,
- 52 amay imäwinakax jist'artänwa; Diosar iyawsas jiwirinakas jakatatapxarakinwa.
- 53 Jesusan jaktatap qhipatsti, amay imäwit misturinakax Jerusalén qullan markaruw mantapxäna, ukansti walja jaqiw uñjapxarakina.
- 54 Jesusar uñjir capitampipi, soldadonakampisti, uraq khathatimpi, taqi kunatix luraskäna ukanakampi uñjasax, axsarañat sapxäna: — ¡Aka jaqix chiqpachapuniw Diosan Yuqapätayna! — sasa.
- 55 Ukawjansti, walja warminakaw jayat uñch'ukisipkäna, jupanakasti Galileatpach Jesusar yanapir arkanipxatayna.
- 56 Uka warminak chikasti, Magdalankir María, Joseampin Santiagompin taykap María, Zebedeon yuqanakapan taykap kunaw jikxatasipxäna.
- 57 Jayp'thapirusti, Arimateankir mä qamir jaqiw purinina, José sutini, jupasti Jesusan arkiriparakinwa.
- 58 Jupasti Pilaton ukaruw mantäna, ukatsti Jesusan amayap mayina. Pilatosti Jesusan amayap Josear katuyxañatakiw arsüna,
- 59 Ukatsti Joseax Jesusan amayap mä q'uma isimpiw llawuntäna,
- 60 ukatsti jupankir machaq amay imañaruw imxäna, ukasti qarqaru luratänwa. Ukatsti mä jach'a qalampi mantañ punkur atkatawayasaw sarawayxäna.
- 61 Magdalankir Mariampipi, maynir Mariampix, amay imäwi uñkatasin qunt'ataw qhiparapxäna.

- 62 Sábado urusti, sacerdotenakan jilirinakapampi, fariseonakampix, Pilaton ukaruw sarapxäna,
- 63 sapxarakinwa: — Tata, jakaskän ukkhax kuntix uka k'ari jaqix siskäna uk amtasipxta, jupasti sänwa: “Kimsürut jaktawayxä” sasa.
- 64 Jichhasti kimsürpachatakiy amay imäwi punku uñjir khitham, inampis yatiqirinakapax Jesusan amayap apsusax jaqinakar yatiyaspan: “Jiwatat jaktxatayna” sasa. Ukhamäspa ukasti, qhipir k'ari yatiyäwix nayririkis ukat sipan juk'amp jan walispawa — sasa.
- 65 Pilatosti jupanakarux sänwa: — Akax uñjir soldadonakaxa. Sarapxam, kunjämtix jumanakax amuyaphta ukhamarjam uñjayapxam.
- 66 Jupanakasti sarasin atkatatakän uka qalaruw chimpuntapxäna; ukatsti soldadonakarux amay imäwi punku uñjañapatak jaytanipxäna.

Mateo 28

- 1 Sábado uru qhipata, domingo uru willjtaw, Magdalankir Mariampi, maynir Mariampix Jesusan amay imäwip uñjir sarapxäna.
- 2 Ukatsti akatjamat uraq khathatix sartäna. Tatitun angelapaw alaxpachat saraqanitayna, amay imäwir jak'achasisin uka jach'a qala atiqäna, ukatsti uka patxaruw qunt'asäna.
- 3 Angelasti lliju llijur uñtataw k'ajäna, isipax khunjam janq'urakinwa.
- 4 Angelar uñjasinsti, soldadonakax axsarañat wal khathatipxäna, jiwatäpkaspas ukhamaw liwirtapxäna.
- 5 Angelasti warminakarux sarakinwa: — Jan axsarapxamti. Nayax yattwa ch'akkatatakän uka Jesusar thaqhasipkatama.
- 6 Janiw akankxiti, jaktawayxiwa, kunjämtix siskäna ukhama. Kawkharutix uchapkän uk uñjir jutapxam.
- 7 Jank'ak sarapxam, yatiqirinakapar yatiyanipxam: ‘Jiwatanak taypit jaktxiwa, jichhasti Galilearuw jupanakat nayra saraski. Ukan Jesusarux uñjapxani’ sasa. Nayasti uk jumanakar yatiyän munapxasma — sasa.
- 8 Warminakasti uk ist'asin wal mulljasipxäna, mä tuqit kuisipxarakinwa, ukatsti jalakamaw yatiqirinakapar uka yatiyäwi yatiyir sarapxäna.
- 9 Ukhamaruw Jesusax jupanakar uñstäna, ukatsti aruntarakinwa. Jupanakasti Jesusan kayunakapar qhumantasaw yupaychapxäna,
- 10 jupasti sarakinwa: — Jan axsarapxamti. Yatiqirinakaxar yatiyir sarapxam, jupanakan Galilea chiqar sarapxañapataki, ukan nayampix jikisipxani — sasa.

- 11 Warminakan sarañapkamasti, mä qawqha soldadonakaw markar sarapxäna, jupanakasti kunatix luraskatayna ukanak sacerdotenakan jilirinakapar yatiyapxäna.
- 12 Uka sacerdotenakan jilirinakapasti jilir jaqinakan ukaruw jupanakamp arust'asiñatak sarapxäna. Soldadonakarux walja qullqi churapxäna,
- 13 jupanakarusti sapxarakinwa: — Jumanakax jaqinakarux akham sapxäta: “Ikiñkamaw yatiqirinakapax arum jutasin Jesusan amayap lunthatsuwayapxatayna” sasa.
- 14 Uktix marka apnaqirix yatinixa, nanakaw jupampix parlasipkä, jumanakar jan juchañchaskañapataki — sasa.
- 15 Soldadonakasti qullqi katuqasinxa, jupanakan arsutaparjamaw jaqinar sapxarakina. Uka k'ari arusti, aka arunakax qillqaski uka urunakkamaw judionakax ukham sasipkäna.
- 16 Ukatsti tunka mayan yatiqirix Galilearuw sarxapxäna, kawkir qullurutix Jesusax sarapxañap munkän ukaru.
- 17 Jesusar uñjasinsti, yupaychapxänwa, yaqhipanakax pächasipxarakinwa.
- 18 Jesusasti jupanakar jak'achasisin säna: — Diosax munañan kankañ churitu, alaxpacha, akapach apnaqañataki.
- 19 Jichhasti taqi akapachankir jaqinakar nayan arkirinakax tukuyapxam; jupanakarusti Dios Awkina, Dios Yuqana, Dios Qullan Ajayun sutipar bautisapxam.
- 20 Taqi kuntix nayax jumanakar yatichapksma ukanak phuqhañ yatichapxam. Nayasti sapürupuniw akapachan tukusiñapkam jumanakampiskä — sasa.

Marcos

Marcos 1

- 1 Diosan Jesucristo Yuqapxata suma yatiyäwi arunakax akhamat qallti.
- 2 Kamisatix Diosax Isaías profeta tuqi akham yatiykatayna: “Nayan qhanañchirixwa juman nayraqatam khitta, thakhim wakichañapataki.
- 3 Maynin art'atapaw wasaran ist'asi: “Tatitutak thakhi wakichapxam; mä chiqap thakhi jist'arapxam’ ” sasa.
- 4 Khä urunakan Bautisir Juanax wasaran uñstäna; taqiniruw parläna akham sasa: “Tatitur kutikipstxapxam, bautisasipxarakim, ukhamat juchanakaman pampachatäñapataki” sasa.
- 5 Taqi Judeankiri, Jerusalén markankirinakas jupar ist'iruw mistunipxäna. Juanasti jupanakan juchanakap arsusipanxa, Jordán jawiran jupanakarux bautisäna.
- 6 Juanan isipax camello t'awrat luratänwa; wak'apasti lip'ichit luratänwa; manq'apasti t'iju t'ijunakampi, wasaran utjkis uka misk'impinwa.
- 7 Jaqinakarusti sarakinwa: “Nayan qhipaxat mayniw jutaski, jupasti nayat juk'amp ch'amaniwa, nayax janiw askikti jupan wiskhu t'isnup jararañatakisa.
- 8 Nayax jumanakarux umampiw bautisapxasma, ukampis jupax Qullan Ajayumpiw bautisapxätam” sasa.
- 9 Ukürunakan Jesusax Galilea uraqinkir Nazaret markat jutäna, ukatsti Juanax Jordán jawiran juparux bautisäna.
- 10 Umat mistkasinsti, Jesusax alaxpach jist'artir uñjäna, Qullan Ajayurusti mä palomar uñtat jupxar saraqasinkir uñjarakina.
- 11 Ukatsti mä aruw alaxpachat ist'asina: “Jumätaw nayan munat Wawaxaxa, jumampix wali kusisitapunitwa” sasa.
- 12 Uka qhipatsti Qullan Ajayux wasararuw Jesusar irpäna.
- 13 Jupasti pusi tunka uruw axsarkañ animalanakampi wasaran jakäna, ukan supayax yant'äna, ukatsti angelanakaw jupar luqtir jutapxäna.
- 14 Juanar carcelt'apkän uka qhipatsti, Jesusax Galilearuw saräna, Diosan suma yatiyäwi arunakap yatiyasa.
- 15 Sarakinwa: “Pachax phuqhasxiwa. Diosan qhapaq luräwipasti jak'ankxiwa. Juchan sarnaqañanak apanukupxam, qhispiyasiñ arunakapar iyawsapxam” sasa.
- 16 Jesusax Galilea quta thiya sarkasinxa, Simonaru, Andrés jilapampiruw uñjäna. Jupanakax chawlla katuripxänwa, qänap qutar jaquntasipkarakina.

- 17 Jesusasti jupanakarux sänwa: — Nayar arkapxita; nayasti jumanakarux jaqi katur tukuyapxäma — sasa.
- 18 Ukatsti jupanakax jank'akiw qänanakap jaytawayxasin Jesusamp chik sarxapxäna.
- 19 Ukawjat mä juk'amp sartasinsti, Jesusax Santiagompiru, Juan jilapampiruw uñjäna, jupanakasti Zebedeon yuqanakapänwa, jupanakax boten qänanakap askichasipkäna.
- 20 Jesusasti jupanakarux jawsarakinwa, jupanakasti Zebedeo awkipampiru, yanapirinakampiru boter jaytawayxasin Jesusamp chik sarxapxäna.
- 21 Ukatsti Cafarnaúm markaruw puripxäna. Sábado urunsti Jesusax sinagogar mantasin yatichañ qalltäna.
- 22 Jaqinakasti Jesusan yatichäwinakapat wal muspharapxäna, jupasti janiw kamachinak yatichirinakjam yatichkänti, jan ukasti yatiñan jilir jaqjamaw yatichäna.
- 23 Sinagoga tantachasiwinsti ñanqha ajayun mantat mä jaqiw ukankaskäna. Jupasti Jesusar uñjasax jach'at art'äna:
- 24 — ¡Nazaretankir Jesús! ¿Kuna lurañamas nanakamp utji? ¿Nanakar t'unjirit jutta? Nayax uñt'smawa, jumax Diosan Yuqapätawa — sasa.
- 25 Jesusasti uka ñanqha ajayurux tuqinuqänwa: — ¡Amukt'am, uka jaqit misturakim! — sasa.
- 26 Ñanqha ajayusti uka jaqitxa t'uku usjam jupar thalayasin jach'at wararis mistuwayxäna.
- 27 Uk uñjasinsti taqiniw muspharapxäna, ukat jiskt'asipxarakäna: — ¿Kunas akaxa? ¡Wali ch'amampirakis aka machaq yatichäwinak yatichixä! ¡Aka jaqix ñanqha ajayunakar alissuñatakisa, ukanakamp ist'ayasiñatakis munañanirakisä! — sasa.
- 28 Ukatsti mäkirakiw Galilea uraqpachan jaqinakax Jesusan luratapat yatipxäna.
- 29 Sinagogat mistusinsti, Jesusax Santiagompi, Juanampi kunaw Simón, Andrés, jupanakan utapar saräna.
- 30 Simonan taykch'ipasti usuntataw ikiñankaskäna. Ukspachaw Jesusar yatiyapxäna,
- 31 ukat Jesusax jak'achasisin usutarux amparat waytäna; uka usupasti ukspachaw chhaqtawayxäna, waliptasinsti uka warmix jupanakaruw luqtäna.
- 32 Inti jalanta sujsthapirusti, Jesusan ukaruw taqi usutanakampiru, ñanqha ajayun mantat jaqinakampir irpanipxäna,

- 33 markankir taqi jaqinakasti uta punkuruw tantacht'asipxäna.
- 34 Jesusasti kunayman usutanakaruw k'umaraptayäna, jaqinakatsti kunayman ñanqha ajayunak alissüna; janirakiw uka ñanqha ajayunakarux kunsä arsuykänti, khitikäntix Jesusax uk jupanakan uñt'apxatap layku.
- 35 Willjtanxipansti, Jesusax ch'amakäkipan markat mä wasar chiqaru Diosat mayisir mistuwayäna.
- 36 Mä juk'a qhipatsti, Simonampi mayninakampix Jesusar thaqtiriw sarapxäna,
- 37 jikxatasinsti jupar sapxänwa: — Taqiniw thaqhasiptam — sasa.
- 38 Jesusasti sänwa: — Yaqha jak'ankir chiqanakar sarapxañäni; ukan Diosan arunakap parlañaxaw wakt'itu, ukatakirakiw jutta — sasa.
- 39 Jesusasti taqi Galilea uraqpach muytäna, taqiwja sinagoganakan parlasa, ukhamarak ñanqha ajayunak alissusa.
- 40 Lepra usun mä jaqiw Jesusar jak'achasinäna, juparusti killt'asisaw achikt'asäna: — Tatay, munsta ukax aka usuxat qullt'itasmawa — sasa.
- 41 Jesusasti jupat khuyapt'ayasisin amparapampiw luqxtäna, ukatsti sarakinwa: — Muntwa. ¡K'umaräxtawa! — sasa.
- 42 Ukspachaw lepra usux uka jaqit chhaqtawayxäna, jupasti k'umarakixänwa.
- 43 Jesusasti juparux wal wal iwxt'asin khixäna, sarakinwa:
- 44 — Ist'am, janiw khirus kuns arsütati, ukatsipan sacerdoter uñstir sarañamakiw wakisi, k'umaraptatamatsti, Moisesan arsutaparjam mä waxt'a churam, sacerdotenakasti ukhamat juman k'umaraptatam yatipxani — sasa.
- 45 Ukampis uka jaqix sarxasinxa, kunatix jupamp luraskäna uk taqinir yatiyañ qalltäna. Ukat Jesusax jan kawki markarus qhan mantkänti, jan ukasti marka thiyawjanakana, kawkhantix jaqis jan utjkäna uka chiqanakanak qhiparäna. Ukhamäkkipansa, jaqinakax taqi tuqit jupar uñjirix jutasipkakänwa.

Marcos 2

- 1 Mä qawqha urunakatsti, Jesusax Cafarnaúm markaruw wasitat mantäna. Jaqinakasti jupan utankxatap yatisinxa,
- 2 mäkiw phuqthaptanipxäna, janirakiw punkur sayt'añas utjkänti. Jesusasti Diosan arunakap jupanakarux yatiyäna.
- 3 Ukapachasti pusi jaqinakaw mä suchu jaqi kallt'at purinipxäna.
- 4 Jaqin phuqhätap layku Jesusar jan jak'achasiñjamipansti, uta pata jartasin Jesusan nayraqataparuw suchu jaqirux ikiñat warkuntapxäna.

- 5 Jesusasti jupanakan iyawsañanipxatap yatisinxá, suchu jaqirux sánwa: — Wawa, juchanakamax pampachatäxiwa — sasa.
- 6 Ukansti kamachinak yatichirinakaw qunt'atäsipkäna, jupanakasti akham lup'isipkäna:
- 7 “¿Kamisarak aka jaqisti ukham parlxanisti? Uka arunakapax Diosar ñanqhachir arunakawa. Dios sapakiw juchanak pampachaspaxa” sasa.
- 8 Ukampis Jesusax jupanakan lup'itanakap mäkiw amuyäna, ukat jupanakar jiskt'äna: — ¿Kunatsa jumanakax ukham lup'isipkta?
- 9 Aka usut jaqirux ¿kun sañas jasakispa: “Juchanakamax pampachatäxiwa” sañati, jan ukax: “Sartam, ikiñam apthapisim, ukat sarxam” sañacha?
- 10 Ukhamasti nayax uñacht'ayapxämawa Jaqin Yuqapan munañanitapa akapachan juchanak pampachañataki — sasa. Ukham sasinsti Jesusax suchu jaqirux sánwa:
- 11 — Jumaruw sisma, sayt'asim, ikiñam apthapisim ukatsti utamar sarxam — sasa.
- 12 Suchu jaqisti ukspachaw sartasin ikiñap apthapisina, ukatsti taqin uñjkañaw mistuwayxäna. Uk uñjasinsti taqiniw muspharapxäna, ukatsti Diosaruw yupaychapxäna akham sasa: — Janipuniw kunapachas akham uñjiriktanti — sasa.
- 13 Uka qhipatsti Jesusax wasitat quta thiyar saräna, jaqinakax Jesusan ukaruw jutapxäna, ukat Jesusax jupanakar yatichäna.
- 14 Uka chiq sarkasinsti, Alfeon Mateo sat yuqaparuw uñjäna, qullqi apthapiñäwjan qunt'ata. Jesusasti juparux sánwa: — Arkita — sasa. Ukatsti ukspachaw Mateox sartawayasin Jesusamp chik sarxäna.
- 15 Uka qhipatsti Jesusampi yatiqirinakapampix Mateon utapan manq'asipkäna, jupanakamp chikasti qullqi apthapirinakampi, yaqha jucharar jaqinakampiw manq'añatak qunt'asipxäna.
- 16 Kamachi yatichirinakata, khitinakatix fariseonakäpkän ukanakasti, Jesusar juchararanakamp chik manq'ir uñjasinxá, yatiqirinakaparux sapxänwa: — ¿Kunjämarak yatichirimasti qullqi apthapirinakampi, yaqha jucharar jaqinakamp chik manq'isti? — sasa.
- 17 Jesusasti uk ist'asin jupanakaruw säna: — K'umaranakatakix janiw qullirix munaskiti, jan ukasti usutanakatakiw munasixa. Nayax janiw aski jaqinakar jawsir jutkti, jan ukasti, juchararanakar jawsiriw jutta — sasa.
- 18 Kunapachatix Bautisir Juanan arkirinakapasa, fariseonakan arkirinakapas ayunasipkäna ukkhaxa, yaqhip jaqinakax Jesusar jiskt'iriw jutapxäna: —

¿Kunatarak yatiqirinakamasti jan ayunapkisti, kunjämatix Juanampin fariseonakampin yatiqirinakapax ayunapki ukhamsti? — sasa.

19 Jesusasti jupanakarux sänwa: — ¿Kunjämarak jaqichasiwir jawsayat jaqinakasti ayunaspasti, jaqichasir waynan ukankaskipansti? Jaqichasir waynatix jupanakampi chikäskchi ukax, janiw ayunañax wakiskiti.

20 Ukampis mä uruw jaqichasir waynax jan jupanakampikxaniti, ukapachapï ayunapxanixa — sasa.

21 Janiw khitis mä mirq'i isirux machaq isimpi ch'ukxatkaspati, machaq isix jalthapisin mirq'i isirux juk'amp ch'iyjaspa.

22 Janirakiw khiti jaqis chhuyu vino mä mirq'i lip'ich wayaqar warantkaspati, ukham luraspa ukkhasti, chhuyu vinox mirq'i lip'ich wayaqarux phallayaspawa, ukatsti inamayaruw tukusispa vinoso, lip'ichit lurat wayaqasa. Ukatpï chhuyu vinox machaq lip'ich wayaqar imañäspaxa.

23 Jesusax mä sábado urun yapu taypi saraskäna, yatiqirinakapasti uka taypi sarkasinxa, trigo puyanak k'ichirapxäna.

24 Fariseonakasti uk uñjasin Jesusarux sapxänwa: — Uñjam, ¿kunatsa yatiqirinakamax sábado urun jan wakiski uk lurapxi? — sasa.

25 Jesusasti jupanakarux sänwa: — ¿Janipunit kunapachas jumanakax qillqat ullart'apka, kuntix Davidax lurkäna, kunapachatix jupampi, yanapirinakampix manq'at awtjayasipkäna uksti?

26 Abiatar chachax jilir sacerdotëkän ukkhaxa, Davidax Diosan utaparuw mantäna, ukatsti Diosar luqtat t'ant'a manq'antäna, uka t'ant'asti sacerdotenakatakikänwa, ukatsti jupampipkän ukanakaruw churarakäna — sasa.

27 Jesusasti saskakänwa: — Sábado urux jaqitak uchatawa, jaqix janiw sábado urutak uchatakiti.

28 Ukat Jaqin Yuqapax sábado urxarus munañaniraki — sasa.

Marcos 3

1 Jesusax wasitat mä sinagogar mantäna, ukansti ampar pharsut mä jaqiw ukankaskäna.

2 Jesusar uñisirinakasti jamasat uñch'ukisipkäna sábado urun qullanit janicha, uk yatiñataki, ukat juchañchañataki.

3 Jesusasti ampar pharsut jaqirux sänwa: — Sartam, aka taypir sayt'asim — sasa.

4 Ukatsti Jesusax mayninakaruw jiskt'äna: — ¿Kuna lurañas wakisi sábado urunxa, aski lurañati jan ukax ñanqha lurañacha? ¿Qullañati jan ukax jiwaskpan sañacha? — sasa. Jaqinakasti amukipxänwa.

- 5 Jesusax phiñasitaw jupanakar uñkatäna, jan amuyt'añ munapxatap yatisin llakt'asina, ukatsti usut jaqiruw säna: — Amparam ayatatam — sasa. Jupasti iyawsasaw amparap ayatatäna, ukatsti k'umarakixänwa.
- 6 Fariseonakasti sinagogat mistusinxä, Herodesan arkirinakapamp parliriw sarapxäna Jesusarux kunjämatsa jawayatäspa uk arust'iri.
- 7 Jesusax yatiqirinakampiw quta thiyar saräna, walja jaqinakaw Galileat jupar arkapxäna.
- 8 Jesusan muspharkañ luräwinakap yatisinxä, walja jaqinakaw akir markanakat jupan ukar jutapxäna: Judea, Jerusalén, Idumea, Jordán jawir khurkatata, Tiro, Sidón tuqinakampita.
- 9 Ukat Jesusax yatiqirinakapar iwxt'äna: Jaqinakamp jan ñiqjayasiñatak mä bote wakicht'apxam, sasa.
- 10 Jupasti waljaniruw k'umaraptayäna, usutanakasti taqiniw Jesusar llamkt'añ munapxäna.
- 11 Ñanqha ajayunakasti Jesusar uñjasinxä, nayraqatapar killt'asisin jach'at wararipxäna: — ¡Jumax Diosan Yuqapätawa! — sasa.
- 12 Ukampis Jesusax jupanakarux tuqinuqänwa jupxat jan kunsä parlapxañapataki.
- 13 Ukatsti Jesusax mä qulluruw makhatäna, ukansti khitinaktix jupax munkäna ukanakarux ajllisina. Tantacht'atäxapxän ukkhasti,
- 14 tunka payaniruw utt'ayasina jupamp chikäpxañapataki, ukhamarak Diosan arunakap parlir sarapxañapataki. Jupanakarux apostolunaka sasaw sutichäna,
- 15 ukatsti jupanakarux ñanqha ajayunakar alissupxañapatakiw ch'am churäna.
- 16 Tunka payan ajllitanakasti akirinakawa: Simón, juparusti Jesusax Pedro sutimpiw uchäna;
- 17 Santiago, Juan jilapampi; jupanakax Zebedeon yuqanakapänwa, jupanakarusti Boanerges sasaw sutichäna, ukax “Qhixu qhixun wawanakapa” sañ muni.
- 18 Ukxarusti Andrés, Felipe, Bartolomé, Mateo, Tomás, Santiago Alfeon yuqapa, Tadeo, cananista sat tantachäwir jaqkattat Simón.
- 19 Judas Iscariote, khinitix Jesusar aljantkäna uka.
- 20 Uka qhipatsti Jesusax utaruw kuttanxäna. Jaqinakasti wasitat tantachasipxäna, jupampi yatiqirinakapampix janiw manq'asipkänsa.
- 21 Uk yatisinsti Jesusan wila masinakapax jupar irpaxañatakiw jutapxäna: “Luqhixataynawa” sasa.

- 22 Jerusalenat jutir kamachi yatichirinakasti sapxarakinwa: “Aka jaqix Beelzebú jilir ñanqha ajayun mantatäpachawa, ukatpi ñanqha ajayunakarux jaqinakat alissuxa” sasa.
- 23 Ukat Jesusax jupanakar jawsasin uñtasiwinak tuqi qhanañchäna: “¿Kunjämarak supayasti jupapachpar jaqunukuspasti?”
- 24 Mä markan jakirinakapatix payar t'ajjtatäspaxa, uka markax q'alaw tukusispa;
- 25 mä utantix wila masinakax jaljtatäpexaspa ukaxa, uka utankirinakax jan waliruw puripxaspa.
- 26 Uka kipkaraki, supayatix jupa pachpa nuwasispaxa, jupax janiw sayt'kaspati, jan ukasti tukusispawa.
- 27 “Janiw khitis mä ch'aman jaqin utapar mantasin yänakap lunthatkaspati, utanir janir ñach'antkasaxa.
- 28 “Qhanak sapxsma, jaqin taqi juchanakapsa, ñanqha arsutanakapsa Diosax pampachakispawa,
- 29 ukampis khitis Qullan Ajayur arunakapamp ñanqhachkani ukaxa, janipuniw pampachatäkaniti, jan ukasti wiñayatakiw juchañchatäni”.
- 30 Ukham Jesusax arsüna, “Ñanqha ajayun mantataw” sapxatap layku.
- 31 Ukhamäkipan Jesusan taykapampi jilanakapampix purinipxäna, jupanakasti Jesusarux anqaxatak jawsayapxäna.
- 32 Jesús jak'an qunt'atäpkän ukanakasti, juparux sapxänwa: — Taykamampi jilanakamampiw anqan jawsasiptam — sasa.
- 33 Jesusasti jupanakarux sänwa: — ¿Khitirak taykaxampi, jilanakaxampisti? — sasa.
- 34 Uk sasinsti jupamp chik qunt'atäpkän ukanakar uñkatasin säna: — Jupanakaw taykaxasa, jilanakaxasa.
- 35 Khitinakatix Diosan munañap phuqhapki ukanakaw jilaxasa, kullakaxasa, taykaxasa — sasa.

Marcos 4

- 1 Yaqha urusti Jesusax wasitat Galilea quta thiyan yatichañ qalltäna. Ukatsti walja jaqinakarakaw ukar tantachasipxäna, jaqinak waljipansti, Jesusax mä boter mantasin qunt'asina; taqi jaqinakasti quta thiyaruw qhiparapxäna.
- 2 Jesusasti kunayman uñtasiwinak tuqiw yatichäna. Sarakinwa:
- 3 “Ak sum ist'apxam: Mä yapuchir jaqiw trigo phawir mistüna.

- 4 Phawantki ukkhax yaqhip jathanakax thakhiruw willnuqtäna, jamach'inakasti jutasin uka jathanak q'al pallthapiwayapxäna.
- 5 Yaqhip jathanakasti juk'a laq'ani qalanak taypiruw purina. Uka jathanakasti juk'a laq'anitap laykux mäkiw misturanina;
- 6 kunapachatix lupix lupt'ankän ukkhasti, mäkiw wañsuwayxäna jan suma saphintatänap layku.
- 7 Yaqhip jathanakax ch'aphinak taypiruw purina. Ch'aphinakasti jiltasin q'al chhaqtayäna, ukat uka jathax jan achuniw uñjasina.
- 8 Ukampis yaqhip jathanakax suma laq'awjaruw purina, puyanapakasti walipuniw jilantäna, walja achunakarak churäna; mayatxa kimsa tunkaru, suxta tunkaru, yaqhipasti patakaru”.
- 9 Ukatsti Jesusax jupanakarux sänwa: “Jumanakatix ist'añ munapxsta ukaxa, ist'apxam” sasa.
- 10 Uka qhipatxa, kunapachatix niy taqi jaqinakax sarxapxän ukkhasti, Jesusamp chika qhiparapkän ukanakampi, tunka payan yatiqirinakampix uka yatichäwipat jiskt'apxäna.
- 11 Jesusasti jupanakarux sänwa: “Jumanakarupi qhanpach yatiyataxa jan amuyt'kaya Diosan qhapaq markapatxa; ukampis mayninarux taqi kunas uñtasiwinak tuqikiw yatiyasi,
- 12 uñjkasinsa jan uñjapxañapataki, ist'kasinsa jan amuyt'apxañapataki, Diosar kutikipstasinsa juchanakapax jan pampachatäñapataki”.
- 13 Ukatsti saskakänwa: “¿Janit jumanakax uka yatichäw amuyt'apka? Ukhamasti ¿kunjämarak yaqha yatichäwinak amuyt'apxasmasti?
- 14 Phawir jaqixa, Diosan arunakap parlir jaqikaspas ukhamawa.
- 15 Yaqhip jaqinakax thakhir purkis uka jathanakar uñtatawa. Diosan arunakap ist'apkis ukspachaw supayax jutasin chuymanakapat uka arunak q'al lunthatsuwayi.
- 16 Yaqhipanakasti qalanak taypir purkis uka jathanakar uñtatawa. Diosan arunakap ist'asax mäkiw kusisiñamp katuqapxi,
- 17 ukampis jan suma saphintatänap laykux jan ch'amaniw sayt'asipxi; kunapachatix Diosan arunakap layku t'aqhisipki, jan ukax jaqinakan uñisitas uñjasipki ukkhax, ukspachaw kutiqawayapxi.
- 18 Yaqhipanakax ch'aphinak taypir purkis uka jathanakar uñtatawa. Diosan arunakap ist'asinxa,

- 19 jupanakax akapach yänakaruw sinti munapxi, qamiriptañ munañaw mayjt'ayi, taqi kunaniñ munapxi. Taqi ukanakaw chuymanakapar phuqhanti, Diosan arunakap q'al chhaqtayi, uka jaqisti jan achuniw uñjasi.
- 20 Ukatsipan mayninakax Diosan arunakap ist'asin sum katuqapxi, jupanakasti suma laq'ar purir jathanakar uñtataw suma achunak churapxi, mayat kimsa tunkaru, mayat suxta tunkaru, yaqhipasti patakaru”.
- 21 Ukxarusti sarakinwa: “¿Ukhamasti qhanaskir michax phukhu manqhar uchañatakiti, jan ukax ikiñ manqhar uchañatakicha? Janiwa, micha qhanax alayar uchatawa, ukhamat taqinir qhant'añapataki.
- 22 Uka kipkapï, kunatix imantatäki ukax qhanstapuniniwa, jan yatitäki ukas yatisirakiniwa.
- 23 Jumanakatix ist'añ munapxstaxa, ist'apxam” sasa.
- 24 Ukxarusti saskakinwa: “¿Sum ist'apxam! Qawqhtix jumanakax mayninakar churapkäta ukkharak Diosax jumanakar churapxätam, ukatsa juk'ampi yapxatapxätam.
- 25 Utjirinirusti, juk'ampiw yapxatasini; ukampis jan utjirinirux kuna juk'apatix utjkis ukamppachaw apaqasini” sasa.
- 26 Jesusasti saskakinwa: “Diosan qhapaq markapax kunjämtix mä jaqix uraqir jatha phawantki ukhamar uñtasitawa.
- 27 Phawantir jaqix utapar ikiris saraskpan, jan ukax sartatäskpasa, arumäskpasa, urüskpasa, uka jathax alsunisin jank'akiw jilti, uksti yapunix janiw amuykiti.
- 28 Jathax uraqin jupapachaw jilaski; nayraqatax aliw mistu, ukxarusti amuchrantiwa, ukatsti puqurxarakiwa.
- 29 Kunapachatix achux suma puquratäxi ukkhasti, yapunix yawthapiriw mistu achunak apthapiñ pacha purinxatap layku”.
- 30 Jesusasti saskakiwa: “¿Kunar uñtasitas Diosan qhapaq markapaxa? Jan ukax ¿kuna uñtasiwimpich qhanañchsna?
- 31 Diosan qhapaq markapax uraqir phawantat mostaza jathar uñtatawa. Uka jathax akapachan utjir taqi jathanakat sipan juk'amp jisk'akiwa,
- 32 phawantatatsti, taqi alinakat sipansa jach'aw jili, jach'a layminitap laykusti, jamach'inakas ch'iwiparux tapachasipxaspawa”.
- 33 Jesusax Diosan arunakapat ukham yatichäna, walja yaqha amuyt'äwinakampi, kawkhakamatix jaqix amuyt'irjamäkän ukkhakama.
- 34 Janiw kunsä ukhamak parlkänti, jan ukasti uñtasiwinak tuqipuniw parläna, yatiqirinakaparusti taqi ukanakat sumpun qhanañchäna.

- 35 Uka pachpa uru jayp'thampirusti, Jesusax yatiqirinakaparuw säna: — Quta khurkatar makhatañäni — sasa.
- 36 Jaqinakar jaytjawayasinsti Jesusarux kawkir botenkkäntix uka pachpat irpaxäna, yaqha botenakas jupamp chikax sarapxarakinwa.
- 37 Ukatsti mä jach'a thayaw sartäna; mathapisti boterux umampiw chhaqtayirjamäna.
- 38 Jesusasti qhipäx k'uchun ch'ijmt'asisin ikiskäna. Yatiqirinakapasti jupar sartayasinxa, sapxänwa: — Yatichiri, ¿janit amuykta qutar niya utjantaskatasxa? — sasa.
- 39 Jesusasti sartasin thayarux tuqinuqäna, qutarusti sarakinwa: — ¡Amukt'am! ¡T'akurarakim! — sasa. Thayasti t'akurxänwa, mathapinakas chhaqtawayxarakinwa.
- 40 Ukat Jesusax yatiqirinakaparux säna: — ¿Kunatsa ukataq mulljasipxta? ¿Kunatarak jan iyawsañanipxtasti? — sasa.
- 41 Yatiqirinakapasti wal axsarapxäna, jupanak puraw parlarasipxäna: — ¿Khitirakipach jupasti? ¡Thayas qutas jaysakirakisä! — sasa.

Marcos 5

- 1 Quta khurkatar makhatasinsti, Gerasa sat chiqaruw mistupxäna.
- 2 Jesusax botet saraqkän ukkhasti, ñanqha ajayun mantat mä jaqiw Jesusan ukar jutäna, jupasti amay imañ chiqat mistunina,
- 3 ukan jakarakina. Janirakiw khitis cadenanakampi ñach'jañatak ch'amanikanti.
- 4 Walja kutiw juparux cadenanakampi amparanakata, kayunakat ñach'antapxäna, ukampis cadenanak jisk'a jisk'a t'aqanuqirina. Janiw khitis uka ñanqha ajayun jaqirux katuntirjamäkanti.
- 5 Uruy arumaw qullunakana, amay imañ chiqanakan arnaqasis sarnaqirina, jupa pacharakiw qalampis liq'jasirina.
- 6 Jesusar jayat uñtasinsti, jupan nayraqatapar jalanisin killt'asina,
- 7 ukatsti, jach'at juparux art'äna: — ¡Jesús, Alaxpachankir Diosan Yuqapa! ¿Kuna lurañamas nayamp utji? ¡Diosan sutiparuw achikt'assma, janikiy t'aqhisiyistati! — sasa.
- 8 Ukham sasaw ñanqha ajayux säna, Jesusan: ¡Ñanqha ajayu, aka jaqit mistum!, satap layku.
- 9 Jesusax jiskt'änwa: — ¿Kunas sutimaxa? — sasa. Ñanqha ajayusti sarakinwa: — Legión satätwa, waljanipxatax layku — sasa.

- 10 Jupasti Jesusar wal achikt'asina uksa tuqinakat jan alisnukuyasiñataki.
- 11 Uka chiqan walja khuchhinakaw qullu jak'an manq'asipkäna,
- 12 ñanqha ajayunakasti Jesusaruw achikt'asipxäna: — Khuchhinakaruy khitxapxita, ukanakar mantxañanakaxataki — sasa.
- 13 Jesusasti achikt'asitaparux walikiw, sänwa. Ñanqha ajayunakasti jaqit mistusinxä, khuchhinakaruw mantxapxäna. Khuchhinakasti niya pä waranqjamänwa, ukat mä jach'a qarqat aynachar chhukt'asaw qutar jalantasin umampi axskatas jiwarapxäna.
- 14 Khuchhi awatirinakasti wali mulljataw jaltxapxäna, ukatsti markankirinakaru, pampankirinakaruw kunatix luraskatayna uk yatiyapxäna. Jaqinakasti jank'akiw uk uñjir jutapxäna.
- 15 Jesusan ukar purinisinsti, ñanqha ajayun mantat jaqirux suma isthapt'ata, suma amuyunirak jikxatapxäna. Jaqinakasti wali mulljataw jikxatasipxäna,
- 16 uñjirinakasti kunatix ñanqha ajayun mantat jaqimpi, khuchhinakampix luraskäna uk mayninakar yatiyapxäna.
- 17 Uk yatisinsti, jaqinakax Jesusaruw achikt'apxäna uka chiqanakat sarxañapataki.
- 18 Jesusan boter mantxatapatsti, ñanqha ajayun mantat jaqikän ukax jupamp chik sarxañatakiw achikt'asina.
- 19 Ukampis Jesusax janiw munkänti, jan ukasti sänwa: — Utamar sarxam, wila masinakamar yatiyam kuna muspharkañanaktix Tatitux jumatak lurki ukanaka, kunjämtix khuyapt'ayasktam ukata — sasa.
- 20 Uka jaqisti iyawsasaw sarxäna, kunja muspharkañanaktix Jesusax jupamp lurkäna ukanak Decápolis uksa markanakan yatiyasa; uk ist'asinsti jaqinakax wal muspharapxäna.
- 21 Kunapachatix Jesusax botet quta khurkatar kutkatxän ukkhaxa, walja jaqinakaw jupan ukar purinipxäna, Jesusasti quta thiyaruw qhiparäna.
- 22 Ukatsti mä jaqiw jutäna, Jairo sutini, jupasti sinagogan mä jilirinwa, purinisinsti Jesusan nayraqataparuw killt'asina,
- 23 ukatsti juparux walpun achikt'asina: — Phuchhaxaw jiwirjama. Sarakiñaniya, amparamampiy waliptxañapatak luqxatt'anirapita — sasa.
- 24 Jesusasti iyawsasaw jupamp chik saräna, walja jaqinakaw jupamp chik sarasax Jesusar ñiqjapxäna.
- 25 Uka jaqinak taypin mä warmiw utjäna, jupasti tunka payan maraw wila apa usunina.

- 26 Walja qullirinakampiw qullayasitayna, walpun t'aqhisina; taqi kunatix jupan utjkän ukanaksa q'al tukjasitayna, ukampis janiw waliptkänti, jan ukasti juk'ampikiw usuntxäna.
- 27 Jesusat parlir ist'asinsti, uka warmix jaqinak taypin qhipäxat makhatasin Jesusan isip llamkt'äna.
- 28 Chuymapansti sarakinwa: "Isipak llamkt'irista, ukat walikixiristwa" sasa.
- 29 Ukspachaw wila apa usupax t'akt'xäna, jupasti janchipan uka t'aqhisinat waliptxatap yatisxäna.
- 30 Jesusasti ch'amap mistur amuyasisinxä, qhipäx uñakipstasin jiskt'asina: — ¿Khitis isit llamkt'itu? — sasa.
- 31 Yatiqirinakapasti juparux saptänwa: — Jaqinakarakis ñiqjasktamxä. Ukatti jiskt'apxista: "¿Khitis llamkt'itu sasasti?" — sasa.
- 32 Ukampis Jesusax taqi tuqi uñatatasiskakinwa khitis isipat llamkt'pacha uk yatiñataki.
- 33 Ukat warmix axsarañat khathatt'asisaw Jesusan nayraqatapar killt'asina, kunatix jupampi luraskatayna uk yatiyana, taqi kunsä chiqap arsusirakina.
- 34 Jesusasti sänwa: — Wawa, iyawsatam laykuw k'umaräxtaxa. Jichhasti sumak sarxam. Usumatsti k'umaräxtawa — sasa.
- 35 Ukham parkiriruw, sinagogan jilirikis ukan utapat khithanitanakax Jairor yatiyir purinipxäna. — Phuchhamax jiwxiwa. ¿Kunatakirak Jesusarusti inamay ch'am tukuyaskätasti? — sasa.
- 36 Jesusasti ukham parlir ist'asinxä, sinagogankir jilirirux sänwa: — Jan axsaramti, iyawsakim — sasa.
- 37 Jesusasti janiw taqinimp sarañ munkänti, jan ukasti Pedrompiru, Santiagompiru, Juan jilapampirukiw irpäna.
- 38 Sinagogan jilirikis ukan utapar purkasinsti, jaqinakarux wal uxuskir jikxatäna, yaqhipanakax wal jachasipkäna, wararisipkarakina,
- 39 utar mantasinsti jupanakarux sänwa: — ¿Kunatarak ukataq uxusipkta, jachapxaraktasti? Uka wawax janiw jiwatäkiti, jan ukasti ikiskiwa — sasa.
- 40 Uk ist'asinsti jaqinakax jupat larusipxänwa. Ukatsti Jesusax taqiniruw anqar ananuküna. Imill wawan awkipampi, taykapampi, Jesusamp chika sarapkän ukanakampikiw utarux mantapxäna.
- 41 Ukatsti amparat katusin Jesusax arameo arut säna: — ¡Talitä, cum! (Ukax sañ muni: Imill wawa, jumaruw sisma, sartxam) — sasa.

42 Ukspachaw uka imill wawax sartäna, sarnaqxarakäna, jupax tunka payan maraninwa. Jaqinakasti uk uñjasax wal muspharapxäna.

43 Ukampis Jesusax walpun jupanakarux iwxt'äna ukxat jan khitir kunsä arsupxañapataki, ukatsti imill wawar manq'a churapxañapatakiw mayina.

Marcos 6

1 Jesusax uka chiqat markaparuw kuttawayxäna, yatiqirinakapasti jupamp chikaw sarxapxarakäna.

2 Sábado uru purinipansti, sinagogan yatichañ qalltäna. Waljaniw Jesusar ist'apxäna, ukatsti muspharataw jiskt'asipxarakäna: — Aka jaqisti taqi akanak ¿kawkitarak yatiqanpachasti? ¿Kunjämatarak yatiñ kankañanipachasti? ¿Kawkitarak uka muspharkañ lurañatak ch'amsti apspachasti?

3 ¿Janit akasti Marian k'ullu khithu yuqapäkisti, jilanakapas Santiago, José, Judas, Simón ukanakäkisti? ¿Janirakit kullakanakapasti jiwasanak taypin jakapkisti? — sasa. Ukat jupanakax Jesusar jan yäqapkänti.

4 Ukampis Jesusax jupanakarux sänwa: — Mä profetax taqi chiqan jach'ar aptatawa, ukampis pachpa markapana, wila masinakap taypina, utapankirinak taypinsa janiw jach'ar aptatäkiti — sasa.

5 Ukansti janiw kuna muspharkañ luräwinaksa lurkänti, mä qawqha usutanakarukiw amparapampi luqxatas k'umaraptayäna.

6 Jesusasti jupanakan jan iyawsapxatapat llakt'ataw jikxatasina. Uka qhipat Jesusax uka jak'ankir jisk'a markanakan yatichasaw sarnaqäna.

7 Tunka payan yatiqiripar jawsasinste, panin panin khithäna, ñanqha ajayunak alissupxañapatak ch'am churasa.

8 Jesusasti jupanakarux sänwa: — Thakhitakix janiw t'ant'sa, qullqsa, kuna wayaqsa apasipxätati, jan ukasti mä thujruk ayasipxäta.

9 Wiskhu wiskt'asiwayapxäta, isthapitäpkta ukat yaqha isimpaxa janiw apapxätati — sasa.

10 Ukatsti saskakänwa: — Mä markar puripxäta ukkhaxa, uka markat mistuñkamax mä utanak qhiparapxäta.

11 Kawkhantix jan katuqañ munapkätam, janirak ist'añsa munapkätam ukaxa, uka chiqat mistuwayxapxätawa, kayunakaman laq'anakapsa thalarasiniwayxapxätawa, ukhamat jupanakatak jan walt'añan jak'ankatap amuyasipxañapataki — sasa.

12 Ukatsti yatiqirinakapax jaqinakaruw parlir sarapxäna juchanakap jaytanukusin Diosar kutikipstapxañapataki.

- 13 Ukhamarak walja ñanqha ajayunak jaqinakat alissupxäna, aceitempi jawt'asaw walja usutanakar k'umaraptayapxäna.
- 14 Jesusan luratapasti taqi tuqin yatisina, Herodes reyis uk ist'arakinwa. Yaqhipanakax saptänwa: “Bautisir Juanaw jaktanxpacha, ukat ukham ch'amanipacha” sasa.
- 15 Mayninakasti: “Elías profetawa” saptänwa. Yaqhipanakasti: “Mä profetäpachawa, kunjämätix profetanakax nayrapachan utjkäna ukhama” sasa.
- 16 Ukanak ist'asinsti Herodes reyix sänwa: — Aka jaqix Juanawa. Naya pachpa p'iqip khariqaykta ukawa, jichhasti jiwatat jaktanxatayna — sasa.
- 17 Herodes reyix, Herodías warmin amtayataw Juanarux katuntayatayna, ñach'antayasinsti carcelaruw uchantayatayna. Herodías warmix Filipon warmipänwa, Filiposti Herodesan jilaparakinwa, ukampis Herodes reyix Herodías warmimpiw jaqichasxatayna.
- 18 Ukatpi Juanax Herodesarux sataynaxa: “Janiw jilaman warmipampiñamax wakiskiti” sasa.
- 19 Ukat Herodías warmix Juanar uñisina, jiwayañ munarakina, ukampis janiw kunjämatsa jiwayañjamäkanti.
- 20 Herodesasti Juanan aski jaqitap yatina, ukat juparux axsaräna, arxatarakina. Kuntix Juanax parlkän ukanak Herodesax janiw sum amuykänti, ukampis taqi chuymampiw ist'äna.
- 21 Ukampis Herodías warmitakix suykän uka urux purininwa. Ukasti Herodes reyin urupänwa, uruyasiñatakix jupax jilirinakampiru, ejercitopan jilirinakampiru, Galileankir jilir jaqinakampiruw jawsthapiyanina.
- 22 Herodiasan phuchhapasti manq'apkänsa ukhar mantanisin wali sum thuqt'äna, uka thuqt'atapampisti Herodes reyirux wal kusisiyana, jupamp chik manq'apkän ukanakampirus kusisiyarakinwa, ukat reyix tawaqurux säna: — Kuntix munkta uk mayita, nayasti churämawa — sasa.
- 23 Ukatsti juramento lurarapina akham sasa: “Kuntix maykitäta uk churämawa, chikatpach marka munät ukax churakimawa” sasa.
- 24 Tawaqusti mistuwayasin taykaparuw jiskt'asina: — ¿Kuns mayirista? — sasa. Taykapasti sänwa: — Bautisir Juanan p'iqip mayim — sasa.
- 25 Tawaqusti reyin ukar mantasin sänwa: — Bautisiri Juanan p'iqip jichhpach mä plator churita — sasa.
- 26 Reyisti uk ist'asinxä, wal llakthaptäna; ukampis juramento luratapata, jupamp chikäpkän ukanakan ist'apxatap laykux phuqhañapaw wakixäna.

- 27 Reyix ukspachaw Juanan p'iqip apaniñapatak mä soldador khithäna. Soldadosti carcelar purisin Juanan p'iqip khariqäna,
- 28 ukatsti mä platoruw apanina. Reyisti tawaquruw uk churäna, tawaqusti taykaparuw uk churarakina.
- 29 Juanan arkirinakapasti uk yatisinxa, jupan amayap imt'xañatakiw apasxapxäna.
- 30 Uka qhipatsti, apostolunakax kuttanisin Jesusampiw tantachasipxäna, taqi kuntix luranipkäna, yatichanipkarakina ukanak yatiyapxäna.
- 31 Jesusasti jupanakarux sänwa: — Jutapxam, mä wasar chiqar samart'ir sarapxañäni — sasa. Jupan ukar jutir jaqinakasti waljanipuninwa; saririx saraskänwa, puriniristi purisinkarakinwa, manq'añatakis janiw pachax utjkänti, ukat ukham säna.
- 32 Ukhamasti Jesusampi yatiqirinakapampix mä botet ch'usa chiqawjaruw sarxapxäna.
- 33 Ukampis walja jaqinakaw Jesusampiru, yatiqirinakapampir sarir uñjapxäna, kawkharutix sarapkani ukxa yatxatapxarakinwa; ukat taqi markanakat mistunipxäna, uka chiqarusti Jesusatsa, yatiqirinakapatsa nayra puripxäna.
- 34 Jesusax botet saraqasin, walja jaqinakaruw uñjäna, jan awatirin ovejanakjamätap laykux jupanakat khuyapt'ayasinwa, ukatsti walja yatichäwinak yatichañ qalltäna.
- 35 Jayp'untxipansti yatiqirinakapax Jesusar jak'achasisin sapxäna: — Jayp'üxiwa, janirakiw aka chiqan kunas utjkiti.
- 36 Jaqinakar khithanukxam, uka jak'a markanakat t'ant'a alasir sarapxañapataki — sasa.
- 37 Jesusasti jupanakarux sänwa: — Jumanakay manq'añ churapxamxa — sasa. Yatiqirinakapasti ukxarux sapxänwa: — Janiw taqpach jaqitak t'ant'a alanipkiristti. Ukatakix mä mara irnaqatat paylläwiw munasispa — sasa.
- 38 Jesusasti jupanakarux sänwa: — ¿Qawqha t'ant'as utjapxtam? Uñjanipxam — sasa. Jupanakasti uñjasin sapxiwa: — Phisqa t'ant'ampi pä chawllampikiw utjapxitu — sasa.
- 39 Jesusasti jupanakarux jaqinakar tam tama ch'ijir qunurayapxañapatakiw mayina.
- 40 Jaqinakasti tam tamaw qunurapxäna, patakata, phisqa tunkata ukhama.

- 41 Jesusasti phisqa t'ant'ampi pä chawllampi apxarüna, ukatsti alaxpach uñtasaw Diosar yuspagaräna. T'ant'a pachjasinsti yatiqirinakaparuw churäna, jaqinakar lakinuqañapataki. Pä chawllatsti uka pachparakiw taqinir lakinuqayäna.
- 42 Ukatsti taqiniw sist'asiñkam manq'asipxäna;
- 43 t'ant'a puchunakampi, chawlla puchunakampsti, tunka payan walaya phuqha apthapipxäna.
- 44 Manq'apkän ukanakasti phisqa waranqa chachanakat juk'ampinwa.
- 45 Uka qhipatsti, Jesusax yatiqirinakaparuw Betsaida markar botet makhatxapxañapatak khithanuküna, ukchañkamasti jupax jaqinakaruw khithanukxarakäna.
- 46 Jaqinakar khithanukxasinsti, Jesusax qulluruw Diosat mayisir saräna.
- 47 Arumjarusti botex chika qutankxänwa. Jesusasti sapakiw wañan qhiparatayna,
- 48 ukatsti yatiqirinakapar wali ch'amampi chawuskir uñjäna, thayan nayraqatat thayt'anitap layku. Niya qhantatirusti, Jesusax jupanakar jikxatiriw uma patanjam saräna. Niya jak'ankxän ukkhasti, jupanakat nayrt'añsa munkaspa ukhamänwa.
- 49 Yatiqirinakapasti uma patanjam jutaskir uñjasinxä, amayäpachaw sasaw wararipxäna,
- 50 taqpachaniw uñjapxäna, mulljasipxarakäna. Ukampis Jesusax jupanakaruw parlxayäna: — ¡Jan mayjt'asipxamti, janirak axsarapxamsa, nayäsktwa! — sasa.
- 51 Jesusasti jupanakar jak'achasisin botxar mistüna, thayasti t'akurxarakinwa; yatiqirinakapasti uk uñjasax wal muspharapxäna,
- 52 jupanakax janiw amuyt'apkataynati kuna muspharañatix t'ant'anakamp luraskän ukxa, qala chuymanipxatap layku.
- 53 Quta khurkatar makhatasinsti, Genesaret uraqiruw puripxäna, ukatsti quta thiyaruw bote chint'apxäna.
- 54 Jupanakax botet saraqapkän ukspachaw jaqinakax Jesusätap amuyapxäna.
- 55 Ukatsti jupanakax taqi uka chiqanakar yatiyiriw jalapxäna, uk ist'asinsti jaqinakax kunayman usutanakaruw k Allanipxäna, kawkhantix Jesusax jikxataskän ukkharu.
- 56 Kawki chiqarutix Jesusax purkäna, jisk'a markarusa, jach'a markarusa, pampanakarusa, thakhinakaruw usutanak apnuqapxäna, Jesusarusti, isimaksay llamkt'ayapxita sasaw achikt'asipxäna; taqi khitinakatix jupar llamkt'apkän ukanakasti k'umaraptapxänwa.

Marcos 7

- 1 Fariseonakaw Jesusarux jak'achasipxäna, kamachi yatichirinakampi kuna, khitinakatix Jerusalén markat purinipkäna ukanakampi.
- 2 Jupanakasti Jesusan yaqhip yatiqirinakaparux q'añu amparanakapamp manq'ir uñjapxäna, mä arunsti, yatichäwinakarjam ampar jan jariqasis manq'apxatapat jisk'achapxäna.
- 3 (Fariseonakampi taqpach judionakampix awkinakapan saräwinakaparjamaw phuqhapxi, janir manq'kasax amparanakap sum jariqasisa.
- 4 Qhathut kutt'anisinxa, ampar jan jariqasisax janiw manq'apkiti, ukat juk'ampi yaqha saräwinakaw judionak taypin utji, umañ qirunak jariña, chatunaka, metalat lurat wayuchanak jariña, ukhamarak ikiñ chiqanakapsa, ukanaksti sum phuqhapxi).
- 5 Ukatpï fariseonakampi kamachi yatichirinakampix Jesusar jiskt'apxänxa: — ¿Kunatsa yatiqirinakamax nayra awkinakasan sarnaqäwinakaparjam jan phuqhapki? ¿Kunatarak manq'añatakisti amparanakap jan jariqasipkisti? — sasa.
- 6 Jesusasti jupanakarux sänwa: — Isaías profetax chiq arsüna jumanakan pä amtañan jaqïpxatamat qhanañchasaxa: 'Aka jaqinakax lakampikiw yupaychapxitu, ukampis chuymanakapax nayat jayankaskiwa.
- 7 Inamayakiw nayar yupaychatapaxa, yatichäwinakapax jaqin amtäwipakiwa' sasa.
- 8 Jumanakax jaqinakan sarnaqäwinakapar phuqhañatakix Diosan kamachi arunakap apanukupxtawa — sasa.
- 9 Jesusasti saskakïnwa: — Sarnaqäwinakamar phuqhañatakix Diosan kamachip mä tuqiruw apanukupxtaxa.
- 10 Moisesax sänwa: 'Awkimar taykamar jach'añcham'. 'Khilitix awkipar taykapar ñanqhachanixa, jiwayatäpan' sasa.
- 11 Ukampis jumanakax sapxtawa: 'Mä jaqix awkipar taykapar jan yanapañ laykux saskaspawa: Janiw yanapkirismati, taqi kunaxas Diosar katuyatäxiwa' sasa;
- 12 ukatsa sasipkaktawa, khilitix ukham sixa, ukax janiw awkipar taykaparux yanapañapäxiti, sasa.
- 13 Ukhamat jumanakax nayra awkinakaman sarnaqäwiparjamax Diosan arup ina ch'usar tukuyapxtaxa, wawanakansa wawanakapar jaytasa. Ukhamarak kunayman yaqha ukar uñtasitanaksa lurapxtaxa — sasa.
- 14 Jesusasti wasitat jaqinakar jawsasin säna: — Taqin ist'apxita, ukatsti amuyt'apxarakim.

- 15 Kuna manq'atix lakat jaqin purakapar mantki ukax janiw jaqirux q'añuchkaspati, jan ukasti kuna q'añu arunakatix jaqin chuymapat mistki, ukaw jaqirux q'añuchi.
- 16 Jumanakatix ist'añ munapxstaxa, ist'apxam — sasa.
- 17 Ukatsti jaqinakar jaytanukxasin Jesusax utaruw mantxäna, ukatsti yatiqirinakapax uka yatichäwxat jupar jiskt'apxäna.
- 18 Jesusasti jupanakarux sänwa: — ¿Jumanakamppachat jan amuyapkta? Kunatix anqat mantki ukax janiw jaqirux Diosan nayraqatapan q'añu tukuykiti.
- 19 Kuntix manq'antki ukax janiw chuymapar mantkiti, jan ukasti purakaparuw manti, ukatsti mistxarakiwa — sasa. Ukham sasin Jesusax taqi manq'an q'umätap yatiyäna.
- 20 Ukatsti saskakinwa: — Kunatix jaqin chuymapat mistki ukaw jaqirux q'añuchi.
- 21 Jaqin chuymapatsti jan wali amuyunakaw mistu: wachuqa jucha luraña, jaqi jiwayaña,
- 22 lunthatasiña, jaqin yänakap munaña, ñanqha luraña, sallqjasiña, q'añu luraña, uñisiña, k'ari arunak apnaqaña, jach'a jach'a tukuña, jan amuyunjam sarnaqaña.
- 23 Taqi ukanakaw chuymat mistu, ukarakiw jaqirux q'añuchi — sasa.
- 24 Jesusasti uka chiqat mistuwayxasinxa, Tiro markaruw sarxäna. Mä utar purisinsti, Jesusax janiw khitin yatiñapsa munkänti, ukampis janiw jaqinakat imantasiñjamäkänti.
- 25 Mä warmisti Jesusan ukankatap ist'asinxa, jupan ukaruw jutäna, phuchhapan ñanqha ajayun mantatäta layku, purinisinsti Jesusan nayraqataparuw killt'asina.
- 26 Uka warmix janiw judía warmikänti, jan ukax Fenicia markankirinwa. Jupasti phuchhapat ñanqha ajayu alissuñapatakiw Jesusar achikt'asina.
- 27 Jesusasti juparux sänwa: — Wawanakay nayraqat manq'asipxpan, janiw wakiskiti wawanakat t'ant'a apaqasin anunakar churañaxa — sasa.
- 28 Warmisti Jesusarux sarakinwa: — ¡Tatay, ukax chiqapuniskiwa! Ukampis kuna manq'a t'unanaktix wawanakax jalaqtayki ukanak anunakax manq'apxi — sasa.
- 29 Jesusasti ukxarux sänwa: — ¡Warmi, uka arsutamax chiqäskapuniwa! Jichhax kusisitak utamar sarxam, ñanqha ajayusti phuchhamat mistuwayxiwa — sasa.
- 30 Warmisti utapar purisinxä, phuchhaparux ikiñankaskir jikxatäna; ñanqha ajayusti jupat mistuwayxataynawa.

- 31 Jesusax Tiro markat mistxasinxa, Sidón chiq sarakipawayäna Galilea quta jak'ar puriñkama, Decápolis uraqi chiq sarasa.
- 32 Jesusan ukarusti mä uqar amutu jaqiruw irpanipxäna, ukatsti amparapampi uka jaqir luqxatt'añapatakiw achikt'apxäna.
- 33 Jesusasti uka jaqirux jaqinak taypit yaqhawjar irpaqasaw ampar luk'anampi jinchipat luqantäna, laxraparusti thusunqayampiw jawt'äna.
- 34 Ukatsti alaxpach tuqi uñtasaw jach'at samsüna, sarakinwa: “¡Efatá!” sasa. (Ukax: “¡Jist'artam!” sañ muni.) 35 Ukspachaw uqarax ist'xäna, ukatsti sum parlxarakina.
- 36 Jesusasti jaqinakarux jan khitirus arsupxañapatakiw iwxt'äna; ukampis iwxt'katpachas yaqhanakarux yatiyasipkakina.
- 37 Jupanakasti wali muspharataw sapxarakina: “Taqi kunsá sumpun luri. ¡Uqaranakas ist'xiwa, amutunakas arsxarakiwa!” sasa.

Marcos 8

- 1 Ukürunakansti walja jaqinakaw wasitat tantachasipxäna, jupanakan janiw kuna manq'añapas utjkanti, Jesusax yatiqirinakapar jawsasin säna:
- 2 — Aka jaqinakat walpun khuyapt'ayasta, jupanakax kimsa uruw nayamp chikäxapxi, janirakiw kuna manq'añapas utjkiti.
- 3 Jan manq'atpach utanakapar khithanukxirista ukaxa, thakhin sarkasax qarirapxaspawa, yaqhipanakan jayat jutapxatap layku — sasa.
- 4 Yatiqirinakapasti Jesusarux sapxänwa: — Aka chiqan janiw khitis jakkiti. ¿Kawkitarak ukataq jaqitak manq'añ jikxatanipxästi? — sasa.
- 5 Jesusasti jupanakarux jiskt'arakina: — ¿Qawqha t'ant'as jumanakan utjapxtam? — sasa. Jupanakasti sapxänwa: — Paqallqu t'ant'akiw utjapxitu — sasa.
- 6 Ukatsti Jesusax jaqinakan qunurapxañapatakiw mayina. Paqallqu t'ant'a apxarusinsti, Diosaruw yuspagaräna, t'ant'anak pachinuqasinsti yatiqirinakaparuw churäna, jupanakasti jaqinakaruw lakintarakina.
- 7 Mä qawqha chawllanakarakiw jupanakan utjäna; Jesusasti Diosar yuspagarasin uka chawllanak jaqinakaruw lakirayäna.
- 8 Taqiniw sist'asiñkam manq'apxäna, puchunaksti paqallqu walaya phuqha apthapipxäna.
- 9 Manq'apkän ukanakasti niya pusi waranqa jaqinakänwa. Jesusasti jupanakarux utanakaparuw khithanukxäna,

- 10 mä boter mantasinste Jesusax yatiqirinakapampi Dalmanuta uksa tuqiruw sarxäna.
- 11 Fariseonakax Jesusan ukar purinisax jupampiw jiskhintasipxäna. Jesusar yant'añatakisti, mä unañcha uñacht'ayañapatakiw mayipxäna, ukampix Jesusan Diosat jutatap uñacht'ayañapataki.
- 12 Jesusasti chuymapan llakt'asisin sänwa: — ¿Kunatsa aka jaqinakax mä unañcha mayipxi? Qhanak sapxsma, janiw kuna unañchas uñachayaskaniti — sasa.
- 13 Ukatsti jupanakar jaytjawayasin, wasitat quta khurkatar botet sarxäna.
- 14 Yatiqirinakapax manq'a apasiñ armasiwayapxatayna, botensti mä sapa t'ant'anikiw uñjasipxäna.
- 15 Jesusasti jupanakarux iwxt'änwa: — Fariseonakana, ukhamarak Herodesan levadurapat amuyasipxam — sasa.
- 16 Yatiqirinakapasti jupanakkamaw parlakipasipxäna: — Jan t'ant'anitas laykuw ukham sispacha — sasa.
- 17 Jesusasti jupanakan parlapxatap amuyasinxa sänwa: — ¿Kunatsa jumanakax: “Janiw t'ant'ax utjkiti” sas parlasipkta? ¿Janirat amuyt'asipkta? ¿Chuymanakamax qalaratacha?
- 18 ¿Nayranikasat jan uñjapkta, jinchunikasach jan ist'apkta? ¿Janit amtasipkta?
- 19 Kunapachatix phisqa t'ant'ata, phisqa waranqa jaqinakar manq'araykta ukkhax, ¿qawqha walayarus puchunak apthapipxtaxa? — sasa. Jupanakasti sapxänwa: — Tunka payani walayaruw apthapipxta — sasa.
- 20 — Kunapachatix paqallqu t'ant'ata, pusi waranqa jaqinakar manq'araykta ukkhax, ¿qawqha walayarus puchunak apthapipxaraktaxa? — sasa. Jupanakasti sapxänwa: — Paqallqu walayaruw apthapipxta — sasa.
- 21 Ukatsti Jesusax sänwa: — ¿Ukhamasti jichhakamat jan amuyt'asipkta? — sasa.
- 22 Ukatsti Betsaida markaruw puripxäna, ukansti mä juykhu jaqiruw Jesusan ukar irpanipxäna, juparusti llamkt'añapatakiw achikt'asipxäna.
- 23 Jesusasti juykhurux amparat irpsuwayasaw markat anqäxar irpäna. Ukatsti thusunqayampiw nayrapat jawt'äna, amparapampiw jupar luqxatäna, ukat juykhurux jiskt'äna: — ¿Uñjxtati? — sasa.
- 24 Juykhusti uñatatasinxä sänwa: — Jaqinakarux quqanakas sarnaqkaspa ukham uñjta — sasa.
- 25 Jesusasti wasitat amparapampi nayranakapar llamkt'äna, uka jaqisti sum uñatatasinxä, k'umaraptxänwa. Taqi kunsä jupax sum uñjxäna.

- 26 Ukatsti Jesusax utaparuw khixäna, sarakinwa: — Janiw markar kutintätati — sasa.
- 27 Uka qhipatsti Jesusax yatiqirinakapampi Filipino uraqinkir Cesarea tuqinakaruw saräna. Thakhin sarkasasti Jesusax yatiqirinakaparuw jiskt'äna: — Jaqinakax nayat ¿khitiw sapxitusa? — sasa.
- 28 Jupanakasti ukxarux sapxänwa: — Yaqhipanakax “Bautisir Juanaw” sapxtamwa, mayninakasti “Eliasaw” sapxtamwa, yaqhipanakasti “profetanakat mayniripachaw” sapxaraktamwa — sasa.
- 29 Jesusasti ukxarux jiskt'askakinwa: — Jumanakasti ¿khitiw sapxistasa? — sasa. Pedrosti ukxarux sänwa: — Jumax Cristötawa — sasa.
- 30 Ukampis Jesusax jupxat jan khitiw arsupxañapatakiw jupanakar iwxt'äna.
- 31 Ukxarusti Jesusax yatiqirinakaparuw yatiyañ qalltäna, sarakinwa: “Naya, Jaqin Yuqapax walpun t'aqhisä. Jilir jaqinakampi, jilir sacerdotenakampi, kamachi yatichirinakampiw nayatak sayt'asipxani. Jiwayapxitaniwa, ukampis kimsürut jaktanxä” sasa.
- 32 Uksti Jesusax qhanpach arsüna. Ukatsti Pedrox yaqhawjar irpaqasaw juparux tuqinuqäna.
- 33 Jesusasti qhipäxa uñakipstanisaw yatiqirinakaparux uñkatäna, ukat Pedrorux tuqinuqäna: — ¿Saraqit nayat, Supaya! Jumax Diosankki ukatxa janiw amuyktati, jan ukasti jaqinakankki ukak amuytaxa — sasa.
- 34 Ukatsti Jesusax yatiqirinakapampiru, jaqinakampiru jawsasin sarakina: — Maynitix nayan yatiqirixän munchixa, jupa kipkat armt'aspan, cruzap q'ipxarus nayar arkitpan.
- 35 Khititix jakañap qhispiyasiñ munki ukax apt'asiniwa, ukampis khitiw naya layku, Diosan arunakap layku jakañap apt'askani ukax qhispiyatäniwa.
- 36 ¿Kuna askispas jaqitakixa, taqi akapach yänakax jupankxaspa, ajayupsti apt'asispa ukaxa?
- 37 Mä jaqix janiw kun churasas jakañap qhispiyaskaspati.
- 38 Maynitix nayatsa, arunakaxatsa aka jucharar jaqinakan nayraqatapan p'inqasinixa, Jaqin Yuqapax jupat p'inqasirakiniwa kunapachatix Awkipan jach'a kankañapampi, qullan angelanakapampi jutkan ukkhaxa — sasa.

Marcos ⁹

- 1 Jesusasti jupanakarux sarakinwa: — Qhanak sapxasma, jumanakat yaqhipanakax janiraw jiwapkaniti, Diosan qhapaq markap jach'a ch'amapampi purinir uñjañkamaxa — sasa.

- 2 Ukat suxtür saraqatarusti, Jesusax Pedrompiru, Santiagompiru, Juanampirukiw mä jach'a qullu patar irpäna. Ukansti Jesusan uñnaqapax muspharkañaw jupanakan nayraqatapan mayjt'awayäna.
- 3 Isinakapas k'ajkir khunjam suma janq'uruw tuküna, janipuniw khitis qawqha t'axsusas ukham janq'u tukuykaspati.
- 4 Ukatsti Eliasampiru, Moisesampiruw Jesusampi parlasipkir uñjapxäna.
- 5 Ukat Pedrox Jesusar säna: — Yatichiri, ¡wali sumaw akankatasaxa! Nanakax kimsa chhujlla lurapxä: mayax jumataki, mayax Moisesataki, mayasti Eliasataki — sasa.
- 6 Jupanakasti wali mulljatäpaxänwa, ukat Pedrox kuna arsutapsa jan amuyaskänti.
- 7 Ukapachaw mä qinayax jupanakar ch'iwxattäna. Uka qinay taypitsti mä aruw ist'asäna: “Akaw nayan munat Wawaxaxa. Jupar ist'apxam” sasa.
- 8 Uñatatasiñkamasti mayninakax chhaqhatäxänwa, Jesús saparukiw uñkatxapxäna.
- 9 Qullut saraqankasasti, Jesusax jupanakaruw iwxt'äna: Kuntix uñjaphta ukxa janipuniw khirus arsupxätati, jan ukasti kunapachatix Jaqin Yuqapax jiwatat jaktxani ukkhakiw arsupxäta, sasa.
- 10 Jupanakasti amukiw chuyma manqhapar kuntix uñjapkhän uk imxäsipxäna, ukampis jupanakkamaw jiskt'asipxäna: ¿Kun sañarak munpacha “Jaqin Yuqapax jiwatat jaktxani, sasasti?” sasa.
- 11 Ukat Jesusarux jiskt'apxäna: — ¿Kunatarak kamachi yatichirinakasti “Eliasaw nayraqat jutañapa” saxe? — sasa.
- 12 Jupasti ukxarux sänwa: — Ukax chiqapuniskiwa, Eliasapuniw nayraqat jutaski, taqi kunsä juparakiw askichani. Ukatsti, ¿kunatarak Qillqatanakansti Jaqin Yuqapax t'aqhisiniwa, jisk'achatarakiniwa sisti?
- 13 Ukampis nayax sapxsmawa, Eliasax purinxiwa, juparusti kuntix lurañ munapkäna uk lurapxäna, kunjämätix Qillqatanakax siskän ukhamar phuqhasa — sasa.
- 14 Ukatsti mayni yatiqirinakapan ukar kutt'anxasin jupanakar walja jaqinakamp muyuntat uñjapxäna, kamachi yatichirinakasti jupanakampiw ch'axwasipkäna.
- 15 Jesusar uñjasinsti taqiniw muspharapxäna, jalanisinsti juparuw aruntapxäna.
- 16 Ukatsti Jesusax jupanakaruw jiskt'äna: — ¿Kunxatsa jumanakax jupanakampi ch'axwasiphta? — sasa.
- 17 Jaqinak taypit mayniw arsüna: — Yatichiri, wawaxaruw juman ukar irpanta, ñanqha ajoyuw mantasin amutur tukuyi.

- 18 Kawkhansa uka ñanqha ajayux uraqir liwnuqaskakiwa; lakapat jupuquw juti, laka ch'akhapsa aliqapuniw t'urusi, ukatsti jan unxtkir tukuyi. Yatiqirinakamaruw uka ajayu alisnukuñapatak achikt'asta, jupanakasti janiw alisnukurjamäpkiti — sasa.
- 19 Jesusasti jupanakarux sänwa: — ¡Jan iyawsañan jaqinaka! ¿Kunapachkamas jumanakampikiskäxa? ¿Kunapachkamas jumanakax ch'am tukuyapxitäta? Irptanipxam uka waynaru — sasa.
- 20 Ukat uka waynarux Jesusan ukar irptanipxäna. Kunapachatix uka ñanqha ajayux Jesusar uñjkän ukkhaxa, uka waynarux wal thalayäna, jupasti uraqir liwnuqtasaw sunt'isina, lakapatsti jupuquw jutarakina.
- 21 Jesusasti uka waynan awkiparuw jiskt'äna: — ¿Kunapachatsa ukham lurası? — sasa. Awkipasti sänwa: — Wawatpachaw ukhama.
- 22 Walja kutirakiw ñanqha ajayux ninarus umarus jupar jıwayañatak jaqunti. Qullt'arapitasma ukax walispawa, nanakat khuyapt'ayasipxita, yanapt'apxarakıtaya — sasa.
- 23 Jesusasti sänwa: — Jumatix iyawsasmäxa, lurasıspawa. Iyawsir jaqıtakıx taqı kunas wakisikiwa — sasa.
- 24 Uka waynan awkipasti ukspachaw jach'at arsüna: — Iyawstwa. ¡Juk'amp iyawsañaxatak yanapt'ıtaya! — sasa.
- 25 Jesusasti walja jaqınak muyuntanir uñjasınxa, ñanqha ajayurux tuqınuqänwa: — Ñanqha uqar amut ajayu, nayaw sisma: Mistum jupata, janırak mayampıs mantamti — sasa.
- 26 Ukatsti ñanqha ajayux warart'asıaw ch'amamp thalasıyäna. Ukat uka waynat mistuwayxäna jıwatjam jaqunukuwayasa. Waljanırakiw: “Jıwatawa” sapxäna.
- 27 Ukampıs Jesusax amparat waytasın sayt'ayäna, waynastı sayt'xänwa.
- 28 Ukxarustı Jesusax mä utaruw mantäna, sapakıskıpanstı, yatiqırınakapax juparuw jıskt'asıpxäna: — ¿Kunatarak nanakataki uka ñanqha ajayur alısnukuñatak ch'amastı jan utjapkitustı? — sasa.
- 29 Jesusastı jupanakarux sänwa: — Ukham ñanqha ajayunakarux, Tatıtut mayısıñampıkiw alısnukusısıpa — sasa.
- 30 Uka chıqat sarxasınstı, Galılea chıq sarakıpayapxäna. Jesusastı janiw khıtın yatıñapsa munkäntı,
- 31 yatiqırınakapar yatıchaskatap layku. Ukat säna: — Jaqın Yuqapax jaqınakan amparapar katuyatäniwa; jupanakastı jıwayapxanıwa, ukatstı kımısür jıwatat jaktxanı — sasa.

- 32 Yatiqirinakasti Jesusan parlatap janiw amuyt'apkänti, jupar jiskt'añsa axsarapxarakinwa.
- 33 Ukatsti Cafarnaúm markaruw puripxäna. Utankxapxän ukkhasti, Jesusax yatiqirinakaparuw jiskt'äna: — ¿Kunxatarak jumanakasti thaxhin ukataq parlapxtasti? — sasa.
- 34 Jupanakasti janiw arsuñ munapkänti, thaxhin ¿khitis jiwasanak taypin jilirixa?, sasa parlapxatapata.
- 35 Ukatsti Jesusax qunt'asisin tunka payan yatiqiriparuw jawsäna, ukatsti sarakinwa: — Khititix jiliriñ munki ukaxa, taqinit qhipankañapawa, ukatsti taqinir luqtañaparakiwa — sasa.
- 36 Ukatsti Jesusax mä yuqall wawaruw jupanak taypir sayt'ayäna, amparapar ichxarusinsti, sänwa:
- 37 — Khititix akham wawaru nayan sutixan katuqki ukaxa, nayaruw katuqitu; nayar katuqiristi, janiw nayarukit katuqki, jan ukasti khithankitu ukaruw katuqaraki — sasa.
- 38 Juanasti Jesusarux sänwa: — Yatichiri, mayniruw sutim aytasis ñanqha ajayunak alissuskir uñjapxta, ukampis nanakax jan ukham luramti sapxtwa, jupan jan jiwasanakamp chik sarnaqatap layku — sasa.
- 39 Jesusasti sänwa: — Jan jark'apxamti, janiw khitis nayan sutixar muspharkañanak lurasin nayxat jan wal parkaspati.
- 40 Khititix jiwasar jan uñiskistu ukaxa, jiwasampiskiwa.
- 41 Khititix jumanakar Cristonkapxatam layku mä juk'a umaksa waxt'apxätamxa, chiqpachansa uka jaqix mä churäwi katuqani — sasa.
- 42 “Khititix nayar iyawsir jisk'a wawanakar juchar puriyaspa ukkhaxa, uka jaqix mä jach'a molino qalampi kunkar chinuntasin quta manqhar jaquntatäñapax walispawa.
- 43 Amparamatix juchar puriyañ munstamxa, walispaw khariqxañamaxa, ukatsti juk'amp sumäspaw wiñay jakañar ch'ulla amparani mantañamaxa, pä amparanpach manqhachar mantañamat sipana, kawkhantix aqkir ninax jan jiw't'ki ukkharu.
- 45 Kayumatix juchar puriyañ munstamxa, walispaw khariqasxañamaxa, ukatsti juk'amp sumäspaw ch'ulla kayuni wiñay jakañar mantañamaxa, pä kayunpacha manqhachar jaquntatäñamat sipana.
- 47 Nayramatix juchar puriyañ munstamxa, apsxam, ukatsti juk'amp sumäspaw Diosan markapar ch'ulla nayrani mantañamaxa, pä nayranpacha manqhachar jaquntatäñamat sipana,

- 48 kawkhantix laq'unakas jan jiwarki, ninas janirak jiw't'ki ukkharu.
- 49 “Diosax taqiniruw q'umachani, kunjämtix jayumpisa, ninampis q'umachktan ukhama.
- 50 Jayux sumawa; jayutix ch'aphaqsuspaxa, ¿kunampirak suma jayu tukuyapxasmasti? Jumanakax suma jayur uñtatäpaxam, ukatsti sumankañan jumanak purax jakapxarakim.

Marcos ¹⁰

- 1 Jesusax Cafarnaúm markat mistusinxa, Judea uksa tuqinakaruw saräna, ukhamarak Jordán jawir khurkata tuqinakaru. Ukansti wasitat jaqinakax Jesusan ukar jutapxäna, jupasti yatichirikän ukham wasitat jupanakar yatichäna.
- 2 Fariseonakasti Jesusar jak'achasisin jupar pantjayañatakiw jiskt'apxäna: — ¿Wakisiti mä chachax warmipampi jaljtañapaxa? — sasa.
- 3 Jesusasti jupanakarux sänwa: — ¿Kun lurapxäta sapxtamsa Moisesaxa? — sasa.
- 4 Jupanakasti sapxänwa: — Moisesax: ‘Jaljtañ qillqat churasin warmir apanukuñax wakisiskiwa’ sapxituwa — sasa.
- 5 Jesusasti ukxarux sänwa: — Moisesax qala chuymanipxatam laykuw uka kamachi arunak jaytawayapxtam.
- 6 Ukampis taqi kunan qalltapanxa, ‘Diosax chacha warmi luräna.
- 7 Ukatpī chachax awkipisa, taykapsa jaytxanixa, warmipampi mayachasxañataki,
- 8 panpachanisti mä sapa janchipkaspas ukhamäniwa’. Ukhamasti janiw panikxiti, jan ukasti mä janchikixapxiwa.
- 9 Ukhamasti, kuntix Diosax mayar tukuyki ukarux janiw jaqix jaljtayañapäkiti — sasa.
- 10 Utankxapxän ukkhasti, yatiqirinakapax wasitat Jesusarux ukxat jiskt'apxäna.
- 11 Jesusasti jupanakarux sänwa: — Khititix warmipampi jaljtasin yaqhampi jaqichaschi ukaxa, nayrür warmiparuw wachuq jucha luratapampix ñanqhachi;
- 12 ukampis warmitix chachapar apanukusin yaqhampi jaqichaschi ukaxa, wachuq jucha luraraki — sasa.
- 13 Ukxarusti wawanak Jesusan ukar irpanipxäna, amparapampi luqxtayañataki; ukampis yatiqirinakapax wawanak irpanirinakaruw tuqinuqapxäna.
- 14 Jesusasti uk uñjasax phiñasinwa, ukat sarakina: — Wawanakax nayan ukar jutasipkpan sama, jan jark'apxamti, Diosan qhapaq markapax jupanakjamankiwa.

- 15 Qhanak sapxsma, khilitix Diosan qhapaq markap mä wawar uñtat jan katuqkan ukaxa, janiw kunapachas ukar mantkaniti — sasa.
- 16 Wawanakar qhumantasinisti, amparapampi luqxatasaw jupanakarux aski waxt'äwip churäna.
- 17 Kunapachatix Jesusax ukawjat sartawayañampixän ukkhaxa, mä jaqiw jalakamak ukawjar purinina, Jesusan nayraqatapar killt'asisin juparux jiskt'äna: — Suma yatichiri, ¿kuna lurañaxas wakisi wiñay jakañ katuqañatakixa? — sasa.
- 18 Jesusasti juparux sänwa: — ¿Kunatsa “Suma” sistasti? Janiw khitis sumäkiti, Dios sapakiw sumaxa.
- 19 Kamachi arunak yattawa: ‘Janiw jiwayätati, janiw wachuq jucha lurätati, janiw lunthatasititi, janiw khitirus k'arintätati, janirakiw k'arimpi kunsä apaqätati; awkimar taykamar jach'añcham’ — sasa.
- 20 Uka jaqisti ukxarux sänwa: — Yatichiri, nayax jisk'atpach taqi uka kamachi arunak phuqhashta — sasa.
- 21 Jesusasti juparux munasiñampiw uñkatäna, ukatsti sarakinwa: — May jan phuqtati: Saram, taqi utjirinakam aljaram, ukatsti jan kunaninakar churam. Ukhamat alaxpachan juman imasitamax waljäni. Ukatsti jutam, ukat nayar arkita — sasa.
- 22 Jaqisti uk ist'asinxa wal llakthapisina; ukham llakt'atarakiw sarawayxäna, wali qamiritap layku.
- 23 Jesusasti taqi tuqi uñatatasinxä, yatiqirinakaparuw säna: — ¡Kunja ch'amas qamirinakatakix Diosan qhapaq markapar mantañapaxa! — sasa.
- 24 Yatiqirinakapasti uk ist'asax muspharapxänwa, ukampis Jesusax jupanakarux saskakinwa: — Wawanaka, ¡kunja ch'amas qullqi chuymäkis ukanakan Diosan qhapaq markapar mantañapaxa!
- 25 Juk'amp jasakiwa mä aguja nayra chiqa mä camellon mistuñapaxa, Diosan qhapaq markapar mä qamirin mantañapat sipana — sasa.
- 26 Uk ist'asinisti yatiqirinakapax juk'ampiw muspharapxäna, jupanakkamaw jiskt'asipxarakina: — ¿Ukhamasti khitikirak qhispiyatäspasti? — sasa.
- 27 Jesusasti jupanakar uñkatasinxä, sänwa: — Jaqinakatakix ukax janiw luraskaspati, ukampis Diosatakix lurasikiwa, jupatakisti janiw kunas ch'amäkiti — sasa.
- 28 Pedrosti ukxarux sarakinwa: — Tatay, nanakax taqi kun jaytanukusin arkanipxsma — sasa.

- 29 Jesusasti ukxarux sänwa: — Qhanak sapxsma, khititix nayar arkañ layku, ukhamarak Diosan arunakap qhanañchañ layku utap jaytanukuxa, jan ukax jilapsa, kullakapsa, awkipsa, taykapsa, wawanakapsa, uraqinakapsa,
- 30 uka jaqix patakatsa juk'amp jila akapachan katuqxani: utanaka, jilanaka, kullakanaka, tayka, wawanaka, uraqinaka, ukanak katuqkasas uñisitaw sarnaqani; ukampis khä pachan wiñay jakañ katuqxani.
- 31 Khitinakatix jichhürun nayrankki jupanakatxa, waljaniw qhipankxapxani; qhipankirinakatsti, waljanirakiw nayrankxapxani — sasa.
- 32 Jerusalén markaruw sarasipkäna, Jesusasti yatiqirinakapat nayra saräna. Jupanakasti muspharapxänwa, axsarasarakiw qhipapat arkapxäna. Jesusasti wasitat tunka payanir jawsasaw jupan t'aqhisiñapat yatiyäna:
- 33 “Kunjämtix jumanakax uñjaphta, jichhasti Jerusalenaruw makhatasktan, ukan Jaqin Yuqapax jilir sacerdotenakar katuyatäni, ukhamarak kamachi yatichirinakampiru, jupanakasti jiwayañatakiw juchañchapxani, ukatsti Roma markankir jilir jaqinakaruw katuyapxarakini.
- 34 Jupatxa larusipxaniwa; thuskatapxaniwa, jawq'japxaniwa, ukatsti jiwayapxaniwa; ukampis kimsa urut jiwatat jaktxani” sasa.
- 35 Ukxarusti Santiagompi Juanampiw Jesusar makhatapxäna, jupanakasti Zebedeon yuqanakapänwa. Jak'achasisinsti sapxänwa: — Yatichiri, may achikt'asiñ munapxsma — sasa.
- 36 Jesusasti jupanakarux sänwa: — ¿Kuns jumanakax munapxta? — sasa.
- 37 Jupanakasti sapxänwa: — Qhapaq markamanxa, juman jak'amaruy qunt'ayasipxita, maynirux kupixamaru, maynirusti ch'iqäxamaru — sasa.
- 38 Jesusasti jupanakarux sänwa: — Jumanakax janiw yatipktati kuntix mayipkista ukxa. ¿Jumanakax kuna t'aqhisiñatix nayatak jutki uk t'aqhisipxasmati? — sasa.
- 39 Jupanakasti sapxänwa: — T'aqhisipxiristwa — sasa. Jesusasti sänwa: — Jisa, ukhamäniwa. Jumanakax wal t'aqhisipxäta, kunjämtix nayax t'aqhiskä ukhama.
- 40 Ukampis nayan kupixaxaru ch'iqäxaxaru qunt'ayañax janiw nayan churañaxax wakiskiti, jan ukasti, ukax khitinakatakix wakichatäki ukanakaruw churasini — sasa.
- 41 Tunka yatiqiripasti, Santiagompin Juanampin mayitap yatisinxä, jupanakatakix wal thithipxäna.
- 42 Ukampis Jesusax jupanakar jawsasin sänwa: — Jumanakax yatipxtawa, marka apnaqir jilirinakax jupanakankkaspas ukham markanakarux tukuyapxi, jupanak taypinkir jilirinakasti munañaparuw jaqinakarux apnaqapxi.

- 43 Jumanakampisti janiw ukhamañapäkiti. Ukatsipana jumanak taypin jilirin munirix mayninakar luqtirinapawa.
- 44 Jumanak taypit nayrankañ munirixa, taqinir luqtañaparakiwa.
- 45 Jaqin Yuqapasti janiw luqtayasir jutkiti, jan ukasti, luqtiriw juti; waljanir qhispiyañatakix jupa kipka jakañap apt'asiriw juti — sasa.
- 46 Ukatsti Jericó markaruw puripxäna. Mä juk'ampjarusti Jesusax yatiqirinakapampi walja jaqinakamp chikt'ataw uka markat mistuskäna, ukansti mayjasir mä juykhu jaqiw thakxan qunt'atäskäna, jupasti Timeo chachan Bartimeo sat yuqapänwa.
- 47 Uka juykhusti Nazaretankir Jesusätap ist'asinxa, jach'at art'äna: — ¡Jesús, Davidan yuqapa, nayatay khuyapt'ayasita! — sasa.
- 48 Uk ist'asinsti waljaniw amukt'añapatak tuqinuqapxäna. Ukampis juykhux juk'amp jach'at art'askakinwa: — ¡Davidan yuqapa, nayat khuyapt'ayasita! — sasa.
- 49 Jesusasti uk ist'asin pachparuw sayt'äna, ukat sarakina: — Irptanipxam — sasa. Irptir saririnakasti juykhurux sapxänwa: — Jan axsaramti, sayt'asim, jawsasktamwa — sasa.
- 50 Juykhusti isip liwinukusin mäkiw sayt'asi, ukatsti Jesusan ukaruw jak'achasina.
- 51 Jesusasti juparux jiskt'änwa: — ¿Kuna lurañaxsa munta? — sasa. Juykhusti sänwa: — Yatichiri, nayrat waliptxan munta — sasa.
- 52 Ukxarusti Jesusax sänwa: — Sarxam; iyawsatam laykuw k'umaräxtaxa — sasa. Juykhusti ukspachaw nayrat waliptasax wasitat uñjxäna, ukatsti Jesusaruw arkxaruwayxäna.

Marcos 11

- 1 Jerusalén jak'anxapxän ukkhasti, Betfagempita Betaniampita, Olivos qullu uñkatasiwjat Jesusax pani yatiqiriparuw khithäna,
- 2 akham sasa: — Khaykatankkis uka jisk'a markar sarapxam, purisinsti mä asnoruw ukan chinutäskir jikxatapxäta, ukarusti janiraw khitis qunxatkiti. Jararanipxam ukatsti irpanipxarakim.
- 3 Khitis jiskt'apxätam: “¿Kunatsa jararapxata?” sasaxa, jupar sapxam: “Tatituw muni, irpayanirapxätamwa” — sasa.
- 4 Jupanakasti sarasinxa asnorux thakhi thiyän chint'at jikxatapxäna, mä punku jak'ana, ukat jupanakax jararapxäna.
- 5 Ukankirinakat yaqhipanakasti yatiqirinakaparux sapxänwa: — ¿Kuns lurapxata? ¿Kunatakis asno jararapxata? — sasa.

- 6 Ukatsti jupanakax Jesusan yatichataparjamaw sapxäna; ukat asno irpxaruyanipxäna.
- 7 Jesusan ukar irpanisinsti, yatiqirinakapax isinakupampiw jant'akxatapxäna, ukat Jesusax asnxar qunxatawayäna.
- 8 Waljanirakiw isinakup thakhir jant'akupxäna, mayninakasti quqanakat layminak khuchhurasaw thakhir jant'akupxarakäna.
- 9 Jesusan nayräxap qhipäxap saririnakasti jach'at art'asipxäna: — ¡Qhispiyapxita! ¡Qullanäpan Tatitun sutipar jutirixa!
- 10 ¡Diosax jach'añchpan David awkisan jutir marka apnaqäwipxaruxa! ¡Alaxpachankir Tatitu, qhispiyapxita! — sasa.
- 11 Jesusasti Jerusalenar mantasinxa, Tatitun utaparuw saräna, ukansti kunjämäskis taqi kunas ukanak uñakipäna. Niya jayp'üxipansti, Betania markaruw yatiqirinakapampi chikt'at sarxäna.
- 12 Qhipürusti, Betania markat mistunipkän ukkhax Jesusax manq'at awtjayasäna.
- 13 Ukatsti laphinakan mä higo quqa jayat uñtasaw achu apaqasiñatak jak'achasäna, uka quqansti janiw kuna achus utjkänti, jan ukasti laphinakakiw utjäna, higo apthapiñ janira pachätap layku.
- 14 Jesusasti uka higo quqarux sänwa: — Jichhat uksarux janipun khitis achumat manq'pati — sasa. Yatiqirinakapasti uk arsur sum ist'apxäna.
- 15 Ukatsti Jerusalén markaruw puripxäna, ukat Jesusax Tatitun utapar mantäna, ukansti aljasirinakampiru, alasirinakampiruw anqar tutuksuyäna. Qullqi alakipirinakana, paloma aljirinakan yänakapsa q'al willthapäna;
- 16 janirakiw khitirus Tatitun utap chiqxa kuna aljañ apt'atsa sarnaqaykänti.
- 17 Ukat jupanakarux yatichäna: — Diosan Arunakapan qillqatawa: “Utaxax taqi markanakataki Diosat mayisiñ utäniwa” sasa, ukampis jumanakax lunthatanakan putuparuw tukuyapxtaxa — sasa.
- 18 Ukanak ist'asinsti, jilir sacerdotenakampi, kamachi yatichirinakampix jiwayañ munapxäna, ukampis Jesusarux axsarapxänwa, jupan yatichäwipat jaqinakan muspharapxatap uñjasina.
- 19 Jayp'üxipansti, Jesusampi yatiqirinakapampix uka markat mistuwayxapxänwa.
- 20 Qhipärmanthisti wasitat higo quqäkis uka chiq sarapxäna, higo quqarusti saphitpach wañsut uñjapxäna.
- 21 Pedrosti amtasinxä Jesusarux sänwa: — Yatichiri, uñtam, ¡ñanqhachawayktas uka quqax wañsxarakitaynasä! — sasa.

- 22 Jesusasti jupanakarux sarakinwa: — Diosar iyawsiripxam.
- 23 Qhanak sapxsma, khilitix chuymapan jan pächasis aka qullur saspaxa: “Unxtam, jach'a qutar liwiranttam” sasaxa; arsutapax phuqhasispawa, jupatix iyawsañampi arsuspa ukkhaxa.
- 24 Ukatpi sapxsmaxa, taqi kuntix Diosat mayipkät ukaxa, katuqapkasma ukham iyawsapxäta, ukasti ukhamapuniniwa.
- 25 Diosat mayiskasasti, khitimpitix jan walinkapktas ukarux pampachapxam, ukhamat alaxpachankir Awkimax juchanakam pampachani.
- 26 Jumanakatix jaqi masimar jan pampachapkätaxa, alaxpachankir Awkimax janirakiw juchanakamat pampachapkätanti.
- 27 Uka qhipatsti jupanakax Jerusalenaruw kuttanxapxäna. Jesusax Tatitun utapan sarnaqaskäna ukkhaw jilir sacerdotenakampi, kamachi yatichirinakampi, jilir jaqinakampix jupan ukar jutapxäna,
- 28 ukatsti Jesusaruw jiskt'apxäna: — ¿Kuna munañaniñampis jumax akanak lurtaxa? ¿Khitix ukanak lurañamatak ch'am churtam? — sasa.
- 29 Jesusasti jupanakarux sarakinwa: — Nayax may jiskt'apxarakima. ¿Khitix Juanarux bautisañapatak khithani, jaqinakati jan ukax, Diosacha? Jichhax sapxitaya, ukat nayax kuna munañaniñampitix ukanak lurkta uk sapxarakima — sasa.
- 31 Ukham jiskt'atasti jupanakkamaw parlakipasipxäna: ¿Kamachañänisa? “Diosaw khithani” sañänixa, jupax saniwa: “¿Kunatarak jupar jan iyawsapxtasti?” sasa;
- 32 jan ukax: “Jaqinakan khithanitakiwa sañänicha” sasa. Jupanakax jaqinakaruw axsarapxäna, taqinirakiw Juanax Diosan khithat profetapätap yatipxäna.
- 33 Ukhamasti jupanakax Jesusarux sapxänwa: — Janiw yatipkti — sasa. Jesusasti ukxaruw sarakinwa: — Ukhamax janirakiw nayax sapkämati, kuna munañaniñampitix taqi akanak lurkta ukxa — sasa.

Marcos 12

- 1 Jesusax uñtasüwinak tuqiw parlañ qalltäna: “Mä jaqiw utjäna, uraqiparusti uva alinak ayruntäna, ukatsti uyuchrantayänwa; uva ch'irwañ wakichäna, uva yapu uñjañatakisti mä uta lurarakina. Jupasti yapuchir jaqinakaruw waki yapuchapxañapatak churawayäna, ukatsti jaya markaruw sarxäna.
- 2 Yapu apthapiñ pacha purinipansti, uka jaqix mä uywataparuw khithäna, ‘uka yapuchirinakat achunak mayinirapxita qawqhatix nayar wakt'kitus uka’ sasa.
- 3 Yapuchirinakasti uka uywatar nuwjasin jan kunan alispayapxäna.

- 4 Uraqinisti wasitat yaqha uywataruw khithäna, uka uywatarusti qalampi k'upjasaw p'iqi ch'iyjapxäna, tuqxasinsti alispayapxarakinwa.
- 5 Uraqini jaqisti mayampsa yaqharux khithaskakinwa, juparusti jawayapxänwa. Uka qhipatsti waljaniruw khithäna; yapuchirinakasti yaqhiparux nuwjapxänwa, mayninarusti jawayapxarakinwa.
- 6 “Ukampis maynikiw khithañatak utjxäna, ukasti munat yuqapänwa. Tukuyarusti uka sapa yuqaparuw khithäna: ‘Yuqaxarux axsarapxaniwa’ sasa.
- 7 Ukampis yapuchirinakax jupanakkamaw arust'asipxäna: ‘Akaxay uraq katuqirixa, jawayapxañäni ukatsti uraqipax jiwaskanxaniwa’ sasa.
- 8 Jupanakasti uraqinin yuqaparux katuntasin jawayapxäna, jiwat janchipsti yaput anqäxaruw jaqunukupxäna.
- 9 Ukat Jesusax jiskt'arakina: “Yapun jaqisti ¿kamachpachänisa? Jutasinxä uka yapuchirinakarux q'al jiwarayani, yapupsti yaqhanakaruw katuyxani” sasa.
- 10 Jesusasti saskakinwa: “¿Janit jumanakax Diosan Arunakap ullarapkta?: ‘Utachirinakan jisk'achat qalax suma qalat uchatäxiwa.
- 11 Tatituw ukham luri. Jiwaskanakatakix muspharkañawa’ ” sasa.
- 12 Uk ist'asinsti jilirinakax Jesusarux katuntañ munapxäna, jupanakar aynacht'ayañatak uka uñtasiwi arsutap yatisa. Ukampis jaqinakar axsarapxatap laykux, Jesusar jaytanukuwayasin sarxapxäna.
- 13 Ukxarusti Jesusan ukaruw khithapxäna mä qawqha fariseonakampi, Herodesar arkirinakampi, ukat Jesusar pantjayas juchañchañataki.
- 14 Jupanakasti purinisinxa sapxänwa: — Yatichiri, yatipxtwa chiqa arsur jaqitama, kuns jaqix yatichäwimata saskpan ukar juman jan yäqatamsa, ukampis jumax taqi kunan Diosar jaysañxat yatichtaxa. Jichhax sapxita: ¿Cesarar qullqi churañax wakisiti, jan ukax janicha? ¿Churapxiristi jan ukax janicha? — sasa.
- 15 Jesusasti jan wali amtañampi sapxatap yatisinxä, sänwa: — ¿Kunatsa jumanakax nayar aynacht'ayir jutapxta? Apanipxam mä qullqi uñxatañaxataki — sasa.
- 16 Jupanakasti qullqi churapxäna, Jesusasti uñxatasin jupanakaruw jiskt'äna: — Aka qullqin utjki uka ajanusa, sutipas ¿khitinkisa? — sasa. Jupanakasti: — Cesarankiwa — sapxänwa.
- 17 Ukxarusti Jesusax jupanakarux sarakinwa: — Cesarankki uk Cesarar churapxam, Diosankki uksti Diosarurak churapxam — sasa. Jupanakasti uk ist'asinxa wali muspharataw qhiparapxäna.

- 18 Ukxarusti Saduceonakaw Jesusan ukarux sarapxäna. Jupanakasti: “Janiw khitis jiwatat jaktkaspati” sasaw yatichapxäna; ukat Jesusarux jiskt'apxäna:
- 19 — Yatichiri, Moisesan qillqatanakapan sapxituwa: “Maynitix warmipampi jan wawanikasın jiwchixa, wakisiw jiwirin jilapax uka ijma warmimpi jaqichasiñapaxa, ukhamat jiwirin jilapatak wawanak utjayañapataki” sasa.
- 20 Mä kutix paqallqu jila sullkaw utjäna, jilirix jaqichasınwa, ukatsti jan wawaniw jiwawayxäna.
- 21 Ukxankir jilasti uka ijma warmimpiw jaqichasına, ukatsti chachax jan wawaniw jiwxarakına. Ukxankir jilampisti uka kipkarakiw lurasına,
- 22 ukhamaw uka paqallqu jila sullkax uka ijma warmimpix jaqichasipxäna, ukampis janiw maynis wawanipkänti. Qhiparusti warmix jiwxarakınwa.
- 23 Khä jutir urun jupanakax jiwatat jaktapkan ukkhasti, ¿kawkirin warmiparakinisti? Paqallqunpachaxay uka warmimpix jaqichasipxchixa — sasaw jiskt'apxäna.
- 24 Jesusasti jupanakarux sänwa: — Jumanakax pantjasipxtawa, qillqatanaksa, Diosan ch'amapsa jan yatipxatam layku.
- 25 Kunapachatix jiwatat jaktapxani ukkhaxa, chachanakasa, warminakas janiw jaqichasipkaniti, jan ukasti jupanakax alaxpachankir angelanakjamaw jakasipxani.
- 26 Jiwatanakan jaktañapatsti, ¿janit ullart'apkta Moisesan qillqatapanxa? Diosax nakhaskir ch'aphi taypit parläna: “Nayätwa Abrahaman, Isaacan, Jacobun Diosapaxa” sasa.
- 27 Diosax janiw jiwatanakan Diosapäkiti, jan ukasti jakirinakan Diosapawa. Ukhamasti jumanakax wali pantjatäpxtawa — sasa.
- 28 Jesusan saduceonakar taqi uka jiskt'anakar sum arusxatatap yatisinxä, qillqat yatichiri mä jaqiw Jesusar jak'achasına, ukat Jesusar jiskt'äna: — Kamachinakat ¿kawkir kamachis jila wakiskirixa? — sasa.
- 29 Jesusasti juparux sänwa: — Taqi kamachinakat wakiskiriki ukax akhamawa: “Ist'am Israel, jiwasan Tatit Diosasaxa jupa sapakiw Tatituxa.
- 30 Tatit Diosamaruw taqi chuymamamp munäta, taqi ajayumampi, taqi amuyumampi, taqi ch'amamampiraki”.
- 31 Ukxarüki uka kamachisti akham siwa: “Jaqi masimarux juma kipkarjamaw munasita”. Ukanakat sipan janiw kawkir kamachis juk'amp wakiskirix utjkiti — sasa.

- 32 Qillqatanak yatichiristi Jesusarux sänwa: — Yatichiri, walik sasktaxa. Arsutamax chiqapuniskiwa: mä sapa Diosakiw utji, janirakiw yaqhax utjkiti.
- 33 Jupar taqi chuymampi munañasti, taqi amuyumpi, taqi ajayumpi, taqi ch'amampi, ukatsti jaqi masisar jiwäs kipkarjam munañaxa, juk'amp askiwa, kuna wilañchatix altaran luqtatäki taqi ukanakat sipana — sasa.
- 34 Jesusasti uka jaqin sum arsutap ist'asinxä sänwa: — Diosan qhapaq markapat janiw jayankktati — sasa. Ukatsti janiw khitis jupar juk'amp jiskt'añ munkxänti.
- 35 Jesusasti Tatitun utapan yatichkasax jiskt'änwa: — ¿Kunatsa kamachi yatichirinakax “Cristox Davidan wawapaw” sapxisti?
- 36 Ukampis David kipkaw Qullan Ajayun qhant'atäsin sixa: “Tatitux Tatit Cristoxarux siwa: Kupixaxar qunt'asim, uñisirinakamaru jumampi takxatayañkama” sasa.
- 37 ¿Kunjämarak Cristosti Davidan wawapäspasti? David kipkaxay Cristorux “Tatitu” sischixa — sasa. Ukansti walja jaqinakaw utjäna, Jesusarusti wali kusionaw isch'ukipxarakäna.
- 38 Jesusax yatichkasän sänwa: “Kamachi yatichirinakat amuyasipxam, jupanakax jach'a isinakan isintataw sarnaqapxi, thakhinakansa taqi axsart'añampiw aruntayasiñ munapxi.
- 39 Sinagoganakansti suma qunuñanak thaqhapxi, manq'äwinakansti suma qunuñanak munapxaraki;
- 40 ijma warminakat yänakap aparapxi, uka jan wali luratanakap imt'añatakisti, Diosatxa wali jayapuniw mayisipxi. Jupanakasti taqit sipansa juk'amp jach'a mutuyäwi katuqapxani” sasa.
- 41 Mä urusti Jesusax Tatitun utapan qunt'atäskänwa, kawkharutix qullqi uchasipxiräna uka jak'ana, ukansti kunjämtix jaqinakax qullqi churapkäna ukanak uñjäna. Walja qamirinakaw walja qullqi churapxäna.
- 42 Ukhamaruw mä jan kunani ijma warmix purinäna, jupasti pä jisk'a qullqik churasäna, chanipasti wali juk'akinwa.
- 43 Ukat Jesusax yatiqirinakapar jawsasin säna: — Qhanak sapxsma, aka ijma warmiw taqinit sipan jil churi,
- 44 mayninakasti jilt'äkis ukatak churapxi, ukampis aka ijma warmix jan kunanikasinsa qawqhatix jakañapatak utjki ukjpach churxi — sasa.

Marcos 13

- 1 Jesusax Tatitun utapat mistusinkän ukkhaw maynir yatiqiripax juparux säna: — ¿Yatichiri, kunja sumas aka qalanakaxa, utanakasa! — sasa.

- 2 Jesusasti juparux sänwa: — ¿Aka jach'a utanak uñjtati? Mä urux aka utanakax q'ala tinkuyataw uñjasini — sasa.
- 3 Ukatsti Tatitun utap uñkatasinkki uka Olivos qulluruw sarapxäna. Jesusax ukkharuw qunt'asina, ukatsti Pedrompi, Santiagompi, Juanampí, Andresampiw jiskt'apxäna:
- 4 — Tatay, sapxita, ¿kunapachas ukanakax phuqhasxani? ¿Kuna unañchas utjani taqi ukanak janir phuqhaskipanxa? — sasa.
- 5 Jesusasti jupanakarux sänwa: “Wal amuyasipxam, janiw khitimpis sallqjayasipxätati.
- 6 Waljaniw nayan sutixar jutapxani: ‘Nayätwa Cristox’ sasa. Jupanakasti waljaniruw sallqjapxani.
- 7 “Kunapachatix ch'axwanakat ist'apxäta, nuwasiñanakan utjañap yatipxarakita ukkhax janiw axsarapxätati. Ukham lurasinañapaw wakisi; ukampis ukkhax janiraw aka pachan tukusiñ urupäkaniti.
- 8 Mä jach'a markax yaqha jach'a markampiw ch'axwantani, mä marka apnaqiristi yaqha marka apnaqirimpíw nuwasini, uraq khathatinakaw walja chiqan utjani; jaqix janiw kuna manq'añsa jikxatkxaniti. Taqi ukanakasti jach'a t'aqhisinañ qalltapakiskaniwa.
- 9 “Ukampis jumanakax amuyasipxam; markan jilirinakarparuw jumanakarux katuyapxätam, sinagoganakansti jawq'jataw uñjasipxäta. Jumanakarusti nayar arkapxatam laykux, jupanakar nayxat qhanañchapxanamatakiw jilirinakampina, reynakampin nayraqatapar irpaxätam.
- 10 Akapach janir tukuskipansti, wakisiw nayan qhispiyasiñaxan taqi jaqinakar yatiyatäñapa.
- 11 Kunapachatix jilirinakar katuyapkätam ukkhaxa, janiw llakisipxätati kuntix sapxanamäki ukanakatxa. Jan ukasti kuntix Diosax sapkätam uk parlapxäta, janiw jumanakat parlapkäta, jan ukasti Qullan Ajayuw parlaskani.
- 12 Mä jilax jilaparuw jiwayañatak aljantani, awkisti yuqaparuw aljantarakini; wawanakasti awkip taykapatakiw sayt'asipxani, ukatsti jiwayapxarakiniwa.
- 13 Naya laykux taqinin uñisit sarnaqapxäta, ukampis khilitix tukuykam sayt'kani, ukakiw qhispiyatäni.
- 14 “Kunapachatix jumanakax ukham ñanqha lurañanak jan wakiskir chiqan uñjapkät ukkhaxa, (khilitix ullarki ukax amuyt'pan), Judeankirinakax qullunakar jaltxapxpan;
- 15 khilitix uta patankaskani ukasti, jan saraqanpati, janirak kun apsuris utapar mantpati;

- 16 pampankiristi janirak isip aptasiris utapar kuttanpati.
- 17 ¡Ay, kunakikan uka urunakan usur jaqi warminakatakixa, ukhamarak jisk'a wawanakanitakisa!
- 18 Diosatay mayisipxam uka jan wali urunakax jan jallupachãñapataki,
- 19 ukürunakax sinti t'aqhisiñ urunakäniwa, Diosax akapach lurkãna ukkhat jichhürkamax ukham t'aqhisiñax janiw utjkãnti, janirakiw uka qhipatsa ukham t'aqhisiñax utjkaniti.
- 20 Tatitutix uka urunak jan jisk'aptaykaspaxa, janiw khitis qhispiyaskaspati; ukampis ajllitanakapar munasin jupax ukürunak jisk'aptayani.
- 21 “Maynitix jumanakar sapxätam: ‘Uñtapxam, akankiw Cristoxa, jan ukax, khayankiw jupaxa’ sasaxa, jan iyawsapxamti.
- 22 K'ari cristonakampi, k'ari profetanakampiw sartani, ukatsti jaqinakar pantjayañatakix unañchanakampi, muspharkañanakamp lurapxani, Diosan ajllitanakaparus pantasiyañ munapxani.
- 23 ¡Wal amuyasipxam! Ukanak janir luraskipan taqi kun yatiyapxsma.
- 24 “Khã urunakansti uka t'aqhisiñanak qhipatxa, intix ch'amakt'aniwa, phaxsisti janiw qhankxaniti,
- 25 warawaranakasti alaxpachat williqtanxaniwa, taqi kunanakatix alaxpachan utjki ukanakas khathatirakiniwa.
- 26 Ukapachaw Jaqin Yuqaparux qinay taypin jutaskir uñjasini, jach'a ch'amampi, k'ajkir qhapaq kankañapampi.
- 27 Jupasti angelanakaruw khithanini, taqi tuqit ajllitanakapar anthapipxañapataki, akapach thiyatpacha, alaxpach thiyakama.
- 28 “Higo quqat yatiqasipxam: Kunapachatix layminakapax ch'uxñatatki, laphinakapas uñstkaraki, ukapachaw jallupachan jak'ankxatap yatipxäta.
- 29 Ukhamarakiw jumanakax taqi ukanak phuqhasir uñjasinxä, niya tukuy urunakan jak'ankatapa, punkunkxatap yatipxäta.
- 30 Qhanak sapxsma, jichha pacha jakir jaqinakan janir jiwarkipan taqi ukanakax phuqhasini.
- 31 Alaxpachampi akapachampix tukusiniwa, arunakaxasti janiw tukuskaniti.
- 32 “Ukampis uka urumpita, pachampitxa, janiw khitis yatkiti, alaxpachankir angelanakas janiw yatkiti, Diosan Yuqapas janiw yatkiti, jan ukasti, Dios Awki sapakiw yati.

- 33 “Ukhamasti jumanakax amuyasipxam, suyapxarakim, janiw yatipktati kuna pachas purinin ukxa.
- 34 Ukax akhamar uñtatawa: Sañani, mä jaqix jayar sarañ amti, janir sarkasaw uywatanakapar uta uñjapxañapatak iwxt'i. Sapa mayniruw lurañanakap jaytawayi, uta uñjirirusti sum uñjañapatakiw jaytaraki.
- 35 Ukatsti jupanakax wali amuyumpiw sarnaqapxi, janiw yatipkiti utanin kunür puriniñapsa, inas arumarüchini, chika arumarüchini, wallpa art'arüchini, qhantatirüchini. Ukhamarakiw jumanakax wali amuyumpi suyapxañamaxa,
- 36 ukatarak akatjamat purinisin ikiskir katjasipkirisma.
- 37 Jumanakar sapsma ukxa, taqiniruw sarakta, jamuyasipxapunim!” sasa.

Marcos 14

- 1 Israelitanakan Pascua uru uruyañatakix pä urukixänwa, uka urun jan lewaduran t'ant'a manq'apxirina. Jilir sacerdotenakampi, kamachi yatichirinakampisti kunjäm tuqitsa Jesusarux katuntañpin munapxäna, ukat jupar jiwayañataki.
- 2 Ukampis jupanakax sapsänwa: — Aka jach'a urunakan jan juparux katunkañäni, jaqinakaw ch'axwtaspa ukat jiwasatakiw sayt'asipxaspa — sasa.
- 3 Jesusax Betania markan jikxatasina, lepra usuni sat Simonan utapana. Manq'añatak qunt'atäskipansti, mä warmiw purinina nardo sat layminakat lurat wali jila alan suma qulla mä qirur apt'asita. Uka qiru p'akjasinsti, Jesusan p'iqiparuw uka q'apkir qullampix warxatäna.
- 4 Yaqhipanakasti uk uñjasax wal thithipxäna, jupanakkamarakiw sasipxäna: — ¿Kunatakirak uka suma q'apkir qullsti inamayatak wartisti?
- 5 Ukax kimsa patak qullqiruw aljasisapäna, uka qullqimpi jan kunaninakar yanapt'añataki — sasa. Uka warmitakisti wal arusipxäna.
- 6 Ukampis Jesusax jupanakarux sänwa: — Jan phiñasipxamti. ¿Kunatsa jumanakax jupar tuqisipkta? Ukham lurasax nayaruw aski luraskitu.
- 7 Jan kunaninakax jumanak taypin utjapuniniwa, jupanakarusti kuna pachas yanapasipkätawa, ukampis nayax janiw mä juk'a pachat jumanakampixkäti.
- 8 Aka warmix qawqhtix lurirjamäki uk luraski, janchixax imaskani ukürutakiw qullamp warxatasax nayrt'aski.
- 9 Qhanak sapsma, kawkhantix aka qhispiyasiñ arunakax akapachan parlaskani ukkhaxa, aka warmin luratapat parlapxani, ukhamat jupax amtatäni — sasa.
- 10 Tunka payan yatiqirinak taypin mayniruw utjäna, Judas Iscariote sutini, jupasti Jesusar katuntayañatakix jilir sacerdotenakamp parljiriw saratayna.

- 11 Jupanakasti uk ist'asin wal kusionpaxäna; Judasar qullqi churañatakiw amtapxäna, ukat Judasax kunayman tuqit Jesusar katuntayañ thaqhäna.
- 12 Jan lewaduran t'ant'a manq'añ qallta uruw purinina, ukürusti, israelitanakax mä urqu oveja luqtapxirina, ukat yatiqirinakapax Jesusar jiskt'apxäna: — ¿Kawkharus Pascua arum manq'äwi wakichir sarapxäxa? — sasa.
- 13 Ukatsti Jesusax pani yatiqiriparuw khithäna: — Markar sarapxam. Ukansti mä chacharuw uma wakulla apt'at jikxatapxäta; jupar arkapxam,
- 14 kawkharutix jupax mantkani uka utanir sapxam: “Yatichirix siwa: ¿Kawkiris yatiqirinakaxampi Pascua manq'a manq'apkä uka utaxa?” sasa.
- 15 Ukat jumanakarux uta patan mä jach'a uta wakicht'at uñacht'ayapxätam. Ukan jiwasan manq'añasatakix wakiyapxäta — sasa.
- 16 Yatiqirinakasti mistuwayasin markaruw puripxäna. Ukatsti kunjämtilx Jesusax siskatayna ukhampun taqi kunsä jikxatapxäna, ukanarak Pascua manq'a manq'añatakix wakiyapxäna.
- 17 Arumt'xipansti Jesusax tunka payan yatiqiripampiw purina.
- 18 Manq'añatak qunt'atäkasinsti, Jesusax jupanakaruw säna: — Qhanak sapxasma, nayamp chik manq'apktas ukanakat mayniw aljantitani — sasa.
- 19 Uk ist'asinsti jupanakax llakthaptapxänwa, sapa maynirakiw Jesusarux jiskt'asipxäna: — ¿Nayätti? — sasa.
- 20 Jesusasti jupanakaruw sänwa: — Jumanakat mayniriwa, khittitix nayamp chika pachpa chuwar t'ant'a chiltaski ukawa.
- 21 Chiqpachansa, Jaqin Yuqapax kunjämtilx jupat qillqatäki ukhamarjamaw phuqhasi; ukampis jkunakikani Jaqin Yuqapar katuntaykanis uka jaqitakixa! Jupatakix walisapänwa jan yuriñapaxa — sasa.
- 22 Manq'kasinsti, Jesusax t'ant'a irtasin Diosaruw yuspagaräna. Ukatsti t'ant'a pachinuqasax yatiqirinakaparuw churäna, sarakinwa: — Manq'apxam, akax nayan janchixawa — sasa.
- 23 Ukxarusti vinon qiru astasin Diosaruw yuspagaräna. Ukatsti yatiqirinakaparuw uk churarakina. Taqiniw uka qirut vino umt'apxäna.
- 24 Jesusasti saskakinwa: — Akax nayan wilaxawa, Diosax uka wilampiw taqi jumanakampix mä arust'äwi luri, uka wila tuqirakiw walja jaqinakax qhispiyatäpxani.
- 25 Qhanak sapxasma, jichhat uksarux janiw mayampsa uvan achupat umkxäti, Diosan qhapaq markapan machaq vino umkä uka urkama — sasa.
- 26 Mä q'uchu q'ucht'asinsti, Olivos qulluruw sarapxäna.

- 27 Ukatsti Jesusax jupanakarux sänwa: — Jichha arumax jumanakax taqiniw nayat mayjt'asisin jaytanukupxitäta. Qillqatanakan siwa: “Awatiriruw jiwayä, ovejanakasti ananukutäniwa”
- 28 Ukampis jaktxä ukkhax Galilean jumanakarux wasitat tantachapxäma — sasa.
- 29 Pedrosti ukxarux sänwa: — Mayninakax taqinis mayjt'asis jumar jaytanukusipkpan, nayax janipuniw jumarux jaytanukkämati — sasa.
- 30 Jesusasti juparux sarakinwa: — Pedro, qhanak sisma, jumax jichha arumpacha, wallpax janir pä kuti art'kani ukapachaw kimsa kuti nayar jan uñt'ir tuküta — sasa.
- 31 Ukham siskatpachas Pedrox arsuskakinwa: — Jumamp chik jiwañaxas wakischini ukasa, janipuniw jumar jan uñt'irix tukkämati — sasa. Taqinirakiw uka kipka sapxäna.
- 32 Ukxarusti Getsemaní sat chiqaruw puripxäna. Jesusasti yatiqirinakaparux sänwa: — Akawjar qunt'asipxam, nayasti Diosat mayisiriw sarä — sasa.
- 33 Ukatsti Pedrompiru, Santiagompiru, Juanampiruw irpäna, Jesusasti walpun chuymapan llakthaptäna, axsarhapirakina.
- 34 Ukat kimsanirux säna: — Chuymaxan sinti llakt'ataw uñjasta niyas jiwkirista ukhama. Akawjar qhiparapxam, janiw ikipxätati — sasa.
- 35 Ukatsti Jesusax jupanakat mä juk'a nayraqataruw saräna, ukansti parap uraqir puriyañkamaw killt'asina, ukatsti Diosaruw mayisina, wakisispa ukkhax uka t'aqhisin apaqt'añapataki.
- 36 Mayisiwipanxa akham sasaw arsüna: “Awkixay, jumax taqi kun lurañatakiw ch'amanitaxa, aka k'allk'u um umt'añaxsa apaqt'asitaya; ukampis jan nayan munañaxäpati, jan ukasti juman munañamarjam luraspan” sasa.
- 37 Ukxarusti yatiqirinakapan ukaruw kuttäna, jupanakarusti ikiraskir jikxatäna. Pedrorusti sänwa: — Simón, ¿ikisktati? ¿Janit mä juk'akamas uñnaqirjamäkta?
- 38 Jan ikipxamti; yant'ar jan mantañatakix Diosat mayisipxam. Chiqpachansa jumanakax taqi kunsä sum lurañ munapxtaxa, ukampis jan ch'amaniw jikxatasipxtaxa — sasa.
- 39 Jesusasti mayamp sarasinxa, uka pachpa arunakampirakiw Diosat mayisina.
- 40 Kuttanxasinsti, wasitat jupanakarux ikiraskir jikxatäna, jupanakan nayranakapan ikimpi atipjatäp layku. Ukat jupanakax janiw kuns arsurjamäpkänti.
- 41 Kimsir kuti kuttanisinsti sarakinwa: — ¿Ikisipkaktati? ¡Sartapxam! Jaqin Yuqapar katuntir qhuru jaqinakax niyaw akankxapxi, nayar katuntiriw jutapxi.

- 42 Sartapxam, jin sarxapxañäni; aljantkitani ukax niyaw purinxi — sasa.
- 43 Jesusax parlaskän ukhamaruw Judasax purinina, jupasti Jesusan tunka payani yatiqiripap maynirinwa, jupamp chikasti walja jaqinakaw espadanak apt'ata, lawanak ayt'ata jutapxäna. Jilir sacerdotenakampi, kamachi yatichirinakampi, jilir jaqinakampiw jupanakarux khithanipxatayna.
- 44 Jesusar aljantir Judasasti, jupanakarux sataynawa: “Khitirutix nayax jamp'att'kä ukawa, juparuw katuntapxäta, ukatsti jan antutasaw irpaxäta” sasa.
- 45 Judasasti Jesusar jak'achasisin jamp'att'äna: — ¡Yatichiri! — sasa.
- 46 Ukatsti jaqinakax Jesusaruw katuntapxäna, ukham katuntat irpaxarakina.
- 47 Jesusampipkän ukanakat mayniruw espadap apsisisin jilir sacerdoten uywatapar jisktasin jinchup thuquqayäna.
- 48 Jesusasti jaqinakarux sänwa: — ¿Lunthatarjamati espadanakampi, lawanakampi nayar katuntir jutapxta?
- 49 Sapürurakis Tatitun utapan jumanakar yatichasipksmaxä, ukkhay katuntapxitasamänxa. Ukampis akax Qillqatanakan phuqhasiñapatakiw lurasi — sasa.
- 50 Ukarusti yatiqirinakapax taqiniw Jesusar sapak jaytawayasin jaltxapxäna.
- 51 Ukampis mä waynaw Jesusarux arkaskäna, mä isimp awayt'ataki. Juparusti katuntapxarakinwa,
- 52 ukatsti jupax uka isip apt'awayasin q'alalakiw jaltxäna.
- 53 Jaqinakasti Jesusarux jilir sacerdoten utaparuw irpaxäna, ukansti taqi jilir sacerdotenakampi, jilir awkinakampi, kamachi yatichirinakampiw tantachasipxäna.
- 54 Pedrosti jayatak arkäna, jilir sacerdoten uta anqäxapar mantañkama, ukansti soldadonakamp chikaw nina jak'an qunt'at junt'uchasiskäna.
- 55 Jilir sacerdotenakampi, Jach'a Tantachasiwinkirinakampix Jesusar juchañchañatakix jaqinakampiw k'arimpi irkatayañ munapxäna, ukampis janiw kunatsa juparux juchañchañ jikxatapkänti.
- 56 Waljaniw Jesusarux k'arimpi irkatapxäna, ukampis jupanakax janiw pachpak arsupkänti, jan ukasti may may parlapxäna.
- 57 Yaqhipanakasti sayt'asisin ina ch'usat k'arintapxäna:
- 58 — Nanakax aka jaqirux akham siri ist'apxta: “Nayaw jaqin lurat aka Tatitun utap tinkuyä, ukatsti kimsürut jaqin jan lurat yaqha uta sayt'ayarakä” — sasa.
- 59 Janiw ukhamatsa arsutanakapax mayakikänti.

- 60 Ukatsti jilir sacerdotex tantachasiw taypin sayt'asisin Jesusarux jiskt'äna: — ¿Janit kamskätasa? ¿Kunatarak aka jaqinakasti ukham irkatapxtamsti? — sasa.
- 61 Ukampis Jesusax amukiw ist'äna, janirakiw kuns arskänti. Jilir sacerdotex wasitat jiskt'askakinwa: — ¿Jumätati Cristoxa, Qullan Diosan Yuqapäki ukaxa? — sasa.
- 62 Jesusasti sänwa: — Jisa, nayätwa. Jumanakax Jaqin Yuqaparux jach'a ch'aman Diosan kupixapan qunt'at uñjapxäta, ukatsti alaxpach qinayanak patan jutaskir uñjapxarakita — sasa.
- 63 Uk ist'asinsti jilir sacerdotex isip ch'iyanuqasina ukatsti sänwa: — ¿Kunat juk'amp arsurinaksa muntanxa?
- 64 Jumanakax Diosar ñanqhachatap sum ist'apxtaxa. ¿Kamsapxtasa? — sasa. Jupanakasti taqiniw arsupxäna: — Jiwañapaw wakisi — sasa.
- 65 Yaqhip jaqinakax Jesusar thuskatañ qalltapxäna, nayranakap imt'asaw nuwjapxäna: — Sapxita, ¿khitis nuwtam? — sasa. Soldadonakasti Jesusarux t'axllinuqapxarakinwa.
- 66 Ukanak lurasin kamasti, Pedrox uta anqäxankaskänwa. Ukaruw jilir sacerdoten uywat mä tawaqux purinina;
- 67 Pedror nina jak'an junt'uchasiskir uñjasinsti, jupar wal wal uñkatasin säna: — ¡Jumax Nazaretankir Jesusampi chikäskarakiyätasä! — sasa.
- 68 Ukampis Pedrox jan uñt'iruw tuküna: — Janiw juparux uñt'kti, kunpin parlaskchista — sasa. Ukatsti Pedrox anqaruw mistuwayi. Ukapachaw wallpax art'äna.
- 69 Uywat tawaqusti wasitat Pedror uñkatasin mayninakar yatiyarakina: — Aka jaqix jupanakat mayniriwa — sasa.
- 70 Pedrosti mä kutimpiw jan uñt'ir tuküna. Ukat mä juk'ampjarusti ukankirinakax wasitat Pedrorux sapxäna: — Jumax jupanakat mayniriskapuntawa; Galileankiritawa, parlatamas uksankirinakan parlatapjamawa — sasa.
- 71 Pedrosti ukxarux ñanqha arunakampiw säna: — Janipuniw uka jaqirux uñt'kti. ¡Khitit parlasipksta! — sasa.
- 72 Ukspacharakiw wallpax mayamp art'xäna, uk ist'asinsti, kuntix Jesusax siskäna uka arunakat Pedrox amtasina: “Wallpax janir pä kuti art'kani ukkhax kimsa kutiw jumax nayar jan uñt'ir tuküta” sasa. Uka arunakat amtasisinsti Pedrox walpün jachäna.

Marcos 15

- 1 Willjtanipansti, jilir sacerdotenakampi, jilir jaqinakampi, kamachi yatichirinakampi, jach'a Jilir Tantachasiwimppachaw niya parlthapixäna. Ukatsti Jesusar ñach'antat irpaxäna, Pilatoruw katuyapxäna.
- 2 Pilatosti Jesusarux jiskt'anwa: — ¿Chiqat jumax judionakan reyipätaxa? — sasa. Jesusasti ukxarux sänwa: — Jisa, ukhamapuniskiwa, jumaw sasktaxa — sasa.
- 3 Jilir sacerdotenakasti kunayman tuqit juparux juchañchapxäna.
- 4 Pilatosti wasitat Jesusarux jiskt'äna: — Taqi kunat juchañchapxtamxa. ¿Janit kuns arskäta? — sasa.
- 5 Jesusasti ukham siskatpachas janiw kuns arskänti; ukatsti Pilatox wali mayjt'ataw qhiparäna.
- 6 Pilatox sapa Pascua urun carcelar jist'antat mä jaqir antutirina, uksti jaqinakan mayitaparuw phuqhirina.
- 7 Mä jaqiw utjäna, Barrabás sutini, jupasti masinapakamp chikaw carcelan jist'antataskäna. Jupanakasti mä kutix jilirinakatak sayt'asisaw jaqinak jiwarayapxäna.
- 8 Jaqinakasti Pilaton ukar jutasinxä, kunjämtix jupax antutjirikän ukham lurañapatakiw mayipxäna.
- 9 Pilatosti jaqinakarux sänwa: — ¿Judionakan Reyipar antutañaxti munapxta? — sasa.
- 10 Jupax yatänwa jilir sacerdotenakan Jesusar uñisiñat katuyapxatapa.
- 11 Jilir sacerdotenakasti jaqinakaruw amtayapxäna Barrabasar antutjayañapataki.
- 12 Pilatosti wasitat jaqinakarux jiskt'äna: — Ukhamax ¿kuna lurañaxsa munapxta, judionakan Reyipaw sapkta juparuxa? — sasa.
- 13 Jupanakasti jach'at art'apxäna: — ¡Ch'akkatam! — sasa.
- 14 Pilatosti jupanakarux sänwa: — ¿Kuna jan walinakarak luristi? — sasa. Jupanakasti wali jach'at art'apxäna: — ¡Ch'akkatam! — sasa.
- 15 Pilatosti jaqinakamp sumankañ munasinxa, Barrabasaruw antutxäna; Jesusarusti jawq'jayänwa, ukatsti cruzar ch'akkatatäñapatakiw katuyxarakina.
- 16 Ukatsti romano soldadonakax reyin utapan uta anqaparuw Jesusarux irpaxäna, ukarusti tampach soldadonakaruw jawsthapixäna.
- 17 Mä ch'iyär wila isimpiw Jesusarux isintayapxäna, p'iqiparusti ch'aphit lurat pillumpiw asxatapxäna.

- 18 Ukatsti larusisaw aruntapxäna. — ¡Judionakan Reyipax jach'achatäpan! — sasa.
- 19 Mä lawampiw p'iqit jawq'japxäna, thuskatapxarakäna, ukatsti killt'asisin larusiñampiw yupaychapxäna.
- 20 Ukham larusipxatap qhipatsti, ch'iyär wila isi apsusin jupan isipampiw isthapiyapxäna, ukatsti cruzar ch'akkatañatakiw irpsuwayxapxäna.
- 21 Ukapachaw Cirenenkir Simonax yaput jutaskäna, jupax Alejandrompin Rufompin awkipänwa. Uka chiq saraskipan juparux Jesusan cruzap q'ipiyapxäna.
- 22 Jesusarux Gólgota sutini chiqaruw puriyapxäna, ukasti “Calavera” sañ muni;
- 23 ukatsti mirra qullamp kittat vino churapxäna, ukampis Jesusax janiw uk umt'añ munkänti,
- 24 ukat Jesusarux cruzar ch'akkatapxäna. Soldadonakasti Jesusan isip lakinuqasiñatakiw suertet jaqtapxäna.
- 25 Ch'akkatapkän ukkhax niya llätunka pachaw uka urut saraqxäna.
- 26 Qillqata uchapkäna, ukasti sänwa: “Akax judionakan Reyipawa” sasa, ukxat jupar juchañchapxatap layku.
- 27 Jesusamp chiksti pani lunthataruw ch'akkatapxäna, maynirux kupixaparu, maynirusti ch'iqäxaparu.
- 28 Ukhamaw Qillqatanakan siski ukax phuqhasina: “Ñanqha luririnakamp chika uñjatänwa” sasa.
- 29 Uka chiq saririnakasti Jesusarux tuqipxänwa, p'iqinakap khiwisaw sapxäna: — ¡Jumax Tatitun utap t'unjasin kimsürut sayt'ayañaxay munchiyätaxa,
- 30 jichhax jumapach qhispiyasim, cruzatsa saraqanirakim — sasa.
- 31 Uka kipkarakiw jilir sacerdotenakasa, kamachi yatichirinakas Jesusat larusipxäna. Jupanakasti sapxarakinwa: — Mayninakarupï qhispiyi, jupapachasti janiw qhispiyasirjamäkiti.
- 32 ¡Israelan Reyip Cristox cruzat saraqanpan, uk uñjasin jupar iyawsañäni! — sasa. Jupamp chik ch'akkatatäpkän ukanakas ukhamarakiw tuqipxäna.
- 33 Chika ururusti akapachax niya chika jayp'ukamaw ch'amakt'äna.
- 34 Ukapachaw Jesusax jach'at art'asina: “Eloí, Eloí, ¿lemá sabactani?” sasa. (Ukax sañ muni: “Diosaxay, Diosaxay, ¿kunatsa jaytanukusta?”).
- 35 Uk ist'asinsti ukankirinakat yaqhipax sapxänwa: — Ist'apxam. Elías profetaruw jawsaski — sasa.

- 36 Maynisti jank'akiw mä esponja jikxatäna, vinagrer uk chilltasaw mä suqus lawar chinkatasin Jesusan umt'añapatak aykatäna, ukat säna: — Uñjañäni, kamisakiy Eliasax jupar cruzat apaqir jutchini — sasa.
- 37 Jesusasti jach'at art'asisaw tukusiwayxäna.
- 38 Ukapachasti Tatitun utapankkis uka jach'a cortinax payaruw ch'iyjtawayäna, amstat aynacharu.
- 39 Jesusar uñch'ukiskän uka romano capitanasti jupar jiwir uñjasin sänwa: — Chiqpachapuniw aka jaqix Diosan wawapäpacha — sasa.
- 40 Mä qawqha warminakarakiw jayat uñch'ukisipkäna; jupanak taypinkänwa Magdalankir María, Joseampina, Santiagompin taykap María, Salomé sutin warmimpi.
- 41 Uka warminakasti Jesusax Galilean sarnaqkän ukapachaw jupar arkapxäna, yanapapxarakäna. Ukhamarus walja yaqha warminakaw Jerusalenkam Jesusar arkanipxäna.
- 42 Niy jayp'untxänwa, ukürux sábado urutak wakichasiñ urünwa, ukax sañ muni, viernes jayp'ünwa.
- 43 Ukarusti Arimateankir Joseaw jutäna, jupasti Jach'a Tantachasiwi taypin mä jilirirakinwa, jupas Diosan qhapaq markap suyarakäna. Jupax jan axsarasaw Pilaton ukar mantäna, ukatsti Jesusan amayap mayäna.
- 44 Pilatosti Jesusan jiwxatap yatisinxä, musphataw uñjasina, ukat capitanar jawsayasin chiqat Jesusax jiwxi sas jiskt'äna.
- 45 Capitanan yatiyatasti, Pilatox Jesusan amayap Josear katuyxäna.
- 46 Joseasti jila alani suma isi aläna, Jesusan amayap cruzat apaqasinsti uka isimpiw llawuntäna. Ukatsti qarqar p'iysut mä sepulturaruw imxäna, ukarusti mä jach'a qalampiw punkut atkatarakäna.
- 47 Magdalankir Mariampi, Josean taykapäkis uka Mariampisti, kawkharutix Jesusan amayap imapkäna uk sum uñjapxäna.

Marcos 16

- 1 Sábado uru qhipatsti, Magdalankir Mariampi, Santiagon taykap Mariampi, Salomé warmimpix, q'apkir qullanak alapxäna Jesusan amayapar jawintir sarañataki.
- 2 Domingo qhantatisti, wali willjtaw sarapxäna, kawkharutix Jesusan amayapax imt'atakän ukkharux niya inti jalsuw puripxäna,
- 3 ukatsti jupanakkamaw parlakipasipxäna: — ¿Khitirak sepultur punkut uka qal atiqarapistanisti? — sasa.

- 4 Purisinsti sepulturat qala atiqat uñjapxäna. Uka qalasti wali jach'änwa.
- 5 Sepulturar mantasinsti, janq'u isin mä waynaruw kupixan qunt'atäskir uñjapxäna. Warminakasti wal mulljasipxäna,
- 6 ukampis uka waynax jupanakarux sänwa: — Jan mulljasipxamti. Ch'akkatatäkän uka Nazaretankir Jesusaruw thaqhasipktaxa. Jupax jaktawayxiwa; janiw akankxiti. Uñjapxam kawkharutix uchatäkän uka.
- 7 Jichhax sarapxam, yatiqirinakaparu, ukhamarak Pedrompir kuna yatiyanipxam: 'Jesusax Galilearuw jumanakat nayra sarki; ukan jikisipxäta, kunjämtix sawayapktam ukhama' — sasa.
- 8 Warminakasti sepulturat mistusinxä, jalakamakiw sarapxäna; jupanakax mulljasiñat wal khathatisipkänä. Janirakiw khitirus kuns arsupkänti axsarapxatap layku.
- 9 Jesusax domingo qhantati jaktasax, Magdalankir Mariaruw nayraqat uñstäna, khitirutix jupax paqallq ñanqha ajayunak alisskäna ukaru.
- 10 Warmisti sarasinxä, Jesusamp chik sarnaqapkän ukanakaruw yatiyäna, jupanakasti llakitäpxänwa, jachasipkarakinwa.
- 11 Jupanakax Jesusan jakaskatap ist'asina, Marian uñjatap yatisinsa, janiw iyawsapkänti.
- 12 Uka qhipatsti Jesusax pani yatiqiriparuw uñstäna, kunapachatix jupanakax thakhinjam sarasipkän ukkha.
- 13 Ukatsti jupanakax mayninakar yatiyiriw sarapxäna, ukampis mayninakax ukham yatiykatpachas janipuniw iyawsapkänti.
- 14 Uka qhipatsti Jesusax tunka mayan yatiqiriparuw uñstäna manq'añatak qunt'atäsipkiriru. Jupanakarusti pisi iyawsañanipxatapat, qala chuymanipxatapat tuqinuqäna, Jesusan jaktatap yatiyirinakar jan iyawsapxatap layku.
- 15 Ukxarusti Jesusax jupanakarux sarakinwa: "Taqi akapachar sarapxam taqi jaqinakar qhispiyasiñ arunak yatiyanipxam.
- 16 Khititix iyawskani, bautisaskarakini ukax qhispiyatäniwa, jan iyawsiristi, juchañchatäniwa.
- 17 Aka chimpunakaw iyawsirinak taypin utjani: Sutixan ñanqha ajayunak alissupxani; machaq arunak parlapxarakini;
- 18 amparanakaparusti katarinak wayxarupxani, jiwayir qulla umantasas janirakiw kamachatäpkanisa; usutanakarusti amparampi luqxatasaw k'umaraptayapxani" sasa.

19 Jupanakar parlatap qhipatsti, Tatit Jesusax alaxpachar aptatäxänwa. Jupasti Diosan kupixaparuw qunt'asxäna.

20 Ukatsti yatiqirinakapax qhispiyasiñ arunak taqi tuqin yatiyapxäna; pachpa Tatituw jupanakarux yanapaskäna, kunayman muspharkañanak lurayasa, ukhamat arunakapan chiqätap uñacht'ayäna.

Lucas

Lucas 1

- 1 Kuntix Diosax jiwasanak taypin lurawayki ukanakat walja jaqinakaw saräwiparjam qillqañ yant'apxäna,
- 2 jupanakasti qallatpach uka luräwinak uñjapkataynas ukanak ukhampach jiwasar yatiyapxistu, ukatsti Diosan arunakap yatiyañatakiw mä iwxt'a katuqapxäna.
- 3 Munat Teófilo, nayasti wali amuyumpi taqi ukanakat qallatpach sum yatxatarakta, ukat amuyataxarjam taqi akanak saraparjam jumar qillqansma,
- 4 ukhamat kawkir arunaktix yatichapkäyätam ukanakan chiqätap yatiñamataki.
- 5 Kunapachatix Herodesax Judea uraqin reyikän ukkhasti, mä sacerdotew utjäna, Zacarías sata, jupasti Abías sacerdoten tamapankirinwa. Warmipasti Isabel satänwa, jupasti Aarón sacerdoten wila masipat jutirinwa.
- 6 Jupanakax Diosan nayraqatapan aski jaqipxänwa, Tatitun arsutaparjama, kamachiparjam phuqhasaw jan khitinsa juchañchat sarnaqapxäna.
- 7 Jupanakax janiw wawanipkänti, Isabelan jan wawachasir warmitap layku, ukhamarus jupanakax wali chuymanixapxänwa.
- 8 Mä uruw Zacarías sacerdoten tamaparux Tatitun utapan incienso luqtañax wakt'äna,
- 9 Sacerdotenakan luräwinakaparjamasti, Zacariasaruw wakt'äna Tatitun utapan qullan chiqar mantasin incienso luqtañapaxa.
- 10 Incienso nakt'ayas luqtañapkamasti, taqi jaqinakaw anqäxan Tatitur mayisisipkäna.
- 11 Ukapachaw Tatitun mä angelapaxa, Zacariasar incienso altaräkis uka kupix thiyän sayt'at uñstäna.
- 12 Zacariasasti angelar uñjasax walpun mulljasina, wal axsararakina.
- 13 Angelasti juparux sänwa: — Zacarías, jan axsaramti, juman mayisitamarux Diosax ist'tamwa, Isabel warmimasti mä yuqall wawa wawachasini. Juparusti “Juan” sasaw sutichäta.
- 14 Ukatsti jumax wal kuisita, waljanirakiw jupan yuritapat kuisipxani,
- 15 aka wawax Tatit nayraqatan wali aytatäniwa. Janiw vino umkaniti, janirakiw kuna umañanaksa umkaniti, jupax janir yurkis ukkhatpach Qullan Ajayun phuqt'atäniwa.
- 16 Jupasti Israelan wawanakapat waljaniruw Tatitu Diosapar kutikipstayanini.

- 17 Jupa, Juanasti Tatitun nayraqatap sarani, Elías profetan ajayupat ajayuni, ch'amapat ch'amaniraki, awkinakar wawanakapampi sumankthapiyañataki, jan jaysasirinakasti jaysañ yatiqapxañapataki. Ukhamat jaqinakar Tatitur katuqapxañapatak wakichani — sasa.
- 18 Zacariasasti angelarux jiskt'anwa: — ¿Kunjämatsa ukham phuqhasiñap yatiristxa? Nayax niya chuymañixtwa, warmixas chuymañixarakiwa — sasa.
- 19 Angelasti juparux sänwa: — Nayax Gabriel angelätwa, Diosan munañap luriritwa; jupaw nayarux khithanitu aka suma yatiyäwinak jumar yatiyiri.
- 20 Ukampis jichhax kuntix sisksma uka arunakar jan iyawsatam laykuw amutu tuküta, ukatsti janiw parlkätati wawaman yuriñapkama — sasa.
- 21 Ukchañkamasti, jaqix anqäxan Zacariasarux suyasipkäna, Tatitun utapat jan jank'a mistunitap laykuw jupanakax jiskt'asipxäna: “Kunach kamachxpacha” sasa.
- 22 Zacariasax mistunxän ukkhasti, jan aruninwa; ukapachaw jupanakax Diosan utapan mä unañchäwi uñjatap amuyapxäna, jupax amparapamp uñacht'ayasakiw parläna amutuaptatap layku.
- 23 Diosan utapan luqtañapa urunaka phuqhasipansti, Zacariasax utaparuw sarxäna.
- 24 Uka qhipatsti, Isabel warmipax usur jaqixänwa, ukatsti phisqa phaxsiw utapat jan mistkänti:
- 25 “Jaqinakan nayar jan juk'amp jisk'achañapatakiw Tatitux nayamp ak luri” sasa.
- 26 Ukat suxta phaxsirusti, Diosax Gabriel angelaruw Galileankir Nazaret markar khithanina,
- 27 María sat mä virgen tawaqur uñjiri. Jupasti Joseampi jaqichasiñatak parlatänwa. Joseasti Davidan wila masipat jutirinwa.
- 28 Angelasti Marian ukar mantasin sänwa: — ¡Aruntsmaw María, jumax Diosan askip katuqtaxa! Tatitux jumampäskiwa — sasa.
- 29 Mariasti uka arunak ist'asax walpun mulljasina, ukatsti chuymapan jiskt'asina: “¿Kuna aruntarakipach akasti?” sasa.
- 30 Ukat angelax juparux säna: — María, jan axsaramti, jumax Diosan nayraqatapan khuyapayasiñap jikxattaxa.
- 31 Jichhax usur jaqiptätawa, ukatsti mä yuqall wawa wawachasita; juparusti Jesús sutimpiw sutichäta.
- 32 Jupax wali aytat jaqiniwa, “Alaxpach Diosan Wawapa” satarakiniwa, ukatsti Dios Tatituw juparux nayra Davidarjam reyit utt'ayani,

- 33 Israel markar wiñay apnaqañapataki. Jupan uka markar apnaqañapax janipuniw tukuskaniti — sasa.
- 34 Mariasti angelaruw jiskt'äna: — ¿Kunjämarak ukham lurasispasti?, janiraxay nayax chachanikstixa — sasa.
- 35 Angelasti sänwa: — Qullan Ajayuw jumxar jutani, ukatsti alaxpach Diosan ch'amapaw mä qinayjam jumarux imxattätam. Yurkani uka wawax Diosan Qullan Wawapa satarakiniwa.
- 36 Ukhamarakiw Isabel wila masimax niya chuymanixchi ukasa, mä wawa wawachasini. Juparusti jaqix sapxarakinwa: “Januw wawanikxaspati” sasa, ukampis niya suxta phaxsxiw usur jaqixatapaxa.
- 37 Diosatakix janiw kunas ch'amakiti — sasa.
- 38 Ukat Mariax säna: — Nayax Tatitun luqtiripätwa; Diosax arsutaparjamay nayampix lurpan — sasa. Ukat angelax sarawayxäna.
- 39 Ukürunakansti, Mariax jank'akiw saräna, Judea qullu tuqin mä markaru,
- 40 ukatsti Zacariasan utaparuw mantäna, ukat Isabelar aruntäna.
- 41 Kunapachatix Isabelax Marian aruntap ist'kän ukapachaw, Isabelan purakapan wawax unxti, ukatsti Isabelax Qullan Ajayumpi phuqt'ataw uñjasina.
- 42 Ukat jupax jach'a arut säna: — Diosaw jumarux taqi warminakat sipansa aski waxt'äwip churtam, ukhamarak wawamarusa.
- 43 ¿Khitirakipachät nayasti, Tatituxan taykapan nayar tump'tir jutañapatakisti?
- 44 Juman aruntam ist'kta ukspachaw wawaxax purakaxan kusisiñat unxti.
- 45 ¡Juman iyawsatamax kusisiñawa, kuntix Tatitux sistam uka arunakax phuqhasiniwa! — sasa.
- 46 Ukatsti Mariax sänwa: “Ajayuxax Tatituruw jach'ar apti;
- 47 chuymaxasti Qhispiyir Diosaxan kusisi.
- 48 Diosan mä jan yäqat luqtiripat amtasitap layku, jichhat uksarusti taqi jaqiw sapxitani: “Jumax kusisiñanitawa” sasa;
- 49 taqi atipir Diosan jach'a luräwinakap nayamp luratap layku. ¡Sutipasti qullanawa!
- 50 Diosax khuyapayasipuniniwa taqi jupar jach'achirinakaruxa.
- 51 Jach'a ch'amapampiw taqi kuns luri, jach'a jach'a tukurinakarus atipjaraki,
- 52 munañan reyinararuw qunuñapat jaqunuku, jan yäqatanakarusti jach'aruw apti.

- 53 Manq'at awtjatanakarux askimpiw phuqt'i, qamirinakarusti jan kunan khithanuku.
- 54 Jupar luqtir Israel markaparuw yanapt'i, jupanakarux khuyapayasiwa.
- 55 Awkinakasarux ukham arsuwayatayna, Abrahamampiru, wawanakapampiru.”
- 56 Mariasti kimsa phaxsiw Isabelan utapan qhiparäna, ukat utapar kutt'awayxäna.
- 57 Isabelan usxañap uruw purinxäna, jupasti mä yuqall wawa wawachasina.
- 58 Uta jak'a masinakupampi, wila masinakupampisti, Tatitun jupar khuyapayasitap yatisinwa Isabelar kusisiyir sarapxäna.
- 59 Kimsaqallqu uru saraqatarusti, wawarux circuncisión katuqayiriw sarapxäna, ukatsti awkipan sutipampiw uka wawarux sutichañ munapxäna: — Zacariasäpan — sasa.
- 60 Ukampis taykapax siwa: — Janiw uka sutinikaspiti, Juan satäniwa — sasa.
- 61 Ukat juparux sapxarakäna: — Janixay uka sutinix wila masimat khitis utjkchitixa — sasa.
- 62 Ukatsti jupanakax awkiparuw amparampi wikucht'as jiskt'apxäna: ¿Kuna sutininis wawamaxa?, sasa.
- 63 Awkipasti jupanakat mä jisk'a tabla mayisin ukaruw qillqanti: 'Sutipax Juan satäniwa' sasa. Ukatsti taqiniw muspharasipxäna.
- 64 Ukspachaw Zacarías profetax wasitat parlxäna, ukatsti Diosaruw yupaychäna.
- 65 Ukatsti taqi uta jak'apankirinakax wal muspharapxäna, Judea qullu tuqinakan taqi ukanakax yatisirakäna.
- 66 Taqi khitinakatix ukxat yatipkän ukanakax wal lup'ipxäna, sapxarakinwa: “¿Aka wawax jach'äxan ukkhasti kunarakipachäni?” sasa. Taqiniw yatipxäna Tatitux ch'amap jupar uñacht'ayatapata.
- 67 Zacarías awkipasti Qullan Ajayun phuqt'ataw aka arunak säna:
- 68 “¡Israelan Tatit Diosapax jach'añchatäpan, jupasti markasar qhispiyiriw juti!
- 69 Mä ch'aman Qhispiyir khithani, David luqtiripan wawanakap taypita.
- 70 Kunjämtix nayratpach qullan profetanakap tuqi arskän ukhamarjama:
- 71 jupaw jiwasarux timanakasat qhispiyistani, taqi khitinakatix uñisipkistu ukanakat qhispiyarakistani,
- 72 nayra awkinakasat khuyapayasisa, janirakiw qullan arsutanakapat armt'askaniti.

- 73 Jupaw Abraham awkisarux juramentompi arsuwayäna,
- 74 uñisirinakasat qhispiyañataki, ukhamat jan axsaras jupar luqtañataki
- 75 q'uma kankañampi, chiqa kankañampi, jupan nayraqatapan jupatak jakañasataki.
- 76 Jumasti, munat wawa, alaxpachankir Diosan profetapa satäyätawa, jumaw Tatitun nayraqatap saräta, thakhinakap wakicharakita,
- 77 markapar qhispiyasiñat yatiyäta, juchanakapat pampachasiñ utjatapata.
- 78 Dios Awkisasti, khuyapayasiñapatxa, alaxpachat mä qhispiyir khithanistu, mä machaq urun intin qhantatapjama,
- 79 khitinakatix ch'amakan jakasipki, ukanakar qhantayañataki, jiwasarus samarañ thakhinjam irpañataki.”
- 80 Yuqall wawasti jilaskänwa, ajayu tuqinsa ch'amañchasinwa, jupasti wasar tuqinakan jakäna, kunürutix Israel markar uñstañapäkän ukürkama.

Lucas 2

- 1 Khä urunakansti Augusto Cesaraw mä kamachi mistuyäna, jupax apnaqkäna taqi uka markanakan jaqinakan jakthapitäñapataki.
- 2 Aka nayraqat jakthapiwisti, Quiriniox Siria marka apnaqkän uka urunakan lurasina.
- 3 Sapaqat mayniw markaparkam qillqayasir sarapxañapäna.
- 4 Ukat Joseax Galileankir Nazaret markat mistusinxä Judeankir Belén markaruw saräna, kawkhantix Davidax yurkatayna ukaru, Josean Davidan wila masipat jutiräta layku.
- 5 Jupasti khitimpitix jaqichasiñatak parlatäkän uka Mariampiw Belén markar qillqayasir saräna, Mariasti usurixänwa.
- 6 Jupanak Belén markankkipan Marian usxañap urux purinxäna.
- 7 Ukat jupax tayna yuqall wawap wawachasina, ukatsti wawa isinakar k'irt'asaw mä uywa manq'añawjar ikt'ayäna, qurpachasiñ utan jupanakatak jan utjatap layku.
- 8 Belén marka jak'ansti, awatirinakaw uka arumax ovejanakap uñjasipkäna.
- 9 Ukatsti mayak akatjamat Tatitun mä angelapax jupanakar uñstäna, Tatitun qhanapasti jupanakar muyuntasaw qhant'äna, awatirinakasti wal mulljasipxäna.
- 10 Angelasti jupanakarux sänwa: “Jan axsarapxamti, suma yatiyäwinak apanta, akasti taqi markpachatak wali kusisiñäniwa.

- 11 Jichhürux mä Qhispiyiriw Davidan markapan jumanakatak yuri, jupasti CRISTO Tatituwa.
- 12 Akäniw chimpuxa, jumanakax wawarux wawa isinakamp k'irt'at mä uywa manq'añawjan ikiskir jikxatapxäta" sasa.
- 13 Ukspachaw uka angelamp chikax alaxpachan walja angelanakax uñstäna, jupanakasti Diosaruw yupaychaxäna akham sasa:
- 14 "¡Diosax alaxpachan jach'añchatäpan! Aka uraqinsti sumankañax utjpan Diosan khuyapayat jaqinak taypina!"
- 15 Angelanakan alaxpachar kutt'xatapatsti, awatirinakax maynit maynikamaw aruskipasixäna akham sasa: — Jichhax Belén markar jank'ak sarañäni, kuntix Tatitux yatiykistu uk uñjaniñäni — sasa.
- 16 Jupanakasti jank'akiw sarapxäna, ukat Mariampiru, Joseampir jikxatapxäna, asu wawarusti uywa manq'añawjan ikiskir jikxatapxarakina.
- 17 Uk uñjasinsti, kuntix angelax uka wawat jupanakar siskatayna uk yatiyapxäna,
- 18 taqi ist'irinakasti awatirinakan jupanakar sapxatapat wal muspharapxäna.
- 19 Mariax taqi akanak wal lup'isaw chuymapar imäna.
- 20 Awatirinakasti, taqi kuntix ist'apkatayna, uñjapkarakitayna ukanakat Diosar jach'añchasa, jupar yupaychasaw kuttixapxäna, kunjämtix jupanakar satäkän ukhamarjam phuqhasitap layku.
- 21 Kimsaqallqu uru saraqatarusti, wawarux circuncisión katuqayapxäna, ukatsti Jesús sasaw sutichapxäna, kunjämtix angelax Mariar siskatayna, janir usurikän ukapach yatiykän ukarjama.
- 22 Moisesan kamachinakaparjam jupanakan q'umachasiwi urunakap phuqhasxipansti, Jerusalén markaruw Tatitur uñstayañatak wawarux apapxäna.
- 23 Aksti kunjämtix Tatitun arunakapax qillqatäki ukhamaruw lurapxäna: "Taqi tayna yuqall wawax Tatitutak yaqhachatäniwa" siski ukarjama.
- 24 Jupanakasti wilañcha luqtiriw sarapxäna, Tatitun kamachipax siski ukhamarjama: Pä jisk'a paloma jan ukax, pä qhurukutu apapxänapäna.
- 25 Khä urunakansti Jerusalén markan mä chachaw utjäna Simeón sata. Jupax Dios chuyma aski jaqinwa, Israel markan qhispiyasiñap suyt'askäna. Qullan Ajayusti jupampinwa,
- 26 ukarakiw juparux yatiyäna, Cristor uñjañkam jan jiwañapata.

- 27 Simeonasti Qullan Ajayun irpataw Tatitun utapar sari; Jesusarusti awkipampi taykapampiw Tatitun utapar irpanixäna, kunjämtix kamachin siskän ukarjam phuqhiri,
- 28 Simeonasti amparapar wawa ichxarusaw Diosar yupaychäna, akham sasa:
- 29 “Tatay, jichhakuchaw kusion jiwxä. Kuntix luqtirimar arsktas uka arunakamar phuqxtawa.
- 30 Nayraxampiw Qhispiyirirux uñjta,
- 31 juparusti taqi jaqinak nayraqataruw uchtaxa.
- 32 Jupäniw taqi markanakar qhantir qhanaxa, Israel markamar jach'ar aptirisa” sasa.
- 33 Jesusan awkipampi taykapampisti, Simeonan ukham uka wawat arsutapat wal muspharapxäna.
- 34 Ukat Simeonax jupanakar aski waxt'äwip churäna, Jesusan taykaparusti sarakinwa: — Aka wawax Israelankirinakat waljanin qhispiñapatak uchatawa, waljanin mutupxañapatak uchatarakiwa; jupasti mä chimpüniwa, yaqhipanakax katuqapxaniwa, yaqhipanakasti janiw katuqapkaniti,
- 35 ukhamat kuntix sapaqat maynix chuymapan lup'ki ukax yatisini. Jumatakisti taqi akanakax wali llakisiñäniwa.
- 36 Tatitun utapansti Ana sata mä profetisa warmiw ukankaskarakina, jupax Aser ayllunkir Fanuel chachan phuchhapänwa. Wali chuymanixarakinwa. Anasti wawa tawaqpachaw jaqichasitayna, chachapampisti paqallq marakiw jakatayna;
- 37 jichhasti uka ijma Anax, kimsaqallqu tunka pusin maranixänwa. Jupasti Tatitun utapat janipuniw misturikanti, jan ukasti uruy arumaw Tatitur luqtasirina, ayuno lurasä, Diosat mayisisa.
- 38 Anasti ukapachaw uñstanina; ukat Diosar yuspagarasin Jesús wawat parlañ qalltäna taqi khitinakatix Jerusalén markan qhispiyasiñap suyt'asipkän ukanakaru.
- 39 Tatitun kamachiparjam taqi kun phuqhasinsti, Galilea uraqinkir Nazaret markaparuw kuttaxapxäna.
- 40 Wawasti jiltänwa, ch'amanirakinwa, yatiñansa phuqt'ata, Diosasti jupar wal yanaparakinä.
- 41 Jesusan awkipampi taykapampix sapa maraw Jerusalenar sarapxirina, Pascua urutaki.
- 42 Jesusax tunka payan maranixän ukkhasti, jupanakax Jerusalén markaruw sarapxäna, uka jach'a urun luräwiparjama.

- 43 Uka kusisiñ urunak tukuyxipansti, jupanakax utaruw kuttxapxäna, ukampis Jesusax pachpa Jerusalén markaruw qhiparäna, janirakiw awkipasa, taykapasa uk amuyapkataynati.
- 44 “Jesusax jaqinakamp chikaw saraskpacha” sasaw jupanakax mä uru sara sarapxatayna; ukatsti wila masinakap taypina, uñt'atanak taypin thaqtapxi,
- 45 ukampis Jesusax janiw ukankkänti. Jan jikxatasinsti, ukspachaw jupanakax Jerusalén markar thaqtir kuttanipxäna.
- 46 Ukatsti kimsa uru saraqataruw juparux Tatitun utapan kamachi yatichirinak taypin qunt'atäskir jikxatapxäna, jupanakar ist'askiri, ukhamarak jiskt'askiri.
- 47 Jupar taqi ist'irinakasti, jupan yatiñapata, jiskt'anakar arusxatatapat walpun muspharasipxäna.
- 48 Awkipampi taykapampisti jupar uñjasax wal muspharapxäna; ukat taykapax säna: — ¡Ay wawa! ¿Kunatarak ukham lurapxistasti? Awkimampi nayampix wali llakt'ataw thaqhasipxsma — sasa.
- 49 Ukat Jesusax jupanakar säna: — ¿Kunatarak nayarusti thaqhaxpistasti? ¿Janit Awkixan utapankañax yatipktasti? — sasa.
- 50 Ukampis jupanakax janiw jupan arsutap amuyt'apkänti.
- 51 Ukat Jesusax jupanakamp chik Nazaret markar kuttxäna, ukatsti jupanakar ist'asaw sarnaqäna. Taykapasti taqi akanak chuymaparuw imäna.
- 52 Jesusasti janchinsa, yatiñansa jilaskakïnwa; Diosatakisa, jaqinakatakis askirakïnwa.

Lucas 3

- 1 Tiberio sat emperadorax niya tunka phisqan mara marka apnaqkän ukkhaxa, Poncio Pilatox Judea marka apnaqäna, Herodesasti Galilea marka apnaqarakäna, Filipino jilapasti Iturea markampi, Traconítede markampach apnaqäna, Lisantiasasti Abilene marka apnaqarakäna.
- 2 Anás, Caifás jupanakax jilir sacerdotenakäpxänwa. Uka urunakasti Diosax Zacariasan Juan sata yuqaparuw wasaran parläna,
- 3 Juanasti Jordán jawira thiyanak q'al muytäna, ukansti jaqinakarux sänwa: “Bautisasipxam, jan wali luräwinakamat kutikipstapxam, ukhamat juchanakaman pampachatäñapataki” sasa.
- 4 Akasti kunjämätix Isaías profetax qillqawaykatayna ukhamaruw phuqhasiskäna: “Wasaran maynin art'asitapaw ist'asi: ‘Tatitun thakhip wakichapxam; chiqa thakhi jist'arapxam.

- 5 Taqi p'ujrunakax phuqhantäniwa, taqi qullunakasa, jisk'a qullunakas pampachatäniwa, link'u link'u thakhinakax chiqachatäniwa, muqu muqu thakhinakas khuskhachatäniwa.
- 6 Diosax churki uka qhispiyasiñ taqiniw uñjapxani' " sasa.
- 7 Kunapachatix jaqinakax Juanampi bautisayasir mistunipkän ukkhaxa, Juanax jupanakarux sänwa: "¡Katari jatha jaqinaka! ¿Khitirak jumanakar jak'ankir jach'a mutuyäwit jaltaña yatichapxtamsti?
- 8 Sum sarnaqapxam, Tatitur kutikipstanipxatam qhanpach uñacht'ayapxam, ukatsti janirak jumanakkamax sapxamti: '¡Nanakax Abrahaman wawanakapäpxtwa!' sasa; sapxaraksmawa, Diosax aka qalanakatsa Abrahaman wawanakap utjayakispawa.
- 9 Quqar saphitpach phat'anukuñatak hachax niy wakicht'atawa. Taqi jan suma achu churir quqax phat'anukutawa, ukatsti ninar pichhantatawa."
- 10 Ukat jaqinakax jupar jiskt'apxarakina: — Ukhamax ¿kuns lurapxäxa? — sasa.
- 11 Juanasti jupanakarux sänwa: — Khititix pä isiniki ukaxa, jan isinir may churañapawa; khititix manq'añaniki ukax, jan manq'añaniki ukampiw manq'asiñapa.
- 12 Roma markatak qullqi apthapir yaqhip jaqinakax ukhamarakiw bautisayasiñatak jutapxäna, ukat Juanar jiskt'apxäna: — Yatichiri, ¿kuns nanakax lurapxäxa? — sasa.
- 13 Juanasti jupanakarux sänwa: — Kuntix kamachix siski ukat juk'amp jan qullqi apthapipxamti — sasa.
- 14 Ukhamarakiw yaqhip soldadonakax jiskt'apxäna: — Nanakasti, ¿kuns lurapxarakixa? — sasa. Jupasti sarakinwa: — Jan khitirus nuwampik kunsaparapxamti, kuntix jan lurki ukat janirak k'arintapxamti; jumanakasti irnaqatamat katuqapkta ukampix kuisitakipxam.
- 15 Jaqisti: "Inas Juanax Cristöchi" sasaw wal muspharapxäna;
- 16 ukampis Juanax taqiniruw säna: "Nayax chiqpachan umampiw bautisapxasma, ukampis mayni jutki ukax Qullan Ajayumpi, ninampiw bautisapxätam. Jupax nayat sipan juk'amp ch'amaniwa, nayasti janirakiw askikti wiskhu t'isnup jararañatakisa.
- 17 Jupasti aski jaqinakarux jucharar jaqinak taypit apsun. Aski jaqinakarusti qhispiyaniwa, juchararanakarusti jan jiwarir ninaruw jaquntani."
- 18 Ukham yaqha walja iwxxanakamp churasaw Bautisir Juanax suma yatiyäwinak jaqirux yatiyäna.

- 19 Ukxarusti marka apnaqir Herodes reyiruw juchañchäna Filipino jilapan Herodías warmip warmt'asitapata, ukhamarak yaqha jan wali luratanakapampita;
- 20 ukampis Herodesax jupar ist'kamayaxa, mä jan walimp luraskakänwa: Juanarux carcelaruw jist'antäna.
- 21 Juanax taqi jaqir bautiskän ukapachaxa, Jesusax bautisatarakinwa; ukatsti Tatitur mayiskipan alaxpachax jist'artäna,
- 22 Qullan Ajayusti mä palomar uñtataw jupxar qhanpach saraqanäna, ukatsti mä aruw alaxpachat ist'asäna: — Jumaw nayan munat Wawaxätaxa, khitirutix nayax ajlliskta ukaxa — sasa.
- 23 Kunapachatix Jesusax lurañap qalltkän ukkhaxa, niy kimsa tunka maranänwa. Amuyatatxa jupax Josean yuqapänwa. Joseasti Elí chachan yuqapänwa,
- 24 Elisti Matatan yuqapänwa, Matatasti Leví chachan yuqapänwa, Levisti Melquin yuqapänwa, Melquisti Janain yuqapänwa, Janaisti Josean yuqapänwa,
- 25 Joseasti Matatiasan yuqapänwa, Matatiasasti Amosan yuqapänwa, Amosasti Nahuman yuqapänwa, Nahumasti Eslin yuqapänwa, Elisti Nagain yuqapänwa, Nagaiasti Mahatan yuqapänwa.
- 26 Mahatasti Matatiasan yuqapänwa, Matatiasasti Semeian yuqapänwa, Semeiasti Josecan yuqapänwa, Josecasti Joiadan yuqapänwa,
- 27 Joiadasti Johanán yuqapänwa, Johanasti Resan yuqapänwa, Resasti Zorobabelan yuqapänwa, Zorobabelasti Salatielan yuqapänwa, Salatielasti Nerin yuqapänwa,
- 28 Neristi Melquin yuqapänwa, Melquisti Adin yuqapänwa, Adisti Cosaman yuqapänwa, Cosamasti Elmadaman yuqapänwa, Elmadamasti Erin yuqapänwa,
- 29 Eristi Jesusan yuqapänwa, Jesusasti Eliezerin yuqapänwa, Eliezeristi Joriman yuqapänwa, Jorimasti Matatan yuqapänwa,
- 30 Matatasti Levin yuqapänwa, Levisti Simeonan yuqapänwa, Simeonasti Judan yuqapänwa, Judasti Josean yuqapänwa, Joseasti Jonaman yuqapänwa, Jonamasti Eliaquiman yuqapänwa,
- 31 Eliaquimasti Melean yuqapänwa, Meleasti Menan yuqapänwa, Menasti Matatan yuqapänwa, Matatasti Natanan yuqapänwa,
- 32 Natanasti Davidan yuqapänwa, Davidasti Jesen yuqapänwa, Jesesti Obedan yuqapänwa, Obedasti Boozan yuqapänwa, Boozasti Selahn yuqapänwa, Selahsti Nahasonan yuqapänwa,

- 33 Nahasonasti Aminadaban yuqapänwa, Aminadabasti Adminan yuqapänwa, Adminasti Arnin yuqapänwa, Arnisti Hesronan yuqapänwa, Hesronasti Faresan yuqapänwa, Faresasti Judan yuqapänwa,
- 34 Judasti Jacobun yuqapänwa, Jacobusti Isaacan yuqapänwa, Isaacasti Abrahaman yuqapänwa, Abrahamasti Terahn yuqapänwa, Terahsti Nahoran yuqapänwa,
- 35 Nahorasti Serugan yuqapänwa, Serugasti Ragaun yuqapänwa, Ragausti Pelegan yuqapänwa, Pelegasti Eberan yuqapänwa, Eberasti Selahn yuqapänwa,
- 36 Selahsti Cainanan yuqapänwa, Cainanasti Arfaxadan yuqapänwa, Arfaxadasti Seman yuqapänwa, Semasti Noen yuqapänwa, Noesti Lamecan yuqapänwa,
- 37 Lamecasti Matusalenan yuqapänwa, Matusalenasti Henocun yuqapänwa, Henocusti Jeredan yuqapänwa, Jeredasti Mahalalelan yuqapänwa, Mahalalelasti Cainanan yuqapänwa, Cainanasti Enosan yuqapänwa,
- 38 Enosasti Setan yuqapänwa, Setasti Adanan yuqapänwa, Adanasti Diosan yuqapänwa.

Lucas 4

- 1 Jesusax Qullan Ajayun phuqt'ataw Jordán jawirat kuttanxäna, ukatsti Ajayuw wasarar irpäna.
- 2 Ukansti Jesusax pusi tunka uruw supayan yant'at uñjasina. Ukürunakan janiw kuns manq'kataynati, ukat jupax manq'at awtjayasina.
- 3 Ukhamäskiriruw supayax jupar säna: — Jumatix Diosan Yuqapästaxa, aka qalanakarux t'ant'ar tukuyam — sasa.
- 4 Jesusasti juparux sänwa: — Qillqatan siwa: 'Janiw jaqix t'ant'a sapampikit jakkani, jan ukasti taqi kuntix Diosax siski uka arunakampiw jakarakini' — sasa.
- 5 Ukatsti supayax mä jach'a qullu pataruw irpsüna, ukat mä kutinak taqi akapachan utjkis uka markanak Jesusarux uñacht'ayäna,
- 6 sarakinwa: — Nayax taqi akapach markanakan munañaniñapampi, jach'a kankañapamp churäma. Taqi akanaksti nayaw katuqta, khitirutix nayax churañ munkta ukaruw churarakä.
- 7 Jumatix nayar killt'asisin yupaychitätaxa, taqpachaw jumankxani — sasa.
- 8 Jesusasti supayarux siwa: — Saraqit nayat, supaya; Qillqatan siwa: “Tatit Diosamaruw yupaychäta, jupa saparukiw arkäta” — sasa.
- 9 Ukatsti Jesusarux Jerusalén markaruw irpäna, ukansti templo patar irpsusaw sarakina: — Diosan Yuqapästaxa, akat aynachar jalaqtam;

- 10 Qillqatan siwa: ‘Diosax angelanakaparuw jumar uñjir khithanini.
- 11 Jupanakaw amparapar katuqapxätam, kayum qalar jan usuchjasiñamataki’ sasa.
- 12 Jesusasti supayarux sarakinwa: — Qillqatan sarakiwa: “Janiw Tatit Diosamar yant’ätati” — sasa.
- 13 Ukham supayax jan kunjämat Jesusar yant’ar puriyirjamäsaxa, mä juk’a pachatakiw Jesusat jithiqtawayäna.
- 14 Jesusax Qullan Ajayun ch’amapan phuqt’ataw Galilear kutt’xäna. Jupatsti taqi ukxa tuqinakan parlapxäna.
- 15 Taqi chiqan utjir sinagoganakan yatichäna, taqinirakiw juparux jach’achapxäna.
- 16 Jesusax Nazaret markaruw sarxäna, kawkhantix jupax jilkatayna ukaru. Sábado urunsti, saraparjamaw sinagogar mantäna, ukatsti Qillqatanak ullart’añatakiw sayt’asina.
- 17 Juparusti Isaías profetan qillqatap churapxäna, jist’arasinsti akham qillqat jikxatäna:
- 18 “Tatitun Ajayupaw nayxanki, jan kunaninakar suma yatiyäwinak churañatakiw ajllisitu; llakt’atanakar chuymachiriw khithanitu, katuntatanakar qhispiyasiñ yatiyäwinak yatiyiriw khithanitu, juykhunakar uñatatayiri, t’aqhisiyatanakar qhispiyiri,
- 19 Tatitun kusiskañ marap yatiyiriw khithanitu.”
- 20 Qillqat llawthapisinsti sinagogan yanapiriparuw katuyxi, ukat qunt’asxi. Sinagogankirinakasti juparux wal uñch’ukipxäna.
- 21 Jesusasti jupanakarux sarakinwa: — Jichhüruw jumanak nayraqatan aka arunakax phuqhasxi — sasa.
- 22 Jaqinakasti taqiniw Jesusat sum parlapxäna, jupan suma arunakap jupanakar parl’tapat muspharasipxäna. Ukatsti Jiskt’asipxänwa: — ¿Janit akax Josean yuqapäki? — sasa.
- 23 Jesusasti jupanakarux sänwa: — Jichhax jumanakax aka säwi sapxitäta: “Qulliri, jumapach qullasim” sasa. Ukatsti sapxarakitätawa: “Kunanaktix Cafarnaúm markan lurktas ukanak aka markaman lurarakim” — sasa.
- 24 Jupasti saskakinwa: — Qhanak sapxsma, janiw khiti profetas pachpa markapan mä sum katuqatäkiti.

- 25 Chiqpachansa, Elías profetan urunakapanxa, walja ijma warminakaw Israel markan utjäna, jallux kimsa mara chikani jan purxatapatsti, taqi markpachan manq'at awtjayasiñax utjxäna;
- 26 ukampis Eliasax janiw Israelan utjir ijma warminakan ukar khithatakänti, jan ukasti, Sidón uraqinkir Sarepta markankir ijma warmin ukar khithatakänwa.
- 27 Ukhamarakiw Eliseo profetan urunakapanxa, waljaniw lepra usun jaqinakax Israel markan utjäna, ukampis jupanakat janiw maynis k'umarachatäkänti, jan ukasti, Siria uraqinkir Naamán chachakiw k'umarachat uñjasäna.
- 28 Uk ist'asinsti sinagogankirinakax taqiniw jupatak arusipxäna.
- 29 Jesusarux markat anqäxaruw alissupxäna, kawkhar sayt'atakäntix uka markax uka qullu pataruw irsupxäna, ukawjat Jesusar nukt'añataki.
- 30 Ukampis Jesusax jupanak taypinjam mistuwayasin sarxäna.
- 31 Ukatsti Jesusax Galileankir Cafarnaúm sat markaruw sarxäna; ukansti sábado urux jaqinakaruw yatichäna.
- 32 Jupanakasti Jesusan arunakap ist'asin wal muspharapxäna, munañan kankañampi yatichatap layku.
- 33 Sinagogansti mä ñanqha ajayun mantat jaqiw ukankaskäna; ñanqha ajayusti jach'at art'äna:
- 34 — Nazaretankir Jesús, ¿kuna lurañamas nanakamp utji? ¿Nanakar tukjirit jutta? Nayax uñt'smawa, jumax Diosan Yuqapätawa — sasa.
- 35 Jesusasti ñanqha ajayurux akham sasaw tuqinuqäna: — ¡Amukt'am, aka jaqitsti mistum! — sasa. Ukapachaw ñanqha ajayux taqinin uñjkañ jaqirux uraqir jaqunüküna, ukat jan usuchjasaw jaqit mistuwayxäna.
- 36 Taqiniw mulljasipxäna, ukatsti jupanakkamaw parlarasipxarakäna: — ¿Kuna arunakarak akasti? ¡Aka jaqix munañan kankañampi, ch'amapampix ñanqha ajayunakar alissukirakisä! — sasa.
- 37 Ukatsti taqi ukxa tuqinakan Jesusxat parlasirkamakänwa.
- 38 Sinagogat mistxasinsti Jesusax Simonan utaparuw mantäna. Simonan taykch'ipax phuthuti usumpi usuntatänwa, ukat Jesusarux qullt'añapatak achikt'apxäna.
- 39 Jesusasti jupa tuqir alt'asin uka usuparux tuqinuqäna, ukat ukspachaw uka usupax apaqtxäna. Ukspachaw jupax sayt'asäna, ukat jupanakar maq'a churarakäna.
- 40 Inti jalantarusti jaqinakax kunayman usutanakaruw Jesusan ukar apanipxäna; jupasti sapaqat mayniruw amparapampi luqxatas k'umarapxayäna.

41 Ñanqha ajayunakasti walja usutanakat akham arnaqt'asisaw mistxapxäna: — ¡Jumax Diosan Yuqapätawa! — sasa. Ukampis Jesusax uka ñanqha ajayunakarux tuqinuqänwa, janiw jupanakarux arsuykänti, jupanakan Cristötap yatipxatap layku.

42 Willjtanxipansti, Jesusax markat anqäxar mä ch'usawjaruw saräna. Ukampis jaqinakax jupar wal thaqhapxäna. Jikxatasinsti, janiw yaqha tuqir sarayañ munapkänti,

43 Jesusasti jupanakarux sänwa: — Diosan qhapaq markapat yaqha markanakar yatiyir sarañaxax wakisirakiwa, ukatak khithanitarakïtwa — sasa.

44 Ukhamaw Jesusax Judea uraqin utjir sinagoganakan yatichas sarnaqäna.

Lucas 5

1 Mä kutix Jesusax Galilea quta thiyankaskänwa; ukarusti walja jaqipuniw tantthaptanina, juparux uksat aksat ñiqjapxäna, Diosan arunakap ist'añataki.

2 Ukatsti Jesusax uka quta thiyän pä ch'usa bote uñjäna. Chawlla katurinakax uka botenakat mistunisin qänanakap t'axsusipkäna.

3 Jesusasti mä boteruw mantäna, uka botex Simonankänwa, juparusti quta lakat manqhawjar jithintayañapatakiw mayina. Boter qunt'asisinsti, ukawjatpach jaqinakar yatichäna.

4 Yatichañ tukuyxasinsti Simonaruw säna: — Jichhax aka bote juk'amp manqhar irpaqam, ukatsti chawlla katsuñatak qänanakam jaquntam — sasa.

5 Simonasti Jesusarux sänwa: — Yatichiri, arum paqariw irnaqapxta “chawlla katsuñäni” sasa, ukatsti janiw kunsä katupkti; ukampis juman arsutamaruw qänanak jaquntä — sasa.

6 Jaquntasinsti, walja chawlla katsupxäna, qänanakasti niya ch'iyjtirjamänwa.

7 Ukat yaqha botenkaskirinakar khiwnaqas jawsapxäna, yanapir jutañapataki. Jupanakasti jutasinxa, paypach boteruw phuqt'apxäna, botenakasti niyapuniw umarux utjantäna.

8 Uk uñjasinsti, Simón Pedrox Jesusan nayraqatapar killt'asisin säna: — ¡Tatay, nayat jithiqtita, jucharar jaqïtwa! — sasa.

9 Simonampi, mayninakampisti ukataq chawlla katsupxatap laykux, wali mulljatäpxänwa.

10 Zebedeon yuqanakapa Santiagompi Juanampis wali mulljatäpxarakinwa, jupanakasti Pedromp chik irnaqirinakänwa. Jesusasti Simón Pedrorux siwa: — Jan axsaramti, jichhat uksarux jaqinak katüta — sasa.

- 11 Ukatsti quta thiyar botenak apasinxa, taqi kun apanukusaw Jesusamp sarxapxäna.
- 12 Mä urusti, kunapachatix Jesusax mä markankaskän ukkhaw lepra usun mä jaqix jupan ukar purinina; Jesusar uñkatasin uraqkam ajanup alt'asaw achikt'asina: — Tatay, munasmamax, qullt'asitasmawa — sasa.
- 13 Jesusasti juparux amparapampiw llamkt'äna, akham sasa: — Muntwa, q'umachatäxam — sasa. Ukspachaw lepra usupax chhaqtawayxäna.
- 14 Jesusasti juparux iwxt'änwa: — Janiw khitirus uk yatiyätati, jan ukasti sacerdoter uñstir saram. Kunjämatix Moisesan arsutaparjam k'umaraptasin luqta churañäkix ukham churam, ukhamat sacerdotenakan usumat k'umaräxatam yatxañapataki — sasa.
- 15 Ukampis Jesusan taqi ukanak luratapax juk'ampiw yatisina, ukatsti walja jaqirakiw jupar ist'irix jutapxäna, ukhamarak usunakapat qullatäñatakisa.
- 16 Ukampis Jesusax ch'usawja chiqanakaruw Tatitur mayisir saräna.
- 17 Mä urux, Jesusax yatichaskänwa, ukansti fariseonakampi, kamachi yatichirinakampiw qunt'atäsipkäna; jupanakasti Galileata, Judeata, Jerusalenat jutapxatayna. Tatitun ch'amapasti usutanak k'umaraptayañ tuqiw Jesusan uñstäna.
- 18 Ukatsti mä qawqha jaqinakaw mä suchu jaqir Jesusan ukar kallanipxäna. Jupanakasti uta manqhir kallantasin Jesusan nayraqatapar puriyañ munapxäna,
- 19 ukampis janiw kawki chiqas kallantañjamäkänti, jaqin phuqhantatäta layku; ukhamasti uta pataruw mistupxäna, uta pata p'iyantasinisti suchu jaqirux Jesusan nayraqataparuw warkuntapxäna.
- 20 Jesusasti jupanakan iyawsañanipxatap yatisinxa, suchu jaqirux sänwa: — Jilata, juchanakamax pampachatäxiwa — sasa.
- 21 Uk ist'asinsti, kamachi yatichirinakampi, fariseonakampix akham sasaw lup'ipxäna: “¿Khitirak aka jaqisti ukham ñanqha arsuñapatakisti? Dios sapakiw juchanak pampachaspaxa” sasa.
- 22 Ukampis kuntix jupanakax lup'ipkän uk Jesusax yatänwa, ukat sarakina: — ¿Kunatsa jumanakax ukham lup'isipkta?
- 23 ¿Kawkiris juk'amp jasakixa: “Juchanakamax pampachataw” sañati, jan ukax, “Sayt'asim ukat sarxam” sañacha?
- 24 Ukhamasti, Jaqin Yuqapan akapachan juchanakat pampachañatak ch'amanitap jumanakarux uñacht'ayapxäma — sasa. Ukat uka suchu jaqirux säna: — Jumaruw sisma, sayt'asim, ikiñam apxarusis utamar sarxam — sasa.

- 25 Ukspachaw jupanakan nayraqatapan uka suchu jaqix sarthapina, ikiñap apxarusisin Diosar yupaychasaw utapar sarxäna.
- 26 Uk uñjasinsti, taqiniw muspharat uñjasipxäna, Diosaruw yupaychapxarakäna, ukatsti wali axstart'asaw sapxäna: — Jichhürux wali muspharañanakpun uñjtanxa — sasa.
- 27 Aka qhipatsti, Jesusax ukawjat mistusin Roma markatak qullqi apthapir mä jaqiruw uñjäna. Jupax Mateo satänwa, qullqi apthapiñäkis ukkhan qunt'atäskänwa. Ukat Jesusax jupar säna: — Arkita — sasa.
- 28 Ukat jupax sartasin, taqi kun apanukusaw Jesusamp chik sarawayxäna.
- 29 Ukxarusti Mateox utapan mä jach'a manq'añ Jesusatak wakichayäna; Roma markatak qullqi apthapirinakampi, yaqha jaqinakampi kunaw uka chiqan manq'asiñatak qunt'asipxäna.
- 30 Ukampis fariseonakampi, kamachi yatichirinakampix, Jesusan yatiqirinakaparuw jisk'achapxäna. Ukat jupanakarux sapxarakäna: — ¿Kunatarak jumanakasti qullqi apthapirinakampi, juchararanakamp manq'asipkta, umasipktasti? — sasa.
- 31 Jesusasti jupanakarux sänwa: — K'umar jaqinakax janiw qullir munapkiti, jan ukasti, usutanakaw qullir munapxi.
- 32 Janiw nayax aski jaqinak jawsir jutkti, jan ukasti juchan jaqinak jawsiriw jutta, jupanakan juchanakapat Diosar kutikipstañapataki — sasa.
- 33 Jupanakasti Jesusaruw sapxäna: — Bautisir Juanan arkirinakapampi, fariseonakan arkirinakapampix wal ayunapxi, Tatiturus wal mayisipxaraki, ukampis yatiqirinakamax manq'asipki umasipki ukhamakisipkarakisä — sasa.
- 34 Jesusasti jupanakarux sarakinwa: — Jumanakasti ¿jaqichasir waynan ukankkipan jaqichasiwir jawsatanakar ayunayapxasmati?
- 35 Ukampis jaqichasir waynar irpasxañ urux purininiwa, ukkhaw jawsatanakax ayunapxani — sasa.
- 36 Ukhamarakiw aka amuyt'äwi churi: — Janiw khitis machaq isit khuchhuqas ukampix mirq'i isir ch'ukxatkiti. Ukham luran ukkhasti, machaq isix jan kunatak askiniwa, ukhamarus machaq isit khuchhuqatampi mirq'i isir ch'ukxatatax jan wal uñaqayaspa.
- 37 Janirakiw khitis machaq vino mä mirq'i lip'ichit lurata vino wayaqarux warantkaspati, ukham luraspa ukax chhuyu vinox mirq'i lip'ichit lurata wayaqarux phallayaspawa, ukatsti vinosä, lip'ichis inamayaruw tukusispa.
- 38 Ukatpï chhuyu vinox machaq lip'ichit lurat wayaqar imañax wakisixa.

³⁹ Janirakiw khitis jayan vino umt'asax chhuyu vino munkaspati, jan ukasti siwa: “Jayan vinox juk'amp sumawa” — sasa.

Lucas 6

¹ Mä sábado urusti, Jesusax trigo yapu taypi saraskäna. Yatiqirinakapasti uka taypi sarkasax trigo achunak k'ichirapxäna, ukatsti amparanakapampi khakhurasaw manq'apxäna.

² Fariseonakasti uk uñjasax Jesusaruw jiskt'apxäna: — ¿Kunatarak jumanakasti kunatix sábado urun jan lurañäki uk lurapxtasti? — sasa.

³ Jesusasti jupanakarux sarakinwa: — ¿Janit jumanakasti uñxatapkta kuntix Davidax masinapakamp manq'at awtjatax lurkän uksti?

⁴ Davidax Diosan utaparuw mantäna, ukatsti Diosar luqtat t'ant'a aptasin jupampi masinapakampix manq'antapxäna, uka t'ant'ax sacerdotenakan manq'añapakikchän ukasa.

⁵ Ukxarusti saskakinwa: — Jaqin Yuqapax sábado urxarus munañanirakiwa — sasa.

⁶ Qhipa sábado urunsti, Jesusax sinagogaruw mantäna ukat yatichañ qalltäna. Ukansti kupi ampar jan aytir jaqiw ukankaskäna;

⁷ kamachi yatichirinakampi, fariseonakampisti Jesusarux jamasat uñch'ukisipkäna sábado urun qullanit janicha uk yatiñataki, ukhamat jupar juchañchañataki.

⁸ Ukampis Jesusax kuntix jupanakax lup'ipkäna uk yatisinxä, ampar jan aytir jaqiruw säna: — Sartasim, khä taypir sayt'asim — sasa. — Uka jaqisti sartasin iyawsasaw ukkhar sayt'asina,

⁹ Jesusasti mayninarux sarakinwa: — May jiskt'apxäma: ¿Kuna lurañas sábado urun wakisi, aski lurañati, jan ukax ñanqha lurañacha? ¿Jaqir jiwañat qhispiyañati, jan ukax jiwayañach wakisi? — sasa.

¹⁰ Ukapachaw Jesusax jupar muyuntatakän ukanakar uñkatasin usut jaqirux säna: — Amparam ayatatam — sasa. Jupasti iyawsasaw amparap ayatatäna, amparapasti k'umaräxänwa.

¹¹ Uka jaqinakasti uk uñjasax wal arusipxäna, ukatsti jupanakkamaw jiskt'asipxäna: ¿Kamachañänis aka Jesusaruxa? sasa.

¹² Khä urunakan Jesusax mä qulluruw Tatitur mayisir saräna, ukansti arum paqariw Diosat mayisina.

¹³ Urjtanxipansti yatiqirinakaparuw jawsäna, ukatsti tunka payaniruw ajllina, jupanakarux “apostolunaka” sasaw sutichäna.

- 14 Jupanakasti akirinakänwa: Simón, juparusti Jesusax Pedro sasaw sutichäna; Andrés, Simonan jilapa; Santiago, Juan, Felipe, Bartolomé,
- 15 Mateo, Tomás, Santiago, Alfeon yuqapa, Simón, juparux cananeo sapxirinwa.
- 16 Judas, Santiagon yuqapa, ukhamarak Jesusar aljantir Judas Iscariote.
- 17 Jesusax yatiqirinakapampiw qullut saraqanina, mä pamparuw purina. Ukansti jupan walja arkirinakapaw tantacht'asina, ukhamarakiw Judeata, Jerusalemata, Tiro, Sidón ukxa lamar quta thiyanakat jutapxatayna.
- 18 Jupanakasti Jesusar ist'iri, usunakapat qullatänatakiw jutapxatayna. Khitinkatix ñanqha ajayunakan t'aqhisiyatäpkän ukanakas k'umarachatäpxarakinwa.
- 19 Jaqinakasti taqiniw Jesusarux llamkt'añ munapxäna, ch'amapampi taqinirus jupan waliptayatap layku.
- 20 Jesusasti yatiqirinakapar uñkatasaw säna: “Kusisiñanipxtaw jan kunaninakaxa, Diosan qhapaq markapax jumanakankiwa.
- 21 “Kusisiñanipxtaw manq'at jichha awtjayasirinakaxa, jumanakasti sist'atäxapxätawa. “Kusisiñanipxtaw jichha jachirinakaxa, qhiparusti larusipxätawa.
- 22 “Kusisiñanipxtaw kunapachatix jaqinakax uñisipkätam, jupanak taypit jaqunukupkätam, kunayman jan wali sapkätam, sutinakamsa ñanqha sutjam amuyapkani, Jaqin Yuqap layku ukapachaxa.
- 23 Wal kusisipxam, uka t'aqhisiñ urun k'uchisipxam, jumanakasti alaxpachan jach'a waxt'äwi katuqapxäta; uka jaqinakan nayra awkinakapax uka pachparak profetanakarux lurapxäna.
- 24 “Ukampis ¡qamirinaka, kunakipkätä, kusisiñanakam niyaw katuqxapxtaxa!
- 25 “¡Ay, kunakipkät jichha sist'atanaka, jumanakax awtjayasipxätawa! “¡Ay, kamachapkakit jichha larusirinaka, jumanakax llakisiñatsa jachapxätawa!
- 26 “¡Ay, kunakipkätä, kunapachatix taqinis jumanakar jach'achapkätam ukapachaxa, nayra awkinakapax uka pachparak k'ari profetanakar lurapxäna!
- 27 “Ukampis khitinkatix ist'apkista ukanakarux sapxsmawa: Uñisirinakamarux munapxam, uñisipktam ukanakarux aski lurapxam,
- 28 ñanqhachirinakamarux suma arumpi kutt'ayapxam, p'inqachjirinakamatakix Diosat mayipxam.
- 29 Maynitix maysa ajanumat nuwantätamxa, maysampachat nuwantayasim; maynitix patxa isim iqarätamxa, manqha isimampach churxam.

- 30 Khitis jumat kunsä maykätam ukarux churam; khitis jumat kunsä aparätamxa, jan kutt'ayxit samti.
- 31 Kunjämtix jumanakax mayninakamp uñjatän munapxtaxa, ukhamarakiy jumanakax mayninakarux uñjapxam.
- 32 “Jumanakatix jumanakar muniriruk munapxätaxa, ¿kuna askirak lurapxtasti? Juchararanakas uk luraskarakiwa.
- 33 Jan ukax, jumanakatix aski lurapktam ukanakaruki aski lurapxäta ukaxa, ¿kuna askirak lurapxtasti? Juchararanakas ukham luraskarakiwa.
- 34 Jumanakatix juk'amp katuqañatak khitirus mayt'apxsta ukampix ¿kuna askirak lurapxtasti? Juchararanakas jucharar masinakat juk'amp katuqañatakix mayt'asipkarakiwa.
- 35 Ukampis jumanakax uñisirinakamar munapxañamawa, aski lurapxañamaraki, jan kun katuqañ suyusak mayt'apxam. Ukhamat jumanakan katuqañamax jach'äni, jumanakasti Alaxpach Dios Awkin wawanakapäpxätawa. Diosax jupar jan yuspagaririnakatsa, juchararanakatsa khuyapt'ayasiwa.
- 36 Jumanakax khuyapayasiripxam, kunjämtix Awkimax khuyapayasiriki ukhama.
- 37 “Jan yaqhanakarux juchañchapxamti, Diosasti janirakiw jumanakarux juchañchapkätamti. Pampachapxam, Diosasti pampachapxarakitamwa.
- 38 Yaqhanakarux churapxam, jumanakarusti Diosaw churapxätam. Diosasti wayaqanakamarux wali phuqt'at churapxätam, suma thalantt'ata, limintt'ataraki. Kunjämtix yaqhanakarux lurapkäta uka pachparak Diosax jumanakampix lurani”.
- 39 Jesusasti aka uñtasiwit amuyt'ayi: “¿Mä juykhu jaqisti, juykhu masiparux irpaspati? ¿Janit panpachani mä p'iyar jalantapkasaxa?
- 40 Janiw khiti yatiqiris yatichiripat juk'ampikiti, yatiquañ tukuyxaspa ukkhakiw yatichiripjamäxaspa.
- 41 “¿Kunatsa jilaman nayrapan jisk'a q'añux utjki uk uñch'uktaxa, nayraman jach'a lawa utjki uka janir apskasaxa?
- 42 ¿Kunjämarak jilamarusti sañ muntasti, 'Jilata, nayramat uka jisk'a q'añu apst'äma' sasa, juman nayraman mä jach'a lawa utjaskipansti? ¡K'ari chuyman jaqi!, nayraqat nayramankkis uka jach'a lawa apsusim, ukat jumax jilaman nayrapan jisk'a q'añux utjkis uk apsuñatak sum uñjäta.
- 43 “Janiw suma quqax jan wali achunak churirix utjkaspati, janirakiw jan wali quqas suma achu churirix utjkaspati.
- 44 Ukhamasti sapa quqapï achupat uñt'ataxa: janiw higo achux ch'aphinakat pallaraskiti, janirakiw uva achunakas ch'aphirar alinakat apthapiskiti.

45 Suma jaqix sumanak arsu, suma chuymanitap layku, qhuru jaqisti jan walinak arsuraki, jan wali chuymanitap layku. Ukhamasti kunatix chuymapan phuqt'atäki ukat parli.

46 “¿Kunatarak jumanakasti: ‘Tatay, Tatay’ sapxista, ukat janirak kuntix sapksma uk lurapktasti?

47 Nayax sapxsmawa, khilitix nayar jutki, ist'karakitu, ukat kuntix siskta uk lurkaraki ukaxa,

48 manqha allsusin mä qarqa patxar utacht'asir jaqimp sasiwa. Kunapachatix may jawirax wal sartanki ukkhaxa, umax ch'amampiw uka utarux jaqkatti, ukatsti janirakiw unxtaykiti qarqxankatap layku.

49 Ukampis khilitix ist'kitu, ukatsti janirak kuntix siskta uk lurki ukax, ch'alla patar utachasir jaqimpi sasiwa; ukarusti jawirax wal sartanisin uka utar jaqkatti, ukat uka utarux tinkuyi, ukhamat q'al t'unjasiwayi”.

Lucas 7

1 Jesusasti jaqinakar yatichañ tukuyxasinxa, Cafarnaúm markaruw sarxäna.

2 Uka markansti romano ejercitonkir capitanaw uywatapamp jakäna, juparusti wal munasina. Uka uywatasti niya jiwirpach wali usuntatänwa.

3 Kunapachatix capitanax Jesusxat parli ist'kän ukkhasti, judionakan jiliriparuw Jesusar achikt'ir khithäna uywatapar k'umaraptayir jutañapataki.

4 Jupanakasti Jesusar jak'achasisin wal achikt'apxäna: — Aka capitanar yanapt'añamax wakisiwa;

5 jupax markasar muniriwa, jupa kipkaw jiwasan sinagogas lurayaraki — sasa.

6 Jesusasti jupanakampiw saräna, niya utar jak'achkipan capitanax mä qawqha masinakap khitsunina Jesusar akham siri: “Tatay, jan mayjt'asimti, janiw nayax askikti utaxar mantañamatakixa;

7 ukat naya kipkas jumar jikxatir jutañarux jan uchaskti. Ukampis mä aruk arsum, uywataxasti k'umaräxaniwa.

8 Naya kipkaw jilirinakan munañapankarakta, soldadonakas nayan apnaqatarakiwa. Kunapachatix jupanakat maynirux sistxa ‘saram’ sasaxa, ukspachaw sari; maynirutix ‘jutam’ sistxa, ukspacharakiw juti; uywataxarutix kuna lurañarus khitta ukkhaxa, luriwa” sasa.

9 Jesusasti uk ist'asin walpun uka jaqit muspharäna, ukat jupar arkir jaqinakar uñtasin sarakina: — Israelitanak taypinsti janiw aka jaqjam wali iyawsañan jikxatkti — sasa.

10 Khithatanakax utar kuttxasin uka uywatarux k'umar jikxatxapxäna.

- 11 Uka qhipatsti, Jesusax Naín sat markaruw saräna. Yatiqirinakapampi, walja jaqinakamp chikt'ataw saräna.
- 12 Marka jak'ar purkipansti, mä jiwatar imt'anxañatak kallasipkir uñjäna, uka jiwatax mä ijma warmin sapa yuqall wawapänwa. Markatsti walja jaqinakaw jupamp chika sarapxäna.
- 13 Uk uñjasinsti Tatitux jupat khuyapt'ayasin uka warmir säna: — Jan jachamti — sasa.
- 14 Ukatsti Jesusax jiwatar jak'achasisin kallapuruw llamkt'äna, uka jiwat kallirinakax sayt'apxänwa. Jesusasti jiwatarux sänwa: — Wayna, jumaruw nayax sisma, ¡sartam! — sasa.
- 15 Jiwatasti ukspachaw qunthapäna, parlañ qalltarakäna, ukat Jesusax taykapar katuyxäna.
- 16 Uk uñjasin taqiniw axsarthapixäna, ukat Diosar yupaychañ qalltapxäna akham sasa: — Mä jach'a profetaw jiwaw taypin uñsti. Diosaw juti markapar yanapt'iri — sasa.
- 17 Jesusan jiwatar jaktayatapasti, taqi Judea uraqpachana, uka jak'anakampachan yatisäna.
- 18 Bautisir Juanax taqi akanak yatxatäna, juparusti arkirinakapaw yatiyapxatayna. Ukat jupanakat panir jawsi,
- 19 jupanakarusti Jesusan ukaruw khithäna, jutañapäkän uka Cristox jupäpachati, jan ukax yaqharuch suyañapäsipki uk yatxatiri.
- 20 Juanan khithatanakasti Jesusar jak'achasisin sapxäna: — Bautisiri Juanaw jumar jiskt'ir khithanipxitu: “¿Jumätati jutañapäki uka Cristoxa, jan ukax yaqharuch suyapxäna?” — sasa.
- 21 Ukham jiskt'apkipan Jesusax walja usutanakaruw k'umaraptayäna, t'aqhisinänakata, ñanqha ajayunakat qhispiyäna, walja juykhunakaruw uñjayäna.
- 22 Ukat Jesusax jupanakar säna: — Sarapxam, ukatsti kuntix uñjapka, ist'apkarakta ukanak Juanar yatiyanipxam. Kunjämtix juykhunakax uñjki, kayu usutanakas sarnaqki, lepra usuninakas q'umachat uñjaski, uqaranakas ist'ki, jiwatanakas jaktki, jan kunaninakarus qhispiyasiñ arunakax churatäkaraki taqi ukanak yatiyapxam.
- 23 ¡Nayar arkasin jan mayjt'asirix kusisiñaniwa! — sasa.
- 24 Juanan khithanakap sarxipansti, Jesusax jaqinakaruw Juanat parlañ qalltäna, akham sasa: “¿Kun uñjiris jumanakax wasarar sarapxta? ¿Thayan unuqiyat mä suqusar uñjiriti?”

- 25 Jan ukax, ¿kun uñjirich sarapxta? ¿Mä suma isimp isthapit jaqir uñjiriti? Jumanakax sum yatipxta, suma isimp isthapisirinaka, kusisiñanakan jakirinakax reynakan utapankapxiwa.
- 26 Ukhamasti, ¿kun uñjiripunirak sarapxtasti? ¿Mä profetar uñjiriti? Jisa, chiqapuniskiwa, jupasti mä profetat sipan juk'ampiwa.
- 27 Khittitix Qillqatan siski ukax Bautisir Juanawa: 'Nayax yatiyirixaruw juman nayraqatamar khithanta, jumatak thakhi wakichañapataki'.
- 28 Nayasti sapxsmawa, taqi jaqinak taypin Bautisir Juanat sipan juk'amp jach'a profetax janiw utjkiti; ukampis, Diosan qhapaq markapan juk'amp jisk'äki ukax jupat sipan juk'amp aytatawa" sasa.
- 29 "Bautisir Juanar ist'irinakasa, Roma markatak qullqi apthapirinakas Juanampiw bautisayasipxäna, kuntix Diosax siskatayna uk phuqhañataki;
- 30 ukampis fariseonakampi, kamachi yatichirinakampix, janiw Juanampix bautisayasipkänti; uk lurasasti, Diosax jupanakatak lurañ munkän uk jisk'achapxäna.
- 31 "Tatit Jesusasti sänwa: ¿Kunampirak uñtasiyästi jichhürunakan jakir jaqinakarusti? ¿Kunar uñtatäpxarakisti?
- 32 Plazan anatañatak qunt'asir wawanakar uñtatäpxiwa, jupanakax wawa masinakaparuw arnaqapxi akham sasa: 'Pinkill phust'arapipxma, jumanakasti janiw thuqhupktati; llakiskañ q'uchunak q'uchurapipxma, jumanakasti janiw jachapktasa.'
- 33 Bautisir Juanaw juti, jupasti janiw t'ant'a manq'känti, janirakiw vino umkänti; jumanakasti: 'Ñanqha ajayuniw' sapxaraktawa.
- 34 Ukxarusti Jaqin Yuqapaw juti, jupasti manq'iwa, umarakiwa, jumanakasti: 'Wali manq'iri, umiriwa' sapxtawa; jucharananakampin, qullqi apthapirinakampin masipawa sapxaraktawa.
- 35 Ukampis Diosan yatiñapax khitinakatix yatiñanipki ukanak tuqiw uñacht'ayasi".
- 36 Fariseonakat mayniw manq'añatak Jesusar jawsayäna, ukat Jesusax utapar saräna. Purisinsti manq'añatak wakichatäkän ukkharuw qunt'asina,
- 37 ukatsti uka pachpa markan mä jan wali sarnaqir warmiw utjäna, jupasti fariseo jaqin utapan Jesusan manq'ir saratap yatitayna, ukat jupax mä suma q'apkir qulla apt'ataw purinina.
- 38 Jacht'asisaw Jesusan kayupawjar qunt'asina, ukatsti jachapampiw Jesusan kayup jariqäna. Ukatsti ñik'utapampiw wañsuyarakina, ukat jamp'att'asin uka q'apkir qullampix Jesusan kayuparuw warxatäna.

- 39 Uk uñjasinsti, Jesusar jawsayir fariseo jaqix chuymapan lup'ina: “Jupatix chiqpach mä profetäspaxa, khilitix jupar llamkt'ki ukan jan wali jaqitap amuyasispawa, aka warmix jan wali sarnaqir warmichixaya” sasa.
- 40 Ukat Jesusax fariseo jaqirux säna: — Simón, may sañaxaw jumar utjitu — sasa. — Fariseo jaqisti sarakinwa: — Yatichiri, saskakita — sasa.
- 41 Jesusasti sänwa: — Pani jaqiw mä qullqi mayt'ir jaqir manüpxäna. Maynix phisqa patak qullqi mayt'asitayna, mayniristi phisqa tunka mayt'asirakitayna;
- 42 uka manu jan phuqhirjamäpxipansti, qullqi mayt'ir jaqix panpachaniruw manupat pampachatayna. Jichhax sita, jupanakat ¿kawkiris qullqi mayt'ir jaqirux jil munaspacha? — sasa.
- 43 Simonasti juparux sänwa: — Nayan amuyataxat jila manunikänsa ukaw jil munaspachaxa — sasa. Jesusasti sarakinwa: — Walik sasktaxa, ukhamapuniskiwa — sasa.
- 44 Ukatsti Jesusax warmir uñtasin Simonaruw säna: — ¿Aka warmirux uñjtati? Nayax utamaruw mantanta, ukatsti janiw nayarux mä juk'a umsa kayunakax jariqasiñatak churkistati; ukampis aka warmix jachapampiw kayunakax jariqitu, ñik'utapampiw wañsuyaraki.
- 45 Janiw jumax jamp'at'kistati, ukampis aka warmix mantanki ukkhatpach jan qarjasisaw kayunakax jamp'ati.
- 46 Jumax janiw kuna qullampis p'iqixat warxat'kistati, ukampis aka warmix suma q'apkir qullampiw kayunakaxar warxati.
- 47 Ukat nayax sisma, walja juchanakapat pampachatäsin nayarux wal munasitu; ukampis khilitix juk'ak pampachatäki ukax juk'akirak munasiñap uñacht'ayi — sasa.
- 48 Ukatsti warmirux sänwa: — Juchanakamax pampachatäxiwa — sasa.
- 49 Jupamp chik manq'añatak jawsayatanakasti, jupanakkamaw aruskipasipxäna: — ¿Khitirak aka jaqisti juchanak pampachañatakisti? — sasa.
- 50 Ukampis Jesusax warmir saskakinwa: — Iyawsatam laykuw qhispiyatäxtaxa, jichhax kusionak sarxam — sasa.

Lucas 8

- 1 Uka qhipatsti, Jesusax jach'a markanakana, jisk'a markanakan Diosan qhapaq markapan suma arunakap yatichasaw sarnaqäna. Tunka payan yatiqiripax jupamp chikaw sarapxäna,

- 2 ñanqha ajayunakata, usunakat k'umaraptaykatayna uka yaqhip warminakas sarapxarakinwa. Jupanak chikasti Magdala markankir María, khittitix paqallqu ñanqha ajayunakax mistkatayna uka;
- 3 ukhamaraki Cuza sat chachan Juana warmipa, Cuzax Herodesan yänakap apnaqir'inwa; Susanampi, yaqha warminakamp kuna, khitinakatix yänakapampi yanapapkän ukanaka.
- 4 Markanakat walja jaqipuniw Jesusar uñjir jutapxäna. Ukat jupax mä uñtasiwit jupanakar parläna:
- 5 “Mä yapuchir jaqiw phawir mistuwayi. Phawkasinsti, yaqhip jathax thaxxaruw puri, ukasti taksutaw uñjasi, ukatsti jamach'inakaw pallthapiwayxi.
- 6 Yaqhip jathasti qalarar taypiruw puri; kunapachatix uka jathax misturxi ukkhasti, mäkiw wañsuwayxi jan umanitap layku.
- 7 Maya jathanakasti ch'aphinak taypiruw puri, ukatsti uka jathamp chik mistur ch'aphinakaw ukarux chhaqtayxaraki.
- 8 Ukampis mä yaqhip jathax suma laq'awjaruw puri; jilsusinsti, suma achu churi, sapa mayatsti patakar kunaw achu.” Uk sasinsti, Jesusax jach'at jupanakarux säna: “¡Jumanakatix ist'añ munapxstaxa, ist'apxam!” sasa.
- 9 Ukapachaw yatiqirinakapax jupar jiskt'apxäna: — Aka uñtasiwix ¿kun sañsa muni? — sasa.
- 10 Jesusasti jupanakar sarakinwa: “Jumanakarux Diosaw yatiyapxtam kunanakatix qhapaq markapan imantatäki ukanaka; ukampis mayninarux uñtasiwinak tuqiw parlta, uñjkasinsa jan uñjir tukupxañapataki, ist'kasinsa jan amuyt'apxañapataki” sasa.
- 11 “Aka uñtasiwix akham sañ muni: Jathax Diosan arupawa;
- 12 thakhir purki uka jathasti, khitinakatix Diosan arup ist'apki jupanakawa, ukat supayax jutasin uka arunak chuymapat apsuwayxi, ukhamat jan iyawsapxañapataki, jan qhispiyasipxañapatakiraki.
- 13 Qala taypir purir jathasti, khitinakatix Diosan arup ist'apki, kusisiñamp katuqapki jupanakawa, ukampis janiw wali saphintatäpkiti, mä qawqha urunakatakikiw iyawsapxi, yant'anak sartipansti qhiparuw kutt'awayxapxi.
- 14 Ch'aphinak taypir purir jathasti, khitinakatix aru ist'apki jupanakawa, ukampis juk'at juk'at kunayman llakisiñanakampi, qamir kankañampi, akapach kusist'añanakampiw atipjayasipxi, ukhamat achu jan churapkiti.
- 15 Suma laq'ar purir jathasti, khitinakatix taqi chuymamp Diosan arup ist'apki, ukarjam sarnaqapki jupanakawa, taqi ch'amamp sayt'apxatapat suma achunak churapxi.

- 16 “Janiw khitis mä micha qhantayasax phukhumpi k'umpxatkiti, janirakiw ikiñ manqharus uchkiti, jan ukasti alay chiqaruw uchi utar mantanirinakar qhant'añapataki.
- 17 Uka kipkapi, janiw kuna imantatas jan qhanstirix utjkaniti, janirakiw jamasankki ukas jan yatisirix utjkaniti.
- 18 “Ukhamasti, sum ist'apxam, khitintix utjki juparux juk'ampiw churasini; ukampis khitintix jan utjki jupatxa, kunatix utjañapäki ukampach apaqasini”.
- 19 Ukapachaw Jesusan taykapampi jilanakampix kawkhankkántix jupax ukkhar purinipxäna; ukampis janiw juparux jak'achasipkänti, walja jaqinak ukankatap layku.
- 20 Ukatsti mayniw Jesusar yatiyäna: — Taykamampi, jilanakampiw anqäxankaski, jumampiw jikisiñ munapxi — sasa.
- 21 Jesusasti jupanakar sarakinwa: — Khitinakatix Diosan arunakap ist'apki, ukat ukarjam sarnaqapki ukanakaw taykaxasa, jilanakaxasa — sasa.
- 22 Mä urux, Jesusax yatiqirinakampiw mä boter mantäna, ukat sarakina: — Quta khurkatar makhatañäni — sasa. Ukat botet sarapxäna,
- 23 ukham sarapkipan Jesusax ikt'xäna. Ukatsti qutan mä jach'a thayaw sartäna, jupanakarux wal mulljäna; thayasti umampiw boterux phuqhantäna, botex jalantañampirakänwa.
- 24 Ukat Jesusarux sartayapxäna: — ¡Yatichiri! ¡Yatichiri! ¡Botew jalantirjama! — sasa. Jesusasti sartasin mathapinakampiru, thayampiruw tuqinuqäna, ukatsti t'akurawayxänwa.
- 25 Ukatsti yatiqirinakaparux sarakinwa: — ¿Kawkinkis iyawsañanakamaxa? — sasa. Jupanakasti mulljataw muspharasipxäna, ukatsti maynit maynikamaw jiskt'asipxäna: — ¿Khitirakipach aka jaqisti, thayas, umas tuqinuqatax juparux jaysakirakisä? — sasa.
- 26 Ukatsti jupanakax Gerasa chiqaruw puripxäna, ukasti quta khurkatankiwa, Galilea uñkatasina.
- 27 Jesusan botet mistkipan markankir mä jaqix jupar jak'achasinäna. Aka jaqisti walja maranakaw ñanqha ajayunakan mantat sarnaqäna. Janiw isimpi uchasirikänti, janirakiw utansa jakirikänti, jan ukasti amay imatanak taypin jakäna.
- 28 Jesusar uñjasinsti jupan nayraqataparuw killt'asi, arnaqt'asisa: — ¡Jesús, alaxpachankir Diosan Yuqapa!, ¿kuna lurañamas nayamp utji? Achikt'assmawa, janiy t'aqhisiyistati — sasa.

- 29 Jesusan uka ñanqha ajayur jupat mistxañapatak arsutapat ukham säna. Walja kutiw uka ñanqha ajayux katuntatayna; jaqinakasti cadenanakampiw amparapata, kayupata wal ñach'antapxirina, ukampis jupax uk t'aqanuqakirinwa, uka ñanqha ajayusti juparux wasar chiqanakaruw jaltayirina.
- 30 Jesusasti juparux jiskt'änwa: — ¿Kuna sutinitasa? — sasa. Jupasti sarakinwa: — Legión satätwa — sasa. Uksti walja ñanqha ajayunak jupar mantapxatap laykuw ukham säna,
- 31 uka ñanqha ajayunakasti Jesusarux jan manqhapachar khithañapatakiw mayipxäna.
- 32 Uka qullunsti walja khuchhinakaw manq'asipkäna, uka ñanqha ajayunakax uka khuchhinakar mantañatakiw Jesusar achikt'asipxäna. Jesusasti jupanakarux uka khuchhinakar mantapxam sänwa.
- 33 Ukapachaw ñanqha ajayunakax jaqit mistxasin khuchhinakar mantxapxäna, uka khuchhinakasti mä qarqa patat chhukt'asaw qutar jalantapxäna, ukan umampi axskatas jiwarapxäna.
- 34 Khuchhi awatirinakasti ukham uñjasax mulljataw ukawjat jaltxapxäna, ukat markankirinakaru, pampankirinakar yatiyiriw sarapxäna.
- 35 Jaqinakasti kunatix luraskatayna uk uñjiriw mistunipxäna. Jesusan jak'apar purinisinsti, ñanqha ajayunakax mistkän uka jaqirux Jesusan jak'apar qunt'at jikxatapxäna, isthapita, suma amuyuniraki, uk uñjasasti jupanakax wal axsarapxäna.
- 36 Uñjirinakasti, kunjämtix Jesusax uka ñanqha ajayun mantat jaqiru waliptaykän uk yatiyapxäna.
- 37 Uk yatisinsti Gerasan utjir taqi jaqinakaw Jesusarux ukawjat sarxañapatak achikt'apxäna, jupanakan wal axsarapxatap layku. Ukat Jesusax boter mantasin sarawayxäna.
- 38 Ñanqha ajayunak mistut jaqisti Jesusarux jupamp chik sarañatakiw achikt'asina. Jesusasti juparux sänwa:
- 39 — Utamar sarxam, ukatsti kuntix Diosax jumamp lurki uka yatiyarakim — sasa. Uka jaqisti kuntix Jesusax jupamp lurkatayna uk taqi markpacharuw yatiyäna.
- 40 Kunapachatix Jesusax quta khurkatar purxän ukkhasti, jaqix wali kusionaw katuqäna, juparusti taqiniw suyasipkarakäna.
- 41 Ukaruw Jairo sat mä jaqix purinina, jupasti sinagogan mä jilirinwa. Jairosti Jesusan kayuparuw killt'asina, ukat utapar sarañapatak achikt'asina,

- 42 jupasti mä sapa imill wawanikinwa, niya tunka payan marani, uka imill wawasti jiwañampiskänwa. Thakhinjam sarkipansti, jupar arkir walja jaqinakaw Jesusarux ñiqjapxäna.
- 43 Uka jaqinak taypinsti mä warmiw utjäna, jupasti tunka payan maraw wila apa usumpi usurnukstatäna, jupasti qullirinakaruw taqi kunap inamay q'al tukjasitayna, janiw khitis juparux qullkataynati.
- 44 Jupasti qhipäxat Jesusar jak'achasisin isipat llamkt'äna, wila apa usupasti ukspachaw t'akt'awayxäna.
- 45 Ukat Jesusax jiskt'äna: — ¿Khitis llamkt'itu? — sasa. Taqiniw 'janiw khitis llamkt'ktamti' sapxäna. Pedrosti sänwa: — Yatichiri, jaqiw uksat aksat nukt'as ñiqjasktam — sasa.
- 46 Ukampis Jesusax saskakinwa: — Mayniw llamkt'itu, ch'amaxampi maynir qullatax amuyasta — sasa.
- 47 Warmisti, jan juk'amp imantasirjamäsin khathatt'asisaw Jesusan kayupar killt'asina. Ukatsti taqi jaqin nayraqatapan arsusina kunatsa llamkt'atayna, kunjämsa ukspach k'umar tukkatayna ukanaka.
- 48 Jesusasti juparux sänwa: — Waway, iyawsatam laykuw k'umaräxtaxa, jichhax sumak sarxam — sasa.
- 49 Jesusax parlaskakinwa; ukhamaruw maynix Jairon utapat purinina, ukat Jairorux säna: — Phuchhamax jiwxiwa; jan Yatichirirux juk'amp parlxaykxamti — sasa.
- 50 Jesusasti uk ist'asin juparux sänwa: — Jan axsaramti; iyawsakim, wawamax k'umaräxaniwa — sasa.
- 51 Utar purisinsti janiw khitirus jupamp chik mantaykänti, jan ukasti Pedro, Santiago, Juan, imill wawan awkiparu, taykaparu ukanakarukiw irpantäna.
- 52 Taqiniw wal jachasipkäna. Jesusasti jupanakarux sarakinwa: — Jan jachapxamti; janiw wawamax jiwatäkiti, jan ukasti ikiskiwa — sasa.
- 53 Jaqisti taqiniw jupat lariusipxäna jiwatapunitap yatisina.
- 54 Jesusasti imill wawan amparat katusin jach'at art'äna: — Imill wawa, sartasim — sasa.
- 55 Jupasti jaktanxänwa, ukspacharakiw sarthapina. Jesusasti manq'añ churapxañapatakiw mayina.
- 56 Awkipa, taykapasti wali muspharataw uñjasipxäna; ukampis Jesusax kunatix luraskatayna uk jan khitiw yatiyapxañapatakiw mayina.

Lucas 9

- 1** Jesusax tunka payan yatiqiriparuw tantacht'äna, ukat kunayman ñanqha ajayunakar alissuñataki, usutanakar qullañatakiw ch'amampi munañaniñamp churäna.
- 2** Jupanakarux Diosan qhapaq markapat parlapxañapataki, usutanak qullapxañapatakiw khithäna.
- 3** Jupasti sarakinwa: — Thakhitakix janiw thujrsa, wayaqsa, t'ant'sa, qullqsa, isinaksa apasipxätati.
- 4** Kawkir utantix qurpachasipkäta, uka utanak sarxañamkam qhiparapxäta.
- 5** Mä markantix jan katuqañ munapkätamxa, uka markat mistxapxam, kayunakaman laq'anakapsa thalarasiniwayapxam, jupanakatak jan wali arsuta uñacht'ayañataki — sasa.
- 6** Jupanakasti mistusinxa, taqi markanakaruw sarapxäna qhispiyasiñ arunak yatiyasa, usutanakar k'umaraptayasa.
- 7** Marka apnaqir Herodesax kunanakatix luraskän ukanak yatina; ukatsti ukanakat wal pächasina, yaqhipanakax “Bautisir Juanaw jiwatanak taypit jaktanxatayna” sapxänwa,
- 8** mayninakasti: “Elías profetaw uñstanpacha” sapxänwa, yaqhipanakasti: “Nayra profetanakat mayniw jaktanpacha” sapxarakinwa.
- 9** Herodes reyisti sänwa: — Naya kipkaw Juanan p'iqip apaqayta. Ukhamasti ¿khitixarakpach jupasti, jupxat taqi kunarakis ist'asixä? — sasa. Ukat Herodesax Jesusar wal uñjañ munäna.
- 10** Apostolunakax kuttanxasin kuntix lurapkatayna uk Jesusarux yatiyapxäna. Jesusasti jupanakarux Betsaida markaruw irpäna.
- 11** Jaqinakasti uk yatisin Jesusaruw arkapxäna; Jesusasti jupanakarux katuqarakinwa, Diosan qhapaq markapat yatichäna, usutanakarus k'umaraptayarakina.
- 12** Niya jayp'üxipansti tunka payan yatiqiripax Jesusar jak'achasisin sapxäna: — Jaqinakarux khithanukxam, uka jisk'a markanakan manq'añ thaqhasipxañapataki, ukan qurpachasiñapatakiraki, aka chiqan janiw kunas utjkiti — sasa.
- 13** Jesusasti jupanakarux sänwa: — Jumanakay manq'añ churapxamxa — sasa. Jupanakasti sapxarakinwa: — Phisqa t'ant'ampi pä chawllampikiw utjapxitu, alir sarapxirista ukkhax inas taqitak utjchispa — sasa.
- 14** Jaqisti niy phisqa waranqjamänwa. Jesusasti yatiqirinakaparux sarakinwa: — Phisqa tunkatkam qunurayapxam — sasa.

- 15 Jupanakasti ukham lurapxäna, taqinirakiw qunt'asipxäna.
- 16 Ukatsti Jesusax phisqa t'ant'ampi pä chawllampi aptasina, alaxpach uñtasin Diosar yuspagaräna, jlanuqasasti yatiqirinakaparuw churi jaqinakar lakintapxañapataki.
- 17 Taqiniw sist'asiñkam manq'apxäna, ukatsti jilt'anak tunka payan walaya apthapipxäna.
- 18 Mä urux, sapakiw Jesusax Diosat mayisiskäna; ukaruw yatiqirinakapax jutapxäna, ukat Jesusax jupanakar jiskt'äna: — Jaqix ¿khitiw sapxitus nayatxa? — sasa.
- 19 Jupanakax sapxänwa: — Yaqhipanakax: “Bautisir Juanaw” sapxtamwa; yaqhipanakasti: “Eliasaw” sapxtamwa. Mayninakasti: “Nayra profetanakat mayniw jaktanpacha” sapxaraktamwa — sasa.
- 20 Ukxarusti jupanakaruw jiskt'arakäna: — Jumanakasti, ¿khitiw sapxistasa? — sasa. Pedrosti juparux sänwa: — Jumax Diosan khithanit Cristo Tatitütawa — sasa.
- 21 Jesusasti walpun iwxt'äna jan khitirus uk yatiyapxañapataki.
- 22 Ukat sarakäna: — Jaqin Yuqapax wali t'aqhisiñapäniwa; jilir jaqinakana, sacerdotenakan jilirinakapana, kamachi yatichirinakan jisk'achatäniwa. Juparux jawayapxaniwa, ukampis kimsürut jaktani — sasa.
- 23 Ukxarusti taqiniruw sarakäna: — Maynitix nayar arkañ munchituxa, jupa kipkat armt'aspan, cruzap apt'at sapür arkitpan.
- 24 Jakañap qhispiyasiñ munirix apt'asiniwa, ukampis naya layku jakañap apt'asiristi qhispiyasiniwa.
- 25 Jaqitakix ¿kuna askirakispa aka uraqpachax jupankxaspa, ukat jakañap apt'asispa ukasti?
- 26 Ukampis maynitix nayata, arunakaxatsa p'inqaskani ukaxa, Jaqin Yuqapax jupat p'inqasirakiniwa kunapachatix jupax qhapaq kankañampi, Awkipan jach'a kankañapampi, qullan angelanakamp jutkani ukkhaxa.
- 27 Qhanak sapxsma, akankapki ukanakat yaqhipanakax janiw jiwapkaniti Diosan qhapaq markap janir uñjkasaxa — sasa.
- 28 Ukanak satapatsti niya kimsaqallqu uruw saraqxäna, ukapachaw Jesusax Diosar mayisir mä qullur makhatäna Pedrompi, Santiagompi, Juanampi kuna.
- 29 Diosar mayiskipansti, Jesusan ajanupax mayjaw tukuwayäna, isipas wali janq'u lliphipkiriw tukuwayarakäna;

- 30 ukapachaw pani chachanakax uñstanisin jupamp parlapxäna. Jupanakasti Moisesampi Eliasampinwa,
- 31 mä jach'a qhanan muyuntataw uñjasipxäna, jupanakasti Jerusalén markan Jesusan jiwañapxata, jaktañapxata, alaxpachar sarxañapat parlapxäna.
- 32 Pedrompi masinapakampisti, ikimpi atipjatäpkchün ukasa, uñnaqasipkakinwa, ukat jupanakax Jesusan jach'a qhanap uñjapxäna, ukhamarak Jesusampi chikäkän uka pani jaqirusa.
- 33 Kunapachatix uka jaqinakax Jesusat jithiqtawayapkän ukkhaw Pedrox säna: — Yatichiri, sumaw akankatasaxa. Kimsa chhujlla lurapxä; mayax jumataki, mayax Moisesataki, mayasti Eliasataki — sasa. Ukampis Pedrox janiw kun satapsa amuyaskänti.
- 34 Ukham parkipan mä qinayax jupanakar imantxäna, ukham qinay taypin jikxatastisasti wal axsarapxäna.
- 35 Ukapachaw qinay taypit mä arux ist'asina, akham sasa: “Akaw munat Wawaxaxa, jupar ist'apxam” sasa.
- 36 Uka aru ist'atatsti Jesús saparukiw uñjapxäna. Ukampis kuntix jupanakax uñjapkatayna ukanakat janiw khitirus yatiyapkänti.
- 37 Qullut qhipür saraqanxapxän ukkhasti, walja jaqiw Jesusar jikxatir jutapxäna.
- 38 Ukat jaqinak taypit mä chachax jach'at jupar art'äna: — Yatichiri, janiw ukhamämti, wawaxaruy uñxatt'arapita, jupa sapakiw wawaxaxa;
- 39 juparusti mä ñanqha ajayuw katunti ukaw akatjamat warariyi, wal thalayi, lakapatsti jupuq jutayi. Walpun t'aqhisiyi, janirakiw antutañ munkiti.
- 40 Yatiqirinakamaruw uka ñanqha ajay alissuñapatak achikt'asta, jupanakasti alissuñatakix janiw ch'amanipkiti — sasa.
- 41 Jesusasti sarakiwa: — ¡Ay, jan iyawsañan jan wali jaqinaka! ¿Kunapachkamas taqi akanak uñjasax jumanakampikiskäxa? Akar uka wawam irptanim — sasa.
- 42 Kunapachatix uka waynax Jesusan ukar niya jak'achasinkän ukapachaw ñanqha ajayux pampar liwinuküna; ukampis Jesusax uka ñanqha ajayuruw tuqinuqäna, uka waynarusti k'umaraptayxänwa, ukat awkipar katuyxarakäna.
- 43 Uk uñjasasti taqiniw Diosan jach'a kankañapat muspharapxäna. Jesusan luratanakapat taqin muspharatäsipkipansti, jupax yatiqirinakaparuw säna:
- 44 — Ak sum ist'apxam, janirak armasipxamti: Jaqin Yuqapax jaqinakan amparapar katuyatäniwa — sasa.

- 45 Ukampis yatiqirinakapax janiw kamsatapsa amuyt'apkänti, jupanakan amuyt'añapan jan qhanätap layku; ukhamarus uka arunaxtat jiskt'añsa axsarapxänwa.
- 46 Ukhamasti yatiqirinakapax: ¿Khitis jiwasanak taypin jilirini?, sasaw ch'axwapxäna.
- 47 Jesusasti jupanakan lup'itanakap amuyäna, ukat mä wawar jupa jak'ar sayt'ayäna,
- 48 jupanakarusti sarakinwa: — Khititix aka wawar sutixar katuqki ukax nayaruw katuqitu; khititix nayar katuqkitu ukasti khithankitu ukaruw katuqaraki. Ukhamasti khititix jumanak taypin juk'amp jisk'äki ukaw jach'ar tukuyatäni — sasa.
- 49 Ukat Juan yatiqiripax jupar sarakina: — Yatichiri, mayni jaqiruw sutiman ñanqha ajayunak jaqsur uñjapxta; juparusti nanakax jark'apxtwa, jan jiwasamp chik sarnaqatap layku.
- 50 Jesusasti jupanakarux sänwa: — Jan jark'apxamti, khititix jiwasatak jan achuski ukax jiwasampiskiwa — sasa.
- 51 Kunapachatix Jesusan alaxpachar makhatxañapax jak'anxän ukkhasti, jupax jan axsaraw Jerusalén markarux saräna.
- 52 Jesusasti, Samaria jak'an mä jisk'a markaruw khithanak nayraqat khithäna, uka chiqan qurpachasiñ jikxatapxañapataki,
- 53 samaritanonakasti janiw katuqañ munapkänti Jerusalenar saraskatap yatisina.
- 54 Santiagompi Juanampix uk uñjasin Jesusarux sapxänwa: — Tatay, ¿alaxpachat nina saraqayaniñanakaxti munta, ukat jupanakar nakhantañapataki, kunjämtix Elías profetax lurkän ukhama? — sasa.
- 55 Jesusasti jupanakar uñkatasin tuqitatäna:
- 56 Ukatsti yaqha jisk'a markaruw sarxapxäna.
- 57 Jupanak thakhi sarkipan mä jaqix Jesusar säna: — Tatay, kawwikamas jumaruw arkañ munsma — sasa.
- 58 Jesusax juparux sarakinwa: — Qamaqinakax putunakaniwa, jamach'inakas tapanirakiwa; ukampis jaqin Yuqapan janiw kawkhar p'iqip waynuqt'añapas utjkiti — sasa.
- 59 Jesusax mayniruw saraki: — Arkita — sasa. Jupasti sänwa: — Tatay, awkixar nayraqat imt'asiní ukat arkäma — sasa.
- 60 Jesusax juparux saskakinwa: — Jiwatanakax jiwat masipar imaskpan sama; jumasti saram, ukatsti Diosan qhapaq markapat yatianim — sasa.

⁶¹ Ukat maynix sarakina: — Tatay, arkañ munsma, ukampis nayraqatax utankirinakat khitharpayasinim sita — sasa.

⁶² Jesusasti juparux sänwa: — Khititix qhulliñ arma katxarusin qhipäx uñch'ukiskaki ukax, janiw Diosan qhapaq markapatak askikiti — sasa.

Lucas ¹⁰

¹ Uka qhipatsti, Jesusax yaqha paqallq tunka payaniruw ajllina, jupanakarusti Jesusax kawkha markanakarutix sarañapäkän ukanakaruw jupat nayra panin panin khithäna.

² Sarakinwa: “Qhanpachanxa, yapu apthapiñax waljapuniwa, ukampis apthapirinakax juk'anikiwa. Uka laykupï, yapunir mayipxam yapu apthapirinak khithaniñapataki.

³ Sarapxam, amuyasipxarakim, nayasti ovejanakarjamaw qamaqinak taypir khithapxma.

⁴ Jan apapxamti: qullqi wayaqa, manq'añanaka, wiskhunaka; thakhinsti janirak khitir aruntañatakis qhiparapxamti.

⁵ Mä utar mantapkäta ukkhasti, nayraqat aruntapxam: ‘Sumankañax aka utan utjpan’ sasa.

⁶ Uka utantix sumankañan jaqix utjchi ukaxa, jupatakiniw uka aruntaxa; jan ukhamäkchi ukasti, uka sumankañ aruntax jumanakampiw qhiparani.

⁷ Uka pachpa utapar qhiparapxam; kuntix churapkätam uk manq'apxam, umapxarakim; irnaqiristi luräwipat katuqañapawa. Jan utat uta sarapxamti.

⁸ Mä markar purisinsti, kawkharuy katuqapxchitam ukan kuntix churapkätam uk manq'apxam;

⁹ usutanakarusti k'umaraptayapxam, ukatsti sapxarakim: ‘Diosan qhapaq markapaw jumanakar jak'achasini’ sasa.

¹⁰ Ukampis mä markantix jan katuqapkätam ukaxa, thakhinakar mistunisin sapxam:

¹¹ ‘¡Markaman laq'apax kayur makhatapkitu ukxa, jumanakar ñanqhachañatakiw thalarasipxta. Ukampis ak yatipxam, Diosan qhapaq markapaw jumanakar jak'achasini’ sasa.

¹² Sapxsmawa, aka markan taripäwi urun mutuñ katuqañapax, Sodoma markankir jaqinakat sipan juk'amp jach'äniwa.

¹³ “¡Ay, kunakikani, Corazín marka! ¡Ay, kunakikani, Betsaida marka! Tiro, Sidón markanakantix jumanak taypinjam muspharkañanak lurasisapänxa, niyaw jupanakax Diosar kutikipstapxasapäna; llaki isimp isthapita, qhillar qunusaraki.

- 14 Ukampis taripäwi urunxa Tiro, Sidón markanakat sipan juk'ampiniw jumanakan mutuñamaxa.
- 15 Jumasti, Cafarnaúm marka, ¿alaxpachkam aptatãnti amuyasta? ¡Mik'ay manqhakam jaquntataw uñjasita!
- 16 “¡Khititix jumanakar ist'ki ukax nayaruw ist'itu; khititix jumanakar jan katuqapktam ukanakasti nayaruw jan katuqkituti; nayar jan katuqiriki ukasti khithankitu ukaruw jan katuqkiti!” 17 Paqallq tunka payanix wali kuisitaw kuttanxapxäna, juparusti sapxänwa: — Tatay, ñanqha ajayunakampachaw sutimar jaysapxitu — sasa.
- 18 Jesusasti jupanakarux sänwa: — Jisa, nayax supayar lliju llijur uñtat alaxpachat jalaqtanir uñjta.
- 19 Nayaw jumanakarux ch'am churapxasma katarinakar, mich'isir laq'unakar takxatapxamataki, ukhamarak uñisirin taqi ch'amapar atipt'apxamataki, ukatsti janiw kunas kamachapkätamti.
- 20 Ukampis jan kuisisipxamti ñanqha ajayunakan jumanakar jaysapxatam laykuxa, jan ukasti sutinakamax alaxpachan qillqantatäxatapat kuisisipxam — sasa.
- 21 Ukapachaw Jesusax Qullan Ajayu tuqi kuisisiñampi phuqt'ata, akham säna: “Yupaychsmaw Awkixay, alaxpachansa, akapachansa Tatitupa, jumax akanak wali yatiñaninakata, amuyt'animakat imantasaw juk'a yatiñan jaqinakarux uñacht'aytaxa. Jisa, Awkixay, jumax ukham muntaxa.
- 22 “Awkixax taqi kun nayarux katuyxitu. Janiw khitis Yuqan khitiñapsa yatkiti, jan ukasti Awkikiw yati; janirakiw khitis Awkin khitiñapsa yatkiti, jan ukasti Yuqakiw yati, khitinakarutix Yuqax Awkip uñt'ayañ munki jupanakarukiw uñt'ayi.” 23 Ukatsti yatiqirinakapan ukar kutikipstanisin jupanak saporukiw saraki: “Kuntix jumanakax uñjapka uka uñjirinakax kuisisiñaniwa;
- 24 sapxsmawa, walja profetanakampi, reyinakampiw uñjapktas uk uñjañ munapxäna, ukampis janiw uñjapkänti; kuntix jumanakax ist'apktas uk ist'añ munapxäna, ukampis janiw ist'apkarakinti” sasa.
- 25 Kamachi yatichir mä jiliriw Jesusamp parlir saräna, jupasti Jesusar yant'añatakiw jiskt'äna: — Yatichiri, wiñay jakañ katuqañaxatakix ¿kuna lurañaxas wakisi? — sasa.
- 26 Jesusasti juparux sänwa: — ¿Kunarak kamachin qillqatasti? ¿Kunarak ullartasti? — sasa.
- 27 Kamachi yatichiristi sänwa: — “Tatit Diosamar munam, taqi chuymamampi, taqi ajayumampi, taqi ch'amamampi, taqi amuyumampi; jaqi masimarusti juma kipkarjamarak munam’ — sasa.

- 28 Jesusasti sarakinwa: — Walik sasktaxa. Uktix lurätaxa, jakaskätawa — sasa.
- 29 Ukampis kamachi yatichirix askit uñt'ayasiñ laykux Jesusarux jiskt'askakinwa: — ¿Khitirak jaqi masixasti? — sasa.
- 30 Ukxaruw Jesusax sarakina: — Mä jaqiw Jerusalén markat Jericó markar saraqaskäna, ukatsti lunthatanakaw jupar jalxataxin isipamppacha q'al lluch'suwayapxäna; nuwjasinisti niya jiwatjam liwinukuwayasin sarxapxäna.
- 31 Uka kipka thakhinjam mä sacerdotew saraskäna, uka jaqir uñjasasti maysa tuqi muyt'awayäna.
- 32 Ukhamarakiw mä levitax uka chiq saraskäna, uka jaqir uñjasasti maysa muyt'awayäna.
- 33 Ukampis Samariankir mä jaqiw uka kipka thakhinjam saraskäna, uka jaqir uñjasasti, wal khuyapt'ayasina.
- 34 Jupar jak'achasisinsti, usuchjatanakap aceitempi vinompi qullxatt'asaw ch'uqxatt'äna. Ukatsti uywapat mä qurpachasiñ utaruw apäna, ukan jupar uñjarakina.
- 35 Qhipärmanthisti, Samariankir jaqix, pä qullqi apsusisin qurpachir utanirux churäna, ukat sarakina: “Aka tataruw uñjt'arapitäta, juk'amp kunsa aläta ukax, kutt'anxä ukkhaw churxäma” sasa.
- 36 Ukhamasti amuyatamatxa aka kimsanit ¿kawkiris lunthatanakas jalxatkatayna uka jaqin masipaxa? — sasa.
- 37 Kamachi yatichiristi sänwa: — Khititix jupat khuyapt'ayaski ukawa — sasa. Ukat Jesusax juparux sarakina: — Jichhax saram, ukatsti uka pachparak jumax luram — sasa.
- 38 Jerusalén markar sarkasasti, Jesusax mä jisk'a markaruw purina, ukansti Marta sat warmiw utapar katuqt'äna.
- 39 Martax mä kullakaninwa, jupasti María satänwa, Mariasti Jesús jak'aruw qunt'asina kuntix siskän uk ist'iri.
- 40 Ukampis Martax utan lurañanakamp aynacht'atänwa, ukat Jesusar jak'achasisin säna: — Tatay, ¿walikiskit jumatakix kullakaxan naya saparuk taqi lurañampi apt'atapaxa? “Yanapt'itpan” sarapitaya — sasa.
- 41 Jesusasti juparux sarakinwa: — Marta, Marta, walja lurañanakamp aynacht'atätawa,
- 42 ukampis mayaw wakiskirixa. Mariax kunatix wakiskiriki uk ajllisi, janirakiw khitis uk apaqkaniti — sasa.

Lucas 11

- 1 Mä kutix Jesusax mä chiqan Diosaruw mayisiskäna, mayisiñ tukuyxipansti, yatiqirinakapat mayniw juparux säna: — Tatay, Diosar mayisiñay yaticht'apxita, kunjämtix Juanax yatiqirinakapar yatichkän ukhama — sasa.
- 2 Jesusasti jupanakarux sänwa: — Diosat mayisipkäta ukkhasti sapxam: 'Awkixay, sutimax qullanañchatäpan. Qhapaq kankañamax jutpan.
- 3 Sapüru t'ant'a churanipxita.
- 4 Juchanakaxat pampachapxita, kunjämatix nanakax jan wali lurapkitus ukanakar pampachaphta ukhama. Janirak yant'äwir puriyapxistati' — sasa.
- 5 Jesusasti ukxarux saskakänwa: — Amuyt'añäni: Jumanakat maynitix mä jilat masinüspa, ukat jupax chika arum utapar sart'aspa, akham sasa: 'Jilata, kimsa t'ant'a mayt'ita,
- 6 mä jilat masixaw jayat jichhak utaxar purini, nayansti janiw jupar kuna churañaxas utjkituti' sasa.
- 7 Ukat maynix uta manqhipat saspa: 'Jan parlxayistati; punkux jist'antatäxiwa, wawanakaxas, nayas ikiñankxapxtwa; janiw sartkiristti jumar kun churañatakisa' sasa.
- 8 Nayax sapxsmawa, jupax jilata masipätap laykux, janis kun churañatak sartkpan, ukampis jan juk'amp parlxayaskañap laykux sartininiwa, ukatsti taqi kuntix mayki uk churarakini.
- 9 Ukhamasti nayax sapxsmawa: Mayipxam, Diosasti churapxätamwa; thaqhapxam, jikxatapxätawa; punku liqt'apxam, jist'aratäpaxätawa.
- 10 Khititix mayki ukax katuqiwa, thaqhiristi jikxatiwa; punku liqt'irirusti jist'aratawa.
- 11 “¿Khitirak jumanakat suma awkikasina, wawapatix chawlla maykaspa, ukat asiru wayxaruyaspasti,
- 12 jan ukax mä k'awna mayipansa mich'intasir laq'u churaspasti?
- 13 Jumanakatix qhurükasin wawanakamarux sumanak churañ yatipxstaxa, jukat juk'ampi, alaxpachankir Awkimax jupat mayirinakar Qullan Ajay churani!
- 14 Mä jaqir amukt'aykatayna uka ñanqha ajay Jesusax alissüna; kunapachatix ñanqha ajayux mistxän ukkhasti, uka amutux arsxänwa. Uk uñjasasti jaqinakax wal muspharapxäna,
- 15 ukampis yaqhipanakax sapxänwa: “Aka jaqix Beelzebú sat jiliri supayan ch'amapampiw ñanqha ajayunak alissu” sasa.
- 16 Mayninakasti jupar yant'añatakiw alaxpachat mä unañcha mayipxäna.

- 17 Ukampis Jesusax jupanakan lup'itap yatisin sarakina: — “Mä markatix payar jaljtasin jupanakkam nuwasispaxa, uka markax q'ala t'unjatäspawa; mä utantix jupanakkam ch'axwapxaspaxa, utankirinakax jan waliruw puripxaspa.
- 18 Ukhamarakipi, supayatix jupa pachpa jaljtasaxa, ¿kunjämarak ch'aman sayt'aspasti? Aksti jumanakan: ‘Akax Beelzebú supayan ch'amapampiw ñanqha ajayunak alissu’ sapxatam laykuw sapxsma;
- 19 ukhamächi ukasti, ¿khitirak jumanakan arkirinakamarusti ñanqha ajayunak jaqsupxañapatak ch'am churisti? Ukatpi, jupanak pachpaw ukham arsupxatamat jumanakar juchañchapxätam.
- 20 Ukampis nayatix Diosan ch'amapampi supayanakar jaqinakat alisnuksta ukaxa, ukasti Diosan qhapaq markapax jumanak taypir purinxatap yatiyi.
- 21 “Kunapachatix mä ch'aman jaqix wali wakicht'ata utap sum uñjixa, utapan imat yänakapax suma imatawa.
- 22 Ukampis uka ch'aman jaqit sipan juk'ampi ch'aman jaqitix jutasin jupar atipjchixa, nuwasiñ yänakap q'al aparani, uta yänakapsa q'al lunthatjani, ukatsti uka yänak masinakaparuw lakintani.
- 23 “Khititix jan nayampiki ukax janiw nayatakikiti, nayamp chik jan apthapiristi, willitatiwa.
- 24 “Kunapachatix mä ñanqha ajayux jaqit mistki ukkhaxa, waña chiqanakan samarañ thaqhasaw sarnaqi; ukat jan jikxatxasasti siwa: ‘Kawkhattix mistunkta uka utaxar kutt'xä’ sasa.
- 25 Kuttanxasinsti, suma pichst'ata, apthapt'at utarjamaw uka jaqirux jikxati.
- 26 Ukatsti sarasin jupat juk'amp jan wali paqallqu ajayunak irptani, ukatsti taqpachaniw uka jaqin jakañapar mantapxi, ukan utjapxaraki, qhiparusti uka jaqin jakäwipax nayra jakäwipat sipan juk'amp jan waliw tukxi.” 27 Jesusan uka arunak arskipan, jaqinak taypit mä warmix jach'at art'äna: — ¡Jumar wawachasin uywktam uka warmix kusisiñaniwa! — sasa.
- 28 Jupasti sänwa: — ¡Khitinakatix Diosan arunakap ist'apki, jaysapkaraki ukanakax juk'amp kusisiñaniwa! — sasa.
- 29 Jaqinakasti Jesusan jak'aparuw arunakap ist'añatak tantacht'asina, ukat jupax parlañ qalltäna: “Jichha urunakan jaqinakax wali qhurüpxiwa; jupanakasti mä unañcha mayipxi, ukampis janiw Jonasan unañchapat sipan yaqha unañchampix churaskxaniti.
- 30 Kamisatix Jonasax Nínive markan jakir jaqinakatakix mä unañchänxa, ukhamarakiw Jaqin Yuqapax jichha urunakan jaqinakatakix mä unañchäni.

- 31 Taripäwi urunxa, kunapachatix jichha urunakan jakir jaqinakar taripatakani ukkhaxa, aynachankir reinaw sartasin juchañchani; jupasti Salomonan yatiñ kankañap ist'iriw wali jayatpach jutäna, ukampis khilitix akankki jupax Salomonat sipan juk'ampi jach'awa.
- 32 Jichha urunakan jakir jaqinakar taripaskani uküruxa, Nínive markankirinakaw sartasipxani, ukat aka jaqinakar juchañchapxani; Nínive markankirinakax Jonasan yatiyäwip ist'asax, jan wali luratanakapat kutikipstanipxäna; ukampis khilitix akankki jupax Jonasat sipan juk'ampi jach'awa.
- 33 “Janiw khitis mä micha qhantayasax jamasar uskkiti, janirakiw kawki manqharus imantkiti, jan ukasti utar mantanirinakar qhant'añapatak alay chiqar uskutawa.
- 34 Nayramax janchin qhanapawa; nayramatix sum qhananixa, taqpach janchimaw qhanarakini, ukampis nayramatix jan walikchixa, taqpach janchimax ch'amakankaniwa.
- 35 Amuyasim, janchiman utjki uka qhanarak ch'amakar tukuskaspa.
- 36 Taqpach janchimatix qhananichixa, janirak mä akch'a ch'amakas utjkchi ukaxa, taqi kunsä sum uñjäta, kamisatix mä micha qhanax qhantktam ukhama.” 37 Jesusax parlañ tukuyxän ukkhasti, mä fariseo jaqiw juparux utapan jupamp manq'ir irpäna. Jesusax mantasin manq'iriw qunt'asina.
- 38 Fariseox wal muspharäna, manq'añatak ampar jariqasiñ kamachi Jesusan jan phuqhatap layku.
- 39 Tatitusti juparux sänwa: — Juma, fariseonakax laqäxak jariqasipxtaxa, ukampis chuyma manqhamax lunthatasiñampi, kunayman juchanakamp phuqhantatäskiwa.
- 40 ¡Jan amuyt'an jaqinaka! ¿Janit yatipkta khilitix anqäx lurki ukax manqhixampach luratapxa?
- 41 Jumanakax chuymanakamatay churäwinakam luqtapxamxa, ukhamat taqpachax q'umäxani.
- 42 “¡Ay fariseonaka, kamacht'apkakita! Jumanakax Diosarux sapa tunkat mayxa akanakat churapxtaxa: menta, ruda, taqi ch'uxñanakata, ukampis Diosan chiqä kankañapampiru, munasiñapampirux janiw yäqapktati. Ukpï lurapxañamaxa, sapa tunkat may churañ jan apanukusa.
- 43 “¡Ay fariseonaka, kamacht'apkakita! Sinagoganakan nayraqat qunuñanakaruw qunt'añ munapxtaxa, thakhinakansa wali axsart'añamp aruntayasiñ munapxtaxa.
- 44 “¡Ay, kamacht'apkakita! Jumanakax jan uñjat amay imäwir uñtatäpxtawa, jaqisti jan amuyasisaw uk takisi.

- 45 Ukat kamachi yatichirit mayniw jupar sarakina: — Yatichiri, uk sasax nanakamppacharuw chuyma ust'ayapxista — sasa.
- 46 Jesusasti sarakinwa: — ¡Ay jumanak kamachi yatichirinaka, kamacht'apkakita! Jumanakax jan phuqkay lurañanakampiw jaqinakar t'aqhisiyapxtaxa, jumanakasti ukarux janiw mä luk'anampis llamkt'añ munapktati.
- 47 “¡Ay jumanakax, kamacht'apkakita! Nayra awkinakaman jiwarayay profetanakan amay imäwip utachirinaka.
- 48 Ukampix, kuntix nayra awkinakamax lurapkatayna ukax jumanakatak walikitap amuyt'ayapxtaxa; jupanakax profetanakaruw jiwayapxäna, jumanakasti amay imäwip sayt'ayapxtaxa.
- 49 “Ukat Diosax yatiñapan sixa: ‘Profetanakampi, apostolunakampi jupanakan ukarux khithä, ukatsti jupanakat yaqhipanakarux jiwayapxaniwa, mayninarusti t'aqhisiyapxarakiniwa’ sasa.
- 50 Ukhamax jumanakaw juchañchjasipxta aka uraq qalltatpach profetanakar jiwarayapxatamata,
- 51 Abel chachan jiwatapat Zacariasan jiwatapkama. Zacariasarusti templompi, altarampi jaljki ukkhan jiwayapxtaxa. Ukhamax sapxsmawa, Diosax jumanakaruw uka profetanakan jiwaratapat wayt'apxätam.
- 52 “¡Ay, kamachi yatichirinaka, kamacht'apkakita! Jumanakax yatiñ punkun jist'arañap katuntasipxtaxa; janiw jumanak pachpas ukar mantapktati, janirakiw mantañ munirinakarus mantayapktati.
- 53 Kunapachatix Jesusax ukawjat sarxän ukkhasti, kamachi yatichirinakampi, fariseonakampix walpun jupatakix arusipxäna, ukat juparux wal jiskhintapxäna,
- 54 ukhamat pachpa arupamp aynacht'ayañataki.

Lucas ¹²

- 1 Ukchañkamasti walja jaqinakapuniw tantthaptäna, kayunakatsa takirasipxänwa. Jesusasti nayraqatax yatiqirinakaparuw säna: “Fariseonakan k'ari yatichäwipat amuyasipxam, jupanakax taqi kunas chiqäkaspä ukham yatichasaw jaqinakar sallqjapxi.
- 2 Janiw kuna jamasankiris jan qhanstirix utjkiti, janirakiw kuna imantatas jan yatisirix utjkiti.
- 3 Ukhamax taqi kuntix ch'amakan arsupkta ukaxa, uru qhanan ist'asini; kuntix punku jist'antat jamasan arsupkta ukasti, uta patanakat art'atäniwa.
- 4 “Munat jilatanakaxa, jumanakaruw sapxsma, janchir jiwayirirux jan axsarapxamti, janiw jupax ukat juk'amp lurkaspati.

- 5 Ukampis khiritutix axsarapxañamäki uk sapxäma: khiritutix jakañ apaqasax infiernor jaquntañatak ch'amaniki uka Diosar axsarapxam. Jisa, jupar axsarapxam.
- 6 “¿Janit phisqa jamach'inakax pä qullqiruk aljaskixa? Ukampis Diosax janiw mayatsa armt'askiti.
- 7 Jumanakan ñik'utamas taqpach jakhutawa. Ukhamax jan axsarapxamti; jumanakax walja jamach'inakat sipansa jila alanipxtawa.
- 8 “Nayax sapxsmawa, khiritutix jaqinak nayraqatan nayat arsunixa, jaqin Yuqapax Diosan angelanakap nayraqatan jupanakat arsurakini;
- 9 ukampis khiritutix jaqinak nayraqatan nayar jan uñt'ir tukki ukanakarux, Diosan angelanakap nayraqatan jan uñt'iriw tukuraki.
- 10 “Khiritutix Jaqin Yuqapxat jan wal parlkani ukax pampachatakiniwa; ukampis khiritutix Qullan Ajayur ñanqhachkani ukax janiw pampachatäkani.
- 11 “Kunapachatix sinagoganakaru, jan ukax taripirinak nayraqataru, jilirinak nayraqatar apapkätam ukkhaxa, jan llakisipxamti ukan kunjäm arsuñamatsa;
- 12 ukapachasti Qullan Ajayuw kunatix arsuñamäkani uk sasipkätam.” 13 Jaqinakat mayniw Jesusar säna: — Yatichiri, kunatix tuti katuqañax nayar wakt'kitu uk churxitpan sarapit jilaxaru — sasa.
- 14 Jesusasti juparux sänwa: — Jilata, ¿khiritirak jumanakar taripirit uchitusti, jan ukax yänak jaljirit utt'ayitusti? — sasa.
- 15 Ukampis saskakänwa: — Amuyasipxam jumanakatakik taqi kunsä munañxata; jaqin jakañapax janiw kunatix utjarapki uka walja yänakapanckiti — sasa.
- 16 Ukatsti aka uñtasiwit parläna: “Mä qamir jaqiw utjäna, yapunakapasti walja achu churäna.
- 17 Ukat uka qamirix lup'ina: ‘¿Kuns luräxa? Janiw kawkhar uka juyranak imañaxas utjkituti’ sasa.
- 18 Ukat amuyt'asirakina: ‘Jichhax yatxtwa, kuntix lurkä uka. Juyra imañ utanak q'al tinkurayä, ukat juk'amp jach'anak lurä, ukaruw taqi juyranakaxsa, taqi yänakaxsa imä.
- 19 Ukatsti naya pachpaw saraki: Jilata, walja yänakaw utjtam walja maratak imata; jichhasti samart'am, manq'asim, umt'asim, kusionakim’ sasa.
- 20 Diosasti juparux sänwa: ‘Pisi amuyt'an jaqi, jichha arumpachaw jiwxäta; kuntix imasiskta ukasti ¿khiritakirakinisti?’ sasa.

- 21 Ukhamaw jupatakik taqi kun arkuntasir jaqimpix lurasini, ukampis Dios nayraqatan jan kunan jaqiwa.” 22 Ukxarusti Jesusax yatiqirinakaparux siwa: “Sapxsmawa: Manq'añatsa, isisiñatsa jan llakisipxamti.
- 23 Jakañax manq'at sipansa juk'amp askiwa, janchisti isit sipansa juk'amp askirakiwa.
- 24 Uñtapxam jamach'inakaru: ukanakax janiw phawapkisa, apthapipkisa, juyra imasiñanakapas utjkarakiti, ukampis Diosaw ukanakarux manq'ayi. ¡Jumanakax uka jamach'inakat sipansa juk'amp munitäpxtawa!
- 25 ¿Jumanakat khitis wal llakisisin mä jisk'amp jakañapar jilxatayaspasti?
- 26 Jumanakatix mä jisk'äki ukxa jan lurirjamäpksta ukasti, ¿kunatarak mayanakat llakisipxtasti?
- 27 “Amuyapxam, kunjämsa panqaranakax jilapxi: janiw irnaqapkiti, janirakiw qapupkisa. Ukampis sapxsmawa, janiw Salomón reyis taqi qamir kankañapampix uka panqaranakat sipan juk'amp sum isthapiskänti.
- 28 Diosatix ukham qurarux isthapiychixa, jichhürux pampankaski, qharürusti phichhantatarakini ukasti, ukampis ¡jumanakarux juk'amp sum isthapiyapxätam pisi iyawsañan jaqinaka!
- 29 Ukhamasti kuntix manq'apkäta, umapkäta ukanakat jan llakit sarnaqapxamti.
- 30 Diosar jan uñt'ir jaqinakakiw taqi ukanakat llakisipxi; jumanakansti mä Awkiw utjapxtam, jupasti taqi ukanak jumanakan munapxtam yati.
- 31 Ukhamasti Diosan qhapaq markap thaqtapxam, ukatsti taqi kunas jumanakarux churatäskaniwa.
- 32 “Jisk'a tama ovejanakaxa, jan axsarapxamti, Dios Awkimax khuyapayasiñapan qhapaq markap churañ munapxtam.
- 33 Kunatix utjapktam uk aljapxam, ukatsti jan kunanipki ukanakar churxapxam; ukhamat jan mirq'isir wayaqanak lurasipxäta, alaxpachansti jan tukuskir yänak imasipxäta, kawkhantix lunthatas jan apskani, kharus janirak kharunkani ukkharu.
- 34 Ukhamax kawkhankkitix jumanakan yänakamax ukkhankarakiniw chuymanakamaxa.
- 35 “Kunjämatix uywatanakax uywiripar jaqichasiwit kutt'aniñap jank'ak punku liqt'anipan jist'arañatak suyt'apki ukhamay jumanakax suyt'apxam.
- 37 Kawkür uywatanakarutix uywiripax suykir jikxatki ukanakax kusisiñanipxiwa. Qhanak sapxsma, uka uywiripax jupa pachpaw manq'añatak uywatanakapar qunt'ayani, ukatsti sapa maynir manq'a luqtarakini.

- 38 Chika arumas purinpan, jan ukax willjtarusa, ukham wakicht'at suyt'askirtix jikxatanixa, uka uywatanakax kusisiñaniwa.
- 39 Ak yatipxam: Mä utanitix kunapacha lunthatan jutañap yatispa ukkhaxa, lunthatarux janiw utaparux kun lunthatsuñatakis mantaykaspati.
- 40 Ukhamasti jumanakax wakicht'atäpaxam; jaqin Yuqapasti kunapachatix jan amuyasipkäta, ukapachaw jutani." 41 Pedrox Jesusaruw jiskt'äna: — Tatay, ¿aka amuyt'äwix nanakatakikiti, jan ukax taqinitakicha? — sasa.
- 42 Tatitusti sänwa: “¿Khitirak suma phuqhiri amuyt'an uta yänak apnaqiristi, khitirutix utanipax utapankirinakar wakisitapar manq'añ churañapatak jayti ukasti?
- 43 Kawkär uywatarutix utanix purinisin taqi lurañanakap phuqhaskir jikxatki uka uywatax kusisiñaniwa.
- 44 Qhanak sapxsma, utanix uka uywatarux taqi yänakap apnaqirit uchani.
- 45 Ukampis uka uywatatix utanin jayat purisinkañap amuyaspa, ukat uywat masinakarux nuwaraspa, chachäpasa warmipasa, ukatsti manq'añaru, umañaru, machantañaru uchasispa,
- 46 ukapachaw utanipax jan suykis uka uru kutt'anxani; ukat uka uywatarux mutuyaniwa, jan iyawsirinakamp chikaw t'aqhisiyani.
- 47 “Mä uywatatix uywiripan munañap yatkasin jan wakiyaskani, janirak uywiripan munañaparjam lurkanixa, uka uywatax mutuyäwi katuqani.
- 48 Ukampis jan yatir uywatatix jan walinak lurchi ukaxa, juk'a mutuyäwik katuqani. Khitirutix walja churatäki ukarux waljarakiw mayitäni; khitirutix walja katuyatäki ukarusti, juk'ampirakiw mayitäni.
- 49 “Nayax akapachar nina naktayiriw jutta; ¡nayax wal munirista uka ninan niya nakhaskañapa!
- 50 Nayraqatasti mä jach'a yant'ampi yant'atäñaxaw wakisi, ¡uk phuqhasiñapkamasti walpun t'aqhista!
- 51 ¿Jumanakasti nayan akapachar sumankañ apanitaxti amuyapxta? “¡Janiwa!” Jan ukasti t'aqanuqtañak apantxa.
- 52 Jichhat uksarusti, mä utan phisqan utjirix jaljtapxaniwa, kimsanix panitakiw sayt'ani, paninisti kimsanitakiw sayt'arakini.
- 53 Awkix yuqapatakiw sayt'ani, yuqasti awkipatakiw sayt'arakini; taykasti phuchhapatakiw sayt'ani, phuchhasti taykapatakiw sayt'arakini; taykch'isti yuxch'apataki, yuxch'asti taykch'ipatakiw sayt'arakini.” 54 Jesusasti jaqinakarux

sarakinwa: “Kunapachatix jumanakax inti jalanta tuqit qinayanak sartinir uñjapxta ukkhaxa: ‘Jalluw purini’ sapxtawa, jallux puripuniwa.

55 Aynach tuqit thayan thayt'anipansti: ‘Jichhürux lupintaniwa’ sapxtawa, ukatsti lupintapuniwa.

56 ¡K'ari chuyman jaqinaka! Jumanakatix alaxpachana, uraqin uñnaqap amuyt'añ yatipxsta ukaxa, ¿kunatarak aka urunakan jakapka uksti jan amuyt'añ yatipxaraktasti?

57 “¿Kunatsa jumanakpach jan uñjasipxta kunatix chiqäki ukxa?

58 Ch'axwir masimatix tumpantstamxa, ukat jilirinakar uñstiritix jupamp sarstaxa, thakhin sarkasa jupampi sumankthapxam, taripirin nayraqatapar jumar jan apañapataki, taripiristi katuntirinakar katuyasin carcelt'ayätam.

59 Nayasti sismawa, janiw ukat mistkätati taqpach qullqi churañamkama.”

Lucas 13

1 Uka urunakansti yaqhip jaqinakax, Jesusar yatiyiriw jutapxäna, kunjämtix Pilatox Galileankir mä qawqha jaqinakar jiwarayañatak khitkatayna, kunapachatix jupanakax Tatitun utapan wilañcha Diosar luqtasipkän ukkha.

2 Jesusasti jupanakarux sänwa: “¿Uka Galileankir jaqinakax mayninakat sipan juk'amp juchanipxatap layku jiwarapxatapti amuyapxta?

3 Janiwa, ukampis jumanakatix Diosan ukar jan kutikipstanipkät ukkhasti, jiwarapxarakitawa.

4 Jan ukax, ¿khaya tunka kimsaqallqunix Siloé torremp tinkxatat jiwarapkän ukanakax Jerusalemankirinakat sipan juk'amp juchanipxatapcha amuyapxta?

5 Janiw ukhamäkiti; ukampis jumanakatix Diosar jan kutikipstapkat ukkhasti, taqiniw jiwarapxarakita.” 6 Jesusasti aka uñtasiwit parläna: “Mä jaqix uva yapupan higo quqaninwa, jupasti higox achpachati janicha uk uñjiriw saräna, ukampis janiw mä achupsa higo quqan jikxatkänti.

7 Ukat yapu uñjirirux säna: ‘Uñtam, kimsa maraw aka higo quqan achup apaqasir jutta, ukampis janiw achu jikxatkänti. Ukhamax phat'anukum; ¿kunatakirak inamay uraq katxäsinisti?’ sasa.

8 Ukampis yapu uñjirix juparux sänwa: ‘Tata, aka marampi suyt'akim; nayaw laq'ampi qawkatä, wanumpis ucht'araki.

9 Inas ukampix achu churxchini; ukat janipun achu churkanixa, ukapachaw phat'anukxäta’ ” sasa.

10 Jesusax sábadu urun mä sinagogan yatichaskäna;

- 11 uka chiqansti tunka kimsaqallqun mara usurnukstat warmiw ukankaskäna. Mä ñanqha ajayuw juparux k'umthaptayatayna, jupasti janiw kunjämatsa chiqaptirjamäkänti.
- 12 Jesusasti jupar uñjasax jawsänwa, ukat sarakäna: — Warmi, usumat qullatäxtawa — sasa.
- 13 Ukatsti Jesusax amparapampiw uka warmirux luqxtäna, uka warmisti ukspachaw chiqaptxäna, ukat Diosaruw yupaycharakäna.
- 14 Ukampis sinagogan jiliripax wal phiñasina Jesusan sábado urun k'umaraptayatapata, ukat jaqinakar säna: — Suxtüruw irnaqañatakix utji; uka urunakan qullayasir jutapxañamaxa, janiw sábado urunxa — sasa.
- 15 Tatitusti juparux sarakänwa: — K'ari chuymaninaka, ¿janit jumanakat khitis vacapsa, jan ukax asnopsa sábado urun jararasin umt'ayir irpapktaxa?
- 16 Aka warmisti Abrahaman wawanakapat jutiriwa, supayasti juparux tunka kimsaqallqun maraw usuntat sarnaqayäna, ¿janit wakiski sábado urun usupat k'umarachañasti? — sasa.
- 17 Jesusan uka arunak satapatsti, uñisirinakapax taqiniw p'inqachat uñjasipxäna; ukampis jaqinakax wal kuisipxäna Jesusan uka jach'a muspharkañanak luratapata.
- 18 Ukxarux sarakänwa: “¿Diosan qhapaq markapax kunar uñtatasa? ¿Kunampis uñtasiyarakiristxa?
- 19 Mä mostaza jathar uñtatawa, mä jaqix uraqiparuw uka jatha satanti, ukatsti mä jach'a quqar tukuñkamaw jilsu, uka layminakaparusti jamach'inakax tapachasipxiwa.” 20 Jesusax sarakänwa: “¿Diosan qhapaq markapaxa kunampis uñtasiyirista?
- 21 Mä warmix walja jak'ur mä juk'a levadurampi chaptasax taqpach masa puqtayki, ukar uñtatawa.” 22 Jesusasti Jerusalén markar sarkasaxa, jach'a markanakana, jisk'a markanakan yatichäna.
- 23 Ukatsti mayniw jupar jiskt'äna: — Tatay, ¿juk'anikit qhispiyasirinakaxa? — sasa. Jupasti sarakänwa:
- 24 — K'ullk'u punku chiq mantañatak ch'amachasipxam, sapxaraksmawa, waljaniw mantañ munapxani, ukampis janiw mantapkaniti.
- 25 Utanisti sartasin punku jist'antipanxa, jumanaka anqankirinakax punku liqt'apxäta: ‘Tatay, jist'art'apxita’ sasa. Ukampis jupax sapxätamwa: ‘Janiw uñt'apksmati kawkinkirisipkstaxa’ sasa.
- 26 Ukapachaw jumanakax sapxäta: ‘Jumamp chikaw manq'apxita, umapxarakta, jumaxay markanakaxan yatichstaxa’ sasa.

- 27 Ukampis jupax sapxätamwa: ‘Janiw uñt'apksmati kawkinkirisipkstaxa. ¡Nayat jithiqtapxita, jan wal lurir jaqinaka!’ sasa.
- 28 Ukan wararipxäta, laka ch'akhanakamsa t'urusipxäta, Abrahamampi, Isaacampi, Jacobumpi, taqi profetanakamp Diosan qhapaq markapankatap uñjasina, jumanakasti anqar jaqunukutäpxätawa.
- 29 Jaqinakax Diosan qhapaq markapan manq'añatak qunt'asiriw jutapxani, inti jalsu tuqita, inti jalanta tuqita, amsta tuqita, aynach tuqita.
- 30 Ukapachaw jichha qhipankirinakata yaqhipax nayrankapxani, jichha nayrankirinakat yaqhipasti qhipankapxarakini — sasa.
- 31 Ukapachaw yaqhip fariseonakax purinipxäna, ukat Jesusar sapxäna: — Akat sarxam, Herodesax jiwayañ muntam — sasa.
- 32 Jupasti sarakinwa: — Sarapxam, uka qamaqir sapxam: ‘Nayax, jichhürusa, qharürusa ñanqha ajayunak jaqunukü, ukatsti usutanakaruw k'umaraptayä, jurpüruw luräwix tukuyxä.’ 33 Ukampis jichhürusa, qharürusa, jurpürus saraskañaxakiwa; janiw wakiskiti mä profetan Jerusalén markat anqäxan jiwañapaxa — sasa.
- 34 “¡Jerusalén, Jerusalén, jumax profetanakaruw jiwaytaxa, Diosax khithanktam ukanakaruw qalampi k'upjtaxa! ¡Qawqha kutiw nayax wawanakamar anthapiñ munäyäta, kunjämtix wallpax chhiwchhinakap chhiqha manqhipar anthapiski ukhama, ukampis jumanakax janiw munapktati!
- 35 Uñtapxam, jumanakan utamax apanukutäniwa; nayasti sapxsmawa, janiw uñjapkitätati, kunürutix sapkäta: ‘Tatitun sutipar jutirix qullanäpan’ sasa, ukürkama.”

Lucas 14

- 1 Mä sábado urunsti Jesusax fariseonakan jiliripan utaparuw manq'ir saräna, mayni fariseonakasti wal uñch'ukisipkäna.
- 2 Ukansti jupan nayraqatapan p'usu usun mä jaqiw ukankaskäna.
- 3 Jesusasti kamachi yatichirinakampiru, fariseonakampiruw jiskt'äna: — ¿Wakisiti, janicha sábado urun qullañaxa? — sasa.
- 4 Jupanakasti amukipxänwa. Ukat Jesusax uka usutar llamkt'asin k'umaraptayäna, ukatsti: “sarxam” sarakinwa.
- 5 Fariseonakarusti sänwa: — ¿Khitis jumanakatxa, sábado urükipana, wawaman jan ukax, vacaman mä p'iyar jalantipan ukspach jan wayskaspaxa? — sasa.
- 6 Jupanakasti ukarux janiw kunsä arusxatirjamäpkänti.

- 7 Jesusax jawsatanakan suma qunuñanak ajllitap uñjasin aka arunakampiw jupanakar iwxt'ána:
- 8 — Kunapachatix maynix mä jaqichasiwir jawsaykätam ukkhaxa, janiy jilirinakan suma qunuñapar qunt'asimti, inampis jumat juk'amp yaqha jilir jawsayatax purinispa,
- 9 ukat jumanakar jawsirix jutasin siristam: 'Qunuñam aka maynir churam' sasa. Ukatsti mä p'inqaw qhipir qunuñar qunt'asir sarasma.
- 10 Jan ukasti, jawsayatax qhipir qunuñar qunt'asim; ukat jawsayktam ukax jutasin jumar sañapataki: 'Jilata, nayräh suma qunuñar qunt'asinim' sasa. Ukhaman jumax mä jach'añchäwi katuqäta jumamp chik qunt'atäpki ukanakan nayraqatapana.
- 11 Khititix jach'a jach'a tukuriki ukaxa, jisk'ar tukuyatäniwa, ukampis jisk'ar tukuriki ukasti jach'ar tukuyatäniwa.
- 12 Jawsayki uka jaqirux sarakinwa: — Kunapachatix mä manq'añ wakichkäta ukkhaxa, jan jawsayamti uñt'at masinakamarusa, jilanakamarusa, wila masinakamarusa, janirak uta jak'aman qamir jaqinakarusa; jupanakax jawsayxarakitamwa, ukhamat kutt'ayxapxätam.
- 13 Manq'añ wakichaykäta ukkhasti, jan kunaninakar, suchunakar, kayu usutanakar, juykhunakar jawsayam;
- 14 jumasti kusisitaw uñjasita. Jupanakasti janiw kutiyapkätamti, ukampis jumax aski jaqinakan jakatatäwipan churäwim katuqxäta — sasa.
- 15 Uk ist'asinsti, manq'añatak qunt'atäpkän ukanakat mayniw Jesusar säna: — Diosan qhapaq markapan jach'a manq'äwin manq'irix kusisiñaniwa.
- 16 Jesusasti juparux sänwa: — Mä jaqiw mä jach'a manq'añ wakichayäna, ukat walja jaqinakar jawsayarakina.
- 17 Manq'añ wakichatäxipansti, uywataparuw jawsayatanakar yatiyir khithäna: 'Jutapxam, manq'añax wakt'ayatawa' sasa.
- 18 Ukampis taqiniw uka manq'äwir jan sarañatak kunayman arunak wakiyapxäna. Nayrir jawsayatax sänwa: 'Jichhakiw mä uraq alasta, uk uñjir sarañaxawa, janikiy ñanqha katustati' sasa.
- 19 Maynirix sänwa: 'Phisqa yunta vaca alasta, uk yant'iriw sarä, janikiy ñanqha katustati' sasa.
- 20 Mayniristi sarakinwa: 'Jichhakiw jaqichasta ukat jan sarkäti' sasa.
- 21 Uywatasti kuttanxasin taqi uk uywiripar yatiyäna. Ukatsti uywirix wal phiñasina, uywataparux sarakinwa: 'Jank'ak saram, plazanakata, marka

thakhinakat irptanim jan kunaninakarü, suchunakarü, juykhunakarü, kayu usutanakarü' sasa.

22 Ukxarusti uywatax sarakinwa: 'Tata, arsutamarjamaw phuqta, ukampis qunt'asiñax utjaskakiwa' sasa.

23 Ukat uywirix uywatapar säna: 'Saram, thakhinakarü, marka jak'anakarü, ukatsti irptasinkakim utaxar phuqhantañkama.

24 Nayasti sapxsmawa, nayraqat jawsaykta ukanakat janiw khitis manq'axat manq'kaniti' — sasa.

25 Walja jaqiw Jesusarux arkäna; jupasti kutikipstanisin jupanakaruw sarakina:

26 "Maynitix nayan ukar jutchi, ukatsti awkiparu, taykaparu, warmiparu, wawanakaparu, jilanakaparu, kullakanakaparu, kipka jakañaparüs nayat sipan juk'ampi munaschi ukaxa, janiw nayan yatiqirixäkaspäti.

27 Khititix nayar arkasin cruzap jan apañ munkchi ukax janiw nayan yatiqirixäkaspäti.

28 Jumanakat maynitix mä torre lurañ munaspaxa, ¿janit nayraqatax qunt'asisin qawqha qullqitix tukuyañatak munaskaspa uk amuyt'askaspaxa?

29 Ukampis torre lurañtix qalltani, ukat janirak tukuykani ukkhasti, uk uñjirinakax taqiniw jupat larusipxani,

30 akham sasa: 'Aka jaqix lurañ qalltasin janiw tukuykxiti' sasa.

31 Jan ukax kawkir reyis, yaqha reyimpi nuwasir sarañapäkani ukaxa, ¿janit jupax qunt'asisin nayraqat amuyt'askaspaxa, kunjämsa tunka waranqa soldadompix saykataspa, pä tunka waranqa soldadompi jutiriruxa?

32 Jan saykatirjamäsaxa, mayni reyix jayankaskani ukkhaw sumar mantxañatak khithani.

33 Ukhamasti, jumanakat khititix taqi kunapsa jan jaytkani ukax, janiw nayan yatiqirixäkaspäti.

34 "Jayux askiwa; ukampis ch'aphaqarutix tukuspaxa, ¿kunatakis uka jayux askispaxa?

35 Janiw uraqitakisa, wanutakis askikxiti; jan ukasti waranukutakixiwa. Khitinakatix jinchuniki ukanakax ist'apxpan."

Lucas ¹⁵

1 Romatak qullqi apthapirinakampi, jan wali jaqinakampiw Jesusar ist'ir jak'achasinipxäna.

- 2 Ukat fariseonakampi, kamachi yatichirinakampix Jesusar k'umipxäna, sapxarakinwa: — Aka jaqix juchararanakan masipawa, jupanakampirakiw manq'i — sasa.
- 3 Ukat Jesusax aka uñtasiw tuqi yatichäna:
- 4 “¿Khitis jumanakat patak ovejanispa, ukat may chhaqhayasispa ukaxa, janit llätunk tunka llätunkan oveja pampar jaytawayasin, chhaqhat oveja jikxatañkam thaqhir sarkaspaxa?
- 5 Jikxatxasinsti kusionaw kallachipxar q'ipisinxi,
- 6 utar purinisinsti uñt'at masinakaparu, uta jak'a masinakaparuw jawsayi, ukat saraki: ‘nayamp chik kusionxam, chhaqhatäkän uka oveja jikxatanxta’ sasa.
- 7 Nayasti sapxsmawa: alaxpachan uka kipkaw juk'amp kusisiñax utji, mä juchararan kutikipstatapatxa, llätunk tunka llätunkan aski jaqinakan jan kunat kutikipstañapas utjki ukanakat sipana.
- 8 “Jan ukax, ¿khiti warmisa tunka qullqinix may chhaqhayasispa ukaxa, janit micha qhantayasisax utap sum pichskaspa uka qullqi jikxatañkam thaqkarakispaxa?
- 9 Jikxatasinsti uñt'at masinakaparu, uta jak'a masinakaparuw jawsthapi, ukat jupanakarux saraki: ‘Nayamp chik kusionxam, chhaqhatäkän uka qullqi uñstayasxta’ sasa.
- 10 Nayasti sapxsmawa: Diosan angelanakap taypin ukhamarakiw kusisiñax utjani, mä juchararan kutikipstanitapata.”
- 11 Jesusasti sarakinwa: “Mä jaqiw pani yuqanina,
- 12 sullkirsti awkiparux sänwa: ‘Tatay, kunatix nayar wakt'kitu uka yänak churxita’ sasa. Ukat awkipax utjiripat jupanakar churxäna.
- 13 Mä qawqha urutsti sullkir yuqax, taqi kunap aljantasin yaqha markaruw sarxäna, ukan jan wal sarnaqas qullqip ina ch'usar tukuntäna.
- 14 Ukampis kunapachatix qullqip q'al tukuntxatayna, ukkhaw mä jach'a mach'ax khä markan utjäna, ukat jupax manq'añ jan jikxatkxänti.
- 15 Ukatsti uka markan mä jaqin ukaruw saräna, irnaqañ munas thaqhiri, uka jaqisti uraqiparuw khuchhinak awatir khithäna.
- 16 Jupasti manq'at awtjatax, khuchhinakas manq'kän uka thaxumpiw sist'asiñ munäna, ukampis janiw khitis juparux manq'añ churkänti.
- 17 Ukat wal amuyt'asina: ‘¿Awkixan utapan qawqha irnaqirinakas jilarkir manq'añanipxixa, nayasti akan manq'at jiwaskta!

- 18 Awkixan ukaruk kutt'xä, ukat sarakî: Awkixay, Diosar jan yäqasa, jumar jan yäqasaw juchañchjasta;
- 19 wawamätwa sañatakix janiw askikxti, mä irnaqirimarjamak katuqxita' sasa.
- 20 Ukatsti awkipan utaparuw kuttanxäna. "Awkipasti jayankkipan juparux uñjäna, ukat jupat khuyapt'ayasisin jikxatirix jaläna, juparusti qhumantasa, jamp'att'asaw katuqäna.
- 21 Ukat yuqapax jupar akham säna: 'Awkixay, Diosar jan yäqasa, jumar jan yäqasaw juchañchjasta, wawamätwa sañatakix janiw askikxti' sasa.
- 22 Ukampis awkipax uywatanakaparuw säna: 'Jank'ak suma isi apsunipxam, ukat isthapiyapxam; luk'anaparux surtija uchapxam, kayunakaparusti wiskhumpi uchantapxam.
- 23 ¡Suma lik'i vaca qallu irptanisin kharsupxam, ukatsti manq'añäniwa, kusisirakiñäniwa!
- 24 Aka wawaxasti jiwatänwa, jichhax jaktanxiwa; chhaqhatänwa, jichhasti jikxatatäxiwa' sasa. Ukat phunchhäwi lurañ qalltapxäna.
- 25 "Ukchañkamasti jilir yuqax yapunkaskänwa. Kuttanxasinsti uta jak'ar niy purisax phusirinak ist'äna, ukhamarak thuqhurinaka.
- 26 Ukat mä uywatar jawsasin jiskt'äna, '¿Kunas ukaxa?' sasa.
- 27 Uka uywatasti sänwa: 'Jilamaw purinxi; k'umarak purinxatapatsti awkimax mä lik'i vaca qallu kharsuyi' sasa.
- 28 Ukampis jilir jilax phiñasinwa, ukatsti janiw utar mantañ munkänti, utar jan mantañ munatapat awkipax mistunisin achikt'äna: 'Mantxañäniya' sasa.
- 29 Jupasti awkiparux sänwa: 'Walja maranakaw juma jak'an sarnaqta, janiw kunapachas arsutam p'akintkti, ukampis janiw kunapachas mä cabritoksa churkistati, uñt'at masinakaxampi manq'asiñaxataki.
- 30 Ukampis jan wali warminakampi sarnaqas qullqim tukuntir yuqam purinipansti, jumax mä lik'i vaca qallu jupatakix kharsuytaxa' sasa.
- 31 "Ukxaruw awkipax sarakäna: 'Wawaxay, jumax nayampipunisktawa, taqi kunaxas jumankaskiwa.
- 32 Ukampis wakisiw kusist'añaxa, aka jilamax jiwatänwa, jichhasti jaktanxiwa: chhaqhatänwa, jichhasti uñstanxiwa' " sasa.

Lucas 16

- 1 Jesusax yatiqirinakapar sarakinwa: “Mä qamir jaqiw utjäna, jupasti yänak apnaqirininwa, uka yänak apnaqirit qamir jaqir yatiyiriw jutapxäna: ‘Yänak apnaqirimax yänakam tukuntaski’ sasa.
- 2 Uywiripasti jupar jawsasin säna: ‘¿Kunjämas jumat parlapkitu ukaxa? Apnaqatamat jakthapit katuyxita, janiw juk'amp yänakax apnaqirixätati’ sasa.
- 3 Yänak apnaqiristi wal lup'isina: ‘¿Kamacht'araki jichhasti? Uywirixax jan lurañaniraksa jaytituxä, ch'amax janiw utjkituti yapu lurañatakixa, mayjasiñsa p'inqasiraktwa.
- 4 Nayax yattwa kuntix lurkä ukxa, jan lurañanikä ukkhaxa, nayar khitis utapar katuqañapataki’ sasa.
- 5 Ukat jupax khitinakatix uywiripar manüpkän jupanakaruw maynit mayni jawsäna. Nayrürirux akham jiskt'äna: ‘¿Qawqharak uywirixan manupätasti?’ sasa.
- 6 Jupasti sänwa: ‘Pä waranqa pä patakan litro aceite manupätwa’ sasa. Yänak apnaqiristi ukxarux sänwa: ‘Akaxay manumat qillqataxa, jichhax qunt'asim ukat waranqa patakanik qillqantam’ sasa.
- 7 Ukxarux mayniruw jiskt'arakina: ‘Jumasti ¿qawqhas manütaxa?’ sasa. Jupasti sarakinwa: ‘Patak tupu trigo churañätwa’ sasa. Ukat jupar sarakina: ‘Akax manumat qillqataxa; jichhax kimsaqallqu tunkak qillqantam’ sasa.
- 8 Qamir jaqisti yänak jan wali apnaqirirux jach'aruw aptäna jupan amuyt'a kankañampi, ch'ikhi kankañamp luratap layku. Akapachankir jaqinakax lurañanakapanxa juk'amp ch'ikhi chuymanipxiwa, qhanankirinakat sipansa.
- 9 “Nayasti iwxt'apxsmawa, akapach yänak sum apnaqapxam masinak jikxatañataki, kunapachatix ukham lurañax tukusxanixa, Diosaw jumanakar wiñay jakañ utar katuqxapxätam.
- 10 “Khinitix juk'a apnaqañan chiqapäki ukax, walja apnaqañan chiqaparakiwa; juk'a apnaqañan jan chiqapäki ukasti, walja apnaqañan janirakiw chiqapäkiti.
- 11 Ukhamasti, jumanakatix akapacha yänak jan chiqapar apnaqapkäta ukasti, ¿khitirak chiqpach yänak apnaqañatak churapxiristamsti?
- 12 Jumanakatix yaqha jaqin yänakap jan chiqa chuymamp apnaqapxasma ukax ¿khitirak kunatix jumanakankkani uk churapxiristamsti?
- 13 “Janiw khiti uywatas pä uywirir luqtkaspati; maynirux uñisiniwa, maynirusti munarakiniwa; jan ukax maynirux sum arkani, maynirusti janirakiw yäqkaniti. Janiw Diosaruraki, qullqiruraki luqtapksnati.”
- 14 Qullqir chuyma churat fariseonakasti, uk ist'asin Jesusat larusipxänwa.

- 15 Jesusasti jupanakarux sarakinwa: “Jumanakasti jaqinak nayraqatan askit uñt'ayasipxtaxa, ukampis Diosax chuymanakam sum uñt'apxtam; kunatix jaqinakatak askiki ukax, Diosatakix janiw kuna askikisa.
- 16 “Bautisir Juanan urunakapkamaw Moisesan kamachipampi, profetanakan yatichäwinakapampix yatiyasiskäna. Ukat aksaruw Diosan qhapaq markapat suma yatiyäwinakax yatiyasxi, ukatsti taqiniw ukar mantañatak ch'amacht'asipxi.
- 17 “Alaxpachampi aka uraqimpix tukusikispawa, kamachitsti janiw mä arun phuqhasiñapas apaqatäkaspati.
- 18 “Mä chachatix warmipamp jaljtasin yaqhampi jaqichaski ukaxa, wachuqa jucha luri; khinitix jaljtit warmimpi jaqichaski ukasti wachuq jucha lurarakiki.
- 19 “Mä qamir jaqiw utjäna, ukasti wali suma llihipkir isimpiw isthapisirina, sapürurakiw jach'a manq'añanak wakichayirina.
- 20 Mä tuqitsti, mayjasir jan kunan jaqirakiw utjäna, Lázaro sutini, jupasti qamirin utap punkun sapüruw qunt'asirina, jupax llixti usun tukjatänwa.
- 21 Lazarosti qamirin manq'äwipat jalaqtir manq'ampikiw sist'asiñ munäna; ananakaw llixtinakap jallq'ir jutapxarakina.
- 22 Mä uruw uka jan kunan jaqix jiwxäna, ukatsti angelanakaw Abrahaman thiyapar qunt'asiñapatak apxapxäna. Qamir jaqisti jiwxarakinwa, juparusti imantxapxänwa.
- 23 “Qamiristi kawkharutix jiwatanakax sarapki ukkhan uñatatasina, ukatsti Abrahamarux jayankatap uñjäna, Lazarorusti jupamp chik qunt'atäskir uñjarakina.
- 24 Ukat jach'at art'äna: ‘Abraham awki, nayat khuyapt'ayasita, Lazaroruy khithanita luk'anapamp umar juricht'asin laxrax chhujtayañapataki, aka ninan nayax wal t'aqhisiskta' sasa.
- 25 Abrahamasti juparux sänwa: ‘Wawa, amtasim, jumax jakañaman askinak katuqtaxa, Lazarosti jan walinak katuqi. Jichhasti akan jupax kusisiñ katuqxi, jumarusti t'aqhisiñaw wakt'tam.
- 26 Ukhamarus jumanakampi nanakampix mä jach'a mik'ay manqhiw jaljistu; khitinkatix akat ukskataru, jan ukax ukskatat akskatar makhatañ munapxani ukax janiw makhatanipkaspati' sasa.
- 27 “Qamir jaqisti saskakinwa: ‘Abraham awki, Lazaroruy awkixan utapar khitharapita,
- 28 phisqa jilaxar iwxt'añapataki, ukhamat aka t'aqhisiñar jan jutapxañapataki' sasa.

²⁹ Abrahamasti juparux sarakinwa: ‘Moisesana, profetanakan qillqatanakapaw jupanakan utji; ukanakar jaysapxpan’ sasa.

³⁰ Qamirix ukxarux sänwa: ‘Abraham awki, janiw ukarux yäqapkaniti, ukampis maynitix jiwatanak taypit saraspaxa, jupanakax jan wali lurañanakat kutikipstapxaspawa’ sasa.

³¹ Abrahamasti saskakinwa: ‘Janitix Moisesampiru profetanakampir ist'añ munapkanixa, janirakiw jiwatanakat mayni jaktirus ist'apkaniti’ ” sasa.

Lucas 17

¹ Jesusax yatiqirinakaparux sänwa: “Kunanakas jaqir juch lurayirix utjapuniwa, ukampis jkunakikani mayninakar juchar puriyir jaqitakixa!

² Uka jaqin mä jach'a qalamp kunkat chinuntasin qutar jaquntatäñapax askispawa, aka jisk'anakat maynir juchar puriyañapat sipansa.

³ jWal amuyasipxam! “Jilamatix chuym ust'ayätamxa, tuqinuqam; pampachxit sätamsti, pampachxarakim.

⁴ Jupatix paqallq kuti urun chuym ust'ayätamxa, ukatsti paqallq kutirak ‘janiw juk'amp chuym ust'aykxämati’ sätamxa, jupar pampachxarakim”.

⁵ Apostolunakasti Jesusaruw mayipxäna: — Iyawsañay juk'amp yapt'apxita — sasa.

⁶ Tatitusti jupanakarux sarakinwa: — Iyawsañanakamatix mostaza jatha ukch'aki utjaspaxa, aka quqarux sapxasmawa: ‘Akat liwstam, ukat qutar ayruntasim’ sasa, uka quqasti jaysapxiristamwa.

⁷ “Maynitix jumanakat mä uywatanichixa, ukatsti uka uywatax yapu luräwita, jan ukax ovej awatiwit kutt'ani ukarux: ¿‘Mantanim, ukat manq'asim’ saspati?

⁸ Janiwa, jan ukasti juparux siwa: ‘Manq'a wakt'ayarapita, ukatsti nayan manq'añaxkama, umañaxkamasti nayar luqtita; ukat jumax manq'askäta, umaskätasa’ sasa.

⁹ Janirakiw uywataparux yuspagarkiti kuntix luram satäki uk luratapatxa.

¹⁰ Jumanakasti ukhamarakiw kuntix Diosax luram sapktam ukanak tukuyasax sapxañamaxa: ‘Nanakax inamay uywatanakakipxtwa, kunatix lurañanakaxäkän ukak lurapxta’ sasa.

¹¹ Jesusax Jerusalén markar sarkasaw Samaria, Galilea uka chiqanjam sarakipawayäna.

¹² Mä jisk'a markar purkipansti, lepra usun tunka jaqinakaw jupar jikxatir mistunipxäna, jupanakasti jaya chiqawjar sayt'asisaw

- 13 jach'at art'apxäna: — ¡Yatichir Jesús, nanakatay khuyapt'ayasipxita! — sasa.
- 14 Jesusasti jupanakar uñjasin sänwa: — Sacerdotenakar uñstir sarapxam — sasa. Tatitun utapar sarkasinsti, tunkanpachaw k'umar jikxatasxapxäna.
- 15 Jupanakat maynñiriw k'umaräxasin jach'at warart'asis kutt'anina: “¡Yuspagar Tatay! ¡Yuspagara!” sasa.
- 16 Jupasti Jesusan nayraqataparuw killt'asina, ajanupsa uraqkam alt'asaw jupar yuspagaräna. Aka jaqisti Samaria markankirñinwa.
- 17 Ukat Jesusax arkirinakapar jiskt'äna: — ¿Janit tunkaniki k'umarachatanakasti? ¿Kawkinkapxis llätunkanixa?
- 18 ¿Aka yaqha markankir sapakit Diosar yuspagarir kuttanisti? — sasa.
- 19 Ukat uka jaqirux säna: — Sayt'am ukatsti sarxam, iyawsatam laykuw k'umarachatäxtaxa — sasa.
- 20 Fariseonakasti Jesusaruw jiskt'apxäna: — ¿Kunapachas Diosan qhapaq markapax purinini? — sasa. Jupasti sarakñinwa: — Diosan qhapaq markapax janiw taqinin uñjkay purinkaniti.
- 21 Janiw siskaniti: 'Akankiwa', jan ukax 'Khayankiwa' sasa. Diosan qhapaq markapax niya jumanak taypinkxiwa.
- 22 Ukat yatiqirinakapar sarakina: — Mä uruw purinini; ukapachaw jumanakax Jaqin Yuqapan mä urupaksa uñjañ munapxäta, ukampis janiw uñjapkätati.
- 23 Yaqhipanakax sapxaniwa: 'Akaxaya', jan ukax 'Khayaxaya' sasa, ukampis jan sarapxamti janirak arkapxamsa.
- 24 Kunjämtix mä lliju llijux maysat maysar qhantixa, ukhamäniw Jaqin Yuqapax jutkan uka uruxa.
- 25 Ukampis nayraqatax wakisiw t'aqhisiñapa, ukhamarak jichha pacha jaqinakan uñisitäñapa.
- 26 Kamisatix Noé chachan urunakapan luraskänxa, ukhamarakiw Jaqin Yuqapan urunakapan lurasini.
- 27 Jaqinakax ukürunakan manq'asipkänwa, umasipkänwa, jaqichasisipkarakñinwa, Noé chachan arcar mantañapkama, ukapachaw uma juiciox purinina, ukat taqiniw jiwarapxäna.
- 28 Ukhamarakiw Lot chachan urunakapan lurasina: jaqinakax manq'asipkänwa, umasipkänwa, alasisipkänwa, aljasisipkänwa, yapuchasipkänwa, utanaksa utachasisipkarakñinwa;

- 29 kunapachatix Lot chachax Sodoma markat mistxän ukkhaxa, alaxpachat ninampi azufrempiw jalluntäna, ukat taqi jaqinakaw jiwarapxäna.
- 30 Jaqin Yuqapax uñstankan ukürux ukhamäniwa.
- 31 “Ukürunsti, maynitix uta patankaskchi ukaxa, jan saraqanpati uta manqhat kunanakapatix utjki ukanak apsusirixa; maynitix yapu luräwinkaskchi ukax jan utaparux kutt'anpati.
- 32 Amtasipxam Lot chachan warmipata.
- 33 Khititix jakañap qhispiyasiñ munki ukax, apt'asiniwa; ukampis jakañap apt'asirix qhispiyasiniwa.
- 34 “Nayasti sapxsmawa, uka arumasti paniniw mä ikiñan ikisipkani; maynix aptatäniwa, maynisti jaytatäniwa.
- 35 Pani warmiw jak'apuran piqasipkani; maynix aptatäniwa, maynisti jaytatäniwa.
- 36 Pä chachaw pampankaskani; maynix aptatäniwa, maynisti jaytatäniwa — sasa.
- 37 Uk ist'asin juparux jiskt'apxäna: — Tatay, ¿kawkhansa ukax luraspachäni? — sasa. Jesusasti jupanakarux sarakinwa: — Kawkhankkitix jiwatax, ukkharuw siwiq'aranakax tantasipxani — sasa.

Lucas 18

- 1 Jesusasti mä uñtasiwi tuqiw yatichäna, jan mayjt'asis Diosat mayisiñataki.
- 2 Jupanakarusti sänwa: “Mä markan mä taripiriw utjäna, jupasti Diosar jan axsartir jaqinwa, janirakiw jaqi masiparus yäqirikänti.
- 3 Uka pachpa markan mä ijma warmiw utjarakina, jupasti taripirir achikt'asiriw saräna ch'axwiripamp chiqapar uñjañapataki.
- 4 Walja urunakaw taripirix uka warmir jan ist'añ munkänti, ukat amuyt'asisin sarakina: ‘Diosarux janiw axsarkti, janirakiw khitirus yäqkaraktti,
- 5 ukampis aka ijma warmix arxatit saskakituwa, nayan ukar juk'amp jan jutaskañapatakix arxatäwa’ ” sasa.
- 6 Tatitusti sarakinwa: “Qhuru taripirix ukham siwa.
- 7 Diosasti ¿janit arxatkarakispasti jupar uruy aruma arnaqasipki uka ajllitanakaparusti? ¿Janit jank'ak yanapt'kaspasti?
- 8 Jumanakarusti sapxsmawa, jank'akiw arxatani. Ukampis kunapachatix Jaqin Yuqapax jutkani ukkhax ¿iyawsañan jaqinak aka uraqin jikxatpachäniti?”

- 9 Jesusax yaqha uñtasiwit parläna, kunjämätix yaqhipanakax jupapach askit uñt'asisin mayninakar jisk'achapkän ukanakaruw sarakäna:
- 10 “Pä chachaw Diosat mayisir Tatitun utapar sarapxäna, maynix fariseo jaqinwa, maynisti Roma markatak qullqi apthapir jaqirakinwa.
- 11 Fariseox sayt'asisin Diosat mayisina, akham sasa: ‘Diosaxay, yuspagarsmawa, nayax janiw yaqhanakjamäkti, lunthasiri, jan wali jaqi, wachuq juchan sarnaqiri, janirakiw aka qullqi apthapir jaqjamäktsa.
- 12 Nayax semanän pä kutiw ayuno lurta, kuntix jikxatta ukanakat sapa tunkat maya churaraksma’ sasa.
- 13 Ukampis qullqi apthapirix jayarukiw qhiparäna, janirakiw alaxpachar uñtañsa munkänti, jan ukasti jupapachaw chuymap liq’isina, akham sasa: ‘¡Diosaxay, naya juchararat khuyapayasita!’ sasa.
- 14 Nayax sapxsmawa, aka qullqi apthapiriw utaparux juchapat Diosan pampachat kuttawayxäna; fariseosti janiwa. Jupa pachpa jach’achasirixa, jan yäqataw uñjasini, jan yäqat sarnaqiristi, jach’ar aptatäniwa.”
- 15 Ukatsti wawanakaruw Jesusan ukar irpanipxäna, jupanakar amparapampi luqxatañapataki; yatiqirinakapasti uk uñjasin wawanak irpanirinakaruw tuqinuqapxäna.
- 16 Ukat Jesusax jupanakar jawsasin säna: — Wawanakax nayar jutasipkpan sama, jan jark’apxanti, Diosan qhapaq markapax jupanakjamankiwa.
- 17 Qhanak sapxasma, khittix Diosan qhapaq markap mä wawjam jan katuqkani ukaxa, janipuniw Diosan qhapaq markapar mantkaniti — sasa.
- 18 Jilirinakat mayniw Jesusar jiskt’äna, akham sasa: — Suma yatichiri, ¿kuna lurañaxas wakisi wiñay jakañ katuqañaxatakixa? — sasa.
- 19 Jesusasti juparux sänwa: — ¿Kunatsa “suma” sistaxa? Sumax maynikiw utji, ukasti Diosawa.
- 20 Jumax kamachinak yattawa: “Janiw wachuq jucha lurätati, janiw jiwayätati, janiw lunthatätati, janiw khittisa k’ari arunak parlätati, awkimaru, taykamar jach’añcham” — sasa.
- 21 Qamir jaqisti sänwa: — Taqi ukanak jisk’atpach phuqta — sasa.
- 22 Jesusax uk ist’asin sänwa: — Ukampis may jan phuqtati: taqi kunatix utjktam ukanak aljaram, ukatsti jan kunaninakar churam, ukapachaw qamir kankañamax alaxpachan utjätam, ukatsti nayar arkita — sasa.
- 23 Uka jaqix uk ist’asinxä, wali llakitaw jikxatasina, wali qamiritap layku.

- 24 Jesusax ukham llakit uñjasinxä, sänwa: — ¡Kunja ch'amas qamirinakan Diosan qhapaq markapar mantañapaxa!
- 25 Juk'ampi jasakispaw mä camellon yawri nayra chiqa sarakipañapaxa, Diosan qhapaq markapar mä qamirin mantañapat sipansa — sasa.
- 26 Uk ist'irinakasti juparuw jiskt'apxäna: — Ukhamasti ¿khitikirak qhispiyatäspasti? — sasa.
- 27 Jesusasti jupanakarux sänwa: — Kunatix jaqinakatak jan wakiski ukaxa, Diosatakix wakisikiwa — sasa.
- 28 Pedrosti sarakinwa: — Tatay, nanakax taqi kunanak jaytasin jumarux arkapxsma — sasa.
- 29 Jesusasti juparux sänwa: — Qhanak sapxsma, khilitix utapsa, warmipsa, jilapsa, awkipsa, taykapsa, wawapsa, Diosan qhapaq markap layku jaytanukun ukaxa,
- 30 akapachan juk'amp katuqani, alaxpachansti wiñay jakañ katuqarakini — sasa.
- 31 Ukatsti Jesusax yatiqirinakapar yaqhawjar irpasin säna: “Jichhax Jerusalenar sarapxañäni, kuntix profetanakax Jaqin Yuqapat qillqapkän ukanakaw phuqhasini.
- 32 Romanonakaruw katuyatäni, jupatsti larusipxaniwa, jan walinak lurapxani, thuskatapxarakiniwa.
- 33 Jawq'japxaniwa, ukatsti jawayapxaniwa; ukampis kimsürut jiwatanak taypit jaktanxani” sasa.
- 34 Jupanakasti aka tuqit janiw kuns amuyapkänti, janirakiw kunxat parlatapsa amuyapkänti, uka arunakasti jupanakatakix jan amuykayänwa.
- 35 Kunapachatix Jesusax Jericó markar puriñampiskän ukkhaxa, mä juykhu jaqiw limosna mayisis thakhi jak'an qunt'atäskäna,
- 36 walja jaqinak uka chiq saraskir ist'asinste, uka jaqinakaruw jiskt'asina.
- 37 Juparusti sapxänwa: Nazaretankir Jesusaw uka chiq saraski, sasa.
- 38 Jupasti jach'at art'asina: — ¡Jesús, Davidan Yuqapa, nayat khuyapt'ayasita! — sasa.
- 39 Nayraqat saririnakasti amukt'añapatakiw tuqinuqapxäna, ukampis jupax juk'amp jach'at art'äna: — ¡Davidan Yuqapa, nayat khuyapt'ayasita! — sasa.
- 40 Jesusasti ukkharuw sayt'asina, ukatsti uka juykhuruw irptayanina. Jak'apankxipanste juparuw jiskt'äna:

41 — ¿Kuna lurañaxsa jumatak munta? — sasa. Juykhusti sänwa: — Tatay, uñjxañ munta — sasa.

42 Jesusasti sänwa: — ¡Uñjxam, iyawsatam laykuw k'umarachat uñjasxtaxa! — sasa.

43 Ukspachaw juykhux uñjxäna, ukatsti Diosar yupaychasaw Jesusar arkäna. Uk uñjasasti taqiniw Diosar yupaychapxäna.

Lucas 19

1 Jesusax Jericó markaruw mantäna, ukatsti marka taypinjam saräna.

2 Uka markansti mä qamir jaqiw utjäna Zaqueo sutini, jupasti Roma markatak qullqi apthapirinakan jiliripänwa.

3 Zaqueosti Jesusarux uñt'añ munäna, ukampis jisk'a tansa jaqitapata, jaqis waljanitap laykux janiw uñjirjamakänti.

4 Ukat nayraqatar jaläna; Jesusar uñjañatakisti mä higo quqaruw mistüna, kawki chiqtix Jesusax sarañapäkän uka jak'aru.

5 Kunapachatix Jesusax uka chiq saraskän ukkhaxa, alayar uñtasin Zaqueor uñjäna, ukatsti sarakinwa: — Zaqueo, jank'ak saraqanim, jichhüruw utaman qamarañaxax wakisi — sasa.

6 Zaqueosti jank'akiw saraqanina, ukatsti taqi chuymampiw Jesusarux katuqäna.

7 Uk uñjasinsti taqiniw k'umipxäna: Jesusax mä jucharar jaqin utaparuw sari, sasa.

8 Ukatsti Zaqueox sayt'asisin Tatiturux säna: — Tatay, yänakaxat chikatpach jan kunaninakar churxä; maynirutix lunthatsta ukarux, pusi ukkhampi kuttayxä — sasa.

9 Jesusasti juparux sarakinwa: — Jichhüruw qhispiyasiñax aka utar purini, aka jaqisti Abrahaman wawaparakiwa.

10 Jaqin Yuqapax kunatix chhaqhatäkän uk thaqhiri, qhispiyirirakiw juti — sasa.

11 Jesusax niy Jerusalén markar puriñampiskänwa, khitinakatix jupar ist'apkän ukanakaw Diosan qhapaq markapan ukspach puriniñap amuyapxäna.

12 Ukat Jesusax jupanakar aka uñtasiwi yatiyäna: “Wali aytat wila masi taypit mä jaqiw utjäna, jupasti reytit utt'ayatäñatakiw jaya markar saräna, reytit utt'ayatäxasinsti, kutinxañataki.

13 Janir sarkasasti, tunka uywataparuw jawsäna, sapaqat mayniruw walja qullqi churäna, ukat sarakina: ‘Nayan kuttaniñaxkamax aka qullqimpi alakip lurapxam’ sasa.

- 14 Ukampis markapankir jaqinakax juparux uñisınwa, ukat jupan qhipapat khithanak khithapxäna markan jiliripar sapxañapataki: 'Janiw nanakax aka jaqin nanakan reyĩñap munapkti' sasa.
- 15 "Ukampis jupax reytıtt'ayatapunınwa, ukat markapar kuttanxäna. Purinisinsti, kawkir uywatanakaparutix qullqi churawaykatayna ukanakaruw jawsayäna, qawqhsa sapa maynix jikxatatayna uk yatiñataki.
- 16 Nayrır uywatasti purinisin, sänwa: "Tata, qullqimax tunka ukkhampi jilxatti' sasa.
- 17 Reyisti juparux sarakınwa: 'Walikiwa; jumax suma irnaqirıtawa, ukham phuqhatam laykux, tunka markan jiliripatt'ayäma' sasa.
- 18 Ukxarux maynirıw uñstanirakına, ukat säna: "Tata, qullqimax phisqa ukkhampi jilxatti' sasa.
- 19 Juparusti sarakınwa: 'Jumax phisqa markan jiliripäyätawa' sasa.
- 20 "Mayni uywatasti purinisin sarakınwa: "Tata, akax qullqimaxa. Mä tarır chint'asaw imarapxsma;
- 21 qhuru jaqıtam laykuw axsaräyäsma; jan uchktas ukkhat apsurıtawa, jan satktas ukkhat apthapirıtawa' sasa.
- 22 Ukat reytıtt'ayäna jupar säna: 'Jumax jan wali irnaqır uywatätawa, kipka arunakamampiw juchañchsma. Jumatix yatchiyäta nayan qhuru jaqıtaxa, jan uchkta ukkhat apsurıtaxa, kawkharutix jan yapuchkta ukkhat apthapirıtaxa,
- 23 ukhamasti, ¿kunatarak qullqixsti bancor jan jaytarapistasti? Utaxar kuttanxasax jalaqtap nayax katuqasxiriskäyätxa' sasa.
- 24 Ukat ukankasipkän ukanakarux sarakına: 'Qullqi aparapxam, ukat tunka qullqiniki ukar churapxam' sasa.
- 25 Jupanakasti sapxänwa: "Tata, jupax tunka qullqinixchixaya' sasa.
- 26 Reyisti sarakınwa: 'Nayasti sapxsmawa, khitintix utjki ukarux juk'ampiw churasini, ukampis khitintix jan utjki ukatxa mä juk'a utjiripas apaqatäniwa.
- 27 Khitinakatix nayan reyĩñax jan munapkän uka uñisirinakaxar akar irptanipxam, ukatsti nayraqataxan jiwarayapxam' " sasa.
- 28 Ukat taqi akanak sasinsti, Jesusax Jerusalenar saraskakınwa.
- 29 Kunapachatix Betfagé, Betania uka markanakar niy jak'achaxän ukkhasti, Olivos sat qullu jak'aruw sayt'asına, uka chiqat pani yatiqiriparuw khithäna,

- 30 akham sasa: — Khä uñkatasinkkis uka jisk'a markar sarapxam, purisinsti mä asnoruw chint'atäskir jikxatapxäta, ukarux janiw khitis jichhakamax lat'xatkiti. Jararasinsti irpanipxam.
- 31 Maynitix: “Kunatsa jararapxta” sas jiskt'apxätamxa, juparusti: “Tatituw muni” sapxam — sasa.
- 32 Yatiqirinakapasti sarapxänwa, ukatsti kunjämtix Jesusax siskatayna ukhampun jikxatapxäna.
- 33 Ukatsti asno jararkiriruw asnoninakax jupanakar jiskt'äna: — ¿Kunatakis asno jararasipkta? — sasa.
- 34 Jupanakasti sapxänwa: — Tatituw uk muni — sasa.
- 35 Ukatsti isinakup asnor jant'akxatasaw Jesusan ukar irpapxäna, Jesusarusti uka asnoruw qunxatayapxäna.
- 36 Sarkipansti jaqinakax isinakup Jesusatak thakhir jant'akt'apxäna.
- 37 Olivos qullu saraqañar jak'achaskasinxa, Jesusan arkirinakapax taqiniw kusisiñat jach'at art'as Diosar yupaychañ qalltapxäna, taqi muspharkañanak uñjapxatap layku.
- 38 Sapxarakinwa: — ¡Tatitun sutipar jutir Reyix jallallatäpan! ¡Alaxpachan sumankañax utjpan, taqinis Diosan ch'amanitap yatipxpan! — sasa.
- 39 Jaqinak taypin yaqhip fariseonakax ukankarakinwa, jupanakasti sapxänwa: — Yatichiri, arkirinakamar tuqinuqam — sasa.
- 40 Jesusasti jupanakarux sarakinwa: — Nayax sapxsmawa, jupanakatix amukt'apxanixa, qalanakaw art'apxani — sasa.
- 41 Jerusalenar jak'achasisinsti, Jesusax marka uñtasaw jachäna,
- 42 akham sasa: “¡Jichhürukisay jumax sum amuyt'asisma kunjämatix sumankañan jakañäki ukxa! Ukampis jichhax ukax imantatawa, janiw uñjkasmati.
- 43 Jumatakix jan wali urunakaw purinini, uñisirinakamasti mä pirqampiw jumar muyuntayätam, taqi tuqit katuntapxätam,
- 44 ukatsti q'al tukjapxätam. Jaqinakamaruw jiwarayapxani, janirakiw mä qalsa sayt'at jaytapkaniti, Diosax jumar uñjir jutktam ukkha jan katuqatam layku.”
- 45 Uka qhipatsti, Jesusax Diosan utaparuw mantäna, ukatsti khitinakatix ukan alakip lurapkän ukanakaruw jaqunuküna,
- 46 ukat sarakina: — Qillqatanakan siwa: “Utaxax Diosar mayisiñ utawa”, jumanakasti lunthatanakan putup tukuyxapxatäta — sasa.

47 Jesusax sapüruw Tatitun utapan yatichäna, ukatsti sacerdotenakan jilirinakapampi, kamachi yatichirinakampi, markan jilirinakapampix, kunjämatsa Jesusar jiwayañ thaqhasipkäna.

48 Ukampis janiw kunjämatsa aynacht'ayirjamäpkänti, jaqinakan wali sum ist'asipkatap layku.

Lucas 20

1 Mä uruw Jesusax Tatitun utapan jaqinakar yatichaskäna, qhispiyasiñ arunak parlasa, ukhamaruw sacerdotenakan jilirinakapampi, kamachi yatichirinakampi, markan jilirinakapampix purinipxäna,

2 jupanakasti sapxänwa: — Sapxita: ¿Kuna munañaniñampis jumax uk lurtaxa? ¿Khitirak uka munañaniñ churtamsti? — sasa.

3 Jesusasti jupanakarux sänwa: — Nayasti jumanakar jiskt'añ munapxarakasma. Sapxita:

4 ¿Khitis Bautisir Juanarux bautisañapatak khithani, Diosati jan ukax jaqinakacha? — sasa.

5 Ukatsti jupanakkamaw ch'axwañ qalltapxäna, sapxarakina: “¿Kamsañänisa? ‘Diosaw khithani’ sañänixa, ‘¿Kunatsa jan iyawsapxta?’ sistaniwa.

6 ‘Jaqinakaw’ sañänixa, taqi jaqiw qalampi k'upjas jiwayistani, jaqinakasti sum yatipxi Juanan Diosan khithanit profetätapa” sasa.

7 Ukat jupanakax sapxäna: — Janiw khitin Juanar bautisir khithanitapsa yatipkti — sasa.

8 Jesusasti jupanakarux sarakinwa: — Janirakiw nayas sapkirismati kuna munañaniñampitix nayax ukanak lurkta uka — sasa.

9 Ukatsti Jesusax jaqinakar parlañ qalltäna, mä uñtasiwi tuqit amuyt'ayäna: “Mä jaqiw utjäna, jupasti yapuparux uva yapuchrantäna, ukatsti yaqha yapuchirinakaruw chikat lurañapatak churäna, ukat jaya maranakatakiw yaqha markar sarxäna.

10 Yapu apthapiñ pacha purinxipansti, mä uywatap khithäna yapuchirinakat qawqhatix jupar wakt'kän uk mayiri; ukampis jupanakax nuwjasaw jan kunan khithanukxapxäna.

11 Ukat yapunix yaqha uywat khithäna; juparusti kipkak tuqjapxäna, nuwjapxarakina, ukatsti jan kunan khixapxäna.

12 Yapunisti wasitatampiw yaqha uywat khithäna, juparusti ukhamarakik nuwjapxäna, ukatsti yapu anqaruw jaqunukupxäna.

- 13 “Ukat yapunix sisxäna: ‘¿Kamacharakisti? Munat wawax khithä, jupar uñjasax inas axsart'apxchini’ sasa.
- 14 Yapuchirinakasti yapunin yuqapar uñjasax, maynit maynikamaw sasipxäna: ‘Akapi uraq katuqirixa; jupar jiwayañäni, ukat uraqix jiwasantxaniwa’ sasa.
- 15 Ukatsti uva yaput anqäxar wayunukusaw jiwayapxäna. Ukat Jesusax jiskt'äna, “¿yapunisti uka yapuchirinakarux kunsä lurani?
- 16 Jupax purininiwa, yapuchirinakarusti jiwarayaniwa, uva yapupsti yaqhanakaruw churxani” sasa. Uk ist'asinsti, sapxänwa: — ¡Diosas uk jan munpati! — sasa.
- 17 Jesusasti jupanakar uñkatasin sarakäna: — Ukhamasti ¿kun sañarak muni, Qillqatanakan siski ukanakasti?: ‘Utachirinakan apanukut qalaxa, munat aski qalaruw tukuwayxi.’
- 18 Khititix uka qalxar liwxattani ukax t'unjataw uñjasini; uka qalatix maynir jaqxattani ukax, ñut'u laq'aruw tukuyani — sasa.
- 19 Ukatsti sacerdotenakan jilirinakapampi, kamachi yatichirinakampix ukspachaw Jesusar katuntañ munapxäna, uka uñtasiwix jupanakatakıtap amuyapxatap layku. Ukampis jaqiruw axsarapxäna.
- 20 Uka qhipatsti jilirinakax uñaqanak khithapxäna, jupanakax aski jaqinakjam tukusin Jesusar kuna arunsa pantjayañataki, ukatsti pantasitapat marka apnaqirinakar katuyañataki.
- 21 Khithanakasti Jesusaruw jiskt'apxäna: — Yatichiri, yatipxtwa juman arsutamasa, yatichatamas chiqätapa, janirakiw jumax aliq uñkatasak juchañchktati, jan ukasti chiqpachpun Diosan thakhip yatichtaxa.
- 22 Sapxita: ¿Romankir Cesarar qullqi churañax walikiskiti, janicha? — sasa.
- 23 Jesusasti jupanakan jan wali amtañanıpxatap amuyasin, jupanakar sarakäna:
- 24 — Mä qullqi uñacht'ayapxita. ¿Khitin ajanupas aka qullqinki? ¿Khitin sutipas aka qullqin qillqataxa? — sasa. Jupanakasti sapxänwa: — Cesarankiwa — sasa.
- 25 Jesusasti jupanakar sarakänwa: — Cesarankki uk Cesarar churapxam, Diosankki uksti Diosarurak churapxam — sasa.
- 26 Jaqinakan nayraqatapan satapampix janiw kunjämat aynacht'ayas katuntañjamäkänti, jan ukasti, Jesusan arsutapat wal muspharapxäna, ukat amukt'xapxarakäna.
- 27 Uka qhipatsti saduceonakaw Jesusar uñjir sarapxäna. Saduceonakax janiw jiwatanakan jaktañap iyawsapkänti, ukat Jesusar jiskt'apxäna:

- 28 — Yatichiri, Moisesax qillqat jaytapxitu: Mä chachatix warmipampi jan wawani jiwaspaxa, jiwirin jilapaw uka ijma warmimpi jaqichasxañapa, ukhamat uka warmimpix jiwir jilapatak wawanñapataki, sasa.
- 29 Ukhamasti, mä kutix paqallqu jila sullkaw utjäna, jiliriki ukax jaqichasiwa, jupasti jan wawaniw jiwawayxi.
- 30 Payir jilampi,
- 31 kimsir jilampisti uka warmimpiw jaqichasipxäna, uka pachparakiw mayninakax uka ijma warmimp jaqichasipxäna, ukatsti paqallqunpachaw jan wawan jiwarapxäna.
- 32 Qhiparusti warmix jiwawayxarakinwa.
- 33 Jiwatanakax jaktkani uka urusti, ¿aka warmix kawkirin warmipäxarakinisti?, paqallqunpachaxay jupampix jaqichasipxchixa — sasa.
- 34 Jesusasti jupanakarux sänwa: — Aka uraqinxä, chachanakasa warminakas jaqichasipxiwa;
- 35 ukampis khitinakatix Diosan amtatarjam jiwatanak taypit jaktañapax wakischi ukaxa, chachäpasa warmipasa, janiw khitis jaqichaskxaniti,
- 36 janiw juk'amp jiwkxapxaniti uka layku. Jupanakasti angelanakjamäpxaniwa, jiwatanak taypit jaktatay laykux Diosan wawanakapäxarakiniwa.
- 37 Pachpa Moisesaw ch'aphi alix nakhaskän ukanxa, jiwatanakan jaktañapat yatiyistu. Ukansti jupax siwa: “Tatitux Abrahamampina, Isaacampina, Jacobumpin Diosapawa.”
- 38 ¿Diosasti janiw jiwatanakan Diosapäkiti, jan ukasti jakirinakan Diosapawa, jupatakisti taqiniw jakasipki! — sasa.
- 39 Ukat kamachi yatichirinakat mayninakax jupar sapxäna: — Yatichiri, walikiw ukham arsutamaxa — sasa.
- 40 Ukatsti janiw juk'ampi kunsä jiskhiñ munapkänti.
- 41 Jesusax jupanakaruw jiskt'äna: — ¿Kunatsa “Cristox Davidan yuqapaw” sapxisti?
- 42 David pachpaw Salmos qillqatan saraki: “Tatitux Tatituxar siwa: Kupixaxar qunt'asim,
- 43 uñisirinakamar kayumampi takxatayañaxkama' sasa.
- 44 ¿Kamisarak Cristosti Davidan yuqapäspasti?, David pachpaxay “Tatitu” sischixa.
- 45 Taqi jaqinak nayraqatan Jesusax yatiqirinakapar säna:

46 “Kamachi yatichirinakat wal amuyasipxam, jupanakasti jach'a isinakamp isintasis sarnaqañ munapxi, plazanakansti jupanakax wali axsart'añampi aruntayasiñ munapxi. Sinagoganakansa nayraqat qunuñanakaruw qunt'asiñ munapxi, manq'äwinakansti sumawja chiqanakaruw qunt'asiñ munapxi;

47 ukatsti ijma warminakat utanakap aparapxi, uka jan wali luratanakap imt'añatakix jach'a mayisiwinak lurapxi. Jupanakaw juk'amp jach'a mutuyäwi katuqapxani.”

Lucas 21

1 Jesusasti Tatitun utapankaskänwa, ukat kunjämtix qamirinakax qullqi churapkän uk uñjäna,

2 ukatsti jan kunan mä ijma warmiruw cobret lurat pä jisk'a qullqi uchir uñjäna.

3 Ukat Jesusax säna: — Qhanak sapxsma, aka jan kunan ijma warmiw taqinit sipan juk'amp jil churi;

4 taqi jupanakasti kunatix jilt'ki ukatak churapxi, aka warmisti, jan kunan kankañapanxa, kunatix jakañapatak utjkän uk taqpach churxi — sasa.

5 Yaqhipanakax Tatitun utapxat parlasipkäna, kunja sumäkäntix qalanakapasa, kunanaktix churapkän ukanakampi k'achachatanakasa. Ukat Jesusax säna:

6 — Mä uruw purinini, taqi akanak uñjapka ukanakax q'ala t'unjatäniwa, janiw mä qalas yaqha qalxar uchatax utjkaniti. Taqipuniw t'unjatäni — sasa.

7 Ukat juparux jiskt'apxäna: — Yatichiri, ¿kunapachas ukax lurasini? ¿Kuna unañchanakarak ukanakan phuqhasiñapatak utjanisti? — sasa.

8 Jesusasti sänwa: — Amuyasipxam, jan sallqjayasipxamti. Waljaniw sutixar jutapxani: ‘Nayätwa Cristoxa’ jan ukax, ‘Uka urux purinxiwa’ sasa. Ukampis jan ukanakar arkapxamti.

9 Kunapachatix nuwasiñanakampita, ch'axwanakampit parlir ist'apkäta ukkhax, jan mulljasipxamti; ukanakasti nayraqat phuqhasiñapapuniwa; ukampis janiraw tukuyäkiti — sasa.

10 Ukxarux saskakänwa: — Mä jach'a markax yaqha jach'a markampiw nuwasini, mä jisk'a markas yaqha jisk'a markampiw nuwasini.

11 Taqi chiqan uraq khathatinaka, manq'at awtjayasiñanaka, usunakampiw utjani, alaxpachansti mulljaskañanakampi, jach'a unañchanakampiw uñjasini.

12 “Ukampis taqi akanak nayraqatasti, jumanakaruw katuntapxätam, t'aqhisiañatakiw arkaqapxarakitam. Sinagoganakaruw taripañatak apapxätam, carcelaruw uchantapxätam, ukatsti reyinakana, marka apnaqirinakan nayraqataparuw sutix layku irpaxätam.

- 13 Ukanakasti jumanakan nayat arsupxañamatakiniwa.
- 14 Jumanakasti arsuñatak jan nayraqat wakichasipxamti,
- 15 nayaw jumanakarux yatiñ kankañan phuqt'at arunak churapxäma, ukarusti janirakiw khiti uñisirinakamas kun kamsañatakis ch'amanipkaniti.
- 16 Jumanakasti awkinakamana, jilanakamana, wila masinakamana, uñt'at masinakaman aljantatäpxätawa. Jumanakat yaqhiparux jipayapxätamwa,
- 17 sutix laykusti taqinin uñisitaw sarnaqapxäta;
- 18 ukampis janiw mä ñik'utamas chhaqkaniti.
- 19 ¡Ch'aman sayt'asipxam, jakañam qhispiyasiñataki!
- 20 “Kunapachatix Jerusalén markar ejercitonakan muyuntat uñjapkäta ukkhaxa, uka markan jank'ak t'unjatäñap yatipxäta.
- 21 Ukapachasti, Judeankirinakax qullunakar jaltxapxpan; Jerusalén markankirinakasti uka markat mistxapxpan, pampankirinakasti markarux jan kutintapxpati.
- 22 Uka urunakasti mutuyäwi urunakäniwa, kunjämtix Qillqatan siski ukanakaw phuqhasini.
- 23 ¡Ay ukürunakan usur jaqi warminakata, jan ukax asu wawaninakata! Wali t'aqhisiniñaw uka markan utjani, mä axsarkañ mutuyäwiw taqi jaqitak utjani.
- 24 Yaqhipanakax nuwasiwini jiwarayatäpxaniwa, mayninarusti yaqha markanakaruw katuntat apayapxani; Jerusalén markasti yaqha markat jutirinakan t'unjatäniwa, uka jaqinakan markar apnaqañapax tukuskani ukapachkama.
- 25 “Ukapachax unañchanakaw uñstani: intina, phaxsina, warawaranakana; uraqinsti jaqinakax mayjt'atäpxaniwa, quta mathapinakan qhuthutitapat wal mulljasipxani.
- 26 Jaqinakax axsarañat samkarapxaniwa, kunatix aka uraqin luraskani uk yatisina; alaxpachan jach'a ch'amanakapampachaw khathatini.
- 27 Ukapachaw Jaqin Yuqapar uñjapxani, qinay patan jach'a ch'amampi, qhapaq kankañamp jutaskiri.
- 28 Ukanakan ukham lurasiniñap qalltipanxa, ch'amachasipxam, sartasipxam, jumanakax jank'akiw qhispiyatäpxäta — sasa.
- 29 Ukhamarakiw aka amuyt'äwi säna: — Higo quqar uñtapxam, jan ukax yaqha quqarus uñtapxam.

- 30 Kunapachatix laphinakap niya ch'uxñtasinkir uñjapkäta ukkhasti, jumanakpachaw jallupachan jak'ankxatap amuyapxtaxa.
- 31 Ukhamarakiw taqi ukanak lurasir uñjapkäta ukkhaxa, Diosan qhapaq markapan jak'ankatap yatipxäta.
- 32 “Qhanak sapxsma, taqi ukanakax janira jichha pacha jakir jaqinak jiwarkipan phuqhasini.
- 33 Alaxpachampi akapachampix tukusiniwa, ukampis arunakaxax janiw tukuskaniti.
- 34 “Amuyasipxam, chuymanakam janiy qalarayasipxamti; jan wali lurañanakampi, machañanakampi, aka uraqin llakisiñanakampi, ukatarak taqi ukanakax akatjamat sipitar uñtat khä urux katuntasipkiristam, uka urusti akapachan jakir taqi jaqinakxaruw jutani.
- 36 Jumanakax wakicht'atäpxam, Diosat mayisipxapunim, ukhamat taqi ukanak luraskani ukat jaltapxañamataki, ukatsti Jaqin Yuqap nayraqatan uñstapxañamataki.
- 37 Jesusax sapüruw Tatitun utapan yatichirina, arumjarusti Olivos sat qulluruw sarxirina.
- 38 Jaqinakasti sapa qhantatiw Jesusar ist'ir Tatitun utapar sarapxirina.

Lucas 22

- 1 Jan levduran t'ant'a manq'añ urux jak'ankxänwa, jan ukax, Pascua uru sataraki.
- 2 Sacerdotenakan jiliripampi, kamachi yatichirinakampix kunaymanit Jesusar jiwayañ thaqhaxäna, ukampis jaqiruw axsarapxäna.
- 3 Ukapachaw supayax Judas Iscarioten chuymapar mantäna, jupasti tunka payan yatiqirinakat mayniränwa.
- 4 Judasasti sacerdotenakan jiliripan ukaru, Tatitun utapankkis uka jilirinakan ukaruw saräna, ukatsti Jesusar katuyañatakiw jupanakamp arust'äna.
- 5 Jupanakasti wal kosisipxäna, Judasarux qullqi churañ amtapxarakäna.
- 6 Jupasti iyaw sasaw qullqi katuqasina, ukat jupax jaqis jan utjki ukapachan kunjämatsa Jesusar katuyaspa uk thaqhäna.
- 7 Jan levduran t'ant'a manq'añ jach'a uruw purinxäna, Pascua jayp'un mä maran urqu oveja luqtañäkän uka uru.
- 8 Jesusasti Pedrompiru Juanampiruw khithäna akham sasa: — Pascuan manq'añäkis uk wakichir sarapxam — sasa.

- 9 Jupanakasti jiskt'apxänwa: — ¿Kawkhar wakichañanakaxsa munta? — sasa.
- 10 Jesusasti jupanakarux sänwa: — Markar mantapkät ukkhaxa, mä jaqiruw um wayuskir jikxatapxäta. Kawki utarutix mantkan ukar arkapxam,
- 11 ukat utanirux sapxam: 'Yatichiriw sistem: ¿Kawkhankis yatiqirinakaxampi Pascua aruman manq'kä uka utaxa?' sasa.
- 12 Jupasti amsta patxa utana, mä jach'a uta uñachayapxätam. Ukan manq'añ wakiyapxam.
- 13 Jupanakasti sarasin, kunjämtix Jesusax jupanakar siskatayna ukhampun jikxatapxäna, ukatsti ukan Pascua jayp'u manq'añ wakt'ayapxäna.
- 14 Manq'añ pacha purinxipansti, Jesusampi yatiqirinakapampix manq'añatakiw qunt'asipxäna.
- 15 Ukatsti Jesusax jupanakarux sänwa: — ¡Walpun jumanakampix aka Pascua manq'a manq'añ munäyäta janir jiwkasina!
- 16 Nayax sapxsmawa, janiw mayampis aka Pascua manq'a manq'käti Diosan qhapaq markapan phuqhasiñapkama — sasa.
- 17 Ukat amparapamp mä qiru astasin Diosar yuspagaräna, sarakinwa: — Uka qiru astapxam, ukatsti taqinirak umt'apxam;
- 18 nayasti sapxsmawa, jichhat uksarux janiw mayampisa uvan achupat umkäti, Diosan qhapaq markapan jutañapkama — sasa.
- 19 Ukatsti, t'ant'a irtasin Diosaruw yuspagaräna, pachjasinsti jupanakaruw churäna, sarakinwa: — Akax janchixawa, ukasti jumanak layku jiwayañatak katuyatawa. Uksti nayat amtasisin lurapxam — sasa.
- 20 Manq'añ tukuyatatsti, Jesusax yaqha qiru astäna, sarakinwa: — Aka qirux machaq arust'äwiwa, wilaxampi chimpuntata, ukasti jumanakan askimatakiw wartasi.
- 21 Jichhasti khinitix nayar aljantkitani ukax, nayamp chikaw aka manq'añawjan qunt'atäski.
- 22 Jaqin Yuqapax kunjämtix Diosax siski ukhamaruw phuqhaskani, ukampis ¡kunakikan aljantir jaqitakixa! — sasa.
- 23 Ukatsti jupanakkamaw jiskt'asipxäna: ¿Khitirak aljantanisti?, sasa.
- 24 Ukxarusti yatiqirinakax, khitis jupanakat juk'amp jilirit uñt'atäspa ukxat ch'axwapxäna.

- 25 Jesusasti jupanakarux sänwa: “Aka uraqinxä, reyinakax qhuru kankañampiw markanakarux jupanakankirjam apnaqapxi, jilirinakarusti ‘suma lurir jaqinakaw’ sapxarakiwa.
- 26 Jumanakasti janiw ukhamäpaxañamakiti. Jan ukasti, khilitix jumanak taypin jiliriki ukax sullkirir tukuñapawa, irpiriki ukasti luqtirñaparakiwa.
- 27 Ukhamasti ¿khitirak juk'amp jiliristi, manq'añatak qunt'aski ukati, jan ukax manq'añ luqtki ukacha? ¿Janit manq'añatak qunt'aski ukäkisti? Ukampis nayax taqpachaniruw manq'a luqtapxsma.
- 28 “Jumanakax jan walt'añ urunakaxanxa, nayampi chikäsipkapuntawa.
- 29 Ukat nayax jumanakar reyi kankañ churapxsma, kunjämätix Awkixax nayar churkitu ukhama,
- 30 qhapaq markaxansti, jumanakax nayan manq'añaxat manq'apxäta, umapxarakita, ukatsti Israelan tunka payan ayllupar taripañatakiw qunt'asipxarakita.”
- 31 Jesusax sarakinwa: — Simón, Simón, sum ist'am, supayax jumanakar trigorjam jawq'suñatakiw mayi;
- 32 ukampis nayaw jumatakix mayta iyawsañaman jan pist'añapataki. Jumasti, kunapachatix nayan ukar kuttanxät ukkhaxa, jilanakaman jan mayjt'asiñapatak jupanakar ch'amañcht'am — sasa.
- 33 Simonax Jesusar sänwa: — Tatay, jumamp chik carcelar sarañatakisa, jan ukax jumamp chik jiwañatakis jank'akitwa — sasa.
- 34 Jesusax juparux sänwa: — Pedro, qhanak sisma, janir wallpax art'kipan jichhürpachaw jumax kimsa kuti nayar jan uñt'ir tuküta — sasa.
- 35 Ukat Jesusax jiskt'äna: — Kunapachatix jan wayaqani, jan qullqini, jan wiskhuni khithapkäyäsma ukkhax ¿kunarak pist'apxäyätamsti? — sasa. Jupanakasti sapxänwa: — Janiw kunasa — sasa.
- 36 Ukat Jesusax sarakina: — Jichhasti qullqinix, qullqip apasinpan, ukhamarak manq'añanaksa; khilitix jan espadaniki ukax isip aljasisin espada alaspän.
- 37 Nayasti sapxsmawa, kunatix Qillqatanakax nayat siski: ‘Ñanqha luririnakamp jakhutawa’ ukax phuqhasiñapawa. Taqi kunatix nayat qillqatäki ukanakax phuqhasiñapawa — sasa.
- 38 Jupanakasti sapxänwa: — Tatay, akan pä espadaw utji — sasa. Jesusasti sarakinwa: — Jan juk'amp ukxat parlxañäniti — sasa.
- 39 Ukapachaw Jesusax markat mistuwayxäna, kunjämätix luririkän ukhama Olivos sat qulluruw sarxäna, yatiqirinakapasti arkapxarakinwa.

- 40 Uka chiqar purisinsti Jesusax jupanakarux sänwa: — Diosat mayisipxam yant'ampi jan atipjayasiñataki — sasa.
- 41 Ukat Jesusax mä qala jaqt'arjamaw saräna, ukan Diosat mayisiñatakiw killt'asina.
- 42 Sarakinwa: “Awkixay, munsta ukax, aka t'aqhisiñat qhispiyita; ukampis jan munañaxax luratäpati, jan ukasti juman munañamak luraspan” sasa.
- 43 Ukapachaw alaxpachat mä angelax jupar ch'amañchañatak uñstäna.
- 44 Jach'a t'aqhisiñankasasti, juk'amp ch'amampiw Diosat mayisina, jump'ipas wila ch'aqanakjamaw ch'aqaräna.
- 45 Mayisiñ tukuyatatsti, yatiqirinakapan ukaruw saräna, jupanakarusti llakimp atipjat ikiskir jikxatäna.
- 46 Ukat yatiqirinakaparux säna: — ¿Kunatsa ikisipkta? Sartapxam, yant'ampi jan atipjayasiñatak Diosat mayisipxam — sasa.
- 47 Jesusax parlaskänwa, ukapachaw Judasax purinina, khilitix tunka payan yatiqirinakat maynirikan uka. Jupampi chikasti walja jaqinakaw purinipxarakina, Judasasti Jesusar jamp'att'iriw jak'achasina,
- 48 ukampis Jesusax juparux sänwa: — Judas, ¿mä jamp'att'ampiti Jaqin Yuqaparux aljanttaxa? — sasa.
- 49 Jesusampikän uka yatiqirinakapax uk uñjasax jiskt'apxänwa: — Tatay, ¿espadampit katuntapxäxa? — sasa.
- 50 Ukat jupanakat maynirix jilir sacerdoten uywataparuw espadamp jisktasin kupi jinchup thuquqayäna.
- 51 Jesusasti sänwa: — Ukkhaki, jan kuns lurapxamti — sasa. Ukat Jesusax uywatan jinchup llamkt'asin k'umaraptayäna.
- 52 Jesusasti sacerdotenakan jilirinakaparu, Tatitun utap uñjir soldadonakaru, khitinakatiw jupar katuntir jutapkatayna uka jilirinakaruw säna: — ¿Lunthatarjamati espadanakampi, lawanakampi nayar katuntir jutapxta?
- 53 Tatitun utapan yatichas sapüruw jumanakampiskäyäta, ukkhay katuntapxitasamänxa. Ukampis jichhaw jumanakan pachamax purinxi, kunapachatix ch'amakax munañaniki ukapachaxa — sasa.
- 54 Jesusar katuntasinsti, sacerdotenakan jiliripan utaparuw irpaxäna. Pedrosti jayatak jupanakar arkäna.
- 55 Uka uta anqäxan nina phichhasipxäna, ukar muyuntasaw qunt'asipxäna, Pedrosti jupanak chikarakiw qunt'asina.

- 56 Ukapachaw mä uywat tawaqux, Pedror nina jak'an qunt'atäskir uñjasax, wal wal uñkatäna, ukat sarakäna: — Aka jaqix Jesusampi chikarakinwa — sasa.
- 57 Pedrosti jan uñt'iruw tuküna: — Warmi, janiw nayax uñt'kti — sasa.
- 58 Mä juk'ampjarusti yaqharakiw uñjäna, ukasti sarakinwa: — Jumax jupanakankiritawa — sasa. Pedrosti sänwa: — Tata, janiw nayäkti — sasa.
- 59 Uka qhipatsti yaqhax saskakinwa: — Aka jaqix jupampipuniskänwa, jupasti Galileankir jaqiwa — sasa.
- 60 Pedrox sänwa: — Tata, janiw yatkti kunat parlatamsa — sasa. Pedron ukham arskipan wallpax art'äna.
- 61 Tatitusti kutikipstasin Pedrorux uñtäna, Pedrosti kuntix Jesusax siskatayna uka arunakat amatasina: “Jichhuru, wallpax janir art'kipanwa nayarux kimsa kuti jan uñt'ir tuküta” sasa.
- 62 Ukatsti Pedrox uka chiqat mistuwayasin wal jachäna.
- 63 Khitinakatix Jesusar uñjasipkän ukanakax jupat phiskasipxänwa, jawq'japxarakinwa.
- 64 Nayranakap ch'uqantasaw jupar jiskt'apxäna: — Profeta, ¿khitis nuwtam uk yattati? — sasa.
- 65 Ukatsti walja jan wali arunakampiw tuqjapxäna.
- 66 Urüxän ukapachasti, judionakan jiliri jaqinakapampi, sacerdotenakan jilirinakapampi, kamachi yatichirinakampiw tantachasipxäna, ukatsti Jesusarux uka Jach'a Tantachasiwi nayraqataruw irpaxäna. Ukansti akham sasaw jiskt'apxäna:
- 67 — Sapxita ¿jumätati Cristoxa? — sasa. Jesusasti jupanakarux sänwa: — Nayatix “jisa” sapxämaxa, janiw iyawsapkitätati.
- 68 Nayatix jiskt'apxämaxa, janiw jaysapkitätati.
- 69 Jichhat uksarusti Jaqin Yuqapax taqi ch'aman Diosan kupixapan qunt'atäniwa — sasa.
- 70 Ukatsti taqiniw jiskt'apxäna: — Ukhamasti, ¿jumax Diosan Yuqapätati? — sasa. Jesusasti jupanakarux sänwa: — Jisa, jumanakpachaw sasipktaxa — sasa.
- 71 Ukat jupanakax sapxäna: — ¿Kunat juk'amp irkatirsa jichhax muntanxa? Jiwas pachpaw kipka lakapat ist'tanxa — sasa.

Lucas 23

- 1 Ukapachasti taqiniw sartasipxäna, ukat Jesusarux Pilaton ukar irpaxäna.

- ² Pilato nayraqatan juchañchañ qalltapxäna akham sasa: — Aka jaqirux markasar pixtuskir katjapxta. Ukatsti 'Impuestox janiw Romankir emperadorarux churañäkiti' siwa, ukhamarus nayax 'Cristötwa' sarakiwa, mä arunsti ukax 'rey' sañ muni — sasa.
- ³ Ukat Pilatox jupar jiskt'äna: — ¿Jumax judionakan reyipätati? — sasa. Jesusasti sänwa: — Jumaw uk sasktaxa — sasa.
- ⁴ Ukat Pilatox sacerdotenakan jilirinakaparu, jaqinakarux säna: — Janiw kuna juchsa aka jaqin jikxatkti — sasa.
- ⁵ Ukampis jupanakax juk'amp ch'amampiw sasipkakina: — Taqi Judeankir jaqinakarux yatichäwinakapampi mayjt'ayi. Galileat qalltani, jichhas akan ukham luraskakiwa — sasa.
- ⁶ Uk ist'asinsti, Pilatox jupanakarux jiskt'äna: ¿Aka jaqix Galileankiriti?, sasa.
- ⁷ Jupanakasti "Galileankiriwa" sapxänwa, uk yatisinsti Herodesan ukarux irpayäna jupan juchañchañapataki, uka urunakan Jerusalén markankaskatap layku.
- ⁸ Jesusar uñjasasti, Herodesax wal kuisina, jupasti nayratpach walpun jupar uñjañ munäna, yaqhanakarux jupxat parlir ist'atayna, ukat juparu mä muspharkañ lurir uñjañ suyaskäna.
- ⁹ Jupasti wal jiskt'äna, Jesusasti janiw kuns arskänti.
- ¹⁰ Sacerdotenakan jilirinakapa, kamachi yatichirinakapas ukankaskarakinwa, jupanakasti walpun juchañchapxäna.
- ¹¹ Ukatsti Herodesampi, soldadonakapampix wal jisk'achjapxäna, jupar p'inqachañatakisti suma isinakampiw mä reyirjam isthapiyapxäna. Ukat Herodesax wasitat Pilaton ukar irpayxäna.
- ¹² Ukürunsti Pilatompi Herodesampix sumaruw mantxapxäna; nayrasti janiw walinkapkänti.
- ¹³ Pilatosti sacerdotenakan jilirinakaparu, markan jilirinakaparu, taqi jaqinakarux tantthapina,
- ¹⁴ ukat sarakina: — Jumanakaw aka jaqirux nayan ukar irpanipxtaxa: "Jaqirux pixtu" sasa, nayasti jumanak nayraqatan jiskt'arakta, ukatsti jumanakan juchañchatanakamat janiw kuna juchsa jikxatkti.
- ¹⁵ Herodesas janirakiw kuna juchsa jupan jikxatkiti, ukat kutt'ayanxistu. Uñjapxam, janiw kuna juchanikis jipayatãñapatakixa.
- ¹⁶ Jawq'jayasinsti, antutnukxäwa — sasa.

- 17 Pilatox jaqimpi munayasiñ laykux, uka jach'a urun mä katuntat jaqiruw antutnukurina.
- 18 Ukampis taqiniw mayak art'apxäna: — ¡Jesusax jawayatäpan! ¡Barrabasar antutam! — sasa.
- 19 Barrabasarusti marka apnaqirinakar qallasitapata, jaqir jawayatapampit carcelarux apantapxatayna.
- 20 Pilatosti Jesusaruw antutañ munäna, ukat jaqinakarux wasitat arxayäna,
- 21 ukampis jupanakax juk'amp jach'at art'apxäna: — ¡Ch'akkatam! ¡Ch'akkatam! — sasa.
- 22 Kimsir kutimpiw Pilatox jupanakar säna: — ¿Kuna jan walpunrak luristi? Janiw nayax jupan jawayatänapatakix kuna jucha luratapsa jikxatkti. Jawq'jayä, ukat antutxäwa — sasa.
- 23 Jupanakasti Jesusar ch'akkatayañatakix jach'at arnaqasipkakinwa; ukham arnaqapxatap laykuw kuntix munapkän uk jikxatapxäna.
- 24 Pilatosti kuntix jupanakax mayipkän uk lurañ amtäna;
- 25 khilitix marka apnaqirir qallasitapata, jaqi jawayatapapat carcelankkän ukaruw jaqin mayitaparjam antutnuxäna, Jesusarusti jupanakan munañaparuw katuyxarakina.
- 26 Jesusar ch'akkatir irpapkän ukapachasti, Cirenenkir Simón jaqiruw yaput jutaskirir katuntapxäna, ukat juparux cruz q'ipxaruyapxäna Jesusan qhipap apañapataki.
- 27 Walja jaqinakaw Jesusar arkapxäna, jupanak taypinsti walja warminakaw jach'at wararipxäna, jachapxarakina.
- 28 Jesusasti jupanakar uñkatasin säna: — Jerusalenankir warminaka, jan nayat jachapxamti, jan ukasti jumanak pachpata, wawanakampit jachapxam.
- 29 Urunakax purininiwa, kunapachatix sapkani: 'Jan wawachasir warminakax kusisiñanipxiwa, jan usuriptiri, wawanak jan uywir warminakax kusisiñanipxiwa' sasa.
- 30 Ukapachaw jaqix qullunakar akham sañ qalltapxani: 'Nanakxar allxattapxita', jisk'a qullunakarusti: 'Imantapxita' sasa.
- 31 Ch'uxña alinakampitix uk lurapchixa, waña alimpix ¿kuns lurapxani? — sasa.
- 32 Ukhamarakiw Jesusamp chik ch'akkatañatak pani lunthatar irpapxäna.
- 33 Kunapachatix Calavera sat chiqar puripkän ukkhaxa, Jesusarux pä lunthatamp chik ch'akkatapxäna, maynirux kupixaparu, maynirusti ch'iqäxaparuraki.

- 34 Jesusasti sänwa: “Awkixay, aka jaqinakar pampacham, jupanakasti janiw kuna luratapsa yatipkiti” sasa. Soldadonakasti Jesusan isip jupanakkam jaljasiñatakix suerte jaqtapxäna.
- 35 Jaqinakasti ukan uñch'ukisipkäna; jilirinakas jupat larusipxarakinwa: — Yaqhanakarux qhispiyiwa; jupatix Diosan chiqpach ajllit Cristöchi ukax, jupa pachpa qhispiyaspan — sasa.
- 36 Soldadonakasti ukhamarakiw Jesusat larusipxäna. Jupar jak'achasisinsti, k'allk'u vino luqtapxäna,
- 37 akham sasa: — ¡Jumatix judionakan Reyipästaxa, jumapach qhispiyasim! — sasa.
- 38 P'iqip patxansti mä qillqataw utjäna, “Akax Judionakan Reyipawa” — sänwa.
- 39 Warkkatatäpkän ukanakat maynir lunthatasti jan wali arunak Jesusarux säna: — Jumatix Cristöstaxa, jumapach qhispiyasim, nanakarus qhispiyapxarakita — sasa.
- 40 Ukampis maynir lunthatax masipar tuqinuqänwa: — Jumas ukham mutuyatäkasin, ¿Janit Diosarux axsarkta?
- 41 Jiwasax juchasatjam t'aqhisisktan, ukampis jupax janiw kuna juchsa lurkiti — sasa.
- 42 Ukatsti Jesusarux sänwa: — Jesusay, taqi markanak apnaqkät ukkhax nayat amt'asitätawa — sasa.
- 43 Jesusax juparux sarakinwa: — Chiqpachaw sisma, jichhürpachaw nayampi chika kusisiñ chiqankäta — sasa.
- 44 Niya chika uruta qalltasina chika jayp'ukamaw taqpach uraqix ch'amakt'awayäna.
- 45 Intix ch'amakt'änwa, Tatitun utapankir cortinasti alayat aynacharux payaruw ch'iyjtäna.
- 46 Jesusax jach'at art'asina akham sasa: — ¡Awkixay, amparamaruw ajayux katuyasxsma! — sasa. Uk arsusin jiwawayxäna.
- 47 Kunapachatix Romankir capitanax ukham uñjkän ukkhaxa, Diosaruw yupaychäna: — Chiqapuniw aka jaqix jan juchanikataynati — sasa.
- 48 Taqi khitinakatix ukanak uñjapkän uka jaqinakax chuymap liq'isisaw ukawjat sarxapxäna.
- 49 Ukampis Jesusan suma uñt'at masinakapampi, Galileatpach arkanipkatayna uka warminakas jayatak taqi ukanak uñch'ukisipkäna.

- 50 Mä suma aski jaqiw utjäna, Judea uraqinkki uka Arimatea markankir José sata. Jupax judionakan Jach'a Tantachasiwipan maynirinwa.
- 51 Joseasti Diosan qhapaq markap suyt'askäna, jupasti kuntix Jach'a Tantachasiwix lurkatayna ukampix janiw kunapachas “walikiw” siskänti,
- 52 ukat jupax Pilaton ukar saräna, ukatsti Jesusan janchip imt'xañatakiw mayina.
- 53 Jesusan jiwat janchip cruzat apaqasinisti, mä isimpiw llawuntäna, ukatsti qarqar lurat mä sepulturaruw imayxäna, ukarux janiraw khitis imaskataynati.
- 54 Ukürux sábadó urutak wakichasiñ urünwa, sábadó urux niya qalltañampiskänwa.
- 55 Galileat Jesusamp chik jutapkatayna uka warminakasti, amay imäwiruw sarapxäna, ukatsti kunjämtix Jesusan amay janchip imapkän uk sum uñjapxäna.
- 56 Utar kutinisinsti, suma q'apkir qullanak wakiyapxäna, ukatsti kamachin qillqatarjamaw uka warminakax sábadó urun samarapxäna.

Lucas 24

- 1 Domingo urusti, warminakax wali qhantatiw sepulturar sarapxäna suma q'apkir qullanakas apt'ata.
- 2 Purisinsti, sepulturar atkatatakän uka qala atiqat jikxatapxäna;
- 3 ukat mantapxäna, ukampis Tatit Jesusan janchip janiw jikxatapkänti.
- 4 Jupanakasti ukat wal mulljasipxäna, janiw kamacht'irjamäpkänsa, ukhamaruw jupanak jak'an suma janq'ut isthapit pani chachanakax uñstäna.
- 5 Warminakasti axsarañat uraqiruw alintapxäna; uka chachanakasti sapxänwa: — ¿Kunatarak jakaskir jaqir jiwatanak taypin thaqhasipktasti?
- 6 Janiw akankxiti, jaktawayxiwa. Amtasipxam, kuntix Galilea uraqinkasin parlapkäyätam uka:
- 7 “Wakisiw Jaqin Yuqapan jucharar jaqinakan amparapar katuyatäñapa, ch'akkatatäñapa, ukat kimsürut jaktxañaparaki” sasa.
- 8 Ukapachaw jupanakax Jesusan arunakapat amtasipxäna,
- 9 Sepulturat kuttxasinsti, tunka mayan apostolunakaru, mayninakampiruw taqi akanak yatiyapxäna.
- 10 Apostolunakar yatiyapkän ukanakasti akirinakänwa: Magdalankir María, Juana, Santiagon taykap María, yaqha warminakamp kuna.
- 11 Apostolunakatakisti uka warminakan yatiyatapax luqhiptasas ukham parlapkaspä ukham amuyapxäna, ukat janiw iyawsañ munapkänti.

- 12 Ukampis Pedrox, jalakamaw sepulturar jaläna; sepultur manqha uñantän ukkhasti, kuna isimpitix Jesusan jiwat janchipar llawuntapkän ukak mä thiyän apnuqat uñjäna. Ukatsti kunatix luraskatayna uk uñjasin wali muspharataw utar kuttxäna.
- 13 Uka pachpa urun yatiqirinakapat paniniw Emaús sat markar sarasipkäna, uka markax Jerusalenat niya pä tupu chikanin jikxatasi.
- 14 Jupanakasti, kunatix luraskatayna ukanakat parlasisaw sarasipkäna.
- 15 Ukham jupanakkam parlakipasis sarapkipan, Jesusax jupanakar jikxatäna, ukat jupanakamp chikaw saräna.
- 16 Jesusar uñkatapchkhän ukasa, janiw jupan khititapsa amuyapkänti.
- 17 Jesusasti jupanakaruw jiskt'äna: — ¿Kunxatarak jumanakasti thakhi sarkasa parlasiptasti? — sasa. Jupanakasti llakt'ataw pachpar qhiparapxäna,
- 18 jupanakat mayni Cleofás satäkän ukax, juparux sänwa: — ¿Juma sapakit Jerusalén markankasasti, kunatix jichhürunakan luraski ukanak jan yatktasti? — sasa.
- 19 Jesusasti jupanakaruw jiskt'äna: — ¿Kunarakisti? — sasa. Jupanakasti sapxänwa: — Nazaretankir Jesusata, jupasti Diosan nayraqatapanxa, jaqinak nayraqatapanxa, luräwipana, arsüwipansa wali ch'aman profetänwa;
- 20 ukampis sacerdotenakan jilirinakapampi, jiwasan jilirinakasampix jiywayañatakiw juchañchapxi, mä cruzarurakiw ch'akkatapxi.
- 21 Nanakax jupan Israel markar qhispiyañap suyt'apxäyäta. Jichhasti, jupan jiwatapat niya kimsürüxiwa.
- 22 Nanakamp chikäpki uka warminakat mayninakax wal mulljapxitu, jupanakasti jichhärmanthi qhantatiw sepulturar sarapxatayna,
- 23 jupanakasti Jesusan janchip jan jikxatapxatap laykux, utaruw kuttanipxäna. Ukatsti angelanakan jupanakar uñstatapata, Jesusan jakaskatap yatiyatapat nanakar yatiyapxitu.
- 24 Ukat nanakat yaqhipanakax sepulturar sarapxi, jupanakasti kunjämtix warminakax sapkatayna ukhampun jikxatapxatayna, Jesusarusti janiw uñjapkataynati — sasa.
- 25 Ukapachaw Jesusax jupanakar sarakäna: — ¡Pisi amuyt'an jaqinaka, taqi kuntix profetanakax yatiyapkän uk iyawsañatak jan amuyt'an jaqinaka!
- 26 ¿Janit Criston alaxpachar janir aptatäkasin taqi akanak t'aqhisiñapax wakiskänxa? — sasa.

- 27 Ukatsti kawkha chiqanakantix Qillqatanakan jupa tuqit parlkän uk jupanakar qhanañchäna, Moisesan qillqatapat qalltasina, profetanakan qillqatapar puriñkama.
- 28 Kawkir markarutix sarapkän uka markar niy purisasti, Jesusax nayrt'awayañ munäna.
- 29 Jupanakasti qhiparañapatakiw achikt'apxäna: — Nanakamp chikay qhiparam, niy jayp'üxiwa, niyaw arumt'xani — sasa. Jesusasti jupanakamp chika qhiparañatakiw utar mantxäna.
- 30 Kunapachatix manq'añatak qunt'asipkän ukkhasti, t'ant'a irtasin Diosaruw yuspagaräna, pachjasinsti jupanakaruw churäna.
- 31 Ukapachaw jupanakan nayranakapax jist'artäna, ukat Jesusarux uñt'apxäna; ukampis jupax chhaqtawayxänwa.
- 32 Jupanakasti purapat sasipxäna: — ¿Janit chuymanakasax ninjam aqkänsti qillqatanakat thakhin qhanañchkistä ukkhasti? — sasa.
- 33 Ukspachaw Jerusalenar kuttanipxäna, ukansti tunka mayan apostolunakampiru, mayninakampiruw jikxatapxäna,
- 34 jupanakasti sapxänwa: — Tatitux chiqapuniw jaktxatayna, Simonaruw uñstatayna — sasa.
- 35 Ukat jupanakax kunatix thakhin luraskatayna uk yatiyapxäna, ukatsti kunjämsa t'ant'a pachjkän ukkhax Jesusar uñt'apkatayna uk yatiyapxarakäna.
- 36 Jupanakan ukham ukanakat parlasipkiriruw Jesusax akatjamat jupanak taypin uñstäna, ukat jupanakar aruntäna: — Samarañax jumanakampipan — sasa.
- 37 Jupanakasti wal mulljasipxäna, mä ajayurus uñjapkaspa ukham amuyapxäna.
- 38 Jesusasti jupanakarux sänwa: — ¿Kunatarak mulljasipxtasti? ¿Kunatarak pächasiñasti chuymanakaman utjisti?
- 39 Uñxatapxam amparanakaxsa, kayunakaxsa, nayäskapuntwa. Llamkt'apxita, uñkatapxarakita, mä ajayux janiw janchinikisa, janirakiw ch'akhanikisa, ukampis nayax janiw ukhamäkti — sasa.
- 40 Uk sasinste Jesusax amparanakapampi kayunakapamp uñacht'ayasäna.
- 41 Ukampis jupanakax kusisiñampita, axsarañampit janiw iyawsirjamäpkänti, ukat Jesusax jupanakarux säna: — ¿Janit akan kuna manq'añas utjapktamxa? — sasa.
- 42 Jugarusti mä jisk'a chawlla kanka churapxäna,
- 43 jupasti katuqasisin jupanak nayraqatan manq'antäna.

- 44 Ukat jupanakarux sarakina: — Kunatix nayamp luraski ukax, kuntix jumanakampikasa sapkayasma ukaw lurasiski: taqi kunatix naya tuqit qillqataki Moisesan kamachipana, profetanakan qillqatapana, ukhamarak Salmonakana, taqi ukanakaw phuqhasiski.
- 45 Ukapachaw Qillqatanakat jupanakarux amuyt'ayana,
- 46 ukatsti sakinwa: — Qillqatawa: Cristox jiwañapapuninwa, ukatsti kimsurut jiwatanak taypit jaktañaparakina;
- 47 ukatsti taqi markanakan jupxat parasini, ukhamat taqinis Diosar kutikipstaniñapataki, juchanakapas pampachatañapataki. Jumanakasti Jerusalenat qalltasina,
- 48 taqi akanakat arsupxata.
- 49 Nayasti kuntix Awkixax arskitu uk khithani. Jumanakasti Jerusalén markan qhiparapxam, alaxpachat jutir ch'ama katuqañkama — sasa.
- 50 Ukatsti Jesusax Betania markakamaw jupanakarux irpana, amparanakap luqtasaw jupanakarux uka chiqan aski waxt'awip churarakina.
- 51 Jupanakar aski waxt'awip churkipanwa, jupanakat jithiqawayxana, ukatsti alaxpachar apataw unjasxana.
- 52 Jesusar yupaychañ tukuyatatsti, wali kusionaw Jerusalén markar kuttawayxapxana.
- 53 Ukatsti sapurupuniw Diosar yupaychirix Tatitun utapar sarapxirina.

Juan

Juan 1

- 1 Arux qalltan utjapuninwa, khä Arusti Diosampinwa, uka Arusti Diosarakinwa.
- 2 Jupax qalltan Diosampinwa.
- 3 Jupa tuqiw Diosax taqi kun luräna; jan jupampisti janiw kuna luratas utjkiti.
- 4 Jakañax jupan utjäna, uka jakañasti jaqin qhanapänwa.
- 5 Aka qhanasti ch'amakanak taypin qhanti, ch'amakanakasti janiw qhanarux jiw't'ayañatak ch'amanikänti.
- 6 Mä chachaw utjäna, Juan sutini, jupasti Diosan khithanitänwa,
- 7 jupax uka qhanat parliriw jutäna, kuntix jupax parlkäna uka tuqi taqinin iyawsañapataki.
- 8 Juanax janiw qhanäkänti; jan ukasti uka qhanat arsuñapatak khithanitakinwa.
- 9 Taqi jaqinakar qhant'ki uka chiqpach qhanax akapacharuw purisinkäna.
- 10 Uka Arux akapachankänwa; Diosasti jupa tuqi akapach lurkäna ukasa, akapachankirinakax juparux janiw uñt'känti.
- 11 Jupasti jupankirinakan ukaruw jutäna, jupankirinakasti janiw katuqapkänti.
- 12 Ukampis jupar katuqasin iyawsirinakax Diosan wawanakapäxiwa.
- 13 Jupanakasti janiw jaqin munañapat janchin yuritäpkiti, jan ukasti Diosan wawanakapäxiwa.
- 14 Arusti jaqiruw tuküna, ukatsti jiwasanak taypin jakarakina. Jiwasanakasti jach'a qhapaq kankañap uñjapxtan, uka jach'a qhapaq kankañsti, Awkin mä sapa Yuqapätap laykuw katuqäna, munasiñampi askimpi phuqhantata.
- 15 Juanasti jupat parläna akham sasa: "Jupatpi nayax arsupxäyäsmaxa: Nayan qhipaxat jutki ukax, nayat sipan juk'amp jiliriwa, jupasti nayax janir utjkäyät ukkhatpach utjapuninwa" sasa.
- 16 Taqiniw jupan jilarkir churäwinakap katuqapxtan; askita, askiru,
- 17 kamachix Moisés tuqiw churasina, ukampis munasiñampi, chiqa kankañampix Jesucristo tuqiw juti.
- 18 Janipuniw Diosarux khitis uñjkiti; ukampis Awkimpipi chika jakasir Diosan Yuqapakiw jupar uñt'ayistu.
- 19 Jerusalenankir judionakax Juanan ukaruw sacerdotenakampiru levitanakampir khithapxäna, khitipachasa jupax uk jiskt'ayiri.

- ²⁰ Jupasti qhanpach arsusina: — Janiw nayax Cristökti — sasa.
- ²¹ Jupanakasti wasitat jiskt'apxäna: — Ukhamasti ¿khitirakitasti? ¿Elías profetätati? — sasa. Juanasti sarakinwa: — Janiw ukäkti — sasa. Mayampsa jiskt'asipkakinwa: — Ukhamasti ¿jutañapäki uka profetätati? — sasa. Juanasti sänwa: — Janiw ukäktsa — sasa.
- ²² Jupanakasti sasipkakinwa: — Ukhamasti, ¿khitirakitasti? Khithanipkitu ukanakar yatiyapxañaxawa. Sapxitaya, ¿khitirakitasti? — sasa.
- ²³ Juanasti jupanakarux sänwa: — Nayax wasaran arnaqasir jaqitwa: “Tatitun thakhip chiqaptayapxam” sasa, kunjämtix Isaías profetax arskän ukhamarjama.
- ²⁴ Juanar jiskt'irinakax fariseonakan khithatänwa,
- ²⁵ Juanarusti jiskt'apxänwa: — Ukhamasti jan Cristöksta, jan Eliasäksta, janirak profetäksta ukax, ¿kunatarak bautistasti? — sasa.
- ²⁶ Juanasti jupanakarux sänwa: — Nayax umampiw bautista, ukampis jumanak taypin mayniw utji, juparusti janiw uñt'apktati.
- ²⁷ Jupasti nayan qhipaxat juti. Nayax janiw askikti wiskhu t'isnup jararañatakisa — sasa.
- ²⁸ Taqi akanakasti Betania sat chiqan ukham lurasina, Jordán jawir khurkatana, kawkhantix Juanax bautiskän ukawjana.
- ²⁹ Qhipürusti Juanax Jesusaruw uñjäna, jupar jak'achasisinkiri, ukat säna: “¡Uñtapxam, jupaw akapachan juchap q'umachir Diosan Corderopaxa!
- ³⁰ Jupatpi nayax arsupxäyäsmaxa: ‘Nayan qhipaxat jutki ukaxa, nayat sipan juk'amp jiliriwa, jupasti nayax janir utjkäyät ukkhatpach utjapuninwa’ sasa.
- ³¹ Janiw nayax jupar uñt'käyätti; ukampis Israel markan jupar uñt'añapatakiw jutta, ukat umampi bautisarakta” sasa.
- ³² Ukxarusti Juanax saskakinwa: “Nayax Qullan Ajayuruw alaxpachat mä palomar uñtat saraqanir uñjta, uka Qullan Ajayusti jupxaruw sayt'arakina.
- ³³ Nayax janiraw khititapsa yatkäyätti; ukampis umampi Bautisir khithankitu uka Diosaw akham situ: ‘Khitxarutix Qullan Ajayur purir uñjkäta, ukapi Qullan Ajayumpi bautisirixa’ sasa.
- ³⁴ Nayasti uñjtwa, uk arsurakta: Jupapí Diosan Yuqapaxa.” ³⁵ Qhipürusti Juanax pani arkirinakampiw wasitat ukawjankaskäna.
- ³⁶ Ukatsti Jesusar uka chiqa saraskir uñjasinxä, Juanax sänwa: — ¡Uñtapxam, jupaw Diosan Corderopaxa — sasa.
- ³⁷ Uk ist'asinsti, Juanan pani arkiripax Jesusaruw arkapxäna.

- 38 Jesusasti jupar arkaskir uñjasin kutikipstani, ukat jupanakar sarakina: ¿Kunarak thaqhasiptasti? — sasa. Jupanakasti sapxänwa: — Yatichiri, ¿kawkinarak utjastasti? — sasa.
- 39 Jesusasti jupanakarux sarakinwa: — Jutapxam, ukat uñjapxäta — sasa. Jupanakasti jupamp chikaw utjäwip uñjir sarapxäna. Uka urusti Jesusampiw qamapxäna, niya pusi jayp'üxatap layku.
- 40 Juanar ist'asin Jesusar arkapkatayna uka paninit maynirix Andrés sutinänwa; jupasti Simón Pedron jilapänwa.
- 41 Andresax janir kunäkipan Simón jilapar thaqhirix saräna, ukat sarakina: — Cristoruw jikxatapxta — sasa.
- 42 Ukatsti Andresax Simón jilaparuw Jesusan ukar irpäna. Jesusasti jupar uñjasin sänwa: — Jumax Juanan yuqapa, Simón sutinätawa, ukampis jichhax Cefas sutiniyätawa, ukasti Pedro sañ muni — sasa.
- 43 Qhipürusti Jesusax Galilea tuqiruw sarañ amtäna, Feliper jikxatasinsti, juparuw säna: — Arkita — sasa.
- 44 Felipe Betsaida markankiränwa, Andresampi Pedrompisti uka markankiripxarakinwa.
- 45 Felipesti Natanaelar thaqhiriw saräna, ukat sarakina: — Moisesax khitittix kamachin qillqkäna, profetanakas qillqkarakina juparuw jikxatapxta. Ukasti Nazaret markankir Josean yuqap Jesusawa, — sasa.
- 46 Natanaelasti sarakinwa: — Nazaret markat ¿kuna sumarak mistuspasti? — sasa. Felipesti sarakinwa: — Jutam uñjiri — sasa.
- 47 Jesusasti Natanaelar jak'achasisinkir uñjasax sänwa: — Akaxay, chiqpach israelitaw juti, jupansti janiw kuna sallqjañas utjkiti — sasa.
- 48 Natanaelasti jiskt'änwa: — ¿Kunjämatarak uñt'istasti? — sasa. Jesusasti sarakinwa: — Felipe janir jawskäyätam ukapachaw higo quqa kayun uñjsma — sasa.
- 49 Natanaelasti sarakinwa: — Yatichiri, ¡jumax Diosan Yuqapätawa, Israel markan Reyipa! — sasa.
- 50 Jesusasti sarakinwa: — ¿Higo quqa kayun uñjsma satatti nayar iyawsista? Ukatsipan akat qhiparux jach'a luräwinak uñjäta — sasa.
- 51 Jesusax saskakinwa: — Qhanak sapxsma, jumanakax alaxpach jist'arat uñjapxäta, Diosan angelanakaparusti, Jaqin Yuqapxar makhataskiri, saraqasinkir uñjapxarakita — sasa.

Juan 2

- 1 Kimsa uru saraqatarusti, Galilea uraqinkir Caná markan mä jaqichasiwiw utjäna. Jesusan taykapasti ukankänwa,
- 2 Jesusampi, yatiqirinakapampisti uka jaqichasiwir jawsayatäpxarakinwa.
- 3 Ukansti jaqichasiwitak wakichat vinox pist'xataynawa, ukat Jesusan taykapax jupar säna: — Vino pist'ayasipxi — sasa.
- 4 Jesusasti taykaparux sänwa: — Warmi, ¿kunatsa nayar uk sista? Janiraw pachaxax purinkiti — sasa.
- 5 Jesusan taykapasti ukan luqtirinakarux sänwa: — Kuntix jupax sapkätam uk lurapxam — sasa.
- 6 Ukansti qalat lurat suxta jach'a wakullaw uma uchañatak utjäna, judionakax uka umampiw q'umachasiñ luräwi phuqhaxpirina. Sapa wakullarux niya patak litro umaw phuqt'äna.
- 7 Ukata Jesusax jupanakar säna: — Aka wakullanakar umampi phuqhantapxam — sasa. Jupanakasti taqpach wakullarux umampi phuqharapxäna.
- 8 Ukatasti Jesusax saskakinwa: — Jichhasti, apsupxam, jaqichasiwi sarayirin ukar mall'tayir apapxam — sasa. Jupanakasti ukham lurapxäna.
- 9 Jaqichasiwi sarayirix vinor tukuyat uma mall'täna, jupax janiw kawkit uk apsutapsa yatkänti; ukampis luqtirinakax um apsunipxatap sum yatipxäna. Jaqichasiwi sarayiristi, jaqichasir waynarux jawsayäna,
- 10 juparusti sarakinwa: — Taqi jaqiw nayraqatax sumir vino luqtayi, umt'atäxapxi ukapachasti, jan suma vinöki uk luqtayxi. Ukampis jumax sumir vino jichhakam imatätaxa — sasa.
- 11 Kuntix Jesusax Galilea uraqinkir Caná markan lurkän ukax nayrir muspharkañ luräwipänwa; uka luräwimpiw ch'amap uñacht'ayäna, yatiqirinakapasti juparux iyawsapxarakinwa.
- 12 Uka qhipatsti Jesusax Cafarnaúm markarux sarxäna, taykapampi, jilanakapampi, yatiqirinakapamp chikt'ata; uka markansti mä qawqha urux qamarapxäna.
- 13 Judionakan Pascua jach'a urux niya jak'ankxipansti, Jesusax Jerusalén markarux saräna.
- 14 Tatitun utap manqhansti, vacanaka, ovejanaka, palomanak aljir jikxatäna, ukhamarak qullqi turkirinaksa.
- 15 Uk uñjasinsti, Jesusax mä jawq'añ wakicht'asina, ukampiw taqinir Tatitun utapat alissuna, ovejanakapampi vacanakapamp chika. Qullqi turkirinakan qullqip willtäna qullqi uskusiñanakapsa jaqurpayänwa.

- 16 Palomanak aljirinakarusti sänwa: — ¡Taqi akanak akat apsupxam! ¡Awkixan utap jan mä qhathur uñtat tukuyapxamti! — sasa.
- 17 Yatiqirinakapasti Qillqatan siski uk amtapxäna: “Utamar munañaw ninjam nakhantitu” sasa.
- 18 Judionakasti uk uñjasax Jesusaruw jiskt'apxäna: — ¿Kuna munañaniñampirak ak lurtasti? — sasa.
- 19 Jesusasti jupanakarux sarakinwa: — Tatitun aka utap t'unjapxam, nayasti kimsürun wasitat sayt'ayä — sasa.
- 20 Judionakasti juparux sapxarakinwa: — Pusi tunka suxtan maran aka uta lurañax tukuyasi, ¿jumasti, kimsürunakti sayt'ayasmasti? — sasa.
- 21 Ukampis kawkir utattix Jesusax parlkän ukax, jupan pachpa janchipänwa.
- 22 Yatiqirinakapasti Jesusax jiwatat jaktkän ukapachaw uka arsutapat amtasipxäna, ukatsti jupanakax Qillqatan chiqätap iyawsapxäna, Jesusan arsutanakaparux iyawsapxarakina.
- 23 Jesusax Pascua urun Jerusalén markankkän ukapachasti, muspharkañanak luratap laykux waljaniw juparux iyawsapxäna.
- 24 Ukampis Jesusax janiw jupanakar alkataskänti, jupan taqinir uñt'atap layku.
- 25 Janiw jupax uka jaqinakat khitin arsuñapas wakiskänti, jan ukasti jupa pachpaw jaqin chuymap uñt'äna.

Juan 3

- 1 Mä chachaw utjäna, Nicodemo sutini; jupax fariseo tamankirinwa, judionak taypin jilirirakinwa.
- 2 Jupasti mä arumaw Jesusan ukar saräna, ukat jupar sarakina: — Yatichiri, Diosan jumaru nanakar yatichiri khithanitap yatipxta; janiw khitis jumax lurkta uka muspharkañanak lurkaspati, janitix Diosax jupampikaspa ukaxa — sasa.
- 3 Jesusasti juparux sänwa: — Qhanak sisma, maynitix wasitat jan yurkanixa, janiw Diosan qhapaq markap uñjkaspati — sasa.
- 4 Nicodemosti juparux jiskt'anwa: — ¿Kunjämarak mä jaqisti chuymanixasin wasitat yurispasti? ¿Taykapan purakapar mantasinti wasitat yurispa? — sasa.
- 5 Jesusasti juparux sarakinwa: — Qhanak sisma, khittix umampita Ajayumpit jan yurkanixa, Diosan qhapaq markapar janiw mantkaspati.
- 6 Janchit yuritaxa, janchikiwa; Ajayut yuritasti, ajayuwa.
- 7 'Wasitat yuriñaw wakisi', sasa arsutaxat jan muspharamti.

- 8 Thayax kawksatsa thayt'anikiwa, thayt'atapsa ist'askam, ukampis janiw yatktati kawksat jutatapsa, kawksar saratapsa. Ukhamarakiw Ajayut yuritanakaxa — sasa.
- 9 Nicodemox wasitat jiskt'äna: — ¿Kunjämarak ukasti lurasispasti? — sasa.
- 10 Jesusasti juparux sarkinwa: — Jumax Israel markan jach'a yatichiripjamax, ¿janit uk yatktasti?
- 11 Qhanak sisma, nanakax yatipkta ukat parlapxta, kuntix uñjapkta ukarak qhanañchapxta, ukampis jumanakax janiw iyawsapktati kuntix sapksma ukxa.
- 12 Aka uraqin yänakapat parlapksma uktix jan iyawsapkätaxa, ¿kunjämarak alaxpach yänakat parlapxäma uk iyawsapxätasti?
- 13 Janiw khitis alaxpacharux makhatkiti, jan ukasti khilitix alaxpachat saraqanki ukakiw makhati, ukasti alaxpachankir Jaqin Yuqapawa.
- 14 Kunjämtix Moisesax wasaran katari aptäna, ukhamarakiw Jaqin Yuqapax aptatäñapa,
- 15 khitinakatix jupar iyawsapkani ukanakan jan chhaqhañapataki, jan ukasti wiñay jakañaniñapataki.
- 16 Diosax akapachar wal munatap laykuw mä sapa Yuqapar khithani, taqi khitinakatix jupar iyawsapkani ukanakan jan chhaqhañapataki, jan ukasti wiñay jakañaniñapataki.
- 17 Diosax janiw Yuqap akapachar juchañchataki khithankiti, jan ukasti akapachan jupa tuqi qhispitäñapatakiw khithani.
- 18 Khilitix Diosan Yuqapar iyawski ukax, janiw juchañchatäkiti, khilitix jan iyawski ukasti niya juchañchatäxiwa, Diosan mä sapa Yuqapar jan iyawsatap layku.
- 19 Khitinakatix jan iyawsapki ukanakax niya juchañchatäxiwa, kunapachatix qhanax akapachar jutkän ukkhax ch'amakaruw qhanat sipan juk'amp munapxäna, luräwinakapan jan walitap layku.
- 20 Jan wal lurir jaqinakax qhanaruw uñisipxi, janiw uka qhanar jak'achasipkiti, jan wali luratanakapan jan qhanstañapataki.
- 21 Ukampis khitinakatix askin sarnaqapki ukanakax qhanaruw jak'achasipxi, Diosan munañaparjam lurapxatanakapan uñstañapataki.
- 22 Uka qhipatsti, Jesusax yatiqirinakampiw Judea tuqir saräna, uka chiqansti mä qawqha urunakaw jaqinakar bautisasin qamaräna.

- 23 Uka pachparakiw Bautisir Juanax Enón sat chiqan bautisaskäna, Salim sat jak'ana, ukawjan walja uma utjatap layku, jaqinakasti bautisayasiñatakiw Juanar thaqhaxarakäna.
- 24 Ukasti Bautisir Juanax carcelar janir apatakän ukkhaw lurasäna.
- 25 Ukatsti Juanan yatiqirinakapax Judeankir mä jaqimpiw q'umachasiñ luräwit ch'axwapxäna,
- 26 ukat Bautisir Juanar yatiyapxäna: — Yatichiri, Jordán jawir khurkatan jumampikäna, jupat qhanañchapkista ukaxa, jichhax bautisaskiwa, taqiniw jupar arkapxi — sasa.
- 27 Juanasti jupanakar sänwa: — Janiw khitis kunsä katuqkaspati janitix Diosax churkaspa ukaxa.
- 28 Jumanak pachpaw ist'apxista: Janiw nayax Cristökti, jan ukasti jupan nayraqatap sarañatak khithanitakitwa, siri.
- 29 Mä jaqichasiwinxa, jaqichasir tawaqumpi mayachasirix jaqichasir waynawa; jaqichasir waynan jila masipax, arsutap ist'asin wal kusisi. Uka pachparakiw nayax kusista.
- 30 Jupasti sapürutjamaw jach'ar tukuni, nayasti jisk'aruw tukuraki — sasa.
- 31 Alaxpachat jutirix taqi jaqxankiwa. Akapachat sartiristi akapachankiriwa, akapach yänakatarak parli. Ukampis khititix alaxpachat jutki ukax taqi jaqinakxankiwa,
- 32 kuntix uñjki, ist'karaki ukanakat qhanañchi; ukampis janiw khitis jupan arsutapar iyawskiti.
- 33 Kawkiritix iyawski ukaxa: Diosan arsutapax “Chiqawa” siwa;
- 34 Diosan khithanitapax Diosan arunakap parli, Diosax Ajayup jilarkir churatap layku.
- 35 Awkix Yuqapar munasiwa, juparusti taqi kun katuyaraki.
- 36 Khititix Yuqar iyawski ukax wiñay jakañaniwa; khititix Yuqar jan iyawski ukasti janiw wiñay jakañanikaniti, jan ukasti Diosan axsarkañ mutuyäwip katuqani.

Juan 4

- 1 Fariseonakax Jesusan walja arkirinitapa, Bautisir Juanat sipan juk'amp bautisatap yatipxäna,
- 2 chiqpachansa Jesusax janiw bautiskänti, jan ukasti yatiqirinakapaw bautisäna.
- 3 Uk yatisinsti, Jesusax Judeat mistuwayasin Galilea tuqiruw sarxäna.

- 4 Saräwipansti, Samaria chiqa sarañapänwa.
- 5 Samaria chiq sarkasinsti, Sicar sat markaruw purina, Jacobux José yuqapar tuti uraq churkatayna uka jak'aru.
- 6 Ukawjan Jacobun uma phuch'upaw utjäna. Jesusasti thakhi sarkäwix qaritanwa, ukat jupax uka phuch'u jak'ar qunt'asina. Ukapachasti niya chika urüxänwa.
- 7 Yatiqirinakapasti manq'añ aliriw markar sarapxatayna. Ukchañkamaw Samariankir mä warmix um apsuñatak uka phuch'u jak'ar purinina, ukat Jesusax uka warmir säna: — Umay waxt'ita — sasa.
- 9 Judionakampi samaritanonakampi jan walinkapxatap laykusti, Samariankir warmix Jesusarux sänwa: — ¿Kamisarax jumasti, Judeankir jaqikasina, naya, Samariankir warmir uma mayistasti? — sasa.
- 10 Jesusasti juparux sänwa: — Jumax janiw yatktati kuntix Diosax churañ munktam uka, janirakiw yatktati khititsa nayax uka. Yatisma ukkhasti, jumaw nayarux uma mayitasma, nayasti jakkir uma churirisma — sasa.
- 11 Warmisti Jesusarux sarakinwa: — Tata, janiw kunampi um apsuñamas utjkiti, phuch'ux wali manqhawa. ¿Kawkitarak jakkir uma churitasmasti?
- 12 Nanakan nayra Jacob awkixaw aka phuch'u jaytawayapxitu; aka pachpa phuch'ut jupasa, wawanakapasa, uywanakapas umäna. ¿Jumasti jupat sipan juk'ampitasti? — sasa.
- 13 Jesusasti sarakinwa: — Aka umat umirinakax wasitatampis pharjayasiskakiniwa;
- 14 nayax churkä uka umat umiristi, janiw mayampis pharjayaskxaniti. Kawkir umtix nayax churkä ukax, jupa pachpan wiñay jakañatak jalsur uma phuch'uruw tukuni — sasa.
- 15 Ukxarusti warmix sarakinwa: — Tatay, uka umay churita, jan mayampis pharjayasiskañaxataki, janirak aka phuch'urus wasitat um apsuru jutaskañaxataki — sasa.
- 16 Jesusasti juparux sänwa: — Chachamar jawsir saram, ukatsti jupamp chika akawjar kutt'anim — sasa.
- 17 Warmisti sarakinwa: — Janiw chachanikti — sasa. Jesusasti ukxarux sarakinwa: — Chiqak sasktaxa: “Janiw chachanikti” sasa;
- 18 juman phisqa chachaw utjäna, jichhax khitimpiktatix ukax janiw chachamäkiti. Uka arsutamax chiqakiskiwa — sasa.
- 19 Warmisti uk ist'asin sänwa: — Tatay, amuyatax mä profetjamätawa.

- 20 Nayra samaritano awkinakaxax, aka Guerizim qullun Diosar yupaychapxirina, ukampis jumanak judionakax sapxtawa “Jerusalén markaw yupaychañ chiqaxa” — sasa.
- 21 Jesusasti juparux sarakinwa: — Warmi, arsutaxar iyawsam, Diosar yupaychañ pachax jak'anxwiwa, janiw aka qullurusa, Jerusalén markarus Diosar yupaychirix sarkxapxätati.
- 22 Jumanak samaritanonakasti janiw yatipktati khitir yupaychañsa. Ukampis nanak judionakax khitir yupaychañsa yatipxtwa. Qhispiyiristi judionak taypit mistuni.
- 23 Ukampis uka pachax puriniwa, jichhapï, Awkir chiqpach yupaychirinakax Ajayun irpata, chiqa kankañampi yupaychapxanixa. Awkisti ukham yupaychatäñ muni.
- 24 Diosax Ajayuwa, khitinakatix jupar yupaychapki ukanakax Ajayuna, chiqa kankañampi yupaychapxañapawa — sasa.
- 25 Ukxarusti warmix sarakinwa: — Criston jutañap nayax yattwa; kunapachatix jupax jutkani ukkhaw taqi kun yatiyapxitani — sasa.
- 26 Jesusasti juparux sarakinwa: — Uka Cristox nayätwa, khititix jumamp parlki ukawa — sasa.
- 27 Ukhamaruw yatiqirinakapax ukawjar purinipxäna, Jesusar mä warmimp parlir uñjasinsti, wal muspharapxäna. Ukampis janiw khitix jupar jiskt'känti: kuns muni, jan ukax, kuns uka warmimpi parlta, sasa.
- 28 Warmisti wakullap jaytawayasin markaruw saräna, ukansti jaqinakaruw yatiyäna akham sasa:
- 29 — Uñjir jutapxam, mä chachaw taqi luratanakax irkatitu. ¿Janit jupax Cristökpacha? — sasa.
- 30 Jaqinakasti markat mistunisin Jesusan ukaruw sarapxäna.
- 31 Ukchañkamasti yatiqirinakapax Jesusaruw achikt'apxäna: — Yatichiri, manq'asimaya — sasa.
- 32 Jesusasti jupanakarux sänwa: — Nayan manq'añaxax utjiwa, jumanakax janiw uk uñt'apktati — sasa.
- 33 Yatiqirinakapasti uk ist'asin jupanakkamaw jiskt'asipxäna: — ¿Khitich manq'a apanirappacha? — sasa.
- 34 Ukampis Jesusax jupanakar sänwa: — Nayan manq'axax khititix khithankitu ukan munañapa, lurañapa, phuqhañawa.

- 35 Jumanakax sapxtawa: ‘Pusi phaxsit yapu apthapiskañani’ sasa; ukampis nayax sapxsmawa, yapunakax niya puquratäxiwa.
- 36 Khititix yapu apthapki ukax payllap katuqasiwa, yapu apthapitapasti wiñay jakañatakiwa, ukhamat yapuchirimpi yapu apthapirimpi kusionpaxañapataki.
- 37 Aka säwisti chiqak saski: ‘Mayniw yapuchi, maynisti achu apthapiraki’.
- 38 Nayasti, jan satapktas uka yaput apthapiriw khithapxsma; mayninakaw ch'am tukus irnaqapxäna, jumanakasti uka irnaqatapat apthapipxtaxa — sasa.
- 39 Samaria markankirinakasti waljaniw Jesusar iyawsapxäna, warmin akham arsutap layku: “Taqi luratanakax irkatitu” sasa.
- 40 Samariankirinakasti, purinisin jupanakamp qhiparañapatakiw Jesusar achikt'apxäna. Jesusasti pä uruw jupanakamp qhiparäna,
- 41 Jesusan arunakap ist'asinsti, waljaniw iyawsapxäna.
- 42 Ukat warmirux sapxäna: — Jichhax, janiw juman arsutamatakti iyawsapktaxa, jan ukasti, nanak pachpaw jupat ist'apxtaxa, jupan akapachan Qhispiyir Cristötap yatipxarakta — sasa.
- 43 Pä uru qhipatsti, Jesusax Samaria markat mistusin Galilea tuqiruw sarawayxäna.
- 44 Pachpa Jesusaw säna: “Mä profetax janiw pachpa markapan yäqatäkiti” sasa.
- 45 Galilear purisinsti, ukankir jaqinakax wali sum juparux katuqapxäna, jupanakasti Pascua urutakiw Jerusalenar sarapxatayna, ukan Jesusan muspharkañ luratanakap uñjapxatayna.
- 46 Jesusasti wasitampiw Galileankir Caná sat chiqar purina, kawkhantix umat vinor tukuykän ukaru. Uka markansti reyin utt'ayat mä jach'a jiliriw utjäna, wawapaw Cafarnaúm markan usutäskäna.
- 47 Jesusan Judeat Galilear puritap yatisinsti, uka jilirix Jesusan ukaruw saräna, utapar sarasin wawap k'umarachir sarañapatakiw achikt'asina, wawapasti niya jiwirpachänwa.
- 48 Jesusasti juparux sänwa: — Janitix jumanakax muspharkañanaksa, unañchanaksa uñjapkasmata, janiw iyawsapkasmata — sasa.
- 49 Jilir jaqisti saskakänwa: — Tatay, jank'akiy jutam wawaxan janir jiwkipana — sasa.
- 50 Ukat Jesusax jupar säna: — Utamar kuttaxam, wawamax jakaskiwa — sasa. Jilir jaqisti, kuntix Jesusax siskän uk iyawsänwa, ukat sarawayxäna.

- 51 Utapar janir purkipan uywatanakapax jikxatir mistunipxäna, sapxarakinwa: — Wawamax jakaskiwa — sasa.
- 52 Ukatsti uywatanakaruw jiskt'äna: — ¿Kunapachas wawaxax waliptañ qallti? — sasa. Jupanakasti sapxänwa: — Wasür chika uru saraqataruw usupax apaqtxi — sasa.
- 53 Awkisti, Jesusan ukapach “Wawamax k'umaräxiwa” satap amtasina; ukatsti jupampi, taqpach utapankirimpaw Jesusar iyawsapxäna.
- 54 Akasti Jesusan payir muspharkañ luräwipawa, uksti jupax Judea uraqit Galilea uraqir kutinisaw luräna.

Juan 5

- 1 Uka qhipatsti, judionakax mä kusisiñ uru uruyapxäna, Jesusasti Jerusalenaruw kutt'äna.
- 2 Jerusalén markana, “Ovej uyu punku” sat jak'an mä uma püñaw utji phisqa jach'a punkuni, ukasti hebreo arunxa Betzatá satawa.
- 3 Uka chiqansti walja usutanakaw utjäna: juykhunaka, kayu usutanaka, suchunaka; jupanakasti uman unxtañap suyasipkäna.
- 4 Tatitun angelapaw sapa kuti uka chiqar saraqanirina, ukat uma unxtayirina; khilitix um unxtipan nayraqat mantirikän ukakiw usupat waliptirina.
- 5 Uka usutanak taypin mä chachaw utjäna; jupax kimsa tunka kimsaqallqun mara usurnukstatänwa.
- 6 Jesusasti uka jaqir uraqin jaqusiskir uñjasina, jaya maranak usurnukstatätap amuyasinxa, juparuw jiskt'äna: — ¿K'umaraptañ muntati? — sasa.
- 7 Usutasti sänwa: — Tatay, janiw khiti yanapt'iris utjkituti uma unxtkipan mantañaxataki. Sapa kuti mantañ munkta ukkhax, yaqhakiw nayraqat mantawayxi — sasa.
- 8 Jesusasti sänwa: — Sartasim, ikiñam apthapisim, ukat sarnaqam — sasa.
- 9 Ukspachaw uka jaqix k'umaraptäna, ikiñap apthapisxasinsti, sarnaqañ qalltäna. Ukürusti sábado urünwa,
- 10 judionakasti k'umaraptir jaqirux sapxänwa: — Jichhürux sábado uruwa; janiw ikiñam apañamax wakiskiti — sasa.
- 11 Uka jaqisti jupanakarux sänwa: — K'umaraptaykitu ukax situwa: “Ikiñam apthapisxam ukat sarnaqam” sasa.
- 12 Jupanakasti jiskt'apxänwa: — ¿Khitis sistem: ‘Ikiñam apthapisxam ukat sarnaqam’ sasasti? — sasa.

- 13 Uka jaqisti janiw yatkänti khitin jupar k'umarachatapsa, Jesusax ukawjankir walja jaqi taypiruw chhaqtawayxatayna.
- 14 Uka qhipatsti Jesusax uka jaqirux Tatitun utapan jikxatäna, ukat juparux sarakäna: — Jichhax k'umaräxtawa, jan wasitat juch lurkxamti, jan ukasti, juk'amp jan waliruw purisma — sasa.
- 15 K'umaraptat jaqisti sarawayxänwa, ukatsti judionakaruw Jesusan jupar k'umaraptayatapat yatiyäna.
- 16 Ukat judionakax Jesusar arknaqapxäna, sábado urun ukham luratap layku.
- 17 Ukampis Jesusax jupanakar sänwa: — Awkixax jichhakamaw irnaqaski, nayasti ukat irnaqarakta — sasa.
- 18 Ukham arsutapat judionakax jiwayañpun munapxäna, janiw sábado uru p'akintatapatakti, jan ukasti, “Diosax Awkixawa” sas arsutapampix, Diosäkaspa ukham tukutap amuyapxäna.
- 19 Jesusasti jupanakarux sänwa: “Qhanak sapxsma, Diosan Yuqapax janiw kunsä jupa pachpat lurkaspati, jan ukasti, kuntix Awkix lurki ukarak luri.
- 20 Awkix Yuqaruw munasi, jupax kunanaktix lurki uk uñacht'ayi; ukampis juk'ampi jach'a luräwinak uñacht'ayani, jumanakasti ukanak uñjasax muspharapxätawa.
- 21 Kunjämtix Awkix jiwatanakar jakañ churas jaktaykixa, ukhamarakiw Yuqapax khitinakarutix munki ukanakarux jakañ churaraki.
- 22 Awkix janiw khirus juchañchkiti, jan ukasti Yuqaparuw juchañchañ ch'am churi,
- 23 kamisatix Awkir jach'añchapki, ukhamarak Yuqar taqpachan jach'añchañapataki. Yuqar jan jach'añchirix, janiw khithanki uka Awkir jach'añchkiti.
- 24 “Qhanak sapxsma, khilitix nayan arsutaxar ist'ki, khithankitu ukarus iyawskaraki ukax, wiñay jakañaniwa; janiw juchañchatäkaniti, jan ukasti jiwañat jakañaruw sarakipxi.
- 25 Qhanak sapxsma, pachax puriniwa, jiwatanakax jichhpachaw Diosan Yuqapan arup ist'apxani; ist'irinakasti, jakapxaniwa.
- 26 Kunjämatix Awkix jupa pachpa jakañanixa, uka pachparakiw Yuqaparux pachpa jakañaniñap churi,
- 27 ukatsti taripañapatak munañap churaraki, Jaqin Yuqapätap layku.
- 28 Ukampis jan ukat muspharapxamti, pachax purininiwa, ukapachaw taqi jiwatanakax jupan arup ist'apxani,

- 29 jupanakasti amay imäwit mistunipxani. Aski luririnakax wiñay jakañatakiw jaktapxani, ñanqha luririnakasti juchañchatañatakiw jaktapxani.
- 30 “Janiw nayax munañaxat kuns lurkiristti. Nayax Awkixan arsutaparjamaw taripta, taripäwixasti chiqawa, janiw nayax munañaxarjam lurañ munkti, jan ukasti khithankitu uka Awkixan munañap lurta.
- 31 Nayatix naya pachpat arsusiristxa, arsusitaxax janiw chiqapäkaspati.
- 32 Ukampis nayat arsurix yaqhaw utji, nayax yattwa kuntix siski ukan chiqätapa.
- 33 Jumanakax Bautisir Juanar jiskt'iriw khithapxtaxa, jupasti chiqap arsüna.
- 34 Ukampis nayax janiw khiti jaqin nayat arsuñapsa munkti. Jumanakan qhispiyasiñamatakiw uk arsta.
- 35 Bautisir Juanan yatichäwipax mä qhanjamaw qhanäna, jumanakasti uka qhanapan mä juk'a pachakiw kusisiñ munapxäyätaxa.
- 36 Ukampis Juanat sipan yaqhaw nayat arsurix utji. Kuntix nayax lurkta ukaxa, Awkix lurañaxatak katuykitu ukawa; ukasti Awkin nayar chiqpach khithanitap yatiyi.
- 37 Nayar khithanir Awkisti, nayat qhanañchi, janiw jumanakax kunapachas arup ist'apktati, janirakiw ajanupsa uñkatapktati,
- 38 janiw arunakap katxäsipktati, Awkin khithanitapar jan iyawsapxatam layku.
- 39 Jumanakax taqi amuyumpiw Qillqatanak ullarapxtaxa, uka Qillqatanakan wiñay jakañ jikxatañ amuyasina; ukampisa, Qillqatanakax nayxat parlaskchi ukasa,
- 40 jumanakax jakañaniñatakix janiw nayan ukar jutañ munapktati.
- 41 “Janiw nayax jaqinakan jach'añchäwinakap munkti.
- 42 Ukhamarus nayax jumanakar uñt'apxsmawa, Diosar jan munatanakamsa yatiraktwa.
- 43 Nayax Awkixan khithanitaw jutta, jumanakasti janiw katuqapkistati; ukampis maynitix jupa pachpat jutaspa ukarux katuqapxasmawa.
- 44 ¿Kamisarax jumanakasti maynit maynikam jach'añchasiñ katuqirikasina, mä sapa Diosat jutir jach'añchäwi jan thaqhapktasti?
- 45 Jan amuyapxamti; nayas Awkixan nayraqatapan juchañchapkirisma ukhama; khilitix juchañchapktam ukax pachpa Moisesawa, jumanakax juparuw alkatasipxtaxa.
- 46 Jumanakatix Moisesan arsutapar iyawsapxasma ukax, nayarux iyawsapxarakitasmawa, Moisesan nayat qillqatap layku.

47 Ukampis janitix Moisesan qillqatapar iyawsapksta ukaxa, ¿kamisarak nayan arunakaxar iyawsapxasmasti?” sasa.

Juan 6

1 Uka qhipatsti, Jesusax Galilea quta khurkataruw makhatäna, Tiberias quta satäki ukaru.

2 Walja jaqinakaw qhipapat arkapxäna, usutanakar muspharkañ luras k'umaraptayatap layku.

3 Ukatsti Jesusax mä qulluruw makhatäna, ukansti yatiqirinakapampiw qunt'asäna.

4 Judionakan Pascua urupax jak'ankxänwa.

5 Jesusax walja jaqinakan jupar arkanitap uñjäna, ukatsti Feliperuw säna: — ¿Kawkitarak aka jaqinakatak manq'a alaniñänisti? — sasa.

6 Uksti Feliper yant'añatakiw säna, Jesusax yatänwa kuntix jupax lurkani ukxa.

7 Felipesti ukxarux sänwa: — Pä patak urun irnaqas jikxatat qullqimpi t'ant'a alksna ukas kunatakikaspati sapa maynir mä jisk'akam churañatakisa — sasa.

8 Ukatsti Simón Pedron Andrés jilapa yatiqirix sarakänwa:

9 — Mä yuqall wawaw akanki; cebada jak'ut lurat phisqa t'ant'ampi, pä chawllampiw jupan utji, ukasti, janiw kunäkanisa aka jaqinakar churañatakixa — sasa.

10 Jesusasti sänwa: — Taqinir qunurayapxam — sasa. Ukawjansti ch'uxña ch'ijiw wal utjäna, ukkharuw niya phisqa waranqa chachanakax qunurapxäna.

11 Jesusasti t'ant'anak amparapar katusin Diosaruw yuspagaräna, ukatsti qunuratäpkän uka jaqinakaruw lakintayäna. Chawllanaksti uka kipkarak lakintayäna, qawqhtix munapkäni ukkha.

12 Sist'atäxapxän ukkhasti, Jesusax yatiqirinakaparuw säna: — Uka puchunak apthapipxam, jan inamayar tukusiñapataki — sasa.

13 Ukatsti jupanakax uka phisqa cebad t'ant'at jilt'irxa, tunka payan walaya apthapipxäna.

14 Jaqinakasti Jesusan uka muspharkañ luratap uñjasinxä, sapxänwa: — Chiqpachansa aka jaqix jutañapäkän uka profetawa — sasa.

15 Jesusasti jaqinakan jupar munkir jan munkir reyit qunt'ayañ munapxatap amuyasinxa, wasitat qullu amstar sarxäna, ukan sapak jikxatasiñataki.

16 Arumthapirusti, Jesusan yatiqirinakapax quta tuqiruw saraqapxäna,

- 17 ukatsti mä boteruw mantapxäna, qutanjam Cafarnaúm markar makhatañataki. Niy wali ch'amakäxänwa, Jesusasti janiraw kuttankataynati.
- 18 Qutansti akatjamat mä jach'a thayax quta mathapinak sartayäna.
- 19 Niya mä tupu jila sarapkipan Jesusar uma patanjam jutaskir uñjapxäna, boter jak'achasinipansti jupanakax wal axsarapxäna.
- 20 Jesusasti jupanakarux sänwa: — ¡Nayäsktwa, jan axsarapxamti! — sasa.
- 21 Yatiqirinakapasti Jesusan boter mistuniñap munapxäna, ukampis botex ukspachaw kawkharutix sarapkän ukkhar purina.
- 22 Qhipürusti, qutat khurkatankir jaqinakax Jesusan yatiqirinakapan mä sapa bote utjkän ukat sarxapxatap amuyapxäna, Jesusasti janiw jupanakamp chik sarkataynati.
- 23 Ukchañkamasti, yaqha botenakaw Tiberias markat purinina, kawkhantix Jesusax t'ant'a manq'ayañatak Tatitur yuspagarkäna uka chiqaru.
- 24 Jaqinakasti Jesusasa, yatiqirinakapas jan ukankxipan, uka botenakar sarxatawayasaw Cafarnaúm marka tuqir Jesusar thaqhir sarapxäna.
- 25 Quta khurkatar mistusinsti, Jesusaruw jikxatapxäna, ukat jiskt'apxi: — Yatichiri, ¿kunapacharak akar purintasti? — sasa.
- 26 Jesusasti jupanakarux sänwa: — Qhanak sapxsma, jumanakax t'ant'a sist'asiñkam manq'apxatam laykukiw thaqhapxistaxa, janiw muspharkañanak uñjas layku thaqhapkistati.
- 27 Janiy tukusir manq'a layku irnaqapxamti, jan ukasti wiñay jakañ churir manq'a laykuy irnaqapxam. Aka manq'sti naya, Jaqin Yuqapaw churapxäma, Dios Awkisti niyaw nayan ch'amanitax uñacht'ayapxam — sasa.
- 28 Ukxarusti jiskt'apxarakinwa: — ¿Kunarak lurapxirista Diosan luräwinakap phuqhañatakisti? — sasa.
- 29 Jesusasti jupanakarux sarakinwa: — Diosax jupan khithanitapar iyawsapxañam muni, ukaw luräwipaxa — sasa.
- 30 Ukatsti jiskt'asipkakinwa: — Nanakan jumar iyawsañatakisti, ¿kuna unañchäwinakarak uñachayapxitasmasti? ¿Kunarak luräwinakamasti?
- 31 Nayra awkinakasax wasaran maná t'ant'a manq'apxäna, kunjämtix Qillqatan siski: “Diosax alaxpach maná t'ant'a churäna” — sasa.
- 32 Jesusasti jupanakarux sänwa: — Qhanak sapxsma, janiw Moisesati alaxpach t'ant'a churkänxa, jan ukasti Awkixaw chiqpach alaxpach t'ant'a churi.

- 33 Diosax churki uka t'ant'ax alaxpachat saraqani, jupasti akapacharux jakañ churaraki — sasa.
- 34 Ukatsti sapxarakinwa: — Tatay, uka t'ant'ay churapxita — sasa.
- 35 Jesusasti jupanakarux sänwa: — Nayätwa jakañ churir t'ant'axa. Nayan ukar jutirix, janiw mayampis manq'at awtjayaskxaniti; nayar iyawsiristi, janiw mayampis umat pharjayaskxaniti.
- 36 Ukampis niyaw sapxsma, jumanakax nayar uñjkasas janiw iyawsapktati.
- 37 Taqi khitinaktix Awkix katuykitu ukanakax nayaranw juti; khinitix nayar jutki ukarusti janiw anqar jaqunukuñaxax wakiskiti.
- 38 Nayasti janiw alaxpachat munañax lurasir jutkti, jan ukasti, khithankitu uka Awkixan munañap luririw jutta.
- 39 Khithankitu ukan munañapasti akawa: Jupax katuykitu ukanakatxa, janiw maynirus chhaqhayañaxäkiti, jan ukasti tukuy urun jiwatat jaktayañaxawa.
- 40 Awkixan munañapasti akawa: Taqi khinitix Diosan Yuqapar uñt'ki, jupar iyawskaraki ukax wiñay jakañaniñapawa; nayasti tukuy urun jupanakar jiwatat jaktayä — sasa.
- 41 Judionakasti ukanak ist'asinxa, Jesusatakiw arusipxäna: “Nayätwa alaxpachat saraqanir t'ant'axa” satap layku.
- 42 Sapxarakinwa: — ¿Janit jupasti Josean Jesús yuqapäkisti? Jiwasanakax awkiparusa, taykaparus uñt'apxtanwa. ¿Kamisarak sanisti: “Alaxpachat saraqanta” sasasti?
- 43 Jesusasti jupanakarux sänwa: — Jan jumanakkam arusipxamti.
- 44 Janiw khitis nayar jutkaspasti, janitix khithankitu uka Awkix irpankaspa ukaxa; nayasti qhipa urun jakatatayä.
- 45 Profetanakan qillqatapan akham siwa: ‘Diosax taqiniruw yatichani.’ Khitinakatix jupar ist'apki, jupat yatiqapkaraki ukanakax nayaranw jutapxi.
- 46 Janiw khitis Awkirux uñjkiti; jan ukasti, khinitix Diosat jutki ukakiw jupar uñji.
- 47 Qhanak sapxsma, khinitix nayar iyawskitu ukax wiñay jakañaniwa.
- 48 Nayätwa jakañ churir t'ant'axa.
- 49 Nayra awkinakamax wasaran maná t'ant'a manq'apxäna, ukampis jupanakax jiwarasipkakänwa;
- 50 nayasti alaxpachat saraqanir t'ant'at parlta, uka t'ant'a manq'iristi janiw jiwkaniti.

- 51 Nayätwa alaxpachat saraqanir jakañ churir t'ant'axa; khilitix aka t'ant'at manq'kani ukax wiñayatakiw jakani. Nay churkä uka t'ant'ax nayan janchixawa, uksti akapachan jakañaniñapatakiw churä — sasa.
- 52 Judionakasti uk ist'asin jupanakkamaw ch'axwthaptapxäna: — ¿Kamisararak aka jaqisti pachpa janchip manq'ayistaspasi? — sasa.
- 53 Jesusasti jupanakarux sänwa: — Qhanak sapxsma, jumanakatix Jaqin Yuqapan janchipat jan manq'apkäta, janirak wilapsa umapkäta ukax, janiw jakañanipkätati.
- 54 Khilitix nayan janchix manq'ki, wilaxsa umkaraki ukax wiñay jakañaniwa; juparusti nayaw qhipa urun jiwatat jaktayä.
- 55 Janchixasti chiqpach manq'awa, wilaxasti chiqpach umañarakiwa.
- 56 Khilitix nayan janchix manq'ki, wilaxsa umkaraki ukax, nayampix mayakiwa, nayasti jupampix mayakirakitä.
- 57 Khithankitu uka Awkix jakañaniwa, nayasti jupipan jakaskta; uka pachparakiw khilitix nayat manq'ki ukax nayipan jakani.
- 58 Alaxpachat saraqanir t'ant'at parlta. Aka t'ant'ax janiw nayra awkinakamax maná t'ant'a manq'apkän ukhamäkiti, jupanakasti manq'apkchäna ukas jiwarasipkakänwa; ukampis khilitix aka t'ant'a manq'kani ukax wiñayatakiw jakani — sasa.
- 59 Jesusasti taqi akanak Cafarnaúm sinagogan yatichäna.
- 60 Aka yatichäwinak ist'asinxä, Jesusan arkirinakat waljaniw sapxäna: — Aka arunakar iyawsañax wali ch'amawa, ¿khitirak juparusti ist'aspasi? — sasa.
- 61 Jesusasti ukham arusitanakap amuyasinxä, jupanakarux sänwa: — ¿Ukax jumanakar mayjt'ayapxtamti?
- 62 Ukhamasti ¿kunarakäspa Jaqin Yuqapar kawkhantix nayrax utjkän ukar makhatir uñjapxasma ukasti?
- 63 Ajayuw jakañ churirixa; janchix janiw kunatakis askikiti. Kunanaktix nayax jumanakar sapksma ukax ajayun jakañ churir arunakawa.
- 64 Ukampis jumanak taypin jan iyawsirinakaw utjaski — sasa. Jesusax qalltatpach yatina khitinakas jupar jan iyawsapkani uka, ukatsti khilitix jupar aljantkani ukax yatirakinwa.
- 65 Ukat sarakäna: — Ukatpï sapxsmaxa, janiw khitis nayar jutkaspati, janitix Awkixax jupanak katuykitaspa ukaxa — sasa.
- 66 Ukürutxa, Jesusar arkirinakax waljaniw jaytawayxapxäna, janirakiw Jesusampix sarnaqkxapxänti.

- 67 Jesusasti tunka payan yatiqiriparuw jiskt'äna. — ¿Jumanakax sarxañ munapxaraktati? — sasa.
- 68 Simón Pedrosti juparux sänwa: — Tatay, ¿khitin ukarurak sarapxästi? Juman arunakamax wiñay jakañ arunakawa.
- 69 Nanakax iyawsxapxtwa, jumax jakkir Diosan Yuqapa Cristötam yatipxarakta — sasa.
- 70 Jesusasti jupanakarux sarakinwa: — Nayaw jumanak tunka payanir ajllipxsma, ukampis jumanakat maynirix supayawa — sasa.
- 71 Uk arsusasti, Jesusax Simón Iscarioten Judas yuqapat parlaskäna, Judasasti, tunka payanit maynirikchän ukasa, jupaw Jesusar aljantañapäna.

Juan 7

- 1 Uka qhipatsti, Jesusax Galilea tuqinakan sarnaqäna. Janiw Judeankañ munkänti ukan judionakan jiwayañ munapxatap layku.
- 2 Judionakan Chhujllanaka, sata kusisiñ uru jak'ankipansti,
- 3 Jesusan jilanakapax sapxänwa: — Janis akar qhiparkam, Judea uraqir sarxam, kuntix ukan lurkta ukanak arkirinakaman uñjapxañapataki.
- 4 Maynitix uñt'ayasiñ munchixa, janiw jamasan kuns lurkaspati. Jumax lurkta ukanakxa, taqi jaqin uñjkañay luram — sasa.
- 5 Janiw jilanakapas Jesusar iyawsapkänti.
- 6 Ukat Jesusax jupanakar säna: — Janiraw pachaxax purinkiti, ukampis jumanakatakix kuna pachas walikiwa.
- 7 Akapachankirinakax janiw jumanakar uñisipkiristamti; ukampis nayarux uñisipxituwa, nayan jupanakar jan wali luratanakap irkatatax layku.
- 8 Jumanakax phunchhäwir sarasipkakim; nayax janiw sarkäti. Janiraw pachäkiti nayax khititsa uk yatipxañapataki — sasa.
- 9 Uk sasinsti, Galilean qhiparxäna.
- 10 Jilanakap sarxipansti, Jesusax jan khitir kamsasaw jamasatak uka phunchhäwirux saräna.
- 11 Judionakasti ukan thaqhaxäna, sapxarakinwa: — ¿Kawkinkarakpach uka jaqisti? — sasa.
- 12 Jaqinak taypin walpun jupat parlapxäna. Mayninakax sapxänwa: “Suma jaqiwa” sasa; mayninakasti sapxarakinwa: “Janiw wali jaqikiti, jaqirux sallqjiwa” sasa.

- 13 Ukampis janiw khitis Jesusxat qhan parlkänti, judionakar axsaratap layku.
- 14 Chika phunchhävinkipan Jesusax Tatitun utapar mantäna, ukatsti yatichañ qalltäna.
- 15 Judionakasti muspharataw saphäna: — ¿Kunjämatarak aka jaqisti jan yatiqkasin taqi ukanak yatisti? — sasa.
- 16 Jesusasti jupanakarux sänwa: — Yatichäwixax janiw nayankkiti, jan ukasti khithankitu ukankiwa.
- 17 Khititix Diosan munañap lurañ munki ukakiw uñt'ani, yatichäwixan Diosat jutatapa, jan ukax, nayankatapa.
- 18 Khititix jupa pachpat parlki ukax, jaqimp jach'añchayasiñak thaqhi; ukampis khititix jupar khithanki ukar jach'añchayañatak parlki ukan arunakapax chiqawa, janirakiw jupan kuna ñanqha luratapas utjkiti.
- 19 “Chiqpachansa Moisesaw kamachi churapxtam. Uksti janiw jumanakat maynis phuqhaptati. ¿Kunatarak jiwayañ munapxistasti?” sasa.
- 20 Jaqinakasti sapharakinwa: — Ñanqha ajayunitawa. ¿Khitirak jiwayañ muntamsti? — sasa.
- 21 Jesusasti jupanakarux sarakinwa: — Sábado urun mä muspharkañ lurataxat jumanakax wal muspharapxtaxa.
- 22 Moisesax circuncisión luräwi phuqhañ churapxtam, (ukasti janiw Moisesat jutkiti, jan ukasti, nayra awkinakamat juti), jumanakasti sábado urunpach mä jaqirux circuncisión katuqayasipkaktawa.
- 23 Jichhasti walikiwa, jumanakatix Moisesan kamachip jan p'akintañ munas sábado urun wawarux circuncisión katuqayasipkakstaxa, ¿kunatarak nayatak arusipxta sábado urun mä jaqir k'umarachataxatsti?
- 24 Janiy aliq uñkatasak taripapxamti. Taripapxät ukkhasti, kunatix chiqäki ukhamarjamay lurapxam — sasa.
- 25 Ukatsti Jerusalenankirinakat yaqhipanakaw jiskt'apxäna: — ¿Janit akasti jiwayañatak thaqhapki uka jaqikisti?
- 26 Ukaxay taqin uñjkañaw parlaski, janiw khitis kuns kamskiti. Jan ukax ¿marka apnaqir jilirinakax chiqach aka jaqin Cristötap iyawsapxpachaxa?
- 27 Ukampis jiwasanakax yatipxanwa aka jaqin kawkit jutatapsa; Cristox jutkani ukapachax janiw khitis kawkit jutatapsa yatkaniti — sasa.
- 28 Ukanak ist'asinsti, Jesusax Tatitun utapan yatichkasin jach'at arsüna: — ¡Jumanakax uñt'apxistawa, kawkit jutataxsa yatipxaraktawa! Ukampis janiw

nayan munañaxat jutkti, jan ukasti, khilitix chiqäki ukan khithanitaw jutta, juparusti jumanakax janiw uñt'apktati.

29 Nayax juparux uñt'twa, jupat jutatax layku, juparakiw khithanitu — sasa.

30 Ukatsti katuntañ munapxäna, ukampis janiw khitis katuntirjamäkänti; jupar katuntañ pachan janir purinitap layku.

31 Waljaniw jupar iyawsapxäna, ukat sapxarakäna: — Cristox jutkani ukkhasti ¿aka jaqit sipan juk'amp muspharkañanakti lurpachänisti? — sasa.

32 Fariseonakasti kuntix jaqinakax Jesusxat parlapkän uk ist'apxäna; ukat jilir sacerdotenakampi, fariseonakampix, Jesusar katjayañatakiw Tatitun utap uñjirinakar khithapxäna.

33 Ukatsti Jesusax sarakinwa: — Nayasti jumanakampix mä juk'a pachakiw akankä, ukatsti khithankitu ukaruw kuttawayxä.

34 Jumanakax thaqhaxpitätawa, ukampis janiw jikxatapkätätati, kawkirutix nayax sarkä ukarusti, janiw jutapkasmati.

35 Judionakasti jupanakkamaw jiskt'asipxäna: — ¿Kawkirurak sarxpachänisti, jiwasanakan jupar jan jikxatañatakisti? ¿Jaya markanakar ananukut judionakan ukarut sarpachäni, ukatsti Diosar jan uñt'ir jaqinakar yatichirich sarpachänixa?

36 ¿Kun sañsa muni akham arsutapampixa: “Thaqhapxitätawa, ukampis janiw jikxatapkätätati, kawkirutix nayax sarkä ukarusti, janiw jutapkasmati”, sasasti?

37 Phunchhäwi tukuy urux juk'amp jach'a urünwa. Ukürusti, Jesusax sayt'asisin jach'at arsüna: — Khilitix umat pharjatäskchi ukax nayar jutpan, nayar iyawsiristi, ukat umt'arakpan. Kamisatix Qillqatan siski: “Nayar iyawsirin chuymapatxa, jakaskir umani jawiranakaw jalsuni” — sasa.

39 Ukampix Jesusax sañ munäna, khitinakatix iyawsapkani ukanakax Qullan Ajayu katuqapxani; Qullan Ajayux janiraw jupanak taypinkkänti, Jesusan alaxpachar janir aptatätap layku.

40 Uka arunak ist'asinsti, ukankirinakat yaqhipanakax sapxänwa: — Aka jaqix profetäpachawa — sasa.

41 Mayninakasti sapxänwa: — Akax Cristowa — sasa. Ukampis mayninakax sapxarakinwa: — ¿Kamissarak Cristosti Galileat jutaspasti?

42 Qillqatan siwa: “Cristox David reyt saraqiriñapawa, Belenankiriñaparakiwa Davidan pachpa markapata” — sasa.

43 Jaqinak taypinsti, jupat amuyasax t'aqanuqtañaw utjäna.

44 Mayninakax katuntat apañ munapxäna, ukampis janiw khitis katuntirjamäkänti.

- 45 Tatitun utap uñjirinakasti, jilir sacerdotenakan ukaru, fariseonakan ukaruw kutt'awayxapxäna, jupanakasti jiskt'apxänwa: — ¿Kunatarak Jesusar jan irpanipxtasti? — sasa.
- 46 Tatitun utap uñjirinakasti sapxänwa: — ¡Janipuniw khitis jupjam parlkiti! — sasa.
- 47 Fariseonakax ukxarux sarakinwa: — ¿Jumanakas sallqjayasipxarakatati?
- 48 ¿Khitirak jilir jaqinakata, jan ukax, fariseonakat jupar iyawsisti?
- 49 Ukampis kamachi jan uñt'ir jaqinakax ñanqhachatawa.
- 50 Mä arumax Jesusamp parlir sarkatayna uka Nicodemo fariseow jupanakar säna:
- 51 — Kamachinakasarmamax janiw khiti jaqirus juchañchksnati, janitix nayraqat kuntix lurkatayna uk ist'kañani ukaxa — sasa.
- 52 Juparusti sapxarakinwa: — ¿Jumax Galileankirirakitati? Qillqatanak sum yatxatam, ukat yatita jan khiti profetas Galileat jutatapa — sasa.
- 53 Ukatsti sapa mayniw utaparkam sarawayxäna.

Juan 8

- 1 Jesusasti Olivos sat qulluruw sarxarakina.
- 2 Qhipür willjtasti, Jesusax Tatitun utaparuw kutt'anina. Jaqinakax juparuw jak'achasipxäna, Jesusasti qunt'asisin yatichañ qalltäna.
- 3 Ukhamäkistansti kamachi yatichirinakampi, fariseonakampix mä warmiruw wachuq jucha luraskir katjasin irpanipxäna. Uka warmirusti jupanak taypiruw sayt'ayapxäna,
- 4 Ukatsti Jesusarux sapxänwa: — Yatichiri, aka warmirux wachuq jucha lurkir katjapxta.
- 5 Kamachinxä, Moisesax ukham warminakarux qalampi k'upjas jiwayañ yatichapxitu. ¿Jumax kamstasa? — sasa.
- 6 Jupanakax Jesusar yant'añatakiw ukham jiskt'apxäna, ukat jupar juchañchañataki. Jesusasti uraqir alt'asaw luk'anampi qillqañ qalltäna.
- 7 Jesusarux jiskt'asipkakinwa, ukat saythapisin jupanakar säna: — Jumanakat kawkiritix jan juchaniki ukay aka warmirux qalampi jaqt'añ qalltpan — sasa.
- 8 Ukatsti wasitat alt'asin uraqir qillqaskakinwa.
- 9 Jesusan ukham satap ist'asinsti, maynit maynit sarxapxäna, chuyman jaqinakat qalltasina. Taqin sarxipansti, Jesusax sapakiw uka warmimpi qhiparxäna,

- 10 ukatsti Jesusax saythapisin uka warmir jiskt'äna: — Warmi, ¿kawkinapxarakiki? ¿Janit khitis juchañchktamsti? — sasa.
- 11 Warmisti sarakinwa: — Tatay, janiw khitisa — sasa. Jesusasti juparux sarakinwa: — Nayas janirakiw juchañchksmati; jichhax sarxam, jan juk'amp juch lurxamti — sasa.
- 12 Jesusax wasitampiw jaqinakar parläna: — Nayätwa akapach qhanaxa; khilitix nayar arkitani ukax jakañ qhananiniwa, janirakiw mayampis ch'amakan sarnaqkxaniti — sasa.
- 13 Fariseonakasti juparux sapxarakinwa: — Juma pachpatak parlasktaxa, uka arsutamax janiw askikiti — sasa.
- 14 Jesusasti jupanakarux sarakinwa: — Naya pachpatsay parlaskä, arsutaxax chiqawa. Nayax yatistwa kawkit jutataxsa, kawkir sarataxsa; ukampis jumanakax janiw yatipktati kawkit jutataxsa, kawkir sarataxsa.
- 15 Jumanakax jaqin amuyuparjamakiw juchañchapxtaxa. Nayasti janiw khirus juchañchkti;
- 16 nayatix juchañchiristxa, uka juchañchäwix chiqapawa, nayax janiw sapak juchañchkti, jan ukasti, nayar khithankitu uka Awkiw nayamp chik juchañchi.
- 17 Jumanakan kamachinakaman akham qillqatawa: “Pani irkatiritix mayak arsupxchi ukax chiqawa”.
- 18 Ukhamasti, nayax, naya pachpat arsusta, khithankitu uka Awkisti nayat arsuraki — sasa.
- 19 Ukatsti jiskt'apxarakinwa: — ¿Kawkinarak awkimasti? — sasa. Jesusasti jupanakarux sarakinwa: — Jumanakax janiw nayar uñt'apktati, janirakiw Awkixarus uñt'apktati. Nayarutix uñt'apxitasmaxa, Awkixarux uñt'apxarakismawa — sasa.
- 20 Jesusax aka arunak Tatitun utapan yatichaskasaw arsüna, luqta uchañäki ukawjana. Ukampis janiw khitis jupar katuntkänti, pachapan janir purinitap layku.
- 21 Jesusax wasitampiw jupanakar säna: — Nayax sarxäwa, jumanakasti thaqhaxpitätawa, ukampis jumanakax juchanakaman jiwarapxäta. Kawkirutix nayax sarkä ukarux jumanakax janiw jutapkasmati — sasa.
- 22 Judionakasti sapxarakinwa: — ¿Jiwayaspachäniti ukatti sispacha: “Kawkirutix sarkä ukarux jumanakax janiw jutapkasmati” sasasti?
- 23 Jesusax jupanakarux sarakinwa: — Jumanakax akapachankiripxtawa, nayasti alaxpachankiritwa, jumanakax aka uraqinkiripxtawa, nayasti janiw aka uraqinkirikti.

- 24 Ukatpï sapxsmäxa: “Juchanakaman jiwärapxäta” sasäxa; jumanakatix jan iyawsapkitäta nayax khitiktix ukxa, juchanakaman jiwärapxäta — sasa.
- 25 Ukat jupäru x jiskt'äpxäna: — ¿Khitirakit jumasti? — sasa. Jesusasti jupanäkarux sarakinwa: — Janiw kunat parlañaxas jumanakamp utjkiti.
- 26 Ukampis jumanakan jan wali luratanakamat sañaxaw utjaskitu; khititix khithankitu ukax chiq arsu, nayasti kuntix jupat ist'kta ukarak akapachar sista.
- 27 Ukampis jupanakax janiw Awkit parlatap amuyäpkänti.
- 28 Ukat Jesusax jupanäkar säna: — Kunäpachatix jumanakax Jaqin Yuqapar cruzar ch'akkatäpkäta ukkhaw khitiktix nayax uk yatipxäta, jan kunsä nayan munäñaxat lurataxa; kuntix Awkix yatichkitu uk arsutaxsa yatipxarakita.
- 29 Khititix nayar khithankitu ukax nayämpiskiwa; Awkixax janiw sapak jaytkituti, kunatix jupar kusisiyki ukpin nayax lurta.
- 30 Jesusan uka arunak arsutapatsti, waljaniw jupar iyawsäpxäna.
- 31 Jupar iyawsäpkatayna uka judionäkarux Jesusax sänwä: — Jumanakatix nayan yatichäwinakaxar jaysäpxäta ukaxa, nayan chiqpach yatiqirinakaxaruw tukupxäta;
- 32 chiqä kankañ uñt'äpxäta, ukatsti uka chiqä kankañaw qhispiyäpxätäm.
- 33 Jupanakasti Jesusarux säpxarakinwa: — Nanakax Abrahaman wawanäkapäpxtwa, janipuniw khitin luqtiriparus tukupkti. ¿Kunatarak säpxistasti: “Qhispiyatäxäpxätäwa” sästasti?
- 34 Jesusasti jupanäkarux sänwä: — Qhanak säpxsma, jucha luririnakax juchan uywatäpawa.
- 35 Mä uywatax janiw wiñayatak utankirinakamp qhiparkiti, ukampis mä wawax utanpun qhipari.
- 36 Ukhamasti, Yuqatix qhispiyasiñ churäpxstämxa, chiqpachansa qhispitaw sarnaqäsxäpxäta.
- 37 Nayax yättwa jumanakan Abrahaman wawanäkapäpxatäma, ukampis arunakaxar jan kätuqäpxatäm laykuw jiwayañ munäpxista.
- 38 Kuntix Awkixax uñacht'äykitu uk nayax yatiyta; jumanakasti kuntix Awkit ist'äpkta uk luräpxarakim.
- 39 Jupanakasti Jesusarux säpxarakinwa: — Nanakan awkixax Abrahamäwa — sasa. Jesusasti jupanäkarux sänwä: — Jumanakatix chiqpachan Abrahaman wawanäkapäpxäsmäxa, kuntix jupax lurkän uk luräpxäsmä.

- 40 Ukampis jichhax, kuntix Diosax nayar yatichkitu uk jumanakarux yatiyapxsma, jumanakasti uk sataxatak jiwayañ munapxista. ¿Abrahamasti janiw kunapachas ukham luririkänti!
- 41 Jumanakax awkiman luräwinakap lurapxtaxa — sasa. Jupanakasti sapxarakinwa: — Nanakax janiw q'axat wawanakäpkti; mä sapa awkiniköpxtwa, ukasti Diosawa — sasa.
- 42 Jesusasti jupanakarux sänwa: — Chiqpachan Diosatix awkimäspa ukaxa, jumanakax munapxitasma, nayax Diosat jutta ukat akankarakta. Janiw nayax munañaxat jutkti, jan ukasti Diosaw nayarux khithanitu.
- 43 Jumanakax janiw arsutanakax amuyt'añ munapktati, nayan arsutaxar jan ist'añ munapxatam layku.
- 44 Jumanakan awkimax supayawa, jumanakax jupankapxtawa, ukat kuntix supayax munki uk lurapxaraktaxa. Supayax qallatpach jaqi jiwayiriwa. Janiw jupax kunapachas chiq arskiti, jupan k'aritätap layku. Kunapachatix k'arinak arski ukkhax jupa pachpat parlaski; k'aritätap layku, k'arin awkipätap laykuraki.
- 45 Ukampis nayax kunatix chiqäki uk arsta, jumanakasti janiw iyawsapkistati.
- 46 ¿Jumanakat khitarak juchax irkatitaspasti? Arsutaxatix chiqächisti, ¿kunatarak jan iyawsapxistasti?
- 47 Khititix Diosankiriki ukax, Diosan arunakap ist'i; ukampis jumanakax janiw Diosankiriptati, ukatpi Diosan arup jan ist'añ munapktatixa — sasa.
- 48 Judionakat yaqhipanakax juparuw sapxäna: — Chiqak sasipksma, jumax Samariankir jaqitawa, ñanqha ajayun jaqirakitawa — sasa.
- 49 Jesusasti jupanakarux sarakinwa: — Janiw nayax ñanqha ajayun mantatäkti. Jan ukasti, lurataxampix Awkixaruw jach'achaskta; ukampis jumanakax jisk'achapxistawa.
- 50 Janiw nayax jach'achatäñ thaqkti; jan ukasti, Diosaw nayan jach'achatäñax thaqhi, juparakiw chiqapar uñji.
- 51 Qhanak sapxsma, khititix nayan arsutaxar jayskani ukax wiñayatakiw Diosamp jakani — sasa.
- 52 Judionakasti juparux sapxarakinwa: — Jichhakuchapï ñanqha ajayunitam yatxapxtaxa. Abrahamasa, taqi profetanakas jiwaxapxiwa, jumasti saraktawa: “Khititix nayan arsutaxar jaysani ukasti, wiñayatakiw Diosampi jakani” sasa.
- 53 ¿Jumasti Abraham awkisat juk'ampitati? Jupax jiwxiwa, profetanakas jiwaxarakiwa. ¿Jumasti, khititamarak amuyastasti? — sasa.

- 54 Jesusasti jupanakarux sarakinwa: — Naya pachpatix jach'añhasiristxa, jach'ar tukutaxax inamayäspawa. Ukampis nayarux Awkixaw jach'añchaskitu, jumanakasti juparux “Diosaxaw” sapxtawa.
- 55 Ukampis jumanakax janiw uñt'apktati, nayasti juparux uñt'twa; nayatix: “Janiw jupar uñt'kti” siristxa, jumanakjam k'ari jaqiristwa. Chiqpachansa nayax jupar uñt'twa, kuntix jupax siski uk lurarakta.
- 56 Jumanakan Abraham awkimasti, nayan akapachar jutañax uru uñjañat kusisinwa, uka uru uñjasasti, wal kusisirakina — sasa.
- 57 Judionakasti Jesusarux sapxarakinwa: — Janiraw phisqa tunka maraniktasa, “Abrahamarux uñjtwa” saraktawa — sasa.
- 58 Jesusasti jupanakarux sarakinwa: — Qhanak sapxma, Abrahamax janir yurkän uka nayratpach nayax utjta — sasa.
- 59 Uk ist'asinsti, Jesusarux qalamp k'upjas jiwayañ munapxäna; ukampis Jesusax jaqinak taypiruw imantasina, ukat Tatitun utapat mistuwayxäna.

Juan 9

- 1 Jesusax Tatitun utapat mistuwaykän ukkhasti, thakhinjam sarkasin yuriwipatch mä juykhu jaqiruw uñjäna.
- 2 Yatiqirinakapasti Jesusarux jiskt'apxänwa: — Yatichiri, ¿kunatarak aka jaqisti juykhu yuristi? ¿Awkinakapan juchap laykuti, jan ukax jupan juchap laykucha ukham yurixa? — sasa.
- 3 Jesusasti jupanakarux sarakinwa: — Janiw jupan juchap laykut ukham yurki, janirakiw awkinakapan juchap laykus ukham yurkiti, jan ukasti, Diosan luräwinakapax jupa tuqi uñstañapatakiwa.
- 4 Nayar khithankitu ukan luräwinakap urükipan lurañaxaw wakisi; aruma purinipanti, janiw khitis irnaqkaspati.
- 5 Akapachankkasinxä, nayax akapachan qhanapätwa — sasa.
- 6 Uk arsusinsti, Jesusax uraqiruw thusnuqäna, uka thusunqayampiw mä juk'a ñiq'i wakicht'äna, ukampiw juykhun nayrapar jawintäna.
- 7 Ukat juykhurux sarakina: — Siloé uma püñar jariqasir saram — sasa. (Ukax “Khithata” sañ muni.) Juykhusti sarasin jariqasinwa; kutt'anxän ukkhasti uñjxänwa.
- 8 Ukatsti uta jak'anakapaxa, nayratpach juykhüta uñt'irinakas sapxänwa: — ¿Janit akax, qunt'asis mayjasiriki ukäkisti? — sasa.

- 9 Mayninakasti sapxänwa: — Jisa, jupäskapuniwa — sasa. Mayninakasti sapxarakinwa: — Janiw jupäkiti, ukampis jupar uñtasitawa — sasa. Jupasti sänwa: — Jisa, nayapunisktwa — sasa.
- 10 Ukatsti jiskt'apxarakinwa: — ¿Kunjämatarak jichhasti uñjxtasti? — sasa.
- 11 Jupasti sänwa: — Jesús sata jaqiw ñiq'i lurt'i, uka ñiq'impaw nayranakaxat jawintitu, ukatsti sarakituwa: “Siloé uma püñar jariqasir saram” sasa. Nayasti sartwa, jariqasxasinsti, ukspachaw uñjxta — sasa.
- 12 Ukatsti juparuw jiskt'apxäna: — ¿Kawkinkarak uka jaqisti? — sasa. Jupasti sarakinwa: — Janiw yatkti — sasa.
- 13 Kunürutix Jesusax ñiq'i lurt'asin juykhur k'umaraptaykatayna uka urux sábado urünwa. Ukat juykhükän uka jaqirux fariseonakan ukar irpaxäna,
- 15 fariseonakasti uka jaqiruw jiskt'apxäna: — ¿Kunjämatarak uñjxtasti? — sasa. Jupasti sarakinwa: — Ñiq'impaw nayrat jawintitu, uk jariqasta, jichhasti uñjxtwa — sasa.
- 16 Mayni fariseonakasti sapxarakinwa: — Khititix ak lurki ukax janiw Diosankirikaspati, sábado uru jan yäqatap layku — sasa. Mayninakasti sapxarakinwa: — Mä juchararasti, ¿kunjämatarak aka muspharkañ luraspasti? — sasa. — Jupanak taypin kunayman amuyuw utjäna,
- 17 ukatsti wasitatampaw juykhükän uka jaqir jiskt'apxäna: — Jumasti, ¿nayram qullktam uka jaqit kamsarakismasti? — sasa. Jupasti sarakinwa: — Jupax mä profetawa, sistwa — sasa.
- 18 Ukampis judionakax janiw iyawsañ munapkänti, jupan juykhütapata, jichhasti uñjxatapata, ukat awkipampiru, taykapampir jawsayapxäna,
- 19 ukatsti jupanakaruw jiskt'apxarakina: — ¿Jupax yuqamati? ¿Chiqapunit juykhu yuristi? ¿Kunjämatarak jichhasti uñjxisti? — sasa.
- 20 Awkipampi taykapampisti sapxänwa: — Aka wawax juykhupuniw yurina;
- 21 ukampis janiw yatipkti kunjämatarak jichhax uñjatapsa, janirakiw khitin qullatapsa yatipkti. Juparuy jiskt'apxam, jupax walja maranixiwa, jupa pachpaw yatiyasipkätam — sasa.
- 22 Awkipampi, taykapampisti judionakar axsarasaw ukham sapxäna, jilir judionakax Jesusan Cristötap arsurirux sinagogat jaqunukuñ amtapxatap layku.
- 23 Ukat awkipampi, taykapampix sapxäna: “Jupar jiskt'apxam, jupax walja maranixiwa” sasaxa.

- 24 Judionakasti wasitatampiw juykhükän uka jaqir jawsanipxi, ukatsti sapxarakiwa: — Diosan nayraqatapan chiq sapxita. Nanakax yatipxtwa uka jaqin juchararätapa — sasa.
- 25 Jupasti sarakinwa: — Janiw nayax jupan juchararätapsa, jan juchararätapsa yatkti; nayax juykhüyätwa, jichhasti uñjtwa; ukak yatta — sasa.
- 26 Ukatsti wasitat jiskt'apxäna: — ¿Kamachtamsa? ¿Kunjämatarak nayram qulltamsti? — sasa.
- 27 Jupax saskakinwa: — Niy sapxsmawa, jumanakax janiw ist'apkistati. ¿Kunatakirak wasitat sañax munapxtasti? ¿Jumanakax juparuch arkañ munapxaraktaxa? — sasa.
- 28 Ukatsti uka jilir judionakax akham sasaw jisk'achapxäna: — Jumax uka jaqin arkiripäskam, nanakax Moisesan arkiripäpxtwa.
- 29 Nanakax yatipxtwa Diosan Moisesar parlatapa, ukampis uka Jesusatxa janiw kawkit jutatapsa yatipkti — sasa.
- 30 Uka jaqisti jupanakarux sarakinwa: — ¡Akax muspharkañawa! Jumanakax janiw yatipktati kawkit jutatapsa, ukampis nayarux uñjayituwa.
- 31 Yatitawa, Diosax janiw khiti jucharararus ist'kiti, jan ukasti khitinakatix jupar yupaychapki, munañap lurapki ukanakarukiw Diosax ist'i.
- 32 Janiw kunapachas khiti jaqitsa ist'asirikiti: “Yuriwipatpach juykhu jaqiruw qullatayna” siri.
- 33 Aka jaqitix Diosat jan jutkaspaxa, janiw kuns lurkaspiti — sasa.
- 34 Ukatsti juparux sapxarakinwa: — Jumax juchan phuqt'ataw yurtaxa, ¿ukhamäkasati nanakar yatichañ munapxista? — sasa. Uk sasin jupar sinagogat jaqunukupxäna.
- 35 Jesusax uka juykhur jaqunukupxatap yatina; jupamp jikisisinsti, jiskt'änwa: — ¿Jumax Diosan Yuqapar iyawstati? — sasa.
- 36 Uka jaqisti sänwa: — Tatay, sita ¿khitirakisti?, nayan juparu iyawsañaxataki — sasa.
- 37 Jesusasti juparux sänwa: — Niy jupar uñjtawa: nayätwa, khitimpitix parlkta uka — sasa.
- 38 Uk ist'asinsti, uka jaqix Jesusan nayraqataparuw killt'asina, ukat sarakina: — Tatay, jumaruw iyawssma — sasa.
- 39 Ukatsti Jesusax sänwa: — Nayax akapachar taripañatakiw jutta, juykhunakan uñjapxañapataki, uñjapki ukanakasti juykhu tukupxañapataki — sasa.

40 Jupampipkän uka fariseonakat yaqhipanakasti, uk ist'asin Jesusaruw jiskt'apxäna: — ¿Nanakasti juykhüpxaraktti? — sasa.

41 Jesusasti jupanakarux sarakinwa: — Jumanakatix juykhüpxasma, janiw juchanipkasmati. Ukampis “Uñjapxtwa” sapatam laykuw juchanipxtaxa — sasa.

Juan 10

1 Jesusasti jupanakarux sänwa: “Qhanak sapxsma, khilitix ovej uyuru, punku chiq jan mantki ukax, jalxatir lunthatawa.

2 Ukampis khilitix punku chiq mantki ukax, ovej awatiriwa.

3 Punku uñjiristi, awatirin mantañapatakiw uta punku jist'ari, awatiristi ovejanakarux sutipatkam jawsi, ovejanakasti awatirin arup ist'apxi, ukatsti awatirix uyut ansuraki,

4 ovejanakan uyut taqpach mistxipansti, ovejanakan nayraqatap sari, ovejanakasti juparuw arkapxi arup uñt'apxatap layku.

5 Ukampis mä jan uñt'atarux janiw arkapkiti, jan ukasti, jaltxapxiwa, uka yaqha jaqin arup jan uñt'apxatap layku.”

6 Jesusasti aka uñtasiwimpiw amuyt'ayañ munäna, ukampis jupanakax janiw kunat parlatapsa amuyapkänti.

7 Ukatsti Jesusax wasitatampiw sarakina: “Qhanak sapxsma, nayätwa ovejanakan punkupaxa.

8 Khitinakatix nayat nayra jutapkän ukanakax jalxatir lunthatanakäpxiwa, ukat ovejanakax jan yäqapkänti.

9 Nayätwa punkuxa; naya tuqi mantirix qhispiyatäniwa. Kunjämatix mä ovejax uyuru manti, misturaki, ukatsti ch'ijinak jikxati, ukhamäniwa.

10 “Lunthatax lunthatsuñaataki, jiwayañataki, tukjañatakiw juti; ukampis nayax jakañanipxañamatakiw jutta, jilarkir jakañanipxañamataki.

11 Nayätwa suma awatirixa. Suma awatirix jakañap ovejanakap laykux apt'asi;

12 ukampis khilitix qullqi laykuk awatki ukax, janiw suma awatirikiti, janirakiw ovejanakas jupankkiti, qamaqir jutir uñjasax ovejanak anarpäwayasin jaltawayxi, qamaqisti munañaparuw ovejanak katurpayi, ukatsti taqi tuqiruw chhukhutatayi.

13 Uka jaqix qullqi laykukiw awatina, janiw ovejanak laykuti, ukat jaltawayxi.

14 “Nayätwa suma awatirixa. Kamisatix Awkixax nayar uñt'kituxa, nayax Awkixar uñt'araktaxa; uka pachparakiw nayax ovejanakaxarux uñt'asta, ovejanakaxasti nayarux uñt'asirakituwa. Nayax ovejanakax laykuw jakañax apt'asirakta.

- 16 Yaqha ovejanakax utjarakituwa; ukanakasti janiw aka tamankirikiti; ukanakarux anakiniñaxarakiwa. Jupanakax ist'apxitaniwa, ukatsti mä sapa tamakiniwa, mä sapa awatirinikiraki.
- 17 “Nayax jakañax churta, wasitat jakañ katuqañataki, ukat Awkixax nayar munasitu.
- 18 Janiw khitis jakañax apaqkituti, jan ukasti naya pachpaw munañaxat jakañax churta. Jakañax churañatakisa, wasitat katuqañatakis munañanitwa. Uk lurañatakiw Awkixat katuqta.”
- 19 Judionakax uka arunak ist'asin, wasitatampiw jupanakkam t'ajitapxäna.
- 20 Jupanakat waljaniw sapxäna: — ¿Kunatarak jupar yäqasipktasti? Jupax ñanqha ajayun luqhi jaqiwa — sasa.
- 21 Mayninakasti sapxarakinwa: — Janiw khiti ñanqha ajayunis ukham parlkaspati. Janirakiw ñanqha ajayunis mä juykhur nayrap qullkaspati — sasa.
- 22 Thaya pachänwa, Jerusalén markansti Tatitun utap luqtäwi uru uruyasipkäna.
- 23 Jesusasti Tatitun utapan sarnaqaskäna, Salomonan Jach'a punkupa satäkis ukawjana.
- 24 Judionakasti Jesusar muyuntasaw jiskt'apxäna: — ¿Kunapachkamarak pächasiyapxitästi? Jumatix Cristösta ukax, jichhpachay sapxita — sasa.
- 25 Jesusasti jupanakarux sarakinwa: — Nayax niyaw sapxsma, ukampis jumanakax janiw iyawsapkistati. Kunanaktix nayax Awkixan munañapat lurkta ukanakax, sum qhanañchaski;
- 26 ukampis jumanakax janiw iyawsapktati, jan nayan ovejanakäxatam layku.
- 27 Ovejanakaxasti nayan arux sum uñt'i, nayas uñt'araktwa, ukat jupanakax nayar arkapxitu.
- 28 Nayax wiñay jakañ churta, janiw kunapachas jiwapkaniti, janirakiw khitis amparaxat apaqkitaniti.
- 29 Kuntix Awkixax churkitu ukax taqi kunat sipan juk'ampiwa, janiw khitis Awkixan amparapat apaqkaspati.
- 30 Awkimpix nayampix mayakipxtwa — sasa.
- 31 Judionakasti qalanak irtasisin wasitatampiw k'upjañ munapxäna,
- 32 Jesusasti jupanakarux sarakinwa: — Jumanak nayraqatan Awkixan ch'amapampix askinak lurta; ¿kawkir lurataxatarak qalampi k'upjañ munapxistasti? — sasa.

- 33 Judionakasti Jesusarux sapxarakinwa: — Janiw aski luratanakamat qalampi k'upjapkämati, jan ukasti, Diosar ñanqhachamat k'upjapxäma. Jumax mä jaqikitawa, ukampis Diosaruw tukuñ muntaxa — sasa.
- 34 Jesusasti jupanakarux sarakinwa: — Jumanakan kamachiman qillqatawa: “Jumanakax diosanakäpxtawa” sasa.
- 35 Kuntix Qillqatan siski uk sum yattanxa, uk janiw ina ch'usar tukuyksnati; Diosasti, khitinakatix arunakap katuqki ukanakarux “diosanaka” sasaw sutichäna.
- 36 Dios pachpatix nayar ajllisin akapachar khithanchitu ukaxa, ¿kunatarak jumanakasti “nayax Diosan Yuqapätwa” sataxampi Diosarus ñanqhachkirista ukham amuyapxtasti?
- 37 Janitix nayax Awkixan luräwinakap lurksta ukax, jan iyawsapxistati.
- 38 Ukampis luräwinakap lurstxa ukax, janis nayarux iyawsapkita, jan ukasti, luräwinakaxar iyawsapxam, ukhamat Awkix nayankatapa, nayasti Awkinkataxarak mäpit yatipxäta — sasa.
- 39 Jaqinakasti wasitatampiw katuntañ munapxäna, ukampis Jesusax jaltxänwa.
- 40 Jesusasti Jordán jawir khurkataruw kutt'awayxäna, kawkhantix Bautisir Juanax bautiskatayna ukawjaruw qhiparäna.
- 41 Ukawjarusti walja jaqipuniw Jesusar uñjir sarapxäna, ukatsti sapxarakinwa: — Chiqpachansa, Bautisir Juanax janiw kuna muspharkañ unañchanaksa lurkänti, taqi kuntix jupax aka jaqit yatiykän ukax chiqäskapuniwa — sasa.
- 42 Ukawjansti waljaniw Jesusar iyawsapxäna.

Juan 11

- 1 Mä usutaw utjäna, Lázaro sutini, jupasti Betania markankirinwa, Mariampi, Marta, kullakapampix uka markankirirakinwa.
- 2 Lazaron aka María kullakapaw Tatitun kayupar suma q'apkir qullamp warxatäna, ukatsti ñik'utapampiw phiskhuräna.
- 3 Aka pani kullakaw Jesusar yatiyäna. — Tatay, munasit jilat masimax usutawa — sasa.
- 4 Jesusasti uk ist'asin sänwa: — Aka usux janiw jiwañatakikiti, jan ukasti, Diosan jach'a ch'amap uñacht'ayañatakiniwa, Diosan Yuqapan jach'a ch'amap uñacht'ayañatakirakinwa — sasa.
- 5 Jesusax Martaru, kullakaparu, Lazaror wal munasina,

- 6 kunapachatix “Lazarox usutaw” sas yatiyapkän ukkhasti, pä urumpiw uka chiqan qhiparäna.
- 7 Ukatsti yatiqirinakaparux sänwa: — Judea uraqir wasitat sarañäni — sasa.
- 8 Yatiqirinakapasti saptänwa: — Yatichiri, mayürukiw uka chiqankir judionakax qalamp k'upjas jiwayañ munapxtam, ¿wasitampit ukar sarañ muntasti? — sasa.
- 9 Jesusasti jupanakarux sarakinwa: — ¿Janit mä urusti tunka payan pachanikisti? Khititix uru qhanan sarnaqki ukax janiw lanktaskiti, akapachan utjki uka qhana uñjatap layku;
- 10 ukampis arum ch'amakan sarnaqirix, lanktasiwa, qhana jan utjatap layku — sasa.
- 11 Ukatsti Jesusax saskakinwa: — Lázaro jilat masixax ikt'askiwa, nayaw jupar sartayir sarä — sasa.
- 12 Yatiqirinakapasti saptaxarakinwa: — Tatay, ikiskchi ukax waliptaskaniwa — sasa.
- 13 Uka arunakampisti Jesusax Lazaron jiwatapat arsuskäna, yatiqirinakapasti samart'añ ikitsa parlkaspa ukham amuyapxäna.
- 14 Ukat Jesusax jupanakar qhan säna: — Lazarox jiwatawa.
- 15 Nayan jan ukankataxat kusista, ukax jumanakan iyawsapxañamatakiniwa. Jichhax uñjir sarañäni — sasa.
- 16 Ukapachaw Tomasix, Ispa satäkän ukax yatiqir masinakapar säna: — Jiwasanakax jupamp chik jiwir sararakiñäni — sasa.
- 17 Uka markar purisinisti, Jesusax Lazaron amay imäwipan niya pusi urüxatap yatina.
- 18 Betania markax Jerusalén marka jak'ankänwa, chika tupunjama.
- 19 Walja judionakaw Martampiru, Mariampiru, jilapan jiwatapat chuymachir sarapxatayna.
- 20 Martax Jesusan purinitap yatisinxä, katuqiriw mistunina; Mariasti utarukiw qhiparäna.
- 21 Martasti Jesusarux sänwa: — Tatay, jumatix akankasamänxa, jilaxax janiw jiwkasapänti.
- 22 Ukampis nayax yattwa; taqi kuntix Diosat maykäta ukxa, jupax churätamwa — sasa.
- 23 Jesusasti juparux sänwa: — Jilamax jiwatat jaktaniwa — sasa.

- 24 Martasti sarakinwa: — Jisa, jiwatanakan qhipa urun jaktañapxa yattwa — sasa.
- 25 Ukat Jesusax sarakina: — Nayätwa jiwatat jaktañasa, jakañasa. Nayar iyawsirix jiwkanisa, jakaskakiniwa;
- 26 khititix jakaski, nayar iyawskarakitü ukax, janiw wiñayatak jiwkaniti. ¿Uk iyawstati? — sasa.
- 27 Martasti sarakinwa: — Jisa Tatay, jumax Diosan Yuqapa, Cristötawa, khititix akapachar jutañapäkän ukätawa — sasa.
- 28 Uk arsusinsti, Martax María kullakapar jawsiriw saräna, ukatsti jinchu jak'at sarakina: — Yatichiriw akanki, jawsasktamwa — sasa.
- 29 Uk ist'asinsti, Mariax ukspachaw Jesusar uñjir saräna.
- 30 Jesusasti janiraw utar purkataynati, kawkhantix Martax jupar jikxatkatayna ukkhankaskänwa.
- 31 Mariar chuymachapkän uka judionakasti, jupar jalsuwayir uñjasinxä, arksuwayapxänwa, sapxarakinwa: Amay imäwir jachiriw sarpacha, sasa.
- 32 Mariasti Jesusar jikxatasin, nayraqataparuw killt'asina, akham sasa: — Tatay, jumatix akankasamänxa, jilaxax janiw jiwkasapänti — sasa.
- 33 Jesusasti, Mariaru, jupamp chik jutir judionakar jachir uñjasinsa, walpun llakt'asina, chuymapsa ch'allxtayasirakinwa,
- 34 ukat Jesusax jupanakar jiskt'äna: — ¿Kawkharus imapxta? — sasa. Jupanakasti sapxänwa: — Tatay, jutamay uñjiri — sasa.
- 35 Jesusasti jachänwa.
- 36 Judionakasti sapxarakinwa: — Uñtapxam, walpun jupar munasitayna — sasa.
- 37 Jupanakat yaqhipanakasti sapxarakinwa: — Jupax juykhurus uñjaychixaya, ¿janit Lazaron jan jiwañapatak kuns lurkasapänsti? — sasa.
- 38 Jesusax wasitat chuymap ch'allxtayasisaw imäwir jak'achasina. Ukasti mä putünwa, mantañapasti mä jach'a qalampi atkatatänwa.
- 39 Jesusasti sänwa: — Uka qal atiqapxam — sasa. Martasti, Jesusarux sänwa: — Tatay, niya q'aptatäxpachawa, jiwatapatxa pusüruxchixaya — sasa.
- 40 Ukampis Jesusax saskakinwa: — ¿Janit nayasti siksma, jumatix iyawsäta ukax, Diosan jach'a ch'amap uñjäta sasasti?
- 41 Ukat qala atiqapxäna. Jesusasti alaxpach uñtasin arsüna: — Awkixay, nayar ist'atamat yuspagarsma.

- 42 Jumax ist'apunistawa, jichhasti, akankir jaqinak laykuw maysma, juman nayar khithanitam iyawsañapataki — sasa.
- 43 Ukanak sasinsti, jach'at art'äna: — ¡Lázaro, mistunim! — sasa.
- 44 Jiwatasti ukspachaw mistunina, amparanakapasa, kayunakapas ch'uqantata, ajanupas mä isimpi ch'uqantataraki. Jesusasti sarakinwa: — Jararapxam, sarnaqpan sapxam — sasa.
- 45 Mariar chuymachir sarapkatayna uka judionakat waljaniw Jesusan luräwinakap uñjasin jupar iyawsapxäna.
- 46 Mayni judionakasti, kuntix Jesusax lurkatayna uk yatiyiruw fariseonakan ukar sarapxäna.
- 47 Uk yatisinsti, fariseonakampi, sacerdotenakan jilirinakapampix Jach'a Tantachäwiruw jawsthapiyäna, ukansti sapxarakinwa: — ¿Kunarak lurañänisti? Aka jaqix walja muspharkañ unañchanak luraski.
- 48 Ukhamaktix jaytañänixa, taqiniw jupar iyawsapxani; ukatsti romankir jilirinakax jutasin Tatitun utapampi, markasampi t'unjani — sasa.
- 49 Jupanakat mayniw utjäna, Caifás sutini, jupasti uka marax sacerdotenakan jiliripänwa, ukat jupanakarux säna: — Jumanakax janiw kuns yatipktati,
- 50 janirakiw amuyasiptasa. Jumanakatakix walispawa mä jaqiki markpachat jiwañapa, taqini jiwarañat sipansa — sasa.
- 51 Ukampis Caifasax janiw amuyupatjam uk arskänti, jan ukasti, uka maran sacerdotenakan jiliripätap laykuw Diosax ukham arsuyäna: “Jesusax judionak layku jiwañapawa” sasa;
- 52 janiw judionak laykukit jiwañapäkänxa, jan ukasti Diosan wawanakapax yaqha markanakan ananukutäpkän ukanakar mayar jawsthapiñatakiw jiwañaparakiäna.
- 53 Jach'a Tantachäwinkir jilirinakasti, ukürut Jesusar jiwayañ amtapxäna.
- 54 Uk yatisin Jesusax janiw judionak taypin qhan sarnaqkxänti, jan ukasti, Judea chiqat wasar jak'ankkis uka Efraín sat markaruw sarxäna. Ukan yatiqirinakapamp qhiparäna.
- 55 Judionakan Pascua jach'a urupax niy jak'anxänwa, walja jaqirakiw taqi tuqit Jerusalén markar sarapxäna; Pascua uru janir purinkipan q'umachasiñ luräwi phuqhañataki.
- 56 Jesusaruw thaqhapxäna, ukatsti Tatitun utapan maynit maynikamaw jiskt'asipxäna: — ¿Kuns amuyapxta? ¿Janit phunchhäwir jutkpachänisti? — sasa.
- 57 Fariseonakampi, jilir sacerdotenakampisti taqiniruw sapxatayna: ‘Jesusan kawkinkatap khitis yatinixa, nanakar yatiyapxitpan jupar katuntañataki’ sasa.

Juan 12

- 1 Pascua jach'a urutak suxtürükipan Jesusax Betania markaruw saräna, jupax jaktaykatayna uka Lazarox kawkintix jakkäna uka markaru.
- 2 Ukan Jesusar manq'ayañatak wakichapxäna; Lazarosti Jesusamp chikaw manq'añatak qunt'atäskäna, Marta kullakapasti manq'a churarakäna.
- 3 María kullakapasti, nardo quqat apsut chikat litro q'apkir qulla apanäna, uka qullasti wali jila alaninwa, ukampiw Jesusan kayupar warxatäna, ukatsti ñik'utapampiw phiskhurarakäna. Uka q'apkir qullasti utpacharuw q'aphipampix phuqhantäna.
- 4 Ukatsti yatiqirinakapat mayniri, khilitix Jesusar aljantañapäkän uka Judas Iscariotex sänwa:
- 5 — Aka q'apkir qullax jan utjirininakar yanapt'añatak kimsa patak qullqir aljatäñapaw wakisäna — sasa.
- 6 Judasax janiw jan utjirininakat khuyapayasisin arskänti, jan ukasti lunthatätapat ukham arsüna, jupax qullqi katurit utt'ayatänwa, uka qullqitsti lunthatasirinwa.
- 7 Jesusasti juparux sänwa: — Juparux jan kunsä kamsanti, uka q'apkir qullxa, nayan imäwix urutakiw imaskäna.
- 8 Jumanak taypin jan utjirininakax utjapuniniwa, ukampis nayax janiw wiñay jumanak taypinkkäti — sasa.
- 9 Judionakat waljaniw Jesusan Betaniantap yatipxäna, ukat ukar sarapxäna, jupanakasti janiw Jesusar uñjirikit sarapkänxa, jan ukasti, jiwatat jaktaykatayna uka Lazaror uñjiriw sarapxarakäna.
- 10 Ukatsti sacerdotenakan jilirinakapax Lazarompiruw jiwayañ amtapxäna,
- 11 jupa layku walja judionakan Jesusar iyawsañatak t'acaqtapxatap layku.
- 12 Walja jaqipuniw Pascua urutak Jerusalén markar sarapxäna. Qhipürusti, Jesusan uka markar puriniñap yatipxäna.
- 13 Ukatsti palmerat layminak khuchhurasin Jesusar katuqiriw mistunipxäna, akham arnaqt'asisa: — ¡Diosaxay, qhispiyapxita! ¡Tatitun sutipar jutirix qullanäpan! ¡Israelan Reyipax qullanäpan! — sasa.
- 14 Jesusax mä asno jikxatäna, ukaruw lat'xatawayäna, kunjämtix Qillqatan siski ukhamarjama:
- 15 “Sión marka, jan axsaramti; uñtam, Reyimaw jutaski, mä asnor lat'xatataw jutaski.”

- 16 Yatiqirinakapax akanak janiw qalltan amuyt'apkänti; kunapachatix Jesusax alaxpachar aptatäxän ukkhakiw taqi akanakat jupxat qillqatäskatapa, ukhamarjam phuqhasiskatap amtapxäna.
- 17 Jesusax Lazaror amay imäwit jach'at art'asin jiwatat jaktaykäna uk uñjir jaqinakasti, kuntix uñjapkatayna uk yatiyapxäna.
- 18 Ukat jaqinakax Jesusar jikxatir mistunipxäna, uka muspharkañ luratap yatisina.
- 19 Ukatsti fariseonakax jupanakkamaw sasipxäna: — Jumanakax uñjapxtawa, janiw kunas lurañjamäkiti. Taqiniw jupar arkapxi — sasa.
- 20 Jerusalenar Pascua urun yupaychir sarapkatayna uka jaqinakatxa, griego jaqinakaw ukankarakäna.
- 21 Jupanakasti Feliperuw jikxatapxäna, jupax Galilea uraqinkir Betsaida markankirinwa, ukat jupar achikt'asipxäna: — Tata Felipe, Jesusar uñjañ munapxta — sasa.
- 22 Felipesti Andresaruw yatiyäna, ukatsti paninpachaw Jesusar yatiyir sarapxäna.
- 23 Jesusasti jupanakarux sänwa: — Jaqin Yuqapan jach'añchatäñap urux purinxiwa.
- 24 Qhanak sapxsma, mä trigo achutix uraqin jan jiwkaspaxa, mä sapa achukiskaspawa; ukampis jiwchi ukasti, walja achu churani.
- 25 Khititix jakañapar munki ukax apt'asiniwa; khititix akapachan jakañapar jan yäqki ukasti, wiñay jakañatakiw uk imasini.
- 26 Maynitix luqtañ munchituxa, arkitpan, nayar arkiristi, nayamp chikaw utjasini. Nayar arkasin luqtirirusti, Awkixaw jach'añchaskani — sasa.
- 27 “Jichhax wali llakt'atätwa; ¿kamsarakisti? ¿Awkixay, aka t'aqhisiñat qhispiyita, säti’? Janiwa. Nayax uka urun t'aqhisiñatakiw jutta.
- 28 Awkixay, sutimax jach'añchatäpan. Ukapachaw alaxpachat mä arux ist'asina: “Nayax jupar jach'añchawayxtwa, wasitampis jupar jach'añchaskakiwa” sasa.
- 29 Ukawjan ist'ir jaqinakasti sapxänwa: Qhixu qhixuwa, sasa; mayninakasti sapxarakinwa: — Mä angelaw jupar arxayi — sasa.
- 30 Jesusasti jupanakarux sarakinwa: — Uka arux janiw nayipanti ist'aski, jan ukasti jumanakipan ist'asi.
- 31 Jichhapï akapachax taripatänixa, jichharakiw akapach apnaqiris jaqunukutänixa.

- 32 Kunapachatix cruzar ch'akkatasin aptapkitani ukkhasti, taqiniw nayarux iyawsapxitani — sasa.
- 33 Jesusan ukham satapampix, kunjämtix jiwkani uk sañ munäna.
- 34 Jaqinakasti sapxarakinwa: — ¿Kunatarak Jaqin Yuqapax cruzan ch'akkatas aptatäniwa sistasti? ¿Khitirak Jaqin Yuqapasti? Kamachi tuqiw nanakax yatipxta Criston wiñayatak jakañapa — sasa.
- 35 Jesusasti jupanakarux sänwa: — Mä juk'a urunakakiw qhanax jumanak taypinkani. Qhana utjkipan sarnaqapxam, ch'amakamp jan katjayasiñataki; ch'amakan sarnaqiristi janiw kawksar saratapsa yatkiti.
- 36 Qhanankir jaqipxañamatakix qhana utjkipan, qhanar iyawsapxam. Ukanak arsusinsti, Jesusax sarawayxänwa, ukatsti jupanakat imantasxarakinwa.
- 37 Jesusax walja muspharkañanak jupanak nayraqatan lurkchän ukasa, janiw judionakax jupar iyawsapkänti;
- 38 kuntix Isaías profetax qillqkäna ukanakaw phuqhasiñapäna: “Tatay, ¿khitirak arunakasar iyawsisti? ¿Khitirurak Tatitusti ch'amap uñacht'ayisti?” sasa.
- 39 Ukhamasti janiw iyawsirjamäpkänti; ukat Isaías profetax qillqäna akham sasa:
- 40 “Diosax jupanakarux juykhu tukuyi jupanakan jan uñjapxañapataki, chuymanakap qalarayi jupanakan jan amuyt'apxañapataki; jupanakan nayar jan kuttanipxañapataki, jupanakar jan k'umarachañaxataki.” ⁴¹ Isaías profetasti, Jesusan jach'a kankañap uñjatap laykuw ukham qillqäna, jupatarak ukham arsüna.
- 42 Ukhamäkipansa, judionakat waljaniw Jesusar iyawsapxäna, wali aytat jiliri jaqinakatsa iyawsapxarakinwa. Ukampis jupanakax fariseonakar axsarasaw jan qhan arsupkänti, sinagogat jan jaqunukuyasiñataki.
- 43 Jupanakax jaqimp aytayasiñak munapxäna, Diosamp jach'añchayasiñat sipana.
- 44 Jesusax jach'at arsusin jupanakarux säna: “Khititix nayar iyawskitu ukax, khithankitu uka Awkixaruw iyawsaraki.
- 45 Khititix nayar uñjkituxa, khithankitu ukaruw uñjaraki.
- 46 Nayax qhanätwa, ukat akapachar qhantir jutta. Khititix nayar iyawskitani ukax janiw ch'amakan sarnaqkaniti.
- 47 Ukampis khititix arunakax ist'i, ukat ukarjam jan phuqki ukaruw janiw nayax juchañchkti; janiw nayax akapachar juchañchir jutkti, jan ukasti qhispiyiriw jutta.
- 48 Khititix nayar jisk'achkitu, ukatsti janirak arunakaxarjam lurki ukatakixa, niyaw juchañchiripax utjxi; kawkir arunaktix nayax arskta ukanakaw qhipa urun jupar juchañchaskani.

⁴⁹ Nayax janiw naya pachpat parlkti; jan ukasti nayar khithankitu uka Awkiw yatiyitu kuntix arsuñaxäki, yatichañaxäki uka.

⁵⁰ Nayax yattwa, khitinakatix Awkixan kamachip phuqhapkani ukanakax wiñay jakañanipxaniwa. Ukhamasti, nayax arsupksma ukanakax kunjämtix Awkix arsuñaxatak maykitu ukhamarak arsta.”

Juan 13

¹ Janira Pascua urükipanxa, Jesusax akapach jaytxañapa, ukat Awkipan jak'apar sarxañap uru purinitap yatina. Jupasti akapachankir arkirinakaparux wal munasina, tukuy urukamarakiw munasiñap uñacht'ayana.

² Supayasti niyaw Simonan Judas Iscariote yuqapan chuymapar Jesusar aljantañ amta uchatayna. Jesusasti Diosat jutatap sum yatina, ukatsti Diosar kutt'xañapa, Awkin taqi munañaniñ kankañ churatapsa yatirakinwa; manq'kipansti, Jesusax sartasin patxa isip apsusina, ukatsti ajanu phiskhuriñ isimpiw wak'antasina.

⁵ Ukatsti mä lamanaruw um warxatana, ukat yatiqirinakapan kayunakap jariqañar uchasina, jariqasinsti wak'antatakän uka isimpiw phiskhurarakina.

⁶ Simón Pedron kayunakap jariñatakixän ukkhasti, Pedrox sänwa: — Tatay, ¿kamisarak jumasti kayunakax jariqitastati? — sasa.

⁷ Jesusasti juparux sänwa: — Kuntix nayax lurkta uk jichhax janiw amuyktati, ukampis qhipat amuyaskata — sasa.

⁸ Pedrosti sänwa: — Janipuniw kayunakax jariqkitasmati — sasa. Jesusasti sarakinwa: — Janitix jariqkäm ukasti, janiw nayampikasmati — sasa.

⁹ Simón Pedrosti Jesusarux sarakinwa: — Tatay, ukhamax janiy kayunakaxak jariqkistati, jan ukasti amparaxampi, p'iqixamppachay jariqita — sasa.

¹⁰ Ukampis Jesusax sarakinwa: — Khititix jichha jariqatäki ukax janiw taqpach janchip jariqañax wakiskiti, jupan q'umäskatap layku. Jumanakasti q'umäxapxtawa, janis taqpachan q'umäpksta ukasa — sasa.

¹¹ Uksti khititix jupar aljantañapäkän uk yatitap laykuw akham säna: “Janiw taqin q'umäpktati” sasa.

¹² Yatiqirinakapan kayunakap jariñ tukuyasinsti, Jesusax wasitat pata isip uchaxäna, ukatsti manq'añawjar wasitat qunt'asxasin jupanakar säna: — ¿Kuntix jumanakar lurapksma uk amuyapxtati?

¹³ Jumanakax: “Yatichiri, Tatitu” sapxistawa, uk walik sasipktaxa, nayax ukäskapuntwa.

¹⁴ Ukhamax nayatix Yatichirimäkasina, Tatitumäkasin jumanakan kayunakam jaripxsmaxa, jumanakax kayunakam maynit maynikam jarisipxañamarakiwa.

- 15 Nayax jumanakaruw uñacht'ayapxsma, kunjämtix nayax jumanakar lurapksma uka pachpa lurapxañamataki.
- 16 Qhanak sapxsma, janiw khiti uywatas uywiripat sipan juk'ampikiti, janirakiw khiti khithatas khithiripat sipan juk'ampikiti.
- 17 Akanaktix amuyt'apxäta, ukat ukarjam lurapxarakita ukasti, kusionäpaxätawa — sasa.
- 18 “Janiw nayax taqi jumanakat parlkti; nayax khitinakarutix ajlliskta uk sum yatta. Ukampis kunatix Qillqatan siski ukax phuqhasiñapawa: ‘Kawkiritix nayamp chika manq'ki ukax nayatakiw sayt'i’ sasa.
- 19 Aksti jichhatpach sapxsma, kunapachatix phuqhaskani ukkhax khitiktix nayax uk iyawsapxañamataki.
- 20 Qhanak sapxsma, khititix nayar khithankitu ukar katuqixa, nayaruw katuqitu; nayar katuqiristi, khithankitu ukaruw katuqaraki” sasa.
- 21 Uk arsusinsti, Jesusax chuymapan wali llakt'ataw uñjasina, ukatsti qhan arsurakina akham sasa: — Qhanak sapxsma, jumanakat mayniw aljantitani — sasa.
- 22 Uk ist'asinsti, yatiqirinakapax jupanakkamaw uñkatasipxäna, janiw khitit parlatapsa yatipkänti.
- 23 Manq'apkän ukkhasti, Jesusan maynir wali munat yatiqiripax jupa jak'ankaskänwa,
- 24 Simón Pedrosti juparuw amparampi wikucht'i, khititsa parli uk Jesusar jiskt'añapataki.
- 25 Ukat jupax Jesusar jak'achasisin jiskt'äna: — Tatay, ¿khitirakisti? — sasa.
- 26 Jesusasti sänwa: — Mä jisk'a t'ant'a chilltä, ukatsti khitirutix churkä ukawa — sasa. Ukatsti mä jisk'a t'ant'a chiltasin Simonan Judas Iscariote yuqaparuw churäna.
- 27 Judasan uka t'ant'a katuqipansti, supayax jank'akiw chuymapar mantäna. Jesusasti sarakinwa: — Kuntix lurañamäki uk jank'ak luram — sasa.
- 28 Ukan manq'irinakasti, janiw kunat uk arsutapsa amuyapkänti.
- 29 Judasan qullqi katuritapatxa, mayninakax amuyapxänwa, Jesusax Pascua urutak alanim siskaspas ukhama; jan ukax, jan utjirininakar qullqi churam siskaspas ukhama.
- 30 Judasasti t'ant'a manq'antasin mistuwayxäna. Niya arumäxarakinwa.

- 31 Judasan mistuwayatapatsti, Jesusax sänwa: — Jichhax Jaqin Yuqapan jach'a kankañapax uñstiwa, Diosan jach'a kankañapas jupxan uñstaraki.
- 32 Jaqin Yuqapatix Diosan jach'a kankañap uñacht'ayanixa, Diosasti Yuqan jach'a kankañap uñacht'ayarakiniwa, uksti jank'akiw lurani.
- 33 Munat wawanakaxay, mä juk'a urunakatxa, janiw jumanakampikxäti. Jumanakax nayarux thaqhaxpitätawa, ukampis kunjämtix judionakar siskta ukhamarak jichhax sapxsa: “Janiw jumanakax sarapkasmati kawkirutix nayax sarkä ukaruxa”.
- 34 Aka machaq kamachi churapxsa: Maynit maynikam munasipxam. Kunjämtix nayax munasipksma, ukhamarak jumanakax maynit maynikam munasipxam.
- 35 Jumanakatix maynit maynikam munasipxätaxa, taqiniw nayan yatiqirinakäpxatam amuyapxani — sasa.
- 36 Simón Pedrosti Jesusaruw jiskt'äna: — Tatay, ¿kawkirurak sarätasti? — sasa. Jesusasti juparux sänwa: — Kawkirutix nayax sarkä, ukarux janiw jichhax arkkitasmati, ukampis uka qhipat arkitäta — sasa.
- 37 Pedrosti saskakinwa: — Tatay, ¿kunatarak jichhasti jan arkkirismasti? Nayax jakañax juma layku churañatakix jank'akitwa — sasa.
- 38 Jesusasti juparux sarakinwa: — ¿Naya layku jakañam churañatakix jank'akitati? Qhanak sisma, wallpa janir art'kipan jumax kimsa kuti nayar jan uñt'ir tuküta — sasa.

Juan 14

- 1 Uka qhipatsti Jesusax yatiqirinakapar saskakinwa: — Jumanakax jan llakisipxamti. Diosar iyawsapxam, nayarux iyawsapxarakita.
- 2 Awkixan utapan walja utjäwinakaw utji, jan ukhamäkaspa ukasti, nayax janiw jumanakar sapkiriskasamänti, “mä uta jumanakatak wakichiriw saraskta” sasa.
- 3 Sarxatax qhipatsti, jumanakatakiw mä uta wakichä; ukatsti jumanak irptiriw wasitat jutä; nayax utjaskä ukawjan utjasipxamataki.
- 4 Kawkirutix nayax sarkä uka thakhi niy yatipxtawa — sasa.
- 5 Tomasisti Jesusarux sänwa: — Tatay, janiw nanakax kawkir sarañamsa yatipkti, ¿kunjämarak uka thakhi yatipxästi? — sasa.
- 6 Jesusasti sarakinwa: — Nayätwa thakhixa, chiqasa, jakañasa. Naya tuqikiw Awkin ukar puriñax utji.
- 7 Jumanakatix nayar uñt'apxchistaxa, Awkixar uñt'apxarakitawa; jumanakax jichhatpach juparux uñt'apxtaxa, jichhas uñjasipkaraktawa — sasa.

- 8 Felipesti Jesusarux sänwa: — Tatay, Awkir uñacht'ayapxita, ukampix phuqhatakïpxäwa — sasa.
- 9 Jesusasti juparux sarakïnwa: — Felipe, akkha mararakis jumanakampïtxä, ¿janit jichhakam uñt'kistasti? Khititix nayar uñjkituxa, Awkirux uñjarakiwa, ukhamasti ¿kunatarak mayistasti: “Awkir uñacht'ayapxita” sasasti?
- 10 ¿Janit iyawsktasti nayampi Awkimpix mayakïpxataxsti? Yatiyapksma uka arunakxa, janiw naya pachpatakti sapksmaxa. Nayan jakki uka Awkiw luräwinakap luraski.
- 11 Nayax Awkinktwa, Awkisti nayampirakiwa, uk iyawsapxita, jan ukax luratanakax uñjasakisay iyawsapxita.
- 12 Qhanak sapxma, khititix nayar iyawskitu ukax, kuntix nayax lurkta ukanak lurarakini; ukat juk'amp jach'a luräwinakamp lurani, Awkixax kawkinkkitix ukar saratax layku.
- 13 Taqi kuntix jumanakax sutixar mayipkäta uk nayax lurä, ukhamat Awkin jach'a kankañap Yuqa tuqi uñacht'ayatãñapataki.
- 14 Kuntix nayan sutixar mayipkitäta uk nayax lurä.
- 15 “Jumanakatix munapxchistaxa, kamachinakax phuqhaxam.
- 16 Nayasti Awkiruw achikt'ä, jumanakar Qullan Ajayu khithaniñapataki, jupaw wiñayatak jumanakampïskani. Akapachankirinakax janiw jupar katuqkaspati, jupar jan uñjatapa, jan uñt'atap layku; ukampis jumanakax uñt'xapxtawa, jupasti jumanakampïskiwa, ukatsti jumanakampipunïniwa.
- 18 “Janiw nayax jumanakar wajcha jaytapkämati, jumanakampïñatakix kutt'anïwa.
- 19 Mä juk'ampjarux akapachankirinakax janiw juk'amp uñjkxapxitaniti; ukampis jumanakax uñjasipkitätawa, nayan jakaskatax laykux jumanakax jakasipkätawa.
- 20 Khä urun jumanakax, nayan Awkixankatax yatipxäta, jumanakasti nayankatam yatipxäta, nayasti jumanakankatam yatipxarakïta.
- 21 Khititix kamachinakax katuqki, ukatsti phuqkaraki ukax, chiqpach nayar munatap uñacht'ayi. Awkixasti khititix nayar munaskitu ukarux munasirakiniwa, nayasti juparux munasirakiwa, ukatsti uñacht'ayasirakiwa.”
- 22 Maynir Judasasti, (janiw Judas Iscariote ukäkiti) Jesusaruw jiskt'äna: — Tatay, ¿kunatarak nanakaruk uñachayasipxitäta, ukat janirak akapachankirinakar uñachayaskätasti? — sasa.
- 23 Jesusasti sarakïnwa: — Khititix munaskitu ukax, arsutaxaruw phuqhi; Awkixasti juparux munasiniwa, Awkixampi nayampix jupamp jakiriw jutapxä.

- 24 Khititix jan munkitu ukax, arsutaxarux janiw phuqkiti. Kawkir arunaktix jumanakax ist'asipkta ukax janiw nayan arunakaxäkiti, jan ukasti khithankitu uka Awkin arunakapawa.
- 25 “Akanaksti jumanakampikasin sapxsma;
- 26 ukampis Awkix nayan sutixar khithanki uka Chuymachasir Qullan Ajayuw jumanakar taqi kun yatichapxätam, ukatsti kuntix nayax sapksma ukanak amtayapxarakitam.
- 27 “Samarañ jaytapxsma. Nayan samarañax churapxsma, ukampis uka samarañax janiw akapachax churki ukhamäkiti. Jan llakisipxamti, janirak axsarapxamsa.
- 28 Jumanakax niyaw ist'apxista: “Sarxäwa, ukatsti jumanak laykuw kutt'anï” siri. Jumanakatix chiqpachan munasipxitasmaxa, Awkin ukar sarataxat kusionxasmawa, jupasti nayat sipan juk'ampiwa.
- 29 Taqi akanaksti janir phuqhaskipan yatiyapxsma, phuqhaskani ukkha iyawsapxañamataki.
- 30 “Janiw jumanakamp juk'ampinax parlxäti, akapach apnaqir supayax niy jutiwa. Jupasti nayxarux janiw kuna ch'amanikisa,
- 31 ukampis nayax Awkixar ist'añaxawa, akapachankirinakan jupar munatax yatiñapataki. “Ukhamax sartapxam, akawjat sarxapxañäni” — sasa.

Juan 15

- 1 “Nayax chiqpach uva alitwa, Awkixasti yapuchiriwa.
- 2 Layminakaxat maynitix achu jan churkanixa, Awkixax khuchhunukuniwa; ukampis achu churir layminakarusti, juk'amp achuñapatakiw q'umachani.
- 3 Jumanakasti yatichapksma uka arunak tuqix q'umäxapxtawa.
- 4 Jumanakax nayampipunipxam, kamisatix nayax jumanakampi mayakitxa ukhama. Mä laymi sapax janiw achkaspiti, janitix uva alipampi mayakikchi ukaxa; uka pachparakiw jumanakax janitix nayampi mayakipkasma ukax janiw achu churapkasmati.
- 5 “Nayätwa uva alixa, jumanakasti layminakäpxtawa. Khititix nayampiki, nayasti jupampikarakta ukax, walja achu churi, ukhamasti jan nayampix janiw kuns lurapkasmati.
- 6 Khititix jan nayampikan ukax, anqar jaqunukutäniwa, ukatsti kamisatix waña layminakax ninar phichhantatäñatak apthapitax ukhamäniwa.
- 7 “Jumanakatix nayampi mayakisipkätaxa, yatichäwinakaxarus jaysapxarakitaxa, mayipxam kuntix munapkäta uka, ukatsti churatäpaxätawa.

- 8 Jumanakatix walja achu churasa, ukatsti nayan chiqpach yatiqirinakaxätanakam uñacht'ayas jakapxätaxa, Awkixax jach'achataw jikxatasini.
- 9 Kamisatix Awkix nayar munaskitu, ukhamarakiw nayax jumanakar munasipxma; ukhamax pachpa munasiñan jakapxam.
- 10 Nayan kamachinakaxtix phuqhaxätaxa, nayan munasiñaxan sarnaqapxäta, kamisatix nayax Awkixan arsutanakap phuqkta, ukatsti jupan munasiñapan sarnaqarakta ukhama.
- 11 “Aksti jumanakaruw ukham sapxma, nayampi chika kusisiñamataki, kusisiñamasti phuqhatpachäñapataki.
- 12 Nayan kamachixax akawa: Maynit maynikam munasipxam, kamisatix nayax jumanakar munasipxma ukhama.
- 13 Khititix jila masip layku jakañap apt'aski ukakiw jach'a munasiñanispaxa.
- 14 Kuntix nayax jumanakar sapksma uktix lurapxätaxa, nayan jila masinakaxäpxätawa.
- 15 Janiw nayax jumanakar “uywatanaka” sas sutichapksmati, mä uywatax janiw uywiripan luratanakap yatkiti. Nayax jumanakarux “jila masinaka” sapxsmawa, kuntix Awkixax siskitu uk jumanakar yatiyatax layku.
- 16 Janiw jumanakax nayar ajllisipkistati, jan ukasti, nayaw jumanakar ajllisipxma, ukatsti walja achunak churapxañamatakiw khithapxma, uka achun jan pist'añapataki. Ukhamat Awkix kuntix nayan sutixar mayipkäta uk churapxätam.
- 17 Ak jumanakar mayipxma: Maynit maynikam munasipxam.
- 18 “Akapachankirinakatix jumanakar uñisipxstamxa, yatipxam, nayaruw nayraqat uñisipxitäna.
- 19 Jumanakatix akapachankiripxasmawa, akapachankir jaqinakax jupankirinakarjamaw munasipxiristam. Ukampis nayaw jumanakar akapach taypit ajllisipxma, ukat akapachankirinakax uñisipxtam, jumanakan jan akapachankiripxatam layku.
- 20 Kuntix sapkäyäsma uk amtasipxam: ‘Janiw khiti uywatas uywiripat sipan juk'ampikiti’ sasa. Nayarux uñisipxituwa, jumanakarusti uñisipxarakitamwa; yatichäwinakaxtix imapxchixa, jumanakan yatichäwinakam imapxarakiniwa.
- 21 Taqi akanaksti, nayan sutix laykuw lurapxätam, nayar khithankitu ukar jan uñt'apxatap layku.

- 22 “Janitix nayax jupanakar parlir jutkiriskäyätxa, janiw kuna juchanïpkasapänsa. Ukampis jichhax juchañchatäpxapuniniwa;
- 23 khitinakatix nayar uñisipkitu ukanakax Awkixarux uñisirakiwa.
- 24 Janitix nayax jupanak taypin jan khitis lurki ukanak jan lurkiriskäyätxa, janiw kuna juchanïpkasapänsa; ukampis jichhax taqi ukanak uñjxapxiwa, ukhampachas nayarusa, Awkixarus uñisisipkakitawa.
- 25 Ukampis ukax phuqhasiskiwa, kunjämätix kamachin qillqatäki ukarjama: ‘Aliqatak uñisipxitu’ sasa.
- 26 “Nayaw Awkixat jutki uka Ajay khithanipxäma, ukatsti kunatix chiqäki uk yatichapxätam. Uka Ajayuw jumanakar yanapapxätam, jupaw nayat arsurakini.
- 27 Jumanakasti nayxat arsupxarakita, qalltatpach nayampïpxatam layku.

Juan 16

- 1 “Akanaksti jumanakarux jan mayjt'asipxañamatakiw sapxsma.
- 2 Jumanakarux sinagoganakat jaqunukupxätam, yaqhipanakarusti jiwayapxätamwa; uka luratapampix Diosarus luqtapkaspä ukham amuyapxani.
- 3 Awkirus, nayarux jan uñt'apxatap laykuw taqi ukanak lurapxani.
- 4 Aksti sapxsmawa, kunapachatix uka urux purinkani ukkhax, kuntix sapksma uk amtasipxañamataki. “Ukanaksti janiw qalltatpach sapkäyäsmati, nayan jumanakampïskatax layku.
- 5 Jichhasti khilitix khithankitu ukaruw sarxä; jumanakat janiw khitis jiskt'kituti, ¿kawkirurak sarätasti?, sasa;
- 6 jan ukasti, akanak arsutaxat llakitakixapxtawa.
- 7 Ukampis kunatix chiqäki uk sapxsma: jumanakatakix nayan sarxañaxax askiwa. Nayatix jan sarkiristxa, janiw Chuymachirix jumanakar jutkaspati, ukampis nayatix saräxa, juparux khithaniwa.
- 8 Kunapachatix Qullan Ajayux jutkan ukkhaxa, akapachankir jaqinakarux khitis juchani, khitis jan juchani, khitorakis Diosan taripäwip katuqani, taqi ukanak uñacht'ayani.
- 9 ¿Khitirak juchararasti? Nayar jan iyawsiriw juchararaxa;
- 10 ¿khitirak jan juchaniki ukasti? Naya, Awkixan ukar saraskta, jumanakasti janiw juk'amp uñjkxapxitätati;
- 11 ¿khitirak Diosan taripäwip katuqanisti? Khilitix akapach apnaqki ukawa, jupasti niya juchañchatäxiwa.

- 12 “Juk'ampinakaw jumanakar arsuñaxax utjaskitu, ukampis jichhax janiw amuyt'apkasmati.
- 13 Kunapachatix Qullan Ajayux jutkan ukkhasti, jupaw taqi kunatix chiqäki uk yatichapxätam; janiw jupa pachpat parlkaniti, jan ukasti kuntix ist'ki uk sani, ukatsti kunanakatix qhipa urunakan luraskani uk yatiyarakini.
- 14 Jupaw nayan kankañax uñacht'ayani, nayankki uk katuqatap layku, uksti jumanakaruw yatiyapxarakitam.
- 15 Kunatix Awkin utjki ukax nayankiwa; ukat sista: ‘Qullan Ajayux nayankki uk katuqani, uksti jumanakaruw yatiyapxarakitam’ sasa.
- 16 “Akat mä qawqha urunakatxa, janiw uñjxapxitätati, ukampis uka qhipat wasitat uñjxapxarakitäta.” 17 Yatiqirinakapat yaqhipasti jupanakkamaw jiskt'asipxäna, akham sasa: — ¿Kun sañarak munpachasti: “Akat mä qawqha urunakatxa, janiw uñjxapxitätati, ukampis uka qhipat wasitat uñjxapxarakitäta, Awkin ukar saraskatax layku” sasasti?
- 18 ¿Kamsañarak munpachasti: “Akat mä qawqha urunakata” sasasti? Janiw kunat parlatapsa amuyktanti — sasa.
- 19 Jesusasti kuntix yatiqirinakapax jupar jiskt'asiñ munapkän uk amuyäna, ukat sarakina: — Nayax sapxäyäsma: “Akat mä qawqha urunakatxa, janiw uñjxapxitätati, ukampis uka qhipat wasitat uñjapxarakitäta” sasa. ¿Ukti jumanakax jiskt'añ munapxista?
- 20 Qhanak sapxsma, jumanakax jachapxätawa, llakisipxarakitawa, akapachankir jaqinakasti kusionaniwa. Ukampis, jumanakan llakimax kusisiñaruw kipstani.
- 21 Kunapachatix usur warmix wawachasiski ukkhax wal t'aqhisi; ukampis wawax yurxi uka qhipatsti, uka t'aqhisitapat janiw amtaskxiti, jan ukasti, mä wawa aka uraqir apanitapat wal kusisi.
- 22 Jichhasti jumanakax llakisipxtawa; ukampis nayax wasitat jumanakar uñjapxäma ukapachasti, chuymanakamax kusisiniwa, janirakiw khitis uka kusisiñ apaqapkätamti.
- 23 “Uka urunsti janiw kunsä jiskt'xapxitätati. Qhanak sapxsma, kuntix nayan sutixar mayipkäta ukxa Awkix churapxätamwa.
- 24 Jichhakamasti, jumanakax janiw kunsä nayan sutixar mayiptati; mayipxam, katuqapxätawa, ukhamat kusisiñampi phuqt'atäpaxamataki.
- 25 “Jichhakamasti taqi akanakxa uñacht'äwinak tuqiw sapxsma; ukampis pachax purininiwa, ukkhasti janiw uñacht'äwinak tuqi parlkxapxämati, jan ukasti Awkixat qhanpach arsupxäma.

- 26 Khä urunxa, jumanakax nayan sutixaruw mayipxäta; ukampis janiw Awkixar nayan jumanakatak mayiñax wakiskxaniti,
- 27 pachpa Awkin jumanakar munatap layku. Diosax jumanakarux munasipxtamwa, jumanakan nayar munapxatamata, Diosat nayan jutatax iyawsapxatam layku.
- 28 Nayax Awkixan jak'apat akapachar jutañatak mistunta; jichhasti Awkixan ukar kutt'xañatakiw akapach jaytawayxta" sasa.
- 29 Yatiqirinakapasti sapxarakinwa: — Jichhakuchapï jan uñacht'äwimpik qhan arsupxistaxa.
- 30 Jichhax taqi kun yatitam yatipxta, janirakiw khitin jumar jiskhiñapsa munktati. Ukat nanakax Diosat jutatam iyawsapxta — sasa.
- 31 Jesusasti jupanakarux sarakinwa: — ¿Jichhakit iyawsapxtasti?
- 32 Ukhamax pachax purinxiwa, ukasti jichhawa, sapa mayniw taqi tuqir jaltxapxäta, nayarusti sapak jaytapxitäta; ukampis nayax janiw sapäkti, jan ukasti, Awkiw nayampïski.
- 33 Taqi akanaksti sapxsmawa, jumanakan nayar iyawsatanakamat samarañ jikxatapxañamataki. Akapachansti jumanakax t'aqhisipxätawa; ukampis ch'am katxatapxam, nayax akapacharux atipjawaytwa — sasa.

Juan 17

- 1 Taqi ukanak arsusinsti, Jesusax alaxpach uñtasaw säna: “Awkixay, pachax purinxiwa. Yuqamar jach'añcham, Yuqaman jumar jach'añchañapataki.
- 2 Jumaw Yuqamarux taqi jaqinakxar munañaniñ churtaxa, jupar arkirinak churkta ukanakar wiñay jakañ churañataki.
- 3 Uka wiñay jakañasti juma sapa chiqpach Diosar uñt'añan utji, jumax khithankta uka Jesucristor uñt'apxañapataki.
- 4 “Nayax aka uraqin jach'añchsmawa, kuntix lurañ churkista uk tukuyarakxta.
- 5 Jichhax Awkixay, juman jak'aman kunjäm jach'a kankañanikäyättix janira akapacha utkipana, uka pachpa jach'a kankañay churxita.
- 6 “Nayar arkirinak churkista ukanakarux khitiktatix jumax uk yatiyta. Jupanakax jumankirinwa, jumarakiw nayar churista, juman arunakamsti phuqhaxarakiwa.
- 7 Jichhasti jupanakax kunanaktix churkista ukanakan jumat jutatap yatxapxi;
- 8 jupanakarusti juman arunakam churta, jupanakasti katuqapxiwa. Jichhasti nayan jumat jutatax yatipxi, uksti iyawsapxarakiwa.

- 9 “Nayax jupanakatakiw maysma, janiw akapachankirinakatak mayksmati, jan ukasti, churkista ukanakatakiw maysma, jumankirinakätap layku.
- 10 Taqi kunatix nayankki ukax jumankiwa, jumankiristi nayankarakiwa; jach'a kankañaxasti jupanakxan uñsti.
- 11 “Qullan Awkixay, nayax janiw akapachankxäti, jupanakasti akapachan qhiparapxani, juma jak'ar nayan jutañaxkama. Awkixay, jupanakaruy imam, kawkir ch'amtix churkista uka ch'amampiy imam jupanakan mayakïpxañapataki, kamisatix jumampi nayampix mayakïktan ukhama.
- 12 Kunapachatix akapachan nayax jupanakampikäyätxa, churkista uka ch'amani sutimampiw jupanakarux imäyätxa. Janiw jupanakat maynis chhaqkänti, jan ukasti chhaqhañapäkän ukakiw chhaqxäna, kunjämtix Qillqatan siski ukarjam phuqhasiñapataki.
- 13 “Jichhasti juman ukaruw jutaskta; akanaksti akapachankkasaw arsta, jupanakan nayjam kusisiñampi phuqt'atäpxañapataki.
- 14 Nayasti jupanakarux arunakam churta, ukampis akapachankirinakax jupanakarux uñisiwa, jupanakan jan akapachankirïpxatap layku, kamisatix nayax jan akapachankirïktxa ukhama.
- 15 Janiw akapachat jupanakar apsuñamatak mayksmati, jan ukasti Supayat imañamatakiw maysma.
- 16 Kamisatix nayax jan akapachankirïktxa, jupanakax janirakiw akapachankirïpkiti.
- 17 Chiqä kankañampiy juma pachpatak q'umacham; arunakamax chiqawa.
- 18 Kamisatix nayarux akapachankirinak taypir khithanistaxa, uka pachparakiw jupanakarux akapachankirinak taypir khitta.
- 19 Nayasti jupanak laykuw jakañax taqpach katuyasta, jupanakax jakañap uka kipkarak katuyasipxañap munta.
- 20 “Ukampis janiw nayax jupanakatakik mayksmati, jan ukasti, akat qhiparusa jupanakan arup ist'asin nayar iyawsapkitani ukanakatakiw mayiraksma.
- 21 Awkixay, jupanakan mayakïpxañapatakiw maysma, ukhamarak jiwasampis mayakïpxañapataki, kamisatix jumax nayankta, nayas jumankarakta ukhama, ukhamat akapachankirinakan juman nayar khithanitam iyawsañapataki.
- 22 Kamisatix jumax nayar ch'am churkista uka pachpa ch'amarak jupanakar nayax churta, jupanakan mayar tukutäpxañapataki, kamisatix jumampi nayampix mayakïtan ukhama.

23 Nayax jupanakampitwa, jumasti nayampirakitawa, jupanakan mayar tukutäpaxañapataki, ukhamat akapachankirinakax juman nayar khithanitam yatipxañapataki, ukatsti jupanakar wal munasitam yatipxani, kamisatix jumax nayar munaskista ukhama.

24 “Awkixay, nayar katuykista ukanakax kawkintix nayax utjaskä ukan nayampi chikäpxapunpan, kawkir ch'amtix jumax churkista uka ch'am uñjapxañapataki; jumasti akapachan janir utjkipan munasista.

25 Chiqpach suma Awkixay, akapachankirinakax janiw uñt'apktamti; ukampis nayax uñt'smawa, jupanakasti juman nayar khithanitam yatipxaraki.

26 Jupanakarusti khitiktatix jumax uk uñt'ayta, uksti uñt'ayaskakiwa, nayar munaskista uka munasiñax jupanakamp chikäñapataki, nayasti jupanak chikäñaxatakiraki.”

Juan 18

1 Tatitur mayisiñ tukuyatatsti, Jesusax Cedrón sat jawirat mayskatar sarañatakiw yatiqirinakapamp chik mistuwayäna. Ukansti olivo quqanakan muyuntat uyuw utjäna, ukaruw Jesusax yatiqirinakapamp mantäna.

2 Aljantir Judasax uka chiq sum uñjarakina, Jesusan walja kuti yatiqirinakapampi ukawjar sariritap layku.

3 Judasasti mä tama soldadonakampiw ukawjar purinina, fariseonakampi sacerdotenakan jilirinakapampix Tatitun utap uñjirinakat mä qawqhan khithankatayna ukanakamp chika. Jupanakax nuwasiñatak wali wakicht'ataw jutapxäna, micha qhananaka, nina wiyanak apt'ata.

4 Jesusasti kunatix jupampi lurasinapäkän uk yatinwa, ukat mistunisin jupanakar jiskt'äna: — ¿Khitirus thaqhapxta? — sasa.

5 Jupanakasti sapxänwa: — Nazaretankir Jesusaruw thaqhapxta — sasa. Jesusasti jupanakarux sänwa: — Nayätwa — sasa. Aljantir Judasasti jupanakampinwa.

6 Jesusan jupanakar “Nayätwa” satapatxa, qhipäxar kuttasaw tinkurapxäna.

7 Jesusasti wasitat jupanakar jiskt'äna: — ¿Khitirus thaqhapxta? — sasa. Jupanakasti sapxarakinwa: — Nazaretankir Jesusaruw thaqhapxta — sasa.

8 Ukatsti Jesusax sänwa: — Niy sapxsmawa: “Nayätwa” sasa. Nayar thaqhapxchista ukax, arkirinakaxar khithanukxapxam — sasa.

9 Ukasti, kunjämtix Jesusax siskän ukarjamaw phuqhasiskäna: “Katuykista ukanakat janiw maynis chhaqkiti” sasa.

10 Ukatsti, Simón Pedrox espadapampiw jiliri sacerdoten Malco sat uywatapan kupi jinchup thuqhuqayäna.

- 11 Jesusasti uk uñjasin Pedrorux sänwa: — Imañapar espadam uskum. Awkixax kuna t'aqhisiñtix churkitu uk ¿janit t'aqhisiñaxäkisti? — sasa.
- 12 Ukatsti tama soldadonakampi, jiliripampi, Tatitun utap uñjir soldadonakampix Jesusaruw katuntapxäna, ukatsti ñach'antapxarakinwa.
- 13 Ukatsti Anasan utaparuw nayraqat irpaxäna, jupax Caifasan awkch'ipänwa; Caifasasti uka marax jilir sacerdotënwa.
- 14 Aka pachpa Caifasaw mä urux judionakar satayna: “Mä sapa chachakiw markpach lanti jiwañapax wakisispa” sasa.
- 15 Simón Pedrompi, maynir yatiqiripampix Jesusaruw qhipat arkapxäna. Maynir yatiqiristi sacerdotenakan jiliripan uñt'atänwa, ukat Jesusamp chika Anasan utapar mantäna;
- 16 Pedrosti uta punku anqäxarukiw qhiparäna. Ukat sacerdotenakan jiliripan uñt'at yatiqiripax mistunisin uta uñjir warmimpi parläna, ukat Pedror irpantäna.
- 17 Punku uñjir warmisti Pedroruw jiskt'äna: — ¿Janit jumax aka jaqin maynir yatiqiripäktasti? — sasa. Pedrosti sänwa: — Janiwa, janiw ukäkti — sasa.
- 18 Uywatanakampi, Tatitun utap uñjirinakampisti thayäta laykuw nina pichhasipxatayna, uka nina jak'an junt'uchasisipkäna. Pedrosti jupanak chikarakiw ukan junt'uchasiskäna.
- 19 Sacerdotenakan jiliripasti, Jesusaruw jiskt'añ qalltäna, yatiqirinakapax khitinakänsa, kunsä jupax yatichäna ukanakxata.
- 20 Jesusasti juparux sänwa: — Nayax taqinin uñjkataw parläyäta, sinagoganakana, Tatitun utapan yatichasa; janiw nayax kuns jamasat yatichkti.
- 21 ¿Kunatarak nayarusti jiskhistasti? Khitinakatix nayar ist'apkitu ukanakaruy jiskt'amxa, jupanakay sispan kuna tuqittix yatichkäyät uka. Jupanakax yatipxiwa kuntix parlkäyät ukxa — sasa.
- 22 Jesusan ukham satapatxa, Tatitun utap uñjir soldadonakat mayniw Jesusan ajanupat t'axllintäna, akham sasa: — ¿Ukhamti sacerdotenakan jiliripar aynkatta? — sasa.
- 23 Jesusasti juparux sarakinwa: — Jan wali arsutaxatix utjchixa, qhant'ita; arsutaxatix walikiskchisti, ¿kunatarak nuwistasti? — sasa.
- 24 Ukatsti Anasax sacerdotenakan jiliripa Caifasan ukaruw Jesusarux ñach'antat irpayäna.
- 25 Ukchañkamasti, Pedrox nina jak'an junt'uchasiskäna; ukat juparux jiskt'apxäna: — ¿Janit jumax uka chachan maynir yatiqiripäktasti? — sasa. Pedrosti jan uñt'iriw tuküna, sarakinwa: — Janiw ukäkti — sasa.

- 26 Uklarusti, jilir sacerdoten uywatapar Pedrox jinchu thuqhuqaykatayna uka jaqin wila masipaw ukankarakina, jupasti Pedroruw jiskt'ana: — ¿Janit nayasti uka jaqimp chika panqar uyun uñjksmasti? — sasa.
- 27 Pedrosti wasitatampiw jan uñt'ir tuküna, ukspachaw wallpax art'ana.
- 28 Ukatsti Jesusarux Caifasan utapat marka apnaqirin utaparuw irpaxäna. Ukapachax niyaw willjtanxäna, judionakasti janiw uka utar mantapkänti saraparjam jan q'añuchasiñataki, mantapxasapän ukax janiw Pascua manq'a manq'apkasapänti.
- 29 Ukat Pilatox jupanakamp parlir mistunina, ukatsti sarakinwa: — ¿Kunatarak aka jaqirusti juchañchapxtasti? — sasa.
- 30 Jupanakasti sapxarakinwa: — Janitix jach'a juchanikaspa ukaxa, janiw juman ukar irpanipkiristi — sasa.
- 31 Pilatox jupanakar sarakinwa: — Irpasxapxam, jumanakak kamachinakamarjam juchañchasipkam — sasa. Jilir judionakasti sapxarakinwa: — Nanak judionakarux janiw khithir jiwayañas wakt'apkituti — sasa.
- 32 Ukhamaw Jesusan arsutapax phuqhasina, kunjämtix jiwañapäkän ukxata.
- 33 Pilatosti wasitatampiw utapar mantäna, ukat Jesusar jawsasin jiskt'ana: — ¿Jumax judionakan Reyipätati? — sasa.
- 34 Jesusasti yaqha jiskt'ampiw arusxatäna: — ¿Jumakit uk jiskt'ista, jan ukax khithich nayxat uk sistamxa? — sasa.
- 35 Pilatosti sarakinwa: — Nayax janiw judiökti; marka masinakamampi, sacerdotenakan jilirinakapampiw jumarux nayar katuyapxitu. ¿Kunarak lurtasti? — sasa.
- 36 Jesusasti sarakinwa: — Nayan markaxax janiw akapachankirikiti. Ukhamäspa ukasti, arkirinakaxax nuwasipxasapänwa judionakar jan katuyatäñaxataki. Ukampis nayan markaxax janiw akapachankirikiti — sasa.
- 37 Ukatsti Pilatox Jesusar jiskt'anwa: — ¿Ukhamasti jumax Reyitati? — sasa. Jesusasti sänwa: — Jumaw nayan Reyitax arsusktaxa. Nayax ukatakiw yurta, kunatix chiqäki uk yatiyiriw akapachar jutta. Taqi khithinakatix chiqan sarnaqki ukanakax nayan arux ist'apxi — sasa.
- 38 Pilatox ukxarux sarakinwa: — ¿Kunarak chiqasti? — sasa. Uk arsusinsti, Pilatox wasitat mistuwayasin judionakar parläna, jupanakarusti sarakinwa: — Janiw nayax aka jaqin kuna jucha luratapsa jikxatkti.
- 39 Jumanakan saramarjamasti, sapa Pascua urun katuntatanakat maynir antutañaxaw utji. ¿Judionakan Reyipar antutañaxti munapxta? — sasa.

40 Ukatsti taqiniw jach'at art'apxäna: — ¡Uka jaqirux janiwa! ¡Barrabasar antutam! — sasa. Barrabasasti mä lunthat jaqinwa.

Juan 19

1 Ukatsti Pilatox Jesusar jawq'jayañatakiw mayina.

2 Soldadonakasti ch'aphinakat mä pillu lurapxäna, ukampiw Jesusan p'iqipxar asxatapxäna, ukatsti ch'iyär wila isimpiw isintayapxäna.

3 Ukatsti jupar jak'achasisin sapxarakina: — ¡Jallalla judionakan Reyipa! — sasa. Ukatsti ajanut nuwantapxäna.

4 Pilatosti wasitampiw mistunina, ukat jupanakar sarakina: — Janiw nayax kuna juchsa aka jaqin jikxatkti; uk yatipxanamatakiw irpsunta — sasa.

5 Jesusasti, p'iqipar ch'aphi pillumpi asxatata, ch'iyär wila isimpi ist'ataw mistunina. Pilatosti jupanakarux sänwa: — ¡Akax uka jaqixa! — sasa.

6 Sacerdotenakan jilirinakapampi, Tatitun utap uñjir soldadonakampisti, Jesusar uñjasin jach'at arnaqañ qalltapxäna: — ¡Ch'akkatam! ¡Ch'akkatam! — sasa. Pilatosti jupanakarux sänwa: — Ukhamax jumanakay irpaxam, ukatsti ch'akkatanipxam, nayax janiw kuna juchsa aka jaqin jikxatkti — sasa.

7 Judeankir jilir jaqinakasti sapxarakinwa: — Mä kamachiw nanakan utjapxitu, uka kamachirjamasti, Diosan Yuqap tukutap laykux jiwañapawa — sasa.

8 Pilatox uk ist'asin juk'ampiw axsaräna.

9 Taripäwi chiqar wasitat mantasinsti, Jesusaruw jiskt'äna: — ¿Kawkinkiritas jumaxa? — sasa. Jesusasti janiw kuns arskänti.

10 Ukat Pilatox säna: — ¿Janit nayarux jayskitäta? ¿Janit nayax jumar ch'akkatañataki, jan ukax, antutxanatakis munañanikta uk yatktasti? — sasa.

11 Jesusasti juparux sänwa: — Janiw nayatak kuna munañanikasma, janitix Diosax churkiristam ukaxa; ukatpï, khititix jumar katuykitu ukax jumat sipan juk'amp juchaniwa — sasa.

12 Pilatosti ukapachatpach Jesusar antutañ munäna; ukampis judionakax jach'at art'apxäna: — ¡Aka jaqirutix antutnukütaxa, janiw Cesaran jila masipäktati! ¡Khititix reyir tukuñ munki ukax, Cesar emperadoran uñsiripawa! — sasa.

13 Pilatosti uk ist'asinxä, Jesusaruw irpsuyanina, jupasti taripañ chiqaruw qunt'asina, uka chiqasti Gabatá satänwa, hebreo arunxa, Qalampi Suk'suta sañ muni.

14 Pascua urun puriniñapatakix mä urukixänwa, niya chika ururusti Pilatox judionakarux säna: — ¡Akax reyimaxa! — sasa.

- 15 Judionakasti juk'ampiw art'apxäna: — ¡Cruzar ch'akkatam! ¡Cruzar ch'akkatam! — sasa. Pilatosti jupanakarux jiskt'anwa: — ¿Jumanakan reyimarut ch'akkatästi? — sasa. Sacerdotenakan jilirinakapasti sapxarakinwa: — Nanakan reyixax Cesarakiwa, janiw juk'amp yaqha reyix utjapkituti — sasa.
- 16 Ukatsti Pilatox Jesusar ch'akkatañapatakiw judionakar katuyxäna, jupanakasti Jesusarux irpsuwayxapxänwa.
- 17 Jesusasti cruzap q'ipt'ataw Calavera sat chiqar sarañatak mistuwayäna, hebreo arunxa, Gólgota satawa.
- 18 Uka chiqan Jesusarux ch'akkatapxäna, jupamp chikasti purapäxar paniniruw ch'akkatapxäna, Jesusarusti jupanak taypiru.
- 19 Pilatosti cruzar uskuyañatak mä qillqat luratayna, akham sasa: “Nazaretankir Jesús, judionakan Reyipa” sasa.
- 20 Walja judionakaw uka qillqat ullarapxäna, Jesusar ch'akkatapxän uka chiqan marka jak'ankatap layku. Uka qillqatästi hebreo aruna, griego aruna, latín arun qillqatänwa.
- 21 Ukat sacerdotenakan jilirinakapax Pilator sapxäna: — “Judionakan Reyipa” sasax jan qillqamti, jan ukasti: “Judionakan Reyipätwa siwa” sas qillqam — sasa.
- 22 Pilatosti jupanakarux sänwa: — Nayan qillqatäki ukax janipuniw mayjt'ayatäkaniti — sasa.
- 23 Soldadonakasti Jesusar ch'akkatxasinxa, jupan isip apthapixäna, ukatsti, pusir jaljasin mayakam katusipxäna. Ukatsti pata isip katupxarakina, uka isix janiw ch'ukunikänti, jan ukasti, amstat aynachkam maya p'itatakänwa,
- 24 soldadonakasti jupanak puraw sasipxäna: — Jan ch'iyjkañäniti, jan ukasti suerte jaqtañäni, ukhamat yatiñäni khitirus wakt'ani uka — sasa. Ukasti Qillqatan phuqhasiñapatakiw ukham lurasiskäna: “Isixsti jupanakkamaw lakjasipxäna, patar uchasiñ isixsa suertet jaqtapxarakina” sasa. Soldadonakax ukham lurapxäna.
- 25 Cruza jak'ansti, Jesusan María taykapampi, Cleofasan María warmipampiw ukankapxäna, jupasti Jesusan tiapänwa, ukhamarak Magdalankir Mariampi.
- 26 Jesusasti, María taykaparuw uñjäna munat yatiqiripamp chikt'ata, ukat taykaparux säna: — Warmi, ukaxay yuqamaxa — sasa.
- 27 Yatiqiriparusti sarakinwa: — Ukaxay taykamaxa — sasa. Yatiqiristi, ukürut Mariarux utapar irpxäna.
- 28 Ukanak qhipatsti, Jesusax taqi kunan phuqhasxatap yatina, ukatsti Qillqatan phuqhasiñapatakiw säna: — Umat pharjitu — sasa.

- 29 Ukawjansti mä chatuw k'allk'u vinompi phuqhantat utjäna, ukatsti mä esponja aptasin uka k'allk'u vinoruw chilltapxäna, ukat hisopo sat alin laymipar chinkatasin Jesusan lakapar chillkatapxäna.
- 30 Jesusasti uka k'allk'u vino mallt'äna, ukatsti sänwa: — Taqi kunaw phuqhata — sasa. Ukatsti p'iqip alt'asin jiwawayxäna.
- 31 Pascuatakix mä urukixänwa. Judionakax janiw sábado urun amayanakan cruzan qhiparañap munapkänti, uka sábado urun wali jach'a urütap layku. Ukat Pilatorux cruzan ch'akkatatäpkän ukanakan kayunakap p'akirayañatak mayipxäna, ukhamat jank'ak jiwapxañapataki, ukatsti amayanakap cruzat apaqayañapataki.
- 32 Soldadonakasti sarasin Jesusamp chika ch'akkatatäpkän ukanakarux, paninpacharuw kayunakap p'akirapxäna.
- 33 Ukampis Jesusar jak'achaskasinsti, jiwatäxatap uñjapxäna, ukat jupan kayunakap jan p'akirapkänti.
- 34 Ukampis maynir soldadox ch'illapat lanzampiw jununtäna, ukspachaw wilampi umampix jalsunina.
- 35 Uk uñjiriw akham arsüna, chiqpun arsüna; jupax chiq arsutap yatinwa, ukhamat jumanakan iyawsapxañamataki.
- 36 Akanakax Qillqatan phuqhasiñapatakiw lurasina: “Janiw kayu ch'akhapsa p'akjapkaniti” sasa.
- 37 Yaqhawjansti Qillqatax sarakiwa: “Chhuxriñchjataruw uñjapxani” sasa.
- 38 Uka qhipatsti, Arimateankir Joseaw Jesusan amayap apasxañatak Pilator achikt'asina. Joseasti, Jesusan yatiqiripänwa, judionakar axsarasin jamasat arkkchäna ukasa. Pilatosti mayitapar jaysänwa, ukat Joseax Jesusan amayap apasxäna.
- 39 Ukatsti kawkiritix mä aruma Jesusampi parlir sarkatayna uka Nicodemox, kimsa tunka kilo mirra, áloe kittata suma q'apkir qulla apt'ataw purinirakina.
- 40 Ukhamasti Joseampi Nicodemompix Jesusan amayaparux uka q'apkir qullampi jawsut ch'uqañanakampiw llawuntapxäna, kunjämtix judionakax amayar imapxirikän ukhama.
- 41 Jesusar ch'akkatapkänti uka chiqan mä uyuw utjäna, uka uyunsti mä machaq amay imañaw utjarakina, ukarusti janiraw khitirus imapkataynati.
- 42 Ukaruw Jesusan amayap imapxäna, jak'ankatap layku, judionakan sábado urupan jak'achasinxatap laykuraki.

Juan 20

- 1 Domingo qhantatisti, Magdalankir Mariax wali willjta ch'amakäkhipan sepultura uñjir saräna, ukatsti sepulturar atkatatakän uka qala atiqat uñjäna.
- 2 Ukham uñjasinsti, Simón Pedrompiru, Jesusan wali munat yatiqiripampir yatiyiriw jaläna, jupanakarusti sarakinwa: — Tatitun amayap sepulturat apasxapxatayna, janiw kawkir apapxatapsa yatipkti — sasa.
- 3 Ukatsti Pedrompi maynir yatiqirimpix sepulturaruw jalapxäna.
- 4 Panpachaniw jalapxäna; ukampis maynir yatiqiriw Pedrot sipan juk'amp jaläna, ukatsti nayraqat sepulturar purina.
- 5 Ukatsti alt'asin sepultur uñantäna, ukansti ch'uqañ isinakak uñjäna, ukampis janiw mantkänti.
- 6 Simón Pedrosti qhipapat purina, ukatsti sepulturkamaw mantäna, jupasti ch'uqañ isinakakirak uñjäna;
- 7 ukatsti Jesusan p'iqip ch'uqt'atakän uka isix janiw ch'uqañanakamp chikäkänti, jan ukasti, yaqhawjan suk'thapit apnuqatänwa.
- 8 Ukatsti nayraqat sepulturar purkatayna uka yatiqiriw mantäna, jupasti kunatix luraskatayna uk uñjäna, ukat iyawsäna.
- 9 Jupanakax janiraw amuyt'apkataynati, kuntix Qillqatax siskäna uka: “Jiwatanak taypit jaktañapaw wakisi” sasa.
- 10 Ukatsti uka yatiqirinakax utaparkamaw kutt'awayxapxäna.
- 11 Mariax sepultura anqäxan jachaskäna. Ukham jachkasin sepultura manqha uñantañatak alt'äna,
- 12 ukatsti janq'u isini pä angelaruw uñjäna, jupanakasti kawkharutix Jesusan jiwat janchip uchapkatayna ukawjan qunt'atäsipkänwa; maynix p'iqi tuqina, maynisti kayu tuqina.
- 13 Angelanakasti juparuw jiskt'äna: — Warmi, ¿kunatarak jachasktasti? — sasa. Mariasti sänwa: — Tatituxan janchip apasxapxatayna, janiw kawkir uskupxatapsa yatkti — sasa.
- 14 Uk arskipanxa, qhipäx uñakipasi, ukatsti Jesusaruw uñjäna, ukampis janiw Jesusätap amuykänti.
- 15 Jesusasti juparuw jiskt'äna: — Warmi, ¿kunatarak jachasktasti? ¿Khitirurak thaqtasti? — sasa. Mariasti, uyu uñjirikaspas ukham amuyäna, ukat jupar sarakina: — Tata, jumatix apstaxa, kawkharus uskta uk yatiyita, ukat apasxañaxataki — sasa.
- 16 Jesusasti juparux sänwa: — ¡María! — sasa. Jupasti kutikipstasin hebreo arun säna: — ¡Rabuni! — sasa. (Ukasti “Yatichiri” sañ muni.)

- 17 Jesusasti juparux sänwa: — Jan katxäsistati, janiraw Awkixan ukar makhatkti. Ukampis jilanakaxar yatiyir saram, jupanakarusti sarakim: Nayax kawkinkkitix Awkixax ukaruw saraskta, jupasti jumanakan Awkimarakiwa, nayan Diosaxawa, jumanakan Diosamarakiwa — sasa.
- 18 Ukatsti Magdalankir Mariax yatiqirinakar yatiyiriw saräna, jupan Tatitur uñjatapata, taqi akanak Tatitux siskatayna ukanak yatiyiri.
- 19 Uka domingo arumasti, Jesusan yatiqirinakapax judionakar axsaratap laykuw uta punkunak jist'antasisin tantachasipxäna. Jesusasti ukaruw mantäna, jupanak taypin sayt'asin aruntäna, akham sasa: — ¡Sumankañax jumanakampipan! — sasa.
- 20 Ukatsti, amparapampi, ch'illapamp uñacht'ayäna. Yatiqirinakasti Tatitur uñjasin wal kosisipxäna.
- 21 Jesusasti wasitampiw jupanakar säna: — ¡Sumankañax jumanakampipan! Kunjämtix Awkix nayar khithankitu, ukhamarakiw jumanakar khithapxsma — sasa.
- 22 Ukatsti jupanakxaruw phust'äna, ukat sarakina: — Qullan Ajay katuqapxam.
- 23 Jumanakatix mayninakan juchanakap pampachapxätaxa, Diosax jumanakar pampachapxarakitamwa; janitix pampachapkätaxa, Diosax janirakiw pampachapkätamti — sasa.
- 24 Tomasix tunka payan yatiqirit mayniränwa, juparusti Ispa sapxänwa. Jesusax jutkän ukapachax janiw jupax ukankkänti.
- 25 Ukat maynir yatiqirinakax Tomasirux sapxäna: — Tatituruw uñjapxta — sasa. Ukampis Tomasix sänwa: — Janitix amparanakapan clavompi p'iyjat uñjkä, luk'anaxampis uk jan llamkt'kä, ch'illaparus amparaxampi jan llamkt'karakä ukax, janiw iyawskäti — sasa.
- 26 Kimsaqallqu uru qhipatsti, yatiqirinakapax wasitampiw mä utan tantachasipxäna, Tomasisti ukapachax jupanak taypinkänwa. Punkunakax suma jist'antatänwa, Jesusasti ukaruw mantäna, jupanak taypiruw sayt'asina, ukatsti aruntarakänwa: — ¡Sumankañax jumanakampipan! — sasa.
- 27 Ukatsti Tomasiruw säna: — Luk'anamamp amparanakax llamkt'am, ukat uñxatarakim; ukatsti amparamamp ch'illax llamkt'am. Jan pächasimti; jan ukasti, iyawsam — sasa.
- 28 Ukatsti Tomasix sänwa: — ¡Tatituxay, Diosaxay! — sasa.
- 29 Jesusasti juparux sänwa: — Tomás, ¿nayar uñjasakit iyawstasti? ¡Kusisiñanipxiwa jan uñjkas iyawsirinakaxa! — sasa.

30 Jesusax yatiqirinakapan nayraqatapan walja yaqha unañchanaka, muspharkañanak luräna, ukanakax janiw akan qillqatäkiti.

31 Ukampis kunanakatix akan qillqatäki ukanakax Jesusan Cristötapa, Diosan Yuqapätap iyawsapxañamatak qillqatawa, jupar iyawsasinsti, wiñay jakañ katuqapxañamataki.

Juan 21

1 Uka qhipatsti, Jesusax wasitampiw yatiqirinakapar Tiberias sat quta thiyän uñstäna. Ukasti akhamänwa:

2 Uka chiqan tantacht'atäpkän ukanakax akirinakänwa, Simón Pedro, Ispa sat Tomás, Galilea uraqin Caná markankir Natanael, Santiago, Juan, jupanakax Zebedeon yuqanakapa, ukhamarak Jesusan yaqha pani yatiqirinakapampi.

3 Simón Pedrosti jupanakarux sänwa: — Chawlla katuriw sarä — sasa. Mayninakasti sapxarakinwa: — Nanakax jumamp chik sarxapxarakäwa — sasa. Ukham sasinsti mä boteruw mantapxäna, ukampis uka arumax janiw mä chawllsa katupkänti.

4 Willjtarusti, Jesusax quta thiyän uñstäna, yatiqirinakasti janiw jupätap amuyapkänti.

5 Jesusasti jupanakaruw jiskt'äna: — Jilatanaka, ¿chawllax utjapxtamti? — sasa. Jupanakasti sapxarakinwa: — Janiwa — sasa.

6 Jesusasti sänwa: — Botet kupixar qäna jaquntapxam, ukat katsupxäta — sasa. Ukham lurapxäna, ukatsti janiw qäna apsurjamäpkänti, walja chawlla katupxatap layku.

7 Ukat Jesusan wali munat yatiqiripax Pedror säna: — ¡Tatituwa! — sasa. Simón Pedrosti, Tatitütap yatisinxä, ukspachaw patxa isip uchasisin umar t'iskuntäna.

8 Maynir yatiqirinakasti botempiw quta thiyar mistunipxäna, chawllan phuqhantat qäna qatatinisa, jupanakasti quta thiyat patak metronkapxakinwa.

9 Wañar mistusinsti, nina sank'a patxan mä chawlla apxatat uñjapxäna, t'ant'a jikxatapxarakina.

10 Jesusasti jupanakarux sänwa: — Jichha apsunipkta uka chawllanak apanipxam — sasa.

11 Simón Pedrosti boter mantasin quta thiykamaw qäna qatatsunina. Uka qänax patak phisqa tunka kimsan jach'a chawllanakamp phuqhantatänwa; ukham walja chawllanakäkipansa, qänax janiw ch'iyaskänti.

12 Jesusasti jupanakarux sänwa: — Manq'ir jutapxam — sasa. Yatiqirinakat janiw maynis khititapsa jiskt'känti, jupanakan Tatitütap yatipxatap layku.

- 13 Jesusasti jupanakar jak'achasisin t'ant'a irtäna, ukat jupanakarux churäna, ukatsti chawlla churarakäna.
- 14 Akampix Jesusax kimsa kutiw yatiqirinakapar uñstäna jiwatanak taypit jaktatap qhipata.
- 15 Manq'añ tukuyatatsti, Jesusax Simón Pedroruw jiskt'äna: — Simón, Juanan yuqapa, ¿jupanakat sipan juk'ampit munasista? — sasa. Pedrosti juparux sänwa: — Jisa, Tatay, jumaw nayan jumar munasitax yattaxa — sasa. Jesusasti juparux sänwa: — Ukhamax ovejanakaxar awatim — sasa.
- 16 Jesusax wasitampiw jiskt'äna: — Simón, Juanan yuqapa, ¿nayarux munasistati? — sasa. Pedrosti juparux sarakinwa: — Jisa, Tatay, jumaw nayan jumar munasitax yattaxa — sasa. Jesusasti juparux sarakinwa: — Ukhamax ovejanakaxar awatim — sasa.
- 17 Jesusax mä kutimpis jiskt'askakinwa: — Simón, Juanan yuqapa, ¿munasipunistati? — sasa. Pedrosti llakthaptänwa kimsa kuti: “munasistati” sas jiskt'atap layku, ukat sarakina: — Tatay, jumaw taqi kun yattaxa. Jumaw nayan jumar munasitax yattaxa — sasa. Jesusasti sänwa: — Ukhamax ovejanakax awatim.
- 18 Qhanak sisma, waynäkasax isthapisisin kawkirutix sarañ munkäyät ukaruw saräyätaxa; ukampis chuyman tuqirusti, amparam aytäta ukatsti yaqhaw isiyätam, kawkirutix jan munkät ukaruw irparakitam — sasa.
- 19 Uk arsusinsti, kunjämtix Pedrox Diosar jach'añchañatak jiwkani uk amuyañap munäna. Ukatsti sarakinwa: — ¡Arkita! — sasa.
- 20 Pedrosti kutikipstasin, Jesusan wali munasit yatiqiripar qhipat jutaskir uñjäna, manq'apkän ukkhax uka pachpa yatiqiriw Jesusan jak'apankäna, ukat Jesusarux jiskt'äna: “Tatay, ¿khitirak aljantätamsti?” sasa.
- 21 Jupar uñjasinsti Pedrox Jesusaruw jiskt'äna: — Tatay, jupampisti ¿kunas lurasini? — sasa.
- 22 Jesusasti juparux sänwa: — Nayatix kutiniñaxkam jupan jakañap munirista ukasti, ¿kuna lurañamas juman utji? Jumax nayar arkita — sasa.
- 23 Jupanak taypinsti, uka yatiqirix janis jiwkaspä ukhamaw yatisina. Ukampis Jesusax janiw siskänti: “Janiw jiwkaniti” sasaxa, jan ukasti sänwa: “Nayatix kutiniñaxkam jupan jakañap munirista ukasti, ¿kuna lurañamas juman utji?” sasa.
- 24 Akanak arsuristi, uka kipka yatiqiriwa, jupaw qillqawayi, jiwasanakasti jupan arsutapan chiqätap yatipxtan.

25 Jesusan muspharkañ luratanakapax waljaw utjaski; taqpachatix qillqasispaxa, amuyataxatxa, uka qillqatanakax aka uraqpachatsa jilaraspawa.

Hechos

Hechos 1

- 1 Munat Teófilo, mayir qillqataxanxa, kuntix Jesusax qalltatpach lurawaykatayna, yatichawaykatayna ukanakat qillqta,
- 2 kunürutix alaxpachar jupax makhatkän ukürkama. Jesusax alaxpachar janir makhatkasaxa, ajlliskatayna uka apostolunakaparuw Qullan Ajayu tuqi iwawayäna kuntix lurapxañapäki ukxata.
- 3 Jesusax jiwatat jaktasinxa, jupa kipkaw jupanakar uñstäna, ukhamat chiqpachapun jaktxatapat uñacht'ayasa. Pusi tunka urun walja kutiw apostolunakapar uñstäna, Diosan qhapaq markapxat parlarakina.
- 4 Jesusax apostolunakapampiskän ukapachaw jupanakar akham iwxt'äna: — Jerusalenat janiw kawkirus sarapxätati, Awkixan arsutap phuqhasiñapkam suyapxam, nayax ukxat niy jumanakar yatiyapxsmawa.
- 5 Chiqpachansa Juanax umampiw bautisäna, ukampis jumanakax akat mä qawqha ururux Qullan Ajayump bautisataw uñjasipxäta — sasa.
- 6 Jesusampi tantachatäkän uka apostolunakapax jupar jiskt'apxänwa: — Tatay, ¿jichhati Israel markarux marka apnaqañap wasitat churxäta? — sasa.
- 7 Jesusasti ukxaruw jupanakar säna: — Janiw jumanakar uka pachanakata, uka uruta yatipxañamax wakt'apktanti. Alaxpachankir Awkikiw taqi kuns munañaparjam lurani.
- 8 Ukampis yatipxam, Qullan Ajayuw jumanakxar jutani, ukapachaw jumanakax ch'am katuqapxäta, ukatsti nayat qhanañchiriw sarapxäta, Jerusalén markana, Judea uraqina, Samaria uraqina, taqi aka uraqpachana — sasa.
- 9 Ukanak arsusinsti, Jesusax apostolunakapan uñjkataw alaxpachar aptatäxäna, ukatsti mä qinayaw jupar muyuntas jupanakan nayraqatapat chhaqtayawayxäna, janiw mayamposa Jesusar uñjkxapxänti.
- 10 Alaxpacha uñtat Jesusar uñch'ukisipkipansti, janq'u isini pani chachaw jupanak thiyan uñstäna.
- 11 Uka chachanakasti Jesusan apostolunakaparux sänwa: — Galileankir jaqinaka, ¿kunatarak alaxpach uñch'ukisipktasti? Kamisatix jumanak taypit Jesusar alaxpachar aptat uñjapktaxa, ukhamarakiw jupax wasitat jutani — sasa.
- 12 Uka qhipatsti, apostolunakax Olivos qullut Jerusalenaruw kutt'xapxäna. Uka qullusti Jerusalenat jak'ankakiwa, mä chika tupun chikataparjama.
- 13 Markar purisinsti, qurpachatäpkän uka utaruw makhatapxäna. Uka apostolunakasti akanakawa: Pedro, Juan, Santiago, Andrés, Felipe, Tomás,

Bartolomé, Mateo, Alfeo chachan Santiago yuqapa, Celote Simón, Santiago chachan Judas yuqapa.

14 Taqpachaniw jupanakax Tatitur mayisiñatak tantachasipxirina. Ukankarakinwa Jesusan jilanakapaxa, María taykapasa, yaqha warminakamp kuna.

15 Ukürunakansti niya patak pä tunkan jilatanakaw tantacht'asipxäna. Pedrosti jupanak taypin sayt'asisin säna:

16 “Jilatanaka, kuntix Qullan Ajayux David tuqi Judas chachat Qillqatanakan arskatayna ukan phuqhasiñapax wakisinwa, jupaw Jesusar katuntir jaqinakan irpiripäna.

17 Judasax jiwasanakat maynirinwa, jiwasanak chikarakiw Diosatak irnaqäna.

18 Jupax ñanqha luratapat qullqi katuqäna, uka qullqimpisti mä uraq aläna; ukatsti jupax p'iqit kayuni jalaqtasaw, purakas phallata, jiphillanakas allstat uñjasina.

19 Uka lurasitapasti Jerusalén markpachan yatisi, uka urutpach uka chiqax Hacéldama sutimpi uñt'ata, ukasti 'Wila wartat uraqi' sañ muni.

20 Salmo qillqatan akham siwa: “Utjäwipax ch'usa wasarar tukpan, janirak khitis uka utan jakpati. Jupan lurañapsti yaqha lurpan” sasa.

21 “Jichhasti, jiwasanakamp chika Tatit Jesusar arkirinakax akan utjiwa,

22 uka chachanakasti kunürutix Juanampi bautisayaskän uküruta, alaxpachar makhatki ukkhakamaw jiwasamp chikäski. Jupanakat maynix jiwasanak taypir yapt'añax wakisiwa, jiwasanakamp chika Jesusan jaktäwipat qhanañchañapataki” sasa.

23 Ukatsti paniniruw ajlliñatak uñtapxäna: José Barsabás sutiniru, jupasti “Justo” sutimpi uñt'atänwa, ukhamarak Matiasampiru.

24 Ukatsti taqiniw Tatitut mayisipxäna akham sasa: “Tatay, jumaw taqinin chuymap uñt'taxa, jupa paninit khitirus jumax ajllista, ukay uñacht'ayapxita **25** jupan apóstol kankañ luräwin Judas lanti sayt'añapataki, jupasti jucha luratap laykuw lurañap apanukuwayi, kawkharutix sarañapäki ukkharurakiw sarxi” sasa.

26 Uka qhipatsti, suertenak jaqtapxäna uka paninit ajlliñataki, suertex Matiasaruw wakt'äna, jupampiw tunka mayan apostolur yapxatasina.

Hechos 2

1 Pentecostés uruyañ uru purinipansti, iyawsirinakax taqpachaniw mayawjanak tantachasipxäna.

- 2 Ukatsti akatjamat alaxpachat ist'asina ch'aman thayasa purintankaspa ukhama. Uka thayasti kawkhantix jupanakax tantachatäpkän uka utaruw phuqhantäna.
- 3 Ukatsti nina lawranakjamaw sapa maynxan uñstäna.
- 4 Jupanakasti taqpachaniw Qullan Ajayump phuqt'at jikxatasipxäna, ukatsti yaqha arunakat parlañ qalltapxäna, Qullan Ajayux parlaykän ukhamarjama.
- 5 Ukürunakansti Jerusalén markan, yaqha markanakat jutir judionakaw ukankarakäna. Jupanakasti Dios chuyma jaqinakänwa.
- 6 Jach'a thayjam thayt'anitap ist'asinsti, walja jaqinakaw ukawjar tanthaptanipxäna, jupanakasti janiw kunätapsa amuyapkänti, sapa mayniw iyawsirinakar kipka arunakapat parlir ist'apxäna.
- 7 Ukatsti wali muspharat jikxatastisinsti, jupanakkamaw sasipxäna: — Uñjapxam, ¿parlapki uka jaqinakasti janit Galileankir jaqinakäkisti?
- 8 ¿Kamisarak jiwasanakan yurüwisatpach yatit arunakasat parlapxisti?
- 9 Taqi markanakat jiwasanakax akankapxtanxa. Yaqhipanakax Partia, Media, Elam uka markanakankiritanwa. Yaqhanakax Mesopotamia, Judea, Capadocia, Ponto, Asia,
- 10 Frigia, Panfilia, Egipto, uksanakat jutapxtan, Cirene marka jak'a Libia uraqinakat jutapxaraktan. Roma markat waljaniw akankapxi, yaqhipanakax Creta wat'atpacha, Arabia quta thiyanakatpach jutapxi;
- 11 mayninakax yurüwitpach judiöpxiwa, yaqhipanakasti judionakan iyawsäwipar kutikipstirinakarakiwa. ¡Taqiniw Diosan jach'a muspharkañ luräwinakapat arunakasatkam parlir ist'apxtan! — sasa.
- 12 Jupanakasti muspharatapuniw uñjasipxäna, janiw kunjämarus amuyt'irjamäpkänti; maynit maynirurakiw jiskt'asipxäna: — ¿Kamsañarak munpach taqi akanakasti? — sasa.
- 13 Ukampis yaqhipanakax sawkasisaw sapxäna: — ¡Machatäpxiwa! — sasa.
- 14 Ukat Pedrox tunka mayan apostolunakamp chik sayt'asisin, jach'at arsusaw säna: “Judeankir chachanaka, Jerusalén markan jakirinaka, jumanakax ak yatipxam, sapkäm uka arunak sumpach ist'apxarakim.
- 15 Aka jaqinakax janiw machatäpkiti, kamisatix jumanakax amuyapkta ukhama, ukhamarusa, jichhaw llätunka willjta pachäski.
- 16 Chiqpachansa jichhaw phuqhasiski kuntix Diosax Joel profetap tuqi arsuwaykän ukhamarjama:
- 17 “Tatitux siwa: Tukuya urunakan taqi jaqinakxaruw nayan Ajayux warxatani; yuqanakamasa, phuchhanakamasa kunatix luraskani ukanak yatiyapxani,

waynanakax unañchäwinak uñjapxani, ch'ama qarit jaqinakasti samkanak samkasipxarakini.

18 Khä urunakanxa, nayar luqtirinakarux Ajayux warxatanirakï, jupanakasti kunatix luraskani ukanakat yatiyapxani.

19 Alaxpachan jach'a muspharkañanak uñacht'ayä, uraqinsti wilampi, ninampi, jiq'i qinayamp uñacht'ayä.

20 Tatitun jach'a qhapaq urupa janïr purinkipansti, intix ch'amakt'aniwa, phaxsis wilaruw tukuni.

21 Tatitun sutipar art'asir jaqinakasti, qhispiyasiñ jikxatapxani" sasa.

22 "Israelitanaka, aka arunak sum ist'apxita: Diosax jumanak taypin Nazaretankir Jesusan munañanïtap uñacht'äwayi, jupa tuqi jach'a muspharkañ luräwinaka, unañchäwinak lurasä, uka luratanaksti jumanakax sum yatipxtaxa.

23 Uka chacharusti Diosan amtatarjam arsutaparjamaw katuyat uñjasina; jumanakasti jucharar jaqinakan amparanakap tuqiw jawayapxtaxa, mä cruzar ch'akkatasa.

24 Ukampis Diosax Jesusar jaktayiwa, jiwañar atipjayasa, jiwasti jupar atipañatak janiw kuna ch'amanikänsa.

25 David reyix Jesusat parlkasin sänwa: "Sapa kutipuniw nayax Tatitun nayamp chikäskatap amuyasta. Jupax kupixaxankiwa, janiw kunas aynacht'aykitaniti.

26 Ukat chuymaxax kusisi, kusisiñan phuqt'ataw laxraxas q'uchuraki. Jakañaxax Diosar katuyataw samarani,

27 janiw ajayuxar manqhapachan qhiparaykätati janirakiw qullan luqtiriman janchipan ñusjañapsa munkätati.

28 Jakañar irpir thakhi uñacht'ayista, nayamp chika sarnaqatam laykuw kusisiñamp phuqhantitäta."

29 "Jilatanaka, taqiniw yattan David awkisan jiwatapsa, imasitapsa. Jupän amay imäwipasti jichhürkamaw jiwasanak taypinkaski.

30 Davidax profetänwa, ukat kuntix Diosax juramentompi jupar siskatayna uk yatina: "Juman reyi qunuñamarux, jumat saraqir mayni wawamaruw utt'ayä" sasa.

31 Davidax Criston jaktäwip janiräkïpan uñjäna, ukxat parlarakina: 'Cristox janiw jiwatanak taypin qhiparkaniti, janchipas janirakiw ñusjkaniti' sasa.

32 Uka Jesusaruw Diosax jiwatat jaktayi, uksti taqiniw sum uñjapxtan.

- 33 Jesusax Diosan kupixapankañatak aptatänwa, ukatsti Dios Awkit Qullan Ajayu katuqaraki. Jichhasti Jesusax uka pachpa Qullan Ajayu churistu, jupan arsutaparjama. ¡Ukpï jumanakax uñjasipktaxa, ist'asipkaraktasa!
- 34 Janiw Davidax alaxpachar makhatkänti, ukampis jupa kipkaw säna: “Diosax Mesías Tatituxar siwa: Kupixaxar qunt'asim,
- 35 uñisirinakamar kayumampi takxataykä ukapachkama” sasa.
- 36 “Ukhamasti, Israel markpach yatipxam, jumanakax ch'akkatapkta uka Jesusaruw Diosax Cristo Tatitut utt'ayi” sasa.
- 37 Uka arunak ist'asinsti, ukawjan tantachat jaqinakax chuymanakapan wali llakt'ataw uñjasipxäna. Ukat Pedrompiru, mayni apostolunakampir jiskt'asipxäna: — Jilatanaka, ¿kuns lurapxiristxa? — sasa.
- 38 Pedrosti ukxaruw jupanakar säna: — Tatitur kutikipstapxam, Jesucriston sutipar sapa mayni bautismo katuqapxam, Diosan juchanakamat pampachañapataki, ukhamat jupax Qullan Ajayu churapxätam.
- 39 Aka arsutax jumanakatakiwa, wawanakamatakiwa, jayankirinakampitakiwa; qawqhanirutix Dios Tatitusax jawskani jupanakampitakirakiwa.
- 40 Pedrosti uka arunakampi, yaqha arunakampi kunaw jupanakar parläna, iwxt'asin sarakina: — ¡Aka ñanqha jucharar jakañat jithiqtapxam! — sasa.
- 41 Ukatsti, Pedron arunakapar ist'asin jaysirinakax, bautismo katuqapxäna; ukürusti niya kimsa waranqa jaqinakaw iyawsirinakarux yapxattäna.
- 42 Jupanakasti apostolunakan yatichäwiparjamaw, maynit maynikam suman jakasipxäna, t'ant'a pachjañataki, Diosat mayisiñatak tantachasisa.
- 43 Diosax apostolunak tuqiw jach'a muspharkañanakampi, uñacht'äwinakampi luräna, ukanak uñjasinsti, jaqinakax wali muspharataw jikxatasipxäna.
- 44 Jesusar iyawsirinakax mä wawakiw jakapxäna, taqi yänakapas taqininkarakinwa.
- 45 Jupanakax uraqinakapsa, yänakapsa aljarxapxänwa, aljat qullqsti sapa maynin pist'ayasitaparjamaw lakirapxäna.
- 46 Sapüruw Tatitun utapan tantachasipxäna, utanakapansti t'ant'a pachjapxäna, taqi kusisiñampi, llamp'u chuymampiw manq'asipxarakina.
- 47 Diosar yupaychasa, taqi jaqinakamp munayasisa; Tatitusti sapüruw qhispiyasirinakamp iglesiar yapxattayäna.

Hechos 3

- 1 Mä urux Pedrompi, Juanampix Tatitun utaparuw makhatasipkäna, Diosat mayisiñ chika jayp'u tuqiru.
- 2 Tatitun utap punkunsti, mä suchu jaqiw ukankaskäna, uka jaqisti yuriwipatpach suchünwa, juparux sapüruw Hermosa satäki uka punku thiyar jaytanipxirina, Tatitun utapar mantirinakat mayjasiñapataki.
- 3 Uka suchu jaqix, Pedrompiru, Juanampir Tatitun utapar mantaskir uñjasaxa, waxt'ayasiñatakiw jupanakar achikt'asina.
- 4 Jupanakasti wal wal uka jaqir uñkatapxi, ukat Pedrox jupar saraki: — Uñkatapxita — sasa.
- 5 Uka suchu jaqisti jupanakaruw uñkati, mä kunsä katuqañatakjama.
- 6 Ukampis Pedrox jupar sänwa: — Janiw qurisa, qullqis utjkituti, ukampis kunatix utjkitu uk churäma: Nazaretankir Jesucriston sutiparuw sisma, sayt'asim, sartarakim — sasa.
- 7 Uk arsusinsti, Pedrox kupi amparat katusin juparux wayti, ukspachaw suchun kayupasa, kayu muqunakapas thurt'asirakina.
- 8 Suchu jaqisti may thuqtasin sayt'asina, ukat sarnaqañ qalltäna; ukatsti jupanakamp chikaw Tatitun utapar pachpa kayupamp thuqtas thuqtasa, Diosar jach'añchas mantawayäna.
- 9 Taqi jaqinakaw uka suchu jaqir sarnaqiri, Diosar jach'añchir uñjapxäna,
- 10 jupanakasti wal muspharapxäna, mulljasipxarakinwa, kunatix luraskatayna ukata, jupanakax suchu jaqitap uñt'apxäna, Hermosa satäki uka punkun qunt'ata mayjasiskir jaqitap layku.
- 11 K'umaraptkatayna uka suchu jaqisti Pedrompita, Juanampit janiw saraqañ munkänti. Jaqinakasti taqpachaniw wali muspharat uñjasisin, jupanakan ukar chhukthapipxäna, Salomonan Punkupa satäki ukawjaru.
- 12 Pedrosti uk uñjasaxa, jaqinakarux sänwa: “Israelit jaqinaka, ¿kunatarak jumanakasti muspharasiptasti? ¿Kunatarak nanakar wal uñkatapxista, nanakas aka jaqir ch'amanakaxamp sarnaqayapkirista, jan ukax, khuyapasipxatax laykus k'umarachapkirista ukhamsti?
- 13 Abraham, Isaac, Jacob nayra awkinakasan Diosapaw Jesús Yuqapar jach'ar apti. Uka Jesusarux jumanakaw jilirinakar katuyapxtaxa, Pilato nayraqatan jupar jan uñt'ir tukupxaraxata, jupax antutañ amtaskatayna ukapacha.
- 14 Jumanakax aski q'uma jaqin antutatäñap maykamayaxa, jaqi jiwayiriki uka jaqin antutatäñap mayipxtaxa.

- 15 Ukham jumanakax jakañ churirirux jawayapxtaxa. Ukampis Diosaw juparux jiwatanak taypit jaktayi, uksti nanakaw uñjapxta.
- 16 Jesusan sutipar iyawsatap laykuw aka jaqix ch'amañchat uñjasi, jumanakasti juparux uñjapxtawa, uñt'apxarakatawa, Jesusar iyawsatap laykux taqi jumanakan uñjkataw k'umarachat uñjasi.
- 17 “Jilatanaka, jichhax yatxtwa, jan sum amuyt'kasaw jumanakasa, jilirinakamas Jesusarux jawayapxtaxa.
- 18 Ukampis Diosax ukhamat phuqhawayi kuntix profetanakap tuqi arskatayna, Criston t'aqhisiñap wakisitapa.
- 19 Ukhamasti jan wali lurañanak apanukusin kutikipstapxam, Diosar makhatapxam juchanakam pampachañapataki,
- 20 ukhamat Tatitux jumanakar kusiskañ urunak apayanipxätam, Jesusar khithanisa, jupaw Cristoxa, qalltatpach Diosax jumanakatak ajllitayna.
- 21 Jichhasti, wakisiw Jesusan alaxpachan qhiparañapa, Diosax taqi kunanak wakichkani ukürkama, nayra pachan jakir qullan profetanakap tuqi arsuwaykän ukhamarjama.
- 22 Moisesax nayra awkinakasaruw yatiyäna: “Tatit Diosamaw, jumanak taypit nayjam mä profeta sayt'ayani. Jumanakasti kuntix sapkätam uka arunakarux iyawsapxätawa,
- 23 uka profetar jan ist'irinakasti Israel markat apanukutaw uñjasini” sasa.
- 24 “Samuel profetat qalltasin aksarux taqpach profetanakaw aka urunakat arsupxarakäna.
- 25 Diosax profetanak tuqi arsuwayki ukax jumanakatakiwa, Diosampi, jumanakan nayra awkinakamamp mä arust'äwi lurawayki ukax jumanakatakirakiwa. Diosax Abrahamaruw säna: ‘Juman wawanakam tuqiw taqi akapachankir jaqinakax aski waxt'äwinak katuqani’ sasa.
- 26 Diosax Yuqapar jiwatat jaktayasinxa, jumanakaruw nayraqat khithanipxtam, aski waxt'äwinak jumanakar churiri, ukhamat sapaqat mayni jan wali luräwinakam apanukupxañamataki.”

Hechos 4

- 1 Pedrompi, Juanampix jaqinakaruw parlasipkäna, ukham parlaskiriruw sacerdotenakax purinipxäna, Tatitun utap uñjirinakan jiliripampi, saduceonakampi.

- 2 Jupanakax wali q'apisitäpxänwa, Pedrompi, Juanampin jaqinakar akham yatichatapata: “Jesusan jiwatat jaktatapax, jiwatat jaktañax utjatap uñacht'ayistu” sasa.
- 3 Uk ist'asin jupanakar katuntapxäna; ukatsti jayp'üxatap laykuw carcelar qhipürkam jist'antapxi.
- 4 Ukampis Diosan arunakap ist'irinakat waljaniw iyawsapxäna; iyawsirinakasti chachanakkamaki jakhutax niya phisqa waranqaninwa.
- 5 Qhipürusti judionakan jilir irpirinakapampi, jilirinakampi, kamachinak yatichirinakampix Jerusalem tantacht'asipxäna.
- 6 Uka tantachasiwinkarakinwa: sacerdotenakan Anás sat jach'a jiliripa, Caifás, Juan, Alejandro, yaqha jilir sacerdotenakampi.
- 7 Ukatsti Pedrompiru, Juanampiruw irptayanipxäna, ukatsti jupanak taypir puriyanisin, jiskt'apxäna: — ¿Kuna ch'aman kankañampisa, jan ukax, khitin sutipxarus jumanakax akanak lurapxtaxa? — sasa.
- 8 Pedrosti Qullan Ajayun ch'amapamp phuqt'ataw jupanakar säna: — Marka apnaqir jilirinaka, Israelankir jilir jaqinaka,
- 9 jumanakax nanakar mä usut jaqir aski luratat jiskt'apxistaxa, kunjämat jupan k'umarachat uñjasitap yatiñataki.
- 10 Jumanakax yatipxam, Israelankir jaqinakas yatirakpan, jumanakan nayraqataman jikxataski uka k'umarachat jaqix, Nazaretankir Jesucriston sutiparuw k'umaraptat uñjasi, jumanakax juparuw ch'akkatapxtaxa, ukampis Diosaw jiwatanak taypit jupar jaktayi.
- 11 Jumanakax utachirinakjamaw mä qala jaqunukupxtaxa, uka jaqunukut qalasti thurxäsir qalaruw tukuwayi.
- 12 Janiw khiti tuqis qhispiyasiñax utjkiti, janirakiw akapachan Diosan churat yaqha sutix utjkiti, jupa tuqi qhispiyasiñasataki — sasa.
- 13 Marka apnaqir jilirinakasti, Pedrompir Juanampir jan axsaras parliir uñjasinxä, muspharapxiwa, jan kuna yatiñan jaqinakätap yatisa, ukatsti amuyapxarakinwa chiqpachapuni Jesusamp chika sarnaqiripxatapa.
- 14 Ukhamarusa, k'umaraptayat jaqix jupanak chik sayt'atäskänwa, ukat jan kuns arsurjamäpkänti.
- 15 Ukatsti uka tantachäwit Pedrompir Juanampirux anqaruw khithanukupxi, jupanakkam aruskipañataki.

- 16 Sapxänwa: — ¿Aka jaqinakarux kamachañänisa? Jerusalenan jakirinakax taqiniw uka muspharkañ lurapxatap yatipxi, jiwasanakasti janiw jan yatir tukkaraksnati.
- 17 Ukampis marka taypin jan juk'amp ukxat parlasiskañapatakisti, jupanakar axsarayañäni, akat uksar jan juk'amp khitirus Jesusan sutip aytasis parlasipkañapataki — sasa.
- 18 Ukatsti Pedrompiru, Juanampir jawsayasinsti, Jesusan sutipat jan parlapxañapataki janirak kuns yatichapxañapatakiw sapxäna.
- 19 Ukampis Pedrompi, Juanampix jupanakar sapxiwa: — Jumanak pachpay amuyt'apxam, ¿Diosan nayraqatapan jupar jaysañat sipana, jumanakar jaysañat walispaxa?
- 20 Nanakax janipuniw amukt'apkiristti kuntix uñjapka ist'apkarakta ukanakat arsuñxa — sasa.
- 21 Uka jilirinakasti axsarañ churasaw apostolunakar khithanukxapxi. Markar axsarasin janiw kunjämatsa jupanakar mutuyañ jikxatapkänti, kunatix luraskatayna ukat Diosar taqin yupaychapxatap layku.
- 22 Muspharkañ luräwi tuqi k'umarachatäkän uka jaqisti pusi tunk jila maraninwa.
- 23 Pedrompi Juanampix antutnukut uñjasisinxä, apóstol masinakapan ukaruw sarxapxäna, purisinsti taqi kuntix sacerdotenakan jilirinakapampi, jilir jaqinakampix jupanakar sapkatayna uk yatiyapxäna.
- 24 Jupanakar ist'asinsti, taqpachaniw Diosar art'asipxäna akham sasa: “Tatay, jumätaw taqi kunatix utjki ukanak lurir Diosaxa. Jumaw alaxpachsa, akapachsa, jach'a qutsa lurtaxa,
- 25 jumaw Qullan Ajay tuqi David luqtirimar aka arunak arsuwaytaxa: “¿Kunatarak markanakasti Diosar saykatasipxisti? ¿Kunatarak ñanqha amtanak amtasipkisti?
- 26 Akapach reyinakax mayacht'asipxiwa, jilir jaqinakax mä amtañaruw puripxi, Tatitumpiru, ajllit Cristompir qallkatañataki” sasa.
- 27 “Chiqpachansa, aka markan mayachasipxi Herodesampi, Poncio Pilatampi, romano jaqinakampi, Israel markampi qullan Jesús luqtirimar jiwayañataki, khitirutix nanakan reyixatak ajlliskta ukaru.
- 28 Ukham lurasaw jupanakax phuqhapxi, taqi kuntix jumax lurasinapatak nayratpach amtkatäta ukhamarjama.
- 29 Jichhasti Tatay, uñtamay nanakar axsarayatanakapa, arkirinakamarusti ch'amamay churapxita, juman arunakam jan axsaras arsupxañaxataki.

- 30 Yanapt'apxarakitaya, jach'a ch'amamampi usutanakar qullañataki, ukhamarak uñacht'äwinaksa, muspharkay luräwinaksa, qullan Jesús Yuqaman sutipar lurapxañaxataki" sasa.
- 31 Tatitur mayisiñ tukuyasinsti, tantachasipkän ukawjax khathatinwa; taqiniw Qullan Ajayumpi phuqt'at uñjasipxäna, ukatsti jan axsaraw Diosan arup yatipaxäna.
- 32 Diosar iyawsirinakax waljaninwa, jupanakasti mä chuymakipxänwa, mä amtañanikipxarakinwa. Utjir yänakapax taqininkänwa, ukanakat janiw khitis: "Nayankituwa" siskänti.
- 33 Apostolunakasti jach'a ch'amampiw Tatit Jesusan jiwatat jaktatapat qhanañchasipkakina, Diosasti aski waxt'äwinakap jupanakxar warxatanina.
- 34 Janiw jupanak taypin pist'ayasirinakax maynis utjkänti, uraqininakasa, utaninakasa, ukanak aljapxäna, uka aljat qullqsti,
- 35 apostolunakaruw churapxäna, sapaqat maynir pist'ayasitaparjam lakiñataki.
- 36 Jupanak taypin Chipre wat'ankir levita jaqiw utjäna, José sata, juparusti apostolunakax Bernabé sasaw sutichapxäna (uka sutisti "chuymachiri" sañ muni).
- 37 Uka jaqix mä uraqininwa, uraqip aljasinsti, apostolunakaruw uka qullqi churxäna.

Hechos 5

- 1 Mä chachaw utjäna Ananías sutini, jupasti Safira warmipamp chikaw mä uraqi aljäna.
- 2 Uka chachasti, warmipamp arust'asisax, aljat qullqit imaqaäna, ukat jilt'ir qullqi apostolunakar churäna.
- 3 Ukat Pedrox Ananiasar säna: — Ananías, ¿kunatarak supayasti chuymamar manti, Qullan Ajayur k'arintañamataki, uraqi aljat qullqit mä chikat imaqañamatakisti?
- 4 ¿Janit uka uraqisti jumankkänsti? Aljstaxa, ¿janit uka qullqix jumankkarakinxa? ¿Kunatarak akham lurañ amttasti? Chiqpachansa, janiw jaqinakar k'arintktati, jan ukasti Diosaruw k'arinttaxa — sasa.
- 5 Uk ist'asinsti, Ananiasax jiwataw liwitatti. Taqi uk yatirinakasti wal axsarapxäna.
- 6 Ukatsti mä qawqha waynanakaw jutapxäna, Ananiasan jiwat amayap llawuntapxi, ukatsti imantiriw apxapxi.

- 7 Ukat chika jayp'urjamaw Ananiasan warmipax puriniina, kunatix luraskatayna uk jan yatisa.
- 8 Pedrosti jupar jiskt'anwa: — Sita, ¿ukkharupunit uraq aljapxtaxa? — sasa. Warmisti sänwa: — Jisa, ukkharupuniw aljapxta — sasa.
- 9 Pedrosti saskakinwa: — ¿Kunatarak jumanakasti Tatitun Ajayupar yant'añatak ukham yatichasipxtasti? Uñtam, chachaman amayap imt'irinakax ukaxay jutasipki, jichhasti jumarurakiw apapxätam — sasa.
- 10 Ukspachaw Safira warmix Pedron kayup thiyar jiwat liwitatti. Waynanakasti mantanisinxa, warmirux jiwat jikxatapxi, ukatsti chachap jak'ar imantiriw apxapxi.
- 11 Iglesiaskir jaqinakampi, ukanak ist'irinakampisti, walpun axsarapxäna.
- 12 Diosax apostolunak tuqiw jaqinak taypin walja unañchäwinakampi, muspharkay luräwinakamp luraskakina. Iyawsirinakax Salomonan Punkupa satäki ukawjan sapüruw taqpachan tantachasipxäna.
- 13 Yaqhanakax janiw jupanakamp chikachasiñ munapkänti, ukampis markax jupanakar wal munasina.
- 14 Tatitun iyawsirinakasti juk'ampiw yapxattäna, chachanakatsa, warminakatsa.
- 15 Jaqinakax thakhinakaruw usutanak ikiñanakar kallnuqapxäna, Pedron uka chiqa sarakipas ch'iwiwipampikis jupanakat maynir ch'iwxatayañataki.
- 16 Walja jaqinakaw jak'ankir markanakat Jerusalenar jutapxäna, usutanakaru, ñanqha ajayump luqhiptayatanakar apanipxarakina; ukanakasti taqiniw k'umarachat uñjasipxäna.
- 17 Uk uñjasinsti, sacerdotenakan jach'a jiliripampi, jupamp chikapkän uka saduceo tamankirinakampix, wal uñsisipxäna,
- 18 jupanakasti apostolunakarux katuntayasin carcelaruw jist'antayapxäna.
- 19 Ukampis Tatitun mä angelapaw arumax cárcel punku jist'arasin jupanakar irpsuwayxäna, jupanakar sarakinwa:
- 20 “Tatitun utapar sarapxam, ukatsti taqi jaqinakar aka machaq suma jakäwit yatiyanipxam” sasa.
- 21 Jupanakasti ist'apkatayna ukhamarjamaw, qhipürux willjtat Tatitun utapar mantapxäna, ukatsti yatichañ qalltapxarakina. Ukchañkamasti, sacerdotenakan jach'a jiliripampi, jupampipkän ukanakampix, taqpach israelita jilir jaqinakaruw Jach'a Tantachäwir jawsthapixi, ukatsti apostolunakar carcelat irpsuyiriw khithapxaraki.

- 22 Soldadonakasti carcelar purisinxä, janiw jupanakar ukan jikxatapkänti. Ukspachaw jilirinakar yatixañatak kuttawayxapxäna.
- 23 Purisinsti, sapxänwa: — Nanakax cárcel punku wali suma jist'antat jikxatapxta, soldadonakarusti punkunak sum uñjaskiri jikxatapxarakta; ukampis punku jist'araphta ukkhasti, janiw khitirus ukan jikxatapkänti — sasa.
- 24 Uk ist'asinsti, sacerdotenakan jach'a jiliripampi, Tatitun utap uñjirinakan jiliripampi, jiliri sacerdotenakampix, janiw akch'sa kunatix luraskatayna ukxat amuyt'irjamäpkänti, jupanak puraw jiskt'asipxäna: “¿Kunarak uka jaqinakar kamachpachasti?” sasa.
- 25 Ukapachaw mayni chachax purinisin jupanakar säna: — Carcelar jist'antayaphta uka chachanakax, Tatitun utapan markachirinakarux yatichasipki — sasa.
- 26 Ukat uñjir soldadonakan jiliripax, yanapirinakapamp chik sari apostolunak irptaniñataki; jan kun kamacht'asaw sumatak irpanipxäna, jaqinakar axsarasa, qalamp jan k'upjayasiñataki.
- 27 Puriyasinsti, jach'a jilirinak nayraqataruw sayt'ayapxi, ukatsti sacerdotenakan jach'a jiliripax jupanakar siwa:
- 28 — Nanakax qhan jumanakarux sapxäma, uka Jesusxat janipun yatichapxamataki. Jichhasti, ¿kunarak lurapxtasti? Jumanakax Jerusalén markpacharuw uka yatichäwinakamamp phuqhantayapxtaxa, ukhamarus nanakarukiw uka jaqin jiwatapat juchañchañ munapxistaxa — sasa.
- 29 Pedrompi, maynir apostolunakampisti ukxaruw arsupxäna: — Nanakax Diosaruw nayraqat ist'apxta, jaqinakar ist'añat sipana.
- 30 Jumanakaw Jesusarux mä cruzar ch'akkatas jiwayapxtaxa, ukampis nayra awkinakasan Diosapaw jiwatat Jesusar jaktayi.
- 31 Diosaw jach'ar apti, reyi qunuñapan kupixaparuw qunt'ayasi, jach'a munañan Jilir Qhispiyirirak tukuyi, Israel markan Diosar kutikipstañapataki, juchanakapat pampachäwi katuqañapatakiraki.
- 32 Taqi akanak nanakaw yatipxta, uñjapxarakta, Qullan Ajayusti qhanañcharakiwa, Diosaw uka Qullan Ajay churi jupar jaysirinakaru — sasa.
- 33 Uk ist'asinsti, jilirinakax walpun q'apisipxäna, apostolunakar jiwayañ munapxarakina.
- 34 Ukampis uka jilirinak taypin mä fariseo chachaw utjäna, Gamaliel sutini, jupax kamachinak yatichirínwa, markachirinakan wali yäqatarakínwa, jupasti sayt'asisin apostolunakar anqaruw mä juk'a pachatak irpsuyäna.

- 35 Ukat maynir jilirinakar säna: — Israelitanaka, wal amuyt'asipxam, kuntix aka jaqinakamp lurapkät ukxata.
- 36 Amtasipxam, mä kutix Teudas sat mä chachaw uñstäna jach'a munañan jaqikaspa ukhama, juparusti mä pusi patak jaqinakjamaw arkapxäna. Ukampis uka jaqirux jiwayapxänwa, jiwxatapatsti arkirinakapax aywinukxapxänwa, ukat janiw mayampis uka jaqit parlaskxänti.
- 37 Uka qhipatsti, Israelankirinakar jakthapiwi urunakanxa, Galileankir Judas satarakiw sartäna, juparusti waljaniw arkapxäna; ukampis juparux jiwayapxarakikänwa, arkirinakapasti aywinukxapxänwa.
- 38 Jichhasti nayax ixwt'apxsmawa, uka jaqinakar antutapxam, jan kuns kamachapxamti. Aka luräwinakatix jupanakan amtatapakichixa, ina ch'usaruw tukusiskani.
- 39 Ukampis Diosan amtatapächi ukasti, janiw jumanakax atipapkasmati. Amuyt'asipxam, ukatarak Diosatak sayt'asisipkasma — sasa. Uka jilirinakasti uka arunakar jaysapxiwa.
- 40 Ukatsti apostolunakar jawsayanisin jawq'japxi, ukatsti jan juk'amp Jesusan sutipar parlasipkañapatakiw axsarayapxi, ukat antutnukxapxaraki.
- 41 Ukatsti apostolunakax jilirinakan nayraqatapat wali kusionaw mistuwayxapxäna, Diosan jupanakar Jesusan sutip layku t'aqhisiñatak ajllitapata.
- 42 Jupanakasti sapüruw Tatitun utapansa, utanakansa, Cristo Tatitut yatichapxäna, yatiyapxarakina.

Hechos 6

- 1 Uka urunakansti, iyawsirinakax waljaniw yapxattäna, ukatsti griego arut parlirinakax, hebreo arut parlirinakatakiw arusipxäna, jupanak taypin utjir ijma warminakar sapür manq'a laküwin, jan suma yäqatätap layku.
- 2 Ukatsti tunka payan apostolunakax taqpach iyawsirinakar jawsthapisaw jupanakar sapxäna: — Nanakatakix janiw walikiti Diosan arunakap parlañ apanukusin manq'a lakiskañaxa.
- 3 Ukhamasti jilatanaka, jumanak taypit paqallq chachanak ajllipxam. Uka chachanakasti sarnaqäwinakapan aski chachanakañapawa, Qullan Ajayump phuqt'ata, suma amuyt'irinakaraki, jupanakaruw uka lurañanak churañäni.
- 4 Nanakasti Tatitut mayisiñaruw katuyasipxä, ukhamarak jupan arunakap yatichañaru — sasa.
- 5 Jupanakasti uka arsutarux iyawakipxänwa, ukatsti Estebanaruw ajllipxäna, jupax iyawsañampi, Qullan Ajayump phuqt'at jaqinwa, ukatsti Feliperu, Prócoro

sat chacharu, Nicanor, Timón, Pármenas, Antioquiankir Nicolás jilatampiru. Uka Nicolás jilatax nayraw judionakan iyawsäwipar kutikipstatayna.

⁶ Uka qhipatsti apostolunakan nayraqataparuw ajllit chachanakar irpkatapxäna. Ukat apostolunakax amparanakap jupanakar luqxatasin Tatitut mayipxäna.

⁷ Diosan arunakapax taqi tuqin yatiyasina, iyawsirinakasti waljanipuniw Jerusalenan yapxattäna; judío sacerdotenakamppachaw Tatitur iyawsapxarakina.

⁸ Esteban chachax Diosan ch'amapampi, aski waxt'äwipamp phuqt'atäsinxa, muspharkay luräwinakampi, unañchäwinakamp jaqinak taypin luräna.

⁹ Ukapachasti Cirene markankir yaqhip judío jaqinakax Estebanampiw jiskhintasipxäna, Alejandría markankir yaqha judío jaqinakamp chika, uka jaqinakasti “Antutat Jaqinaka” sat Sinagogankiripxänwa. Estebanampix Cilicia uraqit jutirinakasa, Asia suyut jutirinakas jiskhintasipxarakinwa.

¹⁰ Ukampis jupanakat janiw maynis Estebanar atipañatak ch'amanikänti, Estebanax Qullan Ajayun ch'amapampix wali yatiñ kankañampiw parläna.

¹¹ Ukat uka judío jaqinakax mä qawqhanir qullqi chilltapxäna, jupanakan sapxañapataki: “Nanakax Estebanarux Moisesatak ñanqha arunak parlir ist'apxta, Diosatakis jan wal parlir ist'apxta” sasa.

¹² Ukhamat markachirinakar wiytapxi, jilir jaqinakampiru, kamachinak yatichirinakampiru; ukat Estebanar katuntapxi, ukatsti jilirinakan Jach'a Tantachäwiparuw irpapxaraki.

¹³ Ukhamarus k'ari qhanañchirinak thaqhaxpi, ukanakasti sapxänwa: — Aka jaqix qullan utar ñaqhachañataki, kamachir ñanqhachañatakiw parlaski.

¹⁴ Ukxarusti Nazaretankir Jesusat akham parlir ist'apxta: Jupax Tatitun utap t'unjani, ukatsti Moisesan jaytat saranaksa mayjt'ayarakiniwa — sasa.

¹⁵ Ukapachax marka apnaqirinakampi, taqi khitinakatix ukan qunt'atäsipkän ukanakasti, Estebanan ajanup uñkatasax, mä angelan ajanupäkaspas ukham uñkatapxäna.

Hechos 7

¹ Ukatsti sacerdotenakan jiliripax Estebanaruw jiskt'äna: — ¿Taqi ukanakax ukhamapuniskiti? — sasa.

² Estebanasti sänwa: — “Israelit jilatanaka, marka apnaqir jilirinaka, ist'apxita: Jach'a ch'amani Diosasaw Abraham nayra awkisarux Mesopotamia uraqin uñstäna, Harán uksar jakir janir sarkipana,

- 3 juparusti sänwa: 'Uraqimsa, utamankirinakamsa apanukuwayxam, ukatsti nayax uñacht'aykäma uka uraqir sarxam' sasa.
- 4 Abrahamasti Caldea uraqit mistuwayäna, ukatsti Harán chiqar jakiriw sarxäna. Awkip jiwxiapansti, Diosax aka uraqiruw Abrahamar irpanxarakina, kawkintix jumanakax jichha jakaphta uka uraqiru.
- 5 Ukampis janiw kuna katuqäwsa aka uraqin churkänti, janirakiw mä jisk'a uraqsa churkänti. Ukampisa, Diosax uraq churañatakiw Abrahamar arsuwayäna, jupa jiwatat aka uraqix wawanakapankañapataki. Ukürunakansti Abrahamax janiraw wawanikänti.
- 6 Diosax Abrahamar sarakinwa: "Wawanakaman wawanakapax jaya jaqinakjamaw yaqha markan jakapxani. Ukansti jupanakax uywat jaqixaniwa, pusi patak maraw jupanakar t'aqhisiyapxarakini.
- 7 Ukampis nayaw kawkir markatix jupanakar t'aqhisiykani uka markarux juchañchaskä, jupanakasti uka markat mistunxapxaniwa, ukatsti aka chiqan nayar yupaychapxitani" sasa.
- 8 Diosax uka arsutampiw mä arust'äwi Abrahamamp luräna. Ukatsti ukurut uksaru, taqi israelit chachanakax circuncisión katuqapxañapataki, uka arust'äwit amtasiñataki. Ukat Abrahamax Isaac wawapan kimsaqallqu uru yuritap qhipat circuncisión katuqayäna. Isaacasti uka kipkarak Jacob wawapar uka luräwi katuqayäna. Jacobusti tunka payan wawanakaparux circuncisión katuqayarakinwa, jupanakax Israelan tunka payan ayllupankir awkinakapanwa.
- 9 "Jacobun wawanakapax jiwasan nayra awkinakasawa. Jupanakax José jilaparux uñisipxänwa, ukat jupar aljantawayapxäna Egipto markar irpasxapxañapataki, ukampis Diosax Joseampiskänwa,
- 10 taqi t'aqhisiñat juparux imäna, ukatsti amuyt'a kankañ churäna, Egiptonkir faraón reyin nayraqatapan aski jaqit uñt'ayarakina, uka reyisti Josearux Egipto marka apnaqirit utt'ayäna, jupan reyi utap apnaqirit utt'ayarakina.
- 11 "Ukapachasti mach'aw utjäna, taqpach Egipto uraqimpina, Canaán uraqimpina, jaqinakax wali llakitaw uñjasina. Nayra awkinakasasti janiw kuna manq'añsa jikxatapkänti.
- 12 Jacob awkisax Egipton trigo utjatap yatisinxä, wawanakaparuw khithäna, jiwasan nayra awkinakasaru. Jupanakasti jan uñjkasaw Egipto markar sarapxäna.
- 13 Qhipa kuti sarapkän ukkhaw Joseax jilanakapamp uñt'ayaxäna, Egiptonkir reyis yatxarakinwa Josean kawki markankiritäpsa.
- 14 Uka qhipatsti Joseax Jacob awkiparux jak'aparuw jawsayaxäna, utapankirinakampacharu, jupanakasti paqallq tunka phisqani jaqinakänwa.

- 15 Ukhamat Jacobux Egipto markar jakir sarxäna; uka uraqin jupax jiwaxarakäna, nayra awkinakasas uka uraqin jiwaxapxarakäna.
- 16 Jacobun ch'akhanakapasti jaya maranak qhipat Siquem sat uraqir apataxänwa, Abrahamax Hamor sat jaqin wawanakapat alkatayna, uka amay imäwiruw imt'xapxarakäna.
- 17 “Diosax Abrahamar juramentompi arskatayna uka phuqhasiña urux jak'achasisinkänwa, Israel markax Egipto markan mirantatayna, waljaniptarakitayna.
- 18 Ukapachasti Egipto markan yaqha reyiw utt'asxäna, jupasti janiw Josearux uñt'kataynati.
- 19 Uka reyisti markasarux wal sallqjäna, nayra awkinakasarusti wal t'aqhisiyarakäna; asu wawanakapar apanukuyasa, ukhamat jiwaxapxapataki.
- 20 Uka urunakan Moisesax yurina, uka wawax Diosan nayraqatapan wali suma wawänwa. Awkipampi, taykapampix kimsa phaxsiw utapan imantat juparux uywapxäna.
- 21 Ukatsti wawarux apanukupxänwa, ukampis Egiptonkir reyin phuchhapaw uka wawa aptasina, wawarusti wawapäkaspas ukham uywasina.
- 22 Moisesasti egipcionakan suma yatiñanakap katuqäna, jupasti arsüwip tuqi, luräwip tuqix wali aytat jaqiruw tukuwayäna.
- 23 “Moisesax pusi tunka maranixän ukapachaw, israelit masinakapar tump'tir sarañatak amtasina.
- 24 Sarasinsti Moisesax Egiptonkir mä jaqiruw uñjäna, israelit masipar jawq'jaskiri, Moisesasti jupat arxatasisin uka egipcio jaqirux jwayäna.
- 25 Jupax israelita jilanakapan amuyasipxap munäna, Diosax jupanakar jupa tuqi t'aqhisinat antutnukkani uka; ukampis jupanakax janiw uk amuyasipkänti.
- 26 Qhipürusti, Moisesax pani israelit jaqinakaruw nuwasiskir uñjäna, jupanakar sumankthapiyap munasaw jupanakar säna: “Jumanakax jila puräpxtawa, ¿kunatarak jumanakpur nuwasipxtasti?” sasa.
- 27 Ukat marka masipar nuwkän uka jaqix, Moisesar nukt'asin säna: “Juman kuna lurañamas utji, ¿khitis jumar jilirita, jan ukax nanakar taripirit uchtamxa?
- 28 ¿Kamisatix masürux egipcio jaqir jwaykta, ukhamarakti nayar jwayap munista?” sasa.
- 29 Uk ist'asinsti, Moisesax jaltxänwa, ukatsti Madián sat uraqiruw sarxäna. Ukansti yaqha markankir jaqjamaw jakäna, pä wawanirakinwa.

- 30 “Ukat pusi tunka mara qhipatsti, Sinaí qullu jak'a wasaran sarnaqaskäna. Ukansti mä angelaw juparux uñsti, nina aqaskir ch'aphi taypina.
- 31 Moisesasti uk uñjasin musphataw uñjasina; juk'amp sum uñjañatak jak'achaskasinsti, Tatitun arup jach'at arsur ist'äna:
- 32 ‘Nayax nayra awkinakaman Diosapätwa. Abraham, Isaac, Jacob awkinakaman Diosapa’ sasa. Moisesasti axsarañat khathatäna, janiw uñtañsa munkänti.
- 33 Tatitusti juparux sänwa: ‘Wiskhum apsusim, takt'ktas uka uraqix qullanawa.
- 34 Nayax qhanpach uñjta wawanakaxar Egipton t'aqhisipxatapa. Jupanakan jachatanakap ist'arakta, ukat nayax jupanakar qhispiyir saraqanta. Ukhamasti, wakichasimaya, jumarux Egipto markaruw khithäma’ sasa.
- 35 “Diosax uka Moisesaruw jilirita, qhispiyirit khithäna, israelitanakax jan yäqañ munapkchän ukasa: ‘¿Khitirak jumar jilirita, jan ukax nanakar taripirit uchtamsti?’ sasa. Diosax mä ángel tuqiw ch'aphi ali taypin jupar uñstäna.
- 36 Moisesaw nayra awkinakasarux Egipto uraqit irpsunäna, muspharkay luräwinaka, unañchäwinak uka uraqin lurasina, ukhamarak Mar Rojo qutana, wasarana, pusi tunk mara sarnaqäwina.
- 37 Uka Moisesarakiw israelitanakar säna: ‘Diosamaw, jumanak taypit nayjam mä profeta sayt'ayani, juparuw ist'apxäta’ sasa.
- 38 Israel markax wasaran tantachaskän ukapachasti, Moisesaw ukankaskäna, Sinaí qullun Diosan angelapamp parläna. Jupaw jakañ arunak katuqäna, jiwasanakar yatiyañataki.
- 39 “Ukampis nayra awkinakasax janiw juparux jaysañ munapkänti, jan ist'iriw tukupxäna, chuymanakapan Egiptor kutt'xañak munxapxäna.
- 40 Mä urusti, israelitanakax Aaronaruw sapxäna: ‘Diosanak lurarapixita, nanakar irpañapataki, Egipto markat irpsunipkitu uka Moisesarux ¡kunax kamachxchi!’ sasa.
- 41 Ukat jupanakax mä dios lurapxäna, vaca qallur uñtata, ukatsti uywanak jiwayapxäna uka diosar wilañcha luqtañataki. Ukatsti jach'a phunchhäwi lurapxäna amparapamp lursusipkatayna uka diosar jach'añchasa.
- 42 Ukham lurapxatapat Diosax jupanakat jithiqtxäna, jupanakarusti alaxpach warawaranakar yupaychañapatakiw katuyäna, kamisatix profetanakan qillqatapan yatiyaski ukarjama: “Israelit jaqinaka, ¿pusi tunka mara wasarankkasina, wilañchanakampi, waxt'äwinakamp luqtapxistati?
- 43 Janiwa, ukatsipan jumanakax Moloc sat diosan yupaychañ utapxay kallachinakamar apapxstaxa, Refán diosan warawarap apapxaraktaxa, yupaychañatak amparanakamamp lursusipkta uka diosana. Ukatpi jichhax

nayax jumanakarux markamat apsusina, Babiloniat juk'amp khurir ananukupxämaxa" sasa.

44 "Nayra awkinakasanxa, wasaran arust'äwi carpax utjäna, ukasti kunjämtix Diosax Moisesar siskatayna ukhamarjam luratänwa, uñkatayna ukhamarjam luratarakänwa.

45 Nayra awkinakasax mä tutikaspas ukham uka arust'äwi arca katuqapxäna. Josué chachamp chika jutirinakaw uka arust'äwi arca apanipxäna, yaqha markankir jaqinakan uraqinakup katuntapkün ukapacha, uka uraqinkir jaqinakarusti Diosax ananukünwa, israelit jaqinakar uka uraqinakup churañataki. Arust'äwi lurat arcasti David reyin urunakapkamaw ukankäna.

46 David reyix Diosan nayraqatapan aski jaqit uñt'ayasina. Jupax Jacobun Diosapan utjasiñapatak mä uta lurañ munäna.

47 Ukampis Salomón yuqapaw Diosan utap lurawayi.

48 Ukhamäkipansa, alaxpachankir Diosax janiw jaqinakan amparanakapamp lurat utanakan jakaskiti, ukham mä profeta tuqi säna:

49 "Alaxpachax reyi qunuñaxawa, akapachasti kayunakaxan takt'asiñapawa. ¿Kuna utarak utacharapipxitätasti?, siw Tatituxa; ¿kawkharakän samart'añaxasti?

50 ¿Janit taqi ukanakax amparaxampi luratäkixa?" sasa.

51 Estebanasti parlañ janir tukuykasax, saskakänwa: "Jumanakax qala chuymani, jan ist'asir jaqinakäpaxapuntawa. Jumanakax Qullan Ajayutakix sayt'asipxapuntawa. Kunjamäkäntix nayra awkinakamax ukhamäpxaraktawa.

52 ¿Profetanakat kawkirirusa, nayra awkinakamax jan t'aqhisiyapkänxa? Jupanakax mayni aski jaqin jutañapat yatiyirinakarux jwayapxänwa. Uka aski jaqin jutxipansti, jumanakax jupar katuntayasin jwayapxaraktawa.

53 Jumanakax angelanak tuqi Diosan kamachi arup katuqkasas janiw uka kamachirux phuqhaptati" sasa.

54 Uka arunak ist'asinti, Jach'a Tantachäwinkir jilirinakax Estebanatak walpun q'apisipxäna, laka ch'akhanakapsa t'urusipxarakänwa.

55 Ukampis Estebanax Qullan Ajayump phuqt'atäsin alaxpachar uñtäna, Diosan qhapaq kankañap uñjäna, Jesusarusti Diosan kupixapan sayt'atäskir uñjarakina.

56 Ukat jupax säna: ¡Uñtapxam! Alaxpach jist'arat uñjaskta, jaqin Yuqaparusti Diosan kupixapankaskir uñjarakta, sasa.

57 Ukampis jupanakax jinchunakap llupantasipxäna, ukatsti jach'at art'asin mayak Estebanarux katuntapxäna.

58 Ukatsti markat anqäxar qatatsusin qalampiw k'upjapxäna; k'arisis jupar irkatapkatayna uka jaqinakasti, isinakap thatsusisin mä waynaruw katuyapxäna, uka waynasti Saulo sutinänwa.

59 Qalamp k'upjapkän ukkhasti, Estebanax Tatitut mayisina: "Tatit Jesús, ¡ajayux katuqt'asxita!" sasa.

60 Killt'asisinsti, jach'at art'äna: "¡Tatay, aka jucha luratat jan jupanakar juchañchamti!" sasa. Ukham arsusin jupax jiwawayxäna.

Hechos 8

1 Saulosti ukan jikxatasina, Estebanar jipayir sum uñjaskäna, ukax jupatakix walikinwa. Uka urutpach Jerusalemankir iglesiaw wali uñisitaw uñjasina. Taqiniw Judea tuqinakar, Samaria tuqinakar aywitatawayxapxäna. Apostolunakakiw Jerusalemankir qhiparxapxäna.

2 Estebanarusti Dios chuyma jaqinakaw imt'xapxäna, jupat wal jachapxarakina.

3 Saulosti ukapachax iyawsirinakar wali t'aqhisiyasaw arknaqäna, utat uta thaqhasa. Utanakar mantasinsti, chachanakarus, warminakarus qatatsusin carcelaruw jist'antayäna.

4 Ukampis Jerusalemankir ananukutäpkän uka iyawsirinakax, taqi tuqiruw sarapxäna, Diosan suma yatiyäwi arunakap yatiyasa.

5 Felipe Samaria markaruw saräna, uka markankirinakarusti Cristot yatiyäna.

6 Jaqinakasti tantachasipxänwa, taqpachaniw Felipe arunakap suma amuyump isch'ukipxäna, muspharkay luratanakapsa uñjapxarakina.

7 Ñanqha ajayun mantat jaqinakasti waljaniw k'umaraptayat uñjasipxäna. Uka ñanqha ajayunakasti wararisisaw jupanakat mistxapxarakina; suchu jaqinakampi, wixchu jaqinakampix waljaniw k'umaraptayat uñjasipxäna.

8 Ukanak uñjasin taqiniw uka markan wal kuisipxäna.

9 Ukampis mä jaqiw uka markan utjäna Simón sutini, jupasti nayra pachax wali layqätaynawa. Samariankir jaqinakarux k'arintataynawa, wali aytat jaqikasas ukham uñjayasisa.

10 Taqiniw juparux wali suma ist'apxäna, jisk'at jach'a jaqikama, sapxarakinwa: "Aka jaqix 'Diosan jach'a ch'amapa', sapki ukawa" sasa.

11 Jaqinakax juparuw jaysapxäna, layqasiñapampiw jupanakarux walja maranak sallqjatayna.

12 Ukampis Felipe Diosan markapat parlkäna, Jesucriston sutipat qhanañchkarakin ukapachaxa, jupanakax uka arunakar ist'asin iyawsapxänwa, ukatsti chachanakasa, warminakasa, bautismo katuqapxäna.

- 13 Uka Simón chachas iyawsasin bautismo katuqarakinwa, ukatsti Felipempi chikaw jupax sarnaqxäna, muspharkañ luräwinakampi, unañchäwinakamp uñjatap layku.
- 14 Jerusalenan qhiparir apostolunakasti, Samaria markan Diosan arunakap katuqapxatap yatisinxa, Pedrompir Juanampiruw uka markar khithapxäna.
- 15 Samaria markar purisinsti, jupanakax Diosar iyawsir jaqinakan Qullan Ajayu katuqapxañapatakiw Tatitur mayipxäna.
- 16 Qullan Ajayux janiraw jupanakat khixarus jutkataynati; jupanakax Tatit Jesusan sutiparukiw bautismo katuqapxatayna.
- 17 Pedrompi Juanampisti amparanakap jupanakxar luqxatapxäna, ukhamat jupanakax Qullan Ajayu katuqapxäna.
- 18 Simonasti, apostolunakar amparanakapamp luqxatas Qullan Ajayu katuqayatap uñjasinxa, qullqi churañ munäna, akham sasa:
- 19 — Nayarux uka ch'am churapxarakita, ukhamat nayax Qullan Ajayu katuqayaraki, khitirutix amparanakamp luqxatkä ukaru — sasa.
- 20 Pedrosti juparux sänwa: — Qullqimax jumamp chik tukuspan. Diosan churäwipax, janiw qullqimp alasiñäkiti.
- 21 Janiw juman katuqañamax wakt'ktamti, chuymamax Dios nayraqatan janiw chiqäkiti.
- 22 Uka ñanqha amtäwim apanukum, Diosar achikt'asirakim, chuymaman jan wali lup'itamat pampachañapataki.
- 23 Jumax chuymaman jucha lurañamp phuqhantatätawa, ñanqha luräwinakamp ñach'antatarakitäwa — sasa.
- 24 Simonasti ukxarux sänwa: — Jumanakax Tatituruy mayirapipxita, kuntix sapkista ukanakan nayxar jan jutañapataki — sasa.
- 25 Apostolunakasti Diosan arunakapat qhanañchasina, yatiasinxa, Samariankir yaqha jisk'a markanakan qhispiyasiñ suma arunak yatiyapxäna, ukatsti Jerusalenaruw kuttxapxäna.
- 26 Uka qhipatsti, Diosan angelapaw Feliper säna: “Wasaranjam sarañatak wakichasim, aynach tuqiruw saräta, Jerusalenat Gaza markar saraqkis uka thakhinjama” sasa.
- 27 Felipesti iyawsasaw saräna. Uka thakhi sarkasinste, Etiopía markankir mä jaqimpiw jikisina. Uka jaqix aytat jaqinwa, Etiopía markankir Candace sat reinan qullqi katuripänwa. Uka jaqisti Diosar yupaychiriw Jerusalenarux saratayna.

- 28 Jupasti carropan qunt'ataw markapar kuttaskäna, Isaías profetan qillqatap ullarasa.
- 29 Qullan Ajayusti Feliperux sänwa: “Uka carror jak'achasim, ukamp chik saram” sasa.
- 30 Felipesti mäkiw carror jak'achasina, Isaías profetan qillqatap ullaraskir ist'asin uka etiope jaqiruw jiskt'äna: — ¿Ullarkta uka qillqat amuytati? — sasa.
- 31 Uka etiope jaqisti sarakinwa: — ¿Kamisarak amuyästi, janitix khitis qhanañchkitaspa ukasti? — sasa. Ukat uka jaqix Feliper achikt'asina carror makhatañapataki, jupa jak'an qunt'asiñapataki.
- 32 Qillqatan ullarkän ukasti akänwa: “Jiwayañatak apat ovejar uñtatänwa; t'awra yawirinakan nayraqatapan jan wararir ovejar uñtataw jan kuns arskänti, janirakiw jupax lakapsa jist'arkänti.
- 33 Juparux jisk'achapxänwa, janiw chiqapar uñjapkänti; wawanakapat ¿khitirak parlaspa? Jakañapax aka uraqit apaqatänwa.” 34 Etiope aytat jaqisti Feliperuw jiskt'äna: — Sitaya, ¿profetasti khitararak uk parlisti, jupa pachpatti, jan ukax yaqhatcha? — sasa.
- 35 Felipesti ukapachaw Tatit Jesusan suma yatiyäwipat yatiyän qalltäna, kuntix uka etiope jaqix ullarkän uka arunak qhanañchasa.
- 36 Thakhinsti, uma chiqäwja sarkasaw uka etiope jaqix säna: — Akaxay umaxa; ¿kunarak bautismo katuqañaxatak jark'itaspasti? — sasa.
- 37 Felipex jupar sarakinwa: — Taqi chuyma iyawsasma ukaxa, bautismo katuqasmawa — sasa. Uka jaqisti sarakinwa: — Nayax iyawstwa, Jesucristox Diosan Yuqapawa — sasa.
- 38 Ukatsti ukspachaw jupax carro sayt'ayäna; ukatsti panpachaniw umar mantapxäna, ukat Felipex uka etiope jaqir bautismo katuqayäna.
- 39 Umat mistxapxän ukapachasti, Tatitun Ajayupaw Feliperux aptawayxäna, uka aytat jaqisti janiw mayampsa Feliperux uñjkxänti; ukampis jupax k'uchikiw thakhinjam saraskakina.
- 40 Felipesti Azoto sat markan jikxatasxäna. Ukatsti markat marka saräna, qhispiyasiñ suma arunak yatiyasa, Cesarea markar puriñkama.

Hechos 9

- 1 Ukchañkamasti Saulox, Tatitur iyawsirinakar jiwarayañ amtäna. Ukat jupax jilir sacerdoten ukar saräna,

- ² mä qillqat mayiri, Damasco markankir sinagoganakar sarañataki, Cristor arkir jaqinakar thaqhiri, ukatsti, warminaksa, chachanaksa katuntasin Jerusalenar apaniñataki.
- ³ Ukampis thakhi sarkasinxa, niya Damasco jak'ar purkasinsti, akatjamat mä jach'a qhanax jupar qhant'äna. Uka qhanasti alaxpachat jutäna.
- ⁴ Ukspachaw Saulox uraqir jaquqtäna, ukatsti mä aru jupar saskir ist'arakina: “Saulo, Saulo, ¿kunatsa arknaqista?” sasa.
- ⁵ Saulosti ukxaruw sarakina: “Tatay, ¿khitirakitasti?” sasa. Uka arusti sanirakinwa: “Nayax Jesusätwa, khitirutix jumax arknaqkta, ukätwa; juma pachpaw chhuxriñchjastaxa, kunjämtix mä vacax mä ari puntan hierror mat'aqt'asax jupa pachpa chhuxriñchjasixa ukhama” sasa.
- ⁶ Saulosti ukapachax axsarañat wali khathatisaw juparux säna: — Tatay, ¿kuna lurañaxarak muntasti? — sasa. Tatitusti juparux sänwa: — Sartam, ukatsti markar mantam, ukan kunatix lurañamäki uk yatisita” sasa.
- ⁷ Saulompi chik sarir jaqinakasti wali mulljataw jikxatasipxäna, uka aru ist'apxataynawa, ukampis janiw khitirus uñjapkataynati.
- ⁸ Saulosti uraqit sarthapisin uñatatasi, nayranakapasti janiw kuns uñjkänti. Ukat juparux amparapat katthapisin Damasco markar irpxapxäna.
- ⁹ Uka markansti Saulox kimsüruw jan kuns uñjkänti, janirakiw manq'känsa, umkänsa.
- ¹⁰ Uka Damasco markansti, Tatitur iyawsir mä jaqiw utjäna, Ananías sutini. Uka jaqiruw Tatitux unañchäwin uñstasin jupar säna: “¡Ananías!” sasa. Jupasti sänwa: “Tatay, akankasktwa” sasa.
- ¹¹ Tatitusti juparux sarakinwa: “Jank'ak sartasim, ukatsti Chiqapa sat thakhir saram, ukatsti Judasan utapan jiskt'asita Tarso markankir mä jaqita. Uka jaqix Saulo sutiniwa, ukan jupax Tatitur mayisiki.
- ¹² Nayaw unañchäwin jupar uñjayta, Ananías sat mä chachar amparapamp jupxar luqxatiri, nayranakapan wasitat uñjxañapataki” sasa.
- ¹³ Ukham ist'asinsti, Ananiasax sänwa: “Tatay, waljaniruw nayax uka jaqit parlir ist'ta, qawqha jan walinaktix juman arkirinakamarux Jerusalenan lurki ukanakata.
- ¹⁴ Jichhasti aka markaruw puriniraki, jilir sacerdoten arsut qillqatapampi, ukhamat juman sutim aytasirinakar katurañataki” sasa.
- ¹⁵ Tatitusti Ananiasarux sänwa: “Saraskakim, nayaw uka jaqirux ajllista yaqha markankir jaqinakar, reyinakar, israelit jaqinakampir nayat arsuñapataki.

- 16 Nayaw juparux uñachayä kunanaktix sutix layku t'aqhisiñap wakiskani uka” sasa.
- 17 Ananiasasti ukspachaw saräna, Saulox jikxataskän uka utaru. Mantasinsti, amparap jupxar luqxatäna, ukat sarakinwa: — Saulo jilata, thaxhin uñstktam uka Tatit Jesusaw khithanitu, juman wasitat uñjxañamataki, Qullan Ajayu katuqañamatakiraki — sasa.
- 18 Ukspachaw Saulon nayranakapat chawlla k'ilinakjam willirtxäna, ukat jupax wasitat uñjxäna. Sartasinsti, bautismo katuqarakina.
- 19 Manq'asxasinsti, ch'am katxatäna, ukatsti Damasco markan jakir iyawsirinakampiw mä qawqha urunak qamarawayäna.
- 20 Ukatsti Saulox sinagoganakan Cristot yatiyañ qalltäna: “Jesusax Diosan Yuqapawa” sasa.
- 21 Jupar ist'irinakasti taqiniw muspharasipxäna, sapxarakinwa: — ¿Janit akasti Jesusan sutip aytasirinakar Jerusalenan arknaqir jaqikisti? ¿Janit jupasti jupanakar katuntat apasin jilir sacerdotenakar katuyañatak jutki uka jaqikisti? — sasa.
- 22 Ukampis Saulox juk'amp ch'amampiw Jesusan Diosan Yuqapätap qhanañchäna, Damasco markan jakir judionakar mayjt'asiyasa.
- 23 Walja urunak qhipatsti, judionakax Saulor jiwayañatakiw arust'apxäna.
- 24 Ukampis Saulox uka judionakan amtäwinakap yatisitayna. Uka judionakasti uruy arumaw markar mantañ punkunakap thiyän jupar jiwayañatak suyxatapxäna,
- 25 ukampis yatiqirinakax Saulor mä canastar uskuntasin, mä arumaw pirqanjam marka anqaxar warkuqapxäna, ukat jupax jaltxäna.
- 26 Jerusalenar purisinsti, Saulox Tatitun arkirinakapampiw jikisiñ munäna. Ukampis taqiniw juparux axsarapxäna, janiw jupanakax amuyapkänti Saulon Tatitur iyawsatapxa.
- 27 Ukat Bernabeax apostolunakan ukar Saulor irpäna. Ukan Bernabeax jupanakar yatiyäna kunjämtix Saulox Damasco marka thaxhin Tatit Jesusamp jikiskatayna, Tatitux jupar parlkatayna, Damasco markansti jan axsaras Jesusan sutip parlkatayna ukanaka.
- 28 Saulosti Jerusalenan qhiparäna, jupanakamp chikarakiw sarnaqäna.
- 29 Jupasti jan axsarasaw Tatit Jesusat parläna, griego arut parlir judionakampiw jiskhintasina, uka jaqinakasti Saulor jiwayañ amtapxäna.

- 30 Ukampis jilatanakax uk amuyasinxa, Cesarea markaruw Saulor irpxapxi, uka markatsti Tarso markaruw khixapxaraki.
- 31 Ukapachasti jach'a samarañaw iglesianakan utjxäna, Judeana, Galileana, Samaria uksa tuqinakana. Jupanakasti wali ch'amaniw tukxapxäna. Tatitur axsarasaw sarnaqapxäna, Qullan Ajayun ch'amapampisti, waljaniptapxarakinwa.
- 32 Pedrox iyawsirinakar tump'tasaw sarnaqäna, Lida markan jakir iyawsirinakarux tump'tanirakinwa.
- 33 Ukan jupax Eneas sat jaqir uñt'äna. Uka jaqisti kimsaqallqu maraw suchurnukstata ikiñankatayna.
- 34 Pedrosti ukham uñjasax sänwa: — Eneas, Jesucristow k'umaraptaytam. Jichhasti sartam, ikiñam apthapisxam — sasa. Eneasasti ukspachaw sartzäna.
- 35 Uka muspharkay luräwi uñjasasti, Lida markankir jaqinakampi, Sarón chiqankir jaqinakampix, Tatit Jesusaruw iyawsapxäna.
- 36 Jope markan Tatitur arkir mä warmiw jakasina, Tabitá sutini, griego arunxa, Dorcas satawa, Tabitá warmisti aski luririnwa, pist'añan sarnaqir jaqinakarux yanapt'apunirinwa.
- 37 Ukürunakasti, Tabitax usuntxasin jiwxäna. Amayap jariqasinxa, patäx utaruw apkatxapxäna.
- 38 Ukapachasti Pedrox Lida markankaskänwa, uka markax Jope marka jak'ankakiwa; iyawsirinakax Pedron ukankatap yatinxa, pani chacharuw jupar achikt'ir khithapxäna: “Jank'akipun Jope markar jutam” sasa.
- 39 Ukatsti Pedrox jupanakamp chikaw saräna. Puripansti, pata utaruw irpkatapxäna, Tabitá warmin jiwat janchipax uchatäkän uka utaru; ijma warminakasti taqiniw jacht'asis Pedrorux muyuntapxäna, ukatsti kuna isinaktix Tabitá warmix jakkasin jupanakatak lurkatayna ukanak uñacht'ayapxäna.
- 40 Pedrosti taqiniruw anqar khitsunina. Jupasti killt'asisin Diosat mayina; jiwat warmir uñxatasinsti sarakinwa: — ¡Tabitá, sartam! — sasa. Ukspachaw warmix uñatatäna, Pedror uñkatasinsti, qunt'asinwa.
- 41 Pedrosti amparat waytasin sayt'ayäna; ukatsti iyawsirinakampir ijma warminakampir jawsasinxa, Tabitá warmir jakaskir katuyxäna.
- 42 Jope markan jakirinakasti taqpachaniw uka luräwit ist'apxäna, jupanakat waljanuw Tatit Jesusar iyawsapxarakina.
- 43 Pedrosti mä qawqha urunakaw Jope markan qhiparäna, lip'ichinak quñaptayir Simón chachan utapana.

Hechos 10

- 1 Cesarea markan mä jaqiw utjäna, Cornelio sutini. Jupax Italiano sata soldado taman jiliripänwa.
- 2 Jupasti khuyapayasir jaqänwa, taqpach utapankirinakapamp chikaw Diosar yupaychäna. Jupax judionarkar yanapañatak walja qullqi churarakiräna, Dios chuyma jaqitap laykux, jupax Tatitur mayisipuniränwa.
- 3 Mä urusti, niya chika jayp'u tuqiruw Corneliox mä unañchäwi katuqäna: Jupax qhanpun Diosan mä angelapar uñjäna jupan ukar mantasinkiri, sarakänwa: “¡Cornelio!” sasa.
- 4 Corneliosti wali axsarasaw angelar uñkatasin jiskt'i: “¿Kunach, Tata?” sasa. Angelasti siwa: “Diosax mayisitanakam ist'iwa, pist'añan sarnaqirinakar khuyapayatanakamas Diosan nayraqatapan askit uñt'atawa.
- 5 Jichhasti Jope markar maynir khitham, Simón chachar akar irpayanim, yaqha sutipax Pedro satarakiwa,
- 6 jupasti lip'ichinak quñaptayir Simonan utapan qurpachatäskiwa, ukan utapasti quta jak'ankiwa, jupaw sätam kuna lurañamäkitix ukxa” sasa.
- 7 Cornelior parlkatayna uka angelan sarxatapatsti, jupax uywatanakapat paniruw jawsi, mayni soldadompiru, uka soldadosti Dios chuymänwa, Cornelionsa wali munatarakänwa.
- 8 Jupanakar taqi ukanak yatiyasinsti, Jope markaruw khithäna.
- 9 Qhipürusti, soldadompi, uywatanakampix Jope markaruw jak'achasisipkäna, ukchañkamasti Pedrox uta pata qamañawjaruw Tatitut mayisir makhatäna. Ukasti niya chika urünwa.
- 10 Jupasti manq'at awtjayasäna, manq'añ munäna. Jupatak manq'añ wakichapxañapkamasti, jupax mä unañchäwi uñjäna:
- 11 Alaxpach jist'artir uñjäna, ukatsti mä jach'a isir uñtat uraqkam pusi thiyat chint'at warkuqtasinkir uñjarakäna.
- 12 Uka isinsti pusi kayun kunayman animalanakaw utjäna, kunayman asirunakampi, jamach'inakampi.
- 13 Ukatsti Pedrox mä aru ist'äna, jupar siri: “Pedro, sartasim, jiwarayam, ukatsti manq'am” sasa.
- 14 Pedrosti ukxaruw säna: “Janiw, Tata. Nayax janipuniw kunapachas jan manq'añ q'añu animalanak manq'irikti” sasa.
- 15 Uka arusti wasitat jupar arxayani, sarakäna: “Kuntix Diosax q'umachki ukaruxa, jan jumax samti: q'añuwa” sasa.
- 16 Ukasti kimsa kutiw lurasäna. Ukat uka isix alaxpachar kutkatawayxäna.

- 17 Ukchañkamasti, Pedrox muspharataw uñjasina, uka unañchäwi uñjkatayna ukat chuymapan lup'isa. Ukhamäskiriruw Cornelion khithanit jaqinakax punkur purinipxäna, Simonan utapat jiskt'as jiskt'asaw purinipxatayna.
- 18 Purinisinsti, jach'at jiskt'apxäna: “¿Aka utanti Pedro sat Simonax qurpachasi?” sasa.
- 19 Pedrosti kuntix uñjkatayna ukxat lup'iskakänwa, ukampis Qullan Ajayuw jupar säna: “Pedro, kimsa jaqiw jumar thaqhasktam.
- 20 Saraqawayam jupanakamp chik jan pächasis saram, nayaw jupanakarux khithanta” sasa.
- 21 Pedrosti saraqasin Cornelion khithanit jaqinakaruw säna: — Nayätwa khitirutix jumanakax thaqhapkta ukaxa. ¿Kunarus jutapxta? — sasa.
- 22 Jupanakasti ukxaruw sapxäna: — Cornelio capitanaw khithanipxitu. Jupax aski jaqiwa, Diosar axsartas sarnaqir jaqirakiwa, judío jaqinak taypin sumat uñt'ata, taqinin munatawa. Diosan mä angelapaw jupar uñstasin satayna: “Utamar Pedro irpayanim, jupax siskätam uk sum ist'äta” sasa.
- 23 Ukat Pedrox jupanakar uta manqhar irpantasin, uka arumax qurpachäna. Qhipürusti, Pedrox wakicht'asisin uka jaqinakamp chik saräna, Jope markankir mä qawqha jilatanakax jupamp chikaw sararakäna.
- 24 Qhipürusti Cesarea markaruw puripxäna, ukan Corneliox jupanakar suyaskäna utapankirinakapampi, suma munat masinakapamp chika, jupanakarusti jupaw jawsthapitayna.
- 25 Pedrox utar purkän ukapachasti, Corneliow jupar katuqir mistuwayäna, ukatsti axsartañ chuymampiw Pedro nayräxan killt'asäna.
- 26 Ukampis Pedrox akham sasaw jupar waytäna: — Sayt'asim, tata. Nayax jumjam jaqikirakitwa — sasa.
- 27 Ukatsti Pedrox Corneliomp parlt'asisaw utar mantäna, ukansti walja tantachat jaqinak jikxatäna.
- 28 Ukat Pedrox jupanakar säna: — Jumanakax yatipxtawa, mä judío jaqix janiw yaqha markankir jaqimp parlañapäkiti, utaparus janirakiw mantañapäkiti. Ukampis Diosaw nayarux yatichitu, janiw khitirus “q'añuchata” jan ukax “ñanqhachata” sasa jisk'achañaxäkiti.
- 29 Ukat nayax, yatiyapxit ukspach jan pächasis jutta. Jichhax yatiñ munirista, ¿kunatakirak jawsayapxistasti? — sasa.
- 30 Corneliosti sänwa: — Nayax utaxan niya chika jayp'u tuqiw Tatitur mayisiskäyäta, ukat akarux pusürüxiwa, ukapachasti akatjamat qhankir isin mä chachax nayar uñstitu.

- 31 Jupasti sarakituwa: “Cornelio, Diosax mayisitanakam ist'iwa, pist'añan sarnaqirinakar khuyapayatanakamas Diosan nayraqatapan askit uñ'atarakiwa.
- 32 Jope markar maynir khitham, Simón chachar akar irpayanim, yaqha sutipax Pedro satarakiwa. Jupasti lip'ichinak quñaptayir Simonan utapan qurpachatäskiwa, quta jak'an jakasi” sasa.
- 33 Ukspachaw nayax jumar jawsayir khithanta, Jumasti jank'akiw juttaxa. Jichhasti taqiniw Diosan nayraqatapan akankapxtan, kuntix Tatitux nanakar yatiyañamatak sistam ukanak ist'añ munapxarakta — sasa.
- 34 Ukat Pedrox parlañ qalltäna, sarakinwa: — Jichhaw chiqpach amuyta, Diosatakix taqi jaqis mayakitapa.
- 35 Jupasti kawki markansa katuqakiwa, jupar axsarir jaqinakampiru, aski luririnakampiruxa.
- 36 Diosax Israelan wawanakaparuw parläna, sumankañ arunak Jesucristo tuqi yatiyasa, jupax taqi jaqinakan Tatitupawa.
- 37 Judea uraqin luraskäna uk jumanakax yatxapxtawa. Taqi kunas Galilea markan qalltäna, Juanax Nazaretankir Jesusar bautiskän uka qhipata.
- 38 Diosaw Qullan Ajayun ch'amap jupar churarakina. Jesusax askinak lurasaw sarnaqäna, supayan munañapan t'aqhisiyat jakapkän uka jaqinakar k'umarachasa, Diosan jupampitap laykuw taqi ukanak luräna.
- 39 Taqi kuntix Jesusax Judea uraqina, Jerusalén markansa lurkän ukanak nanakaw uñjapxta. Jupar mä cruzar ch'akkatas jiwayapki ukxa uñjapxarakta.
- 40 Ukampis Diosaw kimsürut jupar jiwatat jaktayäna, ukatsti wasitat jupar uñjañatak nanakatak wakicharakina.
- 41 Janiw taqpach markar Jesusax uñstkänti, jan ukasti nanakarukiw uñstapxitäna, khitinakarutix Diosax nayratpach qhanañchiritak ajllipkitu ukanakaru. Jiwatat jaktatap qhipatsti nanakaw jupamp manq'apxta, umapxarakta.
- 42 Uka Tatit Jesusaw nanakarux jaqinakar yatiyir khithapxitu: “Diosax Jesusaruw akapachan Taripiripat utt'ayi, juparakiw jakirinakaru, jiwatanakar taripani” sasa.
- 43 Taqpach profetanakaw Jesusxat arsupxäna, sapxarakinwa: “Khitinakatix jupar iyawsapki ukanakax, jupan sutip tuqiw juchanakapat pampachat uñjasipxani” — sasa.
- 44 Pedron parlkipansti, Qullan Ajayux jupan arunakap isch'ukirinakxaruw jutäna.
- 45 Pedrompi chik Jope markat jutapkatayna uka judío iyawsirinakasti muspharataw uñjasipxäna, jan judío jaqinakxar Qullan Ajayun jutatapata.

46 Jupanakarusti jan uñt'at arunakat parlir ist'apxäna, Diosar yupaychir ist'apxarakina.

47 Ukat Pedrox masinakapar säna: — Diosax Qullan Ajayu khithani yaqha markanakankir jaqinakan jakäwip sarayañataki, kamisatix jiwax judío jaqinakar khithanki ukhama. ¿Khitis jichhax jark'aspa aka jaqinakan bautismo katuqañapxa? — sasa.

48 Uk sasinsti, Pedrox Jesusan sutipar bautismo katuqapxañapatakiw säna. Ukatsti mä qawqha urunak jupanakamp chik qamart'añapatakiw Pedror achikt'apxäna.

Hechos 11

1 Judeankir apostolunakampi iyawsirinakampix, yatiyapxänwa, jan judiöpkis uka jaqinakan Diosan arunakap katuqapxataparaki.

2 Kunapachatix Pedrox Jerusalenar kuttankän ukapachasti, judío iyawsirinakat mä qawqhaniw Pedror k'umipxäna.

3 Juparusti jiskt'apxarakinwa: — ¿Kunatarak jumasti jan judiöpkis uka jaqinakar tumpir sartasti, ukat jupanakamp chik manq'araktasti? — sasa.

4 Pedrosti taqi kunatix luraskatayna ukanakxat qalltatpach jupanakar yatiyana. Sarakinwa:

5 — Mä uruxa, nayax Jope markan Tatitur mayisiskäyäta, ukchañkamaw mä unañchäwi uñjta. Uka unañchäwisti akhamänwa: Mä jach'a isir uñtat uñjta, ukasti pusi thiyat chint'ata, alaxpachat warkuqtanina naya jak'aru.

6 Nayasti wal wali uñtta, uka isin kunayman animalanakaw utjäna, uywañ animalanaka, axsarkañ animalanaka, asirunaka, kunayman jamach'inaka.

7 Ukatsti mä aru ist'ta, nayar akham siri: “Pedro, sartasim, jiwarayam, ukat manq'am” sasa.

8 Nayasti ukxaruw sista: “Janiw Tata. Janipuniw kunapachas kuna jan manq'añ q'añu animalanaksa manq'irikti” sasa.

9 Ukat wasitat alaxpachat uka arux nayar sanitu: “Kuntix Diosax q'umachki ukxa, jumax, jan ‘q'añuw’ samti” sasa.

10 Ukasti kimsa kutiw ukham luras, ukatsti taqpachaw wasitat alaxpachar kutkatawayxäna.

11 Ukapacharakiw kimsa chachax jikxataskäyät uka utar purinipxäna. Jupanakarusti Cesarea markatpach nayar thaqhiri khithanipxatayna.

- 12 Ukapachaw Qullan Ajayux nayar situ: “Jupanakamp chik jan pächasis saram” sasa. Uka suxta jilatanakasti nayamp chikaw sarapxäna. Cesarea markar purisasti, Cornelio chachan utaparuw mantapxta.
- 13 Jupasti kunjämtix utapan Tatitun angelapax jupar uñstkatayna uk yatiyapxitu, uka angelasti sayt'asisin juparux satayna: “Jope markar chachanak khitham ukatsti Pedro sat Simonar jawsayanim;
- 14 jupaw yatiyätam jumampi, taqpach utamankirinakamp qhispiyasiñamataki” sasa.
- 15 Nayax yatiyañ qalltaskäyät ukapachaw akatjamat Qullan Ajayux jupanakxar saraqanina, kamisatix qalltan jiwasanakxar jutkän ukhama.
- 16 Ukapachaw nayax Tatitun uka arunakapat amtasta: “Juanax chiqpachansa umampiw bautisäna, ukampis Diosax jumanakar Qullan Ajayumpiw bautisapxätam” sasa.
- 17 Ukat nayax lup'ista: “Diosax aka jaqinakar jiwes judionakar churkistu uka pachpa waxt'äwi churaraki, Tatit Jesucristor iyawsatas layku. ¿Khitirakit nayasti Diosar jark'añatakisti?” sasa.
- 18 Jerusalenankir jilatanakasti ukanak ist'asin amukt'apxiwa, ukatsti Diosaruw yupaychapxi, muspharataw sapxaraki: — Ukhamax Diosax jan judiöpkis uka jaqinakan jupar kutikipstapxañap munaraki, ukhamat wiñay jakañanipxañapataki — sasa.
- 19 Estebanan jiwatap qhipatsti, Tatitur arkirinakax t'aqhisiyata, arknaqataw uñjasipxäna. Ukat jupanakat yaqhipanakax Fenicia uraqimpiru, Chipre wat'ampiruw jaltxapxäna, Antioquía uksa quta thiyanakkama. Uka chiqanakansti jupanakax judío jaqinakarukiw Tatit Jesusan suma yatiyäwinakap arsupxäna.
- 20 Ukampisa, Chiprenkiri, Cirenenkir mä qawqha iyawsirinakax Antioquiar purisin, jan judiöpkis uka jaqinakaruw Tatit Jesusan suma yatiyäwipat arsupxarakina.
- 21 Tatitun ch'amapax jupanakampinwa, ukat waljaniw Tatitur iyawsapxäna, taqi jan wali luräwinakap apanukusa.
- 22 Jerusalén iglesiankirinakasti ukanak yatisinxä, Bernabearuw Antioquía markakam khithapxäna.
- 23 Antioquiar purisinsti, Bernabeax wal kuisina, Diosan jupanakar aski waxt'äwinakamp phuqt'katayna uk uñjasa. Jupanakarusti iwxt'arakinwa, taqi chuymamp Tatitur arkapxañapataki.
- 24 Bernabeax aski jaqinwa, Qullan Ajayun phuqt'ata, iyawsañanirakinwa. Waljaniw Bernabear ist'asin Tatitun yatiyäwipar jaysapxäna.

- 25 Uka qhipatsti, Bernabeax Tarso markaruw saräna, Saulor thaqhiri, jikxatasinsti, Antioquiaruw irpanäna.
- 26 Jupanakasti marpachaw ukankapxäna, iglesiankir taqpach jaqinakampi, walja jaqinakar yatichasa. Uka Antioquía markanwa Jesusar arkirinakarux “Cristor arkirinaka” sasa sutichañ qalltapxi.
- 27 Ukürunakansti mä qawqha profetanakaw Jerusalenat Antioquía markar puripxäna.
- 28 Uka profetanakat mayniriw utjäna Agabo sutini. Jupasti jilatanak taypin sayt'asisin Qullan Ajayu tuqi jupanakar yatiyäna: “Mä jach'a mach'aw taqpach uraqin utjani” sasa. Ukasti Claudio sat jach'a jilirix marka apnaqkän ukapachaw phuqhasäna.
- 29 Ukat Antioquiankir iyawsirinakax Judea uraqin jakir jilatanakar mä yanap apayañ amtapxäna, sapa maynin utjataparjama.
- 30 Apthapisinsti, Bernabeampi, Saulompiw uka yanapanak Jerusalenaruw apapxäna, ukatsti iglesiankir jilirinakaruw churapxäna.

Hechos 12

- 1 Uka urunakansti Herodes reyix iglesiankir yaqhip arkirinakaruw t'aqhisinyañ qalltäna.
- 2 Jupasti Juanan jilapa Santiagoruw jawayayäna.
- 3 Judionakatak uka luratan walitap uñjasinsti, Herodesax Pedroruw katuntayarakäna. Uka urunakasti jan levaduran t'ant'a manq'añ uruyañ urunakänwa.
- 4 Pedror katuntasinsti, Herodesax carcelaruw uchantayäna. Ukansti Pedrox pusi tama soldadonakampi uñjatäskänwa, sapa taman pusi soldadow utjäna. Herodesasti Pascua uru uruyañ qhipat marka nayraqatan Pedror uñstayañ amtäna.
- 5 Pedron carcelankañapkamasti, iglesiankir iyawsirinakax taqi chuymaw jupatak Diosar mayipxäna.
- 6 Mä arumaxa, Pedrox pani soldadonak taypin ikiskäna, pä cadenanakamp chinuntata. Anqansti, maynir soldadonakax carcelar mantañ punku uñjasipkarakäna. Herodesax marka nayraqatan Pedror uñstayañ munkän uka nayräx uru.
- 7 Uka arumasti akatjamat Tatitun angelapax uñstäna, mä jach'a qhanaw carcelan qhantäna. Angelasti jarapit llamkt'asin Pedror ikit sartayäna, ukat sarakäna: “¡Jank'ak sartam!” sasa. Ukspachaw Pedron amparanakapat chinuntat cadenanakax jarartawayäna.

- 8 Angelasti sänwa: “Jank'ak isthapisim, wiskhum wiskt'asirakim” sasa. Pedrosti jaysänwa. Angelasti saskakänwa: “Patxa isim uchasim, ukat nayar arkanita” sasa.
- 9 Pedrosti angelan qhipap arksuwayi, ukampis jupax janiw chiqätap amuyaskänti, jan ukasti samkäckaspas ukhamak amuyäna.
- 10 Jupanakasti soldadonak nayräx sarakipawayapxi, anqa punkur purisasti, hierrot lurat jach'a punkux jupapachakiw jist'artawayi, ukat jupanakax mistxapxaraki. Ukatsti marka thakhinjam chikaw sarasipkäna, ukatsti akatjamat angelax chhaqtawayxi, Pedrorux sapak jaytawayxäna.
- 11 Ukapachaw Pedrox amuyt'asäna, ukat sarakäna: “Akax chiqawa. Tatitux angelap khithanitu, Herodesan amparapat qhispiyiri, judionakax jan wali lurañ amtapkitu ukat qhispiñaxataki!” sasa.
- 12 Ukham lup'isaw Pedrox Marian utapar sarxäna, Juanan taykapan ukaru, Marcos satäkarakän ukaru. Jesusar arkirinakat waljaniw uka utan Tatitur mayisisipkäna.
- 13 Pedrosti uta punkur purisinxä, punkut liqt'äna, ukatsti Rode sutin tawaquw mistunäna, khitipachas uk uñjiri.
- 14 Pedron arup ist'asinsti, punku jist'arkamayax kusisiñat mayninakar yatiyiriw jalantawayi: “¡Pedrowa!” sasa.
- 15 Jupanakasti tawaqurux sapxänwa: — Luqhütawa — sasa. Tawaqusti saskakänwa: — Chiqäskapuniwa — sasa. Ukham siskatpachas jupanakax sasipkakänwa: — Janiw jupäckaspati; jupar uñjir angelapäpachawa — sasa.
- 16 Ukchañkamasti Pedrox punkut liq'isinkakänwa. Punku jist'arasinsti, Pedror uñjasin taqiniw mulljasipxäna.
- 17 Ukampis jupax amparap aytasaw amukt'ayäna. Ukatsti kunjämtix Tatitux jupar carcelat irpsunkatayna ukanak jupanakar yatiyäna. Sarakänwa: — Akanak Santiagompir maynir jilatanakampir yatianipxam — sasa. Uk sasin jupax mistuwayxäna, yaqha tuqiruw sarawayxarakäna.
- 18 Qhanjtanxipansti, soldadonak taypin Pedror chhaqhat uñjasax, wal ch'axwarapxäna. Jupanakat janiw maynis Pedron kawkinkatapsa yatipkänti.
- 19 Ukapachasti Herodes reyix soldadonakapampiw Pedror thaqtayäna, ukampis jupanakax janiw jikxatirjamäpkänti. Ukat Herodesax soldadonakar juchañchasin jupanakar jiwarayayäna. Uka qhipatsti, Herodesax Judea markat mistxänwa, ukatsti Cesarea markar jakiriw sarxäna.
- 20 Herodes reyix Tiro, Sidón markachirinakatak wali q'apisitänwa. Ukat jupanakax mä amtañanikiw Blasto chachan ukar sarapxäna, uka Blasto chachax Herodes reyin wali aytat yanapiripänwa, jupanakasti uka chachar sumachasin

jupa tuqi Herodes reyimpi sumankañ mayipxäna. Tiro, Sidón markanakax reyin uraqipat manq'añanak jikxatapxatap layku. Ukat Blasto jaqix Herodes reyir iyawsayäna jupanakar katuqañapataki.

21 Herodesasti yaqha urutakiw jupanakar jawsayäna. Tantachasiñ urusti Herodesax reyi isimp isintataw qunuñapar qunt'asina. Ukatsti, jach'achasisaw jupanakar parlt'äna.

22 Ukat jaqinakax jach'at art'añ qalltapxäna: “¡Herodes, jumax janiw mä jaqjam parlkati, jan ukasti mä diosjamaw parltaxa!” sasa.

23 Ukspachaw Tatitun angelapax Herodesar usuntayäna, Diosäkaspas ukham amuyasitap layku, jupasti laq'unakan manq'antataw jiwxäna.

24 Tatitun arupasti, taqi chiqanakan yatiyasiskäna.

25 Bernabeampi Saulompix, lurañanakap phuqhasin Jerusalenat Antioquía markaruw kuttixapxäna. Marcos sat Juanarusti jupanak chik irpaxarakäna.

Hechos 13

1 Antioquía iglesianxa, profetanakampi, yatichirinakampiw utjarakäna. Jupanakasti akanakänwa: Bernabé, Simeón (khitirutix “Negro” sasa sutichapkarakäna), Cirenenkir Lucio, Manahem (khititix, Galilea apnaqir Herodes Antipasamp chika jilasitayna uka), ukhamarak Saulo.

2 Mä urusti, jupanakax Tatituruw yupaychasipkän, ayuno lurasipkän ukchamkamaw Qullan Ajayux jupanakar säna: “Bernabeampiru, Saulompir yaqhacharapixita. Nayaw jupanakar mä suma irnaqäwitak ajllista” sasa.

3 Ukatsti, Tatitur mayisina, ayuno lurasinxä; amparanakap Bernabeampiru, Saulompir luqxatasin jupanakar khixapxäna.

4 Qullan Ajayuw Bernabeampiru, Saulompir khithäna, Diosan arunakap yatiyiri. Nayraqatax Seleucia chiqaruw sarapxäna, uka chiqatsti Chipre wat'aruw botet sarapxäna.

5 Salaminar purisinsti, Tatitun arunakapat judionakan sinagogapan yatiyañ qalltapxäna. Juan Marcosax jupanakamp chikaw sararakäna, jupanakar yanapiri.

6 Ukatsti taqpach wat'a muytasinxä, Pafos sat puertoruw puripxäna. Ukansti Barjesús sutini mä layqa judío jaqiruw jikxatapxäna, jupasti k'ari profetänwa.

7 Uka layqasti marka apnaqir Sergio Paulo sat wali amuyt'an jilirimpiskänwa. Uka jiliristi Bernabeampiru, Saulompiruw jawsayanäna, Diosan arunakap ist'añ munatap layku.

8 Ukampis uka layqa jaqix, jark'asänwa, janiw marka apnaqir jilirin iyawsañap munkänti. Uka jaqin yaqha sutipasti griego arunxa, Elimas satarakänwa.

- 9 Ukat Saulox, khittix Pablo satäkarakin ukax, Qullan Ajayun phuqt'atäsin uka jaqir wal uñkatäna,
- 10 juparusti sarakinwa: — ¡K'ari ñanqha jaqi, sallqjañampi, jan walimpi, phuqhantat supayan wawapa, chiqa kankañ uñisir jaqi! ¿Kunatarak Tatitun suma chiqa thakhip q'iwiptayañ munaskaktasti?
- 11 Ukatpi jichhax Tatitux jumar mutuyätamxa: juykhuptätawa, janirakiw intin qhanapsa mä qawqha urunak uñjkätati — sasa. Ukspachaw Elimasax jan kuns uñjxänti, jupatakix ina laxa ch'amakakixänwa, ukat jupax amparat irpayasiñatak maynir thaqhäna.
- 12 Uk uñjasinsti, marka apnaqir jilirix Tatit Jesusan yatichäwinakapxat muspharataw uñjasina, ukatsti iyawsarakinwa.
- 13 Pablompi, Bernabeampi, Juanampix, Pafos markat mä barcor mantasin Perge markaruw sarxapxi, Panfilia uraqina. Ukampis Juan Marcosax jupanakar jaytjawayasin Jerusalenaruw kutt'anxäna.
- 14 Perge markatsti Pablompi jupamp chik saririnakampix, Pisidia uraqinkir Antioquía markakamaw kayut sarasipkakina. Uka markansti, sábado urun sinagogar mantasin qunt'asipxäna.
- 15 Kamachi qillqatampi, profetanakan qillqatapamp ullart'at qhipatsti, sinagogan jilirinakapax Pablompiru, mayninakampiruw jawsayapxäna akham sasa: — Israelit jilatanaka, jumanakantix kuna iwxt'añanakas utjapxstam ukax, arsusipkakim — sasa.
- 16 Ukapachaw Pablox sayt'asina, ukatsti amukt'apxañapatakiw amparap ayti, ukat jupanakar sarakina: — Israelankir chachanaka, ist'apxam, jumanaka, Tatitur axsartas sarnaqir jaqinaka, ist'apxarakim.
- 17 Israel markan Diosapax jiwasan nayra awkinakasaruw ajllina. Jupanakarusti mä jach'a markarurakiw tukuyäna, jupanakax khuri Egipto markan jayankir jaqjam jakasipkän ukapacha. Ukatsti, jach'a ch'amapampiw uka uraqit jupanakar irpsunina.
- 18 Diosax pusi tunka maraw wasaran jupanakan jan wali luräwinakap uñjäna.
- 19 Ukatsti jupax Canaán uraqin paqallqu jach'a markanak t'unjäna, uka uraqinak jiwasan awkinakasar churañataki.
- 20 Taqi ukanakasti pusi pataka phisqa tunka maran lurasina. “Uka qhipatsti Diosax jupanakatakix jilir irpirinak ucharapina, Samuel profetan urunakapkama.
- 21 Ukapachasti jupanakax mä rey mayipxäna jupanakar apnaqañapataki. Diosasti iyawsasaw jupanakarux mä rey churäna. Uka reyisti Benjamín ayllunkir Quis sat chachan Saúl yuqapänwa. Saúl reyisti pusi tunka maraw marka apnaqäna.

- 22 Uka qhipatsti Diosax Saúl reyir reyi qunuñapat jaqunukünwa, ukatsti Davidaruw reyit utt'ayäna. Diosax Davidat akham säna: 'Nayax Jesé chachan David yuqaparux chuymaxar purkirítap jikxatta, jupax taqi kuntix nayax munkta uk lurani' sasa.
- 23 Uka kipka Davidat saraqiriw Jesusaxa, juparuw Diosax Israel markar qhispiyir khithani, arskatayna ukhamarjama.
- 24 Jesusax janír jütäkän ukapachaxa, Juan sat chachaw Israelankir taqi jaqinakar yatiyäna akham sasa: "Jan wali luräwinakamat kutikipstapxam, bautismo katuqapxarakim" sasa.
- 25 Jiwañap jak'asti, Juanax israelitanakar sänwa: "¿Khitiw sapxistas nayaruxa? Janiw nayax khititix jutañapäki ukäkti, ukampis mayniw nayat qhipa jutani, juparusti janiw nayax wiskhupan chinuñap jararañatakis askikti" sasa.
- 26 "Israelit jilat masinaka, Abrahaman wawanakapa, jumanaka, Diosar axsartas sarnaqir yaqha markankir jaqinaka, aka qhispiyäwi arunakax taqi jiwasanakatakiwa.
- 27 Jerusalén markan jakirinakampi jilir irpirinakapampixa, janiw Jesusan khititapsa yatipkänti, janirakiw amuyt'apkänti kuntix sinagogan sapa sábado urun profetanakan qillqatanakapat ullarapkän ukxa; ukampis Jesusar jiwayasax jupanak kipkaw profetanakan arunakap phuqhaxpäna.
- 28 Jupar jiwayañatakix janiw kuna juchsa jikxatapkänti, ukhamäkipansa Pilatorux jiwañap mayisipkakinwa.
- 29 Ukatsti taqi kunatix Qillqatanakan Jesusat siskän ukanak phuqhasxipanxa, cruzat jupar apaqasin amay p'amp'añ chiqaruw imt'axapxäna.
- 30 Ukampis Diosaw jiwatanak taypit juparux jaktayäna.
- 31 Jesusasti walja urunakawa, walja kutirakiw uñstäna, jupamp chik Galilea uraqit Jerusalenar makhatapkataynas jupanakaru. Jichhasti jupanakaw Jesusat jaqinakar yatiyapxi.
- 32 "Nanakasti jumanakarux kuntix Diosax nayra awkinakasar arsuwaykän uka suma arunak yatiyasipksma.
- 33 Uksti jiwasa, jupan wawanakaparux Diosax arsutap phuqhistuwa, Jesusar jaktayasa, kamisatix payir Salmo q'uchun qillqatäki ukhamarjama: 'Jumaw nayan wawaxätaxa; nayaw jichhax jumar jakañ chursma' sasa.
- 34 Diosax jiwatanak taypit Jesusan jaktañap yatiyxataynawa, janchipan jan ñusjañapataki. Qillqatansti jupax sarakiwa: 'Davidar arsut qullana chiqpach arunak phuqhäwa' sasa.

- 35 Ukatpï yaqhawjan sarakixa: 'Janiw munätati juman munat luqtiriman janchip ñusjañapxa' sasa.
- 36 Chiqpachansa Davidax Diosan arsutaparjamaw jaysäna. Ukampis qhipat jiwxänwa, nayra awkinakapan amay imäwipar imt'atäxarakinwa, janchipasti ñusjxarakinwa.
- 37 Ukatsipana, Diosax jiwatanak taypit Jesusarux jaktayi, janchipasti janiw ñusjkänti.
- 38 Ukhamasti, jilatanaka, yatipxam, Jesús tuqiw jumanakarux juchat pampachäwi utjatap yatiyasi.
- 39 Ukat jupar iyawsirinakax jupa tuqi pampachäwi jikxatapxi, Moisesan kamachipax janiw juchanakamat pampachäwi jikxatayapkiristamti.
- 40 Amuyasipxam, ukatarak profetanakan yatiyat arsutanakapasti jumanakampi phuqhasiskaspan:
- 41 'Uñtapxam, jisk'achirinaka, muspharapxam, chhaqtapxarakim; jan amuyt'añ luräwinak urunakaman lurä, jumanakasti janiw ukanakax: "Chiqaw" sapkätati, jumanakar ukanak yatiykipansa.' " 42 Pablompi mayni jilatanakampi sinagogat mistxipansti, jaqinakax jupanakar achikt'apxänwa, jutir sábado urun wasitat ukanakxat jupanakar parlapxañapataki.
- 43 Sinagogan tantachasiwi tukuyxatatsti, judionakat waljaniw Pablompiru Bernabeampirux arkapxäna, judionakan iyawsäwipar kutikipstirinakas arkapxarakinwa. Pablompi Bernabeampisti jupanakarux Diosan munasiñapan ch'aman sayt'apxañapatakiw iwxt'apxäna.
- 44 Jutir sábado urusti, markpachaw Tatitun arunakap ist'irix tantachasipxäna.
- 45 Ukataq jaqinak uñjasinsti, judionakax Pablon arunakapar kutipayañ qalltapxäna, kunayman tuqipxarakina.
- 46 Ukapachasti Pablompi Bernabeampix jan axsarasaw sapxäna: — Nayraqatax wakisipuninwa jumanak judionakar Diosan arunakapat yatiyañaxa. Ukampis jumanakax janiw katuqañ munapktati, janirakiw wiñay jakañ katuqañatakjam amuyasipktasa. Ukatpï jichhax, nanakax jan judiöpkis ukanak taypin suma arunak yatiyapxäxa.
- 47 Tatituw nanakarux ukham sapxitu: "Markanakan qhanäñapatakiw jumarux uchisma, uraqi tukuskam qhispiyasiñ arunakaxat yatiyañamataki" sasa.
- 48 Uk ist'asinsti, jan judiöpkis uka jaqinakax kosisipxänwa. Sapxarakinwa: "Tatitun arunakapax wali sumapuniwa" sasa. Ukatsti wiñay jakañ katuqañatak wakichatanakax iyawsapxarakinwa.
- 49 Ukhamaw Tatitun arunakapax taqi uka chiqanakan yatiyasina.

50 Ukampis judionakax askit uñt'at warminakampiru, markan wali aytat chachanakampir parlxayasin amtayapxäna, Pablompiru, Bernabeampir uñisiyañataki, uka markat jaqsuñataki.

51 Ukat Pablompi Bernabeampix uka jaqinakatak kayunakapat laq'a thalarasisinxä, Iconio markaruw sarxapxäna.

52 Tatitur iyawsirinakasti wali kusisitaw jikxatasipxäna, Qullan Ajayumpi phuqt'atäpxarakinwa.

Hechos 14

1 Iconio markar purisinsti, Pablompi Bernabeampix judionakan sinagogaparuw mantapxäna. Ukan jupanakax jaqinakar Jesusat arsupxäna, waljaniw iyawsapxäna, judionakatsa jan judionakatsa.

2 Ukampis Jesusar jan iyawsir judionakaxa, jan judiöpkis ukanakaruw jilatanak tuqi jan walinak amtayapxäna.

3 Ukat Pablompi Bernabeampix jaypach urunak Iconio markan qamarapxäna, Tatitur katuyasisin jan axsarasaw Tatitun munasiñapat arsupxäna. Tatituw jupanakarux ch'am churarakina uñacht'äwinakampi muspharkañ luräwinakamp lurapxañapataki, ukhamat Tatitux kuntix jupanakax Diosan munasiñapat sapkäna uka arunakan chiqätap qhansuyi.

4 Ukampis uka markankir jaqinakax payaruw t'aqjtäna, chikatax judionakaruw jaqkattäna, chikatasti Pablompiru, Bernabeampiruw jaqkattarakina.

5 Ukat judionakampi jan judionakampix Iconio markan jilirinakapampi arust'apxäna apostolunakar jan wali lurañataki, qalamp k'upjaskam jupanakar jiwayañataki.

6 Ukampis Pablompi Bernabeampix uk amuyasinxa, Licaonia uraqi thiya chiqanakaruw jaltxapxäna. Ukan jupanakax Listra, Derbe markanakan suma yatiyäwi arunakat yatiyapxarakina.

8 Listra markan mä chachaw utjäna, jan sartiri. Jupasti janipuniw sarnaqirikänti, yuriwipatpach wixchütap layku. Uka chachax qunt'atäskänwa,

9 Pablon arunakap isch'ukiskäna. Pablosti jupar uñkatasinxä, k'umaraptañatak iyawsañanitap amuyäna.

10 Ukat jach'at arsusin jupar säna: — ¡Sartam, chiq sayt'am! — sasa. Ukat uka jaqix may thuqtasin sayt'asi, sarnaqañ qalltaraki.

11 Pablor ukham lurir uñjasinsti, jaqinakax Licaonia arut jach'at arsuñ qalltapxäna: — ¡Diosanakaw jaqir uñtat jiwasanak taypir saraqanitayna! — sasa.

- 12 Ukatsti Bernabearux: Zeus diosaw, sapxänwa. Pablорusti: Hermes diosaw, sapxarakinwa, arst'iritap layku.
- 13 Zeus diosan templopax markar mantañankänwa, uka diosan sacerdotepasti urqu vacanakampi, panqaranakamp templor apanina. Jupampi jaqinakampix apostolunakar jach'añchas wilañchanak luqtañ munapxäna.
- 14 Bernabeampi Pablompisti, jaqinakan ukham lurañ amtatap amuyasinxa, isinakar ch'iyanuqasipxäna, jaqinak taypir jalantasin jach'at sapxarakina:
- 15 — ¡Tatanaka! ¿Kunatsa ukanak lurapxta? Nanakax jumanakjam jaqikipxaraktwa. Nanakax uka inamay lurañanak apanukupxañamatakiw jumanakar parlir jutapxta, ukanak apanukusin jakkir Diosar arkapxañamataki. Jupaw alaxpacha, akapacha lurir Diosaxa, jach'a qutsa, ukanakan utjirinaksa.
- 16 Nayra urunakan Diosax taqi jaqinakarux munañaparjamakiw sarnaqayäna.
- 17 Ukampis Diosax aski luratapampiw jupanakar uñacht'ayäna jupan jakatapa, alaxpachat jallunak apayanisa, suma achunak apayanisa, manq'añanak utjayasa, chuyman kusisiñ churasa.
- 18 Jupanak ukham parlkipansa, jaqinakax wilañchanak luqtañ munasipkakinwa, apostolunakasti wali ch'am tukusaw jan lurapxañapatak iyawsayapxäna.
- 19 Ukapachasti mä qawqha judionakaw purinipxäna, Antioquía markampita, Iconio markampita. Jupanakasti jaqinakar amtayasin Pablорux qalampiw k'upjayapxäna, ukatsti marka anqäxaruw qatatnukunipxäna jiwatäxatap amuyasa.
- 20 Ukampis kunapachatix Tatitur arkirinakax Pablор muyuntapkän ukapachasti, jupax saythapisin wasitat markar mantxäna; qhipürusti Bernabeampi Derbe markar sarxapxäna.
- 21 Uka Derbe markansti Pablompi Bernabeampix Tatit tuqi qhispiyasiwi utjatap yatiyapxarakina, ukansti waljaniw Tatitur iyawsapxäna. Ukatsti jupanakax Listra markampiru, Iconio markampiru, Antioquía markampiruw kutt'xapxäna.
- 22 Uka markanakansti Tatitur iyawsirinakarux ch'amañcht'apxänwa, ixwt'apxarakinwa: “Tatitur iyawsañanakaman ch'aman sayt'apxam. Diosan markapar mantañatakix, t'aqhisiñax wakisipuniwa” sasa.
- 23 Sapa iglesian jilir irpirinak utt'ayawayapxäna, ukatsti Tatitur mayisa, ayuno lurasinxa, jupanakarux iyawsapkän uka Tatituruw katuyapxarakina.
- 24 Uka qhipatsti Pablompi, Bernabeampix sarasipkakinwa, Pisidia uraqinjam sarakipapxäna, Panfilia chiqanakar puriñkama.
- 25 Perge markan Diosan suma arunakar yatiyawayasinxa, Atalía markaruw sarxapxäna.

26 Ukatsti Antioquía markaruw barcot sarxapxarakina, Siria uraqina. Uka markansti iglesiankir jilatanakax munasiñ chuymampiw Diosar mayipxatayna Pablompiru, Bernabeampir imañapataki, suma yatiyáwinak parlañ irnaqáwinxa, jan kuna jan walis jupanakatak utjañapataki.

27 Antioquía markar purisinsti, jupanakax iglesiankir jilatanakaruw jawsthapixána. Ukat jupanakarux taqi kunanaktix Diosax jupanak tuqi lurkatayna ukanak yatiyapxána. Kamisatix Tatitux jan judiöpkis uka jaqinakan iyawsapxañapatak yanapt'katayna ukanaksa.

28 Pablompi Bernabeampisti uka markanxa, walja urunakaw Tatitur iyawsirinakampix qamarapxána.

Hechos 15

1 Uka urunakansti yaqhip jaqinakaw Judea chiqat Antioquía markar puripxatayna. Uka jaqinakasti jilatanakaruw yatichañ qalltapxána: “Qhispiyasiñatakix wakisiw Moisesan kamachiparjam circuncisión katuqañaxa” sasa.

2 Pablompi Bernabeampisti ukxat uka jaqinakamp wal ch'axwapxána. Ukat Antioquía iglesiankirinakax Pablompiru, Bernabeampir mayipxána Jerusalenar sarapxañapataki, uka tuqit apostolunakampi uka markankir iglesian jilir jilatanakamp qhanañchasiñapataki.

3 Jerusalenar sarkasinsti, jupanakax Fenicia, Samaria chiqanak sarakipawayapxána. Ukawjanakansti kunjämtix jan judiöpkis ukanakax nayra iyawsáwinakap apanukusin Diosar arkapkäna ukanak yatiyapxána. Uk ist'asinsti jilatanakax wal kusionapxána.

4 Pablompi Bernabeampix Jerusalenar puripkän ukapachasti, iglesiankirinakasa, apostolunakasa, jilir jilatanakas jupanakarux sum katuqána. Pablompi Bernabeampisti taqi kuntix Diosax jupanak tuqi lurkatayna ukanak yatiyapxarakina.

5 Ukampis Tatitur iyawsir yaqhip fariseonakax, sayt'asisin sapxána: — Wakisiw jan judiöpkis uka iyawsirinakar Moisesan kamachiparjam phuqhas circuncisión katuqayañaxa — sasa.

6 Ukat apostolunakampi jiliri jilatanakampix tantacht'asipxána ukxat sum amuykipt'añataki.

7 Wali jaya ukxat aruskipasinsti, Pedrox sayt'asisin jupanakar säna: — Jilatanaka, jumanakax yatipxtawa, nayratpach Diosax jumanak taypit nayar ajllisitu jan judiöpkis uka jaqinakar nayan yatiyañaxataki Tatit tuqi qhispiyasiñan utjatapata, ukhamat jupanakan iyawsapxañapataki.

- 8 Jaqinakan chuymap uñt'ir Diosasti jan judiöpkis uka jaqinakar katuqatap uñacht'ayiwa, jupanakar Qullan Ajayu churasa, kamisatix jiwasanakar churkistu ukhamarak jupanakar churi.
- 9 Diosax janiw jupanakarus, jiwasanakarus yaqha yaqha uñjkistuti. Jupax jupanakan chuymanakap iyawsäwi tuqiw q'umacharaki.
- 10 Jichhasti, ¿kunatarak Diosar yant'apxtasti, jan phuqkay kamachinak iyawsirinakar wayt'añ munasinisti, kuntix jiwasasa, nayra awkinakapas jan phuqhirjamäpktan ukanaksti?
- 11 Ukatsipana, jupanakjamarakiw, jiwasax Tatit Jesusan khuyapayasiñapat qhispiyat uñjasipxtan — sasa.
- 12 Jupanakasti taqiniw amukt'apxäna. Ukatsti Bernabeampiru, Pablompiruw ist'apxarakina, jupanakasti kunjämtix Diosax jupanak tuqi uñacht'äwinaksa muspharkay luräwinaksa jan judiöpkis uka jaqinak taypin lurkatayna ukanak yatiyapxäna.
- 13 Arsuñ tukuyxasinisti, Jesusan jilapa Santiagow taqpachanir säna: — Jilatanaka, ist'apxita.
- 14 Simón Pedrox kunjämsa Diosax qalltatpach jan judiöpkis jupanakar sum uñjkäna, jupan markapatak jupanakar ajlliskarakina ukanak yatiyistu.
- 15 Akasti profetanakan qillqatarjamaw phuqhasiski, Qillqatan siwa:
- 16 “Aka qhipat kuttaniwa, Davidan tinkut utap wasitat sayt'ayä. Laqay pirqanakapsa askichthapirakiwa.
- 17 Ukapachasti, yaqha markankir jaqinakaw nayan ukar jutani, jupanakasti nayan ajllitanakaxäniwa.
- 18 Nayaw Tatit Diosamätxa. Nayaw nayratpach taqi ukanak arsuwayta” sasa.
- 19 Santiagosti saskakinwa: “Uka arunakarjamax amuyataxat janiw wakiskit Diosar kutikipstir jan judío jaqinakar mayjt'ayañaxa.
- 20 Jan ukasti jupanakar mä qillqat apayañaw wakisispa: ‘Idolonakar luqtat manq'anak jan manq'apxañapataki. Janirak axskatas jiwat uywanak manq'apxañapataki, wilan aycha jan manq'apxañapataki. Ukhamarusa, Moisesan kamachipan jark'atäki uka wachuq jucha lurañanak apanukupxañapataki.’
- 21 Nayratpach Moisesan kamachipat parlirinakax taqi markanakan utji, uksti sinagoganakan sapa sábadó urun yatichapxi” sasa.
- 22 Ukatsti apostolunakampi, jilirinakampi, iglesiankirinakampix, taqpachaniw amtapxäna jupanak taypit mä qawqhanir ajlliña, Antioquía markar Pablompi,

Bernabeamp chika khithañataki. Jupanakasti paniniruw ajllipxäna, Barsabás sat Judasampiru, Silasampiru. Jupanakax jilatanak taypin jilirit uñt'atäpxänwa,

23 jupanakaruw aka qillqat apayapxäna: “Nanak apostolunakampi, Jerusalén iglesian jilirinakapampi, jilatanakampix taqi jumanakar munasiñampiw aruntanipxsma, Antioquía, Siria, Cilicia chiqanakan jakasir jan judiökasin Jesusar iyawsir jilatanakaru.

24 Nanakax yatipxtwa yaqhip jaqinakan nanakan jan kamskat akat sarapxatapa. Uka jaqinakan jumanakar yatichäwinakapamp mayjt'ayatapa. Akham arunakapampi pächasiyasa: ‘Wakisiw jumanakan circuncisión luräwi katuqapxañamasa, Moisesan kamachiparjam phuqhapxañamasa’ sasa.

25 Ukham yatisin, nanakax amtapxta nanak taypit mä qawqhanir jumanakar uñjir khithaniña, Bernabeampi Pablompi, nanakan wali munat jilatanakamp chika.

26 Jupanakax Jesucristo Tatitusan sutip laykux niyapuniw jakañanakap apt'asipxi.

27 Ukhamasti jichhax Judasampiru, Silasampiruw khithanipxta. Jupanakaw taqi kun juk'amp qhanañcht'apxätam.

28 Qullan Ajayutakisa, nanakatakis waljamakiw amuyasi, kunatix lurañax wakiski ukanakxar jan juk'amp jumanakar yaqha lurañanakamp apxataskañaxa:

29 Idolonakar luqtat animalanakan aychap jan manq'apxamti; janirak wilsa manq'apxamti, kunkat jaychjat jiwayat uywanaksa jan manq'apxamti, Moisesan kamachipan jark'atäki uka wachuq jucha lurañanak apanukupxam. Uka lurañanaktix apanukupxätaxa, walikisipkätawa. Ukhamasti aruntanipxsmawa” sasa.

30 Ukhamasti Bernabeampi, Pablompi, Judasampi, Silasampix Antioquiaruw sarapxäna. Ukar purisinsti iglesiankir jilatanak jawsthapisin qillqat katuyapxäna.

31 Qillqat ullart'asinsti, taqpachaniw wal kuisisipxäna, ukham jupanakar chuymacht'apxatapata.

32 Judasampi Silasampix, Diosan profetanakaparakinwa, arunakapampiw jilatanakar wal chuymacht'apxäna ch'amañcht'apxarakina.

33 Mä qawqha urunak jilatanakamp qamaratatsti, jilatanakax aruntanak apayasaw khixapxäna.

34 Ukampis Silasampi, Pablompi, Bernabeampix pachpa Antioquiaruw qhiparapxäna, ukansti jupanakax yaqhanakamp chikaw Tatitun suma arunakap yatichasipkakina.

36 Ukat mä qawqha pachatsti Pablox Bernabearuw säna: — Kawkha markanakantix Tatitun arunakap yatiyanktan uka jilatanakar tump'tir wasitat sarañäni, kunjämäsipkpachas jupanakax uk yatiñataki — sasa.

- 37 Bernabeasti Juan Marcosaruw jupanakamp chik irpañ munäna.
- 38 Ukampis Pablox janiw Juan Marcosarux irpañ munkxänti, nayra saräwin jupanakamp sarkasin jupax Panfiliat kuttanxatayna, janiw jupanakamp chik irnaqirix sarkxataynati uka layku.
- 39 Pablompi Bernabeampisti ukxat mayjt'asipxäna, ukat jaljtañar puripxäna. Bernabeax Marcosar irpxarusisin Chipre wat'aruw botet sarawayxäna.
- 40 Pablosti Silasaruw jupamp chik sarañapatak ajllirakäna. Antioquía iglesiankir jilatanakasti jupanakarux sum khixapxäna, Tatitur achikt'asa jupanakar munasiñapamp imañapataki. Pablompi Silasampix ukawjat mistuwayapxäna,
- 41 Siria, Cilicia chiqa sarkasasti ukan utjir iglesianakan jilatanakaruw ch'amañcht'awayapxäna.

Hechos 16

- 1 Pablompi Silasampix Derbe, Listra markanakaruw puripxäna. Ukansti mä waynaw jakäna, Timoteo sutini, jupasti Tatitur iyawsirinwa, jupan taykapax iyawsiri judío warminwa, awkipasti griego jaqirakinwa.
- 2 Listra markankiri, Iconio markankir jilatanakax uka Timoteorux wali suma jaqit uñt'apxäna.
- 3 Ukat Pablox Timoteor jupamp chik irpañ munäna. Juparusti circuncisión katuqayäna, uksanakan jakir judionakar jan mayjt'ayañ layku, taqiniw yatipxäna Timoteon awkipan griego jaqitapa.
- 4 Taqi ukxa markanak sarkasinsti, kuntix Jerusalenankir iglesian apostolunakampi jilirinakampix iwxt'apkatayna ukanak yatiyapxäna, jupanakan ukhamarjam sarnaqapxañapataki.
- 5 Uksa chiqanakankir iglesianakasti wali ch'amampiw iyawsäwinakapan sayt'apxäna. Tatitur iyawsirinakasti sapüruw jilxattarakäna.
- 6 Pablompi, jupamp chik saririnakampisti Tatitun arunakap Asia suyun parlañ yant'apxäna, ukampis Qullan Ajayuw jupanakar jark'äna. Ukat jupanakax Frigia, Galacia chiqanakar sarxapxäna.
- 7 Misia qurpar purisinsti, Bitinia chiqanakaruw mantañ munapxäna, ukampis Jesusan Ajayupaw jupanakar jark'arakäna.
- 8 Ukhamasti, Misia chiqa sarkasasti Tróade sat quta thiyaruw saraqapxäna.
- 9 Uka arumasti Pablox mä unañchäwi uñjäna. Uka unañchäwinsti Macedonia markankir mä chacharuw sayt'ata uñjäna, jupar achikt'asiskiri: "Macedonia markar jutam, nanakar yanapt'iri" sasa.

- 10 Pablón uka unañchäwi uñjatapatsti ukspachaw nanakax Macedonia markar sarañatak wakichasipxta, Diosan jawsatapätap qhanpach amuyasa, uka markan suma yatiyäwinak yatiyañataki.
- 11 Tróade chiqat barcor mantasin, Samotracia wat'aruw chiqak sarapxta. Qhipürusti Neápolis markaruw puripxta.
- 12 Ukawjatsti Filipos markarurakiw sarapxta. Uka markasti Romano jaqinakan apnaqat markänwa, Macedonia uraqin wali aytat markarakinwa. Ukansti mä qawqha urunakaw qamarapxta.
- 13 Sábado urusti, marka anqäx jawir lakaruw mistuwayapxta, judío jaqinakan Diosat mayisiñ chiqax ukawjanakan utjatap amuyasina. Ukawjar purisasti, qunt'asisin nanakax Tatitun arunakap arsupxta, ukawjan tantacht'at warminakaru.
- 14 Uka warminakat maynirix Lidia satänwa; Tiatira markankiri, jila alani sami morado isinak aljirinwa, jupax Diosar axsartir warminwa. Tatituw juparux chuymap ch'allxtayäna, kuntix Pablox siskäna ukar jaysañapataki.
- 15 Jupasti bautismo katuqäna, taqpach utapankirinakamp chika, uka qhipat nanakar achikt'apxitu: — Jumanakatix nayan Tatitur chiqpach iyawsatax amuyapxstaxa, utaxar qurpachasir jutapxam — sasa. Nanakarusti iyawsayapxituwa.
- 16 Mä urusti, Tatitut mayisiñ chiqäkis ukkharuw sarasipkäyäta, thakhinsti, mä uywat tawaquruw jikxatapxta. Jupasti layqasir ajayuninwa, kunatix qhipürun luraskani ukanak qhanañchirinwa. Ukhamat uywirinakapatak walja qullqi jikxatirina.
- 17 Uka tawaqusti Pablompir nanakampiruw arknaqañ qalltapxitu, jach'at arnaqasisa: — ¡Aka jaqinakax alaxpachankir Diosan luqtirinakapawa, jumanakarusti qhispiyasiñ thakhi yatiyapxtam! — sasa.
- 18 Uka tawaqusti walja urunakaw ukham arnaqasis arknaqapxitu. Pablotalisti uka arnaqasitapax janiw walikxänti, ukat wali q'apisitaw kutikipstasin uka ajayur säna: “¡Jesucriston sutiparuw sisma: Uka tawaqut mistum!” sasa. Uka ajayusti ukspachaw tawaqur jaytanukuwayxäna.
- 19 Tawaqun uywirinakapasti jan juk'amp uka tawaq tuqi qullqi jikxatirjamäxasinxa, Pablompiru Silasampir katuntasin, jach'a plazaruw irpaxäna marka apnaqir jilirinakan nayraqatapar.
- 20 Taripirinakan nayraqatapar puriyasinsti, sapxänwa: — Aka judío jaqinakax markasaruw pixtusipki.
- 21 Jupanakax yaqha saranak yatichapxi, jiwäs romanonakarusti janiw ukanak katuqañasa, ukarjam sarnaqañas wakt'kistuti — sasa.

- 22 Ukatsti taqpach jaqinakaw Pablota, Silasatak sayt'asipxi. Taripirinakasti jupanakar isinakap thatsuyapxi, ukat jawq'jayapxaraki.
- 23 Ukham wal jawq'jayasinsti, jupanakarux carcelaruw jist'antapxi, cárcel uñjirusti sum uñjañapatakiw iwxapxaraki.
- 24 Uka aru katuqasinste, cárcel uñjirix juk'amp manqharuw jupanakarux jist'anti, ukatsti cepo sat jach'a thuru lawanakampiw kayunakap achuntayi.
- 25 Niya chika arumarusti, Pablompi Silasampix Tatitut mayisisipkäna, q'uchunak q'uchusipkarakäna, ukchañkamasti carcelan jist'antat yaqha jaqinakax ist'asipkänwa.
- 26 Ukapachasti akatjamat uraq khathatix wali ch'amampi carcelan pirqanakapsa unxtayäna. Ukspachaw carcelan taqpach punkunakapax jist'artäna, katuntatanakan ñach'antat cadenanakapas jarartarakäna.
- 27 Ukapachaw cárcel uñjirix ikit sartasäna, cárcel punkunak jist'arat uñjasinsti, katuntat jaqinakan jalsuwayxatap amuyatayna. Ukat jupax espadap apsusin ukampiw jiwayasiñ munäna.
- 28 Ukampis Pablow jupar jach'at art'äna: — ¡Jan jiwayasimti, taqiniw akankasipkta! — sasa.
- 29 Ukatsti cárcel uñjirix nina wiya qhana mayisin, jank'akiw cárcel manqhar jalantawayi. Pablompina Silasampin nayraqatapar purisinsti, axsarañat wali khathatisaw killt'asi.
- 30 Ukatsti anqar irpsuwayasin jupanakar jiskt'i: — Tatanaka, ¿kuna lurañaxas wakisi nayan qhispiyasiñaxatakixa? — sasa.
- 31 Jupanakasti ukxaruw sapxäna: — Jesucristo Tatitur iyawsam, ukat qhispiyasita jumasa, utamankirinakasa — sasa.
- 32 Pablompi Silasampix, Tatitun arunakap cárcel uñjir jaqimpiru, taqpach utapankirinakampir yatiyapxäna.
- 33 Ukatsti uka arumpachaw cárcel uñjirix Pablompiru Silasampir chhuxrinakap jariqxäna. Ukatsti jupax bautismo katuqäna utapankirinakas katuqapxarakinwa.
- 34 Uka qhipatsti Pablompir Silasampir utapar irpasin manq'ayäna. Jupampi, utapankirinakampisti Diosar iyawsapxatapat wal kuisipxäna.
- 35 Qhipärmanthisti taripirinakax mä qawqha soldadonak cárcel uñjirin ukar khithapxäna, Pablompir, Silasampir antutxañapataki.
- 36 Cárcel uñjiristi Pablorig sänwa: — Taripirinakax antutnukxam sasaw khithanitayna, jichhax sumak sarawayxapxam — sasa.

37 Ukampis Pablox soldadonakar sänwa: — Nanakax romano jaqinakäpxtwa. Ukhamäkipansa, taripirinakax janir jucha taripkasaw nanakar taqinin uñjkat jawq'jayapxitu, ukatsti carcelarurakiw jist'antapxitu. ¿Jichhasti jamasatti irpanukxapxitanisti? ¡Janiw ukhamäkaspati! Jupanakapun nanakar irpsxañatak jutapxpan — sasa.

38 Soldadonakasti taqi ukanakat taripirinakaruw yatiyapxäna. Taripirinakasti wal mulljasipxäna, jupanakan romano jaqinakäpaxatap yatisa.

39 Ukat taripirinakax Pablompiru Silasampiruw sumachapxäna. Carcelat jupanakar irpsusinsti, markat sarxapxañapatakiw achikt'apxarakäna.

40 Pablompi, Silasampisti carcelat mistusin Lidian utaparuw sarapxäna. Jilatanakar tumpt'asina, jupanakar ch'amañcht'awayasin ukawjat sarxapxäna.

Hechos 17

1 Pablompi Silasampix Anfípolis, Apolonia sat markanak sarakipawayapxäna, ukatsti Tesalónica markaruw puripxäna. Uka markan judionakan sinagogapaw utjäna.

2 Pablosti saraparjamaw sinagogar saräna. Ukansti kimsa sábado urunakaw ukankir judionakar parläna, Qillqatanakarjam jupanakar yatiyasa.

3 Jupasti Criston t'aqhisiñapa, jiwatat jaktañapa wakisitapat qhanañchäna. Jupanakar sarkinwa: — Jumanakar yatiyapksma uka pachpa Jesusaw Diosan khithanit Cristoxa — sasa.

4 Uka arunak ist'asinsti, yaqhip judionakax iyawsapxänwa. Ukat Pablompir Silasampir jaqkattapxäna. Diosar yupaychir griego jaqinakampita, wali aytat warminakampit waljaniw iyawsapxarakäna.

5 Ukampis jan iyawsir judionakax uñisiñat ukawjanakan sarnaqir qhuru jayra jaqinak irpthapipxäna. Uka jaqinak anthapisinsti markankir jaqinakaruw amtayasin uxtañanak sartayapxäna. Ukatsti Jasonan utaparuw chhukt'apxäna, Pablompir Silasampir uka utat waysusin jaqinakar katuyañataki.

6 Uka utan jan jikxatasinsti, Jasonampiru, mä qawqha jilatanakampirukiw katuntasin qatatipxäna, marka apnaqir jilirinakan nayraqatapar, jach'at arnaqasisa: — ¡Aka jaqinakax taqi chiqan jaqinakar pixtupxi, jichhasti akarurakiw jutapxi,

7 Jasonaw utapar katuqi! ¡Jupanakax taqpachaniw Roma apnaqir reyin kamachinakap p'akintapxi, ukatsti sapxarakäna: “Yaqha reyiw utji, Jesús sutini” — sasa.

8 Ukanak ist'asinsti, jaqinakampi marka apnaqir jilirinakampix wal uxtapxäna.

- 9 Ukampis Jasonampi, maynir jilatanakampix, uka jilirinakar qullqi churapxäna, ukat jupanakar antutxapxäna.
- 10 Ukatsti uka arumpachaw jilatanakax Pablompiru Silasampirux Berea markar khitxapxäna. Uka markar puris ukspachaw jupanakax judionakan sinagogapar sarapxäna.
- 11 Uka markankir judionakasti Tesalónica markankir judionakat sipan juk'amp suma chuymanixänwa. Jupanakax taqi chuymaw suma yatiyäwi arunak isch'ukipxäna. Qillqatanaksa sapürurakiw yatxatapxäna, jupanakar yatichapki uka arunakax chiqati, janicha uk yatiñataki.
- 12 Uka judío jaqinakat waljaniw iyawsapxäna, markan aytat griego chachanakatsa, warminakatsa waljaniw iyawsapxarakina.
- 13 Ukampis Tesalónica markankir judionakaxa, Pablon Berea markankatapa, ukan Tatitun arunakap parlataparaki yatisinxä, uka markaruw sarapxarakina. Ukansti jaqinakarux uxtayañ qalltapxäna.
- 14 Ukat jilatanakax jank'akiw Pablur jach'a quta thiyar khitxapxäna. Silasamp Timoteompiw pachpa Berea markan qhiparxapxäna.
- 15 Pablompi chik saririnakasti, Atenas markakamaw juparux irpaxäna. Pablox jupanakar iwxa arunak apayasina, Berea markar kuttasin Silasampir Timoteompir sapxañapataki: “Atenas markar jank'ak jupanakax sarapxan” sasa.
- 16 Pablox Atenas markan Silasampiru Timoteompir suykasinxä, wali mayjt'ataw jikxatasina, markan walja idolonak phuqhantat uñjasa.
- 17 Ukat jupax judionakampi, Diosar yupaychir jan judionakamp sinagogan parlana. Sapürurakiw plazan ukan tantachasir jaqinakampis jiskhintasina.
- 18 Yaqhipanakax epicúreo, ukhamarak estoico sat yatiñan jaqinakänwa, jupanakasti Pablompiw jiskhintasipxäna. Mayninakax sapxänwa: — ¿Kunxatarak aka jaqist parlisti? — sasa. Yaqhipanakasti sapxarakinwa: — Yaqha markankir jan uñt'at diosanakat parlir jaqjamakiwa — sasa. Jupanakax Jesusan suma yatiyäwipampita, jiwatat jaktatapampit Pablon arsutap laykuw ukham sapxäna.
- 19 Ukat Pablurux Areópago sat chiqar irpaxäna, uka chiqan amuyt'ir jilir jaqinakax tantachasipxirina. Jupanakasti ukan Pablurux jiskt'apxäna: — Nanakax yatiñ munapxirista, ¿parlktas ukasti kuna machaq yatichäwirakisti?
- 20 Nanakarux jan uñt'at mayja yatichäwinak yatiyapxistaxa, kuntix sañ munki taqi ukanakat yatiñ munapxata — sasa.
- 21 Atenas markankir taqi jaqinakasa, yaqha markat jutasin ukan jakirinakasa, machaq yatichäwinakata, ukxat amuyt'añak munapxirina.

- 22 Pablosti Areópago sat chiqan jupanak taypin sayt'asisin, säna: “Atenas markankir tatanaka: nayan amuyataxat jumanakax diosanakamar wali chuyma churat jaqïpxtawa.
- 23 Ukawjanak sarnaqkasın nayax uñjta jumanakan walja diosanakar yupaychapxatama, wilañchanak luqtasıpxırıktas ukawjan mä altar jıxatta akham qillqatani: ‘Jan uñt'at Diosaru’ sasa. Jan uñt'kasın yupaychapktas uka Diosatpï nayax jumanakar yatıyapxsmaxa.
- 24 “Jupankiw alaxpachas akapachasa. Juparakiw akapachsa, ukan taqi utjirinaksa luri. Jupax janiw jaqın lurat utanakan jakkıti.
- 25 Janirakiw uka Diosax khıtın yanapapsa munkıti. Ukatsıpana, jupaw jakaña, samana, taqi kunanaksa jıwasanakar churıtu.
- 26 “Jupaw mä sapa jaqıt akapachan utjır taqpach jaqınak mırtayı, sapa markarurakiw uñachayı qawqha pacha, kawkha chiqan jakañapäki ukısa.
- 27 Diosax taqi jaqınakan jupar thaqhapxañapatakiw uk luri, jupar kunjämatsa thaqhasın jıxatapxañapataki. Chıqpachansa, Diosax janiw sapaqat jıwasanakat jayankkıtı.
- 28 Jıwasanakax Diosankasaw jakapxtan, unxtapxtan, utjapxaraktan; kamısatıx jumanakan q'uchu qillqırınakamax arsupkı ukhama: ‘Chıqpachan Diosan wawanakapätanwa’ sasa.
- 29 Ukhamasti, Diosan wawanakapäkasinxa, janıpı amuyañasäkitıx Diosax jaqınakan amuyuparjam qurıta, qullqıta, qalata luratäkaspas ukhama.
- 30 Diosax nayra pachanakan jakır jaqınakan pısi amuyump jakatanakap janiw yäqkäntı, jıchhastı Diosax taqınıruw taqi tuqın yatıyı, jan wali sarnaqäwinak apanukusın juparuk jaysapxañapataki.
- 31 Diosax mä uru wakıchxı, uküruw chıqa kankañampi akapachar tarıpanı, jupan ajllıstı mä chacha tuqı. Uka jaqın chıqätapxa, jupar jıwatat jaktaykän ukapachaw taqi jaqınakar qhanpach yatıyı” — sasa.
- 32 Jıwatanakan jakatatañapxat parlır ist'asınstı, maynınakax larusıpxänwa, yaqhipanakastı sapxarakınwa: — Ukanakxat qhipüruw juk'amp parlapxıtäta — sasa.
- 33 Ukham sapxatapat Pablox jupanak taypıt mıstıwayxäna.
- 34 Ukampıs yaqhip jaqınakax jupar arkasın iyawsapxarakınwa. Ukanak taypın mä warmıw ukankäna Dámarıs sata, ukhamaraki Dıonısıo, jupastı Areópago sat tantachasıwınkır jaqınakat maynırınwa.

Hechos 18

- 1 Uka qhipatsti Pablox Atenas markat mistusin Corinto markaruw saräna.
- 2 Ukansti Ponto chiqankir Áquila sat judío jaqimpiw jikisina. Ukürunakakiw Aquilax Priscila warmipamp chika Italia markat purisinipkatayna, Roma marka apnaqir Claudio sat reyiw arsutayna taqpach judionakan markat mistxapxañapataki. Pablosti jupanakar tumpt'iriw saräna.
- 3 Aquilamp Priscilampix carpanak luririnakänwa. Pablosti ukanak lurañ yatiyarakinwa, ukat jupax jupanakamp chik irnaqañatak ukan qhiparäna.
- 4 Pablox sapa sábado uruw sinagogar parlir saräna, ukansti judionakarus, jan judionakarus iyawsayañkamaw parläna.
- 5 Silasampi Timoteompix, Macedonia markat purinipkän ukapachasti, Pablox Tatitun arunakap yatiyañarukipuniw uchasxäna, judionakar qhanpach uñacht'ayarakina Jesusan Mesiasätapa.
- 6 Ukampis judionakax Pablotakiw sayt'asipxäna, kunayman arunakampiw tuqipxarakina. Ukat Pablox isinakap thalarasis jupanakar säna: — Jumanakaw juchanısipkäta, wiñay jiwañar mantaskañatak; janiw nayax juchanikti. Jichhurut uksarux jan judiöpkis uka jaqinakar yatiyiriw sarxä — sasa.
- 7 Sinagogat mistxasinsti, Ticio Justo sat jaqin utaparuw sarxäna. Uka jaqisti Diosar yupaychirinwa, sinagoga jak'an utjasirakina.
- 8 Sinagogankir Crispo jilirix utapankirinakamp taqpachaniw Tatitur iyawsxäna. Corintonkir jaqinakatsti waljanirakiw Tatitun arunakap ist'asin iyawsapxäna, bautismo katuqapxarakina.
- 9 Mä arumasti Tatitux mä unañchäwi tuqiw Pablor parlxayäna: “Jan axsaramti, suma yatiyäwi arunak yatiyaskakim, janipun amukt'anti.
- 10 Nayaw jumampiskta, janiw khitis kuna ñanqhsa lurkätamti, nayankirinakax aka markan waljaniwa” sasa.
- 11 Ukhamasti, Pablox mara suxta phaxsiniw Corinto markan qhiparäna, jaqinakar Diosan arunakap yatichasa.
- 12 Galión sat jilirix Acaya marka apnaqkän ukürunakaxa, Corintonkir judionakax Pablotakiw mayak sayt'asxapxäna; katuntasinsti, juparux taripirinak nayraqataparuw irpapxäna.
- 13 Uka marka apnaqirinakarusti sapxarakinwa: — Aka jaqix Diosar yupaychañxat kamachinak jan yäqasaw jaqinakar yatichi — sasa.
- 14 Pablox niy arsuñampiskänwa, ukampis marka apnaqir Galión jiliriw judionakar säna: — Judío tatanaka, mä kuna jucha lurat utjaspä, jan ukax, kuna jaqi jawayatas utjaspaxa, nayax jank'akiw jumanakarux ist'apxirisma;

- 15 ukampis aliq arunakakichi, sutinakakichi, jumanakan kamachinakamakichi ukaxa, jumanakak uk askichasipxam. Nayax janiw ukanaxat taripiriñ munkti — sasa.
- 16 Jupanakarusti taripañ utat anqaruw ananukuyäna.
- 17 Ukatsti taqpachaniw sinagogan jiliripa Sóstenes chachar katuntxapxäna, ukatsti taripañ uta uñkatasin jupar nuwjapxäna. Galionasti uk uñjasax janiw yäqkänsa.
- 18 Pablox walja urunakampiw Corinto markan qamaraskakina. Ukatsti iglesiankir jilatanakamp jikist'awayasin Siria tuqinakaruw barcot sarawayxäna, Priscilamp Aquilampisti jupamp chikaw sarapxäna. Cencrea markansti Pablox barcor janir makhatkasin, Diosar arskatayna uk phuqhañatak ñik'utap q'al mururayasina.
- 19 Éfeso markar purisinsti, Pablox Priscilampir Aquilampir jaytawayasin sinagogaruw sari, ukansti judionakampiw parli.
- 20 Jupanakax mä qawqha urunak qamart'awayañapatakiw achikt'apxi, ukampis Pablox janiw munkänti.
- 21 Jupanakampi jikist'awayasinsti sänwa: Jutkani uka uru uruyañatakix Jerusalenankañaxawa. “Dios munanixa, nayax wasitat jumanakar tump'tir jutä” sasa. Ukat Pablox Éfeso markat jilatanakar jaytawayasin barcot sarawayxäna.
- 22 Cesarea markar purisinsti Pablox Jerusalenaruw saräna, iglesiankirinakar aruntiri. Ukatsti Antioquía marka tuqiruw sarxäna.
- 23 Pablox Antioquía markan mä qawqha urunakakiw qamarawayi, ukatsti Galacia, Frigia chiqanakan utjir iglesianak mayat mayat tumpawayi, iyawsirinakar ch'amañcht'asa.
- 24 Ukürunakansti Apolo sat mä judío jaqiw Éfeso markar purina, jupax Alejandría markankirinwa. Jupasti suma parl'tir jaqinwa, Qillqatanakatsa sumpun yatina.
- 25 Tatitun thakhipan suma yatichatänwa, jupax kisisit chuymampiw parläna, Jesusat qhanpach yatichasa, Juanan bautismopak uñt'kchän ukasa.
- 26 Apolox jan axsarasaw sinagogan parlañ qallti. Ukampis Priscilamp Aquilampix jupar parlir ist'asinxa, yaqha chiqaruw irpapxi, Diosan thakhipat juk'amp suma qhana amuyt'ayapxarakina.
- 27 Ukatsti Apolox Acaya tuqinakaruw sarañ munäna, ukat iglesiankir jilatanakax sarañapatak ch'amacht'apxi. Khurinkir iyawsirinakatakisti mä qillqat apayapxi, jupar sum katuqapxañapataki. Acaya markar purisinsti, Apolox wal yanapt'äna, Diosan munasiñap layku iyawsapkatayna uka jilatanakaru.
- 28 Jupax taqi jaqin ist'kañaw judionakan pantat amuyunakap ch'amamp qhanañchäna. Qillqatanakarjamaw Jesusan Cristötap uñacht'ayarakina.

Hechos 19

- 1 Apolosan Corinto markan jikxatasiñapkamasti, Pablox qullu chiqa sarakipasin Éfeso markar puri. Ukansti mä qawqha iyawsirinakaruw jikxati.
- 2 Ukatsti jupanakaruw jiskt'äna: — ¿Tatitur iyawsapkta ukapachax, Qullan Ajayu katuqapxtati? — sasa. Jupanakasti saptänwa: — Janiw nanakax Qullan Ajayut kunsä ist'apxirikti — sasa.
- 3 Pablosti ukxarux jupanakar jiskt'arakinwa: — Ukhamasti, ¿kuna bautismorak katuqapxtasti? — sasa. Jupanakasti saptaxarakinwa: — Juanan bautismopak katuqapxta — sasa.
- 4 Pablosti sänwa: — Juanax, Diosar kutikipstir jaqinakaruw bautisäna, jupanakarusti sarakinwa: “Nayan qhipax mayniw jutani, ukasti Jesusawa, juparuw iyawsapxäta” — sasa.
- 5 Uk ist'asinsti, jupanakax Tatit Jesusan sutiparuw bautismo katuqapxäna;
- 6 Pablox amparapamp jupanakar luqxatki ukapachaw Qullan Ajayux jupanaxar jutarakina, ukatsti jupanakax jan uñt'at arunakat arsupxäna, Diosat katuqat arunak yatiyapxarakina.
- 7 Taqpachanix niya tunka payan chachanakänwa.
- 8 Ukatsti Pablox kimsa phaxsiw sinagogar saräna, ukansti jan axsarasaw Diosan arunakap jaqinakar yatiyana, Diosan qhapaq markapat amuyt'ayasa.
- 9 Ukampis yaqhipanakax chuymanakap qalarayasisin janiw iyawsañ munapkänti, jan ukasti, jaqinak nayraqatan jan walinak Machaq Thakhit arsupxäna. Ukham uñjasin Pablox jupanakat jithiqtawayxäna, iyawsirinakarusti Tirano sat jaqin yatiqañ utaparuw irpxarakina. Ukansti sapüruw Diosan arunakap parlana.
- 10 Jupasti pä maraw ukham luräna, ukhamat Asia tuqin jakirinakax Tatit Jesusan arunakap ist'apxäna, judionakasa jan judionakasa.
- 11 Diosasti jach'a muspharkay luräwinak Pablo tuqix luräna,
- 12 jaqinakax kuna isinaktix jupax llamkt'katayna ukanakampiw usutanakar apxatapxäna, usutanakasti waliptapxänwa, ñanqha ajayunakas jupanakat mistxarakinwa.
- 13 Uka Éfeso markanxa, yaqhip judionakaw sarnaqäna, jupanakasti Tatit Jesusan sutip aytasipxäna jaqinakat ñanqha ajayunak alisnukuñataki, akham sasa: “¡Pablox yatiyki uka Jesusan sutiparuw saptasma: Mistupxam!” sasa.
- 14 Uk luririnakasti Esceva sat mä judío chachan paqallqu yuqanakapänwa, jupax sacerdotenak taypin mä jilirinwa.

- 15 Mä urusti, mä ñanqha ajayuw jupanakar säna: “Nayax Jesusar uñt'twa, Pablorus uñt'araktwa, jumanakasti ¿khitipxaraktasti?” sasa.
- 16 Ukspachaw ñanqha ajayun mantat chachax jupanakar thuqkatäna, ukatsti wali ch'amampiw jupanakar nuwanuqäna. Ukham nuwjatasti, sinti usuchjatarakiw jupanakax q'alalpach uka jaqin utapat jaltxapxäna.
- 17 Éfeso markan jakirinakasti, judionakas jan judionakasa, taqiniw uk yatisax wal axsarapxäna. Ukatsti taqi chiqanwa Tatit Jesusan sutipax jach'añchatänxa.
- 18 Iyawsirinakat waljanirakiw jutasin taqi jan wali luratanakap arsusipxäna.
- 19 Yaqhipanakasti layqäpkatayna ukanakax, layqasiñ qillqatanakap apanisin taqinin nayraqatapan ninar phichhantapxäna. Uka qillqatanakasti wali jila alaninwa, niya phisqa tunk waranqa qullqinwa.
- 20 Ukhamat Tatitun arunakapax wali ch'amamp taqi chiqan yatiyasina.
- 21 Ukanak qhipatsti, Pablox Jerusalén markaruw sarañ amtäna, Macedonia, Acaya chiq sarasa. Ukatsti Jerusalem Roma markar sarañ amtarakina.
- 22 Jupasti yanapirinakapat paniniruw Macedonia markar khithäna, Timoteompiru, Erastompiru, ukchañkamasti jupax mä qawqha urunakampiw Asia uraqin qhiparäna.
- 23 Ukürunakansti Tatitun arkirinakapatak jach'a jan walt'añaw utjäna,
- 24 uka jan walt'añsti Demetrio sutin chachaw sartayäna, jupax qullqita jisk'a yupaychañ utanak luririna, Artemisa diosan yupaychañ utapar uñtasitanaka, uk lurasinsti jupamp chik irnaqirinakarux wal qullqichäna.
- 25 Demetrio chachasti uka irnaqirinakaruw jawsthapiyäna, yaqha jupanakjam irnaqirinakampiru, jupanakarusti sänwä: “Tatanaka, jiwäsax aka lurasampixay sum jakasipxstanxa.
- 26 Jichhasti jiwäsax uñjtanwa, ist'apxaraktanwa, uka Pablo jaqix Éfeso markankirinakaru, taqpach Asia suyunkirinakampiruw parlatapamp mayjt'ayi. Jupax siwa: ‘Jaqinakan lurat diosanakax janiw chiqa diosäkiti’ sasa; uksti walja jaqinakaw iyawsapxi.
- 27 Ukasti jiwasanakatakix janiw walikaspati, aljasiñanakasas aynacht'aspawa. Artemisa jach'a diosan templopar jach'achañax janiw yäqatäkxarakispati. Jichhakamax juparux taqpach Asia suyunsa, uraqpachansa yupaychasipkiwa” sasa.
- 28 Uk ist'asinsti uka jaqinakax wal q'apisipxäna, jach'at art'apxarakina: “¡Jallalla Artemisa, efesonkirinakan diosapa!” sasa.

- 29 Ukat markachirinakax taqpachan uxtapxäna, yaqhipanakasti Gayompiru, Aristarcompiruw katuntapxäna, Pablon pani masinakararu, jupanakax Macedoniat Pablompi chik jutapxatayna. Jaqinakasti jupanakar katuntasin markan tantachasiwi utapkamaw qatatipxäna.
- 30 Pablosti uk yatisinxä, markankir jaqinakamp parliruw uka utar mantañ munarakäna, ukampis iyawsirinakaw jupar jark'apxäna.
- 31 Asiankir jilirinak taypin yaqhipanakax Pablon masinakararu utjarakäna, jupanakasti Pabloruw iwxt'ayapxi uka taypir jan mantañapataki.
- 32 Ukchänkamasti uka tantachasiwi utan jaqinakax jach'at arnaqasipxäna, mayninakax may arsupxäna, yaqhanakasti mayjarak arsupxäna, jaqinakax wal ch'axwarapxäna, janiw kunatak tantachasitapsa yatipkänti.
- 33 Judionakax Alejandro sutin chacharuw nayräxar nuksupxi. Jupasti ampar aytasaw jaqinakar amukt'ayañ munäna, marka nayraqatan judionakar arxatas parlañataki.
- 34 Jaqinakasti jupan judiötap amuyasinxa, juk'ampiw arnaqapxäna: “¡Jallalla Artemisa, efesonkirinakan diosapa!” sasa.
- 35 Ukatsti markan qillqiripaw jaqinakar amukt'ayasin säna: “Efesonkir tatanaka, taqi jaqiw yati, aka markax Artemisa diosan yupaychañ utapa uñjañapatak katuyatawa, akarurakiw jupar uñtasita luratax alaxpachat saraqani.
- 36 Taqiniw uk yatipxtan, ukhamasti jan juk'amp arusipxamti, janirak jan sum yatxatkasax kuns lurapxamti.
- 37 Irpaniptas uka jaqinakax janiw Artemisa diosan yupaychañ utap ñanqhachapkiti, janirakiw uka diosasatakis jan wal arsupkiti.
- 38 Ukampis Demetriompi, yanapirinakapampitix kuna arsusiñapas utjchi ukaxa, ukanak uñjañatakix taripirinakararu utji, uka taripirinakararu sapa maynis yatiyasiñapa.
- 39 Jumanakatix mä kunat arsuñsa mayipxätaxa, ukasti markan jilirinakapan tantachasiwipan amuyt'atäñapa.
- 40 Jichhür ch'axwatasax jan walt'añaruw puriyistaspa, markar uxtayirinaka, sasaw juchañchistaspa, jiskt'istaspa ukapachasti, janiw kuna arsusiñasas utjkaspati” sasa. Taqi ukanak arsusiñsa, qillqirix jaqinakar khithanukxänwa.

Hechos 20

- 1 Uka ch'axwanak tukutatsti, Pablox iyawsirinakararu jawsthapina, jupanakar iwxt'añataki. Ukatsti jupanakat mä suma qhumantampi jaytawayasaw Macedonia markar sarxäna.

- ² Jupasti taqi uksa tuqinakan iyawsirinakar tump't'awayäna, jilatanakar mä suma arunakapamp ch'amañcht'asa; uka qhipatsti Grecia markaruw purxäna,
- ³ ukansti kimsa phaxsiw qhiparäna. Pablox Siria tuqir barcot mistuñatakixän ukapachaw jupax yatina judionakan jupar ñanqha lurañ amtapxatapa. Ukat jupax wañanjam kuttan amtäna, Macedonia chiqa wasitat sarasa.
- ⁴ Jupamp chikasti sarapxarakinwa: Berea markankir Sópatro, Pirro sat chachan yuqapa; Tesalónica markankir Aristarco chachampi, Segundo sat chachampi; Derbe markankir Gayo; Asiankir Timoteo, Tíquico, Trófimo jupanaka.
- ⁵ Uka jilatanakasti nayrt'asin Tróade markat suyt'apxitu.
- ⁶ Nanakasti, jan levduran t'ant'a manq'añ uruyañ uru qhipat Filipos markat barcot sarawayxapxta. Phisqa urut jupanakarux Tróade markan jikxatxapxta. Ukansti paqallq uruw qamarapxta.
- ⁷ Domingo urusti iyawsirinakax t'ant'a pachjañatakiw tantachasipxta. Pablosti iyawsirinakaruw yatichaskäna. Qhipärmanthisti jupax sarañapänwa, ukat chika arumkam yatichäna.
- ⁸ Nanakax amsta utan tantacht'at jikxatasisipkäyäta, ukansti walja micha chuwanakaw qhanaskarakäna;
- ⁹ Eutico sat mä waynaw ventanan qunuskäna. Pablon wali arumkam parlatap laykusti, uka waynarux ikiw wal atipjäna, jupasti ikimp atipjayasisin kimsir amsta utat pampar jalaqtäna, juparusti jiwat waytapxäna.
- ¹⁰ Pablosti saraqasin uka waynaruw qhumanti. Jilatanakarusti sarakiwa: — Jan llakisipxamti, jakaskiwa — sasa.
- ¹¹ Ukatsti Pablox wasitat amsta utar makhatäna, t'ant'a pachjasinsti manqt'asinwa, ukatsti willjtakam parlaskakinwa. Ukat jupax sarawayxäna.
- ¹² Eutico waynarusti, iglesiankirinakax utapar jakaskir irpxapxäna, ukasti taqiniruw wal chuymachäna.
- ¹³ Pablox wañanjam Aso chiqakam sarañ amtatayna, nanakasti barcot nayrt'awayapxta ukan Pablor irptawayxañataki.
- ¹⁴ Aso markan jupamp jikisxasinsti, nanakamp chikaw barcot Mitilene markakam sarxi.
- ¹⁵ Qhipürusti ukawjat mistusin, Quío sat wat'a uñkatas chiqaw sarapxta. Ukatsti mä urut Samos markaruw puripxta, Trogilio markan samart'awayasinsti, yaqha urump sarasin Mileto markar purisipkta.

- 16 Pablox janiw walja urunak Asia suyun qhiparañ munkänti, ukat Éfeso markar jan makhatkänti; jupasti jank'akiw Jerusalenar puriñ munäna, Pentecostés uruyañ urun ukankañataki.
- 17 Mileto markankkasinsti, Pablox Éfeso iglesiankir jilir irpirinakaruw jawsayi.
- 18 Purinipxipansti jupanakarux sänwa: “Jumanakax yatipxtawa kunjämtix nayax aka Asia suyur purinkta ukürutpach jumanakamp sarnaqawaykta ukxa.
- 19 Jan inakt'asaw jumanak taypin taqi alt'at chuymamp Tatitutak irnaqawayta, wali jachañanakana, yant'anakan uñjasiwayta, judionakan nayatak jan wali amtapxatap layku.
- 20 Ukampis jumanakar Tatitun arunakapat parlañ janiw inakt'kti, jumanakatak askitap layku, taqi jaqin uñjkataw jumanakar yatichapxsma, utanakaman yatichapxarakisma.
- 21 Judionakarusä jan judionakarus sapxsmawa: ‘Diosar kutikipstapxam, Tatit Jesucristosar iyawsapxarakim’ sasa.
- 22 Jichhasti Qullan Ajayun irpataw Jerusalenar saraskta, kunatix uka markan nayar suykitu uk janiw yatiskti.
- 23 Kawki markankkasinsa Qullan Ajayux situwa: ‘Carcelampi walja t'aqhisinankampiw suyasktam’ sasa.
- 24 Uk yatiskasinsa, janiw llakisiykituti. Nayatakix janiw jakañaxas kuna jach'äkisa, nayax kusionaw tukuykam jalañ munta, kuna lurañtix Tatit Jesusax churkitu uk kusisiñamp phuqhañakiw wakt'itu, ukatsti Diosan munasiñapat suma yatiyäwi arunak jaqinakar qhanañchaña.
- 25 “Jichhasti nayax yartistwa, khitinakarutix Diosan qhapaq markapat yatiyapksma jupanakat janiw maynis nayar mayampsa uñkatxapxitätati.
- 26 Ukat jichhürux jumanakar sapxsma, jumanakat maynitix chhaqhañar saraskanixa, janiw nayar juchañchkitaspati,
- 27 nayax jumanakar jan kuns imt'asaw Diosan taqpach amtäwinakap yatiyapxsma.
- 28 Ukhamasti, jumanak pachpa amuyasipxam, iyawsirinakarus taqpachanir uñjapxarakim, Qullan Ajayuw jumanakar Tatitun iglesiap awatipxañamatak uchapxtam, wilapampiw uka iglesiap alasiwayi.
- 29 Nay sarxä uka qhipatsti, yaqhanakaw jutapxani, jupanakasti qamaqinakar uñtataw iglesia t'unjañ munapxani.
- 30 Jumanak taypinpach yaqhipanakax sartani, k'arinak yatichasa, chiqäkaspas ukhama, iyawsirinakampi arkayasiñ munasa.

- 31 Walpun amuyt'asipxäta. Kimsa maran sapa mayni jumanakar uruy aruma, jan qarjasisa, jacht'asisaraki iwxt'atanakax janiw armasipxätati.
- 32 “Jichhasti jilatanaka, Diosaruw mayta munasiñapampi jumanakar imañapataki. Munasiñ arunakapaw jumanakar sapürunjam suma askiñ yanapt'apxarakiristam. Jaysapxätaxa, Diosax arsutanakap phuqhaniwa, markapankiriñatak ajlliski taqi jupanakaru.
- 33 Janiw nayax khitin qullqipsa, khitin isipsa munapayawaykti.
- 34 Jumanakax sum yatipxtaxa, kipka amparanakaxampiw nayax irnaqasta, kuntix nayatak wakiski uk jikxatañataki, nayamp chikäki jupanakatak jikxatañatakisa.
- 35 Uka kipkarak jumanakarus yatichapxsma, wakisipuniw ukham irnaqañaxa, jan utjirininarus yanapt'añaraki, Tatit Jesusax sawayki uka arunakat amtasisa: ‘Katuqañat sipan, churañaw juk'amp sumaxa’ ” sasa.
- 36 Taqi ukanak arsutatsti Pablox killt'asisaw jupanakamp chika Tatitut mayina.
- 37 Taqinirakiw jacht'asisa Pablorux qhumantapxäna jamp'att'apxarakina.
- 38 Jupanakasti wali llakt'ataw uñjasipxäna. Pablox jupanakar: “Janiw nayarux mayampsa uñkatxapxitätati” satayna uka layku. Ukatsti taqiniw Pablompi chik barcokam sarapxäna.

Hechos 21

- 1 Éfeso marka iglesiankir jilatanakar jaytxasinsti, barcoruw mantxapxta, ukatsti Cos sat wat'arux chiqak sarxapxta. Qhipürusti, ukat sartasin Rodas sat wat'a tuqiruw sarapxarakta, ukawjatsti Pátara sat wat'a tuqirurakiw sarapxta.
- 2 Pátara markansti mä barco jikxatapxta Fenicia markar saraskiri, uka barcot sarxapxta.
- 3 Sarkasinsti, Chipre sat wat'a ch'iqäx tuqi uñtapxta. Siria markakamaw sarapxta, ukatsti Tiro markaruw puripxta, barcon irnaqirinakaw q'ipinak ukan jaytañapäna, ukat ukar mistupxta.
- 4 Ukansti iyawsir jilatanakaruw jikxatapxta, ukatsti paqallq uruw jupanakamp qamarapxta. Jupanakasti Qullan Ajayun yatiyataw Pablor achikt'apxäna, Jerusalenar jan sarañapataki.
- 5 Ukampis ukat paqallq ururusti saraskakiñatakiw mistuwayxapxta. Jilatanakasti warminakampi, wawanakampi kunaw nanak chikarak marka anqäxkam sarapxi. Quta thiyar purisinsti killt'asisaw Tatitur mayisipxta.
- 6 Ukatsti jupanakamp qhumantasisin jaytjawayxapxta, nanakasti barcoruw mantxapxta, jupanakasti utanakaparuw kutt'xapxi.

- 7 Nanakax barcot sarasipkaktwa, Tiro markata, Tolemada markar puriñkama. Ukansti iglesiankir jilatanakampiw jikisipxta, ukürusti jupanakampiw qamart'apxta.
- 8 Qhipürusti ukawjat mistuwayasin waña uraqinjam sarasax Cesarea markaruw puripxta. Ukansti Felipen utapan qamarapxta, jupasti Diosan arunakap yatiyirínwa, apostolunakan paqallqu yanapirinakapat maynirínwa.
- 9 Felipesti pusi phuchhanínwa, jupanakasti Diosat katuqat arunak parliripxánwa.
- 10 Walja urunakaw Cesarea markankxapxäyáta, ukapachaw Judea uraqit Agabo sutin mä profetax purini.
- 11 Jupasti nanakaruw jak'achasini, ukatsti Pablon cinturonap katusin kayunakapampi, amparanakapamp ñach'antasi. Ukat saraki: — Qullan Ajayux akham siwa: “Jerusalenanxa, judionakax aka cinturonanirux akham ñach'antapxani, ukatsti Roma apnaqir jilirinakaruw katuyapxani” — sasa.
- 12 Uk ist'asinsti nanakampi Cesareankir jilatanakampix, Pabloruw achikt'apxta Jerusalenar jan sarañapataki.
- 13 Ukampis Pablox sánwa: — ¿Kunatsa jachapxta? Ukham jachasax nayar llakisiyapxistawa. Nayax ñach'antayasiñatakisa, Jerusalén markan Tatit Jesús layku jiwañatakis wakicht'atakísktwa — sasa.
- 14 Jan kunjámat jupar jark'añjamipansti, nanakax sapxtwa: — Tatitun munañapak lurasxpan — sasa.
- 15 Uka urunak qhipatsti, wakicht'asisin Jerusalén markaruw sarxapxta.
- 16 Cesarea iglesiankir mä qawqha jilatanakax nanak chikaw sarapxi. Jupanakasti Mnasón sat mä chachan utaparuw irpaxxitu, ukat utapan qurpachasipxta. Mnasón chachax jaya maranakaw Tatitur arkatayna, jupasti Chipre wat'ankirinwa.
- 17 Jerusalenar purxapxta ukkhasti, iyawsir jilatanakax wali kusisiñampiw katuqapxitu.
- 18 Qhipürusti Pablox nanakamp chikaw Santiagor tump't'ir sarána. Iglesiankir jilir jilatanakasti ukankasiipkarakitaynawa.
- 19 Aruntasinsti, Pablox jupanakar taqi kuntix Diosax jupa tuqi jan judío jaqinak taypin lurkatayna ukanak mayat mayat yatiyi.
- 20 Ukanak ist'asinsti jupanakax Diosaruw wal yuspagarapxána. Pablorusti sapxánwa: — Walikiw jilata, walja judío jaqinakaw Jesusar iyawsapxi, jumax niy uñjtawa. Ukampis taqi jupanakax sapxiwa: “Moisesan kamachinakap phuqhañax wakisiskakiwa” sasa.

- 21 Jupanakax yaqha markan jakir judionakar akham yatichatam yatipxi: “Moisesan kamachinakapar janiw jaysañäkiti, yuqall wawanakarusti janiw circuncisión luräwi katuqayañäkiti, janirakiw jiwäs judío jaqinakan saranakasajam sarnaqañax wakiskiti” sasa.
- 22 ¿Kuns lurañäni, jaqinakatix akankatam yatipxani ukkhasti?
- 23 Jichhasti akham luräta: Nanak taypin pusi chachaw utji, Diosar arsupkatayna uk jichhürunakan phuqhañapäsipkiwa.
- 24 Jupanakar Tatitun utapar irpam, ukatsti jupanakamp chik q'umachasiñ luräwi phuqham, ñik'utanakap mururayasipxañapatakisti qullqim churam. Ukhamat taqinis amuyapxani kuntix jumxat arsupki ukan jan chiqätapa, Moisesan kamachipsa sum phuqhaskatama.
- 25 Jan judío iyawsirinakarusti nanakax amtapkta uka qillqat apayapxta, akham sasa: “Idolonakar luqtat animalanakan aychap jan manq'apxamti; janirak wilap umapxamti, kunkat jaychjat jiwayat uywanaksa jan manq'apxamti, Janirak kuna wachuq jucha lurañanakansa sarnaqapxamti” sasa.
- 26 Ukatsti Pablox uka pusi jaqiruw irpxarusiwayi, qhipürusti jupanak chikaw q'umachasiñ luräwi phuqhi. Ukatsti Tatitun utaparuw manti, kunürutix juchat q'umachasiñ urux tukusiñapäki uk jupanakar yatinyañataki, ukhamat sapaqat mayni apanipxañapäki uka waxt'äwinak luqtañataki.
- 27 Niya paqallq uru phuqhasirjamäxipansti, Asia suyut jutir mä qawqha judionakaw Pablor Tatitun utap manqhan uñjasin ukspach jaqinakar uxtayapxi. Pablorusti katuntapxarakiwa,
- 28 jach'at arnaqasisa: “¡Israelitanaka, yanapt'apxita! ¡Aka jaqiw taqi chiqan markasataki, Moisesan kamachipataki, Tatitun utapatak jan walinak yatichas sarnaqi! Jichhasti jan judío jaqinakaruw Tatitun utapar irpantaniraki, qullan Chiqäwja q'añuchayasa” sasa.
- 29 Jupanakax Pablor Éfeso markankir Trófimo sat chachampi markan sarnaqaskir uñjapxatayna, ukat ukham sapxäna, Pablox uka jaqir Tatitun utaparus irpankaspa ukham amuyapxatayna.
- 30 Jaqinakasti markpachaw uxtapxäna, jalakam ukawjar purinisinsti, mäkiw Pablor katuntasin templo anqäxar qatatsunipxäna, ukspachaw punkunak jist'antapxarakina.
- 31 Pablor jiwayañatakixapxän ukapachasti, romano soldadonakan jiliriparuw yatiyapxäna, Jerusalén markpach uxtapxatapata.
- 32 Uk yatisin jupax, ukspachaw soldadonakampiru, jilirinakapampir irpxarusin jalakamakiw uka chiqar puripxäna. Jaqinakasti soldadonakampiru, jiliripampir uñjasinxä, janiw Pablorux nuwjapxänti.

- 33 Jiliristi jak'achasisin Pablorux katuntäna, ukatsti pä cadenampiw ñach'antayäna. Ukat jaqinakar jiskt'araki: “¿Khitis aka jaqixa? ¿Kunarak lurataynasti?” sasa.
- 34 Jaqinakasti wal ch'axwapxäna, kunayman arnaqasa. Jiliristi uka ch'axwanakampix janiw kuns jiskt'irjamäkänti; ukat Pablorux cuartelar irpayxäna.
- 35 Cuartelan makhatañanakapar purisinsti, soldadonakax Pablorux q'ipxaruwayxapxänwa, jaqinakan jan nuwjapxañapataki;
- 36 taqiniw wali arnaqt'asis qhipat arkapxäna: “¡Jiwayapxam!” sasa.
- 37 Soldadonakax Pablor cuartelar irpantañatakisipkän ukapachaw jupax soldadonakan jiliripar jiskt'äna: — ¿Mä qawqha arunak arst'asiristi? — sasa. Jiliristi mayjt'ataw säna: — ¿Griego parlañ yatiraktati?
- 38 ¿Janit jumax sayt'asiñatak pusi waranqa jaqinak wasarar ansuwayki uka egipcio jaqiktasti? — sasa.
- 39 Pablosti sänwa: — Janiwa, nayax Tarso markan yurir judío jaqitwa, Cilicia suyunkir wali aytat markatätwa. ¿Jaqinak nayräxan arst'asiyitasmati? — sasa.
- 40 Jiliristi Pablorux: “Arst'asiskakim” sänwa, Pablosti makhatañanakar sayt'asisin jaqinakan amukt'añapatak ampar ayti, jaqinakasti taqiniw amukt'apxäna. Jupasti hebreo arut jupanakar parläna, akham sasa:

Hechos 22

- 1 “Israelita jilat masinaka, markan jilirinakapa, nayax arsuskä ukanak ist'apxam” sasa.
- 2 Hebreo arut parlir ist'asinsti, jupanakax juk'amp amukt'xapxäna. Pablosti saskakänwa:
- 3 “Nayax judío jaqitwa. Cilicia suyunkir Tarso markan yuriritwa, ukampis aka Jerusalén markan jilsuwayta, Gamaliel yatichirin yatiqiripätwa, nayra awkinakasan kamachiparjam yatichatätwa. Taqi chuymaxampiw Diosar luqtarakta, kamisatix jumanakax taqi chuymamp luqtapkarakta ukhama.
- 4 Nayasti nayra maranakan Tatitun arkirinakaparuw jiwayañatak arknaqiriyäta, chachanakarus warminakarus katurasin carcelar jist'antayiriyäta.
- 5 Sacerdotenakan jilirinakapasa, markan taqpach jiliri jaqinakapas uk sum yatipxaraki. Damasco markankir judío masinakaxatakix jupanak kipkaw qillqatanak churapxitu, Jesusar iyawsirinakar katurañ nayar yanapt'apxañapataki. Nayax Damasco markarux iyawsirinak thaqhiriw sarta, ukat aka Jerusalenar irpanisin jupanakar mutuyañataki.

- 6 “Nanakax thakhinkasipkayätwa Damasco markar jak'achkasina, niya chikürjamänwa, akatjamat alaxpachat mä jach'a qhanax nayar qhant'anitu,
- 7 ukspachaw nayax uraqir liwnuqta. Ukatsti mä aru ist'arakta, nayarusti situwa: ‘¡Saulo, Saulo! ¿Kunatsa arknaqista?’ sasa.
- 8 Nayasti ukxarux sistwa: ‘Tatay, ¿khitirakitasti?’ sasa. Uka arusti situwa: ‘Nayax Nazaretankir Jesusätwa. Nayaruw arknaqaskistaxa’ sasa.
- 9 Nayamp chik saririnakasti uka qhan uñjapxarakinwa, ukampis janiw uka aru ist'apkänti.
- 10 Ukxarusti nayax jiskt'araktwa: ‘Tatay, ¿kun lurañaxs munta?’ sasa. Tatitusti situwa: ‘Sartam, Damasco markar saraskakim. Ukan taqi kunatix lurañamäki uk yatisita’ sasa.
- 11 Uka qhanasti nayarux juykhu tukuyitu. Ukat nayamp chik saririnakax Damasco markar amparat wayupxitu.
- 12 “Uka markansti mä chachaw utjäna, Ananías sata. Jupasti Dios chuyma jaqinwa, Moisesan kamachip jaysirirakinwa; Damasconkir judío jaqinakax jupar wali sumat uñt'apxäna.
- 13 Ukatsti Ananiasax nay uñjiriw jutäna, purinisinsti situwa: ‘Saulo jilata, wasitat nayramax uñjxpan’ sasa. Ukspachaw nayraxax uñjxäna, juparusti uñkataraktwa.
- 14 Ukatsti jupax sarakituwa: ‘Nayra awkinakasan Diosapaw jumarux ajllistam jupan amtäwinakap uñt'añamataki, khititix askiki ukar uñjañamataki, jupan pachpa lakapat arup ist'añamatakiraki.
- 15 Jichhasti jumaw qhanañchiripat sayt'äta taqi jaqinakan nayraqatapana, kuntix uñjktas ist'karaktas ukanakat yatiyäta.
- 16 Jichhasti, jan juk'amp suyamti. Sartasim, bautismo katuqarakim, Tatitun sutip aytasis taqi juchanakamat jariqasim’ sasa.
- 17 “Jerusalenar kuttasinti, Tatitun utaparuw Tatitur mayisir sarta. Ukansti mä unañchäwi uñjta.
- 18 Ukapachaw Tatitur uñjta, nayarusti situwa: ‘Jank'ak Jerusalén markat sarxam, akankir jaqinakax kuntix nayxat parlktas uk janiw ist'apkätamti’ sasa.
- 19 Ukxaruw nayax sarakta: ‘Tatay, jupanakax nayan taqi sinagoganakar sariritax yatipxiwa, jumar iyawsirinakarus jawq'jasin carcelar apiritax yatipxaraki.
- 20 Jumat qhanañchir Esteban luqtirimar jipayapkän ukapachax, naya kipkaw ukan sayt'atäskäyäta, nayatakix jupar jipayapxañapax walikinwa, jupar jipayir jaqinakan isinakapsa nayaw uñjaskarakiyäta’ sasa.

- 21 Ukampis Tatitux situwa: 'Sartasim, nayax wali jaya markanakaruw khithäma' " sasa.
- 22 Jaqinakasti janiw Pablорux juk'amp isch'ukiñ munkxapxänti, ukat wali jach'at arnaqañ qalltapxi: "¡Uka jaqix jiwpan! ¡Janiw jakañapax wakiskxiti! ¡Janiw jupar aka uraqin wasitat uñjañ munapkti!" sasa.
- 23 Jaqinakax arnaqasipkakinwa isinakatapat laq'a thalarasisa, laq'anak willtasa.
- 24 Soldadonakan jiliripasti cuartelaruw Pablор irpantayi, ukan jawq'jayañataki, kunatsa jaqinakax ukham jupar arnaqapxi uk arsuñapataki.
- 25 Jawq'jañatak cadenanakamp chinuntatäxän ukapachasti, Pablox soldadonakan capitanaparuw jiskt'äna: — ¿Jumanakax munañanipxtati romano jaqir juchap janir yatxatkasin jawq'añatakixa? — sasa.
- 26 Uk ist'asinsti capitanax soldadonakan jiliripar yatiyiriw saräna, juparusti sänwa: — ¿Kamachätasa? ¡Uka jaqix romano jaqitaynawa! — sasa.
- 27 Jiliristi ukspachaw Pablон ukar sarasin jiskt'äna: — ¿Chiqapunit jumax romano jaqitasti? — sasa. Pablosti ukxaruw säna: — Jisa — sasa.
- 28 Jiliristi sarakinwa: — Nayax walja qullqimpiw romano jaqin jikxatta — sasa. — Pablosti sänwa: — Nayax yuriwitpach romano jaqitwa — sasa.
- 29 Uk ist'asinsti Pablор jawq'jañatakikpans uka jaqinakax jupat jithiqtawayapxi; jiliris axsaränwa, Pablон romano jaqitap yatisin jupar cadenanakamp ñach'antayatapata.
- 30 Qhipürusti, soldadonakan jiliripax cadenanak jararayäna, Pablон juchap yatiñ munasaw aytat sacerdotenakampiru, Jach'a Tantachasiwinkir judionakampir jawsayarakina. Ukat Pablор irpsuyasin jupanakan nayraqatapar uñstayäna.

Hechos 23

- 1 Pablox Jach'a Tantachawinkir uka jilirinakar uñkatasin säna: — Israelit jilatanaka, nayax Dios nayraqatan q'uma chuymampiw jichhürkam jakasiwayta — sasa.
- 2 Ukham arsupan sacerdotenakan jiliripa Ananiasax Pablo jak'ankirinakar lakapat t'axllintayäna.
- 3 Pablosti juparux sänwa: — ¡K'ari chuyman jaqi, Diosaw jumarux nuwantätam! Kamachirjam nayar juchañchañatakixay ukkhan qunt'atäsktaxa, ukhamasti ¿kunatarak kamachir jan yäqas nayar nuwayistasti? — sasa.
- 4 Pablo jak'ankirinakasti jupar sapxiwa: — ¿Kunatarak Diosan jilir sacerdotepar ñanqhachtasti? — sasa.

- 5 Pablosti sänwa: — Jilatanaka, janiw nayax jupan jilir sacerdotëtap yatkäyätti; Qillqatan siwa: “Markam apnaqir jilirirux janiw ñanqhachätati” — sasa.
- 6 Ukapachasti Pablox uka Tantachäwinkir judionakat yaqhipanakax saduceonakätapa, mayninakasti fariseonakätap amuyasin jach'at arsüna: — Jilatanaka, nayax fariseo jaqitwa, fariseo wila masitarakitwa. Jichhasti, jiwatanakan jaktañapar iyawsatax laykuw juchañchapxistaxa — sasa.
- 7 Pablon ukham satapat fariseonakampi saduceonakampix jupanak puraw ch'axwapxäna, tantachäwisti payaruw t'ajitawayäna.
- 8 Saduceonakax sapxänwa: “Janiw jiwatanakax jaktkaspati, janirakiw angelanakas, ajayunakas utjkiti” sasa. Ukampis fariseonakax taqi ukanakan utjatap iyawsapxäna.
- 9 Ukapachasti taqiniw jach'at arnaqasipxäna; kamachinak yatichir fariseonakat yaqhipanakax sayt'asisin sapxäna: — Aka jaqin janiw kuna jan wali luratapsa jikxatapkti. Inas jupar mä ajayus jan ukax mä angelas parlxaychi — sasa.
- 10 Ch'axwañax juk'ampixänwa, soldadonakan jiliripasti axsarañat säna: “Pablor jisk'a jisk'a tukjapxakispawa” sasa. Ukat soldadonak jawsayanina, judionak taypit Pablor irpsusin cuartelar wasitat irpantayxäna.
- 11 Uka qhipa arumasti Tatituw Pablorux uñstäna, ukat jupar sarakina: “Ch'amañcht'asim, Pablo, kunjämtix aka Jerusalén markan nayat arstaxa, ukhamarakiw Roma markan arsuñamax wakisini” sasa.
- 12 Qhipürusti yaqhip judionakax Pablor jiwayañatakiw arust'apxäna, ukatsti juramento lurapxäna: Pablor jiwayañkam jan manq'añataki, jan umañataki. “Jan ukham lurkañänixa, jiwaw saw ñanqhachäwir puriñäni” sasa.
- 13 Ukham arust'irinakasti pusi tunk jila chachanakänwa.
- 14 Jupanakasti sacerdotenakan jiliripampiru, judionakan jilirinakapampir uñstasin sapxäna: — Nanakax juramentopiw arust'apxta Pablor jiwayañkam jan kuns manq'añataki: “Jan ukham lurkañäni ukaxa, jiwaw saw ñanqhachäwir puriñäni” sasa.
- 15 Jichhasti jumanakax Jach'a Tantachäwinkir jilirinakampix soldadonakan jiliripatay mayipxam akham sasa: “Qharürux uka Pablor nanak nayraqatar irpanipxam, juk'amp sum yatxatañataki” sasa. Nanakasti jank'akiw suyapxä janir purkipan jupar jiwayañataki — sasa.
- 16 Ukampis Pablon kullakapan wawapaw ukham amtapxatap ist'atayna, ukat jupax cuartelar saräna, Pablor yatiyiri.
- 17 Pablosti mayni capitannaruw jawsäna, ukat sarakina: — Aka yuqall wawar jilirin ukar irparapita. May yatiyañ muni — sasa.

- 18 Uka capitanasti irpasin jiliriparuw säna: — Katuntatäki uka Pablow nayar jawsitu, ukat aka yuqall wawa juman ukar irpayanitu: “May yatiyañ muni” sasa.
- 19 Jiliristi amparat katusin yuqall wawarux yaqhawjar irptawayi ukat jupar jiskt'äna: — ¿Kun yatiyañsa munista? — sasa.
- 20 Yuqall wawasti sänwa: — Judionakax jupanakpuraw arust'asipxi jumar mayiñataki, Pablor jilirinakan nayraqatapar qharüru irpayañamataki, juk'amp jupat mä kunsa yatxatañatakjama.
- 21 Ukampis jumax janiy jupanakar jaysamti. Jupanakat pusi tunka jila jaqinakaw jamasat suyasipki Pablor jiwayañataki. Jupanakax juramentompiw amtapxi, jan manq'añataki, jan umañatakisa, Pablor jiwayañkama. Jichhasti juman arumak suyasipki — sasa.
- 22 Ukatsti jilirix uka yuqall wawar khitharpayasax sarakinwa: — Kuntix yatiykista uk janiw khitirus arsütati — sasa.
- 23 Jiliristi pä capitanaruw jawsayäna, ukat jupanakar sarakina: “Kayuk sarañapatak pä patak soldadonak wakicht'ayam, caballot sarañapatak paqallq tunkan soldadonaka, lanzankamaki pä patak soldadonaka, jupanakamp jichha aruma Cesarea markar sarañataki.
- 24 Pablotakisti, mä caballo wakicht'arapipxam, juparusti sumak jan khitin kamacht'at marka apnaqir Félix jilirin ukar puriyapxäta” sasa.
- 25 Ukatsti mä qillqat apayäna, akham sasa:
- 26 “Naya, Claudio Lisias jiliriw juma marka apnaqir Félix jilirir aruntansma.
- 27 Judionakax aka jaqiruw katuntapxatayna ukatsti jiwayañ amtapxarakina. Ukampis nayax jupan romano jaqitap yatisaxa, soldadonakaxamp sarasaw jupar qhispiyanta.
- 28 Ukatsti judionakan Jach'a Tantachäwiparuw jupar irpta, kunatsa juchañchapxpacha uk yatxatañataki.
- 29 Ukhamat nayax yatxta jupanakan kamachinakapat juchañchasipkatapaki; janiw kuna juchas utjkänti jiwayatäñapatakixa, carcelar jist'antatäñapatakisa.
- 30 Ukatsti judionakan jupar jiwayañ amtapxatap yatiraktwa, ukat juman ukar jichhax jupar irpayansma. Jupar juchañchir judionakarusti juman nayraqataman juchap arsupxpan saraktwa” sasa.
- 31 Soldadonakasti jiliripan arsutaparjamaw phuqhapxäna, arumasti Antípatris sat chiqaruw Pablor irpxapxäna.
- 32 Qhipürusti kayut sarir soldadonakax cuartelaruw kutt'anxapxäna, caballot saririnakasti Pablompiw sarasipkakina.

33 Cesarea markar purisinsti marka apnaqir Félix jiliriruw qillqat luqtapxäna, Pablorusti jupan nayraqataparurakiw irpkatapxäna.

34 Marka apnaqir jiliristi, qillqat ullarasin Pablorux jiskt'äna: ¿Kawkinkiritas jumaxa?, sasa. Cilicia markankirítap yatisinsti, Pablorux sänwa:

35 — Jumar juchañchirinakax purinipkan ukkhaw arsusitam ist'äma — sasa. Ukatsti Herodesan jach'a utapan katuntat qhiparañapatakiw irpayxäna.

Hechos 24

1 Phisqa uru qhipatsti, sacerdotenakan jiliripa Ananiasax Cesarea markaruw puri judionakan mä qawqha jilirinakapampi, Tértulo sat arxatir irpt'ata. Jupanakasti marka apnaqir Félix jilirin nayraqataparuw uñstapxi Pablor juchañchañataki.

2 Pablor puriyanipkän ukapachasti, Tértulo sat arxatirix marka apnaqir Félix jilirin nayraqatapan juchañchañ qallti, akham sasa: — Marka apnaqir jach'a jilir Félix, jumipan samarañas, sumankañas utjapxitu, ch'ikhi kankañamp apnaqatam laykuw walja suma luräwinakax markasan luras.

3 Taqi ukanaksti wali yuspagarampiw taqi chiqan jumat katuqapxta.

4 Ukampis janiw jaya parlañ munkti, achikt'asima nanakar mä juk'a arunak ist'apxita.

5 Aka jaqix markar jan walt'ayir jaqiwa. Taqi chiqan judionakarux ch'axwayi, pitthapiraki, nazareno sat tamankirinakan p'iqichiripawa.

6 Tatitun utapsa takisiñ muni, ukat nanakax jupar katuntapxta. Kamachinakaxarjamaw uñjañ munapxäyäta;

7 ukampis Lisias jiliriw arxatasi, ukatsti nanakat munkir jan munkir irpaqanipxitu.

8 Sapxarakituwa: “Jupar juchañchirinakax marka apnaqir Félix jach'a jilirin ukar sarapxam” sasa. Jumapachas jiskt'arakismawa, ukat yatisma taqi ukanakan chiqätapa — sasa.

9 Ukankir judionakasti sapxarakinwa: Taqi ukanakax chiqapuniskiwa, sasa.

10 Ukapachaw marka apnaqir jilirix Pablon arsuñapatak amparapamp luqtäna. Pablosti sänwa: — Juman walja maranak aka markan taripiripätam yatisin taqi chuymaw juma nayraqatan arst'asi.

11 Nayax jichhakiw Jerusalenar puriskta Diosar yupaychiri, tunka payan urukiskiwa, jumapachpaw uk yatxatasma.

12 Janiw nayarux khitimpi jaychaskirsa jikxatapkituti, janirakiw Tatitun utapansa, sinagoganakansa, kawkha chiqansa jaqir uxtayir jikxatapkituti.

- 13 Janirakiw aka jaqinakax taqi kunanakattix juchañchapkitu ukanakat irkatapkitaspati.
- 14 Ukampis nayax arstwa, awkinakaxan Diosapar luqtaskataxa, aka machaq yatichäwi sapki ukarjama, kunatix kamachi qillqatansa, profetanakan qillqatapansa qillqatäki uka arunakar iyawsaraktwa.
- 15 Jupanakjamarakiw Diosar iyawsas suyt'askta, suma jaqisa, jan wali jaqisa, jiwatat jaktañapa.
- 16 Ukat nayax Diosan nayraqatapansa, jaqinakan nayraqatapansa, q'uma chuyman jakasiñpun ch'amachasta.
- 17 "Mä qawqha maranak yaqha markanakan sarnaqasinste, markaxaruw kutt'xta, jan kunaninakar qullqi churiri, Tatitur waxt'äwinak luqtiri.
- 18 Nayax taqi ukanak luraskäyäta, ukhamaruw Asia suyunkir mä qawqha judionakax Tatitun utapan jikxatapxitu, q'umachasiñ luräwi phuqhaskiri. Janirakiw walja jaqisa, kuna ch'axwas utjkänti.
- 19 Nayan juchax utjchi ukax, uka jaqinakaw akankapxañapäna juma nayraqatan nayar irkatañataki.
- 20 Jan ukhamäkchi ukasti, akankirinakax sapxpanaya, judionakan Jach'a Tantachäwipankir jilirinakacha kuna jan wali luratax nayar jikxatapxpachitu.
- 21 Jupanak nayraqatankkasin, mä kuti jach'at arsusitaxakiw utji: 'Jumanakax jiwatat jaktañ utjatap iyawsataxat juchañchasipkistaxa' " — sasa.
- 22 Ukanak ist'asinsti, marka apnaqir Félix jilirix Machaq Thakhit sum yatxasin uka ch'axwañ ukhamaruw jaytxäna. Judionakarusti sarakinwa: — Lisias jilirix jutkani ukkhaw taqi aka ch'axwanakamat juk'amp yatxatä — sasa.
- 23 Ukatsti, Félix jilirix capitanar sarakinwa: — Pablox katutakiskpan, jan kuna mutuñsa katuqkpati, jupar tumpir uñt'at masinakapas yanapt'añatak uñjt'askakirakpan — sasa.
- 24 Mä qawqha urutsti marka apnaqir Félix jilirix, wasitat Pablor uñjir jutäna, Drusila sat warmipamp chika, uka warmisti judía warminwa. Félix jiliristi Pabloruw jawsayanina, ukatsti Jesucristor iyawsañxat jupar parlir ist'arakina.
- 25 Pablox chiqa askin sarnaqañat parläna, jiwaspach amuyasis sarnaqañata, taripañ uru utjkani ukat parlarakina, ukapachasti, Félix jilirix wal mulljasina, ukat sarakina: — Jichhax sarxakim; wakisin ukkhaw wasitat jawsayarakima — sasa.
- 26 Marka apnaqir Félix jiliristi, Pablot qullqi katuqañ munasaw walja kuti jupamp parlir jawsayäna.

27 Pä mara qhipatsti, Félix chachax, janiw marka apnaqirixänti, jupa lantisti Porcio Festo sat chachaw marka apnaqañ qalltxäna. Félix chachasti judionakamp munayasiñ laykuw Pablorux katuntat jaytawayäna.

Hechos 25

1 Ukapachasti Festo chachax marka apnaqirit mantañatakiw Cesarea markar purina. Kimsür saraqatatsti Jerusalén markaruw makhatäna.

2 Ukansti, juparuw sacerdotenakan jilirinakapampi, judionakan aytat jilirinakapampix Pablor juchañchañapatakiw arsupxäna.

3 Jupanakasti jan wali amtañampiw Festo jilirir achikt'apxäna, Pablor Jerusalenar irpayaniñapataki. Jupanakax Pablor thakhi jutkipan jiywayañ amtapxäna.

4 Ukampis marka apnaqir Festo jilirix jupanakar sänwa: — Janiwa; Pablox Cesarea markan katuntatäskiwa, nayax mä qawqha urunakat ukarux sarä. Uka Pablotix kuna jan wali lurchi, ukatsti jumanakan jilirinakamatix jupar irkatañ munapxchi ukaxa, nayamp chik Cesarear sarapxpan. Ukan jupanakax juchañchapxani — sasa.

6 Festo jiliristi mä kimsaqallqu urüchi, jan ukax, tunka urüchi ukkhakiw Jerusalén markankäna, ukatsti Cesarea markaruw kutt'awayxäna. Purisinsti qhipürpachaw taripañ utar sarasin taripirin qunuñapar qunt'asina, ukatsti Pabloruw irptayanina.

7 Pablo mantanipansti Jerusalenat purinipkatayna uka judionakax jupar jak'achasisin jan wali luratanakat juchañchapxäna, ukampis janiw ukanakan chiqätap qhanstayirjamäpkänti.

8 Ukxaruw Pablox arsusirakina: — Nayax janiw kuna jan walsa lurkti, Jerusalenan janiw Tatitun utapan jan wali lurataxax utjkiti, Roma marka apnaqirir ñanqhachataxas utjkiti. Janirakiw judionakan kamachinakap p'akintkti — sasa.

9 Festo jiliristi judionakamp sumankañ munasaw Pablorux jiskt'äna: — ¿Janit jumax Jerusalenar sarañ munkasma, ukan akanakxat nayan taripañaxatakixa? — sasa.

10 Pablosti ukxaruw säna: — Roma apnaqirin taripañ utapax akankiwa, aka pachpan taripatäñaxax wakisi. Janiw judionakatak kuna jan wali lurataxas utjkituti, jumax askiw yatisktaxa.

11 Nayan jan wali luratax laykutix jiwañaxax wakischixa, jank'akit jiwañatakisa. Ukampis nayar juchañchapkit ukanakatiw k'arichixa, janiw khitis jupanakan amparaparux katuykitaspati. Nayax mayiristwa: “Roma marka apnaqiripun taripitpan” — sasa.

- 12 Uk ist'asinsti Festo jilirix amuyt'ayirinakapampiw ukxat parlt'añatak tantacht'asina. Ukat Pablorux sarakina: — Jumax marka apnaqir Cesarampiw taripayasiñ maytaxa, ukhamasti Roma markaruw saräta — sasa.
- 13 Ukat mä qawqha urunakatsti, Agripa reyimpi Berenice sat warmimpix Cesarea markaruw sarapxäna Festo jilirir aruntiri.
- 14 Jupanakan mä qawqha urunak ukan qhiparapxatapat, Festo jilirix Agripa reyir Pablot yatiyäna: — Mä jaqiw akan utji, Félix jiliriw katuntat jaytawayi.
- 15 Nayax Jerusalenankaskäyät ukkhaxa, sacerdotenakan jilirinakapampi, judionakan jiliri jaqinakapampiw jupar juchañchapxi. Jupanakasti jiwayañatak nayan arsuñax munapxäna.
- 16 Nayasti jupanakarux sistwa: Nanak romano apnaqirinakax janiw khitirus jiwayañatak juchañchañ yatipkti, juchañchirinakapampi janir jaqthaptkipana, ukhamat juchañchatäki ukan arsusiñapataki.
- 17 Ukat jupanak purinixipan, jank'akiw nayax taripañ utan qhipürpach taripirin qunuñapar qunt'asta. Ukatsti uka chachar jawsayanirakta.
- 18 Ukampis jupar juchañchañatak uñstanirinakaxa, janiw jupar kuna jan wal luratapsa irkatapkänti, nayax amuykäyät ukhamxa.
- 19 Juparusti Diosar iyawsañ tuqitak juchañchapxäna, Jesús sat mä chachan jiwasin jiwatanak taypit jakti sasa sarnaqatapat juchañchapxarakina.
- 20 Nayax janiw kunjämatsa ukanakxat yatxatañ yatkäyätti, ukat nayax Pablorux jiskt'arakta: “¿Janit jumax Jerusalenar sarañ munkasma, ukan akanakxat taripatäñamatakixa?” sasa.
- 21 Ukampis Roma marka apnaqir jilirimpi taripayasiñ mayitap laykuw nayax katutakiskpan sista, Roma markar irpayañaxkama — sasa.
- 22 Agripa reyisti ukham ist'asin Festo jilirirux säna: — Nayax uka chachar ist'añ munarakirista — sasa. Festo jiliristi ukxaruw sarakina: — Qharürpachaw jupar ist'äta — sasa.
- 23 Qhipürusti Agripampi, Berenice warmimpix taripañ utaruw purinixäna, ukatsti wali jach'a kankañampiw marka apnaqirin jach'a tantachasiwi chiqar mantapxäna, soldadonakan jilirinakapampi, markankir aytat jilir jaqinakamp chika. Purinixipansti, Festo jilirix Pabloruw irptayanäna,
- 24 ukat sarakina: — Agripa reyi, jichhürun nanakamp chik tantacht'at jilir tatanaka, jakax uka chachaxa! Walja judionakaw jupat jan walinak yatiyapxitu, Jerusalenansa, aka Cesarea markansa, arnaqasisaw jupan jiwañapatak mayipxarakitu;

25 ukampis nayan amuyataxat, janiw kuna jan wali luratapas utjkiti jupar jiwayañatakjamaxa. Jupa pachparakiw mayitu marka apnaqir jilirimpi taripayasiñataki, ukat nayax Roma markar irpayañ amtarakta.

26 Ukampis marka apnaqir jach'a jilirixar aka jaqxat qillqañatakix janiw kunjäm sañaxas utjkituti, ukat jumanak nayraqatar jupar irpsuyanta, taqit sipansa juma Agripa reyi nayraqataru, juman jiskt'añamataki, ukhamat yatı jach'a jilirir kunjäm qillqaña.

27 Nayan amuyataxat mä katuntat jaqin juchap jan sum yatxatkas irpayañax inamayakispawa — sasa.

Hechos 26

1 Agripa reyisti Pabloruw säna: — Arsusiskakim — sasa. Pablosti ampar aytasin parlañ qalltäna:

2 “Agripa reyi, wali kusisitätwa jichhür juma nayraqatan arsuñaxatak nayar jawsayatamata. Ukhamat nayax arsusı taqi kunattix judionakax nayar juchañchapkitu ukanaxata.

3 Juk'ampis juma jilirix judionakan saranakap sum yattaxa, kunattix jichhax ch'axwapkta uksa yatiraktawa. Ukat jichhax llamp'u chuymamp nayar ist'añamatak achikt'asiñ munsma.

4 “Judionakax taqpachaniw nayar wawatpach uñt'apxitu. Kamisatix nayax markaxampin Jerusalenampin jakkäyäta uk askiw yatipxi.

5 Nayan fariseo jaqıtax jupanakax yatipxaraki, arsuñ munapxchixa, arsusipkakispa. Nayax waynatpach fariseo tamankirıta. Ukır thakhisti Diosan kamachiparjam suma phuqhañ thakhiwa.

6 Jichhasti, nayra awkinakasar Diosax arskatayna, uka arsutapar iyawsañampi suyt'atax laykukiw jupanakax akan taripañatak nayar irpanipxitu.

7 Israelan tunka payan wawanakapat sartir markanakasti uka pachparakiw arsutap Diosan phuqhañap suyt'asipki, ukat jupanakax Diosar munasipxi, uruy aruma yupaychapxaraki. Agripa reyi, uka suyt'äwi laykuw judionakax nayar jichhax juchañchapxitu.

8 Jumanakasti ¿kunatarak Diosan jiwatanakar jaktayañap jan iyawsapktasti?

9 “Nayrax, naya pachpaw Nazaretankir Jesusan sutip jisk'achas jan walinak lurañ amtäyäta.

10 Ukham nayax Jerusalenan lurta. Sacerdotenakan jilirinakapan arsutanakapampix nayax Tatitur iyawsir jaqinakat, waljaniruw carcelar jist'antayta; jiwayapkän ukkhasti: “Walikiw” sarakiyätwa.

- 11 Walja kutirakiw nayax jupanakar jawq'jayta, munkir jan munkir Tatitur iyawsañat kutiqtapxañapataki. Aksti taqi sinagoganakan luririyäta. Walpun jupanakarux uñisiyäta, ukat yaqha markanakarux katurir saririyäta.
- 12 “Uka amtäwimpiw nayax Damasco markar saraskäyäta, jach'a jilir sacerdotenakan arsutanakap phuqhiri.
- 13 Agripa reyixay, thakhinjam sarkasinsti, chika urükipan mä jach'a qhanax alaxpachat qhant'anitu. Uka qhanasti intit sipan juk'amp jilt'atänwa, uka qhanaw nayar muyuntitu, nayamp chik saririnakarux muyuntaraki.
- 14 Ukatsti taqiniw uraqir liwirtapxta. Nayasti mä aru ist'arakta, uka arusti hebreo arut nayar situ: ‘Saulo, Saulo, ¿kunatarak arknaqistasti? Wali ch'amaw jumatakix nayatak sayt'añamaxa. Juma pachpaw chhuxriñchjastaxa, kamisatix mä vacax ari hierror mat'aqt'asax jupa pachpa usuchjaski ukhama' sasa.
- 15 Uk ist'asinsti nayax sistwa: ‘Tatay, ¿khitirakitasti?’ sasa. Tatitusti situwa: ‘Nayax Jesusätwa. Nayaruw jumax arknaqaskistaxa.
- 16 Jichhasti sayt'asimaya, nayar luqtañamatakiw jumar uñstawaysma, kuntix jichhax uñjktas ukxat nayan qhanañchirixañamataki, kuntix akat qhiparus uñjaykäma uk qhanañchañamataki.
- 17 Nayaw judío jaqinakan amparapata, jan judiöpkis uka jaqinakan amparapatsa qhispiyäma. Jupanak taypiruw jichhax khithäma.
- 18 Jupanakan nayranakap jist'arañamataki, jan juk'amp ch'amak thakhin sarnaqapxañapataki. Jan juk'amp supayan apnaqatäsipkañapataki, jan ukasti Diosar arkapxañapataki; nayar iyawsasin juchanakapat pampachäwi katuqapxañapataki, Diosan ajllit markap taypin churäwi katuqapxañapataki’ sasa.
- 19 “Agripa reyixay, ukat nayax alaxpachat katuqat unañchäwir jaysta.
- 20 Ukatsti, Damasco markankirinakarux nayraqat Tatitun arunakap yatiyta, ukxarusti Jerusalén markankirinakarux, Judea uraqinkirinakarux yatiyarakta, jan judiöpkis ukanakarusa, jan wali luräwinakap apanukusin Diosar kutikipstapxañapataki, kutikipstapxatapat aski luräwinakamp uñacht'ayasa.
- 21 Ukham parlatax laykuw judionakax nayar Tatitun utapan katuntapxitu, jiwayañ munapxarakitu.
- 22 Ukampis Diosan yanapapampix jichhakamaw juparux jan pächasis arkaskta, Diosan arunakap jisk'arus jach'arus, taqinir yatiyasa. Janiw kunapachas yaqha arunak parlkti, jan ukasti, kunanaktix profetanakax yatiyapkäna, Moisesas yatiykarakina qhipa urunakan phuqhasiñapäki ukanakxat yatiyarakta:

- 23 “Cristo Tatitux jiwañapapuninwa, jiwasinisti, juparakiw jiwatanak taypit nayraqat jaktañapäna, jaktasinisti, Diosan qhanapat markasankir jaqinakaru, yaqha markankir jaqinakar yatiyañaparaki” sasa.
- 24 Pablox arsusiñ tukuyxän ukapachasti, Festo jilirix jach'at art'äna: — Pablo, luqhıtawa. Sinti yatitamaw luqhiptaytam — sasa.
- 25 Pablosti ukxaruw säna: — Jach'a jilir tata Festo, janiw luqhıkti, kuntix arsushta ukax chiqawa, amuykayarakiwa.
- 26 Agripa reyix akankaskiwa, jupasti akanak askiw yatiskaraki, ukat nayax jupan nayraqatapan jan axsaras akanak arsta; jupax amuyataxat taqi akanak sum yatiraki, janiw ukanakax kawki jamas k'uchunsa luraskiti.
- 27 Agripa reyixay, ¿profetanakan yatiyataparux iyawstati? Nayax yattwa, juman iyawsatama — sasa.
- 28 Agripasti juparux sänwa: — Niyapuniw Tatitur iyawsayista — sasa.
- 29 Ukxaruw Pablox sarakina: — Mä juk'a pachatsa jan ukax, walja pachatsa, Diosax jan juma saparuki, jan ukasti, khitinakatix jichhür ist'apkitu ukanakan nayjam tukupxañap munpan, ukampis jan nayjamax aka cadenamp ñach'antatäkarakpati — sasa.
- 30 Pablön ukham parlatapatsti, Agripa reyimpi, marka apnaqir Festo jilirimpi, Berenice warmimpi, ukan qunt'atäsipkän uka jaqinakampix sayt'asxapxänwa,
- 31 ukatsti yaqhawjar sartasin, ukxat aruskipasipxäna. Sapxarakinwa: — Aka jaqin jıwayatäñapatakix janiw kuna jan wali luratapas utjkiti, janirakiw carcelankañapas wakiskiti — sasa.
- 32 Agripa reyisti Festo jilirirux sarakinwa: — Aka jaqix antutatäxasapänwa, janitix jupapachpa marka apnaqir Cesar jilirimpi taripatän maykasapän ukaxa — sasa.

Hechos 27

- 1 Italia markar nanak khithañatak amtapkän ukapachasti, Pablompıru yaqha katuntatanakampıru, Julio sat romano capitanaruw katuyapxäna. Uka capitanasti marka apnaqir jilirin soldado tamapankirinwa.
- 2 Adramıtio sat puertoruw irpaxıtu. Ukansti mä barcox niy mistuñampıskänwa, Asia suyu tuqınakar sarañataki. Aristarcox nanakamp chikarakinwa, jupasti Macedonia suyunkir Tesalónica markankirinwa. Ukatsti barcor mantasin sarawayxapxta.
- 3 Qhipürusti Sidón sat puertoruw purıpxta. Julio capitanax Pablör suma chuymampiw uñjäna, jilat masınakapar tumpıt'iris sarayänwa, jupanakat kuna yanap mayısırısa.

- 4 Sidonat mistusinsti, Chipre wat'a aynachäx sarakipawayapxta, thayan maysa thayatap layku.
- 5 Ukatsti Cilicia marka, Panfilia marka jak'a sarakipawayasin, Licia suyunkir Mira sat markaruw purxapxta.
- 6 Ukansti soldadonakan capitanapax mä barco jikxati. Uka barcosti Alejandría markankirinwa, Italia markarurakiw saraskäna, uka barcoruw irpantapxitu.
- 7 Mä qawqha urunakaw k'achak sarapxta, wali ch'am tukusarakiw Cnido sat uñkatasir puripxta. Thayax nayrat thayt'asinkakinwa, ukat Salmona wat'a uñkatas sarakipapxta, ukatsti Creta wat'a muytawayapxta.
- 8 Quta thiyanjam sarasinsti, wali ch'am tukusaw Buenos Puertos sat chiqar puripxta, Lasea marka jak'ana.
- 9 Qutanjam saraskakiñax axsarkayänwa, ukhamarus jayaw ukankxapxäyäta, thaya pachasti niy jak'achasinxarakinwa. Ukat Pablox taqinir amuyt'ayäna:
- 10 — Tatanaka, amuyataxat aka saräwisan jan walinakaruw puriñäni, barcompi, q'ipinakamp apt'añäniwa, jiwasanakas jiwarraraksnawa — sasa.
- 11 Soldadonakan capitanapasti Pablör ist'kpachaxa, barconimpuru, barco apnaqir capitanampirukiw jaysäna.
- 12 Janiw uka puerton thaya pachax ukankañjamäkänti; ukat taqiniw uka chiqat sarxañak amuyt'apxäna, Fenice markar purisin, thaya pachan ukankañataki. Fenice puertox pachpa Creta wat'ankänwa, quta muykatana, inti jalanta tuqina.
- 13 Ukapachasti mä juk'a thayaw aynach tuqit thayt'anina. Ukat capitanampi, mayninakampix saraskakiñjamätaq amuyapxäna. Mistuwayasinsti Creta wat'a thiyanjam sarapxta.
- 14 Ukampis mistuwayxatat mä juk'ampirusti, wali ch'aman thayaw inti jalsu amsta tuqit jutasin barcor katjäna,
- 15 uka thayasti barcorux munañaparuw apnaqäna. Wal thayt'anitap laykusti janiw juk'amp nayrar sarañjamäxänti, ukat thayampix apayasxapxakta.
- 16 Ukatsti Cauda sat mä jisk'a wat'a qhipäx chiq sarakipapxta, uka chiqansti thayax janiw wali ch'amampikänti. Ukatsti wali ch'am tukusaw qhispiñ jisk'a bote katupxta.
- 17 Barco patar uk apkatasinsti, barco apnaqirinakax chinuñanakampiw barco ñach'antapxäna, jan jaranuqtañapataki. Sirte sat ch'allanakar jalantañ axsarapxatap laykusti, velanak apaqapxäna, thayampik apayasxanataki.
- 18 Qhipürusti thayax juk'amp ch'amampiw thayt'anina, ukat taqiniw barcon q'ipinakap qutarkam willintañ qalltapxäna.

- 19 Ukat kimsir uru qhipatsti kipka amparanakapampiw barco apnaqañ taqpach phalanak qutar willintapxarakina.
- 20 Walja urunakaw intsa warawaranaksa jan uñjxapxti. Ukham uka jach'a thayamp apnaqat uñjasisinsti sapxarakiyätwa: "Jiwxakchiñaniya" sasa.
- 21 Walja urunakaw jan manq'at uñjasipxta, ukat Pablox sayt'asisin barconkir jaqinakar säna: — Tatanaka, nayar ist'apxitasamänxa, janirak Creta wat'at mistunkasänxa; janiw akhamar purkasänti, janirakiw taqi yänakas apt'askasänti.
- 22 Ukampis jichhax jan llakisipxamti, janiw maynis jiwkañaniti, barcok apt'awayxañani.
- 23 Jichha arumax Diosan khithanit mä angelaw uñstitu, nayax uka Diosanktwa, jupan luqtiripätwa.
- 24 Uka angelasti situwa: "Pablo, jan axsaramti, jumax Roma marka apnaqir Cesar jilirin nayraqatapar uñstañamawa. Diosax jumipan jumamp chik aka barcon saririnakar jiwañat qhispiyani" sasa.
- 25 Ukhamasti tatanaka, ch'amañchasipxam, Diosan iyawsañaxaw nayan utji, angelax siskitu ukhamarjamaw phuqhasini.
- 26 Ukampis thayax mä wat'aruw apsustani — sasa.
- 27 Tunka pusin urunak Adriático sat lamar qutan sarkasinsti, thayampis uksar aksar apnaqata, niya chika arumarjamaw barco apnaqir jaqinakax waña uraqir niy jak'achasiptakax amuyapxatayna.
- 28 Jupanakasti quta manqha tupt'añanak jaquntapxäna, qawqch'a manqhas uk yatiñataki. Tupt'atasti kimsa tunk suxtan metro manqhäskataynawa. Mä juk'amp nayraqatar sartasinsti wasitat tupt'añanak jaquntapxäna, ukawja manqhasti pä tunk paqallqun metrokixataynawa.
- 29 Qarqanakar jan thuqt'añatakiw pusi ancla barco qhipäxat umar jaquntapxäna, ukchañkamasti qhanjtaniñapatakiw Diosat mayisipxäna.
- 30 Ukhamäkipansa barco apnaqir jaqinakax barcot jaltxañ munapxäna. Uka amtäwimpiw qhispiñ jisk'a botëki uk nayräxat umar apaqañatak wakichasipxäna, nayräxankir anclanaksa apaqapkaspa ukhama.
- 31 Ukampis Pablox jupanakan amtäwinakap amuyasin capitanapampiru, soldadonakampiruw yatiyäna: — Aka barco apnaqirinakatix sarxanixa, jumanakax janiw qhispiptomati — sasa.
- 32 Uk ist'asinsti soldadonakax qhispiñ jisk'a boten chinuñanakap khariqapxäna, ukatsti umaruw jaquranttayapxäna.

- 33 Qhanjtanxipansti Pablox taqpachanin mä kunaksa manqt'asipxañap munäna. Ukat sarakina: — Niya tunka pusin urunakaw kunakanitix ukanakat llakisisin jan manq'atäpntaxa.
- 34 Jumanakatix qhispiñ munapxstaxa, kunaksay manqt'asipxam, wakisiw ch'amañcht'asipxañamaxa, ukhamata janiw maynis jiwkaniti — sasa.
- 35 Uk sasinsti, Pablox mä t'ant'a irtasin taqinin nayraqatapan Diosar yuspagaräna. Pachjasinsti manq'añ qalltarakina.
- 36 Uk uñjasax taqiniw kusionis manq'apxarakina.
- 37 Uka barcon saririnakasti taqpachanix pä patak paqallq tunka suxtan jaqinakapxäyätwa.
- 38 Taqinin manqt'asxatapatsti, barcon phisnakiñapatak umaruw jilt'askir trigo warantapxta.
- 39 Willjtanxipansti barco apnaqirinakax janiw uka chiqanak uñt'apkänti, ukampis quta muykata mä k'uchu uñjapxäna; uka k'uchusti suma ch'alla quta lakänwa, ukat jupanakax uksa tuqir barco apkatañ amtapxäna.
- 40 Ukatsti anclanakar chinuntat phalanak khariqasinsti, qutarpachaw anclanak apanukuwayxapxäna. Barco sarayir timón jaranukusinsti, nayräx vela jaqkatawayapxi, barcosti waña iramaruw thayamp apkatayasi.
- 41 Ukampis barcox ch'allaruw achuntxäna. Ukham sayantxasinsti nayräx tuqit janiw juk'amp unxtirjamäxänti, qhipäxatsti jach'a uma mathapinakaw t'unantanxäna.
- 42 Ukhamäxipansti soldadonakax katuntat jaqinakar jiwarayañ amtxapxäna, jan khitinsa amparamp chawusis jaltaskañapataki.
- 43 Ukampis soldadonakan capitanapax Pablor qhispiyañ munasin, soldadonakaparuw katuntatanakar jiwarayañ jark'äna. Sarakinwa: “Uma patan tuyuñ yatirinakax nayraqat umar thuqhuntapxam wañar mistxañataki,
- 44 jan yatirinakasti, lawanakxata, jan ukax, barco k'ullunakxatsa qhipat mistupxarakim” sasa. Ukham lurasin taqinis sumak waña uraqir misturxapxta.

Hechos 28

- 1 Kunapachatix taqpachan wañar mistxapxta, ukkhakiw uka wat'an Malta satätap yatipxta.
- 2 Uka wat'an jakirinakasti wali sum taqinir katuqapxitu, jupanakasti nin pichhapxäna, thayampi jallumpi puritap layku, ukatsti uka jak'ar junt'urasiñatakiw jawsapxitu.

- 3 Ukapachasti Pablox waña lawanak mä juk'anak apthapitayna, uksti ninaruw apxataskäna. Akatjamat mä katarix ninat jaltañ munasin Pablon amparapar achthapina.
- 4 Uka wat'an jakirinakasti Pablon amparapan katari warkusir uñjasinxä, jupanak puraw sasipxäna: "Aka chachax jaqi jiwayiripachawa, qutan jiwañat qhispinkchi ukasa, juchapat jiwañapapunipachawa" sasa.
- 5 Pablosti nina patxaruw amparapat katarir thalaqasina, janirakiw juparux kunas kamachkänti.
- 6 Taqiniw Pablon amparap p'usuntañap suyasipkäna, jan ukax akatjamat jiwañapsa, ukampis suykäwiw qarirxapxäna, janiw kunas Pablorux kamachkänti. Ukham uñjasin jaqinakax mayarak amuyapxäna: "Aka chachax mä diosapachawa" sasa.
- 7 Ukawja jak'ansti Publio sat chachan uraqinakapaw utjäna, jupasti uka Malta wat'an wali aytat jaqinwa. Publio chachax wali sum katuqapxitu, kimsüruw ukan sum uñjt'apxarakitu.
- 8 Ukapachasti Publio chachan tatapax wali usutaw ikiñankaskäna, janchipasti wali ninänwa, kursiya usumpirakinwa. Pablosti jupar uñjt'iriw saräna. Tatitut mayisinste, amparapampiw jupar luqxatäna, usutarusti k'umaraptayänwa.
- 9 Uk yatisinste, uka wat'ankir yaqha usutanakax Pablon ukaruw k'umarachayasir jutapxarakina, jupanakasti qullataw uñjasipxäna.
- 10 Nanakarusti wali sumpun jupanakax uñjapxitu, sarxañatakix taqi kunanak churawayapxitu.
- 11 Kimsa phaxsi uka wat'ankasinste, yaqha barcotarak mistuwayapxta, uka barcosti thaya pachan ukawjan qhiparatayna; Alejandría markankir barcötaynawa, uka barcon nayräxapanste Cástor ukhamarak Pólux sat diosanakan uñnaqapampi uchatänwa.
- 12 Ukatsti Siracusa sat puertoruw puripxta, ukanste kimsüruw qamarapxarakta.
- 13 Ukat sartasinste, quta irananjam sarasin Regio sat markaruw puripxta. Qhipürusti aynach thayaw thayt'anina, ukatsti Pozzuoli sat chiqarux mä urut puripxta.
- 14 Ukanste iglesiankir mä qawqha jilatanakaruw jikxatapxta, jupanakasti paqall uru jupanakamp qamart'awayañatakiw mayipxitu. Ukat Roma markar purisipkta.
- 15 Romankir jilatanakasti nanakan puriñax yatipxarakinwa; ukat jupanakax nanak katuqir thakhir jutapxäna, Foro de Apio satäkis ukakama. Jikisipkta

ukawjasti “Tres Tabernas” satänwa. Jupanakar uñkatasinsti, Pablox Diosaruw yuspagaräna, ukatsti wal kusionakäna.

16 Roma markar purisinsti, soldadonakan capitanapax katuntat jaqinakxa, guardian jiliriparuw katuyapxäna, marka apnaqir jilirinakax Pablör yaqha utan jakañapatakiw jaytapxäna, ukatsti mä soldadorukiw jupar uñjañapatak jaytapxäna.

17 Pablox puritapat kimsüruruw Romankir judionakan jilirinakapar jawsayäna. Taqpachan tantthaptipansi, Pablox jupanakar sänwa: — Jilatanaka, nayax judionakatak janiw kuna jan walsa lurkti, janirakiw nayra awkinakasan saranakapsa takiski. Ukhamäkipan Jerusalemankir yaqhip judionakax nayar katuntasin, romano jilirinakar katuyapxitu.

18 Jupanakasti wal wal jiskt'asin janiw kuna juchsa jikxatapkänti nayar jiwayañatakjama, ukat nayar antutañ munapxäna.

19 Ukampis judionakax nayan antutatäñax janiw munapkänti, ukat nayax Roma apnaqir Cesar jilirimp taripayasiñatak mayta. Chiqpachansa, janiw marka masinakaxankirinakar kunat juchañchañaxas utjkituti.

20 Ukat jichhax jumanakar jawsayapxsma, jumanakamp jikisisin parl'tasiñataki. Jiwas israelitanakan suyt'äwiw utjkistu, uka suyt'äwi laykuw aka cadenanakamp ñach'antat uñjasta — sasa.

21 Uk ist'asinsti jupanakax Pablörux sapsänwa: — Nanakax janiw jumxat yatiyas kuna qillqatsa Judea markat katuqapkti. Janirakiw Jerusalemat jutir kawkir judío jilatanakas jumxat kuna jan wals yatiyapkarakituti.

22 Ukampis nanakax juman amuyum ist'añ munapxirista; taqi chiqan aka machaq tamat jan walinak arsupxatap nanakax yatipxta — sasa.

23 Ukatsti jilirinakax mä urutakiw wasitat tantacht'asiñ amtapxäna. Ukürusti Pablox qurpachaskän uka utarux walja judionakaw purinipxäna. Pablosti willjtat jayp'ukamaw Diosan qhapaq markapat jupanakar parläna. Jesusat amuyt'ayañ munäna Moisesan kamachinakap tuqi, profetanakan qillqatanakap tuqiraki.

24 Yaqhipanakax Pablon arsutapar iyawsapsänwa, mayninakasti janiw iyawsapkänti.

25 Jupanakkamasti janiw mä amtañar purirjamäpkänti, ukat sarxañ qalltapxäna. Pablosti jupanakar sänwa: — Qullan Ajayux chiqap säna, jumanakan nayra awkinakamar Isaías profeta tuqi parlkän ukapachaxa, akham sasa:

26 “Saram uka markaru, ukatsti sarakim: Jumanakax ist'apkätasa, janiw amuyt'apkätati; uñjapkätasa, janiw kuns uñjapkätati.

27 Aka markan chuymapax qalaratäxiwa, jinchunakapax ist'añatak llupantatawa, nayranakapasti ch'irmthapitawa, nayranakapamp jan uñjañapataki,

jinchunakapamp jan ist'añapataki, chuymamp jan amuyt'añapataki; nayar jan kutikipstasipkañapataki, jupanakar nayan jan k'umarachaskañaxataki” sasa.

28 Yatipxam, jichhürut uksarux Diosan qhispiyasiñapax, jan judío jaqinakaruw yatiyasiski, jupanakasti ist'apxaniwa — sasa.

29 Pablon ukham jupanakar arsutap qhipatsti, judionakax jupanakkam ch'axwasaw sarxapxäna.

30 Pablox pä mara phuqhataw mayt'at utan utjasina, utanirusti qullqi churäna, jupar uñjir jutirinakarusti uka utan taqiniruw katuqäna.

31 Jan axsartasaw jupax Diosan qhapaq markapat yatiyäna, Jesucristo Tatitut yaticharakina, jan khitin jark'ata.

Romanos

Romanos 1

- 1 Roma markan iglesiankir munat jilatanaka, kullakanaka: Naya Pablox Jesucriston luqtiripa, apostoluparakitwa, Diosaw nayar ajllisitu suma yatiyawi arunak jaqinakar qhanañchañaxataki.
- 2 Diosax profetanakap tuqiw qullan Qillqatanakapan niyaw arsuwayatayna.
- 3 Uka yatiyawiw Jesucristo Tatitusan Yuqapat parli, jupasti jaqir tukusaw yuriwayi, Davidan wila masipata, ukampis jiwatat jaktatapampiw taqi ch'aman Diosan Yuqapat utt'ayat uñjasi, qullanaptayir ajayjama.
- 5 Jesucristo tuqiw apostolüñatak katuqta, lurañanakap phuqhañataki, ukhamat sapa mayni markanakan jupar iyawsas jaysapxañapataki.
- 6 Jumanakasti, Roma markan jakirinakax jupanak taypinkapxaraktawa. Diosax jumanakarux munasipxtamwa, ukatsti Jesucristompiñataki, qullan markapankapxañamatakiw jawsapxtam. Dios Awkisampi, Jesucristo Tatitumpix munasiñapsa, sumankañapsa jumanakar churpan.
- 8 Nayraqatax Jesucristo tuqiw Diosaxar sapa mayni jumanakat yuspagarta, Diosar iyawsapxatamatsti taqi chiqan parlasi.
- 9 Nayax kawkir Diosarutix taqi chuymaxampi arkaskta, Yuqapan suma yatiyawi arunakap qhanañchasa, jupax jumanakat amtasitax yatiwa,
- 10 Diosarusti mayiskapuntwa, jupan munañapächi ukax jumanakar tump'tirix jutäwa.
- 11 Jumanakarusti uñjt'añpun munta, ajay tuqin yanapt'iri, ukhamat wali sum sayt'asipxañamataki;
- 12 ukampix sañ munta, ukhamat maynit maynikam yanapt'asiñasataki, kawkir iyawsawitix jumanakansa nayansa utjkistu ukarjama.
- 13 Jilatanaka, jumanakan yatipxañam munta, nayax walja kutiw jumanak uñjt'ir sarañatak amtasta, ukampis jichhakamax janiw wakiskiti. Nayan amtawixax jumanak taypin ajay achunak apthapiñawa, kamisatix yaqha markanakan apthapka ukhama.
- 14 Nayax taqinirus manükirista ukham amuyasta, yatiñaninakarusa, jan yatiñaninakarusa, ch'ikhinakarusa, pisi amuyt'aninakarusa;
- 15 ukat nayax Diosan suma yatiyawi arunakap jank'ak yatiyañ munta, jumanak Roma markan jakirinakarus yatiyañ munarakta.

- 16 Janiw nayax Diosan suma yatiyäwi arunakapat p'inqaskti, ukasti Diosan ch'amapawa, taqi khitinakatix iyawsapki jupanakan qhispiyasiñ jikxatañapataki, nayraqatax judionakaru, ukhamarak jan judiöpki jupanakarusa.
- 17 Ukampis Diosan suma yatiyäwi arunakapax kunjäm tuqis Diosax aski jaqinakar tukuyistaspa uk uñacht'ayistu: qalltat tukuykamax iyawsäwi tuqikiwa. Qillqatanakax akham siwa: "Aski jaqix iyawsäwi laykukiw jakani" sasa.
- 18 Ukampis Diosax alaxpachatpach q'apisiñap uñacht'ayi, jan wali jaqinakaru, jan chiqapar uñjatapampi chiqa kankañ jark'antirinakaru.
- 19 Kuntix Dios tuqit uñt'ksnaxa, jupanakax uk sum uñt'apxi, Dios pachpaw jupanakarux uñacht'ayi;
- 20 ukampis Diosat jan yatiñjamäki ukxa jupan luräwinakap tuqikiw uñt'sna. Ukhamasti, aka uraqix luratäkän ukkhatpach Diosätapax qhanpach uñacht'ayasi, ch'amapasti janipuniw tukuskaniti. Ukat ñanqha jaqinakax jupat jan jaltapkaspati.
- 21 Diosar ukham uñt'kasasa, janiw Diosarjam yupaychapkiti, janirakiw yuspagarapkisa. Jan ukasti, juk'ampi jan wali lurañanakak lup'ipxi, amuyunakapas q'ala ch'amakt'atawa.
- 22 Jupanakax yatiñanipxtwa sapxänwa, ukampis jan yatiñanjamaw tukupxi;
- 23 jupanakax wiñay jakir Diosan jach'a kankañapsa, jiwir jaqin lurat diosan uñtasitaparuw jaqukipapxi, jamach'inakaru, asirunakaru, pusi kayun animalanakan uñtasitaparuw.
- 24 Ukat Diosax jupanakan kunayman ñanqha amtatanakapar katxaruyi, ukatsti jupanakpurax p'inqaskañanak lurapxi.
- 25 Diosan chiqa kankañap lantix k'arisiñ thaqtapxäna, ukatsti kuntix Diosax lurkatayna ukanakaruw jach'achapxäna, yupaychapxarakäna, janiw kipka lurir Diosar jach'añchapkänti, jupaw wiñayatak jach'achatäñapa. Ukhamäpan.
- 26 Ukat Diosax jupanakar p'inqaskañ lurañanakar katxaruyi. Warminakapas janiw chachanakampiñ munkxiti, jan ukasti warminakpuraw q'añu lurañanakan sarnaqapxi;
- 27 uka kipkarakiw chachanakas jan warmimpñ munkxiti, maynit maynikamax jan wali amtäwinakan ninjamaw aqi, chachanakpurax p'inqaskañ q'añu lurañanak lurapxi, ukatsti pachpa janchipan ñanqha lurataparjamaw mutuyat t'aqhisipxi.
- 28 Diosar jan uñt'añ munapxatap laykuxa, jupax jan wali amtäwinakaparuw jaytanuku, kunatix jan lurañäki uk lurapxañapataki.

29 Jupanakasti jan chiqapar uñjañampi, ñanqha lurañampi, jan wali lurañampi phuqhantatäpxiwa. Jupanakax akhamäpxiwa: uñisirinaka, jawayirinaka, ch'axwayirinaka, sallqjirinaka, jan walt'ayirinaka, aru apnaqirinaka.

30 Mayninakat jan walinak parlapxi, Diosan uñisirinaka päpxiwa, jan yäqasirinaka, taqi kunan jilankirinaka, jach'a jach'a tukurinaka; jan walinak sartayapxi, awkiparus taykaparus janiw jaysapkiti,

31 janiw amuyt'asiñ munapkiti, janiw aruparus phuqhapkiti, janiw khitirus munasipkiti, janirakiw khuyapt'ayir chuymanïpkisa.

32 Kuntix Diosax arsuwayki uk sum yatipxi, khitinakatix ukham lurapki ukanakan jawayatäñapsa yatipxarakiwa, uk yatkasas lurasipkakiwa, mayninakan ukham luripansa kosisipxiwa.

Romanos 2

1 Jumasti mayninakar taripatam laykuxa, janiw jan juchanit uñt'atäkasmati, khitiskamsaya. Mayninakar taripasax jumapachaw juchañchjastaxa, jumax jupanakjamaw luraraktaxa.

2 Ukampis yatipxtanwa, Diosax chiqa kankañarjamaw tariپی, kunapachatix ukham luririnakar juchañchki ukkhaxa.

3 Jumasti mayninakar taripasax jupanakjamaw luraraktaxa, jumax Diosan juchañchäwipat jaltirjam jan amuyasimti.

4 Jumasti Diosan jan tukuskir munasiñapsa, walikiw sañapsa, llamp'uchasiñapsa janiw yäqktati, munasiñapan jupa tuqir kutikipstatamsa janiw amuyasktati.

5 Ukampis jumax qala chuymanïtam layku, Diosar makhatañ jan munatam laykux, juma pachpaw mutuñ urutakix mutuyäwi katuqañatak wakichasisktaxa, kunapachatix Diosax chiqpach juchañchir uñstankani,

6 ukat sapa maynir luräwipatjam churkan ukapacha.

7 Diosax wiñay jakañ churani taqi khitinakatix Diosan markapa, chiqa kankañampi jan inakt'as thaqhirinakaruxa;

8 ukampis kutkatasirinakaru, chiqa kankañ jan munirinakaru, ñanqha lurañarus walikiw sirinakarux q'apisiñampiw mutuyani.

9 Jan wali luririnakatakix t'aqhisiña, llakisiñaw utjani, nayraqatax judionakataki, ukhamarak jan judiöpki ukanakatakisa.

10 Ukampis Diosax aski luririnakarux qhapaq kankaña, jach'ar aptatäña, sumankañ churani, nayraqatax judionakaru, ukhamarak jan judiöpki ukanakarus.

11 Diosasti khuskhak taripani.

- 12 Taqi khitinakatix Moisesan kamachip jan yatkas juch lurapki ukanakaxa, jan uka kamachimpikiw juchañchatäpxani; Moisesan kamachip yatkas juch luririnakasti, uka pachpa kamachimpi juchañchatäpxaniwa.
- 13 Diosan nayraqatapansti, janiw kamachi ist'atapampik askipkiti, jan ukasti uka kamachirjam phuqhirinakaw askixa.
- 14 Jan judiöpki ukanakansti janiw kamachipax utjkiti, ukampis kuntix kamachix siski ukarjamaw lurasipki, kamachix jupanak pachpäkas pas ukhama,
- 15 sarnaqatanakapampiw uñacht'ayapxi, chuymanakapan kamachin qillqatätapa. Pachpa chuymapaw qhanañchi, pachpa amuyunakaparakiw juchañchani, jan ukax arxatanisa,
- 16 kunürutix Diosax taqinin jamasan luratanakap taripkan ukapacha, Cristo Jesús tuqi, nayax Diosan suma yatiyäwi arunakap yatiykta ukarjama.
- 17 Jumasti “judío jaqit” sistawa, Moisesan kamachiparuw yäqtaxa, ukatsti Diosamat jach'a jach'arakiw tuktaxa.
- 18 Jumax Diosan munañapsa uñt'tawa, uka kamachisti kunatix askiki uk ajlliñ jumarux yatichtam.
- 19 Jumax juykhunakar irpirjamaw tuktaxa, ch'amakan sarnaqir qhanapjamaw tukuraktaxa;
- 20 jan yatirinakarusti yatichirjamaw amuyastaxa, jan amuyt'irinakarus amuyt'ayirjamaraki, uka kamachin kunatix chiqäki yatiñäkaraki uk yatitam layku.
- 21 Ukhamasti mayninakar yatichkasasti, ¿kunatarak juma pachpa jan yatichasktasti? Janiw lunthatasiñäkit sas yatichkasasti, ¿kunatarak lunthatasiskaktasti?
- 22 Janiw wachuq juchan sarnaqätati sas yatichkasasti ¿kunatarak wachuq juchan sarnaqaskaktasti? Jumatix jaqin lurat diosanakar uñisisksta ukasti ¿kunatarak uka yaqha diosanakan utapat yänakap lunthatasiskaktasti?
- 23 Jumax uka kamachit jach'achastaxa, ukampis uka kamachir jan jaysatamampiw Diosarux jisk'ar tukuytaxa.
- 24 Ukatpï Qillqatanakax sixa: “Jan judiöpki uka jaqinakax jumanak laykuw Diosarux ñanqhachapxi” sasa.
- 25 Chiqpachansa, Moisesan kamachipar phuqhiritakix circuncisión katuqañax askiwa; jan phuqhiritakisti janis circuncisión katuqkaspa ukhamawa.
- 26 Ukampis, khilitix circuncisión jan katuqkasin kamachirjam sarnaqkani ukaxa, circuncisión luräwi katuqirit uñt'atäniwa, janisay uka luräwi katuqkpan.

27 Kamachir jaysir jaqix, janisay janchipan circuncisión luräwi katuqkpan, khilitix kamachinikasina, circuncisión luräwi katuqkasinsa jan phuqkan ukarux taripaniwa.

28 Ukampis judío jaqit sañax janiw patxa chuymakiñapäkiti; circuncisión katuqañas janiw janchin circuncisión katuqañakikiti.

29 Jan ukasti chiqpach judío jaqñax, taqi chuymampi iyawsañawa. Circuncisión katuqañasti chuymatäñapawa. Ukasti janiw kuna kamachitsa jutkiti, jan ukasti ajayutwa juti. Khilitix ukhamäki ukax Diosampi katuqatawa, janiw jaqinakampiti.

Romanos 3

1 Ukhamasti, ¿kuna askirak utji judío jaqñasa, jan ukax, circuncisión katuqatäñasa?

2 Chiqpachansa askiwa. Nayraqatax, Diosaw judionakar arunakap yatiyana.

3 ¿Kunarak ukat kamachisti? ¿Diosasti yaqhipanakan jan sum sarnaqapxatap laykux jupanakat armasispati?

4 ¡Janiw kunäkipansa armaskaspati! Jan ukasti, Diosax chiqaparjamapuniw luri, jaqinakax k'arisisipkpana; Qillqatasti siwa: “Arunakam laykuw chiqapat uñt'atäyäta. Taripapkätam ukkhasti atipätawa” sasa.

5 Ukampis jiwasan jan wali luratasatix Diosan askitap jach'ar aptañatakichixa, ¿kamsarakiñänisti? ¿Diosax aliqatak mutuyistu sañäniti? (Jaqinakan amuyuparjamakiw uk arsta.)⁶ ¡Janiw kunäkipansa ukhamäkaspati! Diosatix jan chiqapar uñjkaspa ukkhasti, ¿kamisarak akapachar taripasasti?

7 Nayan k'arisitaxatix Diosan chiqa kankañap juk'ampi jach'ar aptañatakichixa, ¿kunatarak nayarusti juchanirjam taripitusti?

8 Ukhamipansti, ¿aski utjañapatakisti, jan wali lurañat wakisispasti? Yaqhipanakax nayar aynacht'ayañatakix ukkham yatichi sapxituwa; ukampis uka jaqinakan juchañchatäñapaw wakisi.

9 ¿Kamsarakiñänisti? ¿Jiwas judionakasti mayninakat sipan juk'ampi askipxtanti? ¡Janiw kunäkipansa! Niy qhanak sistaxa, judionakas jan judionakas taqiniw juchankapxi,

10 Qillqatanakax siwa: “¡Janiw maynis aski jaqix utjkiti!

11 Janiw khiti amuyt'asiris utjkiti; janirakiw Diosar thaqhirix khitis utjkiti.

12 Taqiniw jan wali thakhir saranukupxi; taqiniw khuskhat jan wali jaqirux tukupxi. ¡Janiw khitis aski luririx utjkiti! ¡Janiw maynis utjkiti!

13 Mallq'apas jist'artat amay imäwir uñtatawa, laxrapas k'arisir laxrawa, laka ispillunakapas asirun mich'ip imantapxi,

- 14 lakapasti ñanqhachañampi, k'allk'usiñampi phuqhantatawa.
- 15 Kayunakapas jank'akiw wila wartañatakix jalapxi;
- 16 thakhinakapansti t'unjatañampi llakisiñampikiw utji,
- 17 janiw sumankañ thaksa uñt'apkiti,
- 18 janirakiw Diosar axsart'añapax utjkiti" sasa.
- 19 Kuntix kamachix siski uk yatipxtanwa, khitinakatix kamachirjama sarnaqapki ukanakaruw parli, taqin amukt'apxañapataki, taqi akapachankirinakax Diosan taripäwipar puriñapataki;
- 20 ukampix janiw khitis siskaspati kamachirjamaw phuqhi, ukat Diosax jan juchanjam katuqañapa sasaxa, uka kamachisti jiwasan juchanitas uñt'asiñasatakikiwa.
- 21 Ukampis jichhasti, Diosax jan kamachimpikiw aski jaqit katuqatap uñacht'ayi, uksti pachpa kamachimpi, profetanakampiw qhanañchi:
- 22 Jesucristor iyawsañ tuqiw Diosax iyawsirinakar aski jaqir tukuyi. Janiw yaqha yaqhãñax utjkiti:
- 23 taqiniw juch lurapxi, ukat Diosan qhapaq kankañapat jayan uñjasipxi.
- 24 Ukampis Diosax munasiñapan ina ch'usat aski jaqir tukt'ayistu, Cristo Jesusan qhispiyasiñap tuqi.
- 25 Diosasti Criston wila wartatap tuqiw juchat pampachasiñ utjayi. Juchat pampachatañsti iyawsäwi tuqikiw jikxatsna. Diosax ukham tuqiw aski jaqitas uñacht'ayañ munäna: nayra pachan juchanak lurkâyatan uk pampachasa,
- 26 jupan llamp'u chuymanitap layku. Diosax jichha pachan kamisatix aski jaqir tukuykistaspa uk uñacht'ayañ munäna; ukampix jupax kunjäm askikitix ukham askirak Jesusar iyawsirinakarux tukt'ayi.
- 27 Ukhamasti, ¿kawkinkarak jaqin jach'a jach'a tukuñapasti? ¡Ukax tukusxiwa! ¿Kunjämata? Janiw kamachirjam phuqhatap laykükiti, jan ukasti iyawsatap laykuwa.
- 28 Jichhax uñjtanwa: Diosax jaqirux iyawsäwi tuqiw askir tukuyi, janiw kuntix kamachin siski ukar phuqhatap laykuti.
- 29 ¿Diosasti judionakan Diosapakiti? ¿Janit taqi markanakan Diosapäkarakisti? ¡Qhanäskiwa, taqi markanakan Diosapawa,
- 30 mä sapa Diosakiw utji: uka Diosaw iyawsañ tuqi aski jaqit katuqi, circuncisión katuqirirusa, jan katuqirirusa!

31 Ukhamasti, ¿iyawsäwi laykut kamachir ina ch'usar tukuytansti? ¡Janiw kunäkipansa! Jan ukasti juk'amp ch'amani kamachirux tukuytan.

Romanos 4

- 1 Ukhamasti, ¿Abraham nayra awkisax kun jikxatawayi sarakiñänisti?
- 2 Chiqpachansa, Abrahamatix suma luräwinakap tuqi aski jaqit uñt'atäsapan ukaxa, inas jach'achasiñapax utjchisapäna, ukampis janiw Diosan nayraqatapan jach'achaskaspati.
- 3 Qillqatax siwa: “Abrahamax Diosaruw iyawsäna, ukat Diosax jupar aski jaqit uñt'äna” sasa.
- 4 Jichhax walikiwa, maynitix mä kunsä lurchixa, payllapax janiw mä waxt'äwjam churatäkiti, jan ukasti luratapatjam churatawa.
- 5 Ukatsipana, maynitix Diosan juchanir aski jaqir tukuyatap iyawschixa, Diosax iyawsäwip laykuw aski jaqit katuqi, janisay katuqatäñatakix kunsä lurkpan.
- 6 David kipkarakiw jaqin kusisiñapat arsüna, khiritutix Diosax jaqin luräwinakap jan yäqas aski jaqitjam katuqi ukxa.
- 7 Davidasti sänwa: “¡Kusisiñanipxiwa khitinakarutix Diosax juchanakapat pampachki ukanakaxa.
- 8 ¡Kusisiñaniwa khiritutix juchapat jan juchañchatäki ukaxa!” sasa.
- 9 Jichhasti ¿aka kusisiñax circuncisión katuqir jaqinakatakikiti, jan ukax, circuncisión jan katuqir jaqinakatakicha? Jiwasax sistaw: “Diosax Abrahamarux iyawsäwip tuqiw aski jaqit katuqi” sasa.
- 10 Ukampis ¿kunapacharak Diosasti ukham katuqänsti? ¿Abrahamax circuncisión katuqän ukkhati, jan ukax uka nayräxacha? Janiw uka qhipatti, jan ukasti uka nayräxaw katuqäna.
- 11 Abrahamax uka qhipat circuncisión katuqaski, mä chimpükaspas ukhama, Diosax iyawsäwip laykux niyaw aski jaqit katuqxäna. Ukhamat Abrahamax taqi iyawsirinakan awkipaxa, janisay circuncisión katuqapkchän ukasa; Diosax uka kipkarakiw jupanakarux aski jaqinakat katuqaraki.
- 12 Abrahamasti circuncisión katuqirinakan awkipawa, ukatsti iyawsañampiw arkapxi, kamisatix Abrahamax circuncisión janir katuqkasin iyawsañaniina ukhama.
- 13 Diosax Abrahamampiru, wawanakapampiruw arsüna, akapach churañataki, ukampis aka arsüwix janiw kamachir phuqhatap laykükänti, jan ukasti, iyawsatap laykuw Diosax askit katuqäna.

- 14 Kamachi phuqhirinakak tuti katuqapxaspa ukaxa, iyawsañax inamayakispawa, Diosan arsutapas ina ch'usarukiw tukuspa.
- 15 Kamachix mutuyäwi apani; kawkhantix kamachix jan utjkixa, janirakiw kamachi p'akintañax utjkiti.
- 16 Ukat Abrahamar arsutäkän ukax taqi wawanakapatak askixa, iyawsañax utt'ayat waxt'äwix inakinwa. Ukampix sañ munta, uka arsutax janiw kamachirjam sarnaqirinakatakikiti, jan ukasti Abrahamjam iyawsäwin sarnaqirinakatakiwa. Ukhamat jupax taqi jiwasanakan awkisaxa,
- 17 kamisatix Qillqatan siski: “Nayax walja markanakan awkiparuw tukuyäma” sasa. Abrahamax uka Diosaruw iyawsäna, jiwatanakar jakañ churir Diosaru, kunatix jan utjki uk utjayir Diosaru.
- 18 Abrahamatakitix jan kuna suyt'añas utjkchina ukkhaxa, iyawsatap laykuw jupan suyt'äwipax utjäna, ukhamat “walja markanakan awkipar tuküna”, kamisatix Diosax siskän ukarjama: “Jumat saraqir wawanakamax waljaniniwa” sasa.
- 19 Abrahamax janiw iyawsañap chhaqtayaskänti, niya patak maranikchän ukasa, jupasa, Sara warmipas janchin sinti aynacht'atäpkchina, wawaniñatakis sinti chuymanipkchän ukasa.
- 20 Jupax Diosan arsutanakapat janiw pächaskänti, jan ukasti iyawsañapax juk'ampi thurt'atänwa, ukat Diosarux yupaychäna.
- 21 Abrahamax taqi chuymaw iyawsäna, Diosax arsutap phuqhañatak ch'amanitapa.
- 22 Ukat Diosax ukham uñjasin aski jaqit katuqäna.
- 23 Abrahaman iyawsäwip utjatapatxa, janiw jupxatak qillqaskänti;
- 24 jan ukasti, jiwasanakat qillqasirakina. Diosax jiwasan iyawsäwis uñt'araki, jiwatatix Jesucristo Tatitusar jaktayir Diosar iyawsañän ukkhaxa,
- 25 jupax juchanakas laykuw jiwat katuyat uñjasina, ukatsti aski jaqinakat katuqatãnasatakiw jaktayat uñjasirakina.

Romanos 5

- 1 Ukhamasti, Diosax iyawsäwi laykuw aski jaqit katuqxistu, Diosampi sumankañax Jesucristo Tatitus tuqiw utjistu.
- 2 Jupipan iyawsäwi laykux, Diosan khuyapayasiñap jikxatapxtan, ch'amañchasipxtan, kusisipxtan, Diosan qhapaq kankañap jikxatañ suyapxaraktan.

- 3 Janiw ukakikiti, jan ukasti t'aqhisiñanakat kusioniraktan; uka t'aqhisiñanakax llamp'u chuymaniñ yatichatap yatiraktan,
- 4 ukham llamp'u chuymaniñasti mä sumaruw tukuyistu, uka tuqiw suyt'añasax utjarakistu.
- 5 Uka suyt'äwix janiw inamayäkiti, Diosasti chuymanakasarux Qullan Ajayu churkistu uka tuqiw munasiñapamp phuqt'istu.
- 6 Kunapachatix jiwasanakax jan qhispiyasirjamäkäyätan ukkhaw Cristox pachapar juchararanak layku jiwawayi.
- 7 Janiw khitis mä jaqi laykux jiwkaspati. Janirakiw mä aski jaqi laykusa; inas maynix mä jaqin aski luratap layku jiwarakchispa.
- 8 Ukampis Diosax munasiñap uñacht'ayistu, kunapachatix jucharar uñjaskäyätan ukkhaw Cristox jiwasanak layku jiwawayi.
- 9 Jichhasti, Diosax Criston jiwatap tuqi jaqinakar aski tukuyatapatxa, ukatpï jichhax jupipan wiñay mutuñat qhispiyatäpaxañänixa.
- 10 Kunapachatix Diosan uñisiripäkäyätan ukkhaw Wawapan jiwatap tuqi jupampi sumankthapxtan, ukatarak jakañap tuqi qhispiyatäñäni, jichhasti jupampi sumankthapitäxtanwa.
- 11 Janiw ukakikiti, jan ukasti Diosankxasinxa, Jesucristo Tatitus tuqiw kusioniraktan, Cristo tuqi Diosampi sumankthapitas layku.
- 12 Ukhamasti mä sapa jaqi tuqikiw juchax akapachar mantani, jucha tuqisti jiwaw mantaniraki, ukhamat jiwax taqi jaqinakatak utji jucha lurapxatap layku.
- 13 Kamachin janir utjkipansti, akapachan juchax niyaw utjxäna; kawkhantix kamachix jan utjkixa, janirakiw juchax amtatakiti.
- 14 Ukampisa, Adanan urunakapat Moisesan urunakapkamasti, jiwax juchaninakxar ch'amaninwa, jupanakan juchapax janiw kamachir jan jaysapkän ukäkänti, kunjämtix Adanax lurkän ukhama, jupasti khinitix jutañapäkän ukan uñtasitapänwa.
- 15 Adanan jucha luratapaxa, janiw Diosax churkistu uka churäwimpix kikipäkaspati. Mä jaqin jucha luratap laykux waljaniw jiwarapxäna; Diosax mä sapa jaqi tuqikiw churäwip inak churistu, jupasti Jesucristowa, taqinin askipatakix wali wakiskiriwa.
- 16 Mä sapa jaqin jucha luratapaxa, Diosan churäwipampix janiw kikipäkaspati, mä sapa jaqin juchap laykukiw juchañchatañax utji; ukampis Diosan churäwipax walja juchanakat pampachatañaw jaqinakarux askir tukuyi.

17 Jiwatix mä sapa jaqin juchap layku utjchixa, ukat juk'ampiw khitinakarutix Diosax jach'a khuyapayasiñapan inak aski jaqinakar tukuyki ukanakax machaq jakäwin munañanïpxani Jesucristo tuqi.

18 Kamisatix Adanan jucha luratapax taqi jaqinakan juchañchatäñapatak utjixa, ukhamarakiw Jesucriston aski luräwipax taqi jaqinakar aski jaqinak tukt'ayi, jupanakan wiñay jakañanïpxañapataki.

19 Sañäni, mä sapa jaqin jan jaysasiritap laykux, waljaniw juchararäpxi; ukhamarakiw mä sapa jaqin jaysasitapampix waljaniw aski jaqinakar tukupxani.

20 Kamachisti, juchan juk'amp ch'amaniñapatakiw uñstäna; ukampis kunapachatix juchax juk'amp uñstxän ukkhasti, Diosax khuyapayasiñapan juk'ampirakïnwa.

21 Kamisatix juchax jiwañ apanis utjantasïnxa, ukhamarakiw Diosan munasiñapax jiwasar aski jaqir tukt'ayasa, Jesucristo Tatitus tuqi wiñay jakañ churas utjantasïna.

Romanos 6

1 ¿Kamsarakiñänisti? ¿Diosan khuyapayasiñapan juk'amp utjañapatak juch luraskakiñäniti?

2 ¡Janiw ukhamäkaspatti! Jiwasax juchatakix jiwatäxtanwa; ¿kamisarak juchan jakaskakiñänisti?

3 ¿Janit jumanakax yatipkta, bautismo tuqi Cristo Jesusampixasax jupan jiwäwipamp mayachasitasxa?

4 Bautismo tuqiw Cristompix p'amp'achatäxtan, ukatsti jiwatäxarakantanwa, ukat jaktasin machaq jakäwin jakxañataki, Kamisatix Cristox Dios Awkin qhapaq ch'amapamp jaktayatäkän ukhama.

5 Jiwasanakatix Criston jiwäwipampi mayachatästanxa, ukhamarakiw jupan jakatatäwipampix mayachasiñäni.

6 Jiwasax yattanwa, nayra jakäwisan Cristomp chika ch'akkatatäxatapa, ukhamat jiwasan ñanqha luräwisan t'unjatäñapataki, juchampix jan juk'ampi t'aqhisiyatäñasataki.

7 Kunapachatix maynix jiwixa, juchax janiw jupxar munañanïkxiti.

8 Jiwosatix Cristompi jiwxstanxa, chiqpachansa jupampiw jakxarakiñäni.

9 Jiwasax yattanwa, Cristox jiwatat jaktasin janiw mayampsa jiwkxaniti, janiw jiwax jupxarux ch'amanïkxiti.

10 Cristox jiwasin mä kutikiw wiñayatak juchatak jiwi; jakasasti Diosatakiw jaki.

- 11 Ukhamarakiy jumanakax juchatak jiwatäpaxtam amuyasipxam, ukampis Diosatak jakapxam, Cristo Tatitump mayakïpaxtam layku.
- 12 Ukhamasti juchax janiy jumanakan jiwir janchimar apnaqkpanti, janchin munañanakapar jaysasa.
- 13 Janchimsti jucha lurañar jan katuyapxamti, jucha lurañ yäkaspas ukhama. Jan ukasti, Diosar katuyasipxam, jiwatat jaktir jaqinakjama, janchimsti jupa nayraqatan aski lurañ yäkaspas ukham katuyapxam.
- 14 Ukhamat juchax jumanakxar jan munañanïkxaniti, janiw kamachin apnaqatäxapxtati, jan ukasti, Diosan khuyapayasiñapanxapxtawa.
- 15 Ukhamasti, janiw kamachirjam jakapktanti, jan ukasti Diosan khuyapayasiñapan jakapxtan sasax, ¿juch luraskakiñäniti? ¡Janiw ukhamäkaspati!
- 16 Jumanakax askiw yatipxta, jumanakatix mä uywirir jaysañatak t'aqhisiyat jaqjam katuyasipxstaxa, ukhamasti jaysapxatam laykux uka uywirin t'aqhisiyat jaqinakapäpxtawa. Akasti akhamawa, juchar jaysapxät ukasti, uka juchax jiwañaruw puriyi, Diosar jaysapxät ukasti, chiqa kankañan jakapxäta.
- 17 Jumanakax nayrax juchan t'aqhisiyat jaqinakäpaxätawa, Diosasti yuspagaratäpan, yatichäwinak taqi chuyma katuqasin phuqhaxatamata.
- 18 Juchat jithiqtxasinsti, jumanakax chiqa kankañan luräwiparuw mantxapxtaxa.
- 19 (Jaqin amuyuparjamakiw uk arsta, jumanakasti pisitanakam laykux taqi akanak janiw sum amuyapktati). Ukhamasti, kamisatix nayrax janchinakam q'añu jakañaru, ñanqha lurañar katuyapxäyätaxa, jichhax ukhamarakiy janchinakam chiqa kankañ lurañar katuyapxam, ukhamat q'uma jakäwin jakxañataki.
- 20 Kunapachatix jumanakax juchan t'aqhisiyatäpkäyät ukkhaxa, janiw chiqa kankañ lurapkäyätati;
- 21 ukampis ¿kuna askirak jikxatapxtasti? Jichhasti jumanakax taqi ukanakat p'inqasipxtawa, ukanakasti jiwañarukiw puriyi.
- 22 Jichhasti, juchan t'aqhisiyatat antutatäxasaxa, Diosatak irnaqiriw tukxapxtaxa. Ukapï jumanakatak askixa, tukuyapasti q'uma jakañawa wiñay jakañarakiwa.
- 23 Juchan waxt'äwipax jiwañakiwa, Diosan waxt'äwipasti wiñay jakañawa, Jesucristo Tatitusana.

Romanos 7

- 1 Jilatanaka, jumanakax kamachi arunak yatipxtawa. Uka kamachisti jaqin jakañapkamakiw ch'amanixa.

- 2 Amuyt'añäni, jaqichat warmix chachapan jakañapkamax kamachirjam chinkatatawa; ukampis chachapatix jiwexchixa, warmix kamachirjamax sapakixiwa.
- 3 Ukhamasti warmitix chachanikas yaqha chachampi sarnaqchixa, wachuq juch luri, ukampis chachapatix jiwatäxchixa, kamachirjamax sapakixiwa, ukatsti yaqha chachampix jaqichasiskaspawa, ukax janiw wachuq juchäkiti.
- 4 Munat jilatanaka, ukhamarakiw jumanakax Cristonkxasax jupamp chikaw kamachitakix jiwatäxapxta, khilitix jiwatanak taypit jakatatawayki jupampi mayakixañataki. Ukhamat jiwasanakax suma luräwinak Diosatak lursna.
- 5 Kunapachatix jucha luririnakjam jakapkäyätan ukkhasti, uka kamachix janchisarux jan wali lurañanak amtayañatakikünwa, ukasti jiwañarukiw puriyistu.
- 6 Ukampis jichhax jiwaxsar munañanikän uka kamachitakix jiwatäxanwa, jichhasti Ajayun machaq jakäwimpi Diosar arkañasatak qhispitäxanwa, janiw nayra kamachix qillqatakän ukarjamati.
- 7 Ukhamipansti ¿kamachix juchaw sañäni? ¡Janiw ukhamäkaspati! Ukampis, kamachitix jan utjkasapän ukkhasti, janiw nayax kunäkitix juchax uk yatkiriskäyätti. Kunäkitix munapayañax uk janiw kunäkipansa yatkiriskäyätti, kamachitix jan siskasapäna: “Jan munapayamti” sasa.
- 8 Ukampis juchax uk kamachit katxarusi, uka pachpa kamachiw kunayman jan wali amtäwinak nayan utjayäna. Kamachi jan utjkipansti, juchax jiwatawa.
- 9 Nayax mä qawqha pachax kamachi jan uñt'asax, sumakiw jakäyäta; ukampis kamachin purinitapampix juchax wasitat jakatati,
- 10 nayasti jiwañaruw purta. Ukhamasti kawkir kamachitix nayar jakañ churañapäkän ukax jiwañarukiw puriyitu,
- 11 juchasti kamachit katxarusi, ukat nayar sallqjitu, uka kipka kamachimpiw nayar jiwayitu.
- 12 Saraksnawa, kamachix Diosat juti, kamachin arunakapasti askiwa, chiqaparakiwa.
- 13 Ukhamasti, ¿kumatix askiki ukat jiwañar puriyitusti? ¡Janiw ukhamäkaspati! Juchasti, chiqpach juchätap uñacht'ayañatakiw askit katxarusisin jiwañar puriyitu. Ukhamat kamachi tuqix juchan jan walitap uñacht'ayasi.
- 14 Kamachin Diosat jutatap yatiraktanwa, ukampis nayax janchikitwa, juchan munañaparjam sarnaqañatak aljantata.
- 15 Janiw nayax kun lurataxsa amuyaskti, janiw kuntix nayax munkta uk lurkti, jan ukasti kuntix nayax uñiskta uk lurta.

- 16 Ukampis kuntix jan munkta uk lurasax kamachin askitap amuyta.
- 17 Ukhamasti, janiw nayati taqi ukanak lurktxa, jan ukasti, kuna juchatix nayan utjki ukaw ukanak luri.
- 18 Nayasti yattwa, nayan janchi kankañaxan janiw kuna askis utjkiti; ukampis aski lurañ munkasas janiw lurirjamäkti.
- 19 Janiw nayax kuna asktix lurañ munkta uk lurkti, jan ukasti kunatix jan waliki ukak lurta.
- 20 Ukhamasti, nayatix jan munkta uk lurstxa, uka luririx janiw nayäkti, jan ukasti, chuymaxan utjki uka juchaw luri.
- 21 Nayax akham amuyasta, aski lurañ munkasas, jan wali lurañarukiw purta.
- 22 Chuymax manqhansti Diosan kamachip wal munta,
- 23 ukampis naya pachpan amuyuxampis nuwaskaspa ukham amuyta: ukasti juchan munañapawa, ukaw nayxanki, ukan katuntatarakitwa.
- 24 ¿Kunakikan nayatxa! ¿Khitirak janchixankki uka jiwana munañapat qhispiyitanisti?
- 25 Dios sapakiw qhispiyitani, juparurakiw Jesucristo tuqi yuspagarta. Tukt'ayañataki: Nayax Diosan kamachipar ist'as sarnaqañax wakisitap amuyta, ukampis nayan janchi kankañaxan juchan munañaparjamakiw sarnaqta.

Romanos 8

- 1 Ukhamasti, jichhax khitinakatix Cristo Jesusamp mayakipki jupanakatakix janiw kuna juchañchäwis utjkiti.
- 2 Cristo Jesús tuqi jakañ churir Ajayun munañapax juchan munañapampita, jiwañampit qhispiyistu.
- 3 Diosax kuntix Moisesan kamachipax jan lurkän uk phuqhawayi, jaqin janchi kankañanitap laykuw ukax jan luraskänti: Diosasti jupan mä sapa Wawap khithani, juchan jaqjam janchi kankañani, jucha layku jiwiri, ukhamat janchi kankañanikasin juchar t'unjañataki.
- 4 Uksti jiwasanakan kamachirjam phuqhañatakiw lurawayi, jiwasanakax janiw janchin munañaparjam jakxtanti, jan ukasti Ajayun munañaparjamaw jakxtan.
- 5 Khitinakatix janchin munañaparjam jakapki ukanakax, ukham jakaskañatak llakisisipki; ukampis khitinakatix Ajayun munañaparjam jakapki ukanakax, Ajayun jakañxat llakisisipxi.
- 6 Janchin munañaparjam lurañax jiwañaruw puriyi; Ajayun munañap lurañasti, wiñay jakañampiru, sumankañampiruw puriyi.

- 7 Janchin munañaparjam luririnakax Diosan uñisirinakapawa, jupanakax janiw Diosan kamachipar munapkiti, janirakiw arunakaparus jaysapkaspati.
- 8 Ukatpï janchin munañaparjam jakirinakax Diosar jan kusisiyapkaspatixa.
- 9 Ukampis jumanakax janiw janchin munañaparjam jakxapxtati, jan ukasti, Ajayun munañaparjamaw jakxapxtaxa, Diosan Ajayupaw jumanakan jakxi. Khititix Criston jan Ajayupaniki ukanakax janiw Cristonkirikiti.
- 10 Cristotix jumanakan jakchixa, Ajayux jakarakiwa, Diosaw aski jaqinakar tukuyapxtam, janchix jucha layku jiwañatak satäskpasa.
- 11 Jesusar jaktayki uka Ajayux jumanakan jaki, uka pachpa Cristor jaktayir Ajayux jiwir janchinakamarux machaq jakañ churani, jumanakan jakki uka Diosan Ajayup tuqi.
- 12 Ukhamasti jilatanaka, jiwasanakan mä lurañasaw utji, ukasti janiw janchin munañaparjam jakañäkiti.
- 13 Jumanakatix janchin munañanakaparjam jakasipkätaxa, jiwapxätawa; ukampis jumanakatix Ajay tuqi janchin munañanakapar jiwayapxätaxa, wiñay jakañanïpxätawa.
- 14 Taqi khitinakatix Diosan Ajayupamp irpatäki ukanakax Diosan wawanakapawa.
- 15 Jumanakax janiw t'aqhisiyat tukuyir ajayu katuqapktati axsarat sarnaqaskañataki, jan ukasti, Diosan wawanakapar tukuyir Ajayu katuqapxtaxa, uka Ajay tuqiw Diosarux jak'achastan: "Nayan Awkixa" sasa.
- 16 Uka pachpa Ajayuw jiwasan ajayusampi mayachasisax Diosan wawanakapätas qhanañchi.
- 17 Wawanakapätas laykux, Diosax arsuwaykän uka waxt'äwi katuqañäni, uksti Cristomp chikaw katuqañäni, jupamp chika t'aqhisitas laykux, qhapaq markapan jupampixañasataki.
- 18 Jichhür t'aqhisiñanakax janiw kunäkisa, Diosan qhapaq kankañap uñjkañän ukampi kikipaysna ukaxa.
- 19 Akapachan taqpach jakirinakaw suyt'aski, kunürutix Diosan wawanakapätasax qhanañchatäkani uka.
- 20 Kuna amtampitix akapachax luratäkäna ukax janiw phuqhaskiti, janiw akapachan munatap laykuti, jan ukasti Diosaw ukhamañapatak wakichatayna; ukampis suyt'äwipax utjaskapuninwa,
- 21 t'aqhisiyatäñata, t'unjatäñat qhispiyatäñapataki, Diosan wawanakapan kusiskañ qhispiyasiñ jikxatañapataki.

- 22 Jichhürkamaw taqi akapachan jakirinakax ayquski, wawachasir warmir uñtataw t'aqhisiski.
- 23 Janiw akapach sapaki t'aqhiskiti, jan ukasti, jiwasaxa, Qullan Ajay nayraqat katuqirinakax t'aqhisiraktanwa. Jiwasanakax chuyma manqhisian t'aqhistan Diosan jiwasanakar wawanakapjam katuqatãñas uru suyt'asa, janchinakasax qhispiyat uñjaskani uka uru.
- 24 Uka suyt'äwi utjatap laykuw qhispiyatätan. Ukampis uñjatäki uka suyt'äwix, janiw suyt'äwixiti, ¿khitirak niy uñjatäki uksti suyisti?
- 25 Ukampis kuntix suyapktan uktix janir uñjapxstanxa, llamp'u chuymampiw suyt'apxañasa.
- 26 Ukhamarakiw Qullan Ajayux janchi kankañasan yanapistu. Jiwasanakax janiw wakiski ukhamarjam Diosat mayisiñ yatipktanti, ukampis pachpa Ajayuw jiwasanakat Diosar achikt'i, jan arskay ayquñanakampi.
- 27 Chuymanakas uñantir Diosasti, kuntix Ajayux sañ munki uk yati, Ajayux Diosan munañaparjamaw qullan markapatak mayi.
- 28 Diosan jupar munirinakatak taqi kunsä askiñapatak wakichatap yattan, amtataparjam jawsatäpki ukanakataki.
- 29 Khitinakarutix Diosax nayratpach uñt'kän jupanakarux qalltatpach yaqhachawayi, Wawapan walja jilanak taypin jiliriñapataki.
- 30 Diosasti khitinakarutix qalltatpach ajlliski jupanakarux jawsarakiwa; jawsatanakaparusti, aski jaqinakat katuqi; aski jaqinakat katuqasasti, jupamp chikãñapatakiw qhapaq kankañapan ucharaki.
- 31 ¿Kunat juk'ampirak sañänisti? ¿Diosatix jiwasanakampichixa, janiw khitis saykatkistaspati!
- 32 Diosasti pachpa Wawaparuw taqi jiwasanak laykux jiwär katuyi, ukhamasti, ¿kamisarak Wawapamp chika kunsä jan churkistaspati?
- 33 ¿Khitirak Diosan ajllitanakapar kuna jan walitsa irkataspati? Diosaw jupanakarux aski jaqinakar tukuyi.
- 34 ¿Khitirak jupanakar juchañchaspasti? Janiw khitisa, Cristo Jesusaw jiwawayi; jupaw jiwatat jaktawayi, jichhasti Diosan kupixapan qunt'atäskiwa, jiwasanakatakiw mayiskaraki.
- 35 ¿Khitirak Criston munasiñapat apaqistaspati? ¿T'aqhisiñati, jan walt'añanakacha, arknaqatãñacha, manq'at awtjayasiñacha, isit jalstañacha, chijinkañacha, jawayatãñacha?

- 36 Kamisatix Qillqatan siski: “Juma laykuw jiwañar katuyat uñjasipxta; khariñ ovejanakarjamaw uñjapxitu” sasa.
- 37 Taqi akanakansti atipjirinakat sipansa juk'amp atipjirinakätanwa, khilitix jiwasar munkistu jupa tuqi.
- 38 Ukat nayax amuyta, janiw kunas Diosan munasiñapat apaqkistaspati: jiwasa, jakañasa, angelanakasa, ajay ch'amanakasa, jichhasa, jutir urunakasa,
- 39 alayankki ukasa, manqhankki ukasa, Diosan yaqha luratanakapasa. ¡Janipuniw kunas apaqkistaspati, Diosax Jesucristo Tatitus tuqi uñacht'aykistu uka munasiñapatxa!

Romanos 9

- 1 Cristor iyawsirjamasti chiqapak arsuskta, janirakiw k'ariskti. Ukhamarus nayan chuymaxax Qullan Ajayun irpatax kunatix chiqäki uk yatiyitu:
- 2 nayan mä jach'a llakiw utjitu, chuymaxansti llakisiñax jan tukuskayawa,
- 3 naya pachpaw ñanqhachat uñjasiñ munirista, Cristot jayarst'ata, ukhamat marka masinakaxarux yanapt'irista.
- 4 Jupanakax Israelat saraqir wawanakawa, Diosasti jupanakarux wawanakapat uñt'asina, wali ch'aman kankañapampiw jupanak taypinkäna, jupanakarusti arust'äwi arunakapa, Moisesan kamachipa, jupar yupaychaña, arsutanakamp kun churäna.
- 5 Jupanakax nayra awkinakasan wawanakapawa; Cristox janchi tuqin jupanak taypit juti, jupasti taqi kunxar Diosawa, wiñayatak yupaychatäpan. Ukhamäpan.
- 6 Diosan Israelatak arsutanakapax janiw inamayatak arsutäkiti; jan ukasti, Israelat saraqir wawanakapax janiw taqpachan Israel markäpkiti.
- 7 Janiw Abrahaman taqpach wawanakapas jupan chiqpach wawanakapäkiti, jan ukasti, Diosax juparux sataynawa: “Wawanakamax Isaac tuqiw jutani” sasa.
- 8 Ukax sañ muni, janiw khitis wila masitap laykukix Diosan wawapäkaspati; jan ukasti khitinakatix Diosan arsutaparjam phuqhapki jupanakaw wawanakapaxa.
- 9 Diosax Abrahamar arsuwayki ukax akhamawa: “Akat mä mararuw kutini, ukkhatakisti Sara warmimax mä yuqall wawa wawachasini” sasa.
- 10 Ukampis janiw ukakikiti. Rebecan pani wawapax mä awkinikünwa, jupasti nayra Isaac awkisawa,
- 11 jupanak janir yurkipana, walsa jan walsa janir lurapkipan Diosax Rebecar akham säna: “Jilir wawamax sullka wawaman luqtiripäniwa” sasa. Akasti kunatix qillqatan siski ukhamarjamaw phuqhasina: “Jacoburux munasiyätwa, Esaurusti

uñisiyätwa” sasa. Ukhamat Diosan munañaparjam ajllisiñax phuqhasina, jupan amtäwiparjama, khitinakarutix jawsañ munki ukanakan luratanakap jan yäqasa.

14 Ukhamasti, ¿kamsapxañänisa? ¿Janit Diosasti chiqapar uñjirikisti? ¡Janiw ukhamäkiti!

15 Diosasti Moisesarux sänwa: “Khitirutix nayax munkta ukaruw khuyapt'ayä” sasa.

16 Ukhamasti, ukax janiw jaqin munañapata, ch'amt'atapat luraskiti, jan ukasti Diosan khuyapayasiñapat lurasu.

17 Qillqatansti Diosax Egiptonkir reyirux siwa: “Nayan munañax juma tuqi uñacht'ayañatakiw reyit utt'aysma, ukat taqi akapachan uñt'ayasiñataki” sasa.

18 Ukhamasti Diosax khitirutix munki ukarux khuyapt'ayasiwa, khitirutix chuyma qalarayañ munki ukarusti qalarayarakawa.

19 Ukampix jumax sitätawa: “Ukhamächi ukasti, ¿kunatarak Diosasti jaqir juchañchaspasti, jaqitix Diosan munañap phuqchi ukasti?” sasa.

20 Juma jaqisti, ¿khitirakitasti Diosar jaychasiñamatakisti? ¿Ñiq'it lurat phukhux luriripar saspasti: “Kunatsa ukham lurista sasaxa?”

21 Ñiq'i phukhu luririx kunjämtix munki ukham ñiq'impix luri, uka pachpa ñiq'it mä phukhu aski luräwin apnaqañatak luraspa, yaqha phuksti aliq apnaqañatakikiw lurarakispa.

22 Diosasti, mutuyaña, ch'amap uñacht'ayañ munasax wal llamp'uchasina, khitinakatix mutuyatän wakiskäna, chhaqhañar sarkän ukanakataki.

23 Uka pachparaki, jiwasanakar qhispiyañatakix munasiñapampi, ch'amapamp uñacht'ayäna. Qallatpach jiwasanakat khuyapt'ayasistu, ukat jupamp chika jakañatak ajllisirakistu.

24 Ukhamasti Diosaw jiwasanakar jawsistu, mayninakarux judiöpki ukanak taypita, mayninakarusti jan judiöpki ukanak taypitaraki.

25 Kamisatix Diosax Oseas profetan qillqatapan siski: “Khitinakatix jan markaxäkäna ukanakarusti 'nayan markaxa' sarakäwa; khititix jan munataxäkäna ukarusti 'nayan munataxa' sarakäwa.

26 Kawkhantix jupanakar satäkäna: 'Jumanakax janiw nayan markaxäpaktati', jichhasti, jakkir Diosan wawanakapa satäpxätawa” sasa.

27 Israelitanakatsti, Isaías profetax siwa: “Israelat saraqir wawanakapax quta ch'alljam waljaniskpasaya, jupanakat mä juk'anikiw qhispiyatäpxani,

28 Tatitux jank'akiw arsutapar akapachan phuqhani” sasa.

- 29 Pachpa Isaías profetaw satayna: “Taqi ch'aman Tatitutix wawanak jan churkistasapänxa, jichhax Sodoma, Gomorra markanakjamaw uñjasirakisäna” sasa.
- 30 Ukhamasti, ¿kamsarakiñänisti? Khitinakatix jan judiöpki ukanakax janiw Diosan katuqatän thaqhapkänti, jan ukasti, Diosar iyawsapxatap laykuw chiqa kankañ katuqapxäna.
- 31 Ukatsipana, israelitanakax janiw Diosan katuqatäpkänti, kamachirjam phuqhañ munapxatap layku.
- 32 ¿Kunata? Jupanakax janiw iyawsäwi laykuti ukham Diosan katuqatän munapkänxa, jan ukasti kuntix jupanakax lurapki uka tuqikiw katuqatän munapxäna. Ukat jupanakax lanktañ qalarux lanktapxäna,
- 33 kamisatix Qillqatan siski: “Nayax Jerusalén markan mä qala uskta, uka qalaruw lanktasipxani; uka qalar iyawsirinakasti janiw sallqatäpkaniti” sasa.

Romanos 10

- 1 Jilatanaka, chuymaxan wal munta, Diosat mayiskarakta israelitanakan qhispitäpxañapataki.
- 2 Jupanak laykusti saraktwa, jupanakan mä suma amtäwipaw Diosar luqtañatak utji; ukampis uka amtäwipax janiw chiqpach yatiñ kankañxar utt'ayatäkiti.
- 3 Diosan aski jaqinak tukuyatap janiw amuyapkiti, jan ukasti, jupanakan munañaparjam lurasakiw aski jaqir tukuñ munapxi; ukat Diosan munañapar jan phuqhapkiti.
- 4 Kamachisti Cristompiw tukusxi, ukhamat taqinis iyawsäwi tuqi aski jaqit katuqatäpxani.
- 5 Chiqa kankañan kamachxar utt'ayatäpatatxa, Moisesax akham qillqawayi: “Kamachirjam phuqhir jaqix uka kamachir phuqhatapampiw jakani” sasa.
- 6 Ukampis iyawsañxar utt'ayat chiqa kankañatxa akham siwa: “Jan chuymaman samti: ¿Khitirak alaxpachar makhatanisti?” sasa, ukax Cristor saraqayaniñatakiwa;
- 7 janirak samti: “¿Khitirak manqhachar saraqanisti?” sasa, ukasti Cristor jiwatanak taypit mistuyaniñatakiwa.
- 8 Ukhamasti, ¿kamsarakisti?: “Diosan arupax jak'amankaskiwa, lakamankaskiwa, chuymamankaskarakiwa” sasa. Uka arusti iyawsañ tuqi yatiyktan ukawa.
- 9 Lakamampitix Jesusan Tatitütap arsütaxa, chuymamansti Diosax jupar jiwatanak taypit jaktayatap iyawsarakitaxa, qhispiyasitawa.

- 10 Chiqa kankañ jikxatañatakix taqi chuyma iyawsañasawa, qhispiyasiñ jikxatañatakisti, Jesucriston Tatitütap lakasamp arsuñasawa.
- 11 Qillqatasti siwa: “Jupar iyawsirix janiw pantjaskaniti” sasa.
- 12 Janiw yaqha yaqhãñax utjkiti; judionakatakisa, jan judionakatakis pachpa Tatituw taqinin Tatitupaxa, jupar art'asirinakarux taqpachaniruw taqi kun jilarkir churi.
- 13 Qillqatax sarakiwa: “Taqi khilitix Tatitun sutip art'aski ukax qhispiyatäniwa” sasa.
- 14 Ukampisa, ¿kamisarak jupar jan iyawskasin jupar art'asipxanisti? ¿Kamisarak jan ist'kasin jupar iyawsapxanisti? ¿Kunjämatarak yatipxanisti, jupat jan khitis yatiyir utjkipanisti?
- 15 ¿Kamisarak jan khithatäkasın suma arunak yatianipxanisti? Kamisatix Qillqatan siski: “¿Kunja sumas Diosan suma yatiyäwi arunakap apanirinakan purinitapaxa!” sasa.
- 16 Ukampis janiw taqpachan Diosan suma yatiyäwi arup iyawsapkiti. Kamisatix Isaías profetax siski: “Tatay, ¿khitirak yatiyatar iyawsisti?” sasa.
- 17 Ukhamasti iyawsañax yatiyäwi aru ist'añ tuqiw utji, yatiyäwisti Criston arupat juti.
- 18 Ukampis nayax jiskt'araktwa: “¿Janit yatiyäwi arunak ist'apkpachasti?” sasa. ¿Kamisarak jan ist'apxanisti! Qillqatasti siwa: “Jupanakan arsutapax uraqpachan ist'asi, arunakapasti uraq tukuskamaw yatisi” sasa.
- 19 Wasitat jiskt'arakta: ¿Janipunit Israelankirinakasti amuyasipkpachasti? Nayraqatasti Moisesax siwa: “Nayasti jan markäki uka markampiw phiñasiyapxäma; jan amuyt'asiñ munir markampiw q'apisiyapxarakäma” sasa.
- 20 Isaías profetasti sarakiwa: “Khitinakatix jan thaqhapkitänxa, ukanakaw nayarux jikxatapxitu; khitinakatix nayat jan jiskt'asipkitänxa, jupanakaruw nayax uñstarakta” sasa.
- 21 Israelitanakat parlkasasti, Isaías profetax siwa: “Mä urpachaw qallasiri, jan jaysasir markar yanapt'añ munäyata” sasa.

Romanos 11

- 1 Jichhasti jiskt'araktwa: ¿Diosax markapar apanukpachati? ¿Janiw ukhamäkiti! Naya kipkaw israelit jaqitxa, Abrahamat saraqiri, Benjamín ayllut jutiriraki.
- 2 Diosax qalltatpach israelitanakarux markapatjam uñt'asitayna; jichhasti janiw jupanakarux apanukkiti. ¿Janit yatipkta kuntix qillqatan Elías profetat siski ukxa? Jupasti Diosar mayiskän ukkhax Israel markarux juchañchänwa. Sänwa:

- 3 “Tatay, profetanakamarux jawayapxiwa, altaranakamsa tukjapxarakiwa; naya sapakiw qhiparxta, nayarux jwayañ munapxarakituwa” sasa.
- 4 Diosasti juparux sänwa: “Paqallq waranqa jaqinak nayatak ajllista, jupanakax janiw Baal sata diosan nayraqatapar killt'asipkiti” sasa.
- 5 Uka kipkarakiw jichhax, jupanakat mä juk'a jilt'irix utjaski, Diosaw munasiñapan jupanakar ajllisi.
- 6 Diosan munasiñaparjamächi ukasti, janiw luräwinakarjamäkiti; ukhamäspä ukaxa, Diosan munasiñapax janiw munasiñäkaspati.
- 7 Ukhamasti, ¿kamsarakiñänisti? Israelitanakax janiw thaqhapkän uk jikxatapkänti, ukampis Diosax ajllkän ukanakax jikxatapxäna. Mayninakasti chuymanakap qalarayasipxäna.
- 8 Kamisatix Qillqatax siski: “Diosax ajayu tuqin qala chuyman tukuyi, jichhakamas ukhamakisipkiwa; nayranakapsa jan uñjkiri, jinchunakapsa jan ist'kir tukuyaraki” sasa.
- 9 Davidasti sarakinwa: “Jach'a manq'äwinakapax jupanakatak sipitar tukpan, ukhamat lanktasisax mutuyatäpaxañapataki.
- 10 Nayranakapax juykhuptpan, jan uñjapkpäti; jikhanipasti wiñayatak k'umuptpan” sasa.
- 11 Jichhax jiskt'araktwa: ¿Judionakasti juchar tinkusax jan mayampitakit tinkupxpacha? ¡Janiw ukhamäkiti! Jan ukasti, judionakan jan jaysapxatap laykux mayninakaw qhispiyasiñ jikxatapxi, ukhamat Israelitanakan uñisisiñ chuyma mantayasiñapataki.
- 12 Ukhamasti judionakan lanktasitapampi, aynacht'atapampitix jan judiöpkis jupanakan askipatakichixa, ¡kunja sumakikani kunapachatix judionakax kutikipstankani ukkhaxa!
- 13 Ukampis jumanaka, jan judío jaqipktas ukanakaruw sapxsma: Chiqpachansa Diosax jan judiöpkis ukanakatakiw khithanitu, nayasti uka lurañar wal munasta.
- 14 Marka masinakaxan jumanakjamäpaxañap munta, ukhamat jupanakan qhispiyasipxañapataki.
- 15 Judionakan jaqunukut uñjasitapatix, yaqha markankirinakax Diosamp katuqat uñjasipxchixa, ¿kunjämarakäspa jupanakax wasitat katuqatäpkani ukkhasti? ¡Jichhax jiwatanakjam jakasipki ukanakax, wiñay jakañanipxaniwa!
- 16 Nayraqat mistkis uka t'ant'atix Diosar luqtatächixa, taqpach t'ant'a masax uka kipka luqtatarakiwa. Mä quqan saphipatix Diosar luqtatächixa, layminakapax uka kipka luqtatarakiwa.

- 17 Yaqhipa judionakax layminakjam olivos quqat khuchhuratänwa, ukat jumax ch'uminkir olivo laymjämäkasin uka suma olivor ayrkatatätaxa. Uka olivosti judionakawa. Ukatpí jumax uka saphit uma katuqtaxa, jupampirakiw jaktaxa.
- 18 Ukampis jan jach'achasimti, quqankir layminakapar jisk'achasinxa. Amuyt'asim, janiw jumax saphir katxäsiriktati, jan ukasti saphiw jumarux katxästam.
- 19 Inas sischïta: "Nayar olivo quqar ayrkatañatakiw yaqha layminakax khuchhuqatäna" sasa.
- 20 Walikiskiwa, jupanakax jan iyawsañanítap laykuw qhuchhuqatäpxäna, jumasti iyawsañanítam laykukiw ukankasktaxa. Ukhamasti jan jach'a jach'a tukumti, jan ukasti axsart'añamax utjpan.
- 21 Diosatix quqankir layminakar jan pampachkchixa, janirakiw jumarux pampachkätamti.
- 22 Uñtam, Diosax kunja munasirisa, ukhamarus qhuru kankañampi uñjirirakiwa. Pantjasirinakatakix qhurünwa, jumatsti khuyapt'ayastamwa. Ukampis jumax munasiñaparjamaw jakañama; jan ukasti khuchhuqataw uñjasirakïta.
- 23 Mä tuqitsti, judionakatix pächasiñanakap apanukunixa, wasitat ayrkatatäxani; Tatitux jupanakar wasitat ayrkatañatak ch'amaniwa.
- 24 Ukampis jumatix ch'uminkir olivo quqäkasin chiqpach olivo quqar ayrkatañatak khuchhuqatästaxa, ¡kunja jasakinis judionakan chiqpach laymikasin pachpa olivo quqapar wasitat ayrkatatäñapaxa!
- 25 Jilatanaka, nayax Diosan jamasan imantatäki uk yatipxañam munta, ukhamat jan jumanakax yatiñaninakjam tukusipkañamataki: yaqhip israelitanakax chuymanakap qalarayasipxi, ukasti jan israelitanakäpki ukanakan mantañapkamakiwa.
- 26 Ukanak luraskani ukkhasti, taqi israelitanakaw qhispiyasini. Qillqatax siwa: "Qhispiyirix Jerusalén markat jutani, Jacobun juchapsa apaqaniwa.
- 27 Jupanakampi arust'äwi lurataxax ukäniwa, juchanakap apaqkä ukkha" sasa.
- 28 Diosan suma yatiyäwip tuqitxa, judionakax Diosan uñisiripaw tukupxi, ukhamat jumanakan qhispiyasipxañamataki; ukampis Diosax jupanakarux munasiskiwa, nayra awkinakapar ajllisitap layku.
- 29 Kuntix Diosax churki uk janiw aparaskiti, janirakiw jupan jawsatapsa mayjt'aykiti.
- 30 Nayra pachanxa, jumanakax janiw Diosarux jaysapkäyätati, jichhasti judionakan jan jaysirítap laykuw Diosax jumanakat khuyapt'ayasipxtam.

³¹ Kamisatix Diosax jumanakar khuyapt'ayasipxtam, uka kipkarakiw jupanakat khuyapt'ayasini.

³² Diosax taqiniruw jan jaysasir tukuyi, ukhamat taqinir khuyapt'ayañapataki.

³³ ¡Kunja jach'as Diosan qamir kankañapasa, ch'ikhi kankañapasa, yatiñ kankañapasa! Janiw khitis jupan amtäwinakap qhanañchkaspati, janirakiw khitis jupan thakhip amuyt'kaspati.

³⁴ “¿Khitirak Diosan amuyup yatisti? ¿Khitirak jupar amuyt'ayaspasti?

³⁵ ¿Khitirak jupar kunsä churpachänsti, ukat jupan kutt'ayañapatakisti?” ³⁶ Taqi kunas Diosat juti, jupipan utji, jupatakirakiwa. ¡Diosax wiñayatak jach'achatäpan! Ukhamäpan.

Romanos 12

¹ Ukhamasti munat jilatanaka, Diosan khuyapayasiñap laykuw achikt'apxsma, jumanak pachpay jakkir waxt'äwjam luqtasipxam, qullana, ukhamarak Diosar kusisiykir luqtjama. Uka luqtäwiwa chiqpach yupaychäwixa.

² Janiy jumanakax jichha pacha saräwinakarjam jakxapxamti; jan ukasti, amtañanakam mayjt'ayapxam, ukhamat jumanakan jakäwiman sumäxañapataki, ukat Diosan munañap yatiñataki, kunatix askiki, kunatix munkañäki, kunatix chiqäki ukanaka.

³ Diosax munasiñapan iwxa arunak nayar churatap laykuw taqi jumanakar sapxsma, jan maynis jumanak pachpax jilankatam amuyasipxamti, jan ukasti, kunatix wakiski ukhamak amuyasipxam, kuntix Diosax waxt'äwinak iyawsañamp chika churki ukarjama.

⁴ Kamisatix mä sapa janchin walja chiqanak utjistuxa, janiw uka chiqanakax mä lurañak phuqhapkiti,

⁵ ukhamarakiw jiwasanakax waljanikasas Criston mä sapa janchirukiw tukxtan, ukatsti maynit maynikamax pachpa janchin mayar tukt'atäxtanwa.

⁶ Diosax kunayman waxt'äwinak churistu, kunjämtix sapa maynir churañ munki ukarjama. Ukhamasti, Diosatix jutir urut arsuñ waxt'äwi churchistu ukaxa, iyawsañasax utjkistu ukarjam arsuñäni;

⁷ mayninakar yanapt'añ waxt'äwtix churchistu ukasti, wali sum yanapt'añäni. Khititix yatichañ waxt'äwi katuqki ukax, yatichañaruy uchaspan;

⁸ khititix mayninakar ch'amañcht'añ waxt'äwi katuqki ukax, ch'amañchañaruy uchaspan. Yänak churirix jisk'ar tukt'asay churpan; khititix sarayañatak uchataki ukasti, wali amuyumpi saraypan; khititix pist'atanakar yanapki ukax, kusisiñampiy yanappan.

- 9 Maynit maynikamax chiqpach chuymampi munasipxam, ñanqha lurañ apanukupxam, ukatsti aski lurañar katuyasipxam.
- 10 Maynit maynikamax jilapurjam munasipxam, purapat yäqasisa.
- 11 Luräwinakansti jan jayrasipxamti, Diosatakix taqi chuyma lurapxam.
- 12 Suyt'añamansti kuisitak jakasipxam; t'aqhisiñanaksti llamp'u chuymampi mutupxam; janipun Diosat mayisiñ armasipxamti.
- 13 Diosan markap taypin pist'ayasirinakar yanapt'apxam. Qurpachasiñ thaqhirinakar sum katuqapxam.
- 14 Uñisirinakamarux askimpiy uñjapxam. Ask lurapxam, janirak ñanqhachapxamti.
- 15 Kuisitanakampix kuisisipxam, jachirinakampisti jachapxarakim.
- 16 Jumanak taypin mä amtanik jakasipxam. Jan jach'a jach'a tukupxamti, jan ukasti, llamp'u chuymantinakjamäpaxam. Janirak wali yatiñanjammas tukupxamti.
- 17 Janiy khitirus ñanqhat ñanqha kutt'ayapxamti; jaqinak nayraqatansti aski lurañatak ch'amachasipxam.
- 18 Kawkhakamatix wakiski ukkhakamax taqinimpis suman jakasiñatak ch'amachasipxam.
- 19 Munat jilatanaka, jumanak purax jan ukhamat ukham lurjasipxamti, jan ukasti Diosar jaytapxam, jupaw mutuyaskani. Qillqatax siwa: “Nayaruw chiqapar uñjañax wakt'itu; nayaw mutuyaskä, siw Tatituxa” sasa.
- 20 Juk'amp saskakiwa: “Uñisirimatix manq'at awtjatächi ukaxa, manq'añ churam, umat pharjatächi ukasti, um churarakim; ajanupasti p'inqapat wilaruw tukuni” sasa.
- 21 Janiy ñanqhampix atipjayasimti, jan ukasti, askimpiy ñanqharux atipjam.

Romanos 13

- 1 Taqiniw marka apnaqir jilir jaqinakarux jaysapxañama. Jilir kankañax Diosat juti, utjkis ukanakasti jupan uchatawa.
- 2 Ukhamasti khitinakatix marka apnaqir jilirir jan yäqapki ukanakax, Diosan utt'ayataruw jan yäqapkiti. Jan yäqirinakasti mutuyatäniwa;
- 3 marka apnaqirinakax janiw aski luririnakar axsarayañatak uchatakiti, jan ukasti, jan wali luririnakar axsarayañatak uchatawa. Jumanakatix jupanakar jan axsarañ munapkstaxa, kunatix askiki uk lurapxam, marka apnaqir jiliristi, jumanakarux suma jaqit uñt'apxätam,

- ⁴ jupanakasti jumanakan askimatakiw Diosatak irnaqapxi. Jumanakatix jan wal sarnaqapkät ukkhasti, axsarapxañamaw wakisi; marka apnaqirix janiw inamay jilirikikiti, jan ukasti, jupax jan wali lurir jaqir mutuyañatak Diosan irnaqiripat uchatawa.
- ⁵ Ukhamasti wakisiw marka apnaqir jilirinakar jaysañasa, janiw mutuyäwi jan katuqañ laykukiti, jan ukasti, chuymasatjam jaysañasaw wakisi.
- ⁶ Uka laykurakiw jumanakax impuestonak churapxta; marka apnaqir jilirinakasti Diosan irnaqirinakapawa, ukatsti uk apnaqañaruw uchasipxi.
- ⁷ Taqinirus wakisitaparjam churapxam: Qullqi churañächi ukasti, churapxam; impuestonak churañäki ukasti, churapxam; yäqañ wakischi ukasti, yäqapxam, jach'añchañ wakischi ukasti, jach'añchapxam.
- ⁸ Jan khitirus manüpxamti, jan ukasti, jumanak pura munasiñanak manüpxam; jaqi masipar munasirix, kuntix kamachix siski uk niyaw phuqxi.
- ⁹ Kamachi arunakax siwa: “Janiw wachuq juch lurätati, janiw jiwayätati, janiw lunthatätati, janiw jaqi masimankir yänakap munapayätati” sasa; taqi aka kamachinakasti, yaqha kamachinakas akham arunakar tukt'atawa: “Jaqi masimarux juma kipkarjam munasim” sasa.
- ¹⁰ Munasiñax janiw khitirus kuna jan walsa lurkiti; mayninakar munasasti, kamachirjamaw phuqhasktan.
- ¹¹ Taqi akanakansti kuna urunakantix jakapktan uk amuyasipxam, yatipxam, niy ikit sartañ pachäxiwa. Qhispiyasiñasax, yatiyäwir qalltan iyawsapktan ukat sipan juk'ampi jak'ankiwa.
- ¹² Ch'amak arumax niyaw tukusiski, uru qhanaw niy jak'achasisinki; ch'amakan luräwinakap apanukupxañäni, ukatsti qhanamp isthapisipxañäni, kamisatix mä soldadox nuwasiñ yänakapampi isthapiski ukhama.
- ¹³ Qhana urunjam jaqjam sarnaqapxañäni. Jach'a manq'äwinakansa, machañanakansa jan sarnaqañäniti, janirak wachuq juch lurañanakansa, jan wali lurañanakansa, ch'axwañanakansa, uñisiñanakansa sarnaqapxañäniti.
- ¹⁴ Ukatsipana, jumanakax Jesucristo Tatitump isthapisipxam, janirak janchin munañanakapar jaysapxamti.

Romanos 14

- ¹ Khititix iyawsäwipan t'ukhäki ukarux sum katuqapxam, janirak jupampix jiskhintasipxamti.
- ² Amuyt'añäni, mayninakax taqi kunas manq'añakikaspas ukham amuyapxi, mayninakasti iyawsäwipan t'ukhätap laykux ch'uxña achunakak manq'apxi.

- 3 Ukampis taqi kun manq'irix janiw jan taqi kun manq'irirux jisk'achañapäkiti; taqi kun jan manq'iris janirakiw taqi kun manq'irirux jisk'achañapäkiti; Diosasti juparux katuqxiwa.
- 4 ¿Khitirakit jumasti maynin yanapiripar jisk'achañatakisti?, wal luratapasa, jan wal lurapas uywiripatjamawa. Yanapiripasti sumaw sayt'ani, ukampis walikiw uñstani, Tatitux ch'amaniwa jupar sum sayt'ayañataki.
- 5 Yaqha amuyt'äwi: Mayninakax mä urux yaqha urut sipan wali wakiskirikaspas ukham amuyapxi, mayninakasti taqi urunakas pachpakiskatap amuyapxaraki. Sapa mayniw kuntix amuyki uk sum yatiñapa.
- 6 Maynitix mä uru yaqhachchixa, Tatitur jach'achañatakiw yaqhachi. Khititix taqi kunsä manq'ki ukasti, Tatitur jach'achañatakiw manq'i; ukatsti Diosaruw yuspagari; khititix taqi kunsä jan manq'ki ukaxa, Tatitur jach'achañatakiw jan manq'kiti, ukatsti Diosaruw yuspagararaki.
- 7 Janiw khitis jupa pachpatak jakkiti, janirakiw khitis jupa pachpatak jiwkiti.
- 8 Jakasipkstan ukasti, Tatitutakiw jakapxtan; jiwxañän ukasti, Tatitutakiw jiwapxañäni. Ukhamipansti jiwañansa, jakañansa, Tatitunktanwa.
- 9 Ukatakiw Cristox jiwawayi, jiwatatsa jaktawayaraki: jiwirinakana, jakirinakan Tatitupañapataki.
- 10 Jumasti, ¿kunatarak jilamar k'umtasti? Jan ukax, ¿kunatarak jisk'achtasti? Taqpachaniw Diosan nayraqatapan taripatañatak uñstañäni.
- 11 Qillqatan siwa: “Nayax chiqpachan jakasktwa, siw Tatituxa, naya nayraqatan taqi jaqinakaw killt'asipxani, taqinirakiw Diosarux yupaychapxani” sasa.
- 12 Ukhamasti, sapa mayniw luratasat Diosar katuyañäni.
- 13 Ukat jiwasanakkamax jan k'umisiñasäkiti. Ukat sipana, jilaman juchar puriñapsa, iyawsañapan aynacht'añapsa jan munapxamti.
- 14 Cristor arkirjamax taqi ukanak sum nayax amuyta: Janiw kuna manq'asa ñanqhäkaspati; ukampis maynitix mä kunan ñanqhätap amuychixa, jupatakix ñanqhäskapuniwa.
- 15 Jichhasti juman manq'atam laykutix jilamax usuchjat uñjaschixa, janiw munasiñan sarnaqktati. ¡Janiy juman kun manq'atam laykus maynix chhaqpati, Cristox jupa laykuw jiwawayi!
- 16 Cristox churapktam uka suma sarnaqäwit janiy jan wal arsupxañam munapxamti.

- 17 Diosan qhapaq markapanxa, kun manq'añasa, kun umañasa, janiw wakiskirikiti, jan ukasti, Qullan Ajay tuqi chiqa kankañan sarnaqaña, sumankaña, kusisiña ukaw wakiskirixa.
- 18 Cristor ukham luqtirixa, Diosaruw kusisiyi, jaqinakansa askit uñt'atarakiwa.
- 19 Ukhamasti kunatix sumankañar irpki, maynit maynikam ch'amañchasiñar irpki uk thaqtapxañani.
- 20 Janiy manq'a laykux Diosan lurawip ina ch'usar tukuyamti. Chiqpachansa, taqi manq'ax q'umawa; mä kun manq'asa maynin iyawsawip mayjt'ayañaw jan walikiti.
- 21 Askiwa aycha jan manq'añaxa, vino umañasa, kun jan wal lurañasa, ukanakatix jilamar tinkuyirjamächi ukaxa.
- 22 Juman iyawsawimax utjki uksti, Tatit nayraqatan juma pachpa imasim. ¡Kusisiñaniwa khinitix kun lurañatakis jan juchañchaski ukaxa!
- 23 Ukampis maynitix pächasis manq'chixa, ukham manq'asax jupapachaw juchañjasi, jupan kunjämtix iyawski ukhamar jan manq'atap layku; ukham jan iyawsañampi kuna lurañas juchawa.

Romanos 15

- 1 Khitinakatix iyawsañan ch'amaniktan ukanakax, pisi ch'amanin t'ukhachasiñanakap jiwasanakkaspas ukham apañasawa, janiw jiwaxax kuntix munktan uk thaqhañasäkiti.
- 2 Taqi jiwasanakaw jaqi masisarux kusisiyañasa, ukatsti jupan askipatakiw taqi kunsä lurañasa, purapat jiltañasataki.
- 3 Cristox janiw jupatakik kusisiñ thaqkänti; jan ukasti, jupan phuqhasi Qillqatan siski ukaxa: "Jumar tuqirinakan tuqitanakapax nayxaruw puri" sasa.
- 4 Taqi kunatix nayratpach Qillqatakän ukanakax jiwasanakaruw yatichistu, uka Qillqatanakan jikxatapxtan; llamp'u kankaña, chuymachasiña, suyt'äwin ch'amañchasiña.
- 5 Diosakiw ch'amampi, chuymachasiñamp churirixa, jupay jumanakarux maynit maynikam suman jakasiñatak yanappan, Jesucriston sarnaqäwiparjama,
- 6 ukhamat taqinis Jesucristo Tatitusan Dios Awkipar yupaychañasataki.
- 7 Ukhamasti, jumanakax maynit maynikam katuqasipxam, kamisatix Cristox Diosan qhapaq kankañapatak jumanakar katuqapktam ukhama.
- 8 Nayasti sapxirismawa, Cristox judionakar luqtiriw juti, nayra awkinakasampi arust'atakän uk phuqhiri, ukhamat Diosan arsutapar phuqhiritap uñacht'ayañataki.

- 9 Cristosti khitinakatix jan judiöpki ukanakan Diosar yupaychapxañapatakiw jutaraki, khuyapayasiñap layku, Qillqatax siski ukarjama: “Ukat markanak taypin yupaychäma, sutimaruw q'uchunak q'uchuraki” sasa.
- 10 Yaqhawjansti Qillqatax siwa: “¡Markanaka, Diosan markapampix kusionpam!” sasa.
- 11 Yaqha chiqansti sarakiwa: “Markanaka, taqpach markanaka, ¡Tatitur yupaychapxam!” sasa.
- 12 Isaías profetax qillqarakinwa: “Jesé chachat saphix sartani, jupasti markanakar apnaqiriw sartani, markanakasti juparuw suyt'apxani” sasa.
- 13 Uka suyt'añ churir Diosasti, jupar iyawsapxatam laykux kusisiñampi, sumankañampi jumanakarux phuqhantpan, Qullan Ajayun ch'amapampisti jilarkir suyt'añ jumanakar churpan.
- 14 Munat jilatanaka, nayax amuytwa, jumanakax munasiñampi, taqi yatiñ kankañampi phuqt'atäxapxatama, maynit maynikam iwxt'asiñsa yatxapxatama;
- 15 ukampis aka qillqat tuqix qhanak qillqanipxasma, jumanakan ukanak jan armasipxañamataki. Uksti kamisatix Diosax munasiñapan churkitu ukarjamaw lurta,
- 16 Jesucristor luqtas jan judiöpkis ukanakan askipataki. Sacerdote luräwixax Diosan suma yatiyäwip yatyañawa, ukhamat jan judiöpkis ukanakar jupa nayraqatar uñstayañataki, jupar kusisiykir waxt'äwjama, Qullan Ajayun q'umachata.
- 17 Cristo Jesusar iyawsirjamax, Diosar luqtataxat wal kusista,
- 18 kuntix Cristox naya tuqi lurki ukak arsta, ukhamat jan judiöpkis ukanakax Diosar jaysapxañapataki. Taqi akanakasti arsutanakampi luratanakampiw phuqhasi,
- 19 jach'a ch'aman unañchäwinak tuqi, muspharkañ luräwinakap tuqi, Diosan Qullan Ajayun ch'amap tuqiraki. Ukhamat Criston suma yatiyäwi arunakap arsuñ phuqta, Jerusalenat qalltasa Iliria chiqanakkama.
- 20 Ukampis Criston suma yatiyäwi arup yatyañatakiw ch'amachasiyäta, kawkhantix nayrax Cristot jan ist'apkatayna ukawjanakana, ukhamat yaqhan qalltatapxar jan utt'ayaskañataki,
- 21 jan ukasti, Qillqatan siski ukhamarjama: “Khitinakatix jupat janipun kunapachas yatipkatayna ukanakaw uñjapxani; Khitinakatix jupat janipun kunapachas ist'apkatayna ukanakaw amuyt'apxani” sasa.
- 22 Chiqpachansa ukat jumanakar uñjt'irix jan jutkti, walja kuti puriniñ munkchiyäta ukasa.

- 23 Jichhasti aka chiqanakan lurañ tukuyxasaxa, kamisatix nayra maranakatpach jumanakar tump'tañ munkäyätxa,
- 24 Españañ sarkasaw purt'aniñ munta. Niyak jumanakampi jikisxasinsti, juk'a pachakipasaya, sarañaxatakix jumanakan yanapt'am munta.
- 25 Ukampis jichhax Jerusalenaruw sarä, ukankir jilatanakar yanap apasa.
- 26 Macedoniankirinakampi, Acayankirinakampix mä yanap apthapiñatakiw taqi chuymamp amtasipxi, ukat Jerusalenankir pist'at jilatanakar apayañataki.
- 27 Jupanakax chuymapatjam amtasipxäna, jupanakan ukham lurañapax wakiskch'in ukasa, kamisatix Cristor iyawsir judionakax ajay tuqin askinak jan judiöpkis ukanakamp jaljasipkäna, ukhamarakiw jupanakax iyawsir judionakarux janchi tuqin yanapt'apxañapa.
- 28 Aka luräwinaka tukxasinxa, ukhamarak uka yanapt'a jupanakar churxasinxa, Españañaruw sarä, sarkasinsti jumanakaruw tump'tawayapxäma.
- 29 Kunapachatix jumanakan ukar jutkä ukkhax, Tatitun arunakapamp phuqt'ataw jutä, ukasti jumanakatakix wali askipuniniwa, ukham amuyasta.
- 30 Jichhasti jilatanaka, Jesucristo Tatitus layku, Qullan Ajayun munasiñap laykurakiw jumanakar achikt'apxsma: Diosat nayatak mayisay aka luräwin nayar yanapapxita.
- 31 Judeankir jan iyawsir jaqinakat Diosan nayar imañapatak mayipxarakim, ukatsti kuna yanapatix Jerusalenankir jilatanakatak apkta uk kuisit katuqasipxañapataki,
- 32 Diosan munañapächi ukax, nayax kuisita jumanakar uñjt'ir puriniñaxataki, ukat jumanak taypin samart'añaxataki.
- 33 Sumankañan Diosax taqi jumanakampipan. Ukhamäpan.

Romanos 16

- 1 Febe kullakasar yanapt'apxañamatakiw mayipxsma, jupasti Cencrea iglesian yanapasiriwa.
- 2 Tatitun sutipxar sum katuqt'apxam, kamisatix iyawsir jilatanak taypin katuqasiñäki ukarjama. Juparusti taqi kunan yanapt'apxam, jupax waljaniruw yanapt'i, nayarus yanapt'arakituwa.
- 3 Priscilampiru, Aquilampirux aruntapxam, jupanakax nayampi chikaw Cristo Jesusan luräwipan irnaqapxi.
- 4 Jupanakax nayan jakañax qhispiyañ laykux niyapuniw jakañanakapsa apt'asipxi, janiw naya sapak jupanakar yuspagarkti, jan ukasti jan judiöpkis uka iglesiankir taqi jilatanakaw yuspagarapxaraki.

- 5 Uka kipkaraki Priscilana, Aquilan utapan tantachasipki uka iglesiarux aruntapxam. Epéneto munat jila masixar aruntapxam, jupasti Asia suyun Cristor nayrír iyawsirínwa.
- 6 Mariar aruntapxam, jupasti jumanak laykuw wal irnaqawayi.
- 7 Andrónico, Junias, marka masinakaxar aruntapxam; jupanakasti nayamp chikaw carcelankapxäna; apostolunak taypin wali uñt'atäpxiwa, jupanakasti nayat nayraw Tatiturux iyawsapxi.
- 8 Ampliato jilatar aruntapxam, jupax Tatitunkir munat jila masixawa.
- 9 Urbanor aruntapxam, jupax Criston luräwipan nanakamp chika irnaqiriwa, uka kipkarak Estaquis munat jilataxarus aruntapxam.
- 10 Apeles jilatar aruntapxam, jupasti walja kutiw Cristor iyawsatap uñacht'ayi, uka kipkarak Aristóbulo jilatan wila masiparus aruntapxam.
- 11 Herodión sata marka masixar aruntapxam, uka kipkaraki Tatitur iyawsapki uka Narciso jilatan wila masinakaparusa.
- 12 Trifena, Trifosa jupanakar aruntapxam, jupanakasti Tatitutakiw irnaqapxi; ukhamarak Pérside munat kullakasarusa, jupasti Tatitutakix walipuniw irnaqawayi.
- 13 Rufo jilatar aruntapxam, jupax Tatitur iyawsirítapat wali uñt'atawa, ukhamarak mamaparusa, jupasti nayatakix mä taykjamawa.
- 14 Ukatsti, Asíncrito, Flegonte, Hermes, Patrobas, Hermas jupanakar aruntapxam, jupanakamp chikäki uka jilatanakampiru.
- 15 Uka kipkarak Filólogo, Julia, Nereo, kullakapampir aruntapxam, Olimpas, taqi khitinakatix jupanakamp chikäki uka jilatanakarus aruntapxarakim.
- 16 Jumanak purasti qullan jamp'atimpi aruntasipxam. Cristonkir taqi iglesianakaw aruntanipxtam.
- 17 Jilatanaka, khitinakatix iglesian jan wal lurapki ukanakat sum amuyasipxam, jupanakax jaljtañanaku, jan walt'añanakuw puriyapxiristam, taqi akanakasti kuntix jumanakax yatiqapktas ukanakar jan walt'ayañatakiwa. Jupanakat jithiqtapxam,
- 18 janiw jupanakax Cristo Tatitusar luqtapkiti, jan ukasti, jupanakan munañaparjamakiw luqtapxi, ukatsti suma llaphi munkañ arunakampiw juk'a amuyt'asir jaqin chuymanakap sallqjapxi.
- 19 Jumanakan jaysasirítanakam taqiniw yatipxi. Nayasti ukham yatisax wal kusista, ukatsti sum lurañatakix yatiñ kankañ uñacht'ayapxañam munta, janiw jan wal lurañatakixa;

- 20 sumankayir Diosax jank'akiw supayar atipjasin kayunakamamp takxatayani. Tatit Jesusax jumanakar munasiñap churpan.
- 21 Timoteox aruntanak apayanipxtam, jupasti nayamp chika irnaqiriwa; uka kipkarakiw Lucio, Jasón, Sosípatro marka masinakaxax aruntanipxtam.
- 22 Naya Tercio, khilitix aka qillqat qillqaskta, Tatitun sutipxaruw aruntanak apayanipxaraksma.
- 23 Gayo jilatas aruntanipxtamwa. Nayax utapan qurpachatäsktwa, jupaw taqpach iglesiatak utap wakicht'i. Erasto jilatas aruntanipxaraktamwa, jupasti markan qullqi katuriwa, ukhamarakiw Cuarto sata jilatas aruntanipxtam.
- 25 Diosaruy yupaychapxañäni, jupaw jumanakarux ch'aman tukuyapxiristam, nayax jumanakar Diosan suma yatiyäwi arunak yatiykta ukarjama, Jesucristo tuqit yatichäwiparjama. Akasti Diosax imantat amtäwinakap uñstaykän ukarjamawa, ukasti akapachax janir utjkän ukkhatpach imantatäskänwa,
- 26 ukampis jichhax profetanakan qillqatanakap tuqiw uñachayasi, wiñay jakir Diosan arunakaparjama. Diosan imantat aka amtäwipax taqi markanakaruw yatiyasi, ukhamat iyawsapxañapataki, jaysapxañapatakiraki.
- 27 ¡Jupa sapa yatiñ kankañan Diosax Jesucristo tuqi, wiñayatak jach'añchatäpan! Ukhamäpan.

1 Corintios

1 Corintios 1

- 1 Corinto markan Diosan iglesiapankir munat jilatanaka, kullakanaka: Nayax Sóstenes jilatasamp chikaw jumanakar aruntanipxma. Naya Pablox, taqi chuymaxampiw munta Dios Awkisampi, Jesucristo Tatitusampix munasiñapa, sumankañap jumanakar churañapataki. Diosaw nayarux Jesusan apostolupañapatak ajllisitu, jumanakarusti jupamp chika jakapxañamataki, jupan ajllit markapäpaxañamatakiw ajllipxarakam. Ukhamat nanakampi, Jesucristo Tatitusar taqi akapachan yupaychapki, jach'añchapkaraki ukanakamp mayachatäpxäta.
- 4 Nayax jumanakat Diosarux yuspagarapuntwa, Diosax jumanakar Cristo Jesús tuqi munasiñap churatapata.
- 5 Jupa tuqiw Diosax ajay tuqin qamiriñ churapxtam, aru tuqina, yatiñ tuqina,
- 6 niyakixay jumanak taypin Cristo tuqit yatiyäwix ch'aman tukchixa.
- 7 Ukhamat Diosan luräwipax jan pist'apktamti, Jesucristo Tatitusax uñstankan uka uru suyäwimana.
- 8 Diosax jumanakarux tukuykamaw ch'amañchapxätam, ukhamat jan khitis jumanakar juchañchaskañapataki, Jesucristo Tatitusan kutiniñapkama.
- 9 Diosax arsutanakap phuqhapuniwa, jupaw jumanakarux jawsapxtam, Jesucristo Tatitusa Yuqapampi mayachat jakañataki.
- 10 Jilatanaka, Jesucristo Tatitusan sutipxaruw achikt'apxma, taqinis mä amtañanikipxam, jumanak taypin yaqhachasiñanakax jan utjkpati. Mä wawak jakasipxam, mä sapa amtañani, mä sapa amuyuni.
- 11 Munat jilatanaka, Cloen utapankir wila masipaw yatiyapxitu, jumanak taypin ch'axwanak utjatapa, ukat ak sista.
- 12 Nayax sañ munta, jumanakat yaqhipanakax akham sapxi: “Nayax Pablonkwa”; mayninakasti: “Nayax Apolonkwa”; mayninakasti: “Nayax Pedronkwa”; mayninakasti: “Nayax Cristonkwa” sasa.
- 13 Ukhamasti ¿Cristox jalanuqtatati? ¿Pablox jumanak laykut ch'akkatatänsti? Jan ukax ¿Pablon sutipxaruch bautismo katuqapxtaxa?
- 14 ¿Diosaruw yuspagarta, janiw nayax jumanakat khitirus bautiskti, jan ukasti Crispompiru Gayampir bautisataxakiw utji!
- 15 Ukhamat jan khitis saskañapataki: “Nayax Pablon sutipxaruw bautismo katuqta” sasa.

- 16 Estefanasan wila masiparuw bautisarakta, ukat uksarux janiw khitir bautisatasa amtaskti.
- 17 Cristox janiw bautisir khithankituti, jan ukasti Diosan suma yatiyäwi arunakap yatiyiriw khithanitu, janiw yatiñ kankañampi arsut arunakampikiti, ukhamat Criston cruzan jiwatapax jan ina ch'usar tukuskañapataki.
- 18 Criston cruzan jiwatapat yatiyäwixa, chhaqhañar sarir jaqinakatakix luqhi kankañäkaspas ukhamawa; ukampis jiwax qhispiyat jaqinakatakix aka yatiyäwix Diosan ch'amapawa.
- 19 Qillqatan siwa: "Yatiñan jaqinakan yatiñ kankañap chhaqtayä, ch'ikhi jaqinakan ch'ikhi kankañapsa tukjarakäwa" sasa.
- 20 ¿Kawkinkarak yatiñani, yatichiri, akapach yänakat ch'axwir jaqisti? ¿Diosasti akapach yatiñ kankañ luqhi kankañaruw tukuyi!
- 21 Diosax yatiñ kankañap uñachaykäna ukapachaxa, janiw akapachankirinakax jaqin yatiñ kankañap tuqi Diosar uñt'apkänti, ukat Diosax munasiñapan jupar iyawsirinakarux yatiyäwip tuqi qhispiyañ amtäna, uka yatiyäwix luqhi kankañar uñtatäpasaya.
- 22 Judío jaqinakax muspharkañ luräwinak uñjañ munapxi, griego jaqinakasti yatiñ kankañarak thaqhapxi;
- 23 jiwasanakasti ch'akkatat Cristot yatiyapxtan. Ukaw judionakarux chuymap ust'ayi, jan judiöpki ukanakatakisti luqhi kankañarakiwa;
- 24 ukampis Diosan jawsatanakatakix judiöpas janis judiöpkan, jupanakatakix Cristox Diosan ch'amapawa, yatiñ kankañaparakiwa.
- 25 Diosan luqhi kankañapjam amuyaschi ukaxa, jaqin yatiñ kankañapat sipansa juk'ampi yatiñ kankañawa; Diosan jan chamanitapjamak amuyaschi ukasa, jaqin ch'amapat sipansa juk'ampi ch'amaniwa.
- 26 Jilatanaka, jumanakar Diosan jawsatapat amuyasipxañama, ukat sipana, jaqin amuyuparjamax jumanakat juk'anikiw yatiñanipxtaxa, jumanakat juk'anikiw jilir munañan jaqipxtaxa, jan ukax wali aytat wila masit jutiripxtasa.
- 27 Diosax jaqinakan pisi amuyunit uñt'at jaqinakaruw jach'a amuyuninakar p'inqachañatak ajllisi, ukhamarakiw jaqinakan pisi ch'amanit uñt'atanakaru, jila ch'amaninakar p'inqachañatak ajllisi.
- 28 Diosax jisk'achat jaqiru, akapachan jan yäqat jaqiruw ajllisi khitinakatix yäqatäpki ukanakar aynacht'ayañataki.
- 29 Ukhamat jan khitis Diosan nayraqatapan jach'achasiskañapataki.

³⁰ Jumanakarusti Dios kipkaw Cristo Jesusampi mayachapxtam, uka kipkarakiw jupax Cristo tuqi jiwasan yatiñ kankañasa, chiqa kankañasa, qullanaptayir kankañasa, qhispit kankañasa tukuyi.

³¹ Kunjämtix Qillqatax siski ukarjama: “Maynitix jach'achasiñ munchixa, Tatitut jach'achaspan” sasa.

1 Corintios 2

¹ Jilatanaka, kunapachatix jumanakar qhispiyasiñ arunak parlir jutkta ukkhaxa, janiw nayax yatiñ kankañampi, jan amuyt'kay arunakampi parlapkäyäsmati.

² Jumanak taypinkasasti, janiw yaqhanakat yatiñ munkäyätti, jan ukasti cruzan ch'akkatat Jesucristotak yatiñ munäyäta.

³ Jumanak nayraqatansti jan ch'amanjama, axsarañatsa khathatisaw uñstapxäyäsma,

⁴ ukatsti kunapachatix Diosan arunakap yatiyapksma ukkhaxa, janiw yatiñ arunakampi iyawsayañ munapkäyäsmati, jan ukasti, Ajayun uñacht'ayata, Diosan ch'amapampiw iyawsayapxsma,

⁵ jumanakan iyawsäwimax janiw jaqinakan yatiñ kankañapxar utt'atäñapäkiti, jan ukasti Diosan ch'amapxar utt'atäñapawa.

⁶ Iyawsañapan thurt'atäpki ukanak taypinxa, yatiñ kankañ arunakampiw parlapxta. Ukampis janiw akapach yatiñat parlapkti, janirakiw marka apnaqirinakatsa parlapkti, jupanakan munañaniñapax niyaw tukusiski.

⁷ Jan ukasti, Diosan imantat yatiñ kankañapat parlapxta, jupan imantat amtäwinak wiñaypachat jiwasan kusisiñasatak utjaykän ukat parlapxta.

⁸ Aksti janiw jichhür akapach apnaqirinakax amuyapkiti, jupanakatix amuyasapän ukax janiw alaxpach Tatiturux cruzar ch'akkatapkasapänti.

⁹ Kunjämtix Qillqatan siski: “Jupar munirinakatakixa, Diosax jan khitin uñjata, jan khitin ist'ata, jan khitin amtat yänak wakichi” sasa.

¹⁰ Taqi akanaksti Diosax Qullan Ajay tuqikiw uñacht'ayistu. Uka Ajayusti taqi kun uñakipi, Diosan jan amuyt'kay amtatanakapampach uñakipi.

¹¹ ¿Khitirak jaqin chuymapan utjki uk yatispasti? Kawkür ajayutix chuymapankki ukakiw yatispa. Ukhamarakiipi Diosan amtäwipxa, Diosan Ajayupakiw yatixa.

¹² Jiwasasti janiw akapachankir ajay katuqktanti, jan ukasti Diosat jutki uka Ajay katuqtan, ukhamat kunanaktix Diosax munasiñapan churkistu uk amuyt'añasataki.

13 Taqi akanakatsti Diosan Ajayupax yatichapkitu uka arunakampiw parlapxta, janiw yatiñanakarjam yatiqaphta uka arunakarjam parlapkti. Ukhamat Dios chuyma jaqinakar ajay yatichäwinakat qhanañchasa.

14 Khititix jan Dios chuymäki ukax, janiw Diosan Ajayupankki uka yänak katuqkiti, jupatakix luqhi kankañäkaspas ukhamawa. Janirakiw amuyt'kisa, taqi ukanakax ajay tuqin taripatañap wakisitap layku.

15 Ukampis khititix Diosan Ajayupaniki ukax taqi kunsä chiqaparuw amuyi, janiw khitis jupar taripkaspati.

16 Qillqatan siwa: “¿Khitirak Tatitun amuyup uñt'aspasti? ¿Khitirak Tatitur yatichaspasti?” sasa. Ukampis jiwasanakax Criston amuyupanixtanwa.

1 Corintios 3

1 Jilatanaka, nayasti janiw jumanakar ajay tuqin ch'aman jaqinakarjam parlapksmati, jan ukasti, pisi ch'aman jaqinakarjamakiw parlapxsma, Cristonkir asu wawanakäpkasmas ukhama.

2 Jumanakarux jasa yatichäwik yatichapxsma, kunjämtix mä asu wawarux lecheki manq'a lanti churatäki ukhama, jumanakax janiraw ch'ama yatichäwinak katuqirjamäpkäyätati. ¡Jichhas janiraw katuqirjamäpktati,

3 jan ch'amanixxatam layku! Jumanak taypin uñisisiñanaka, ch'axwañanak utjaskipansti, jan ch'amanixxatam laykux jaqinakan amtäwiparjamakiw sarnaqasipkta.

4 Kunapachatix maynix arsusi: “Nayax Pablonkta”, maynisti: “Nayax Apolosankta” sasaxa, jupanakax jaqinakan amtäwiparjamakiw arsusipki.

5 May sipansti, ¿khitirak Pablosti? ¿Khitirak Apolosti? Jupanakax irnaqirinakakixiwa, jupanak tuqiw jumanakax Tatitur iyawsapxta. Jiwasanakat sapa mayniw kuntix Tatitux luram siski uk luri:

6 nayaw yapuchta, Apolosti umampiw qarpxati, ukampis Diosaw uka yapuchatarux jiltayi.

7 Ukhamasti yapuchirisa, qarpiris janiw kunäkiti, jan ukasti, Diosaw taqi kunan jilankixa, jupaw yapuchatar jilayirixa.

8 Yapuchirinakasa, qarpirinakas kipkakixiwa, sapa maynirus Diosaw luräwipatjam churani.

9 Jiwasanakax Diosan luräwipan irnaqir masinapakäpxtanwa, jumanakasti yapuchat yapunakäpxtawa, Diosan utachat utäpxaraktawa.

- 10 Nayaw uta lurir jaqitxa, nayaruw Diosax munasiñapan uta qalltañatak uchitu, ukatsti yaqhaw ukxarux pirqa sayt'ayaski. Ukampis sapa mayniw kunjämtix uka uta pirqa luraski uk amuyasiñapa,
- 11 janiw khitis uta qallta uchatarux yaqha qalltxa uchkaspati, nayrür uta qallta uchatäki ukax Jesucristowa.
- 12 Uta qalltatxarusti, maynix qurimpi, qullqimpi, suma qalanakampi, lawampi, jichhumpi, suq'usampi, taqi ukanakampiw utachaspa;
- 13 ukampis sapa maynin luräwipax taripañ urun qhanpach uñstani; uka urux ninampiw jutani, ukatsti ninax sapa maynin luratap yant'ani.
- 14 Maynin luräwipatix suma luratächixa, payllap katuqani;
- 15 ukampis luratapatix nakhantanixa, luratap q'al apt'asini, jupax ninatsa jaltkaspa ukham qhispan ukasa.
- 16 ¿Janit jumanakasti Diosan utapäpxatam yatipktasti? ¿Janit jumanakasti Diosan Ajayupan jumanakan jakatap yatipktasti?
- 17 Maynitix Diosan utap t'unthapinixa, Diosax jupar t'unthapirakiniwa, Diosan utapax qullanawa, uka utasti jumanak pachpäxtawa.
- 18 Janiy khitis jupapach sallqjaspati: maynitix jumanak taypin akapach yatiñ kankañaparjam yatiñan tukchixa, jan kun yatirjamak tukpan, ukhamat chiqpach yatiñan tukuñapataki.
- 19 Akapach yatiñ kankañasti Diosatakix luqhi kankañawa. Qillqatax siwa: “Diosax yatiñaninarux pachpa sallqa yatiñapampiw katunti” sasa.
- 20 Ukatsti sarakiwa: “Yatiñaninakan amuyunakapan luqhi kankañätaq Tatitux yatiwa” sasa.
- 21 Ukat jan khitis jaqin luratanakapat jach'a jach'ax tukuñapäkiti; taqi kunas jumanakankaskiwa:
- 22 Pablo, Apolo, Pedro, akapacha, jakaña, jiwaña, jichhüru, jutir urunaka; taqi kunaw jumanakanki,
- 23 jumanakasti Cristonkapxtawa, Cristosti Diosankiwa.

1 Corintios 4

- 1 Jumanakasti nanakarux Criston yanapiripjamak uñjapxañama, Diosan jan amuyt'kay amtäwinakap yatichañataki.
- 2 Jichhasti walikiwa, khilitix lurañ katuqki ukax askitap uñacht'ayañapa.
- 3 Nayasti, jumanakan taripatañata, jilirinakan taripatañatsa janiw llakiskti. Janirakiw naya pachpas juchañchaskti.

- 4 Chuymaxan janiw kunas nayar juchañchirix utjkiti, ukax janiw sañ munkiti nayan jan juchanıtaxa. Khıtıtıx tarıpkıtani ukax Tatıtuwa.
- 5 Ukhamasti, jumanakax jan kunatsa mäkıx tarıpapxamti; Tatıtun jutañap suyt'apxam, jupaw ch'amakankki uk qhanar apsunı, chuyman amtäwinakapsa qhanstayarakını. Ukatsti Diosaw sapaqat maynırux luräwıpatjam jach'achaskanı.
- 6 Jılatanaka, akanaksti jumanakan askımatakiw parlapxıma, Apolosampıta naya pachpampıt amuyt'ayasa. Nanakat yatıqası kunatıx qıllqatäki ukat jumanakan jan saranukuñamatakiw sapxıma, ukhamat maynır munatap laykux jan khıtıs jach'achasıkañapataki, maynır jan walt'ayasa.
- 7 Ukampıs, ¿khıtırak jumaruıtı maynırakat sıpan juk'ampı sum churtamıtı? ¿Kunatıx utjktam ukıtı, janıt Diosası churktamıtı? Jupatıx churstam ukası, ¿kunatarak jach'a jach'a tukta jumas jıxkataskasma ukhamıtı?
- 8 Jumanakax amuyatax nıy qamırıxapxtawa, munatamarjamax taqı kunanıxapxtawa, reyınakjam tukusax janiw nanakar munkxapxıstası. ¿Añchakıt chıqpach reyınakäpasma, ukhamat nanakan jumanakampı chık markamankapxañaxataki!
- 9 Nayan amuyataxat Diosax nanak apostolunakarux qhiparjamakıw uchapxıtı, jıwañatak juchañchat jaqınakjamäpxtwa. Angelanakansa, taqı jaqınakansa, uñch'ukıtäñatakiw tukupxta.
- 10 Cıstor iyawsapxatax laykux luqhınakarjamaw jaqınakax uñjapxıtı; ukatsıpana, jumanakarux Cısto laykux ch'ıkhınakarjamaw jaqınakax uñjapxtam. Nanakax pıı ch'amanıpxtwa, ukampıs jumanakax walı ch'amanıpxtawa. Nanakarux jısk'achapxıtıwa, jumanakarıtı yäqapxtamwa.
- 11 Jıchhürkamas manq'at awtjata, umat pharjata, ısıt jalstataw sarnaqapxta; jaqıs uñısıpxıtıwa, janiw utanıpkaraktsa,
- 12 ukatıtı qarıñkamaw amparanakaxampı ırnaqapxta. Ñanqhachırınakarux sumampıw kutıyapxta; arknacquataw uñjasıpxta, ukıtı amukıw mutupxta.
- 13 Nanakxat jan walınak parlapxı, ukampıs llamp'u chuymampıw nanakax kunsı amuyt'ayapxarakta. Mä t'unarjamaw uñjapxıtı, jan kunatak askı jaqırjamaw uñjapxıtı. Jıchhürkamas taqı jaqınakat sıpansa walı jısk'achatäpaxarakta.
- 14 Akıtı janiw jumanakar p'ınqachañatak qıllqanıpkısmatı, jan ukası wawanakaxarjam amuyt'ayañatakiw qıllqanıpxıma, jumanakarux walı munasıpxıma.
- 15 Jumanakax Cıstor iyawsırjamax tunka waranqa yatıchırınısıpkamsı, janiw walja awkınıpkıtatı. Nayakıw jumanakan awkımätxa, nayaw jumanakarux Diosan suma yatıyäwı arunakap parlapxıma, uka tuqıw jumanakax Cısto Jesusamp mayakıpxtaxa.

- 16 Ukhamasti, nayat yatiqasis sarnaqapxañamatakiw achikt'apxsma.
- 17 Ukat Timoteorux khithanipxsma. Jupax Tatitunkir munat aski wawaxawa. Jupaw Cristo Jesusampi sarnaqäwixat amtayapxätam, kunjämtix taqi chiqansa iglesianakan yatichkta ukarjama.
- 18 Jumanakat yaqhipanakax jach'a jach'aw tukupxi; janis jumanakar uñjir purinkirista ukham amuyapxaraki;
- 19 ukampisa, Tatitun munañapächi ukaxa, jank'akiw jumanakar tumpt'ir jutä. Ukkhapï uñjäxa kuntix uka jach'a jach'a tukur jaqinakax lurapkani ukxa, janiw parlapki ukakxa.
- 20 Diosampi jakañax janiw lakakiñapäkiti, jan ukasti, luräwimpi uñacht'ayañarakiwa.
- 21 ¿Kunsa jichhax jumanakax jutkä ukkhax munapxta? Purinisinxa, ¿mutuyapxämati, jan ukax, munasiñampi, suma chuymamp tumpt'ayasiñcha munapxtaxa?

1 Corintios 5

- 1 Jumanakat maynix awkipan qhipa warmipampi sarnaqatapaw yatisi. Ukham sarnaqañax janipuniw akch'as walikiti, janiw Diosar jan uñt'ir jaqinak taypinsa ukham sarnaqirix utjkiti.
- 2 ¡Ukhamäkasinsa jumanakax jach'achasisipkaktawa! ¡Ukhamïpansti llakitäsipkañamawa! Ukham sarnaqir jaqix jumanak taypit alisnukutäñapawa.
- 3 Nayax janis jumanak taypinkstxa, ajayun jumanakampi chikäsktwa; nayasti jumanak taypin jikxataskirista ukhamaw uka jan wali sarnaqir jaqirux juchañchta.
- 4 Kunapachatix jumanakax tantachasipkät ukkhaxa, nayax ajayun jumanakampi chikäskä, Tatit Jesusan ch'amapas jumanakampi chikäskaragini. Ukhamasti Jesús Tatitusan sutipxaruw ⁵ uka jaqix Supayar katuyatäñapa, ukhamat janchipan tukjatäñapataki, ajayupasti Tatitux jutkan ukkharaki qhispiyatäñapataki.
- 6 Jumanakasti janiw kunat jach'achasiñamas utjkiti. Aka säwi yatipxtawa: “Mä juk'a levadurax taqpach t'ant'a masaruw puqtayi” sasa.
- 7 Ukhamasti jumanakar jan walt'ayir nayra levadura jaqtapxam, ukhamat machaq masat lurat t'ant'aru uñtatäpxañamataki. Chiqpachansa jumanakax Pascua urunakan manq'añäkis uka jan levaduran t'ant'jamäpxtawa. Cristow jiwasan Pascua Corderosaxa, jupax jiwasanak laykuw jiwawayi.

- 8 Ukhamasti jiwasax jan lewaduran t'ant'ampiw Pascua uruyañasa, ukaw chiqapaxa, janiw nayra lewadurampi janirakiw jan walinak lurañampis uruyañasakiti.
- 9 Apayanipksma uka maynir qillqataxan sapxsmawa: “Wachuq jucha luririnakampix jan chikachasipxamti” sasa.
- 10 Ukampix janiw sapkäyäsmati akapachan wachuq jucha luririnakata, mich'anakata, lunthatanakata, yaqha diosar yupaychirinakat jan mayampitak jithiqtapxam sasaxa, ukhamäspa ukkhax, jumanakan aka uraqit mistxapxañamaw wakisispa.
- 11 Jan ukasti, sapxäyäsmawa: Cristor iyawsirikasin wachuq juchan sarnaqaski, mich'asiski, yaqha diosar yupaychaski, ñanqhachaski, machaski, lunthatasiski ukanakampix jan chikachasipxamti, sasa. Ukham jaqinakampix janipun manq'apxamsa.
- 12 Janiw nayarux anqäxankirinakar juchañchañax wakt'kituti; Diosaw jupanakarux juchañchaskani. Ukampis jumanakax iglesiankirinakarux juchañchapxañamawa. Ukatpi uka juch luririrux jumanak taypit alisnukupxam sapxsmawa.

1 Corintios 6

- 1 Kunapachatix jumanak taypit maynix yaqhampi ch'axwankchixa, ¿kamisarak Cristor jan uñt'ir taripirinakar yatiyasir saranisti?, ¿kunatarak Diosan qullan markapankirinakar jan yatiyasisti?
- 2 ¿Janit jumanakasti yatipkta Diosan qullan markapankirinakan akapachar taripañapsti? Akapachar taripañatix jumanakar wakt'apxätam ukaxa, ¿janit uka jisk'a ch'axwanakamsti uñjapksmasti?
- 3 ¿Janit yatipkta, jiwasanakax angelanakampachar taripkañän uksti? ¿Ukhamächi ukasti juk'amp sum jiwasan ch'axwanakas uñjañasaxa!
- 4 Ukhamasti, jakäwiman ch'axwanakatix utjchixa, ¿kamisarak jan iglesiankiripki uka jaqinakar ch'axwanak uñjapxañapatak uchapxtasti?
- 5 Aksti jumanakar p'inqachañatakiw sista: ¿Janit jumanak taypin utjki mayni amuyt'anisti, uka ch'axwañanak jilatanakap taypin uñjañatakisti?
- 6 ¿Janiw jilatanak purak ch'axwapkiti, jan ukasti Cristor jan uñt'ir taripirinakaruw ch'axwanakap yatiyanipxi!
- 7 Jumanak taypin ch'axwañanak utjatapax janipuniw akch'as walikiti. ¿Kunatarak chiqapar jan uñjastasi amuk jan mutupxtasti? ¿Janit walikaspa lunthatayasiñasti?
- 8 ¿Ukatsipana jumanakax janiw chiqapar lurapkaraktati, pachpa jilanakamat lunthatasipkaktawa!

- ⁹ ¿Janit yatipkta chiqapar jan uñjirinakan alaxpachar jan mantañapxa? Janiy sallqjayasipxamti, wachuq juchan sarnaqirinakax, janiw Diosan markapar mantapkaniti, janirakiw yaqha diosar yupaychirinakasa, wachuq jucha luririnakasa, q'iwsanakasa, chacha pura, jan ukax warmi pura q'añusirinakasa, lunthatanakasa, mich'anakasa, machirinakasa, ñanqhachirinakasa, lunthatanakas mantapkaniti.
- ¹¹ Jumanakat yaqhipanakax ukhamäpxarakiyätawa; ukampis jichhax q'umachatäxapxtawa, jumanakax Tatit Jesucriston sutipxaru, Diosasan Qullan Ajayup tuqiw qullana, aski jaqinakarus tukuyatäpxarakta.
- ¹² Mayninakax sapxiwa: “Nayax kuntix munkta uk luraskakiristwa” sasa. Ukax chiqakiskiwa, ukampis janiw taqi kun lurañas askikarakiti. Jisa, nayax taqi kunsalurakiristwa, ukampis nayax janiw kunampis apnaqayasiñaxäkiti.
- ¹³ Sapxarakikiwa: “Manq'ax purakatakiwa, purakasti manq'atakirakiwa” sasa. Ukax chiqakiskiwa, ukampis Diosaw paypach tukjani. Ukatsipana, janchix janiw wachuq jucha lurañatakikiti, jan ukasti, Tatitutakiwa, Tatitusti janchitakirakiwa.
- ¹⁴ Kunjämtix Diosax Cristo Tatitur jaktaykixa, ukhamarakiw jiwasarux ch'amapampi jaktayistani.
- ¹⁵ ¿Janit yatipkta, janchinakamax Cristonkatapsti? ¿Criston janchipatapaqasin wachuq juchan sarnaqir warmirux churarakiristi? ¿Janiw ukhamäkaspati!
- ¹⁶ ¿Janit jumanakax yatipkta kunapachatix mä chachax wachuq juchan sarnaqir warmimpi mayachaski ukkhaxa, mä sapa janchik tukxapxatapsti? Qillqatan siwa: “Panpachanix mä sapa janchikiw tukxapxi” sasa.
- ¹⁷ Ukampisa, kunapachatix maynix Tatitur katuyasxi ukkhaxa, ajay tuqin Tatitumpix mayakixiwa.
- ¹⁸ Ukhamasti, wachuq jucha lurañat jithiqtapxam. Kuna yaqha juchsax mä jaqix luraskpan, janiw janchiparux ñanqhachkiti; ukampis wachuq jucha lurañar katuyasirixa, pachpa janchipatakiw juchachasi.
- ¹⁹ ¿Janit yatipktasti jumanakan janchimax Diosan churata uka Qullan Ajayun utapätapsti, Qullan Ajayus jumanakan jakatapsa? Jumanakax janiw jumanakpachat munañanipktati,
- ²⁰ Diosaw jumanakarux alasipxtam. Ukat jumanakax janchiman Diosarux waqaychapxañama.

1 Corintios 7

- ¹ Jichhasti kuntix qillqanipkista uka jiskt'anakaruw aruxxatañ munta. Walispawa jan jaqichasiñaxa;

- ² ukampis wachuq jucha lurañ utjatap laykux, sapa mayni chachaw warminiñapa, sapa mayni warmirakiw chachaniñapa.
- ³ Chachax warmipatak taqi luräwinakap phuqhañapa, warmisa chachapatakix taqi luräwinakap phuqhañaparaki.
- ⁴ Janiw warmix janchipat munañanikxiti, jan ukasti janchipax chachapanxkiwa, janirakiw chachas janchipat munañanikxiti, jan ukasti janchipax warmipankxiwa.
- ⁵ Ukalayku, jan jumanak purax “janiw” sasipxamti, wakischi ukax arust'asipxam mä juk'a pacha jan jak'asiñataki, uka urunakan Diosat mayisiñataki. Uka qhipatsti wakisiw mayachasipxañama; inampis maynix janchipar jan atipirjamäsax, Supayax juchar puriychispa.
- ⁶ Aksti mä iwäkäspas ukhamak sapxma, janiw kamachi arükiti.
- ⁷ Nayax taqinis nayjamäpxañam munirista; ukampis Diosax sapa mayniruw kunayman churäwinak churi, maynirux mayja, mayninakarusti mayjaraki.
- ⁸ Sapa waynanakampiru, ijmanakampirux saraktwa, walispawa jan jaqichasisaki nayjam sarnaqapxañapa.
- ⁹ Ukampis janchin munañapar jan atipirjamäsax jaqichasipxpan. Jaqichasiñasti askiwa, janchin munañapampi atipjayasiñat sipana.
- ¹⁰ Ukampis khitinakatix jaqichatäxapxi ukanakarux sistwa, warmix chachapar jan apanukpati. Ukasti janiw nayan aruxäkiti, jan ukasti Tatitun arupawa.
- ¹¹ Jichhasti walikiwa, warmitix chachapar apanukchixa, sapakiw jakxañapa, jan ukax pachpa chachapampiw sumankthapxañapa. Uka kipkaraki, chachax janiw warmipampix jaljtañapäkiti.
- ¹² Mayninakarusti nayaw sista, janiw Tatitux siskiti, mayni jilatatix Cristor jan iyawsir warmimpi jaqichatächixa, warmisti uka chachapampi jakañatak amtaschixa, uka jilatax janiw uka warmimpix jaljtañapäkiti.
- ¹³ Cristor iyawsir warmitix Cristor jan iyawsir chachampi jaqichatächixa, ukat chachatix uka warmimpi jakañatak amtaschixa, janiw jupampix jaljtañapäkiti.
- ¹⁴ Cristor jan iyawsir chachaxa, Cristor iyawsir warmimpixatap laykux, Diosan katuqatäxiwa; Cristor jan iyawsir warmisti Cristor iyawsir chachampixatap laykux, Diosan katuqatäxarakiwa. Jan ukhamäkaspä ukasti, wawanakamax juchararäpxaspawa; ukampis jupanakax qullan markankirixapxiwa.
- ¹⁵ Jichhasti, Cristor jan iyawsir chachampi warmimpitix jaljtañ munchixa, jaljtasipkpan. Ukhamipansti jilatas kullakas sapar tukt'atakixapxtawa, Diosaw jumanakarux sumankañ jakäwir jawsapxtam.

- 16 Cristor iyawsir warmi, ¿kunjämatarak chachamar qhispiyasma uk yattasti? Cristor iyawsir chacha, ¿kunjämatarak Cristor jan iyawsir warmimar qhispiyasma uk yattasti?
- 17 Kunjämäskpansaya, sapa mayniw Tatitun churäwinakaparjam jakañapa, kunjämtix Diosax jupar jawschi ukhamarakĩñapawa. Nayax aka yatichäwi taqi iglesianakar churta.
- 18 Diosatix mayniru, circuncisión katuqirir jawschi ukaxa, uka circuncisión katuqatap jan imt'pati; circuncisión jan katuqirirutix jawschi ukaxa, janiw circuncisión katuqañapax wakiskiti.
- 19 Circuncisión katuqañas jan katuqañas janiw kunäkisa, jan ukasti Diosan arunakapar jaysañaw askixa.
- 20 Sapa mayniw kunjämtix Diosax jawsapktam ukhamakisipkañama.
- 21 T'aqhisiyatäkäyat ukkhatix jawstamxa, jan llakisimti; qhispit sarnaqasiñatix jikxatañjamäxchi ukkhax, jan pis chuymt'amtí.
- 22 Khititix t'aqhisiyatäkasin iyawsañar jawsatäxchi ukax, jichhax jupax Diosar luqtirixiwa; khititix antutatäkasin jawsatächi ukax, jichhax Criston uywatapäxiwa.
- 23 Diosaw jumanakarux alasipxtam; janiy yaqha jaqinakan uywataparux tukupxamti.
- 24 Ukhamasti jilatanaka, sapa maynis kunjämtix Diosax jawsapkäyätam ukhamak nayraqatapan sarnaqapxam.
- 25 Jan jaqichasit warminakatakisti, janiw Tatitun wakiskir arupax utjkituti; ukampis nayan amuyuxat sista, Tatitun khuyapayasiñapan nayax askikta ukarjama.
- 26 Nayatakix askispawa, sapa maynix kunjämakitix ukhamak qhiparañapa, jan walt'añ urunakan jakatas layku.
- 27 Jumatix warministaxa, jan apanukumti; jan warminiksta ukasti, jan warm thaqhamti.
- 28 Jaqichasisasti janiw juch lurktati; mä tawaqun jaqichasitapas janirakiw juchäkiti. Ukampis jaqichasirinakatakix janchi kankañapan llakisiñanakaw utjani, nayasti ukanakar jan purisipkañam munirista.
- 29 Jilatanaka, nayax akham sañ munta: Juk'a pachakiw utjixistu. Ukalayku, warmin chachanaka, chachan warminaka, janis jaqichasitäpkasma ukhamaw jakapxañama;

- 30 llakitanakax, kusicitäpkasmas ukhamakiw sarnaqapxañama, kusisiñankirinakasti, llakitäpkasmas ukhamakiw sarnaqapxañama; alasirinakax, janis kunas jumankkaspa ukhamakiw jakapxañama;
- 31 akapachan kuna aski jikxatirinakas, janis kunsä jikxatapakaspa ukhamakiw tukupxañapa, aka uraqin niy tukusiskatäp layku.
- 32 Nayax jumanakan llakinakam apaqañ munirista. Kunapachatix maynix sapakiski ukax Tatitun yänakapata, ukhamarak jupar kusisiyañampit llakisi;
- 33 ukampis warmin chachasti akapach yänakat llakisi, warmipar kusisiñ churañampit llakisiraki,
- 34 ukhamat chuymapax payanki. Ukhamarakiw jan chachan warmisa, sapa tawaqus Tatitun yänakapat llakisi, janchinsa, ajayunsa qullanäpxañapataki; ukampis chachan warmix akapach yänakatak llakisi, chachapar kusisiyañampit llakisiraki.
- 35 Aksti jumanakan askimatakiw sapxsmä, janiw jumanakar jark'añ laykuti, jan ukasti, Tatitur taqi chuyma luqtas jaqjam jakapxañamataki.
- 36 Ukampis maynitix parlatapampi jaqichasiñapax niyäxatäp amuychixa, maranaksa phuqxarakchi ukaxa, jaqichasiskakpan kunjämaruy amuychi ukhamarjama, ukasti janiw juchäkiti.
- 37 Ukampis maynitix chuymapan jan jaqichasiñ amtkchixa, uka amtapax walikiskiwa.
- 38 Ukhamasti, parlatapampitix jaqichasinixa, walik luraski; janitix jaqichaskan ukkhasti, juk'amp sum luri.
- 39 Chachan warmix chachapan jakañapkamax chachapamp jakañapawa; chachap jiwxatatsti, jupax khitimpitix munki ukampix jaqichasiskaspawa, iyawsirik Cristor iyawsiripaxa.
- 40 Amuyuxarjamax, janitix wasitat jaqichaskaspa ukaxa, juk'amp kusicitaw sarnaqasispa. Uksti, Diosan Ajayupan chuymaxankatapat arsta.

1 Corintios 8

- 1 Jichhasti yaqha diosanakar luqtat manq'anakat parlapxäma. Chiqpachansa sistanwa: taqiniw chiqpach yatiñ kankañanitan; ukampis uka yatiñ kankañax jach'a jach'a tukuyi, munasiñasti Diosan markaparux jiltayiwa.
- 2 Maynitix kunsä yatitap amuyaschixa, janiraw yatkiti kunjämtix yatiñapäki ukxa.
- 3 Ukampis maynitix Diosar munchixa, Diosax juparux uñt'iwa.
- 4 Yaqha diosanakar luqtat manq'anak manq'añxatxa, niy yattanwa, jaqin lurat diosax akapachan janiw kunäkisa, mä sapa Diosakiw utji.

- 5 Alaxpachansa, akapachansa, munañan yaqha diosanakas utjaskpan,
- 6 jiwasanakatakix mä sapa Dios Awkikiw utji, uka Dios Awkimpiw taqi kunas qallti, jupatakikiw jiwasanakax jakapxtan. Mä sapa Tatitukiw utjaraki, jupasti Jesucristowa, jupipan taqi kunas utji, jiwasanakas utjaraktan.
- 7 Ukampis janiw taqin chiqa kankañat yatipkiti. Yaqhipanakax yaqha diosanakar yupaychañ yatitäpkän ukanakaxa, uka manq'anakat manq'asipkakiwa, diosanakar luqtatätap amuyasina; ajay tuqin t'ukhätap laykusti, chuymanakapan juchanjamaw amuyasipxi.
- 8 Chiqpachansa kuntix manq'ktan ukax janiw Diosat jayarst'aykistuti; janiw manq'asati askikañänixa, janirakiw jan manq'asas jan askikañänitixa.
- 9 Ukampis jumanakax amuyasipxam, ukham luratamampiw iyawsäwin pisipki ukanakarux juchar puriyapxasma.
- 10 Ukhamasti jumatix ukanak yatkasina, yaqha diosanakar luqtañ chiqan qunt'asis manq'äta, ukatsti pisi iyawsañan jilatatix uñjätam ukaxa, uka jilatax uka yaqha diosar luqtat manq'a manq'arakispawa.
- 11 Ukhamat jumax yatitamampix pisi iyawsañan jilamarux apt'asma, Cristox uka jilat laykuw jiwarakinxa.
- 12 Pisi iyawsañan jilatanakar ñanqhachasasti, jumanakax Cristo pachparuw ñanqhachapxtaxa.
- 13 Ukalayku, manq'ataxämpitix jilaxar juchar puriyastxa, janiw aycha manq'añaxax wakiskxiti, juchar jan lanktayaskañataki.

1 Corintios 9

- 1 Nayax qhispiyat jaqitwa, apóstol kankañanirakitwa, uksti janiw jumanakax imt'apkitasmati, Tatit Jesusaruw uñjta, jumanakasti Tatitutak irnaqäwixan achupäpxtawa.
- 2 Mayninakatakix inas nayax jan apostolüksti; ukampis jumanakatakix apostolütwa, jumanakan Tatitunkapxatamaw nayan apóstol kankañax uñachayi.
- 3 Nayar jisk'achirinakatakix akham arsusta:
- 4 Nanakan wakisiw manq'ampi, umampi katuqañaxa,
- 5 ukhamaraki Cristor iyawsir esposa nayamp chika irpañatakisa, kunjämtix maynir apostolunakasa, Tatitun jilanakapasa, Pedros lurki ukhama.
- 6 Jan ukax ¿Bernabeampi nayampikich jakañatak irnaqañaxax wakisixa?

- 7 Ejercitonxa, janiw mä soldadox ukankatapat pachpa qullqip irsuskiti. Uva yapuchirinakasti, uva achunakapat manq'apxi. Ovejanak awatirinakasti, ch'awaqapki uka leche umapxi.
- 8 Aka arunakax janiw nayan arunakaxakikiti, jan ukasti, Tatitun arunakapaw ukham yatichi.
- 9 Moisesan qillqatapansti siwa: “Trigo takir vacarux ñukumpix jan uskuntapxamti” sasa. Diosax janiw vacanakat llakisisakix uk siskiti,
- 10 jan ukasti, jupax jiwasanakat llakisi. Kamachix jiwasanak layku qillqatawa, uraq qhullirisa, trigo jawq'suris jupar wakt'ki uk katuqañ suyas irnaqañapawa.
- 11 Ukhamasti, nanakatix jumanakan chuymamar ajay jatha phawantapxsta ukasti, jumanakat janchi tuqin yänak katuqañax wakisiwa.
- 12 Mayninakatix jumanakat ukham katuqchixa, nanakatakix ukat juk'ampi katuqañaw wakisi. Ukampis janiw nanakax taqi ukat arsusipkti, Diosan suma yatiyäwi arunakap qhanañchañ jan jark'atäñap laykux amukiw mutupxta.
- 13 Jumanakax yatipxtawa, khitinakatix Tatitun utapan irnaqapki ukanakaxa, Tatitun utapat jakapxi. Ukampix sañ munta, khitinakatix altaran wilañchanak luqtapki jupanakax luqtat uywanakan aychap manq'apxi.
- 14 Uka kipkarakiw Tatitux sawayi, khitinakatix Diosan suma yatiyäwi arunakap qhanañchapki ukanakax, uka pachpa irnaqäwit jakapxpan sasa.
- 15 Ukampis janipuniw nayax kun katuqañatakis maykti, janirakiw mä kun nayar churapxañamatakis qillqanipksmati. Ukham lurkpachaxa, askispaw nayan jiwxañaxaxa. ¡Janiw khitis uka kusisiñ apaqkitaspati!
- 16 Nayatakix Diosan suma yatiyäwi arup qhanañchañax janiw kuna jach'achasiñäkisa, uka qhanañchañan wakisipunitap amuyta. ¡Kunakikan nayatakixa, Diosan arunakap jan qhanañchirista ukaxa!
- 17 Nayatix amtañaxampik lurirista ukaxa, luräwixat katuqañax wakisispawa; ukampis nayatix jariyatat lurirista ukasti, kuntix Diosax siskitu uk phuqhañ laykuw lurirista.
- 18 Ukhamipansti, nayar kusisiyir waxt'äwix Diosan suma yatiyäwip jan kun mayis qhanañchañawa; ukampix sañ munta, Diosan suma yatiyäwi arup qhanañchatat janiw kunsä katuqañatak maykti.
- 19 Nayax jan khitin uywatapäkasas taqinin uywataparuw tukta, Cristotak walja jaqinakar jikxatañ layku.
- 20 Kunapachatix nayax judionak taypinkkäyat ukkhaxa, Cristor iyawsapxañapatakix judío jaqjamaw tukta; ukampix sañ munta, Moisesan

kamachiparjam sarnaqirinakan Cristor iyawsapxañapatakix naya pachpaw uka kamachirjam sarnaqta, chiqpachansa janiw nayax uka kamachin apnaqatäkti.

21 Mä tuqitsti, khitinakatix Moisesan kamachiparjam jan sarnaqapki ukanakan Cristor iyawsapxañapatakix jupanakjamaw nayax tukta, chiqpachansa nayax Diosan kamachiparjamaw sarnaqta, Criston kamachiparjam niyak sarnaqasaxa.

22 Kunapachatix pisi iyawsañan jilatanakampi chikäkäyät ukkhaxa, jupanakjamarakiw tukta, jupanakan Cristor iyawsapxañapataki. Mä arunxa, jupanakjamaw tukta, ukhamat mä qawqhanis qhispitäpaxañapataki.

23 Diosan suma yatiyäwi arunakap arsuñ laykuw taqi kunsä lurta, ukhamat uka pachpat katuqañaxataki.

24 Jumanakax yatipxtawa, mä atipasäwinxa, taqiniw jalapxi, ukampis maynikiw churäwi katuqi, uka kipkarak jumanakax churäwi katuqañkam jalapxam.

25 Khitinakatix mä anatañan atipt'añatak wakichasipki ukanakax, kunatix jan walt'aykaspa ukanak q'al apanukupxi. Uksti, mä pillu katuqañatakiw lurapxi, ukat ukspachaw uka pillux pharsuwayxi; ukatsipana, jiwasax jan pharsur pillu katuqañ laykuw jaltanxa.

26 Nayasti janiw juykhur uñtat jalkti, janirakiw nuwasiñansa ina ch'usarus ch'akuntkirista ukham nuwaskti.

27 Jan ukasti, janchixarux mutuytwa, ukatsti jaysañapatakiw wayt'arakta, ukhamat yaqhanakar yatichkasın jan apanukutäñataki.

1 Corintios 10

1 Jilatanaka, nayax jumanakan amtapxañam munta: Nayra awkinakasax mä qinayan ch'iwxatataw Mar Rojo sat quta taqpachan makhatapxäna.

2 Ukham tuqiw taqi jupanakax Moisesampi mayachasipxäna, qinay tuqi, quta tuqi bautisatäsina.

3 Uka kipkarakiw jupanakax pachpa ajay t'ant'a manq'apxäna,

4 pachpa ajay uma umapxarakina. Jupanakax ajay qarqat umapxäna, uka qarqaw jupanakamp chik saräna. Uka qarqasti Cristo Tatitünwa.

5 Ukampis jupanakat waljaniw Diosarux jan kusisiykänti, ukat wasaran jiwarapxäna.

6 Taqi akasti jiwasan amuyt'asiñasatakiw lurasina, ukhamat jan jiwasanakax jupanakjam jan walinak munapayaskañasataki.

7 Janiy jumanakax yaqha diosanakar yupaychapxamti, kunjämtilix jupanakat mä qawqhanix lurapkän ukhama, Qillqatasti siwa: "Jaqix manq'añataki, umañatakiw qunt'asina, ukatsti thuqhupxarakinwa" sasa.

- 8 Jiwasax wachuq q'añu jucharux jan katuyasiñäni, kunjämtix jupanakat yaqhipanakax katuyasipkän ukhama, ukham luratapatsti mä urukiw pä tunka kimsan waranqa jaqinakax jiwarapxäna.
- 9 Janirak Tatiturux yant'kañäni, kunjämtix jupanakat yaqhipanakax lurapkän ukhama, ukham luratapatsti katarinakan achjataw jiwarapxäna.
- 10 Janirak Diosatakix arusipxamti, kunjämtix jupanakat yaqhipanakax arusipkän ukhama, ukat jigsawir angelax jupanakar jiwarayäna.
- 11 Taqi akanakaw nayra awkinakasampix lurasitayna, jiwasatak mä uñtasiwiñapataki, ukanakasti, aka urunakan jakapktan ukanakar iwxt'añatak qillqatawa.
- 12 Ukhamasti maynitix ch'amanjam amuyaschixa, wal amuyaspan, ukatarak tinkuskaspa.
- 13 Jumanakan janiw kuna yant'as jan atipjkayax utjapktamti. Jumanakasti Diosaruw katuyasipxañama, jupasti janiw jumanakarux jan atipkay yant'anakamp t'aqhisiyapkätamti. Jan ukasti, kunapachatix yant'ax jutkan ukkhaxa, Diosaw jumanakarux kunjämat uka yant'ar atipjañsa yanapt'apxätam, ukhamat atipt'apxäta.
- 14 Munat jilatanaka, yaqha diosanakar yupaychañat jithiqtapxam.
- 15 Nayax amuyt'ir jaqinakarjamaw parlapxasma: kuntix sapksma uk jumanak pachpa amuyt'apxam.
- 16 Kunapachatix Diosar yuspagarasin qullan qirut umktan ukkhaxa, Criston wilapan mayakitas uñacht'aytan. Kunapachatix t'ant'a pachjtan ukkhasti, Criston janchipan mayakitas uñacht'ayaraktan.
- 17 Waljanipktan ukasa, taqiniw mä sapa t'ant'at manq'apxtan, ukatarak mä sapa janchikïpxtan.
- 18 Israel markat amuyapxam: Wilañcha luqtat uywanakat manq'irinakaxa, Diosampi, altaran luqtapki ukanakampix mayakïpxiwa.
- 19 Ukampix janiw sañ munkti, jaqin lurat diosax askitapa, janirakiw uka diosar luqtat aychas yaqha aychat sipan juk'amp askiw sañ munkti.
- 20 Nayax sistwa, Diosar jan uñt'irinakax supayanakaruw wilañcha luqtasipki, janiw Diosar luqtapkiti, nayax janiw jumanakan uka ñanqha supayanakamp chikachasipxañam munkti.
- 21 Janiw Tatitun qirupat umasax supayanakan qirupat umapkasmati; janirakiw Tatitun manq'äwipan manq'kasax supayanakan manq'äwipan manq'apkasmati.

- 22 Jan ukax ¿Tatituruch q'apisiyañ munasipkaktanxa? ¿Jiwasax Tatitut sipan juk'ampi ch'amanitanti?
- 23 Jumanakat yaqhipanakax sapxiwa: “Maynix kuntix munki uk lurakispawa” sasa. Ukax chiqawa, ukampis janiw taqpachapun askikiti. Jisa, maynix kuntix munki uk luraspawa, ukampis janiw ukax taqinir ch'amañchkiti.
- 24 Janiw khitis jupa pachpan askipatakik kunsu thaqhañapäkiti, jan ukasti, mayninakan askipatakiw thaqhañapa.
- 25 Kunatix aycha qhathun aljañatak uskutäki uk alasisax manq'asipkakim, chuymaman jan mayjt'asiskañapatakix jan kunsu jiskhimti;
- 26 taqi akapachasa, kunanakatix ukan utjki ukas Tatitunkiwa.
- 27 Cristor jan iyawsir jaqitix manq'asir jawsayapxätam, ukat jumanakax sarañ munapxarakit ukaxa, kunanaktix churapkätam uk manq'asipkakim, chuymaman jan mayjt'asiskañapatakisti jan kunsu jiskt'apxamti.
- 28 Ukampis maynitix sapxätam: “Aka aychax yaqha diosanakar wilañcha luqtatawa” sasaxa, ukhamax jan uk manq'apxamti, uk arsuriru jan mayjt'ayañataki, jumanakas jan mayjt'asisipkañamataki.
- 29 Uksti maynin chuymapat parlaskta, janiw jumanakan chuymanakamat parlkti. Mayni jaqin chuymap laykusti, janiw nayan munañaxar lurataxat juchañchatañapäkiti.
- 30 Diosar yuspagarasatix manq'sta ukax, ¿kunatarak manq'ataxat k'umipxitanisti?
- 31 Ukhamasti manq'apxamsa, umapxamsa, jan ukax kunsay lurapxam, Diosar jach'achañatak lurapxam.
- 32 Jan khitirus lanktayapxamti; judionakarusa, jan judionakarusa, janirak Diosan iglesiapankirinakarus lanktasiyapxamti.
- 33 Nayasti, taqi kusan taqinir kusionañatakiw ch'amachasta, janiw nayan askiñaxak thaqkti, jan ukasti mayninakan askiñap thaqta, ukhamat qhispiyasiñ jikxatapxañapataki.

1 Corintios 11

- 1 Jumanakax nayat yatiqasis sarnaqapxam, kunjämtix nayax Cristot yatiqasis sarnaqkta ukhama.
- 2 Jilatanaka, nayat amtasipxatamata, yatichäwinakaxar ist'apxatamat walikiw sapxsmawa.
- 3 Ukampis nayax amuyt'apxañam munta, Cristow taqi chachan p'iqipaxa, chachasti warmipan p'iqipawa, kunjämtix Diosax Criston p'iqipäki ukhama.

- 4 Mä chachatix p'iqip ch'uqt'asis Diosat mayischixa, jan ukax yatiyäwi arunaksa arschixa, Cristoruw p'inqachayi.
- 5 Ukat sipana, kunapachatix mä warmix p'iqip jan ch'uqt'asis Diosat mayischixa, jan ukax yatiyäwi arunaksa arschixa, chachaparuw p'inqachayi. Ñik'utapsa q'al mururaskaspa ukhamawa.
- 6 Ukampis mä warmitix p'iqip jan ch'uqt'askchixa, walispawa mäpit ñik'utap q'al mururasxañapa. Ukampis warmitix ñik'ut mururasiñan p'inqätap amuychixa, p'iqip ch'uqt'aspan.
- 7 Chachax janiw p'iqip ch'uqt'asiñapäkiti, jupaw Diosan uñtasitapaxa, ukatsti Diosan jach'a kankañap uñacht'ayi. Warmisti chachan jach'a kankañap uñacht'ayaraki,
- 8 ukampis janiw chachax warmit luratäkiti, jan ukasti warmiw chachat lurataxa.
- 9 Chachasti janiw warmipan luratäkanti, jan ukasti warmiw chachipan luratänxa.
- 10 Ukalayku, angelanak laykuw warmix jaysasir kankañ chimpu piqipxarux apañapa.
- 11 Ukampis Cristonkxasax janiw chachax jan warmipan utjkaspati, janirakiw warmis jan chachäpan utjkaspati.
- 12 Chiqpachansa, warmix chachat luratänwa, chachasti warmit yuriraki, ukax chiqäskapuniwa; taqi kunas Diosan luratawa.
- 13 Jumanak pachpa amuyt'apxam, ¿warmin p'iqi jan ch'uqt'asis Diosat mayisiñapax walikiskiti?
- 14 Pachpa sarnaqäwisaw yatichistu, chachan ñik'ut jilayasiñapax mä p'inqätapa;
- 15 ukatsipana, warmitakix ñik'utap jilayasiñax jach'at uñt'atäñawa, juparuw jach'a ñik'utax p'iqip imxatasiñapatak churasi.
- 16 Ukampis maynitix aka tuqit ch'axwañ munchixa, yatiñapawa, janiw nanakasa, janirakiw Diosan iglesianakapas yaqha saräwi uñt'apkti.
- 17 Jichhasti jumanakar qillqankasax “janiw wal lurapktati” sapxsmawa, amuyatatxa tantachasiwinakamax jumanakar aski lurkpachax janjamakiw walt'ayapktanti.
- 18 Nayraqataxa, kunapachatix jumanakax tantachasipkta ukkhaxa, jumanak taypin t'aqanuqtañanakaw utji sapxituwa; ukasti amuyatax chiqätapjamawa.
- 19 ¡Jumanak taypin t'aqanuqtañanak utjañapax wakisiwa, ukhamat yatiñataki khitis chiqpach Cristor arkirix uka!

- 20 Ukham t'aqanuqtañanak utjipansti, manq'añatak tantachasipkta ukkhax janiw Tatitun Manq'äwipjam amtatäxiti.
- 21 Manq'asiñäki ukkhasti, sapa mayniw manq'ap nayraqat manq'asxi, ukchañkamasti mayninakax manq'at awtjatäskiwa, mayninakasti niyaw macharatäxapxi.
- 22 ¿Janit jumanakasti utanakanipkta utaman manq'apxañamataki, umapxañamatakisti? ¿Kunatarak ukham lurasasti Diosan iglesiap jisk'achayapxta, jan manq'añaninakar p'inqa tukuyasasti? ¿Kamsapxarakimasti? ¿“Walikiw” sapsämati? ¡Uka luratanakamax janiw walikiti!
- 23 Nayax yatichapksma ukxa, Tatitut katuqta. Tatit Jesusax aljantatäñapäkän uka arumaw t'ant'a irtäna,
- 24 ukatsti Diosar yuspagarasaw uka t'ant'a pachjäna, ukat säna: “Akax nayan janchixawa, jumanak layku katuyatawa. Aksti nayat amtasis lurapxam” sasa.
- 25 Uka pachparakiw manq'añ tukuyasax qiru astäna, ukat sarakina: “Aka qirux machaq arust'äwiwa, wilaxampi chimpuntata. Sapa kuti umapkät ukkhaxa, nayat amtasisaw lurapxäta” sasa.
- 26 Ukhamasti, jumanakax sapa kuti aka t'ant'a manq'apkäta, aka qirut umapkät ukkhaxa, Tatitun jutañapkamax jiwatap qhanañchasipktaxa.
- 27 Ukhamasti khilitix jan askikas Tatitun t'ant'ap manq'ki, qirut umkaraki ukaxa, Tatitun janchipata, wilapat juchañchataw uñjasini.
- 28 Ukalayku, janir uka t'ant'a manq'kasa, uka qirut umkasax sapa mayniy chuymap uñantaspan.
- 29 Tatitun janchipätaq jan amuyasis manq'asa, qirupat umasax, jupa pachpa mutuñapatakiw manq'aski umaskaraki.
- 30 Ukat jumanakat yaqhipanakax usutäsipki, pisi ch'amanisipki, yaqhipanakasti jiwarasipkaraki.
- 31 Jiwaspachpatix chuymas uñantasiñän ukaxa, Tatitux janiw juchañchkistaspati,
- 32 kunapachatix Tatitux juchañchkistu ukkhaxa, yatiqañasatakiw mutuyistu, jan jiwaxax akapachankir jaqinakampi chika juchañchatäñasataki.
- 33 Ukhamasti munat jilatanaka, kunapachatix manq'añatak tantachasipkät ukkhaxa, maynit maynikam suyasipxam.
- 34 Maynitix manq'at awtjatächixa, utapan manq'anpan, ukhamat Diosax ukham tantachasitanakamat jan mutuyapkätamti. Yaqha jiskt'anakamarusti, jumanakan ukar purinkä ukkhaw qhanañchapxäma.

1 Corintios 12

- 1 Jilatanaka, kunanakäkitix ajayun churäwipax ukxat yatipxañam munta.
- 2 Jumanakax yatipxtawa, kunapachatix Cristor jan iyawsapkäyät ukkhaxa, jumanakax juykhur uñtataw jan parlir yaqha diosanak arkasiapkäyätaxa.
- 3 Ukat jichhax yatipxañam munta, janiw khitis Diosan Ajayupan ch'amapampix siskaspati: "Jesusax ñanqhachatäpan" sasa. Janirakiw khitis jan Qullan Ajayun ch'amapampix siskaspati: "Jesusax Tatituwa" sasa.
- 4 Iglesiasnti kunayman churäwinakaw utji, ukampis pachpa Ajayuw ukanak churi.
- 5 Kunayman tuqit luqtañanakaw utji, ukampis taqi ukanakax pachpa Tatituruw luqtapxi.
- 6 Kunayman lurañanakaw utji, ukampis pachpa Diosaw ch'amapampix taqi kun sapa maynin luri.
- 7 Diosax sapa mayniruw Ajayun unañchäwip churi, taqinin askipataki.
- 8 Yaqhipanakarux Qullan Ajay tuqiw yatiñ kankañampi arsuñapatak churi; yaqhipanakarusti uka pachpa Ajay tuqiw taqi kun yatiñampi arsuñ churi.
- 9 Yaqhipanakax pachpa Ajay tuqiw iyawsañ katuqapxi, yaqhipanakasti usutanakar qullañatakiw ch'am katuqapxi.
- 10 Yaqhipanakax muspharkañanak lurañatakiw ch'am katuqapxi, yaqhipanakasti profecía arunak yatiyañatakiw mä churäwi katuqapxi. Yaqhiparux Diosax aski ajayunaka, ñanqha ajayunak uñt'añ ch'ama churi, yaqhipanakarusti yaqha arunakat arsuñ ch'ama churaraki; ukhamarus yaqhipanakarux uka yaqha arunakat arsutanak qhanañchañ ch'ama churi.
- 11 Taqi akanaksti, mä pachpa Ajayukiw ch'amapampi luri, jupasti kunjämarutix munki ukhamaruw sapa maynir lakinuqi.
- 12 Jaqin janchipax walja chiqanakat luratakchi ukasa, mä sapa janchikiwa. Cristox ukham mayakirakiwa.
- 13 Uka kipkarakiw taqi jiwasanakax judionakasa, jan judionakasa, t'aqhisiyat jaqinakasa, jan t'aqhisiyat jaqinakas bautismo katuqapxtan, mä sapa Ajay tuqi, mä janchik tukuñasataki; taqinis uka pachpa Ajayut katuqaraktan.
- 14 Mä janchix janiw maya sapat luratakikiti, jan ukasti, waljanakat luratawa.
- 15 Kayutix saspa: "Janiw nayax amparäkti, ukat jan janchinkti" sasaxa, janiw uk satapampix janchit yaqhäkaspati.
- 16 Jinchutix saspa: "Janiw nayax nayräkti, ukat jan janchinkti" sasaxa, janiw uk satapampix janchit yaqhäkaspati.

- 17 Taqpach janchitix nayrakamakïspa ukax ¿kunampirak ist'snasti? Taqpach janchitix jinchukamakïspa ukas ¿kunampirak mukt'snasti?
- 18 Ukampis Diosaw munataparjam janchirux taqi kun uchi.
- 19 Taqpachatix mä sapakïsapän ukaxa, janchix janiw utjkasapänti.
- 20 Chiqpachansa, janchix walja chiqanakanïkchi ukasa, janchix maya sapakiwa.
- 21 Nayrax janiw amparar siskaspati: “Janiw munksmati” sasaxa; janirakiw p'iqis kayunakarux siskaspati: “Janiw munapksmati” sasaxa.
- 22 Ukatsipana, janchinkki ukanakat jan yäqañjamäki ukasa, ukanakan utjañapax wali askiwa.
- 23 Janchisansti, kawkhawjarutix jan yäqapktan, ukawjanakaruw sum isthapiytanxa. Kawkhanakatix jan yäqañax wakiski ukawjanakaruw wal yäqtanxa,
- 24 janchisan wali yäqatäki ukanakarux janiw ukham yäqañax wakiskiti. Diosax ukham janchis luratayna, jan yäqat chiqanakan juk'ampi yäqatäñapataki,
- 25 ukhamat janchisan jan jaljtañanak utjaskañapataki, jan ukasti, janchisan utjki uka chiqanakax maynit maynikam yanapt'asipxañapataki.
- 26 Janchisan mä chiqatix t'aqhischixa, taqi chiqaw t'aqhisiraki, mä chiqatix yäqatächixa, taqpachaniw kusionixi.
- 27 Ukhamasti jumanakax Criston janchipäpxtawa, jumanakat sapa maynix uka janchinkiripxtawa.
- 28 Diosax iglesian utjañap munäna, nayrïrinxa apostolunaka; payïrinsti profetanaka; kimsïrinsti yatichirinaka; ukxarusti muspharkañ luririnaka, mayninakax usutanakar qullirinaka, yanapasirinaka, sarayirinaka, yaqha arunakat parlirinaka.
- 29 Janiw taqinix apostolüpkiti, janirakiw taqinis profetäpkiti. Janiw taqinix yatichirïpkiti, janirakiw taqinis muspharkañ luräwinak lurirïpkiti,
- 30 janiw taqinix usutanakar qullañatak ch'amanïpkiti. Janirakiw taqinis yaqha arunakat parlapkiti, jan uñt'at arunak qhanañchirïpkisa.
- 31 Jumanakasti juk'ampi suma churäwinak katuqañ munapxam. Nayasti juk'ampi suma thakhi uñacht'ayapxäma.

1 Corintios 13

- 1 Nayatix jaqinakana, angelanakan arunakap parlorista, ukat janitix munasiñax utjkispaxa, nayax mä latar uñtatakiw tuxuqirista, jan ukax mä platillor uñtatakiw chhulluqirista.

- 2 Jutir urut yatiyañatix utjitaspa, Diosan imantat amtäwiptix amuyt'irista, taqi kun yatirista, qullunak unxtayañatakis iyawsañanirista, ukat janitix munasiñax utjkitaspaxa, janiw nayax kunäkiristsa.
- 3 Ukatsti taqi yänakaxtix jan kunaninakar lakinuqirista, pachpa janchixtix nakhantatäñatak katuyirista, ukat janitix munasiñax utjkitaspaxa, uka lurataxax janiw kunatakikaspasa.
- 4 Munasiñaniñax llamp'u chuymaniñawa; khuyapayasirñawa; janiw uñisisiñäkiti, janiw jach'achasiñäkiti,
- 5 janiw jan walinak parlañäkiti, janiw jupan jaqiñapak munañäkiti, janiw amuk thithiñäkiti;
- 6 janiw jan chiqapar uñjatat kusisiñäkiti, jan ukasti chiqapar uñjatat kusisiñawa.
- 7 Munasiñaniñax taqi kun t'aqhisinawa, taqi kun iyawsañawa, taqi kun suyt'añawa, taqi kun mutuñawa.
- 8 Munasiñax janipuniw tukuskaniti. Mä urux profecía arunak yatiyañax tukusiniwa, janiw yaqha arunakat parlaskxaniti, janirakiw yatiñ kankañas munaskxaniti.
- 9 Yatiñ kankañasa, profecía arunakas janiw chiqäkiti,
- 10 kunapachatix chiqa kankañax purinkan ukapachaw ukanakax tukusxani.
- 11 Nayax wawäkasax wawjamaw parläyäta, lup'iyäta, amuyt'äyäta; ukampis kunapachatix jach'a jaqixta ukkhasti, wawa kankañ qhiparuw apanukxta.
- 12 Jichhasti Diosarux chhayphuk uñjtan; ukampis mä uruw ajanuy ajanu uñkatapxañäni. Jichhasti nayan yatiñaxax janiw phuqhatpachäkiti, ukampis mä uruw Diosarux uñt'ä, kunjämtix jupax nayar uñt'kitu ukhama.
- 13 Jan tukusirinakax kimsaw utji: iyawsaña, suyt'aña, munasiña; uka kimsatsti, munasiñaw wali wakiskirixa.

1 Corintios 14

- 1 Munasiñaniñatak ch'amachasipxam, ukhamarus ajayun churäwinakap Diosat katuqañ munapxam, ukat juk'ampsa profecía arunak yatiyapxam.
- 2 Khititix jan uñt'at arunakat parlki ukax Diosaruw parlxayi, janiw jaqinakar parlxaykiti, janiw khitis arsutap amuyt'kiti. Ajayupasti imantat arunakat arsu, ukampis janiw khitis arsutap amuyt'kiti.
- 3 Ukatsipana, khititix profecía arunak yatiyki ukax iglesiar jiltayañatakiw parli, ukampiw ch'amañchi, chuymacharaki.

- 4 Jan uñt'at arunakat parlirix jupan askipatakikiw parli; ukampis khittitix profecía arunak yatiyki ukax iglesiaruw jiltayi.
- 5 Nayax taqi jumanakan jan uñt'at arunakat parlapxañam munirista; ukampis profecía arunak yatiyapxañam munirista; ukaw jan uñt'at arunak arsuñat sipan askixa, uka arunakax kun sañtix munki uktix qhanañchapxasma ukkhakiw iglesiar yanapt'añatakix askispa.
- 6 Jichhasti jilatanaka, nayatix jutasin jan uñt'at arunakat parlapxäm ukax janiw jumanakatak askikaspasi, janitix Diosan yatiyäwinakap parlapkirisma, yatiñ kankañat jan parlapkirisma, profecía arunak jan yatiyapkirisma, yatichäwinak jan yatichapkirisma ukaxa.
- 7 Toct'añ yänakatix mä kipkak jachsupsaspa ukaxa, ¿kunjämatarak pinkillumpina, arpampin jachsutapsti mayja mayjätap amuyasnasti?
- 8 Mä nuwasiñantix trompetax jan suma qhana phust'askaspa ukasti, janiw khitis nuwasiñatak wakichaskaspati.
- 9 Ukhamarakiw jumanakampix lurasí: jumanakatix jan khitin amuyt'kañ jan uñt'at arunakat parlapxätaxa, ¿kunjämarak kuntix sapkta ukasti yatisispasti? ¡Ina ch'usarukiw parlasipktaxa!
- 10 Aka uraqinsti walja jan uñt'at arunakaw utji, ukanakasti arsutap tuqikiw uñt'atäspa.
- 11 Ukampis nayatix uka arunakan kuntix sañ munki uk jan yatkirista ukaxa, nayampi parliritakix mä jaya markankir jaqjamakirista, jupas nayatakix mä jaya markankir jaqjamakispawa.
- 12 Ukalayku, niyakixay jumanakax ajayun churäwinakap katuqañ munapxstaxa, kunanakatix iglesiar jiltaykaspa ukanakan utjañapay munapxam.
- 13 Ukhamasti jan uñt'at arunak parlirixa, uka arunak qhanañchañatakix Diosat ch'am maypan.
- 14 Ukampis nayatix jan uñt'at arut Diosat mayiristxa, chiqpachansa ajayuxampiw Diosat mayiskta, ukampis amuyuxan janiw kuna asksa jikxatkti.
- 15 Ukhamasti ¿kuna lurañaxarak wakisisi? Ajayumpi, amuyumpi Diosat mayiñaxaw wakisi. Ajayumpi, amuyumpi q'uchuñaxaw wakisi.
- 16 Jumatix ajayumampik Diosar yupaychstaxa, ukat mä aliq jaqitix ist'ätamxa, janiw juman yuspagaratamampix chikachaskaniti, janirakiw juman parlatamsa amuyt'kaniti.
- 17 Juman yuspagaratamax wali sumäskaspawa, ukampis maynitakix janiw askikaspasi.

- 18 Nayax Diosaruw yuspagarta, jumanakat sipan jan uñt'at arunakat juk'ampi parlataxata;
- 19 ukampis iglesian mä phisqa arunaksa, amuyt'kay arunak arsuñ munta, ukhamat mayninakar yatichañataki, tunka waranqa jan uñt'at arunak arsuñat sipansa.
- 20 Jilatanaka, janiy jumanakax wawanakjam lup'ipxamti. Jan ukasti, jan walinak lurañatakik wawjamäpxam; amuyt'asiñansti jach'a jaqinakjamäpxam.
- 21 Tatitux Qillqatan siwa: “Aka markarux yaqha markankir jaqinak tuqiw jan uñt'at arunakamp parlä, ukampis janiw ist'apkitaniti” sasa.
- 22 Ukhamasti jan uñt'at arunakat parlañax Cristor jan iyawsirinakatakix mä chimpuwa, iyawsañanipki ukanakatakisti janiw ukhamäkiti. Ukampis profecía arunak yatinyañax khitinakatix iyawsañaniki ukanakatakikiw mä chimpuxa, Cristor jan iyawsirinakatakix janiw ukhamäkiti.
- 23 Kunapachatix iglesiax tantachatäki ukkhaxa, taqpachanitix jan uñt'at arunak parasipkätaxa, ukat yaqha aliq jaqixa, jan ukax Cristor jan iyawsir jaqis mantaninixa, jupax jumanakan luqhir tukupxatam amuyani.
- 24 Ukatsipana, taqinitix profecía arunak yatiyapxätaxa, ukat Cristor jan iyawsiri, jan ukax mä aliq jaqitix mantanin ukkhaxa, jumanakan arsutam ist'asax, jupa pachpaw amuyt'asisin chuymap uñantasini.
- 25 Ukhamat chuyma manqhapan utjki ukax qhanar mistuni, ukatsti killt'asisaw Diosar yupaychani, ukat chiqpachapun Diosan jumanak taypinkatap yatini.
- 26 Ukhamax jilatanaka, kunapachatix tantachasipkät ukkhaxa, mayninakax q'uchunak q'uchupxasma, mayninakasti yatichapxasmawa, jan ukax kuntix Diosax sapktam uk qhanañchapxasma, jan ukax jan uñt'at arunakat parlapxasma, uka arunakat qhanañchapxarakisma. Taqi ukanakax purapat jiltañatakiñapawa.
- 27 Kunapachatix jan uñt'at arunakat arsupxät ukkhaxa, paniniki jan ukax kimsanikiw maynit maynit arsuñapa; ukhamarus mayniw ukanakan arsutanakap qhanañchañapa.
- 28 Ukampis janitix qhanañchirix utjkchi ukaxa, jupanakax iglesia nayraqatan uka jan uñt'at arunak jan parlapxpati, jan ukasti, jupa sapatakiki, ukhamarak Diosatakik parlapxpan.
- 29 Ukhamaraki, profetanakatix utjchi ukaxa, paniniki, jan ukax kimsanik parlapxpan, mayninakasti kuntix parlapki uk amuyt'apxpan.
- 30 Ukampis Diosatix mä kunsä mayni qunt'atäskirir yatiyani ukaxa, nayraqat parlirix amukt'añapawa.

- 31 Ukhamat taqpachanix maynit maynit parlasax profecía arunak yatiyapxani, ukat taqpachan yatiqañañapataki, ch'amañchasiñañapatakiraki.
- 32 Profecía arunakat yatiyañañax profetan sarayatañañapawa;
- 33 Diosax janiw pixtuntir Diosäkiti, jan ukasti, sumankañ utjayir Diosawa. Criston iglesianakapan saräwiparjamasti,
- 34 warminakax iglesian tantachasiwinakapan amukipxañañapawa, janiw parlañañapax wakiskiti. Jupanakax chachanakapar jaysapxañañapawa, kamisatix kamachix siski ukhamaru.
- 35 Jupanakatix kunsä yatiñ munapxchixa, chachanakapar utan jiskt'asipxpan; mä warmin iglesia tantachasiwinakan parlañañapax janiw askikiti.
- 36 Jumanakax yatipxam, Diosan arunakapax janiw jumanakampi qalltaskiti, janirakiw jumanakakis katuqapktati.
- 37 Maynitix profetjam amuyaschixa, jan ukax Ajayun amuyt'ayatas amuyaschixa, kuntix qillqanipksma ukax Tatitun kamachipätap amuyani.
- 38 Janitix katuqkan ukasti, janirakiw Tatitux juparux katuqkaniti.
- 39 Ukhamasti munat jilatanaka, jumanakax profecía arunak yatiyañar ch'amachasipxam, janirak jan uñt'at arunak arsuña jark'apxamti;
- 40 taqi kunsä chiqaparu, ukhamarak yäpar lurapxam.

1 Corintios 15

- 1 Jichhasti jilatanaka, Diosan suma yatiyäwi arunak yatiyapksma ukat amtasipxañam munta. Jumanakax uka suma yatiyäwi arunak iyawsapxta, ukarjamarakiw sayt'atäsipktaxa.
- 2 Aka suma yatiyäwi arunak tuqirakiw qhispitäpxäta, uka arunakarjam sayt'apkäta ukapacha, kunjämtix nayax jumanakar yatiyapksma ukarjama; jan ukhamäkani ukasti, iyawsatamax inamayakiniwa.
- 3 Nayraqatasti, kuna yatichäwinaktix nayax yatiqkta ukarak jumanakarux yatichapxma, ukasti akhamawa: Qillqatanakarjamax Cristox juchanakas laykuw jiwawayi;
- 4 janchipax p'amp'antatänwa, Qillqatanakarjamasti kimsa urut jaktäna;
- 5 ukatsti Pedroruw uñstäna, ukhamaraki tunka payan apostolunakampiru.
- 6 Uka qhipatsti phisqa patakat juk'ampi jilatanakaruw uñstäna, jupanakat waljaniw jakasipki, yaqhipanakasti jiwaxapxiwa.
- 7 Uka qhipatsti Santiagoruw uñstäna, ukhamarak taqpach apostolunakaru.

- 8 Qhip qhiparusti nayaruw uñstarakitu, nayax jan yuriñat yurir wawäkirista ukhama.
- 9 Nayax apostolunakat sipan jan yäqatakïtwa, janirakiw apóstol satäñatakis askikti, Diosan iglesiapar arknaqatax layku.
- 10 Ukampis Diosan khuyapayasiñap laykukiw kunäktix ukätxa; munasiñapasti nayatakix janiw inamayäkiti. Jan ukasti, nayax taqi apostolunakat sipan juk'amp irnaqawayta; janiw nayat irnaqktxa, jan ukasti, Diosawa, jupasti munasiñapan nayarux yanapitu.
- 11 Ukhamasti nayasa, jupanakasa, kuntix yatiyapksma uka yatiyäwiruw iyawsapxtaxa, ukaw wakiskirixa.
- 12 Criston jiwatat jaktataptix jiwaxax yatiystanxa, ¿kunatarak jumanakat yaqhipanakasti jiwatanakax janiw jaktapkiti sas parlapxisti?
- 13 Jiwatanakatix jan jaktapchixa, Cristox janirakipi jaktkpachatixa.
- 14 Cristotix jan jaktkchixa, yatiyktan uka arunakax janiw kunatakis askikiti, jumanakan iyawsäwimas inamayakirakiwa.
- 15 Ukhamächi ukaxa, nanakax Diosan k'ari qhanañchiripäpxiristwa, janis Diosax Cristor jaktaykaspax ukhamak yatiyapxirista, janitix jiwatanak taypit jaktañax utjkaspax ukaxa.
- 16 Jiwatanakatix jan jaktkchixa, Cristox janirakipi jaktkpachäntixa.
- 17 Cristotix jan jaktkchinxax, jumanakan iyawsäwimax inamayakiwa: juchanakaman sarnaqasipktxaxa.
- 18 Ukhamächi ukasti, khitinakatix Cristor iyawsas jiwapki ukanakax chhaqtatäsipkiwa.
- 19 Cristor suyt'añasatix akapachan jakañatakikichixa, taqi jaqinakat sipan sinti llakkañätanwa.
- 20 Ukampis janiw ukhamäkiti. Chiqpachansa Cristox jiwatanak taypit jaktawayi. Jupax nayrür achükaspas ukhamawa: jupaw jiwatanak taypit nayraqat jaktawayi.
- 21 Kamisatix jiwañax mä sapa jaqit qalltixa, ukhamarakiw jiwatat jaktañax mä sapa jaqit qallti.
- 22 Kamisatix Adanankasin taqi jaqix jiwixa, ukhamarakiw Cristonkxasin taqi jaqinakax jakapxani.
- 23 Ukampis sapa maynitakiw wakisitarjam lurasini: Cristow nayraqat jakti, nayrür achur uñtata, ukxarusti kunapachatix Cristox kuttankan ukkhaxa, jupar iyawsirinakaw jaktapxarakini.

- 24 Uka qhipat aka uraqin tukusiñapax purinini, ukapachaw Cristox taqi munañaninakar, marka apnaqir jilirinakar, ch'aman kankañaninakar t'unjani, ukatsti Dios Awkiruw marka apnaqañ katuyxani.
- 25 Cristox reyñapawa, taqi uñisirinakapar atipjañapkama;
- 26 qhipir uñisiristi jiwawa, ukas q'ala t'unjatarakiniwa.
- 27 Diosax taqi kunsas Criston munañaparuw katuyi. Ukampisa, kunapachatix Qillqatanakax: "Taqi kunsas Criston munañaparuw katuyi" sixa, ukax janiw Diosas Criston apnaqatäkaspa ukham sañ munkiti, jan ukasti, Diosaw taqi kunsas apnaqi.
- 28 Ukatsti kunapachatix taqi kunas Criston munañapar katuyatäxani ukkhasti, Cristo pachpaw Yuqapäkasin Dios Awkir katuyasxani, Diosax taqi kunsas jupar katuyatap layku. Ukhamat Diosax taqi kunxarus munañanini.
- 29 Mä tuqitxa, yaqhipanakax jiwatanak lantiw bautismo katuqapxi, ¿kunatakirak uk lurapxisti? Jiwatanakax jan jaktkchini ukasti, ¿kunatakirak jiwatanak lantiw bautismo katuqapxisti?
- 30 ¿Kunatarak jiwasanakasti sapa kutis jan walt'añankaskansti?
- 31 Jilatanaka, sapüruw nayax jiwañ jak'an jikxatasta. Ukasti chiqapuniskiwa, nayasti chuymaxan wal kusista jumanakan Cristor iyawsapxatamata.
- 32 Nayax Éfeso markan jaqi manq'an animalanakampjamaw jaqinakamp nuwasta. Jiwatanakan jaktañapatix jan chiqäkchi ukasti, ¿uk lurasin, kunarak jikxatsti? Kunjämtix yaqhipanakax sapki ukhamarak lursnaxa: "¡Manq'asiñäni, umt'asiñäni, qharürux jiwxchiñänixaya!" sasa.
- 33 Jan sallqjayasipxamti. Kunjämtix säwix siski: "Jan wali jaqinakampi sarnaqañax, aski saräwinak chaqtayi" sasa.
- 34 Jumanakax sum amuyasipxam, janirak juch lurkxapxamti, jumanakat yaqhipanakax janiraw Diosar uñt'apkiti. Uksti jumanakan p'inqa tukuñamatakiw sapxasma.
- 35 Inas yaqhipanakax jiskt'aschini: "¿Kunjämarak jiwatanakasti jaktanisti? ¿Kunjäm janchinipxanisa?" sasa.
- 36 ¡Uka jiskt'ax pisi amuyunin jiskt'apawa! Kunapachatix jatha phawantktan ukkhaxa, uka jathax jiwañapawa, ukhamat alin mistuñapataki.
- 37 Yapuchktan ukkhax, janiw mistunkani uka ali yapuchktanti, jan ukasti jathakwa usktanxa, trigöpasa, jan ukax yaqha jathäpasa.
- 38 Ukatsti Diosaw uka jatharux kumjämarutix munki ukhamarjam tukuyi, sapa jatharusa wakisitaparjamaw ali tukuyi.

- 39 Janiw taqi janchinakax kipkakikiti; jaqin janchipax mayjawa, uywanakansa, jamach'inakansa, chawllanakan janchipas mayjarakiwa.
- 40 Ukhamarakiw, alaxpachan uchatanaka, aka uraqin uchatanakas utji; ukampis alaxpachan uchatanakäki ukanakax, aka uraqin uchatanakat sipan sinti sumt'atawa.
- 41 Intin qhanapax phaxsin qhanapat sipan mayjawa, warawaranakan k'ajatapas mayjarakiwa; pachpa warawaranak taypinsa, sapa warawaran k'ajatapax mayjawa.
- 42 Ukhamarakiw jiwatanakat jaktañampix lurasi. P'amp'antatäki uka janchix ñusantirikiwa; jaktki uka janchisti jan ñusantiriwa.
- 43 P'amp'antatäki uka janchix jan kunatak askiwa; jaktki uka janchisti wali jach'añchatawa. P'amp'antatäki uka janchix jan ch'amanikiwa; jaktki uka janchisti ch'amaniwa.
- 44 P'amp'antatäki ukax tukusir janchikiwa; jaktki ukasti ajay janchiwa. Tukusir janchitix utjchixa, ajay janchix utjarakiwa.
- 45 Qillqatan siwa: “Nayrër chachax Adanawa, jupax jakkir jaqiw tukuwayi” sasa; ukampis qhipir Adanasti jakañ churir ajayuw tukuwayi.
- 46 Ukampisa, janiw ajayüki ukax nayrankkiti, jan ukasti, janchiki ukaw nayrankixa.
- 47 Nayrër chachax laq'at luratänwa; payir chachasti alaxpachat jutiriwa.
- 48 Aka uraqin jakir jaqinakan janchipasti, uka nayrër jaqin janchipjama laq'at luratawa; alaxpachankirinakasti, kunjämakitix alaxpachankirix ukhamarakiwa.
- 49 Kunjämtilix uka laq'at lurat jaqir uñtasitätanxa, ukhamarakiw mä urux alaxpachankirir uñtasitäñäni.
- 50 Jilatanaka, sañ munapxarakasma, akapach janchix janiw Diosan markapar mantkaspati, tukusiriki ukasti janirakiw wiñay markankkaspati.
- 51 Ukampis Diosan imantat amtäwip yatipxañam munta: Janiw taqpachan jiwkañäni, ukampis taqiniw ⁵² mä ch'ipxtanaki machaqar tukuñäni, kunapachatix trompetan qhipa phust'asitapax ist'askani ukapacha. Trompetan phust'ataparusti, jiwatanakax jan mayampi jiwañatakiw jaktapxani. Jiwasanakasti machaqar tukutäxañäniwa.
- 53 Jiwasan ñusantir janchisax, jan ñusantiriki uka janchimpiw isthapisini, jiwir janchisasti jan jiwiri janchimpiw isthapisirakini.

54 Kunapachatix jiwasan ñusantir janchisax, jan ñusantir janchimpi isthapitäxani, jiwir janchisasa, jan jiwir janchimpi isthapitäxarakini, ukapachaw Qillqatan siski ukax phuqhasini: “Jiwax wiñayatak t'unjataw uñjasi.

55 Jiwa, ¿kawkinkarak atipjir ch'amamasti? Jiwa, ¿kawkinkarak mich'imasti?” sasa.

56 Jiwan mich'ipax juchawa, nayra kamachiw jucharux uka ch'am churaraki.

57 ¡Diosax yuspagaratäpan, jupaw Jesucristo Tatitus tuqi atipjayistu!

58 Ukhamasti munat jilatanaka, jumanakax Tatitumpi sum sayt'asipxam, janirak saraqapxamti. Tatitun luräwipan juk'ampi juk'amp irnaqasa; jumanakax yatipxtawa, Tatitumpi mayaki irnaqapxatamax janiw inamayäkiti.

1 Corintios 16

1 Diosan markapankirinakatak qullqi apthapt'añ tuqitxa, kunjämtix Galacia suyunkir iglesianakar yatichankta ukarjam lurapxam.

2 Sapa domingo urusti, jumanakat sapa mayniw irnaqatapat qawqhtix katuqki ukhamarjam iraqapxañama, uksti imapxañamawa, ukhamat kunapachatix nayax purinkä ukkhax jan irthapisipkañamataki.

3 Mä qawqha jilatanakar ajllipxam, Jerusalenar uka irthapitanak apapxañapataki. Nayax purinkä ukkhasti, jupanakar mä qillqatampiw khithä, ukhamat Jerusalenankir jilatanakax sum katuqapxañapataki.

4 Nayan sarañaxatix wakischini ukasti, jupanakax nayampiw sarapxani.

5 Nayax jutkä ukapachasti, Macedonia chiqa sarañaxawa; uka qhipat Corinto markarux purini.

6 Inas jumanakampi mä qawqha urunak qhiparañaxax wakischini, jan ukax, thayapacha urunak ukankañ wakisirakchini; ukhamat jumanakax yanapt'apxitsama kawkharutix sarañaxäkani ukkhar puriñaxataki.

7 Janiw sarkasaki mä juk'atak ukankañ munkti, jan ukasti Tatitux munchi ukkhaxa, mä qawqha urunakaw jumanakamp qamart'añ munta;

8 ukampis Éfeso markanxa, Pentecostés urukamaw qamaraskä,

9 ukansti Tatitutak lurañax waliw utjarakitu, waljanis nayar uñisir utjkchi ukasa.

10 Timoteotix purininixa, janiw kunatsa llakisiyapxätati; jumanak taypin jikxataxisax k'uchikipan; jupasti nayjamarakiw Tatitun luräwipan irnaqi.

11 Ukhamasti jan khitis jumanakat jupar jisk'achpati; jan ukasti, saräwipan sumäñapatak yanapt'apxam, nayar uñjir jutañapataki, nayasti mayni jilatanakamp kunaw jupar suyaskta.

- 12 Apolos jilatarux walpun achikt'ta, mayni jilatanakampi chika jumanakar tump't'ir sarañapataki, ukampis janiw jichhax jutañ munkiti. Kunapachay wakischini ukkhakiw jutani.
- 13 Suyapxapunim, iyawsañanakamansti ch'aman sayt'apxam, qamas katxatapxam, ch'amañchasipxarakim.
- 14 Kuntix lurapkät ukxa, munasiñampi lurapxam.
- 15 Jilatanaka, jumanakax yatipxtawa, Estéfnas jilatan utapankirinakaw nayraqat Acaya chiqan Diosan suma yatiyäwiparux iyawsi, jupanakasti Cristor iyawsiri jilatanakaruw yanapapxi.
- 16 Nayasti muntwa jumanakax jupanakjam yanapt'asiri, irnaqiri jilatanakar ist'apxañama.
- 17 Estéfnas, Fortunato, Acaico jilatanakan purinipxatapat wal kusista. Jupanakampiñax, jumanakampikirista ukhamänwa.
- 18 Jupanakax ajay tuqin wal yanapt'apxitu, jumanakar yanapapktam ukhama. Ukham jilatanakatakix chuymaniñawa.
- 19 Asia suyunkir iglesianakax aruntanipxtamwa. Aquilampi Priscilampi, ukhamaraki utapan tantachasipki uka jilatanakampix, Tatitun sutiparuw aruntanipxtam.
- 20 Taqi jilatanakan aruntanakap katuqasipxam. Jumanak purasti qullan jamp'atimpi aruntasipxam.
- 21 Naya Pablosti, aka aruntxa pachpa amparaxampiw qillqanipsma.
- 22 Khititix Tatitur jan munkchixa, ¡Diosan ñanqhachäwipax jupxar purpan!
¡Nanakan Tatituxay, jutam!
- 23 Tatitu Jesucriston khuyapayasiñapax jumanakampipan.
- 24 Munasiñaxax Cristo Jesusankasin jumanakampipuniskiwa.

2 Corintios

2 Corintios 1

- 1 Conrinto iglesiankir munat jilatanaka, kullakanaka, ukhamarak Acaya chiqankir taqi jilatanaka: Naya Pablompi, Timoteo jilatampix aruntanipxsmawa. Dios Awkisampi, nayar apostolüñatak ajllisir Jesucristo Tatitumpix khuyapayasiñapsa, sumankañapsa jumanakar churpan.
- 3 Jesucristo Tatitusan Dios Awkipax jach'añchatäpan, jupax khuyapayir Awkisawa, jiwasar chuymachir Diosarakiwa.
- 4 Jupaw taqi t'aqhisiñanakasan chuymachistu, ukhamat jiwasanakan t'aqhisirinakar chuymachañasataki, Diosax churkistu uka pachpa chuymachasiwimpi.
- 5 Kamisatix Cristo layku wali t'aqhisiñanakax jiwasanakatak utjki ukkhaxa, jiwasanakax jupampiw t'aqhisipxtan, ukhamarakiw Cristo tuqi chuymachasiñax jilarkir jiwasanakatak utji.
- 6 Nanakan t'aqhisiñanax chuymachasiñampi, qhispiyasiñampi jumanakatak utjayi; Diosatix chuymachapxchistuxa, jumanakan chuymachasiñax utjañaparakiwa, jumanakan nanakjam pachpa t'aqhisiñanak wali ch'amampi t'aqhisipxañamataki.
- 7 Nanakan jumanakat mä suyt'äwiw utji, kunjämtix t'aqhisipxtaxa, ukhamarakiw chuymachasipxäta.
- 8 Jilatanaka, Asia suyun kuna jan walt'añanakantix jikxatasipkäyät uk yatipxañam munta. Uka yant'ax jan atipjkayänwa, jiwañak suyxapxäyäta.
- 9 Nanakax jiwañar katuyatjam amuyasipxäyäta. Ukampis taqi ukax jiwatat jaktayir Diosar katuyasiñ yatichapxitu, janiw nanak pachpar alkatasíñ yatichapkituti.
- 10 Diosaw qhispiyapxitu, akat qhiparus axsarkañ jiwañat qhispiyasipkakitaniwa,
- 11 jumanakatiw nanakatak Diosat mayipxät ukkhaxa. Walja jaqinakatiw nanakatak Diosat mayinixa, waljanirakiw katuqktan uka aski churäwinakapat Diosarux yuspagarapxani.
- 12 Nanakax taqi jaqinak nayraqatana, juk'ampis jumanak nayraqatana, suma, ukhamarak q'uma chuyman sarnaqapxataxat kuisipxata. Uksti, janiw nanakan yatiñ kankañaxampi lurapkti, jan uksti, Diosan yanapapampiw lurapxata, ukat munasiñapat jupar yuspagarapxata.
- 13 Qillqatanak apayanipksma ukansti, janiw jan ullarkaya, jan amuyt'kay qillqanipksmati, uksti sum amuyt'apxañam munta,

- 14 nanakat niyaw mä juk'anix amuyapxtaxa, kunapachatix Tatitux jutkan ukkhaxa, jumanakax nanakat wal kusionipxäta, nanakas uka kipkarakiw jumanakat kusionipxä.
- 15 Ukham amuyasaw nayax jumanakar nayraqat tump'tir jutañ munäyäta, ukhamat pä kuti jumanakar tump'tañataki;
- 16 Macedoniar sarkasaw jumanakar nayraqat tump'tañ munäyäta, ukat kuttanisax wasitat jumanakar tump'tañataki. Ukhamat jumanakax Judear sarañaxatak nayar yanapt'apxitasma.
- 17 ¿Jan sum amuyt'asisakit uk lurañ amtpachätsti? ¿Jan ukax, “jisa, janiwa” sas pä amtäwimpi amtkirista ukhamcha amuyapxtaxa?
- 18 Ukampis Diosax yatiskiwa, nanakax janiw jumanakar “jisa, janiwa” sasax parlapksmati.
- 19 Diosan Jesucristo wawapasti, khittitix Silvanosa, Timoteosa, nayasa parlapksma ukax janiw “jisa, janiwa” sirikänti, jan ukasti, jupanxa Diosan arunakapax chiqapapuninwa,
- 20 jupanarak Diosan arsutanakapax phuqhasi. Ukatpi Diosar yupaychktan ukkhax “Ukhamäpan” sistaxa, Cristo Jesús tuqi.
- 21 Ukatsti Diosaw nanakarusa, jumanakarus Cristompi mayachasax sum sayt'ayistu, jupaw yaqhacharakistu.
- 22 Jupaw jiwasanakarux chimpt'istu, chuymasarusti Qullan Ajayu ucharakistu, kuntix churapxämaw siskistu uk katuqañax phuqhasiñapataki.
- 23 Janis amtatarjam Corintor sarksta ukasa, jumanakat khuyapayasisaw jan jutkti, uksti Diosaw yatiski.
- 24 Janiw nanakax iyawsäwinakam apnaqañ munapkti; nanakax jumanakar yanapt'añak munapxasma, ukhamat kusisiñaman utjañapataki, jumanakasti iyawsañan niy thurt'atäxapxtawa.

2 Corintios 2

- 1 Ukat jumanakar wasitat tumpir sarañ jan amtkti, jumanakar jan llakisiyañ layku.
- 2 Nayatix jumanakar llakisiyapxäm ukasti ¿khitirak nayar kusisiyitaspasti? Jumanakakiw kusisiyapxitasmaxa.
- 3 Ukat ukham qillqanipxasma, janiw nayax jumanakan llakisiyatäñatak sarañ munkäyätti, ukat sipan jumanakax nayar kusisiyapxamawa. Nayan kusisiñaxat jumanakax kusionipxam yatirakiyätwa,

- ⁴ ukampis kunapachatix uka qillqat apayanipksma ukkhax wali llakt'ata, mayjt'ataw jikxatasiyäta, llakisiñatsa jacharakiyätwa. Ukampis janiw llakisiþxañamatak apayanipksmati, jan ukasti, kunja jach'akitix munasiñaxax jumanakatak uk yatipxañamatakiwa.
- ⁵ Maynitix nayar llakisiychitu ukaxa, janiw nayaruk llakisiykituti, jan jiljañampi arsusasti, taqi jumanakaruw llakisiyapxaraktam.
- ⁶ Kuna mutuyäwtix uka jaqir jumanakax churapкта ukampix phuqhatakiwa.
- ⁷ Jichhasti uka jaqirux pampachaña, yanapt'añaw wakisi, ukhamat llakimpi jan atipjayasiñapataki.
- ⁸ Ukat jumanakar achikt'apxsma, jichhax wasitat jupar munapxatam uñacht'ayapxam.
- ⁹ Ukatakiw jumanakar qillqanipxsma, jumanakan chuymam uñt'añataki, ukhamaraki jumanakan jaysasir chuymam yatiñataki.
- ¹⁰ Ukhamasti jumanakatix khitirus pampachapxät ukaxa, nayas juparux pampacharakäwa. Nayatix kuna utjipansa pampachstxa, jumanakat khuyapt'ayasisaw Criston nayraqatapan pampachta.
- ¹¹ Ukhamat Supayax jiwasar jan atipjkistaniti, ñanqha amtanakap sum yattanxa.
- ¹² Kunapachatix Tróade markar Criston suma yatiyäwi arunakap yatiyir purkäyät ukkhaxa, Tatitutak irnaqañax uka markan walipuniw utjäna.
- ¹³ Ukampis Tito jilataxampi jan jikisitax laykux chuymaxan wali llakitaw jikxatasiyäta. Ukat jupanakampi jikisiwayasin, Macedonia markaruw sarxta.
- ¹⁴ Diosax yuspagaratäpan, jupasti Cristompi chika atipjañaruw irpistu, jiwasanak tuqirakiw arunakapsa yatiyi, uka arunakasti mä suma q'apkir qulläkaspas ukhamaw taqi chiqar puri.
- ¹⁵ Jiwasax Cristox Diosar luqtki uka suma incienson q'aphipjamätanwa. Ukasti qhispiyatanak taypiru, jan qhispiyatanak taypiruw puri.
- ¹⁶ Jan qhispiyatanakatakix uka incienson q'aphix jipayir q'apjamawa, ukampis qhispiyatanakatakix jakañ churir q'apjamawa. ¿Khitirak ukatak wakicht'atasti?
- ¹⁷ Janiw nanakax Diosan yatiyäwi arunakap aljas sarnaqapkti, kunjämtix waljaninakax lurapki ukhama; jan ukasti, taqi chuymaw Diosan nayraqatapan yatiyapxta, Cristompi mayakitanakax layku.

2 Corintios 3

- ¹ Kunapachatix akanak sapкта ukkhasti, jumanakan amuyatamat nanakpachatsa jach'achasiñ wasitat qalltapkirista ¿ukhamati? ¿Jan ukax, nanakax jumanakar mä

sumat uñt'atãñatakix qillqatampich uñstapxãmamaxa? ¿Jan ukax mayninakjamach mä sumat uñt'atãñatak qillqat mayisipxãmamaxa? Janiwa.

² Jumanakäpxtaw nanakatakix mä sumat uñt'atãñ qillqataxa. Uka qillqatasti chuymanakaxan qillqatawa, taqi jaqirakiw uka qillqat uñt'i, ukat ullart'arakispa.

³ Ukax qhanakëskiwa, uka qillqatax jumanakäpxtawa, pachpa Criston qillqantata, nanak tuqi churataraki; uka qillqatax janiw tintampi qillqatäkiti, jan ukasti jakkir Diosan Ajayupampi qillqatawa; uka qillqatax janiw sillp'a qalanakar qillqatäkiti, jan ukasti, jaqinakan chuymanakapar qillqatawa.

⁴ Uka iyawsañaw Cristo tuqi Diosan nayraqatapan utjistu.

⁵ Janiw nanakpach kun lurañatakis yatiqatäpkirista ukhamäpkti; jan ukasti, taqi kuntix lurapka ukax Diosat juti,

⁶ jupaw machaq arust'äwin luqtiritak yatichapxitu. Uka machaq arust'äwisti janiw mä kamachiru jaysañäkiti, jan ukasti Ajayun luräwiparjam jakañawa. Kamachix jiwañaruw puriyi, ukampis Diosan Ajayupax jakañ churi.

⁷ Moisesan kamachipax mä sillp'a qalanakar qillqsutänwa, qhapaq qhanampi muyuntatänwa, israelita jaqinakas janiw uka qhana laykux Moisesan ajanup uñkatirjamäpkänti, ukampisa, uka qhanax chhaqtawayxakinwa. Uka jiwañatak juchañchañataki kamachitix qhapaq qhanampi muyuntatächinxa,

⁸ ¿Diosan Ajayupaxar utt'ayat machaq arust'äwin yatiyäwipax, juk'amp k'ajkiriniwa!

⁹ Ukampix sañ munta, jiwañatak juchañchatãñatak kamachitix qhapaq qhanampi muyuntatächinxa, ukatsa juk'ampi k'ajkir kankañampiw jiwasar Diosax aski jaqit katuqkistu ukax yatiyatäni!

¹⁰ Nayra qhapaq qhanampi churat kamachix, janiw machaq qhapaq kankañampi churaski ukatakix kunäkisa.

¹¹ Tukusiñapäkän uka kamachitix qhapaq kankañampi jutchinxa, wiñayatakiki ukasti juk'ampi jach'äniwa.

¹² Uka suyt'añaw nanakan utjapxitu, ukatarakwa taqi iyawsañamp parlapxta.

¹³ Janiw nanakax Moisesjam lurapkti, jupax mä velompiw ajanup imt'asina, ukhamat israelitanakan uka tukusir qhana jan uñjapxañapataki.

¹⁴ Ukampis jupanakax janiw uk amuyt'añ munapkänti, jichhas kunapachatix nayra arust'äwi qillqat ullart'apki ukkhax, janiw amuyt'apkiti. Jupanakan amuyunakapax mä velompis imt'atäkaspa ukhamawa. Cristokiw jupanakar amuyt'añ yanapt'aspa.

¹⁵ Jichhürkamas kunapachatix Moisesan qillqatanakap ullart'apki ukkhaxa, mä velow jupanakan amuyunakap imt'aski.

16 Ukampis kunapachatix mä jaqix Tatitur makhatki ukkhaxa, uka velox apaqatäxiwa.

17 Tatitusti Ajayuwa; kawkhankkitix Tatitun Ajayupaxa, ukkhanxa qhispiyat sarnaqasiñaw utji.

18 Ukatpi taqi jiwasanakax, ajanunakasan uka velompi jan imantatäxatap laykux, mä lirphur uñtatjamaw Tatitun qhapaq kankañapat k'ajtanxa, ukatsti jupar uñtataw tukupxaraktan, jupan qhanapax jiwasantatap layku, uksti Ajayükis uka Tatituw jiwasantatak luri.

2 Corintios 4

1 Ukat nanakax jan qarjasipkti, Diosaw khuyapayasiñapan aka luräwi katuyapxitu.

2 Janiw kunatsa p'inqasipkti, janirakiw kunsä jamasanakan lurapkti; janiw jan wali amtañanakampi sarnaqapkti, janirakiw Diosan arunakapsa maysar q'iwipkti. Jan ukasti, kunatix chiqäki ukak arsupxta, ukhamat taqinimpis Diosan nayraqatapan askit uñt'ayasipxta.

3 Diosan suma yatiyäwi arunakap parlapksma ukanakatix mä velompjam imt'ata jan qhanäkchixa, khitinakatix chhaqhañar sarapki ukanakatakikiw ukhamäski.

4 Jupanakax janiw iyawsapkiti, ukat akapachankir supayax amuyunakap ch'amakt'ayi, Criston qhankir suma yatiyäwi arunakap jan uñjapxañapataki, Cristosti Diosan jakkir uñanaqapawa.

5 Janiw nanak pachpat yatiasipkti, jan ukasti Jesucriston Tatitütap yatiyapxta; nanakax Tatitur munatanakax laykuw jumanakan yanapirimar tukupxta.

6 Diosax qhanap ch'amakan qhantaykän uka pachpa Diosarakiw chuymanakasan qhantayi. Uka qhanampisti Diosan k'ajkir kankañapax Jesucriston ajanupan qhankis uk uñt'apxañasatakiwa.

7 Diosan uka jach'a churäwipasti janchinakasanxa mä ñiq'i phukhun imatjamawa, ukhamat uka jach'a ch'amax jan jiwosat jutatapa, jan ukasti Diosat jutatap yatisiñapataki.

8 Jan walt'añanakax taqi tuqit muyuntapkchitu ukasa, janipuniw atipjayasipkti; llakisiñanakas utjkchixa, janiw ayñacht'apkti.

9 Uñisiñampis arknaqapkchitu ukasa, janiw sapa irpanukutäpkti, uraqirus takisipkchitu ukasa, janipuniw tukjatäpksa.

10 Kawkharutix sarapka ukkhanxa, janchinakaxan Criston jiwatap apapxapuntwa, ukhamat jupan jakatapax nanak tuqi qhanstañapataki.

- 11 Nanakasti jakkasinxa sapürus Cristo laykux jiwañat qhispiqta, ukhamat Jesusan jakañapax jiwir janchinakaxan uñstañapataki.
- 12 Ukhamat jiwañax nanakampiñapataki, jakañasti jumanakampiñatakiraki.
- 13 Qillqatax siwa: “Iyawstwa, ukat arsurakta” sasa. Ukhamarakiw nanakax iyawsasin parlapxarakta.
- 14 Diosan Jesucristo Tatitur jiwatat jaktayatap yatipxtanwa, ukhamarakiw jiwasarux Jesusamp chika jaktayistani, jumanakampi chikarakiw jupan nayraqataparux irpxistani.
- 15 Taqi ukanakasti jumanakan askimatakiw lurasewayi, ukhamata, Diosan munasiñap katuqirinak utjatapatxa, waljaniraki Diosar yuspagarapxañapataki, Diosan qhapaq kankañapataki.
- 16 Ukat nanakax janipuniw mayjt'asipkti. Janchinakaxax sapürus aynacht'aski ukasa, ajayunsti urut urutjamaw machaqar tukusipkta.
- 17 Aka uraqin t'aqhisitasax janiw kunäkisa, tukusirikiwa; ukampis mä jach'a aski jilarkir wiñay kusisiñ apani.
- 18 Janiw kuntix uñjktan ukar chuyma churktanti, jan ukasti, kuntix jan uñjktan ukaruw chuym katuyastan; kunatix uñjaski ukanakax tukusirikiwa, ukampis kunatix jan uñjaski ukanakasti janiw tukusirikiti, wiñayatakiwa.

2 Corintios 5

- 1 Jiwasanakax akapachankir utar uñtatakitanwa, apnaqañ utar uñtata, ukax janiw wiñayatakikiti; ukampis yattanwa, uka utatix tukusinixa, Diosax alaxpachan wiñay uta wakicharapistu, ukasti janiw jaqinakan amparapampi luratäkiti.
- 2 Ukatpï aka utan jakkasax ayqtanxa, mäpit alaxpach utasar sarxañ muntan;
- 3 uka jakañampisti isimpjamarakiw isintayatãñäni jan q'alaläskañasataki.
- 4 Akapachankir utan jakkasax t'aqhistanwa, ayquraktanwa, janiw q'alalãñ munktanti, jan ukasti isthapitãñ muntanxa, ukhamat kunatix jiwiriki ukax, machaq jakañamp chhaqtayatãñapataki.
- 5 Diosaw ukham wakicharapistu, uk phuqhañatakisti jupaw Qullan Ajayu churistu.
- 6 Ukatpï iyawsañampi jakasktanxa, aka janchin jakkasasti, janiraw alaxpachan Tatitumpi chikãktanti.
- 7 Janiw jichhax jupar uñjktanti, jan ukasti, iyawsañampi ch'amañchataw jakasipktan;

- 8 ukampis taqi iyawsañasaw utjistu, ukatsti Tatitumpi jakir sarxañatakix jiwxañak munsnaxa.
- 9 Ukatpi Tatitur kusisiyañatakix sapür ch'amachastanxa, janchin jakkasinsa, jan ukax jiwxasinsa.
- 10 Taqiniw Criston taripäwip nayraqatar uñstañäni, sapaqat maynis luräwipatjam katuqañapataki, janchinkkasin walsa jan walsa lurataparjama.
- 11 Ukalayku, Tatitur axsartañ wakisitap yatisaxa, jaqinakar amuyt'ayañatakiw ch'amachasipxta. Diosax nanakar sum uñt'apxitu, ukhamarakiw jumanakan nanakar sum uñt'apxañam munta.
- 12 Janiw nanakpachat jach'achasipktxa, jan ukasti, jumanakan nanakat kusisipxañamatakiw parlapxma, ukhamat khitinakatix jupanakpachat jach'a jach'a tukupki uka jaqinakar arusxatapxañamataki. Uka jaqinakasti laqäxak uñch'ukipxi, janiw kunatix jaqin chuymapan utjki uk amuyapkiti.
- 13 Nanakatix luqhir uñtatäpxsta ukaxa, Dios laykuw ukham sarnaqapxta; janitix luqhinakjamäpkstxa, jumanakan askimatakirakiwa.
- 14 Criston munasiñapaw nanakan utjantasi, maynin taqinitak jiwatap yatxasina, ukhamipansti, taqiniw nayra jakäwinakar jiwapxaraki.
- 15 Cristox taqinitakiw jiwawayi, khitinakatix jakasipki ukanakax jan jupanakpachatak jakañapataki, jan ukasti Cristotak jakapxañapataki, jupaw jupanak layku jiwasin jaktawayi.
- 16 Ukat nanakax jan khititsa akapachan amtäwinakaparjam lup'kxapxti; nayrapachax uka amtäwinakarjam Cristot lup'ipkchiyäta ukasa, jichhax janiw jupat ukham lup'kxapxti.
- 17 Ukhamasti, khinitix Cristompi mayachatäxchi ukax, machaq jaqixiwa. Nayra luräwinakax tukusxiwa; jichhax taqi kunas machaqar tukutawa.
- 18 Taqi akanakax Diosan luräwipawa, jupaw Cristo tuqi jupamp sumankthapiyistu, ukatsti sumankayañ arunak yatiyañatakiw jaytarakistu.
- 19 Chiqpachana, Diosax Cristo tuqiw akapachampi sumankthapiskäna, jaqinakan juchanakap jan amxäsisa; jiwasanakarusti uka sumankayañ yatiyäwi arunak mayninakar yatiyiriw jaytarakistu.
- 20 Ukhamasti nanakax Criston khithanit arsuripäpxtwa, ukasti Dios kipkas jumanakar nanak tuqi achikt'apkiristam ukhamawa. Ukhamasti, Criston sutipxaruw achikt'apxma, Diosampi sumankxapxañamataki.
- 21 Cristox janiw kuna juchsa lurkänti; ukampis Diosax jiwasanak laykuw juchan jaqirjam uñjäna, ukhamat jiwasanakan Cristonkasin askit katuqatäñasataki.

2 Corintios 6

- 1 Nanakasti Diosan luräwipan irnaqirinakarjamax jumanakaruw achikt'apxsma, kuna khuyapayasiñtix Diosax jumanakar uñacht'ayapktam uk jan ina ch'usar tukuyapxamti.
- 2 Jupax Qillqatanakan siwa: “Wakiskir pachan ist'sma; qhispiyasiñ urun yanapt'araksma” sasa. Jichhaw uka wakiskir pachaxa. ¡Jichhaw qhispiyasiñ uruxa!
- 3 Janiw khitirus jan wali sarnaqäwimpi uñacht'ayapkti, nanakan luräwinakaxax jan jisk'achat uñjasiskañapataki.
- 4 Ukat sipana, taqi kunan nanakax Diosan irnaqiripäpxatax uñacht'ayapxta, wali llamp'u chuymampiw t'aqhisipxta, pist'ayasiñanakana, jan walt'añanakansa.
- 5 Jawq'jasin carcelar uskuntapxitu, jaqinakan uxutanakap taypin usuchjapxitu, wali ch'ama tukusaw irnaqapxta, jan ikini, jan manq'atarakiw sarnaqapxta.
- 6 Taqi ukanaksti q'uma jakäwinakaxampi, kunatix chiqäki uk uñt'atanakaxampiw uñacht'ayapxta, ukhamarak llamp'u chuymanïpxataxampi, khuyapayasirïtanakaxampi, chiqa kankañ uñt'atanakaxampi, Qullan Ajayux nanakampïtap layku, chiqpach munasiñanïpxatax layku,
- 7 ukatsti Diosan chiqa arunakap jupan ch'amapampi parlapxatax laykuraki, kunatix chiqapäki uk arsupxta, ukampipuniw sayt'asipxarakta.
- 8 Yaqhip urunakax jach'ar aptatäpxtwa, yaqhip urunakasti ñanqhachatäpxtwa; yaqhip urux nanakat sum parlapxi, yaqhip urusti jan walirak nanakat parlapxi. Chiqap parlapkta ukasa, k'ari jaqinakarjamaw uñjapxitu.
- 9 Jan uñt'at jaqinakarjamaw uñjapxitu, wali uñt'atäpkta ukasa. Nanakax niy jiwirpachjamäpxtwa, ukampis jakasipkaktwa; Jawq'japxituwa, ukampis janiw jawayapkituti.
- 10 Llakitäpkirista ukham uñjasipxta, ukampis kusionakipuniñsipktwa; jan kunanïpkirista ukham uñjasipxta, ukampis waljaniruw qamiriptayapxta; janis kunanïpkirista ukhamäpxtwa, ukampis janiw kunas pist'apkituti.
- 11 Corintonkir jilatanaka, chuymanakaxan jan kunsä imt'asaw taqi kunsä qhana arumpi jumanakar parlapxsma.
- 12 Janiw kunsä jumanakar imt'apksmati; jan ukasti, jumanakaw nanakar imt'apxistaxa.
- 13 Ukhamasti, mä awkir uñtataw wawanakarjam achikt'apxsma, nayampix qhana chuymanïpxam, kunjämtix nayax jumanakampi qhana chuymanïkta ukhama.

14 Janiy jumanakax Cristor jan iyawsirinakampix chikachasipxamti. ¿Kamisarask aski kankañampi ñanqha kankañampisti mayachasispasti? Jan ukax ¿kamisarask qhanampi ch'amakampisti chikachasispasti?

15 Cristompi Supayampix janiw suman sarnaqapkaspati, janirakiw Cristor iyawsirimpi jan iyawsirimpix suman sarnaqapkaspati.

16 Janiw Diosan utapampi yaqha diosanakan utapampix mayakikaspati. Jiwasax jakkir Diosan utapätanwa, kunjämtix Dios kipka siski ukhama: “Jupanak taypin jakä, sarnaqaraki; nayaw jupanakan Diosapäyä, jupanakasti nayan markaxäniwa” sasa.

17 Ukat Tatitux sarakiwa: “Jupanak taypit mistupxam, jithiqtapxarakim; kunatix q'añüki uk jan llamkt'apxamti. Nayasti jumanakar katuqxapxämawa,

18 nayax jumanakan Awkimäyäwa, jumanakasti nayan yuqanakaxa, phuchhanakaxäpätawa, uksti naya taqi ch'aman Tatituw arsta” sasa.

2 Corintios 7

1 Ukhamasti munat jilatanaka, Diosan taqi aka arsutanakapax jiwasatakiwa. Ukatpï taqi kunatix q'añuchkistaspa ukat jithiqtañasaxa, ukatsti janchisana, ajayusansa q'uma sarnaqañasaw wakisi; Diosar axsart'asasti q'uma jakäwi jikxatañatak ch'amachasiñäni.

2 ¿Chuymanakamaruy uskt'asipxita! Janiw khitirus jan chiqapar uñjapkti; janirakiw khitirus kuna jan walsa lurapkti; khitirus inaki irnaqayasipkti.

3 Aksti janiw jumanakar jisk'achañatak sapksmati, niy sapxsmawa: jakañatakisa, jiwañatakis jumanakax nanakan chuymaxankapxtawa.

4 Jumanakar qhana arumpi arsuñaxaw utjitu, wali kusisiñaw jumanakat utjarakitu. Taqi t'aqhisiñanakax taypinsti, ch'amañchataw uñjasta, kusisiñan phuqt'ataw uñjasirakta.

5 Macedoniar purinipkta ukat aksarux janipuniw samarapkti, jan ukasti, taqi chiqan jan walt'añanakan uñjasipxta: Ch'axwañanakaw nanakar muyuntapxitu, chuyma manqhansti axsarañaraki.

6 Ukampis ch'ama thayjtatanakar ch'amañchir Diosax, Titon purinitapampiw ch'amañchapxitu;

7 janiw jupan purinitapampikiti, jan ukasti, jumanakat yatisaw chuymachasipxarakta. Jupasti nanakar uñjañ munapxatamat parlapxitu, nayat llakisipxatamat yatiyapxarakitu, taqi ukanak yatisax juk'ampiw kusista.

8 Qillqanipksma ukampitix llakisiyapxsmaxa, janiw ukat jichhax llakiskti. Uka Qillqatan mä juk'a pacha jumanakar llakisiyatap uñjasax nayax llakisirakiyätwa,

- ⁹ jichhasti kusistwa; janiw llakisitanakamatti, jan ukasti uka llakisiñaw Diosarux irpkatapxtam. Uka llakisiñax Diosan munañaparjamänwa, ukhamasti nanakax janiw kuna jan walsa lurapksmati,
- ¹⁰ Diosan munañaparjam llakisiñax qhispiyasiñ utjayi, janiw kunat llakisiñas utjkiti. Ukampis akapachan llakisiñapax jiwañ utjayi.
- ¹¹ Jumanakan llakisitamax Diosan munañaparjamänwa, ¡kunanaktix utjayki uk uñjapxam! Jumanakarux wal amuytatayapxtam, ukatsti nayar arxatañ chuym churapxtam; q'apisiyapxtamwa, axsarañ chuyma utjayapxaraktam. Ukatsti nayar uñjañ munapxarakiyätaxa, nayat arxatasisasti juchanirux mutuyapxtawa. Taqi ukanakampisti jumanakan jan kuna juchanipxatam uñacht'ayi.
- ¹² Ukhamasti kunapachatix uka qillqat apayanipksma ukkhasti, janiw nayax chuyma usuyir jaqit lup'isa qillqankti, janirakiw chuyma usuchjat jaqit lup'isas qillqankti, jan ukasti, Diosan nayraqatapan nanakat llakisipxatam uñachayañatakiw qillqanipxsma.
- ¹³ Ukat nanakax chuymachat jikxatasipxta. Titox wali kusisitawa, taqi jumanakaw machaq ch'amañch'äwi juparux churapxtaxa. Ukasti nanakarux juk'amp kusisiyapxitu.
- ¹⁴ Nayax jumanakat kusisitax Titor yatiyta, uk sasax janiw pantjaskti. Jan ukasti, kuntix jumanakar sapkäyäsma ukax chiqawa, Titor sapkta ukas chiqarakiwa: nanakax jumanakat wal kuisisipxta.
- ¹⁵ Jupasti jumanakar walpun munasipxtam, jumanakan jaysasiritanakam amtasisa, wali yäqañamp jupar katuqapxatät ukatsa.
- ¹⁶ ¡Nayasti jumanakar taqi chuyma alkatasitaxat wal kusista!

2 Corintios 8

- ¹ Jichhax jilatanaka, kunjämtix Diosan munasiñapax Macedonia iglesianakan uñacht'ayaski ukxat yatiyañ munapxsma.
- ² Jupanakax yant'anakan jikxatasipkchän ukasa, wali kusisitäpxiwa; jan kunanipkchi ukasa, qamirinakäkaspas ukham taqi chuymaw waxt'äwinakap churapxi.
- ³ Nayaw uñjta, jupanakax chuymapatjam qawqhatix churañax wakiski ukatsa juk'amp churapxi. Jan khitin kamskataw chuymapatjam ⁴ nanakarux achikt'apxitäna, Diosan markapatak yanapt'a apthapipkta ukan yanapasiñataki.
- ⁵ Nanakax suyapkäyät ukatsa juk'ampi yanapt'anak apthapipxäna, jupanakpachaw Diosar katuyasipxäna, ukxarusti nanakaruraki, Diosan munañaparjama.

- 6 Ukat nanakax Titor achikt'apxta, jumanak taypin aka munasiñ yanapt'a apthapiñapataki, jupaw janir apthapkasax churañ qalltäna.
- 7 Jumanakaw taqi kunan jilankapxtaxa: iyawsañana, arunak parlañana, yatiñana, q'apha chuymampi lurañ phuqhañana, nanakat yatiqasipkta uka munasiñana, uka kipkarakiw aka yanapt'a apthapiñan jilankapxañama.
- 8 Uksti janiw jumanakar mä kamachjam churapksmati; jan ukasti, mayninakan suma chuymampi apthapt'apxatap yatipxañamak munta, ukhamat jumanakan munasiñamax chiqat janich uk yatisiñapataki.
- 9 Jumanakasti yatipxtawa, Jesucristo Tatitusax munasiñapan qamirikasin jumanak laykux jan kunanir tukuwayi, ukhamat jupan jan kunan tukutapampix jumanakan qamirkipstapxañamataki.
- 10 Jumanakan askimatakiw ukxat sañ munapxsma. Jumanakax maymäratpachaw aka luräwxa sum qalltapxtaxa, janiw aliq apthapisakiti jan ukasti kusisiñampirakiw apthapipxtaxa.
- 11 Jichhasti kamisatix taqi chuymampi yanapt'a apthapiñ qalltapktxa, ukhamarak jumanakan wakisitarjam yanapt'a apthapiñ tukuyapxam.
- 12 Maynitix taqi chuyma churañ munchi ukaxa, Diosax churirin utjiripatjam katuqi. Jupax janiw kunsa maykiti, maynin jan utjkchi ukkhaxa.
- 13 Janiw mayninakar yanapt'añ laykux, pist'at jakapxañam munkti, jan ukasti taqinin khuskhak utjañapaw munasixa.
- 14 Jichhax jumanakan utjasipktamwa kunatix mayninakan jan utjki uka churapxañamataki; qhipürusti jupanakanarak utjani kunatix jumanakan jan utjkani ukaxa, ukatsti churapxarakitamwa, ukhamat taqininsa utjapxarakitam.
- 15 Qillqatan siski ukhamarjama: “Walja apthapisirinakarux janiw jilt'känti, juk'ak apthapisirinakarux janirakiw pist'känti” sasa.
- 16 Diosax yuspagaratäpan, kuna llakisiñatix nayan jumanakatak utjkitu ukarak Titon chuymaparux uchi.
- 17 Jupasti nayan mayitaxarux iyawsänwa, jupa pachpaw jumanakat wal yatiñ muni, jichhasti taqi chuymaw jumanak uñjir sarani.
- 18 Titompi chikasti mayni jilataruw khithanipxsma, uka jilatatsti taqi iglesianakan wali sum parlapxi, Diosan suma yatiyäwi arunakap yatiyañan wali sum irnaqatap layku.
- 19 Ukhamarus juparux iglesianakaw ajllisipxi, nanakampi chika sarañapataki, taqi akanaksti Tatitur jach'añchañatakiw lurasipkta, ukhamarak yanapt'añ munatanakax uñacht'ayañataki.

- ²⁰ Uka yanapt'a apthapipkta ukat janiw khitimpis jisk'achyasiñ munapkti,
- ²¹ ukat nanakax sum apnaqañatak ch'amachasipxta, janiw Tatit nayraqatanakti, jan ukasti jaqinak nayraqatanaraki.
- ²² Jupanakampi chikasti yaqha jilataruw khithanipxaraksma, jupasti taqi kunan q'apha chuymap uñacht'ayapxitu, jichhasti jumanakat yatisin wali k'uchikiw juti.
- ²³ Titosti nayampi chik sarnaqiriw sañ munapxsma, jupasti jumanakan askimatakiw nayampi chika irnaqi. Maynir pä jilatanakax iglesianakat khithanitawa, jupanakasti Cristoruw jach'añchapxaraki.
- ²⁴ Iglesiasanakan yatipxañapatakisti, jumanakax jupanakar chiqpachapun munapxatam uñacht'ayapxam, ukhamarak nanakan jumanakat kusisitanakaxatsa.

2 Corintios 9

- ¹ Jilatanakatak yanapa apthapiñatsti, jumanakar qillqaniñaxax janiw wakiskiti,
- ² jumanakan suma chuymanipxatam niy uñt'xapxsmawa. Macedoniankir jilatanakarux kusisitaw arsta: "Acayankir jilatanakax maymāratpach jank'akīpxiw yanapt'asiñataki" sasa, ukatsti Macedoniankir jilatanakatxa waljaniw jumanakan suma chuymanipxatam laykux yanapt'asiñ munapxaraki.
- ³ Ukampis aka jilatanakaruw khithanta, jumanakat kusisitaxax jan inamayäskañapataki. Ukampix sañ munta, jumanakan chiqpachapun wakicht'atäpaxañamataki,
- ⁴ inampis Macedoniankirinakat yaqhipanakax nayampi chik jutasin jan wakicht'at jikxatapxiristam. Ukax nanakatak mä p'inqäspawa, nanakan jumanakar wal alkatasitaxata, jumanak pachpatakis mä p'inqarakispawa.
- ⁵ Ukat nayatakix waljamäna uka jilatanakan jumanakan ukar nayraqat jutañapaxa, ukatsti churañatak arsupkta uka yanapt'a phuqhachañ jumanakar yanapañapataki. Ukhamat jumanakan yanapt'a churatanakamax munasiña uñacht'äwñapataki, jan mich'asiñampi churapxatam uñacht'ayarakini.
- ⁶ Aka tuqit amtasipxam: Juk'ak yapuchirix juk'ak apthapi; walja yapuchiristi waljarak apthapi.
- ⁷ Sapa mayniw kunjämtix chuymapan amtki ukarjam churañapa; janiw pä chuymampi churañapäkiti, janirakiw maynin jariyatakis churañapäkiti, Diosax kusisit chuymampi chuririruw munasi.
- ⁸ Diosax jumanakar kunayman walja yänak jilarkir churapxiristam, ukhamat jumanakax munaski ukampi phuqt'ata sarnaqapxañamataki, ukat taqi aski luräwinakan yanapt'asiñamataki.

- 9 Qillqatax siwa: “Jan kunaninakarux jilarkir churi, khuyapayasiñapasti jan tukuskiriwa” sasa.
- 10 Yapuchañatak jatha churiri, manq'añatak manq'a churir Diosaxa, yapuchañamatakix kunatix wakiski uk churapxätam, ukarusti waljaptayaniwa, ukat yanapt'atanakamat yapux walipuniw achuni.
- 11 Ukhamat jumanakan kunayman qamir yänakamax utjani, ukatsti munasiñampi mayninakar yanapt'apxañamataki. Kuna yanaptix nanakar jilatanakatak apayapkät ukatxa, jilatanakax Diosaruw yuspagarapxarakini.
- 12 Aka yanap jilatanakatak apkasasti, janiw kunatix jupanakan jan utjki ukak churktanti, jan ukasti ukampix Diosar yuspagarañ chuyma jupanakar utjaytanxa.
- 13 Aka yanapasti jupanakarux Criston suma yatiyäwi arunakarjam sarnaqapxatam uñacht'ayani, ukatsti jupanakax Diosaruw yupaychapxani, jumanakan ukham kusicit chuymampi jupanakatakisa, taqinitakis yanapanak apthapipxatamatxa Diosarux jach'añchapxarakiniwa.
- 14 Ukhamarus taqi munasiñampiw jumanakatak Diosat mayipxani, jach'a khuyapayasiñ Diosan jumanakar uñacht'ayatapata.
- 15 ¡Diosax yuspagaratäpan, uka jan tukuskir churäwipata, ukasti jan amuyt'kayawa!

2 Corintios 10

- 1 Naya Pablow jumanakar Criston suma munasiñap layku achikt'asipxasma, jumanak taypin jikxataskta ukkhax “wali axsarir jaqiw” sapkchitu ukasa, jumanakat jayan jikxataskta ukkhasti “wali qhuru jaqiw” sapkchitu ukasa.
- 2 Ukhamasti jumanakarux achikt'apxasma, kunapachatix jumanakar tumpir jutkä ukkhaxa, amtäwiparjam nayar juchañchirinakampix jan qhurutasiñax munapxamti, ukanakasti nanakat jan walinak parlapxi, munañanakaxarukis sarnaqapkirista ukhama, nayax jupanakampi katjasiñatakisti jank'akitwa.
- 3 Chiqpachansa nanakax jaqinakakipxtwa, ukampis janiw akapachankir jaqinakjam nuwasipkti.
- 4 Nanakan nuwasiñ yänakaxax, janiw akapachankir yänakäkiti, jan ukasti nanakan nuwasiñ yänakaxax, taqi ch'amanaksa tukjirpacha Diosan ch'amapawa. Ukhamat jan wali arunak utjatap t'unjapxta,
- 5 ukhamarak Diosan arunakapax jan uñt'atäñapatak jark'ir jach'achasiñ arunakarusa. Jaqin janchi amtatanakapsa Cristorux katuyapxta, ukhamat jupar jaysapxañapataki,
- 6 ukatsti taqi jan jaysasir chuymar mutuyañatakix jank'akisipktwa, chiqpach jaysañar puriñataki.

- 7 Jumanakax laqäxaki taqi kunsä uñjapxtaxa. Maynitix chuymapan Cristonkat amuyaschixa, nanakax jupjama Cristonkapxatanakax amuyañaparaki.
- 8 Inas nayax jilir kankañanitaxat jilpach jariyapxasma, ukat janiw kunat p'inqasiñaxas utjkiti; Tatituw jilir kankañ churitu, iglesiar jiltayañataki, janiw tukjañatakiti.
- 9 Janirakiw jumanakar qillqatanakaxamp axsarayapkirisma ukham amuyapxañam munkti.
- 10 Yaqhipax nayan qillqatanakaxax wali ch'aman qhuru arumpi qillqataw sapxiwa, ukampis jupampi parlañax arsutapas jan yäqañjamakiwa, sasa.
- 11 Ukampis khittix ukham nayxat parlki ukax ak amuyasiñapa, kunjämtix qhuru arunakampi qillqat tuqi parlktxa, ukhamarakiw purinisinxa qhuru tuküxa, uksti luräwinakax tuqi uñacht'ayarakä.
- 12 Chiqpachansa janiw jupanak pachpa jach'achasirinakampix kikipasiñ munapkti. Jupanakax mä pisi amuyunir uñtataw lurapxi kunsä jupanakan pachpa amuyupampi tupt'asa, maynit maynirus chikachasipxatapampixa.
- 13 Nanakax janiw kun jiljasas jach'achasipkäti. Diosaw nanakan kawkhakamatix irnaqañäki ukxa uñacht'ayapxitu. Jupaw nanakan Corinto markar puriñatakis wakichi.
- 14 Ukat nanakax kunatix lurañanakaxäki ukat juk'amp jan lurapkti, janis nayrax jumanak taypir purinipkirista ukhama. Nanakaw jumanak taypir Criston suma yatiyäwi arunakap nayraqat puriyanipxta.
- 15 Janirakiw yaqhanakan luratanakapat jach'achasipkti nanakan luratanakaxäkaspas ukhama. Jan ukasti, nanakax jumanak taypin juk'ampi irnaqañ munapxta, iyawsañanakaman jiltañapkama, kawkhakamatix wakiski ukkhakama.
- 16 Ukatsti jumanakat jayan utjirinakar Criston suma yatiyäwi arunakap yatiyañ munapxarakta, ukampis janiw yaqhanakan irnaqatanakapar mantaranttañ munapkti, yaqhanakan luratanakapat jan jach'achasiskañataki.
- 17 Maynitix jach'achasiñ munchixa, Cristot jach'achaspan.
- 18 Khittix jupapachpat jach'achaski ukax, janiw aski jaqit uñt'atäkiti, jan ukasti khittirutix Tatitux jach'achki ukaw aski jaqit uñt'ataxa.

2 Corintios 11

- 1 ¡Nayan pisi chuymän jaqjam parlataxat jan mayjt'asipxamti! Llamp'u chuymampiy ist'apxita.

- 2 Jumanakat llakiskta uka llakisiñax Diosat juti. Nayasti jumanakar mä sapa chachampi jaqichasiñatakiw katuyapxsma, jupasti Cristowa, jupa nayraqatarusti q'uma jan chach uñt'ir mä tawaqurjamaw uñstayapxsma.
- 3 Ukampis axsarañaxaw utjitu, kunjämätix katarix Eva warmir k'arinakapampi sallqantänxa, ukhamach jumanakan chuymanakam sallqantarakispa uk amuyta, ukhamäspa ukasti Cristor q'uma chuymampi arkañat saraqtayapxiristam.
- 4 Jumanakax wali sum katuqapxtaxa khitinakatix yaqha Jesusxat parlasis purinipki ukanakaruxa, kawkir Jesusattix nanakax parlapksma ukat sipana. Ukhamarakiw yaqha ajaysa sum katuqapxtaxa kuntix nanakat katuqapkäyätas uka Ajayut sipansa, ukatsti yaqha arunak sum katuqapxaraktaxa qhispiyasiñ arunak churapksmas ukat sipan juk'ampi.
- 5 Ukhamasti janiw nayax qhipat jutapki uka jach'achasir apostolunakat sipan jan yäqañäkti.
- 6 Parlataxax jan sumäkchi ukasa, yatiñanak tuqin janiw ukhamäkti; aksti jumanakarux taqi luräwinakaxan uñacht'ayapxsma.
- 7 Criston suma yatiyäwi arunakap jan kun mayisak yatiyapksma, nayapach jisk'ar tukus jumanakan jach'ar aptatäpxañamataki, ¿ukati jan walikisti?
- 8 Yaqha iglesianakaruw yanap mayta, jupanakaw jumanakar yanapañatak qullqi waxt'apxitu.
- 9 Jumanak taypinkkasasti pist'añan jikxatasta, ukampis janiw khitirus maykti; Macedoniat jutir jilatanakaw kunatix jan utjkitän uk churapxitu. Janiw nayat llakisipxañam munkäyätti, akat qhiparus janipuniw mayipkämati.
- 10 Criston chiqa kankañap uñt'ataxat janiw pächaskti, janiw Acaya chiqanakan khitis uka kusisiñ apaqkitaniti.
- 11 ¿Kunatarak ukham parlañaxasti wakisisti? ¿Janich jumanakar munasipksmaxa? ¿Diosaw jumanakar munasitax yati!
- 12 Ukampis kuntix lurkta uk luraskakäwa, ukhamat khitinakatix nanakjam tukuñ munas aytayasiñ thaqhapki ukanakax, jan uka amuyunakapan sarnaqasipkañapataki;
- 13 jupanakax k'ari, sallqjir apostolunakakiwa, Criston apostolunakapäkaspas ukhamaw tukupxi.
- 14 Ukasti janiw kunäkisa, pachpa Supayaw k'ajkir angeläkaspas ukham tuku;
- 15 ukat luqtirinakapax chiqa kankañsa arxatapkaspas ukham tukupxi. ¡Ukampis jupanakax luratanakaparjamaw tukusini!

- 16 Mä kutimpiw sapxsma, jan khitis nayan luqhıtax amuypati; ukampis ukhamtix amuyapxstaxa, luqhi jaqjam parlam sapxita, ukhamat nayan mä juk'a jach'achasiñaxataki.
- 17 Akxa janiw Tatitun parlayatati sisttxa, jan ukasti mä luqhir uñtataw parlaskta, ukatarakwa jach'a jach'a tukuñ munasktxa.
- 18 ¡Niyakixay walja jaqinakax luräwinakapat jach'a jach'a tukt'apxchixa, nayan jach'achasiñaxax wakisirakiwa!
- 19 Jumanakax wali yatiñan jaqikasinsa, taqi chuymampiw luqhi jaqinakarux katuqapxtaxa,
- 20 khitinakatix ch'amampi t'aqhisiyapktam, sallqjapktam, uñisiñat ajanut t'axllipktam ukanakarusa.
- 21 Akanak arsutaxax p'inqasiykchitu ukasa, chiqpachansa nanakax jumanakatakix sinti alt'at chuymaniw tukupxäyätxa, uka jaqinakjama jumanakaru lurañatakixa. Ukampis mayninakatix jach'achasiñ munchixa, nayas jach'achasiñ munaraktwa, ukax luqhi lurañäskpasaya.
- 22 ¿Jupanakax hebreo jaqinakäpxiti? Nayax hebreo jaqirakıtwa. ¿Jupanakax israelita jaqinakäpxiti? Nayax israelita jaqirakıtwa. ¿Jupanakax Abrahamat saraqiriräpxiti? Nayax Abrahamat saraqirirakıtwa.
- 23 ¿Jupanakax Criston irnaqiripäpxiti? Nayax jupanakatsa juk'ampıtwa, ukham parlasax inas mä luqhi jaqjam parlsta. Nayax jupanakat sipan juk'ampi irnaqawayta, nayarux jupanakat sipan walja kutiw carcelar jist'antapxitu, nayax jupanakat sipan juk'ampi jawq'jataw uñjasta, walja kutiw jiwayat niy uñjasta.
- 24 Judionakax phisqa kutiw kimsa tunka llätuncan jawq'antasax mutuyapxitu.
- 25 Kimsa kutiw lawampi jawq'japxitu, mä kutisti qalampiw k'upjapxitu. Kimsa kutiw barcox qutanjam sarasax jalantäna, ukat niyapuniw axskatta, jach'a qutan mä arumampi mä urumpiw qhantatta.
- 26 Taqi tuqi sarkasax walja kutiw jawiranakampis niy apayasta, lunthatanakampis jalxatayasta, marka masinakax taypina, jayankir jaqinak taypin chijinakan uñjasta. Markansa, pampanakansa, k'ari jilatanak taypinsa, quta taypinsa chijinakan uñjasirakta.
- 27 Walja kutiw irnaqäwinakan jan walt'añanakan uñjasta; walja kutiw jan ikin uñjasta; manq'atsa awtjata umatsa pharjataw sarnaqta; walja kutiw jan manq'atäkti; thayansa thayjata, isitsa jalstataw sarnaqta.
- 28 Taqi akanakatsa, yaqhanakatsa, sapürupuniw iglesianakat llakista.
- 29 Maynitix usuntchixa, nayax usuntaraktwa; maynirutix tinkuyapxchixa, nayax wal llakista.

30 Mä kunat jach'achasiñatix utjchixa, nayax uka t'ukha kankañaxat jach'achasirakï.

31 Jesucristo Tatitun Dios Awkipaxa, wiñayatak yupaychatañapax wakisiwa, jupax nayan chiqa arsutax yatiwa.

32 Damasco markan jikxatasiyät ukkhaxa, Aretas sat reyin marka apnaqiripax marka punkunakaruw nayar katuntañatakix uñjirinak uchäna;

33 ukampis mä jilatanakaw mä canastar nayar uhasin, jach'a uyu pata ventanat warkuqapxitu, ukhamat jupanakan amparapat jaltxäyäta.

2 Corintios 12

1 Jach'achasiñax janiw wakiskiti. Ukampis Tatitut katuqat unañchäwinakata, qhanañchäwinakat arsuñaxawa.

2 Cristor arkir mä jaqiruw uñt'ta, jupasti kimsir alaxpachar apatänwa, ukat akarusti niya tunka pusin maräxiwa. Janchina, jan ukax ajayunaki apatächin uk janiw yatkxti, Diosakiw uk yati.

3 Ukampis yattwa, uka jaqix

4 kusisiñ chiqar apatänwa, ukansti jan amuykay arunak ist'äna, uka arunaksti janiw khiti jaqirus "arsum" satäkanti.

5 Nayax ukham jaqit jach'achasiristwa, janiw naya pachpatxa, inas t'ukhachasitanakaxat jach'achasirista.

6 Nayatix jach'achasiñ muniristxa, ukax janiw kuna luqhi luräwïkaspasa, jan ukasti chiqak arsuskiristxa; ukampis janiw ukham lurkti, ukhamat jan khitis nayat juk'ampi sumätax amuyaskañapataki, kuntix nayat ist'ki ukanakata,

7 ukhamarak jan khitinsa uka muspharkañ qhanañchäwinakat nayar taripaskañapataki. Ukat nayan jan jach'achasiñaxatakix mä t'aqhisiñ katuqta, janchir mä ch'aphimpi jununtatäkaspas ukhama, ukasti Supayan mä khithapjamaw nayar t'aqhisiyitu.

8 Kimsa kutiw Tatiturux achikt'asta, uka t'aqhisiñ nayar apaqañapataki;

9 ukampis Tatitux situwa: "Munasiñaxampix phuqhatakïtawa; ch'amaxax t'ukhasiñan qhanpach uñsti" sasa. Ukhamasti t'ukhasiñaxat jach'añchastwa, ukhamat Criston ch'amapax nayan uñstañapataki.

10 Ukat t'ukhasiñanakaxat kusista, jisk'achayasitanakaxata, pist'ayasiñanakaxata, Cristo layku arknaqat uñjasitaxata, jan walt'añanak t'aqhisitaxat kusista, kunapachatix wali t'ukha uñjaskta ukkhasti, juk'ampi ch'amaniw tukta.

- 11 Nayax mä luqhir uñtataw tukta, ukampis jumanakaw ukham tukuyapxista. Jumanakaw nayat sum parlapxañamäna, janiw nayax uka jach'achasir apostolunakat sipan aynacht'at uñjaskti, janis kuna jan yäqatjamäktsa ukasa.
- 12 Jumanakaw uñjapxista, llamp'u chuymampi t'aqhisiñanak mututaxampi, ukhamarak uñacht'äwinakampi, muspharkañ luräwinak lurataxampix nayan chiqpach apostolütax uñacht'ayi.
- 13 Jumanakarux janiw yaqha iglesianakat juk'äpkasmas ukham lurapksmati, jan ukasti, jakañaxatak jumanakat jan kun mayitaxakiw utji. Ukham jan kun mayitaxat khuyapt'ayasipxita.
- 14 Nayax jumanakar kimsir kuti tumpañatakiw niy wakichasta, janirakikiw jichhas kunsä mayipkämati, janiw jumanakan utjki ukxa thaqkti, jan ukasti jumanak pachparuw thaqhapxsmä; janiw wawanakat awkitak qullqi jikxatañapäki, jan ukasti awkiw wawanakapatak qullqi jikxatañapa.
- 15 Nayax taqi chuymaw qawqhatix utjkitu ukamp sarnaqaskä, naya pachpas jumanakan askimatakiw katuyasi. Nayax jumanakar walpun munasipxsmä, ¿kunatarak jumanakasti juk'ak munasipxistasti?
- 16 Jumanakax yatipxtawa, janiw nayar qullqi churañ layku jumanakan llakisipxañam munkäyätti. Ukampis yaqhipanakax nayat sapxiwa: “Amtañampiw ukar jalt'ayasin sallqjistu” sasa.
- 17 Jan ukax ¿khithanipksma uka jilatanakampich waljanak apaqayapsmaxa?
- 18 Titoruw jumanakar tump't'ir sarañapatakix mayta, jupampi chikasti mayni jilataruw khithanirakta, ¿Tito jilatach jumanakar sallqjapxtamxa? ¿Janit nanakasti panpachani mä amtañanik jumanak nayraqatan sarnaqapktsti?
- 19 Inas jumanakax uka arunakampik jariqasiñ munapkirista ukham amuyapxsta, ukampis janiw ukhamäkiti. Jan ukasti, Cristonkirinakjamaw Diosan nayraqatapan parlasipkta. Munat jilatanaka, taqi ukanakasti jumanakan ajayun jiltapxañamatakiwa.
- 20 Mä tuqitxa axsararaktwa, jumanakar tumpir jutkä ukkhax, inas jan kunjämtix nayax munkta ukham jikxatapkchïmati, janirak jumanakas kunjämtix munapkta ukham nayar jikxatapkchitätati. Jumanak taypin inas utjaskchi ch'axwañanaka, uñisisiñanaka, thithiñanaka, sapak kunsä muniriñanaka, k'umisiñanaka, jach'a jach'a tukuñanaka, pixtusiñanaka.
- 21 Axsararaktwa, inas jutirin wasitat tumpapkäma ukapachaxa, Diosax jumanakat mä p'inqa uñjasiychitani, ukat inas jumanakat waljani nayratpach juch lurasipkatamat jachañaxächini, q'añu jakañanaxsa, wachuq juchan sarnaqañanaxsa, jan wali lurañanaxsa janirak apanukupktati uka layku.

2 Corintios 13

- 1 Akampix kimsir kutiw jumanakar tumpxapxäma. Taqi kunas pani, jan ukax kimsa jilatanakan arsutaparjamaw askichatäni.
- 2 Nayra juchañhasirinakaru, ukatsti taqiniru, jichhax jayankkasin kuntix payir kutin tumpapksma ukkhax iwxt'apkäyäsma uk amtayapxasma: wasitat purinkä ukkhax janiw khititsa khuyapt'ayaskäti.
- 3 Cristow naya tuqix parli, sapxsmawa. Ukan chiqätap yatiñatakisti jumanakax mä unañcha thaqhasiptaxa. Cristox janiw jumanakatakix t'ukha kankañanikiti, jan ukasti jumanak taypin ch'aman kankañap uñacht'ayi.
- 4 Chiqpachansa pisi ch'aman jaqjamaw ch'akkatat uñjasina, ukampis Diosan ch'amap laykuw jakaski. Uka kipkarakiw nanakax jupankasax pisi ch'ama kankañanipxta, ukampis jupampi mayakixasax Diosan ch'amap laykuw jakapxta, ukhamat jumanakar yanapt'añataki.
- 5 Jumanakpacharak chuyma uñantasipxam, ukhamat iyawsäwiman ch'amanipxatam yatiñataki. ¿Janit amuyasipkta Jesucriston jumanakampiskatapsti? ¡Yant'ampi atipjayasisakiw jan amuyasipkasmati!
- 6 Ukampis nayax muntwa, jumanakax nanakan jan aynacht'atax yatipxañama.
- 7 Diosat mayipxarakta, jumanakan jan kuna ñanqhsa lurasipkañamataki; ukasti janiw nanakan sumat uñt'ayasiñ laykükiti, jan ukasti jumanakan aski lurapxañamatakiwa, nanakar aynacht'atjam amuyapkitasma ukasa.
- 8 Nanakax janiw kunsä chiqä kankañ aynacht'ayañatakix lurapkiristti, jan ukasti, chiqä kankañan askipatakiw lurapxirista.
- 9 Ukat nanakax t'ukha kankañankasax kosisipxta, jumanakan ch'amanipxañamax wakisipuniwa; nanakasti Diosat mayisipkakiwa, jumanakan aski jaqir tukupxañamataki.
- 10 Aka qillqatsti jumanakar janir tumpir jutkasaw apayanipxasma, kunapachatix purinkä ukkhax jan munañaniñax kankañampi qhuru tukuñaxataki, uksti Tatituw churitu, janiw jumanakar tukjañatakiti, jan ukasti ajayu tuqin jumanakar ch'amañchañatakaw churitu.
- 11 Jilatanaka, kusisitäpxapunim. Jakañanakamansti chiqapapunipxam. Ch'amañchasipxam, sumankañan jakasipxam; ukatsti munasiñani, samarañ churir Diosax jumanakampiskaniwa.
- 12 Jumanak purasti qullan jamp'atimpi aruntasipxam. Cristor iyawsir jilatanakax taqiniw aruntanipxtam.
- 13 Tatit Jesucriston khuyapayasiñampi, Diosan munasiñapampi, Qullan Ajayupampix taqi jumanakampipan.

Gálatas

Gálatas 1

- 1 Galacia uraqin utjir iglesianakankir munat jilatanaka, kullakanaka: Naya Pablompi, nayamp chikäpki uka jilatanakampiw aruntanipxma. Dios Awkisana, Tatit Jesucriston aski waxt'äwipampi, sumankañapampix jumanakampipan. Nayax aka suma arunak yatiyañatak khithat apostolütwa: ¡Jesucristox jiwatanak taypit jaktawayi! Janiw nayarux akapachankirinakat khitis khithankituti, jan ukasti, pachpa Jesucristompi, jupar jaktayir Dios Awkimpw khithanitu.
- 4 Jesucristox Dios Awkisan munañaparjamaw juchanakas layku jakañap apt'asiwayi, aka jan wali jakañat jiwasanakar qhispiyañataki.
- 5 ¡Diosax wiñayan wiñayap jach'añchatäpan! Ukhamäpan.
- 6 Jumanakan Diosar mäki jaytanukupxatamat walpun muspharta, yaqha qhispiyasiñ arunakar jank'aki arkapxatamata, Jesucristo tuqiw jupax munasiñap uñacht'ayapxtam.
- 7 Chiqpachansa, janiw yaqha qhispiyasiñ arux utjkiti, jan ukasti, jumanak taypin yaqhanakaw jumanakar pantjayir utji, jupanakax Criston qhispiyasiñ arunakap maysaruw q'iwiñ munapxi.
- 8 Ukampis khittix jumanakar yatiyapxätam, kuntix nanakax yatiyapksma ukat yaqha qhispiyasiñ arunakxa, uka jaqix ñanqhachatäpan, khitiskpasa, naya pachpäyäsa, jan ukax, alaxpachat jutir angeläskpasa.
- 9 Nayratpachaw jumanakar sapxma, jichhasa, wasitat sasipkaksma: Jumanakax katuqapktas uka suma yatiyäwit yaqha qhispiyasiñ arunaktix khitis parlapxstamxa, Tatitun ñanqhachäwipax uka jaqzar purpan.
- 10 Janiw nayax jaqinakampi walikiw sayasiñ munkti, jan ukasti Diosan nayar walikiw sañap munta. Janiw jaqin munataparjam kusisiyañ munkti. Nayatix jaqinakampi sumat uñt'ayasiñ muniristxa, janiw Criston luqtiripäxiristti.
- 11 Jilatanaka, jumanakax yatipxam: suma yatiyäwi arunak yatiyapksma ukaxa, janiw jaqin amtäwipakikiti.
- 12 Janiw nayax khiti jaqitsa katuqkti, janirakiw khitis yatichkituti, jan ukasti, pachpa Jesucristow nayar yatichitu.
- 13 Jumanakax parlir ist'apxpachätawa, judionakan saraparjam sarnaqataxax kunjämänsa nayrax uka, qhuru kankañampi Diosan iglesiapar tukjañ munasin arnaqataxsa ist'apxarakpachätawa.
- 14 Judionakan saraparjam sarnaqañ phuqta, naya mita walja judionakat sipan wali chiqaparuw phuqta, nayra awkinakaxat katuqat yatichäwinak jupanakat sipan phuqharakta.

- 15 Ukampis Diosaw nayarux janir yurkta ukkhatpach ajllisitu, ukatsti jach'a munasiñap laykuw jawsarakitu. Diosax ukham munasin Yuqapar uñt'ayitu, qhispiyasiñ arunakap jan judiöpkis uka jaqinak taypin qhanañchañaxataki, ukapachasti janiw nayax khidir jiskt'asiris sarkti;
- 17 janirakiw nayat nayra utjir apostolunakar jiskt'asiris Jerusalenar sarkti. Jan ukasti, ukspachaw Arabia tuqir sarawayta, ukatsti Damasco markaruw kuttanxarakta.
- 18 Ukat kimsa mararuw Jerusalenar saraskta, Pedror uñt'añataki, jupampisti tunka phisqan urukiw qamaranta.
- 19 Jesucristo Tatitusan Santiago jilaparukiw uñjarakta, ukat uksarusti janiw yaqha apostolur uñjkti.
- 20 Diosan nayraqatapan sapxsma, qillqanipksma ukax janiw k'ariki.
- 21 Uka qhipatsti, Siria, Cilicia ukax tuqinakaruw sarxta.
- 22 Judea ukax tuqin Criston iglesiapankir jilatanakax janiraw ukkhax nayar uñt'apkitänti.
- 23 Uka jilatanakax parlirik ist'apxäna: "Khititix nayrax jiwayañatak arnaqapkastän ukax, kuntix nayrax tukjañ munkän uka pachpa iyawsañ arunak parlasaw sarnaqaski" sasa.
- 24 Uk yatisasti Diosaruw nayat yupaychapxäna.

Gálatas 2

- 1 Tunka pusin mara qhipatsti, wasitampiw Jerusalén markar sarta, Bernabé irpt'ata, Titorux nayamp chikaw irparakta.
- 2 Diosaw sarañax munäna ukat sarta. Ukansti iglesia irpir wali uñt'at jilirinakampikiw nayax tantachasta, jupanakarusti kuna qhispiyasiñ arunaktix jan judiöpkis ukanakar nayax yatichkta uk qhanañchta, nayan ch'amachasitaxan jan inamayatakiñapataki.
- 3 Jupanakax janiw khitirus circuncisión katuqayañ wayt'apkänti; Tito jilatarus janirakiw wayt'apkänti, griego jaqikchän ukasa.
- 4 Ukampis yaqhip k'ari jilatanakaw nanak taypir jamasat mantanitayna, Jesucristo tuqi qhispiyatäpktsa uk nanakar uñaqiri, ukat wasitampi judionakan kamachinakapar jaysapxañaxataki.
- 5 Ukampis janiw kunansa jupanakampix atipayasipkti, nanakasti munapxäyätwa chiqpach qhispiyasiñ arunakax jumanak taypit jan chhaqtaña.
- 6 Ukampis aytat jilirinakat uñt'atanakax janiw kuna jan uñt'at machaq yatichäwsa yapxatapkiti, nayax yatiykta uka suma yatiyäwi arunaxaruxa.

Chiqpachan aytat jilirinakäpxchi, jan aytat jilirinakäpxchi uk yatiñ janiw munkti, Diosax janiw jaqin uñnaqap uñch'ukkiti.

7 Ukatsipana, jupanakax Diosan nayar jan judío jaqinakar qhispiyasiñ arunak parlañaxatak jawsatap uñjapxi, kunjämätix Pedror jawsakatayna, judionakar pachpa qhispiyasiñ arunak parlañapataki ukhama.

8 Pachpa Diosaw Pedrorux khithäna judionak taypin apostolüñapataki, nayarusti jan judiöpkis ukanak taypiruw apostolüñatak khitharakitu.

9 Santiagompi, Pedrompi, Juanampix iglesian aytat jilirinakat uñt'atanakasti, Diosan nayar uka luräwi churatap uñt'apxi. Ukatsti mayachasiñ amtäwimpiw nayampiru, Bernabeampirux amparanakax q'aphirapxitu, jupanakasti jan judiöpkis uka taypir nanakan irnaqir sarapxañaxatakix “walikiw” sapxänwa, ukchañkamasti jupanakax judionak taypin irnaqapxañaparakinwa.

10 Jupanakasti jan kunaninakar tumpañ jan armasiñaxatakiw nanakar iwxt'apxitu, uksti nayax taqi chuymaw phuqta.

11 Ukampis kunapachatix Pedrox Antioquía markar jutkän ukkhaxa, jan wali luratanakap ajanuparuw nayax irkatta.

12 Pedrox jan judiöpkis ukanakampix manq'akirinwa; ukampis Santiagon khithanit judionakan purinitapatsti, jan judiöpkis ukanakat jithiqtxänwa, janiw jupanak chika manq'kxänti, circuncisión katuqayirinakar axsaratap layku.

13 Pedrompi, Cristor iyawsir mayni judionakampisti ukham lurasax janiw chiqpach chuymanikänti, pachpa Bernabeas jupanakan sallqjataw uñjasina.

14 Nayasti suma yatiyäwi arunakarjam jan sarnaqatanakap uñjasin, Pedrorux taqpach jilatanak nayraqatan, ajanupar sista: “Jumax judiökasin, jan judiökasmas ukham jakasksta ukasti, ¿kunatarak jan judiöpki ukanakar judiöpkasmas ukham sarnaqayañ muntasti?” sasa.

15 Jiwasanakax yuritatpach judío jaqinakäpxtan, janiw jiwasax yaqha markanakjam juchararäpktanti.

16 Ukampis jiwasanakax yatipxtanwa, janiw khitis Diosan nayraqatapan Moisesan kamachip phuqhatap layku askit katuqatäkiti, jan ukasti, Jesucristor iyawsatap laykukiw katuqatäni. Ukatarak jiwasanakax Jesucristor iyawsapxtan, Diosan jiwasanakar askit uñt'añapataki, aka iyawsañ tuqi katuqatäñataki, janiw kamachi phuqhatas layku. Janiw khitis kamachinak phuqhatap laykux Diosan nayraqatapan askit katuqatäkaniti.

17 Jichhasti, jiwasanakax Cristo tuqi Diosampi askit katuqayasiñ thaqhasatix, juchararjam uñjatakiskañänixa, ¿Cristot jiwasanakar jucharar tukuyistusti? ¡Janiw ukhamäkiti!

- 18 Nayatix kunsä t'unjirista, ukat wasitamp sayt'ayarakirista ukaxa, naya pachpaw juchanirista.
- 19 Kamachi tuqinxä, uka pachpa kamachi laykuw jiwatäxta, Diosatak jakañaxataki.
- 20 Chiqpachansa, nayax Cristomp chikaw ch'akkatat uñjasta, janiw nayax jakxtti, jan ukasti, Cristow nayan jakxi. Jichhasti janchin jakaskasaxa, Diosan Yuqapar iyawsatax laykuw jakaskta, nayar munasin jakañap naya layku apt'asiwayi.
- 21 Janiw Diosan khuyapayasiñap apanukuñ munkti; kamachinakar ist'atas laykukitix Tatitux katuqistaspaxa, janiw kunatakis Criston jiwatapax askikaspati.

Gálatas 3

- 1 ¿Galacia markankir pisi amuyt'an jaqinaka! ¿Khitirak jumanakar sallqjapxtamsti? Jumanakar yatiyapksma ukapachax, naya pachpaw jumanakar sum qhanañchapxsma, kunjämättix Jesucristox cruzan ch'akkatat jiwkän uka.
- 2 Jichhax sapxitaya: ¿Moisesan kamachip phuqhatanakam laykuti Diosan Ajayup katuqapxtasti, jan ukax, suma yatiyäwir iyawsapxatam laykuch katuqapxtaxa?
- 3 Ukati ukhamächi ukasti, ¿kunatarak pisi amuyt'an jaqir tukupxtasti? Diosan Ajayupan ch'amapampi machaq jakañ qalltkasina, ¿kunatarak jichhasti uk jumanakan ch'amamampik phuqhachañ munapxtasti?
- 4 ¿Ukataq t'aqhisitanakamax inamayakixiti? ¡Janiw ukax inamayatakikaspati!
- 5 Diosax Ajayup jumanakar churapktam ukapacha, jumanak taypin muspharkay luräwinak lurki ukapachasa, ¿kunatsa ukham luri? Janiw kamachirjam phuqhatanakam laykuti, jan ukasti, ist'apka uka suma yatiyäwi arunakar iyawsatanakam laykuw luri.
- 6 Abrahamax Diosar iyawsänwa, Diosasti iyawsatap laykukiw askit katuqarakina.
- 7 Yatipxam, iyawsäwi layku jakir jaqinakaw, Abrahaman chiqpach wawanakapaxa.
- 8 Qillqatax nayratpach qhanañchäna, Diosax jan judiöpkis uka jaqinakar iyawsäwi laykuw katuqarakini sasa. Nayratpacharakiw Abrahamarux aka suma yatiyäwi yatiyatayna: "Jumipan taqpach markanakax askinakampi phuqt'at uñjasipxani" sasa.
- 9 Ukhamasti iyawsañanipki jupanakax Abraham tuqiw askinakampi phuqt'at uñjasipxani, Abrahaman iyawsañan jaqitap layku.
- 10 Ukampis kamachin luräwipar alkatirinakax, ñanqhachatäpxiwa. Qillqatansti akham siwa: "Kamachin qillqatäki uka arunakarjam jan phuqhirinakax, ñanqhachatäpan" sasa.

- 11 Qhanakiskiwa, janiw khitis kamachi phuqhatap laykux Diosan nayraqatapan askit katuqatäkiti; Qillqatan akham siwa: “Aski jaqix, iyawsäwi laykuw jakani” sasa.
- 12 Kamachi tuqitix wiñay jakañ jikxatañax utjaspaxa, Diosar iyawsañax janiw wakiskaspati; kamachi arunakar jaysañakispawa. Qillqatan siwa: “Kamachinak phuqhirix, jaysatap laykuw qhispiyasini” sasa.
- 13 Cristow kamachin ñanqhachäwipat qhispiyistu, jupax juchanakas laykuw ñanqhachäwi katuqi, Qillqatan akham siwa: “Taqi khittix mä lawaru warkkatat jiwki ukax, ñanqhachatäpan” sasa.
- 14 Ukatpï, kuna askinaktix Diosax Abrahamar arskäna ukax jan judiöpki ukanakatakirakixa. Ukhamasti, Jesucristorutix iyawsañänixa, Diosan arsutaparjamaw Ajay katuqañäni.
- 15 Jilatanaka, jakañxat amuyt'ayapxäma: Kunapachatix mä jaqix yaqha jaqimpi mä arust'äwi lurki ukapachax, sutipampiw qillqanti, uksti janiw khitis ina ch'usar tukuykaspati, janirakiw yapxatkarakispasa.
- 16 Diosax Abrahamar arsuwaykän ukanakax, Abrahamampitaki, jupat saraqirimpitakïnwa. Qillqatan janiw “Saraqirinkat” parlkiti, walja jaqikaspas ukhama, jan ukasti mayni sapatak parli: “Juman saraqirimaru” sasa, ukasti Cristowa.
- 17 Nayasti sistwa: Diosax Abrahamampiw mä arust'äwi lurawayi, uksti qhanañchawayiwa. Diosan arsutapax janiw ina ch'usar tukuyatäkaspati, uka arust'äwis janirakiw pusi patak kimsa tuncan mara qhipat Moisesar churat kamachimp inamayar tukuyatäkaspati.
- 18 Diosax churañ arski ukatix Moisesan kamachipar jaysañ laykukispaxa, janiw mä arust'äxaspati; chiqpachansa Diosaw Abrahamar inak churañatak arsuwayi.
- 19 Ukhamasti, ¿kunatakirak kamachisti askispasti? Abrahamar arsutap qhipatxa, Diosax kamachi arunak churistu, jan wali lurapkäyätansa uk jiwasanakar uñacht'ayañataki. Ukampis uka kamachix Diosan arsutap katuqkatayna uka Abrahaman saraqirip jutañapkamakiw askinxä. Diosax angelanak tuqiw kamachinak Moisesar churäna, ukat jiwasanakar uka kamachinak churañapataki.
- 20 Ukampis mä sapa jaqikitap laykux janiw yaqha sumankthapiyirix munaskxiti, Diosasti mä sapakiwa.
- 21 Ukhamasti, ¿janit Moisesan kamachipasti Diosan arsutanakap yäqkpachasti? ¿Janiw kunäkipansa ukhamäkiti! Kamachinakatix wiñay jakañ churasapän ukaxa, kamachir phuqhatas laykuw Diosax katuqistasapäna.

- 22 Qillqatan siski ukarjamax, taqiniw juchan katuntat jakapxi, ukax ukhamaw khitinakatix Jesucristor iyawsapki jupanakan, Diosan arsutap katuqapxañapataki.
- 23 Iyawsäwi janir jutkipan, kamachin munañapar katuntataw jakäyätan, iyawsäwin yatiyasiñap suyasa.
- 24 Ukhamasti kamachix yatichirir uñtataw irpawayistu, Cristor irpkatañkama, jupar iyawsatas layku Diosampi katuqatãñasataki.
- 25 Jichhax Jesucristor iyawsañ urunakan purinxatapatxa, janiw kamachin jiwasar irpañapa, yatichañapas wakiskxiti.
- 26 Jumanakax Tatit Jesucristor iyawsatanakam laykux Diosan wawanakapäpxtawa.
- 27 Bautismo katuqasinxa, Cristompi mayachatarakiw uñjasipxtaxa, Cristompix mä isimpi isthapitäpkasmas ukhamäpxtawa.
- 28 Tatit Jesucristor mayachatäxasin, janiw judío jaqĩñasa, griego jaqĩñasa, t'aqhisiyat jaqĩñasa, antutnukut jaqĩñasa utjxiti, chachasa, warmisa yaqhäkiti; taqi jumanakax mayakixapxtawa.
- 29 Jumanakatix Cristonkapxstaxa, Abrahaman wawanakapäpxaraktawa, Diosax jupar arsuwaykän ukxa katuqapxarakitawa.

Gálatas 4

- 1 Akampix akham sañ munta: Yänak katuqiritix wawäskchixa, utankir uywatampi sasiwa, taqi yänakax jupankchi ukasa.
- 2 Uywir jaqinakaw jupar uñjapxi, yatichapxaraki, awkipan arsut urukama.
- 3 Ukapachparakiw jiwasanakampix lurası, Ajayu tuqin wawakäyätan ukapachax, akapach irpirinakan munañaparjamaw sarnaqäyätan.
- 4 Ukampis arsut urux phuqhasiwayki ukapachaw, Diosax Yuqap khithani, mä warmit yurisa, judío jaqjamaw kamachi arunakar phuqhas jakarakina.
- 5 Diosaw jupar khithani kamachirjam jakañat jiwasanakar qhispiyiri, ukatsti jupan wawanakapat jiwasanakar katuqistu.
- 6 Ukhamax jupan wawapa tukutas laykusti, Diosax Yuqapan Ajayup chuymanakasar khithani; uka Ajayuw art'asi: "¡Awkixay!" sasa.
- 7 Ukhamasti, jumax janiw uywat jaqikxtati, jan ukasti, Diosan wawapäxtawa; wawapäxasinsti, Diosan munasiñap laykuw tuti katuqarakita.
- 8 Nayrax, jumanakax Diosar janir uñt'apkäyät ukkhaxa, k'ari diosanakaruw luqtapxäyätaxa.

- 9 Ukampis jichhax Diosar uñt'xapxtawa, chiq sasinsa, Diosax jumanakar uñt'xapxtamwa. Ukhamasti, ¿kunatarak wasitampi uka pisi ch'amani, t'ukhasirinakan luqtirinakapar tukuñ munapxtasti?
- 10 Jumanakax yäqasipkaktawa: yaqhip urunaka, phaxsinaka, pachanaka, maranaka.
- 11 Inas nayan lurataxax jumanak taypin inamayakichi, uk amuyasax llakistwa.
- 12 Jilatanaka, nayat yatiqasipxañamatakiw achikt'apxsma, nayax jumanakjamaw tukuwayta. Janiw nayarux kuna jan walsa jumanakax lurapkistati,
- 13 jan ukasti, janchin usuta uñjasitax laykuw Galacia markan mä qawqha pacha ukankawayta, suma yatiyäwinak jumanakar yatiyasa.
- 14 Uka usuxax jumanakatak mä yant'äkaspas ukhamänwa, ukampis janiw janchin usuta uñjasitax layku jisk'achapkistati, janirakiw apanukupkistasa. Ukatsipana, Diosan angelapäkiristsa, jan ukax, pachpa Jesucristökiristsa ukham katuqapxistaxa.
- 15 Nayax yattwa, wakisisäpän ukax, nayranakamsa nayar churañatak apsusipxasämänwa. ¿Kawkinkarak uka kusisiñamasti?
- 16 Jichhasti, ¿kumatix chiqäki uk sataxatakti jumanakan uñisirimar tukuwayxtxa?
- 17 Judío kamachirjam phuqhapxañam wayt'ir jaqinakax, jumanakat wali amtapxi, ukampis amtäwinakapax janiw walikiti. Jupanakax nanakat t'aaqqtapxañam munapxtam, ukhamat jupanakar makhatapxañamataki.
- 18 Mayninakat llakiñax walikiwa, ukampis uk suma amtäwimpi lurapxam; janiy jumanak taypin nayax jikxataskta ukapachakikpati, jan ukasti, ukhampun lurapxam.
- 19 Wawanakaxay, wasitampiw t'aqhisiñan jikxatasta, kamisatix mä taykax wawachasiñatak t'aqhiski ukhama, Criston jumanak taypin sayt'añapkamasti t'aqhisiskakäwa.
- 20 ¡Jichhpach jumanakamp chika ukan jikxatasiñ munirista, taqi tuqit jumanakar parlañataki, ukampis janiw kunsä jumanakat amuyt'irjamäkti!
- 21 Moisesan kamachiparjam sarnaqañ munirinaka, sapxita: “¿Janit ist'apka kamachix siski uksti?
- 22 Abrahamax pä wawaninwa siwa: Nayrür wawapax uywatapan wawapänwa; maynür wawapasti warmipan wawapänwa.
- 23 Uywat warmin wawapax janchin munañapat yurina; warmipan wawapasti Diosax arskatayna ukarjam phuqhasiñapatakiw yurina.

- 24** Akax mä uñacht'äwiwa. Uka pani warminakax pä arust'äwiruw uñtasi. Agar sat warmix, Sinaí qullun arust'atakän ukampi sasiwa; jupat saraqirinakax t'aqhsiyat jaqñatakiw yuripxi.
- 25** Agar warmix Arabia uraqinkir Sinaí qullumpi sasiwa, ukax jichhürun Jerusalén markawa, wawanakapamp chika kamachin t'aqhsiyat jakapxatap layku.
- 26** Ukampis Sara warmix machaq arust'äwiruw uñtasi, uka tuqiw jiwasanakax alaxpachankir Jerusalén markan wawanakapäpxtan.
- 27** Qillqatan siwa: “Jan wawani, jan wawachasir warmi, kusion; wawachasiñamp t'aqhsiniñ jan uñt'ir warmi, kusisiñat art'asim. Apanukut warmin wawanakapax waljaniniwa chachan warmin wawanakapat sipana.”
- 28** Jilatanaka, jumanakax Isaac chachjamäpxtawa, Diosax arsuwaykatayna uka wawanakäpxtawa.
- 29** Kamisatix khä urunakan janchin munañapat yurir wawax, Ajayun munañapat yurir wawar uñsis arknaqkäna, uka pachparakiw jichhax jiwasanakampix lurasiski.
- 30** Ukampis ¿kamsis Qillqatanxa? Akham siwa: “Uka uywat warmir wawapamp chika anqar jaqunukum, uywatan wawapax janiw chachan warmin wawapjam tuti katuqkaspati” sasa.
- 31** Ukhamasti jilatanaka, janiw jiwasanakax uywatan wawanakapjamäktanti, jan ukasti chachan warmin wawanakapjamätanwa.

Gálatas 5

- 1** Cristox qhispiyat jakasiñ churistu, jiwasanakan qhispiyat sarnaqasiñasataki. Ukalayku, jumanakax ch'amampi uka qhispiyat jakañan sarantapxam, jan wasitampi t'aqhsiyat jakañar kutt'apxamti.
- 2** Ist'apxita. Naya, Pablow sapxsma, jumanakatix circuncisión luräwi phuqhaxätaxa, Criston luratapax janiw kunatakis jumanakatakix askikxaspati.
- 3** Circuncisión katuqir jaqinakaruw wasitat sista: Moisesan kamachiparjam taqpach phuqhas sarnaqañapawa.
- 4** Jumanaka, kamachinak phuqhas Diosampi katuqayasiñ munaphta ukanakax, Cristot saraqtapxata, Diosan khuyapayasiñap apanukupxata.
- 5** Ukampis jiwasanakanxa, Ajayu tuqi, iyawsañ tuqitarakiw, Diosan nayraqatapan katuqatñ suyt'äwisax utjistu.
- 6** Cristo Jesusampi mayakistanxa, janiw kunatakis wakiskiti circuncisión katuqañasa, jan katuqañasa. Jan ukasti, iyawsañaniñaw juk'amp askixa, uka iyawsañasti munasiñan jakayarakistani.

- 7 Jumanakax walik sarantasipkäyätaxa: ¿Khitirak chiqar jaysañ apanukuyapxtamsti?
- 8 Uka amuyux janiw Diosat jutkaspati, jupa pachpaw jumanakar jawsapxtam.
- 9 “Mä juk'a lewadurax taqpach jak'u chaputaruw puqtayi” ¹⁰ Tatitur iyawsañaxaw nayan utjitu, janiw jumanakax mayja amtapkätati; ukampis Diosax jumanakar pixtuntas sarnaqir jaqirux, khitiskpansa, mutuyaniwa.
- 11 Jilatanaka, nayatix jumanakaru: “Circuncisión katuqapxañamawa” sapxirismaxa, judionakax janiw jiwayañatak arknaqapkitaspati. Ukhamäspa ukasti Criston cruzapat parlañax janiw jupanakar mayjt'aykaspati.
- 12 Ukampis khitinakatix jumanakar pixtuntas sarnaqasipki: “circuncisión lurayasipxañamaw” sasa, ukanakax, ¡mäpit jupanakpach taqpach khariqasipxpan!
- 13 Jilatanaka, Tatitux jumanakar qhispiyat sarnaqasiñaruw jawsapxtam; jumanakasti jan uka qhispiyat sarnaqasiñ tumpanix janchin munañaparjam sarnaqapxamti, jan ukasti, munasiñ laykuy maynit maynikam yanapt'asipxam.
- 14 Tatitun taqpach kamachipax mä sapa kamachir tukutakiwa: “Jaqi masimarux juma kikparjamaw munasita” sasa.
- 15 Amuyasipxam, jumanakatix nuwasipxäta, maynit maynikam jan walinaksa lurasipxäta ukaxa, jumanakkamaw tukjasipxäta.
- 16 Ukat sapxsma: Ajayun munañaparjam sarnaqapxam, ukhamat janiw janchin munañaparjam sarnaqkxapxätati.
- 17 Janchin munañanakapax janiw Ajayun munañapjamäkiti, Ajayun munañapasti janirakiw janchin munañapjamäkisa. Purapat janiw jaysasipkiti, ukat jumanakax munatamarjam jan kunsä lurapkasmati.
- 18 Ukampis Tatitun Ajayupatix jumanakar irpaxstamxa, janiw kamachir chinkatat jakxapxätati.
- 19 Janchin munañaparjam arkirinakan luräwinakapax qhanaw uñsti, ukanakasti akanakawa: wachuq jucha lurañanaka, q'añu lurañanaka, jan wali amtäwinaka,
- 20 idolonakar yupaychañanaka, layqasiñanaka, uñisisiñanaka, ch'axwanakan sarnaqañanaka, jan wali amtañanaka, phiñasiñanaka, jupatakik munañanaka, t'aqaqtañanaka, yaqhachasiñanaka,
- 21 yaqhankir munapayañanaka, jaqi jiwayañanaka, machañanaka, jiljas manq'añanaka; ukanakar uñtat yaqha lurañanakampi. Iwxt'apxsmawa, niy satäpxaraktawa, ukanak luririnakax, janiw Diosan markapan katuqatäpkaniti.

22 Ukatsipana, Qullan Ajayun achupax akanakawa: munasiña, kusisiña, samaraña, llamp'u chuyma, taqimpis sumankañ chuyma, khuyapayasiñ chuyma, taqi kunansa phuqhañ chuyma,

23 alt'at chuyma, janchin munañapar atipjañ chuyma. Ukanakar juchañchir kamachisti janiw utjkiti.

24 Tatit Jesucristonkirinakax, janchin munañanakapar wayusir chuymap ch'akkatxapxiwa, ñanqha amtañanakampiru, munañanakapampiru.

25 Ajayu laykutix jichhax jakstanxa, uka Ajayumpirak kuna luräwinakasansa irpayasipxañäni.

26 Janiy jach'a jach'a tukuriñäniti, jiwasanak pachpas tuqisiñanak utjayañäniti, janirak jiwasanakkam uñisisiñäniti.

Gálatas 6

1 Jilatanaka, maynirutix kuna juchar tinkutap uñjapxstaxa, jumanakax Diosankirinakjamax jupan sayt'asiñapatak yanapt'apxam, llamp'u chuymampi parlxayapxam, taqi amuyumpiraki. Ukampis sapa mayni amuyaspan, jupas yant'ataw uñjasirakispa.

2 Jan walt'añanak utjapxätam ukapachasti, maynit maynikam yanapt'asipxam. Ukham lurasaw Criston kamachip phuqhaxäta.

3 Maynitix jan kunäkasin jach'achaschixa, jupa pachpaw sallqjasi.

4 Sapa mayniw sarnaqäwip uñjasiñapa, luratapatix walikiskchixa, jupa pachpaw ukat kusisini, ukampis janiw mayninakatakikiti.

5 Sapa mayniw luräwinakapat llakisiñapa.

6 Tatitun arunakap katuqirix, yatichiripar askinak katuqatapat churañapawa.

7 Jan sallqjasipxamti; janiw khitis Diosat sawkaskaspati. Kuntix jaqix yapuchki ukarak apthapini.

8 Janchin munañaparjamatix arkaskakiñänixa, wiñayatakiw jiwañäni; ukampis Ajayun munañaparjamatix jaysañänixa, wiñay jakañ katuqañäni.

9 Ukhamasti janiy aski lurañan qarjasiñäniti, luraskakiñäni ukaxa, Diosax wakisitaparuw waxt'äwip churistani.

10 Ukalayku, wakisini ukax, taqinir aski lurapxañäni, juk'ampis iyawsir jilatanakasaru.

11 Aka arunak naya pachpaw qillqta. Uñjapxam, jach'a qillqanakampiw jumanakar qillqanipxsma.

- 12 Jaqinakampi askit uñt'ayasiñ laykukiw circuncisión luräwi phuqhapxañamatak wayt'añ munapxtam. Criston cruzap layku jan arknaqayasiñataki.
- 13 Janiw circuncisión katuqirinakasa kamachinarjam phuqhapkiti. Ukampis jupanakax jumanakan circuncisión katuqañam munapxi, ukat janchin uka luräwi jumanakar lurayasin jach'achasiñapataki.
- 14 Ukampis nayax janiw kunatsa jach'achasiñ munkti, jan ukasti, Tatit Jesucristosan cruzan jiwatap iyawsataxat jach'achasiñaxax utjitu. Criston cruzap tuqiw nayatakix akapach luräwinakax jiwatäxi, nayasti akapach luräwinakatakix jiwatäxarakatwa.
- 15 Ukhamasti, circuncisión katuqañasa, jan katuqañasa, janiw kunatakis askikiti; ukatsipana, machaq jaqir tukuñasaw askixa.
- 16 Taqi aka arunakarjam sarnaqirinakax samarañampi khuyapayasiñampi katuqapxam, Diosan Israel markapankir taqpach wawanakapas katuqapxarakim.
- 17 Jichhat uksarusti, jan khitis nayar llakisiyitpati; walja chhuxrinakaw janchixan utji, ukanakaw Tatit Jesucristonkatak layku t'aqhisitax uñacht'ayi.
- 18 Jilatanaka, Tatit Jesucristosax taqi jumanakar askinapakampi phuqt'pan. Ukhamäpan.

Efesios

Efesios 1

- 1 Éfeso iglesiankir munat jilatanaka, kullakanaka: Jumanakaruw aruntanipxsma, Diosan aski markapankirinakaru, Jesucristor iyawsapkta, jupampi mayar tukt'as jakapkta uka jilatanakaru. Naya, Pablox Diosan munañapat Jesucriston apostolupätxa.
- 2 Jiwasan Dios Awkisay jumanakarux munasiñapampi, sumankañapampi churpan.
- 3 Jesucristo Tatitusan Dios Awkipax jach'añchatäpan, Cristonkatas laykux jupaw alaxpachat ajay waxt'äwinak churanistu.
- 4 Diosax Cristo tuqiw ajllisistu, aka uraqix janir utjkän ukkhatpacha, ukhamat q'umachata, jan akch'a q'añuni jupan nayraqatapankañasataki. Munasiñap laykuw,
- 5 jupax nayratpach ajllisiwayistu, Jesucristo tuqi wawanakapat katuqatäñasataki, kunjämakitix amtäwipax ukhamarjama.
- 6 Diosan muspharkañ khuyapayasiñapat jach'añchañasataki, uka pachpa khuyapayasiñapampiw munat Wawap tuqi askinak waxt'istu.
- 7 Criston wila wartatap tuqiw juchanakat qhispitäñasa, pampachatäñas utjistu. Diosasti phullch'irkir khuyapayasiñap jiwatak utjayi, taqi yatiñ kankaña, amuyt'a kankañ jiwasar churasa,
- 9 ukatsti jan amuyt'kañ amtäwipat uñt'ayistu. Jupax khuyapayasiñapan amtatayna, Cristo tuqi uka amtäwip lurañataki.
- 10 Uka amtäwiparjamaw Diosax phuqhani kunapachatix uka urux purkani ukkhaxa, jupasti taqi kun mayachthapini, alaxpachansa aka uraqinsa, Criston munañapankañapataki.
- 11 Cristo tuqiw Diosax qalltatpach ajllisiwayistu, ukhamat waxt'äwip katuqañasataki, pachpa Diosan amtäwiparjama, taqi ukanak munañaparjamaw luri.
- 12 Jupasti jiwasanakan nayririñas muni, Criston suyt'äwi tuqi jakañasataki, ukhamat taqpachani muspharkañ ch'amapat jach'añchañasataki.
- 13 Cristonkasaw jumanakax suma yatiyäwin chiqpach arunakap ist'apxtaxa, qhispiyasiñ suma arupa, iyawsañat katxarusipxtaxa, ukatsti Cristox arsuwaykistu uka Qullan Ajay katuqapxaraktaxa.
- 14 Qullan Ajayuwa jiwasanakan arxatirisaxa, Diosax waxt'äwip jiwasar churkistani uk katuqañasataki, uksti kunapachatix jupankirinakan

qhispiyasiñapax phuqhatäxani ukkhaw katuqañäni, taqpachani jupan jach'a muspharkañ ch'amapat jach'añchañasataki.

15 Ukalayku, Jesucristo Tatitur jumanakan iyawsapxatam yatisina, qullan markankirinakatak munasiñanipxatamat ist'asaxa,

16 jumanakat Diosar yuspagarañ janiw armaskti, janirakiw jumanakatak mayiñsa armaskti.

17 Tatit Jesucristosan muspharkañ Dios Awkiparuw mayta, ajay tuqin yatiñ kankañ jumanakar churañapataki, Diosan uñacht'äwip sum amuyapxañamataki, jupar juk'amp uñt'apxañamataki.

18 Jumanakan amuyunakam qhanjtayañapatakiw Diosarux mayirakta, kuna suyt'äwirutix jawskistu uk yatipxañamataki, kunja muspharkaña, jilarkir waxt'äwtix Diosax qullan markapankirinakar churki uk yatipxañamatakiraki,

19 ch'amapax kunja jach'asa, jan tukuskirisa, uka ch'amaw Cristor iyawsirinakarux ch'amañchaskistu. Aka ch'amasti Diosax taqi ch'amapampi uñacht'aykän uka pachpawa,

20 kunapachatix Cristor jiwatat jaktayki ukapacha, ukatsti alaxpachan jupan kupixapar qunt'ayki ukapacha,

21 taqi munañaninakxar utt'ayasa, jilirinakxaru, marka apnaqirinakxaru, taqi kunatix jichhürunakansa, qhipa urunakansa utjkani ukanakxaru.

22 Taqi kunsax Criston munañaniñaparuw utt'ayi, pachpa Cristoruw iglesian p'iqipat uchawayi.

23 Ukhamasti iglesiay Criston janchipar uñtatawa, iglesiay Cristot aski kankañap katuqi, Cristox taqi kun phuqt'araki.

Efesios 2

1 Jumanakax nayrax ñanqha lurañanakana, jucha lurañanakan jakasax

2 jiwatäsipkäyätawa, akapach amtäwinakaparjamaw arkasipkäyätaxa, kawkir ajayutix alaxan apnaqki, Diosar jan jaysirinakar ch'amañchki ukan munañap lurasipkäyätaxa.

3 Taqi jiwasanakax uka kipkarakiw nayrapachax jakäyätan, ñanqha amtäwinakasar arkasa, janchisan munañanakaparjama, amtäwinakasarjam phuqhasa. Uka laykusti, Diosan axsarkañ mutuyäwip mayninakjam katuqañasaw wakisina.

4 Ukampis Diosax jach'a khuyapayasiriwa, jach'a munasiñap uñachayistu.

5 Ukat Cristompi chika jakañ churistu, juchanakasan jiwataskchiyätan ukasa. Jumanakax Diosan khuyapayasiñapat qhispiyasiñ katuqapxtaxa.

- 6 Diosax Cristo Jesusamp chikaw jiwatat jaktayistu, jupampi chikarakiw alaxpachan qunt'ayistu.
- 7 Aksti jutir urunakan jupan munasiñapa, khuyapayasiñap uñacht'ayañatakiw luri, jiwasatak Cristo Jesús layku utjatapata.
- 8 Diosan munasiñapat jumanakax, iyawsañ tuqi qhispiyasiñ katuqapxtaxa. Aksti janiw jumanak pachpat jikxatapkati, jan ukasti Diosan churäwipawa.
- 9 Uksti janiw luräwinakam layku jikxatapkati, ukhamat jan khitis jach'achasiskañapataki.
- 10 Diosaw jiwasanakar irnuqistu; Jesucristo tuqi aski luräwinak lurañasataki, nayratpach wakichat thaxhin sarañasataki.
- 11 Ukhamasti amtasipxam, jumanakax nayra pachan janiw janchirjam judío jaqïpkäyätati, circuncisión katuqirinakasti, circuncisión jan katuqirit uñt'apxäyätam.
- 12 Khä urunakasti jumanakax jan Cristoniw jakapxäyätaxa, janirakiw Israel markankirïpkäyätati, Diosan arust'äwip jan uñt'asa, aka uraqin jan kuna suyt'äwini, jan Diosaniw jakasipkäyätaxa.
- 13 Ukampis jichhax Cristo Jesusan wila wartatap laykuw jupampix mayakixapxtaxa, nayrax jayankapxäyätawa, jichhasti jak'ankxapxtawa.
- 14 Cristow jiwasan sumankañasaxa. Jupax judionaksa jan judionaksa mä sapa markaruw tukt'ayi, kawkir uñisiñatix mä pirqjam jaljkän uk t'unjasa.
- 15 Cristox kunatix kamachin arsutäkäna ukanak chhaqtayawayi, ukatsti jupa tuqiw uka pä tamatxa, mä sapa machaq marka utt'ayawayi. Ukhamat sumankañax utjawayi.
- 16 Cristox cruzan jiwasin paypach markan ch'axwanakap t'unjawayi, Diosampis sumankayaraki, jupanakat mä sapa markar tukuyasa.
- 17 Cristox jutasin taqiniruw sumankañ suma yatiyäwinak yatiyi, Diosat jayankapkäyät uka jan judionakaru, ukhamarak jupa jak'ankapkän uka judionakarus.
- 18 Taqiniw Cristo tuqi, judionakasa jan judionakasa, mä sapa Ajayu tuqiki Awkirux jak'achastan.
- 19 Ukhamasti, janiw jumanakax yaqha markankirïpktati, janirakiw jan uraqinïpktasa, jan ukasti jichhax qullan markampix mayakiw jakasipxtaxa, Diosan utapankirïpxaraktawa.

20 Jumanakax mä jach'a utar uñtatäpxtawa, uka utasti apostolunakana, profetanakan yatichäwipxar utachatawa, pachpa Jesucristorakiw utar thurxäsir jach'a qalaxa.

21 Jupaw uka jach'a uta thurxäsiski, juparakiw jiltayaski, ukhamat Tatitun qullan utapar tukuñapataki.

22 Jumanakasti Cristonkasaw mayachatäpxtaxa, taqinimpis mayachasisa mä utar tukuñataki, uka utan Diosax Qullan Ajayup tuqi jaki.

Efesios 3

1 Ukat naya Pablox Cristo Jesús layku katuntatäta, jan judiöpktas ukanakatak aski.

2 Niy yatixpachätawa, Diosax khuyapayasiñapan kuntix amtki uk jumanakar qhanañchañatak khithankitu ukxa.

3 Diosax mä unañchäwi tuqiw nayarux imantat amtäwip yatiyitu, ukxat qalltan yatiyapksma mä juk'a arunak qillqanisa.

4 Uka qillqat ullart'asax amuyapxasmawa, kunjämtix Diosax Cristo tuqi uka imantat amtäwip phuqki uk nayan amuyt'ataxa.

5 Uka imantat amtäwisti janiw jiwosat nayra jakirinakar yatiyatäkanti, ukampis jichhax Diosax Ajayup tuqiw qullan apostolunakaparu, profetanakapar uñacht'ayi.

6 Uka jan amuyt'kañ amtäwix akawa: Tatitun qhispiyasiñ arunakap tuqiw jan judiöpkis ukanakax judionakamp chik pachpa waxt'äwi katuqapxani, ukhamarak mä sapa markar tukutakïpxani, kuntix Diosax Jesucristo tuqi arsuwaykäna ukxa, katuqapxarakini.

7 Diosan khuyapayasiñapa, munasiñap tuqiw nayax uk yatiyañatak uchatäta, ukham jupax jach'a ch'amap uñacht'ayi.

8 Nayasti qullan markapankirinakat wali sullkakïtwa; ukampis jupaw aka suma irnaqäwi churitu, jan judiöpkis ukanakar Criston jan jakt'kay qamir kankañapat suma yatiyäwi yatiyañaxataki.

9 Ukatsti taqi kun lurir Diosax wiñayatpach imxäskatayna uka amtäwipat taqinir yatiyañaxatakiraki.

10 Ukhamat jichhax iglesia tuqix alaxpachankir taqi munañaninakasa, jilïrinakas Diosan yatiñ kankañap uñt'apxani, ukasti kunayman tuqit uñacht'ayasi.

11 Diosasti taqi akanak wiñay amtäwiparjamaw Jesucristo Tatitus tuqi luri.

12 Cristo tuqiw Diosar jan axsarax jak'achasiñasax utji, jupar iyawsañatak churkistu uka iyawsañampi.

- 13 Ukat jumanakarux achikt'apxsma, jumanak layku t'aqhisitaxat jan ch'am laq'ayasipxamti, ukatsipana ukax jumanakatakix mä jach'añchäwiwa.
- 14 Ukat nayax Dios Awkin nayraqatapan killt'asta,
- 15 kunatix alaxpachansa, akapachansa utjki ukanak lurir Dios nayraqatana.
- 16 Nayax Dios Awkiruw mayta, muspharkañ qamir kankañapat Qullan Ajayup tuqi jumanakar ch'am churañapataki,
- 17 Cristox chuymanakaman iyawsañ tuqi jakpan, munasiñasti jakäwinakaman saphipäpan, utt'äwiparakipan.
- 18 Ukhamat jumanakax qullan markampi mayachat amuyt'apxäta, Criston munasiñapax taqi tuqir jach'ätapa.
- 19 Uka munasiñap uñt'apxañamatakiw mayta, ukasti taqi kuna yatiñat sipan juk'ampi jilankiwa, ukhamat Diosan kankañapampi phuqt'atäpxañamataki.
- 20 Jichhasti Diosax jach'añchatäpan, jupax ch'amaniwa kuntix mayktan, lup'karaktan ukanakat sipan juk'ampi lurañataki, jiwasanakan luraski uka ch'amapat yuspagaratäpan.
- 21 ¡Iglesiansti Diosax Jesucristo tuqi jach'añchatäpan, wiñayansa wiñayapataki! Ukhamäpan.

Efesios 4

- 1 Ukat nayax, Tatit layku katuntatäsin achikt'apxsma, khitinakatix Diosan jawsatäpkta ukanakasti, kunjämtix lurapxañamäk ukhamar sarnaqapxam.
- 2 Alt'at chuymanipxam, munasiripxarakim; llamp'u chuymanipxam, maynit maynikamasti munasiñampi uñjasipxam;
- 3 Qullan Ajayut jutki uka mayacht'asiñ katxäsipxam, sumankañ tuqiw taqinir mayachapxtam.
- 4 Mä sapa janchikiw utji, mä sapa Ajayukiw utjaraki, kunjämtix Diosax mä sapa suyt'añar jawsapktam ukhama.
- 5 Mä sapa Tatitukiw utji, mä sapa iyawsäwi, mä sapa bautismokiw utjaraki;
- 6 mä sapa Diosakiw utji, jupasti taqinin Awkipawa, taqiniruw apnaqi, taqi jaqinak tuqiw luri, taqinin chuymapankarakiwa.
- 7 Ukampis Cristox churañ munki uka luräwinakat sapa mayniw katuqtan.
- 8 Ukat Qillqatax saraki: “Alaxpacharux katuntatanak irpt'ataw makhati, jaqinakarusti luräwinak churi” sasa.

- 9 ¿Kamsañarak muni “makhatiw” sasasti? Nayraqatax uraqi manqharuw saraqí sañ muni.
- 10 Khititix manqhakam saraqki ukasti, alaxpachat juk'amp alayar makhatki uka pachparakiwa, ukhamat taqi phuqhantañataki.
- 11 Ukatsti jupa kipkaw sapa maynirus churawayi, yaqhipax apostolüñapataki, yaqhipax profetäñapataki, yaqhipax Diosan suma yatiyäwi arup qhanañchañapataki, yaqhipasti awatirinaka, yatichirinakäñapataki.
- 12 Ukham qullan markaparux wakicht'i, luräwin irnaqañapataki, Criston markap jiltayañataki,
- 13 taqinis iyawsäwina, ukhamarak Diosan Yuqapar uñt'añansa mayakiñasataki, ukhamat aski jaqir tukuñasataki, kunjämakitix Cristox ukhamar puriñataki.
- 14 Janiy wawanakar uñtat sarnaqxañäni, kawksarus jank'ak irpataki, ukatsti jan wali thakhi sarnaqir k'ari yatichirinakan yatichäwipampis sallqjataraki.
- 15 Jan ukasti muñasiñan chiqapar lurasaw Cristor uñtas jiltañasa, jupan iglesian p'iqipätap layku.
- 16 Cristo tuqiw iglesiankirinakax luräwinakaparjam mayachat uñjasi, jupa tuqirakiw mayar tukt'as sumankañan irnaqapxi; ukhamat munasiñ layku iglesian jiltañapataki, ch'amañchasiñapataki.
- 17 Ukhamasti ak jumanakar Tatitun sutipxar iwxt'apxsma: Janiy juk'ampí Diosar jan uñt'irinakjam jakxapxamti, jupanakax pantjat amuyunakaparjamakiw jakapxi,
- 18 amuyupas ch'amakt'atawa. Jupanakasti janiw Diosat jutki uka jakäwit kusisipkiti, chuymanakap qalarayasipxatap laykusti, janiw kunsa yatipkiti.
- 19 Jan p'inqanïpxiwa, jan wali lurañaruw katuyasipxi, jan axsarasaw q'añu lurañanak lurapxi.
- 20 Ukampis jumanakax janiw ukham jakañatak Cristor uñt'apktati,
- 21 chiqpachansa jumanakax jupat yatiyäwi ist'apxtaxa, ukat jumanakax kunjämütix jupax munki ukham jakañ yatiqapxtaxa, Jesusankki uka chiqa kankañaparjama.
- 22 Ukat jumanakax nayra sarnaqäwim apanukupxañama, uka sarnaqäwix sallqantir amtäwinakampi tukjatawa.
- 23 Ajayunsti machaqar kipstapxañamawa,
- 24 machaq jaqi kankañampi isthapisisa, Diosan uñtasitaparjam irnuqt'ata, ukatsti chiqa, q'uma jakäwimpi uñacht'ayasa, chiqa kankañaxar utt'ayatätap layku.

- 25 Ukhamasti jichhax jan juk'amp k'ariskxapxamti, jan ukasti sapa maynis chiqapak jaqi masinakamarux parlapxam, taqinis pachpa janchinkiritas layku.
- 26 Phiñasisinxax, jan juchachasipxamti; uka phiñasiñax jan jayp'ukamäpanti.
- 27 Janiy supayampi jak'ayasipxamti.
- 28 Lunthasirix jan juk'ampi lunthaspati, jan ukasti amparapampi irnaqañar uchaspan, ukhamat jan kunaninakar yanapt'añatakis utjarapini.
- 29 Jan wali arunakax lakamat jan mistpati, jan ukasti mayninakar ch'amañchir suma arunak mistpan, ukhamat ist'irinakatak askiñapataki.
- 30 Diosan Qullan Ajayuparux jan llakisiyapxamti, jumanakax uka Ajayumpi chimpuntatäpxtawa, ukhamat kunürutix jupax phuqhat qhispiyasiñ churapkätam ukürun Diosankirjam uñt'atäpaxañamataki.
- 31 Jumanak taypitsti apanukupxam: k'allk'usiñanaka, jan wali munañanaka, thithiñanaka, arnaqjasiñanaka, tuqisiñanaka, kunayman ñanqha lurañanaka.
- 32 Ukatsipana jumanakax suma chuymanipxam, maynit maynikam khuyapt'ayasisa, purapat pampachasipxam, kunjämtix Diosax jumanakar Cristo tuqi pampachapktam ukhama.

Efesios 5

- 1 Jumanakasti, Diosan munat wawanakapjamax jupat yatiqasipxam.
- 2 Taqinirus munasiñampi uñjapxam, kunjämtix Cristox munaskistu ukhama, jiwasanak laykuw jakañapsa katuyasiwayi, Diosatak mä suma q'apkir luqtäwïkaspas ukhama.
- 3 Jumanakasti qullan markankirjamaw sarnaqapxañama: wachuq jucha lurañatsa, yaqha q'añu lurañanakatsa, mich'asiñatsa janipun parlapxamti.
- 4 Q'añu arunaksa, luqhi kañkañ arunaksa, jan yäni arunaksa janipun arsupxamti, janiw wakiskit taqi ukanakat parlañaxa, ukatsipan Diosar yuspagarapxam.
- 5 Jumanakax yatipxam, janiw wachuq juchanakan sarnaqirisa, ñanqhanak luririsa, mich'asirisa, Cristompina, Diosampin qhapaq markapar mantapkaspati. Ukasti yaqha diosanakar yupaychañampi sasiwa.
- 6 Jan khitis jumanakarux k'ari arunakapampi sallqantkpati, chiqpachansa ukham tuqiw Diosan axsarkay mutuyäwipax juti, khitinakatix Diosar jan jaysapki ukanakataki.
- 7 Jumanakasti jupanakampix jan chikachasipxamti.
- 8 Nayrax jumanakax ch'amakan jakapxäyätaxa, ukampis jichhax Tatitumpi mayakixasax qhanan jakxapxtaxa. Ukhamasti qhanankirinakjam sarnaqapxam,

- 9 uka qhanax khuyapayasiña, chiqapar sarnaqaña, chiqa kankañ utjayi.
- 10 Kunatix Diosar kusisiyki ukay lurapxam.
- 11 Ch'amakankirinakan jan wali sarnaqäwipampix jan chikachasipxamti, jan ukasti, uka jan wali luräwinak qhanar apsupxam.
- 12 Jupanakan jamasan luräwinakapat arsuñas p'inqasiñjamawa;
- 13 ukampis kunapachatix taqi kunanakas qhanar uskutäk ukkhax, taqi kunas qhanawa,
- 14 taqi kunatix qhanankki ukax qhanaruw tuku. Ukat akham sixa: “Juma ikirix p'arxtasim; jiwatanak taypit sarthapim, Cristow qhant'ätam” sasa.
- 15 Ukhamasti wali amuyumpi sarnaqapxam. Janiy pisi amuyunjamax jakapxamti, jan ukasti ch'ikhi kankañampi jakapxam.
- 16 Kunatix askiki uk jan inakt'as lurapxam, urunakan jan walixatap layku.
- 17 Jan kunsä luqhir uñtat lurapxamti; kunäkitix Tatitun munañapax uk amuyt'añatak ch'amachasipxam.
- 18 Jan machjasipxamti, machjasiñax jan waliruw puriyi; ukatsipana Qullan Ajayumpi phuqhantasipxam.
- 19 Maynit maynikam q'uchunakampi, ajay q'uchunakampi chuymachasipxam, ukatsti taqi chuymampi Tatitur q'uchupxam, jach'añchapxarakim.
- 20 Dios Awkirux taqi kunanakat Jesucristo Tatitusan sutipxar yuspagarapxapunim.
- 21 Cristor axsarasax maynit maynikam jaysasipxam.
- 22 Chachan warminakax Tatiturjam chachananakapar jaysapxpan.
- 23 Chachax warmin p'iqipawa, kunjämätix Cristox iglesian p'iqipäki ukhama, iglesiasti jupan janchipawa; Cristosti jupan Qhispiyiriparakiwa.
- 24 Kamisatix iglesiax Cristor jaysixa, ukhamarakiw warminakax chachapar taqi kunan jaysañapa.
- 25 Warmin chachanaka, warminakamar munasipxam, Kamisatix Cristox iglesiar munaski ukhama, jakañapsa iglesiap laykuw apt'asiwayi.
- 26 Uksti qullanar tukuyañatakiw ukham luri, uma jariqäwimpi arup tuqi q'umachasa,
- 27 ukhamat q'umachat iglesia irpkatañataki, jan q'añucht'ata, jan kuna sip'uni, jan kunan kamacht'ata, ukat sipansti suma qullanaptata, jan kamskayaraki.

- 28 Uka pachparakiw warmin chachanakax warminakapar pachpa janchiparjam munasiñapa. Warmipar munasir chachax jupa pachpaw munasi.
- 29 Janiw khitis pachpa janchiparux uñiskiti, jan ukasti janchiparux manq'ayiwa, sum uñjasiraki, kunjämtix Cristox iglesiampi lurki ukhama,
- 30 iglesiaw Criston janchipaxa. Jiwasanakasti uka janchinkiripxtanwa.
- 31 “Ukat chachax awkip taykap jaytanukuni, ukhamat warmipampi mayachasxañataki, panpachanisti mä janchirukiw tukuni”.
- 32 Akax wali jach'a jan amuyt'kañawa. Nayasti Cristompita, iglesiampit ukham arsta.
- 33 Ukhamasti, sapa mayni jumanakay warmipar jupa pachparjam munaspan, warmisti chachaparux yäqarakpan.

Efesios 6

- 1 Wawanaka, kunjämtix Tatitux munki ukhamaruy awkimar taykamarux jaysapxam, ukham jaysañaw askixa.
- 2 Aski katuqañatak nayrír arsut kamachix akawa: “Awkimar taykamar jach'añcham,
- 3 ukhamat aka uraqin walja maranak kusisit jakasiñamataki.”⁴ Jumanakasti awki taykanaka, wawanakamarux jan thithiyapxamti, jan ukasti Tatitun yatichäwiparjam chiqapar yatichas uywapxam.
- 5 Uywatanaka, aka uraqin uywirinakamäki ukarux jaysapxam. Uksti yäqañampi, axsarañampi, qhana chuymampi phuqhapxam, Cristorus yanapapkasma ukhama.
- 6 Janiy uywiriman uñjkatakix lurapxamti, ukhamat jupanakampi sumat uñt'ayasiñatakiki, jan ukasti Criston irnaqirinakapjamax Diosan munañap taqi chuyma lurapxam.
- 7 Taqi chuymampiy irnaqapxam, Tatitutakjama, jan jaqinakatakjamaxa.
- 8 Ukampis yatipxañamawa, uywatäpasa, jan uywatäpasa, sapa mayniw suma luratanakapatjam Tatitut katuqani.
- 9 Jumanakasti uywirinaka, ukhamarakiy uywatanakamarux sum uñjapxam, janirak axsarayapxamti. Amtasipxam, jumanakasa, jupanakasa alaxpachankir Tatitunkiripxtawa, jupax janiw khitirus yaqhachnukkiti.
- 10 Jichhasti jilatanaka, Tatitunkasin ch'amañchasipxam, jan atipjkay ch'amapampi.
- 11 Diosax churapktam uka nuwasiñ yänakampi jark'aqasipxam, ukhamat sallqantir supayarux saykatañäni.

- 12 Janiw jaqinakan ch'amanakapampi nuwasipktanti, jan ukasti alaxankir ñanqha ajayunakan ch'amapampiw nuwasipxtan, jupanakasti jiliriñampi, munañaniñampiw aka ch'amak uraqin axsarayistu.
- 13 Ukalayku, Diosax churapktam uka nuwasiñ yänak katxarupxam, ukhamat jan wali urunakar saykatañataki, ukham sum wakicht'asisasti ch'aman sayt'asipxam.
- 14 Ukhamasti ch'aman sayt'asipxam, chiqa kankañampi isintata, aski kankañampi isthapitaraki.
- 15 Sumankañ arunak qhanañchir sarañatakix wakicht'atapuniñxam.
- 16 Taqi kunat sipansti, iyawsäwimax supayan nina mich'inakap jiwarayañatak jark'aqasiñjamäpan.
- 17 Qhispiyasiñasti mä cascor uñtat p'iqir asxatasiñatakipan, Diosan arupasti Qullan Ajayun churat mä espadar uñtatäpan.
- 18 Diosat mayisiñ jan armasipxamti: Qullan Ajayun irpatax Diosar mayipxapunim. Jank'akipxam, jan ch'am laq'ayasipxamti, qullan markatakix taqinitak Diosat mayipxam.
- 19 Nayatakis Diosat mayipxarakim, kuna arsuñaxatix wakiski uk Diosax nayar churañapataki, ukhamat Diosan imantat amtäwip ch'amampi parlañaxataki, ukasti Diosan suma yatiyäwi arunakapawa.
- 20 Diosaw nayarux aka yatiyäwi uñt'ayañatak khithitu, ukatarak jichhas katuntat uñjasta. Diosat mayipxam, nayan jupat jan axsaras parlañaxataki.
- 21 Tatitun irnaqäwipan wal yanapasir munat Tíquico jilatasaw nayxat taqi yatiyapxätam, kunjämsa nayax jikxatasta ukanak yatiyapxarakitam.
- 22 Ukatakiw khithanta, kunjämäsipktix nanakax uk jumanakar yatiyiri, ukhamat jumanakar ch'amañcht'añataki.
- 23 Dios Awkisampi, Tatit Jesucristosampix jilatanakar sumankaña, munasiña, iyawsañ churpan;
- 24 khitinakatix Jesucristo Tatitusar jan pächasis munapki ukanakarux jupax khuyapayasiñap churpan.

Filipenses

Filipenses 1

- 1 Filipos markankir munat jilatanaka, kullakanaka: Naya Pablompi, Timoteompi, Jesucriston luqtirinakapaw jumanakar aruntanipxsma, jumanakaw Jesucristompi mayakipxatamat Diosan qullan markapäpxtaxa. Qullan marka irpirinakarusa, diacononakarus aruntanipxaraktwa.
- 2 Dios Awkisana, Jesucristo Tatitusan khuyapayasiñapampi, sumankañapampiy jumanakampipan.
- 3 Jumanakat sapa kuti amtaskta ukkhax Diosaruw yuspagarta;
- 4 kunapachatix Diosat mayiskta ukkhax, kusisiñampiw jumanakatak mayirapipxsma;
- 5 jumanakasti qalltatpach jichhürkamax Tatitun suma yatiyäwi arunakap yatiyañ yanapapxista.
- 6 Diosaw suma luräwinakap jumanakampix qalltawayi, ukanakasti Jesucriston jutañapakamax juk'amp sumaw tukuskani.
- 7 Jumanakat ukham lup'iñaxax askiwa, nayasti jumanakarux walpun munasipxsma, katuntat uñjasiwixana, jilirinak nayraqatan qhispiyasiñ arunakax chiqaw sas arsusiwixana, jumanakax nayampi chikäpxtawa.
- 8 Diosakiw yati kunjämtix nayax jumanakar Jesucriston munasiñapampi munasipksma uka.
- 9 Diosaruw mayiskta jumanakan munasiñaman juk'ampi utjañapataki, jupasti yatiñ kankaña, amuyt'a kankaña jumanakar churañapataki,
- 10 ukhamat kunatix askiki ukpun ajllipxañamataki. Ukapachakiw q'uma chuyman jakapxäta, Cristox jutkani ukkhasti, janiw khitis jumanakar juchañchapkätamti;
- 11 Jesucriston yanapapampix askinakupun lurapxäta, ukhamat mayninakan Diosar yupaychas jach'añchapxañapataki.
- 12 Munat jilatanaka, yatipxam, kunatix nayamp luraskän ukax suma yatiyäwi arunak yatiyañanxa, mä yanapänwa.
- 13 Reyin utapan uta uñjirinakasa, taqi jaqinakasa, Cristor arkatax layku nayan katuntatätax yatipxi.
- 14 Nayar katuntat uñjasinxä, waljaniw jilatanakax Diosan arunakap yatiyañatakix juk'ampi ch'ama katxatapxi.
- 15 Chiqpachansa yaqhipanakax nayar uñisiñata, timasiñatak Cristot parlapxi, yaqhipanakasti suma amtäwimpiw yatiyapxaraki.

- 16 Mayninakasti taqi munasiñampiw Cristot arsupxi, jupanakasti sum yatipxi, qhispiyasiñ arunakar arxatañatak katuntat uñjasitaxa;
- 17 ukampis mayninakax jupatak taqi kun thaqhasakiw Cristot arsupxi, janiw chiqa chuymäpkiti, jan ukasti, nayan juk'amp jan walt'añaxak munapxi, katuntat uñjasitax layku.
- 18 Kunäpansaya, jupanakax qhana chuymampisa, jan ukax, jan qhana chuymampisa, Cristot yatiyapxi; ukasti nayarux walpun kusisiyitu. Jichhas juk'amp kusisiskakiwa,
- 19 jumanakan Diosat mayipxatamata, Qullan Ajayun yanapapampi katuntatat qhispiñaxatak yatitaxata.
- 20 Nayax p'inqasiñar jan puriñatakiw ch'amachasiskta, ukampis jakaskäsa, jan ukax jiwxäsa, nayan suyt'äwixax nayan ch'amachasitax laykuw Cristox jach'ar aptatäni.
- 21 Nayatakisti jakañax Cristowa, jiwañasti sumanak katuqañawa.
- 22 Jakaskakä ukasti, Diosatakix irnaqaskakiristwa, jiwxä ukkhasti, Jesucristompi chik jakiriw sarxirista, ukasti nayatakix juk'ampi sumäspawa; nayatakix wali ch'amaw aka payat kawkir ajllisiñasa;
- 24 mä tuqitxa, nayan jakaskañaxax jumanakatak wali askiwa.
- 25 Ukhamasti, jumanakan juk'ampi Diosar katuyasipxañamataki, kusisit jakapxañamatakix jumanak taypin jakaskakiwa.
- 26 Ukhamat nayax wasitat jumanak taypin jikxatasä, ukatsti Cristo Jesusan jumanakax jach'añchasipxäta.
- 27 Jumanakasti, kunjämtix Jesucriston suma yatiyäwi arunakapax yatichki ukhamarjam sarnaqapxam. Nayasti jumanakar uñjir jutäsa jan ukax janis jutkäxa, jumanakan mä wawar tukt'asak jakasipxañam munta, taqi kunansa mä amtäwir purisa, ukatsti qhispiyasiñ arunak qhanañchañatak wal ch'amachasisa,
- 28 uñisirinakamarus jan axsarasaraki. Jumanakatix wali ch'aman sayt'asipxätaxa, jupanakan chhaqhañar saraskatap uñjapxäta, jumanakasti qhispiyatäpxätawa, Diosan jumanakar atipt'ayatap layku.
- 29 Diosaw jumanakarux Cristor iyawsapxatam layku kusisiñ churapxtam, ukatsti jupa layku t'aqhisiñ churapxaraktam.
- 30 Ukhamasti, jumanakasa, nayasa uka kipka jan walt'añanakar saykatañasaw wakisi, jumanakax niy yatipxtawa kunjämtix nayax t'aqhiskäyäta, jichhas t'aqhisiskakta uka.

Filipenses 2

- 1 Ukhamasti, Cristotix ch'amañchañ chuyma churapxstam, munasiñanakam laykutix mayninar chuymachapxsta, taqinis uka kipka Ajayunipxsta, chuymanakamansa khuyapayasiñan phuqt'atäpxaraksta ukax,
- 2 kusisiyapxita: mä wawak jakasipxatamampi, pachpa munasiñampi mayacht'ata, pachpa ajayumpi, pachpa amtäwimpi.
- 3 Janipun kunsä purapat ch'axwasa, jach'a jach'a tukuñ munasas lurapxamti, jan ukasti llamp'u chuymampi taqi kunsä lurapxam, sapa maynix jupat juk'amp sumäkaspas ukham uñjapxam.
- 4 Janipun khitis jupatakik askiki uk thaqpati, jan ukasti kunatix mayninaratak askiki ukpun thaqpan.
- 5 Kunjäm amuyunikäntix Cristox uka pachpa amuyunipxarakim:
- 6 Jupax Diosäkch'in ukasa, janiw Diosjam uñjatän munkänti,
- 7 jan ukasti, Dios kankañap apanuküna, uywat kankañ katxarüna. Jiwasanakjamaw tuküna, taqinin luqtiripaw tukurakina,
- 8 jaqjamasti, jupa kipkaw jisk'ar tukuwayäna, jiwañapkamaw Diosar jaysäna; cruzan jiwañkamaw jaysäna.
- 9 Ukat Diosax jach'ar aptäna, taqi sutit sipansa mä jach'a suti churäna.
- 10 Ukat Jesusan sutipar taqi jaqin killt'asiñapataki, alaxpachansa, akapachansa, manqhachansa,
- 11 ukatsti taqi jaqirakiw yatipxañapa: Jesucriston Tatitütapa, Dios Awkir jach'añchañataki.
- 12 Munat jilatanaka, jumanakampikäyät ukkhax nayarux jaysapxapunistawa, jichhasti jumanakat jayankatax laykux juk'ampiy jaysapxita. Axsartañampi, khathatiñampiy qhispiyasiñamatak ch'amachasipxam;
- 13 Diosaw suma amtäwinak churapxtam, jupa pachparakiw uka lurañanak phuqhañan jupan munañaparjam yanapasiptam.
- 14 Taqi kunsä jan jaqxat parlasisa, jan ch'axwas lurapxam,
- 15 ukhamat jan khitis jumanakar mä kunatsa juchañchaskañapataki, jan ukasti Diosan wawanakapjam jan akch'as q'añuni uka jan wali jaqinak taypin jikxatasipxañamataki. Jumanakasti, ch'amak taypin k'ajir warawarjam jupanak taypin k'ajapxapunim,
- 16 jakañ arunak jach'ar aptasa. Ukhamat kunapachatix Cristox jutkani ukkhaxa, jumanakat kusisiñaxataki, jan inamay ch'am tukus irnaqatax yatisina.

- 17 Jumanakax Diosar iyawsasaw jupar arkapxtaxa, ukasti juparu luqtäwi katuyatäkas pas ukhamawa. Inas nayarux jwayapxchitani, jiwataxasti Diosatakix mä luqtäniwa, ukhamäspa ukasti, nayax wali kusisitäyäwa, jumanakampi chikarakiw kusioniraki.
- 18 ¡Ukhamax, nayamp chik kusisipxam!
- 19 Tatitun munañapatsti, Timoteor jumanakar uñjir jank'ak khithaniñ suyaskta, ukat jumanakan luräwinakam yatisin kusisiñaxataki.
- 20 Nayatakisti janiw khitis jupjam munasirix utjkiti, jumanakan suman jikxatasiñatakis wal llakisiraki.
- 21 Mayninakasti jupanakan yänakapatak llakisisipki, janiw kunatix Jesucristotak askiki uk thaqhapkiti.
- 22 Ukampis jumanakax Timoteon askin sarnaqatap sum yatipxtaxa, ukatsti wawaxäkas pas ukham Tatitun arunakap parlañ yanapkitu ukxa yatipxaraktawa.
- 23 Kunjämaruy akan nayar taripapxchitani, ukarjamaw Timoteor jumanakan ukar khithani;
- 24 Tatituruw mayiskta naya kipka jank'ak jumanakar uñjir jutañaxataki.
- 25 Amuyataxatxa, wakisisamachakiw Epafrodito jilatar jumanakan ukar khithaniñaxa, jupasti nayamp chika irnaqiriwa, nayamp chik ch'am tukurirakiwa, jumanakaw nayar yanapt'ir juparux khithanipxista.
- 26 Jupasti jumanakar walpun uñjañ munapxtam, jumanakan jupan usuntatap yatipxatam laykux llakisirakiwa.
- 27 Chiqpachansa jupax usutäskapuninwa, niya jiwirjamänwa; ukampis Diosaw jupat khuyapt'ayasina, janiw juparukit khuyapt'aykänxa, jan ukasti nayarux khuyapt'ayarakitänwa, ukhamat nayan jan juk'amp llakit jikxatasiñaxataki.
- 28 Ukat nayax jumanakan ukar jank'ak khithanta, jumanakan wasitat jupar uñjasin kusisipxañamataki, nayasti jan llakisxañaxataki.
- 29 Ukhamax taqi kusisiñampiy juparux katuqapxam, kunjämatix Tatitunkir mä jilatarux katuqañäki ukhama, ukatsti jupjam jilatanakarus munasipxapunim,
- 30 jupasti Cristo layku irnaqasax niyapuniw jiwi, lurañanakaxan jumanak lanti irnaqasax niyapuniw jakañap apt'asi.

Filipenses 3

- 1 Munat jilatanaka, Tatitunkxasin kusisipxam. Nayatakix janiw kuna ch'amäkis jumanakar wasitat qillqaniñaxa, jumanakatakisti ukax wali askiwa.

- ² Khitinakatix anunakjam sarnaqapki, jan walinak lurapki ukanakat amuyasipxam, jupanakasti janchi khariqañ munirinakawa;
- ³ chiqpach q'umachatanakax jiwasanakätanwa, khitinakatix Diosaru Ajayun yupaychapktan ukanaka. Cristo Jesusankxasin kusisitätanwa, janirakiw kunatix janchin luraski ukanakarux iyawskxtanti.
- ⁴ Jiwasanakasti qhispiyatäñatakix janiw kunsä lurksnati, qhispiyasiñatix circuncisión katuqas jikxatañäspa ukax, naya pachpaw uka tuqit jach'achasirista.
- ⁵ Yuritaxat kimsaqallq uru saraqataru circuncisión katuqatätwa, Israelankir jaqitwa, Benjaminan ayllupankirütwa, hebreo jaqitwa, awkixampi, taykaxampix, hebreo jaqinakänwa. Judeankir jaqinakan kamachiparjamasti, fariseo tamankir jaqitwa;
- ⁶ kamachir phuqhañ laykusti, Diosan iglesiapar uñisiñampi arknaqiriyätwa, janiw khitis kamachi jan phuqhataxat juchañchkitaspati.
- ⁷ Taqi ukanakasti, nayatakix nayrax wali askinwa, jichhasti Cristo laykux janiw kunatakis askikxiti.
- ⁸ Ukat juk'ampis, taqi kunatix nayan utjkitu ukanaksti chhaqhatäkaspas ukham amuyta, Cristo Tatituxar uñt'añan mä jach'a askitap layku. Cristo laykusti taqi kun apanukuwayta, Cristor jikxatañ laykusti, t'unarjamaw taqi kun uñjta,
- ⁹ jupampi chikt'ata jikxatasiñaxataki; janiw kamachirjam chiqa kankañ jikxatatax laykuti, jan ukasti, Cristor iyawsatax laykuwa, kuntix Diosax jupar iyawsirinakar churki uka.
- ¹⁰ Nayax Cristorukiw uñt'añ munta, jakatatäwipan ch'amap katuqañ munta, jupjam t'aqhisiñ munta; jupjam jiwañ munta,
- ¹¹ ukatsti Diosan munañapat jiwatanak taypit jakatatañ munarakta.
- ¹² Akampix janiw: “Taqi akanak jikxatxtwa” siskti, janirakiw “Wali q'umätwa” sañsa munkaraktti; jan ukasti kunatix askiki uk jikxatañkamaw nayraqatar jalaskta, kunjämätix Cristo Jesusax nayar nayraqat jikxatkitu ukhama.
- ¹³ Jilatanaka, janiw ukampix nayax niy jikxatxtwa sañ munapksmati, jan ukasti kunatix qhipankki uk armanukta, nayrankkis uk jikxatañatakiw ch'amachasiskta,
- ¹⁴ jalañ tukuyar puriñ munasaw jalaskta, Jesucristo tuqi katuqäwi churañatak Diosax jawskistu uk katuqasiñataki.
- ¹⁵ Taqi khitinakatix iyawsañan wali jiltatäxtan ukanakax ukham amuyañasa. Jumanakatix mä kunansa mayja amuyapxstaxa, Diosaw jumanakarux uk uñjayasipkätam.
- ¹⁶ Ukhamasti, kuntix katuqapktan ukarjam jakañasaw wakisi.

- 17 Jilatanaka, taqinis nayjam sarnaqapxam, ukatsti khitinakatix nanakjam sarnaqapki ukanakar uñtasarak sarnaqapxam.
- 18 Nayasti walja kutiw jumanakar sapxsma, jichhas jacht'asis wasitat sasipkaxsmawa: "Waljaninakaw Criston cruzan jiwatapax jan kunatakis askikaspa ukham amuyas jakasipki" sasa,
- 19 jupanakasti nina infiernor jaquntatäpxaniwa, diosapasti jupanakan kipka munañanakapakiwa, jupanakasti p'inqasiñ lantix jach'a jach'aw tukupxi. Akapach yänakatak lup'isipki.
- 20 Ukampis jiwasanakax alaxpachankir jaqinakäpxtanwa, ukatsti Qhispiyir Cristo Tatitun alaxpachat jutañap suyasipktan.
- 21 Jiwasanakan jan wali janchis jupaw k'ajkir janchipar uñtat tukuyani. Uksti kawkir ch'amapampitix taqi kun apnaqki uka ch'amapampiw tukuyani.

Filipenses 4

- 1 Munat jilatanaka, jumanakampix walipuniw jikisiñ munta; nayan munatanakaxa, jumanakakipxtaw nayan kusisiñaxaxa, ukhamarak nayan waxt'asiwi katuqañaxasa, ch'amanipun Tatitumpix sarantapxam.
- 2 Evodia, Síntique, jupanakarux achikt'araktwa, Tatitunkir kullakanakjamax taqi kunansa mä amtäwiruk puripxpan.
- 3 Juma, nayampi chik irnaqiri, jumaruw uka kullakanakar yanapt'añamatak achikt'assma, jupanakasti nayamp chikaw qhispiyasiñ arunak yatyañan irnaqapxäna, Clemente jilatampi, mayni yanapirinakaxampi kunaw irnaqapxäna. Jupanakan sutinakapasti wiñay jakañ qillqatan qillqantatäxiwa.
- 4 Tatitunkasax kuisipxapunim. Wasitat sapxsma, ¡Kuisipxam!
- 5 Taqi jaqinakasti jumanakarux suma chuymanipxatam uñt'apxpan. Tatitux niyaw jutaski.
- 6 Janipun kunatsa llakisipxamti, taqi kunsä Diosarupun mayisipxam, ukatsti yuspagarapxarakim.
- 7 Ukkhakiw Diosax jumanakarux samarañap churapxätam, uka samarañapasti jaqitakix jan amuyt'kayawa; uka samarañarakiw jumanakan chuymanakama, amuyunakamsa imani Cristonkapxatam layku.
- 8 Tukuyañatakisti, jilatanaka, kunatix chiqäki, kunatix maynir aski uñjañäki, kunatix sumäki, kunatix q'umäki, kunatix munkañäki, kunatix aytat luräwinakäki, taqi ukanakatay lup'ipxam. Taqi kunatix sumäki, jach'ar aptañäki ukanakatay lup'ipxam.

- 9 Kuntix yatichapksma ukanakay lurapxam, kuntix nayat ist'apka, uñjapkarakta ukanakay lurapxam, ukatsti sumankañan Diosax jumanakampniwa.
- 10 Walpun nayax kusista jumanakan nayat amtasipxatamata. Janiw ukampix nayat armasipxpachawa sañ munkti, jan ukasti janiw kunjämatsa nayar yanapt'añ jikxatapkäyätati.
- 11 Uksti, janiw nayan pist'ayasitax laykuti sapksma, ukatsipan utjkitu ukampik jakañ yatitätwa.
- 12 Pist'añan jakañsa yattwa, taqi kunan phuqt'at jakañsa yatiraktwa. Kunjäm sarnaqiris yatitätwa; sist'atasa, manq'at awtjatasa, taqi kunaniñsa, jan kunaniñsa yatitätwa.
- 13 Criston ch'amapampix taqi kunaruw saykatirista.
- 14 Ukampis jumanakax llakisiñaxan nayampi chikachasisin askpun lurapxtaxa.
- 15 Filipos iglesiankirinaka, jumanakax sum yatipxtaxa; qhispiyasiñ arunak yatiyañ qallta urunakana, Macedonia markat nayax sarxta ukapachasti, janiw kawkir iglesiatsa yanap katuqkti, jumanakakiw yanapt'a apayanipxista.
- 16 Tesalónica markan jikxataskäyät ukapachasa, pist'ayasiñaxan walja kutiw jumanakax yanapt'a apayanipxista.
- 17 Uksti, janiw nayan jumanakat katuqañak layku siskti, jan ukasti Diosat jilarkir waxt'äwinak katuqapxañam munta.
- 18 Epafrodito jilatampi apayanipkista uk taqpach katuqxta, jichhasti jilarkiriw utjitu. Kuntix apayanipkista ukax mä suma q'apkir inciensökaspas ukhamawa, uksti Diosax kusisiñampiw katuqi.
- 19 Ukhamax taqi kunatix jumanakan jan utjkani uksti, Diosaxaw jumanakar churapxätam, Jesucriston qhapaq qamir kankañapax utjki ukarjama.
- 20 ¡Dios Awkisasti wiñayatak jach'añchatäpan! Ukhamäpan.
- 21 Cristonkir jilatanakaru, kullakanakar aruntarapixita. Nayamp chikäki uka jilatanakas aruntanipxaraktamwa.
- 22 Taqi khitinakatix Diosan qullan markapankiröpki jupanakas aruntanipxtamwa, ukatsti khitinakatix romano emperadoratak irnaqapki jupanakas aruntanipxaraktamwa.
- 23 ¡Jesucristo Tatitusay jumanakarux jakañanakaman munasiñap phuqhantpan!

Colosenses

Colosenses 1

- 1 Colosas iglesiankir munit jilatanaka, kullakanaka: Naya Pablompi, Timoteo jilatampiw aruntanipxma. Jumanakax Cristor iyawsapxatamat Diosan aski markapäpxtawa. Nayasti Diosan munañapat Jesucriston apostolupätxa. Jiwasan Dios Awkisay jumanakarux munasiñapampi, sumankañapampi churpan.
- 3 Jumanakatak Diosat maykasaxa, Jesucristo Tatitusan Dios Awkiparux yuspagarapxapuntwa.
- 4 Jumanakan Jesucristor iyawsapxatam yatipxta, Diosan q'umachat markapankirinakar munapxatam yatipxarakta,
- 5 kawkir suyt'äwitix jumanakatak alaxpachan imatäski uka layku. Uka tuqitsti niyaw ist'apxta kunapachatix Diosan suma yatiyäwi arunakapax arsutäkän ukkhatpacha,
- 6 ukasti jumanak taypinkywa. Diosan aka arunakapasti taqi chiqan yatiyasiski, aski luräwinak jikxatasa, uka kipkarakiw jumanak taypin lurasina kunapachatix Diosan munasiñapat ist'apkäyäta, uka munasiñapan chiqätap yatipkarakiyät ukkhaxa.
- 7 Epafiras munit jilatasaw uk yatichapxäyätam, jupasti nanakamp chika irnaqirünwa, Jesucristor munasitap laykuw jumanakarux Diosan suma yatiyäwi arunakap luqtapxtam.
- 8 Juparakiw nanakarux jumanakxat yatiyapxitu, kunjämtix Qullan Ajayux mayninakar munapxañamatak ch'amachapktam uka tuqita.
- 9 Ukat nanakax, yatipkta ukürutpach jumanakatakix jan qarjasisaw Tatitut mayipxta, Diosan jumanakar munañap uñacht'ayañapataki, kunayman yatiñ kankaña, ajay tuqin amuyt'a kankañ churañapatakiw mayipxarakta.
- 10 Ukhamat Tatitunkirjam sum sarnaqapxañamataki, taqi kunan jupar kusionyasa, suma luräwinak uñacht'ayasa, Diosan yatiñapan jiltasa.
- 11 Diosax alaxpach ch'amapampi jumanakar ch'amañchañapatakiw mayipxta, ukampiw jumanakax wali ch'amañchata, llamp'u chuymampi sayt'asipxäta, ukatsti kusisiñampiw
- 12 Dios Awkir yuspagarapxäta, juparakiw jumanakar wakichapxtam uka waxt'asiwip qhanan katuqapxañamataki, uksti Diosax jupan qullan markaparuw churani.
- 13 Diosax ch'amakanakan munañapat qhispiyistu, Jesucristo Yuqapan qhapaq markaparuw irpantistu,

- 14 jupasti cruzan jiwatapampiw qhispiyistu, juchanakas pampacharakistu.
- 15 Cristox Diosan Yuqapawa, jupasti taqi kunatix utjki ukat nayririwa; jan uñjkay Diosan ajanupawa.
- 16 Jupa tuqiw Diosax taqi kunatix alaxpachansa, akapachansa utjki ukanak luri, uñjañäki, jan uñjañäki ukanaka, ch'amampi, munañamp apnaqir ajayunaksa luri. Taqi ukanakasti jupa tuqi luratawa, jupatak luratarakiwa.
- 17 Janir kunas utjkän ukkhatpach Cristox utji, jupipanarak taqi kunas chiqapar utjaski.
- 18 Jupaw iglesian p'iqipaxa, iglesiasti jupan janchipawa, juparakiw iglesiarux jakañ churi. Jupaw qalltaxa, jiwatanak taypit nayraqat jaktiriwa, ukhamat jupan taqi kunansa nayrankañapataki.
- 19 Diosax Criston taqi ch'ama utjañap munäna,
- 20 ukatsti aka uraqpachpan Cristo tuqi sumankañ utjañap munarakina, uka sumankañasti Criston cruzan jiwatap tuqikiw utjäna.
- 21 Jumanakasti nayrax Diosat jayarst'ataw jakapxäyäta, jan wali luratanakam laykusti, chuymanakaman jupan uñisiripäpxäyätawa,
- 22 jichhasti Criston jiwatap tuqiw Diosampix sumankthapixtaxa. Uksti jumanakar jupa nayraqatan qullanar tukuta, jan q'añuni, jan juchan uñstayañatakiw luri.
- 23 Ukatakisti iyawsañaman sum sayt'asipxañamawa, kuna suyt'äwitix Diosan suma yatiyäwi arunakap ist'asin utjapktam ukat jan jithiqtasä. Aka qhispiyasiñ arunakaw taqi chiqan parlasina, naya Pablosti, uka arunak qhanañchañan yanapasirakta.
- 24 Jichhax jumanak layku t'aqhisax kusistwa, ukhamat pachpa janchixan kunatix Criston iglesiap layku t'aqhisiñax jan phuqhatäki uk phuqhaskta.
- 25 Jumanakan askimatakisti, Diosax iglesiapar luqtir tukuyitu, ukatsti jupan arunakap taqi chiqan yatiyañaxatakiw khitharakitu,
- 26 nayra pachatpach Diosan imxäsit arunakap yatiyañaxataki; uksti jichhax jupan ajllit markaparuw uñachayxi.
- 27 Diosasti taqi markankirinakaruw aka suma amtäwi yatiyañ munäna, uka amtäwisti, Diosax Cristoruw jumanak taypir jakir khithanina, juparakiw kuntix katuqapkäta uka suyt'äwisaxa.
- 28 Nanakax Cristo Tatitut parlapxta, taqiniruw yatiñ kankañamp iwxt'as yaticht'apxta, ukhamat Tatit Cristjam chiqäpxañamataki.

²⁹ Ukatakiw nayax ch'am tukus irnaqta, kuna ch'amtix Tatitux churkitu uka ch'amampi.

Colosenses 2

¹ Nayax yatipxañam munta; jumanak laykux wali ch'am tukusaw irnaqaska, Laodicea markan iglesiankirinak layku, ukhamarak khitinakatix jan uñt'apkitus ukanak layku.

² Jupanakax chuymapan wali ch'amañcht'atäpxañapataki, munasiñan mayakipxañapataki, chiqpach amuyumpi phuqt'atäpxañapatakiw ch'am tukuska, ukhamat Diosan amtäwip uñt'añataki, ukasti pachpa Cristowa,

³ taqi yatiñasa, amuyt'asiñasa Cristonak utji.

⁴ Uksti jan khitis jumanakar suma arunakampi sallqjaskañapatakiw sapxsma.

⁵ Nayax janis janchin jumanakampiktxa, ajayun jumanakampiskta, ukatsti jumanakan sum sarnaqapxatamata, Tatitur iyawsañanakaman sum sayt'apxatamat wal kusionakta.

⁶ Jumanakax Tatituruw iyawsxapxtaxa, ukatpï kunjämtix Tatitux munki ukhamar jakapxañamaxa,

⁷ jupxan saphintata, iyawsäwi layku jupxan suma utt'ata, kunjämätix yatichatäpkäyät ukhamaru, ukatsti Diosar yuspagarasarak.

⁸ Wal amuyasipxam: jan khitis sallqa arunakampi, jaqin amuyuparjam k'ari amuyunakampi, jumanakar sallqantpati, jupanakasti janiw Tatitur jaysapkiti, jan ukasti jaqinakan sarnaqäwiparu, amtäwiparukiw jaysapxi.

⁹ Kunäkitix Diosax ukasti Criston uñsti,

¹⁰ jupa tuqirakiw Diosax ch'amap phuqhantapxtam, Cristow taqi munañaninakana, ajayu ch'amanakan p'iqipaxa.

¹¹ Cristonkxapxatam laykuw jumanakax circuncisión katuqxapxtaxa, janiw jaqin circuncisión luratapampiti, jan ukasti Diosax Cristompi mayachapktam uka layku, ukatsti jucha lurañanakat qhispiyapxaraktam.

¹² Kunapachatix jumanakax bautismo katuqapkta ukkhasti, Cristomp chik p'amp'antataw uñjasipxtaxa, ukatsti jupamp chika jaktayatäpxaraktawa, Tatitur jiwatat jaktayir ch'aman Diosar iyawsapxatam layku.

¹³ Jumanakasti nayra pachanxa, juchanakam laykuw ajayun jiwat uñjasipxäyätaxa, jucha lurañ jan apanukupxatam layku; jichhasti Cristompi chikaw Diosax jakañ churapxtam taqi juchanakat pampachasa.

¹⁴ Kamachin qillqatax jiwasanakar juchañchirïnwa, ukampis Diosaw Criston cruzan jiwatapampix taqi ukanak phuqhantawayi.

- 15 Dios Awkix taqi ajayunakan ch'amanakaparuw atipjawayi, taqi jaqin uñjkañaw Cristo tuqi jupanakar p'inqachjawayi, katuntatanakarjam atipjäwipan apasa.
- 16 Ukhamasti janiy khitis manq'apxatamata, umapxatamatsa jumanakar jisk'achpati, janirak jisk'achpati jach'a urunak jan yäqatamatsa, machaq phaxsinak jan yäqatamatsa, samarañ urunak jan yäqatamatsa.
- 17 Taqi akanakasti mä ch'iwjam jutañapäki ukhamakiwa, ukampis Cristow chiqpachaxa.
- 18 Jan khitis llamp'u chuymanjam tukus jumanakar juchañchpati, khitinakatix angelanakar yupaychapki ukanakaxa, jupanakasti unañchäwinak uñjapxta sapxiwa, ukampis ukax k'arikamakiwa, jan wali amuyunakapatsti jach'a jach'aw tukupxi.
- 19 Jupanakax khilitix p'iqiki uka Cristompix janiw mayachatäpkiti, Cristow ch'am churas iglesiarux apnaqi, juparakiw iglesiarux wakiskirinak churi, ukatsti iglesiankirinarux Diosan amtatarjam mayarukiw tukt'ayi.
- 20 Jumanakax Criston cruzan jiwatap laykuw jupampix mayachatäxapxta, janirakiw akapachar apnaqi uka ajayunakampix apnaqatäxapxtati. Ukhamasti, çkunatarak jichhasti akapach jaqinakjam jakasipktasti jaqin amtatanakapar ist'asasti,
- 21 kunjämtix jupanakax sapki: “Jan uk llamkt'anti, jan khay manq'anti, janirak amparamampis aptamti” sasasti?
- 22 Taqi aka yatichäwinakasti tukusirikiwa, jaqin arsutapakitap layku, jaqin yatichäwipakitap layku.
- 23 Chiqpachansa uka yatichäwinakax sumäkaspas ukhamawa, jaqirux Diosar sum arkañapat yatichatap layku, alt'at chuymaniñ yatichatap layku, ukhamarak janchi apnaqañ yatichatap layku, ukampis janchin munañapar atipjañatakix inamayakiwa.

Colosenses 3

- 1 Ukhamasti, niyakixay jumanakax Cristomp chika jakatatxapxstaxa, jichhax alaxpach yänakay thaqhaxam, kawkintix Cristox Diosan kupixapan qunt'atäski uka.
- 2 Alaxpach yänakat lup'ipxam, jan akapach yänakat lup'ipxamti.
- 3 Jumanakasti akapachatakix jiwxapxtawa, jichhasti, Diosax Cristo tuqiw chiqpach jakañ churxapxtam.
- 4 Pachpa Cristow jumanakan jakañamaxa. Kunapachatix jupax uñstankan ukkhasti, jumanakax jupamp chikaw qhapaq kankañapan phuqt'at uñstapxarakita.

- 5 Jumanakan jan wali amtanakam jawayapxam: jan khitis wachuq jucha lurpati, q'añu luräwinaksa jan lurpati, janchin munañanakaparusa, jan wali amtanakarus jan arkpati, janirak jupatakik taqi kunsä munpati, ukham lurañanakasti k'ari diosanakar yupaychañäkaspas ukhamawa.
- 6 Ukatpi Diosan jach'a mutuyäwipax khitinakatix jupar jan ist'apki ukanakxarux jutixa;
- 7 jumanakasti nayra jakäwiman ukanak lurapxäyätaxa.
- 8 Jichhasti taqi akanak apanukxapxam: phiñasiña, janchin munañap luraña, ñanqha arunakampi arsuña, q'añu arunak arsuña.
- 9 Jumanakpurax jan k'arintasipxamti, jucha luräwin sarnaqañanak apanukxapxatam layku,
- 10 jichhasti machaqar tukutäxapxtawa, uka machaqar tukuñasti, sapürunjamaw irnuqt'ir Diosan munañapat machaqar juk'amp tukuski, ukhamat jupar sum uñt'añaskama.
- 11 Jichhax janiw wakiskirixiti judío jaqiñasa, griego jaqiñasa, circuncisión katuqat jaqiñasa, janirakiw wakiskirixiti jaya jaqiñasa, jan amuyt'aniñasa, uywat jaqiñasa, jan uywat jaqiñasa; jan ukasti Cristow taqi kunaxa, jupaw taqi kunankaraki.
- 12 Diosaw jumanakarux munasipxtam, jupan qullan markapankañatakiw ajllisipxtam. Ukhamax khuyapayasiñampi, suma jaqiñampi, jisk'ar tukuñampi, llamp'u chuymañamp isthapit sarnaqapxam.
- 13 Purapat llamp'u chuymampi uñjasipxam, jan wal lurasipxsta ukkhasti, maynit maynikam pampachasipxam. Kunjämtix Cristox jumanakar pampachapxtamxa, ukhamarak jumanakax pampachapxam.
- 14 Taqi ukanakat sipansti, munasiñan phuqt'atäpaxam, uka munasiñaw mayar tukuyirixa.
- 15 Criston sumankañapay chuymanakam apnaqpan, Diosasti uka amtäwimpiw mä janchir tukupxañamatak jawsapxtam. Ukatsti yuspagarapxapunim.
- 16 Ukhamasti Tatitun arunakapax chuymanakamar phuqhantpan. Jumanakkamax taqi amuyt'a chuymampi yaticht'asipxam, iwxt'asipxarakim. Chuymanakaman Diosar yuspagaras ajay q'uchunak q'uchupxam.
- 17 Kuntix lurapkäta, arsupkäta ukkhasti, Tatit Jesusan sutipar lurapxam, Jesucristo tuqi Dios Awkir yuspagarasa.
- 18 Warminaka, chachanakamar ist'apxam, Diosankirjamax ukham lurapxañamaw wakt'apxtam.

- 19 Chachanaka, warminakamar munasipxam, janirak jupanakatakix qhurüpxamti.
- 20 Wawanaka, awkimar taykamar taqi kunan ist'apxam, ukham luratanakamasti Diosarux wal kusisiyi.
- 21 Awkinaka, taykanaka, wawanakamampix jan sinti qhurüpxamti, jupanakan jan mayjt'asipxañapataki.
- 22 Uywatanaka, uywirinakamar aka uraqin taqi kunan ist'apxapunim, janiy sumat uñt'ayasiñatakik lurapxamti, janirak jupanakan uñjkañak kunsä lurapxamti, jan ukasti, Tatitur axsartas qhana chuymampi lurapxam.
- 23 Taqi kuntix lurapkäta ukkhasti, taqi chuymapin lurapxam, jan jaqinakatakjamaxa, jan ukasti, Tatitirus luqtapkasma ukham lurapxam.
- 24 Niy yatipxtawa, aski luratamat churäwi katuqañamax wakt'apktam uk Tatitut katuqapxäta. Jumanakasti khittix chiqpach Tatitüki uka Cristoruw arkapxtaxa.
- 25 Ukampis khittix jan wal lurki ukax, jan wali luratapat kunatix katuqañapäki uk katuqani, Diosan taqinirus jan yaqhachas taripatap layku.

Colosenses 4

- 1 Uywirinaka, uywatanakamar chiqapar uñjapxam. Amtasipxam, jumanakax alaxpachan uywirinïpxaraktawa.
- 2 Tatitut mayisipxapunim, yuspagarapxarakim.
- 3 Nanakatakis Diosat mayipxarakim, Tatitun punkunak jist'arañapataki, ukat arunakap parlañataki, Criston imantat amtäwip qhanañchañataki, uka laykuw jichhas nayax katuntatäskta.
- 4 Diosat mayipxam nayan uka arunakap sum qhanañchañaxataki.
- 5 Tatitur jan iyawsirinakampisti, suma amuyt'ampi sarnaqapxam, sapa kuti ukham lurañ utjkipansa, askinak lurapxam.
- 6 Parlatanakamasti sumañapapuniwa, sapa maynir kunjäm arusxatañsa yatipxañamarakiwa.
- 7 Jiwasan Tíquico munat jilatasaw nayxat yatiyapxätam, jupasti nayan aski yanapirixawa, nayamp chika Tatitur luqtirirakiwa.
- 8 Ukat jumanakan ukar khithanta, kunjämäpktix nanakax uk jumanakar yatiyiri, ukhamarak jumanakar ch'amañchiri.
- 9 Jupamp chikasti, munat Onésimo jilataw jutaraki, jupasti jumanakat mayniriwa. Jupanakaw taqi kunatix akan luraski ukanak yatiyapxätam.

- 10 Nayamp chika katuntatäki uka Aristarco jilataw aruntanipxtam, ukhamarakiw Bernabé jilatan Marcos primo jilapas aruntanipxtam. Jumanakax Marcosat niy yatxapxtawa; jupatix jumanakar tumpiri purininixa, sum katuqt'apxam.
- 11 Justo, sutini, Jesús jilataw aruntanipxtam. Judeankir iyawsirinak taypitxa, jupanakakiw Diosan qhapaq markapat yatiyañan nayar yanapas irnaqasipki, nayarusti jupanakax walpun ch'amañchapxitu.
- 12 Epafra jilata, khilitix Criston luqtiripäki, jumanakat maynirirakaraki, jupas aruntanipxtamwa. Jupasti jumanakatakix walipuniw Diosat mayiski, Diosan munañap phuqhirinakjam thuruñchat sayt'asipxañamataki.
- 13 Naya pachpaw uñjta kunjämtix Epafra jilatax jumanakat llakiski uka, ukhamarak khitinakatix Laodicea, Hierápolis markanakankapki ukanakatsa.
- 14 Munat Lucas qullirin aruntap katuqasipxam, Demas jilatan aruntap katuqasipxarakim.
- 15 Laodicea iglesiankirinakar aruntt'apxam. Ninfaru, utapan tantachasipki uka jilatanakar aruntapxam.
- 16 Aka qillqat ullart'asinsti, Laodiceankir iglesiar apayapxam, ukan ullart'atäñapataki; Laodiceat purinir qillqatsti jumanakax ullart'apxarakim.
- 17 Arquipo jilatarusti akham sapxam: “Kuna lurañtix Tatitux churktam uk sumpun phuqham” sasa.
- 18 Naya, Pablow aka arunta pachpa amparaxampi qillqanipxsma. Amtasipxam, nayax katuntatätwa. Diosan munasiñapay jumanakampipan.

1 Tesalonicenses

1 Tesalonicenses 1

- 1 Tesalónica iglesiankir munat jilatanaka, kullakanaka: Naya Pablompi, Silvanompi, Timoteo jilatampiw aruntanipxma, Dios Awkiru, Tatit Jesucristor mayachatäpka ukanakaru. Taqi chuymaw sapxma, Dios Awkisay munasiñapampi jumanakar phuqt'pan, sumankañapsa churarakpan.
- 2 Taqi jumanakat Diosarux yuspagarapxapuntwa, Diosat mayiskasasti jumanakat amtasipxapuntwa.
- 3 Dios Awkisan nayraqatapan iyawsañampi irnaqapxatamata, munasiñampi yanapapxatamata, t'aqhisiñanakan Jesucristo Tatitusar suyt'atanakamat sapa kutiw amtasipxta.
- 4 Diosan munat jilatanaka, jupan jumanakar ajllisitap yatipxtwa.
- 5 Kunapachatix nanakax Diosan suma yatiyäwi arunakap yatiyapksma ukkhasti, janiw aru tuqikikänti, jan ukasti Diosan ch'amapa, Qullan Ajayun luräwip tuqiw taqi iyawsañampi uñacht'ayapxma. Kunjämtix jumanak taypin askinakamatak nanakax sarnaqapka uk sum yatipxtaxa.
- 6 Jumanakasti nanakar uñtasa, Cristor uñtasaw arkapxtaxa, ukatsti wali jach'a t'aqhisiñanak taypinsa, kusisiñampiw Qullan Ajayun yatiyäwip katuqapxtaxa.
- 7 Ukhamat jumanakan sarnaqäwimax Macedonia, Acaya chiqanakan Cristor taqi iyawsirinakatakix uñtkayänxa.
- 8 Jumanakat qalltasaw Tatitun yatiyäwipax taqi chiqar puri, janiw Macedonia, Acaya uka chiqanakarukiti, jan ukasti taqi chiqanakaruw puri, Tatitur iyawsapxatamat yatisiwa, ukhamipansti janiw nanakan kun arsuñanakaxas wakiskxiti.
- 9 Jan ukasti jupanak pachpaw nanakan purinitaxat arsusipki, kunjämtix jumanakax yaqha diosanak apanukusax jakkir chiqpach Diosar luqtañatak kutikipstapka,
- 10 Diosan Jesús Yuqapar alaxpachat kutiniñap suyapka ukanakata, juparusti Diosaw jiwatanak taypit jaktayäna. Jesusasti, jutkani uka axsarkañ mutuñat qhispiyistu.

1 Tesalonicenses 2

- 1 Jilatanaka, jumanak pachpaw yatipxtaxa, janiw nanakan jutatanakaxax inamayäkänti.
- 2 Ukat juk'ampsa, jumanakax niyaw yatipxtaxa, nayrapachax Filipos markan wali jisk'achjata, jan wali uñjatäpxayätwa, nanakarux Diosaw suma yatiyäwi arunakap

jumanakar yatiyañatakix yanapapxitäna, taqi ch'amampi, kunayman ch'axwanak taypina.

³ Yatichäwinakaxanxa janiw pantjatäpkäyätti, janirakiw khitirus jan wali amtäwinakampi, sallqjañ amtäwimpis parlapkti.

⁴ Jan ukasti, Diosax askit katuqapxitu, Diosan suma yatiyäwip parliriw khithapxitu, ukhamarjamaw parlasipkta. Janiw jaqir kusisiyañatakikiti, jan ukasti chuymanakas uñakipir Diosar kusisiyañatakiwa.

⁵ Kunjämtix jumanakax niy yatipxta, janiw kunapachas suma arunakampix sumachapksmati, janirakiw qullqi laykus parlapksmati. Diosaw taqi uk uñjaski.

⁶ Janiw khitin jach'achatäñsa thaqhapkti; janiw jumanakampi jach'achayasiñsa, yaqhanakampi jach'achayasiñsa munapkti.

⁷ Nanakax Criston apostolupjamax, jilirjam uñjayasiñ munapxiriskäyäta, ukampis nanakax wali amuyumpiw jumanakar uñjapxsma, kamisatix mä taykax wawanakapar munasis uywki ukhama,

⁸ ukhamarak jumanakarux munasipxsma, janiw Diosan suma yatiyäwi arunakapakti churapkiriskäyäsma, jan ukasti nanakan pachpa jakañanakaxsa churapxarakiriskäyätwa. ¡Sintipuniw jumanakar munasipxsma!

⁹ Jilatanaka, janchin jakañatakix jan inakt'as irnaqapxatanakax yatisipktawa. Nanakax uruy arumaw irnaqapxta, ukhamat Diosan suma yatiyäwip parlañanakaxanxa jan khititakis llakiskañataki.

¹⁰ Jumanakaw uñjasipkistaxa, Diosasti uñjasipkarakituwa, nanakasti qullan kankañana, chiqapana, jan kamskayaw jumanak Cristonkirinakampix sarnaqapxta.

¹¹ Sapa mayni jumanakar ch'amañchatanakaxsa, chuymachatanakaxsa yatipxaraktawa, kunjämtix mä awkix wawanakapampi lurki ukhama. Diosankirinakjam sarnaqapxañamatakiw iwxt'apxsma, jupaw qhapaq markapankañamatakix jawsapxtam.

¹³ Ukat nanakax Diosar sapa kuti yuspagarapxta, kunapachatix nanakax Diosan yatiyäwip yatiyapksma ukkhaxa, jumanakax Diosan yatiyäwipjam katuqapxtaxa, janiw jaqinakan yatiyäwipjamak katuqapktati. Chiqpachansa uka Diosan yatiyäwipaw juma iyawsirinak tuqix qhansti.

¹⁴ Jilatanaka, kunapachatix jumanakax marka masinakamampi arknaqatäpkäyät ukkhaxa, uka pachparakiw Judeankir Cristo Jesusar iyawsirinakampix lurasina, jupanakasti judío marka masinakapampi arknaqatäpxänwa.

¹⁵ Uka judionakaw Tatit Jesusarux jipayapxäna, kunjämtix nayrapachax profetanakar jipayapkatayna ukhama, nanakarusti jaqunukupxituwa. Diosarux janiw kusisiyapkiti, taqi jaqinakan timaparuw tukupxi,

16 kunapachatix jan judiöpkis ukanakar qhispiyasiñat parlañ munaphta ukkhaxa, janiw parlayapkituti. Ukhamat juchanakapampix yapt'asipxi. Ukampis uk tukjañatakix Diosan axsarkañ mutuyäwipaw jupanakxar juti.

17 Jilatanaka, kunapachatix jumanakat mä qawqha urunak jayankapkäyät ukkhaxa, janis uñjapksmaxa, jumanakax nanakan chuymaxankapxapuntawa, ukatsti jumanakar uñjirix walpun sarañ munapxäyäta.

18 Sarañ amtapxäyäta, naya Pablos qawqha kutiw jutañ munäyäta, ukampis supayaw jark'apxitu.

19 Jesucristo Tatitusan nayraqatapana, kunapachatix jupax jutkan ukkhasti, ¿khitirakïn nanakan suyt'äwixampi, kusisiñaxampi, jach'achasiñaxampisti? Jumanakäpxtawa, janiw khitikaspa.

20 Jisa, jumanakäpxtaw nanakan qhapaq kankañasa, kusisiñasa.

1 Tesalonicenses 3

1 Ukhamasti, jan juk'ampi suyañ munasax Atenas markar qhiparañatakiw amtasipxta,

2 ukat Timoteo jilatar khithaniñataki, jupasti Criston suma yatiyäwi arunakap parlañan Diosan yanapiripawa. Juparusti jumanakan iyawsäwim thurt'ayañataki, ch'amañchañatakiw khithanipxta,

3 ukhamat jan maynis uka jan walt'añanakampi mayjt'asiskañapataki. Ukampis jumanak pachpaw ukanakampi t'aqhisiñ wakisitap yatipxtaxa.

4 Ukhamarus kunapachatix jumanakampiskäyät ukkhaxa, llakisiñanakaw utjistani sasax sapxäyäsmawa; ukasti phuqhasiwa, uksti niy yatxapxtawa.

5 Ukat nayax janiw juk'ampi suyañ munkti, jumanakax kunjämäsipktas iyawsäwin uk jiskt'añatakiw khithanta, inampis yant'irix yant'apxiristam ukat wal llakisiyäta, ukhamäspa ukasti nanakan irnaqataxax inamayakispawa.

6 Jichhasti Timoteox Tesalónica markat kutt'anxiwa, jupaw jumanakan iyawsäwimampita, munasiñamampit wali suma yatiyäwinak puriyani. Jumanakan nanakat taqi munasiñampi amtasipxatamat yatiyapxitu, ukhamarak nanakampi jikisiñ munapxatamata, kunjämtix nanakax jumanakampi jikisiñ munaphta ukhama.

7 Jilatanaka, jan walt'añanakaxana, llakisiñanakaxana, nanakax wali chuymachasiwi katuqapxta, jumanakan iyawsäwin ch'aman sayt'apxatam yatisina.

8 Jumanakan Tatitumpi sayt'asipxatam yatisax chuymsa qhanartayapxituwa.

- 9 ¿Kunjämatarak Diosasar juk'ampi yuspagarapxirista, jupan nayraqatapan jumanakat wali kusisiñ utjatapatsti?
- 10 Jumanakar uñkatañatakix uruy arumaw Diosat mayipxta, ukhamat kunatix iyawsäwiman jan phuqhatäki ukax phuqhachatañapataki.
- 11 Pachpa Dios Awkisampina, Jesucristo Tatitusampin jumanakar uñjir sarañatak nanakar yanapt'añap munapxta.
- 12 Tatitusti jumanakar jiltaypan, maynit maynikam munasiñan juk'ampi utjañapataki, kunjämtix nanakax jumanakar munasipksma ukhama.
- 13 Jupay chuymanakaman utjir iyawsäwir thuruñchpan, Jesucristo Tatitusax taqpach qullananakapampi jutkani ukapachasti, Dios Awkisan nayraqatapan jan kuna juchani, qullanaptat uñstapxañamataki. Ukhamäpan.

1 Tesalonicenses 4

- 1 Jichhasti jilatanaka, aksti Tatit Jesusan sutipxaruw achikt'apxsma, iwxt'apxaraksma: nanakat yatiqapkista ukarjamay Diosar kusisiyañatak jakapxam, kamisatix niy jakapкта, ukat juk'amp sum jakapxarakim.
- 2 Kuna yatichäwinaktix Tatit Jesusan munañapat jumanakar churapksma ukanak yatisiptawa.
- 3 Diosax jumanakan qullan kankañan jakapxañam muni, wachuq jucha lurañanak apanukupxam,
- 4 sapa maynis qullan kankañana, axsart'añampi janchip apnaqañ yatiqpan,
- 5 jan khitis inamst'añ chuymampi, jan wali amtañanakampi apayaspati, kunjämtix Diosar jan uñt'ir jaqinakax lurapki ukhama.
- 6 Janiy khitis uka tuqin jila masipar jan wal lurpati, janirak sallqantpasa, uk luririrusti Tatitux ch'amampiw mutuyi, kunjämtix niy iwxt'apksma ukhama.
- 7 Diosax janiw juchan jakañasatak jawsistuti, jan ukasti q'uman jakañasatakiw jawsistu.
- 8 Ukhamasti khinitix aka yatichäwir jisk'achki ukax janiw khiti jaqirus jisk'achkiti, jan ukasti Diosaruw jisk'achaski, khinitix Qullan Ajayup churkistu ukaru.
- 9 Jilatanak pura munasiñxatsti janiw jumanakar qillqaniñax wakiskxiti, pachpa Diosaw jumanakar maynit maynikam munasiñ yatichapxtam.
- 10 Jumanakasti Macedonia markan jakir jilatanakarux ukham munasisiptaxa. Ukampis jilatanaka, nanakax achikt'apxsmawa, munasiñamax juk'amp jilxatpan.
- 11 Sumankañan jakasiñatak ch'amachasipxam, jumanakan lurañanakam phuqhasa, amparanakamampi irnaqasa, kunjämtix iwxt'apksma ukhama,

- 12 ukhamat Diosar jan iyawsapki ukanakax jumanakar suman uñjapxañapataki, jumanakan pist'ayasiñanakas jan utjañapataki.
- 13 Jilatanaka, jiwatanakat sum yatipxañam munapxta, ukhamat jumanakan jan suyt'añan jaqinakjamax jan llakisisipkañamataki.
- 14 Kunjämtix jiwasax Jesusan jiwatapa, jiwatanak taypit jaktatap iyawstanxa, uka pachparakiw iyawstan Diosax Jesusampi chik jupar iyawsas jiwapki ukanakar jaktaykan ukxa.
- 15 Ukat jumanakarux Tatitun yatichäwinakaparjam sapxsma, jiwasanakax khitinakax Tatitun jutañapkam jakasipkañän ukanakax, janiw jiwatanakat nayrt'kañäniti.
- 16 Mä jach'a aruw ist'asini, mä arcangelan arupa, Diosan trompetapan phust'atapampi, ukatsti pachpa Tatituw alaxpachat saraqanini. Cristor iyawsas jiwirinakax nayraqat jaktani;
- 17 ukatsti jakirinakax jupanakamp chikaw qinayxar aptatäñäni, ukhamat Tatitump alayan jikisxañataki, ukhamaw Tatitumpix wiñayatak jakxañäni.
- 18 Ukhamasti aka arunakampiy maynit maynikam ch'amañchasipxam.

1 Tesalonicenses 5

- 1 Jilatanaka, urunakatsa, pachanakatsa, janiw jumanakar qillqaniñaxax wakiskiti.
- 2 Jumanakax askiw yatiptaxa, Tatitux kutinkan uka urux jan suyat urüniwa, kunjämätix mä lunthatax arum jutki ukhama.
- 3 Kunapachatix jaqix akham siskani: “Taqi kunas sumakiskiwa, janiw kunas kamachkaniti” sasa, jupanakxarux ukkhaw t'unjäwix akatjamat jutani, kunjämätix usur jaqi warmin wawachasiñap urux purinki ukhama; ukatsti janiw jaltapkaniti.
- 4 Ukampis juma jilatanakax janiw ch'amakankapktati, ukhamat Tatitun kutiniñap urux lunthatar uñtat jan katjayasiskañataki.
- 5 Taqi jumanakax qhanankiripxtawa, urunkiripxaraktawa. Janiw arumankiriptanti, janirakiw ch'amakankiriptansa;
- 6 ukat mayninakjam jan ikiñasäkiti, jan ukasti taqi amuyusan p'arxtatäñasawa.
- 7 Ikirinakax arumaw ikipxi, machirinakasti arumaw machapxaraki;
- 8 ukampis jiwasanakax urunkirjamax amuyasiñasapuniwa. Iyawsäwimpi, munasiñampix mä qhawampjam uskuntataw jark'aqasiñasa, qhispiyasiñ suyt'äwimpisti mä cascompjamaw asxatasiñasa.
- 9 Diosasti janiw mutuyäwi katuqañatak uchaskistuti, jan ukasti Tatit Jesucristo tuqi qhispiyasiñ jikxatañatakiw uchasistu.

- 10 Jesucristox jiwasanak laykuw jiwawayi, jakañänisa, jiwañänisa, jupampi chikt'ataw jakañäni.
- 11 Ukhamasti maynit maynikamay ch'amañchasipxam, kamisatix jichhakam lurasipkta ukhama.
- 12 Jilatanaka, jumanak taypin irnaqapki, sarayapki, Tatitun sutipar iwzapkaraki ukanakar yäqapxañamatakiw achikt'apxsma.
- 13 Jupanakan irnaqatapatsti, munasiñampi sum uñjapxam. Maynit maynikamasti sumankas jakasipxam.
- 14 Jilatanaka, jumanakaruw iwxt'apxaraksma, jan ist'asirinakar tuqinuqapxam, mayjt'atanakarus ch'amañcht'apxam, t'ukhachasitanakar yanapt'apxam, taqinimpis llamp'u chuymaniñpaxam.
- 15 Amuyasipxam, jan khitis ñanqhat ñanqha kutt'aypati. Jan ukasti, aski lurañatakipun ch'amt'apxam, jumanak taypinsa, taqinimpisa.
- 16 Kusisitäpunipxam.
- 17 Jan inakt'as Diosat mayisipxam.
- 18 Taqi kunat Diosar yuspagarapxam, jupax Cristo Jesusankiripxatamat ukham muni.
- 19 Ajayun aqkir ch'amapsti jan jiw't'ayapxamti.
- 20 Jutir urunakat arsuñanaksti jan jisk'achapxamti.
- 21 Taqi kun yant'apxam, askiki uk katxäsipxam.
- 22 Taqi ñanqha lurañat jithiqtapxam.
- 23 Sumankañ churir Diosax jumanakarux qullanar tukuypan, juparak taqpach jakañam impan, ajayumsa, almamsa, janchimsa jan akch'a q'añuni, Jesucristo Tatitusan jutañapkama.
- 24 Jumanakar jawsirix chiqa chuymaniwa, ukatsti taqi akanak phuqhapuniniwa.
- 25 Jilatanaka, nanakatakix Diosat mayirapipxita.
- 26 Taqpach jilatanakarux qullan jamp'atimpi aruntapxam.
- 27 Tatitun sutipxaruw iwxt'apxsma, aka qillqat taqpach jilatanakatak ullart'apxañamataki.
- 28 Jesucristo Tatitusan khuyapayasiñapax jumanakampipan.

2 Tesalonicenses

2 Tesalonicenses 1

- 1 Tesalónica iglesiankir munat jilatanaka, kullakanaka: Naya Pablompi, Silvanompi, Timoteo jilatampiw aruntanipxma, Dios Awkiru, Tatit Jesucristor mayachatäpka ukanakaru. Taqi chuymaw sapxma, Dios Awkisay munasiñapampi jumanakar phuqt'pan, sumankañapsa churarakpan.
- 3 Munat jilatanaka, jumanakat Diosar yuspagarañax wakisipuniwa, kunatix askiki ukarjam lurasina, jumanakan iyawsäwimax jiltaskiwa, maynit maynikam munasiñas juk'amp juk'ampiw utjaskaraki.
- 4 Ukhamax Diosan iglesianakapan nanakpachaw kusisiñamp jumanakxat parlapxta, llamp'u chuymañixatamata, iyawsäwinakam t'aqhisiñ taypin uñacht'ayapxatamata, ukhamarak llakisisin t'aqhisipxatamatsa.
- 5 Taqi ukanakax, Diosan chiqapar uñjiritap uñachayistu; Diosan qhapaq markapar mantañatak askipxañamataki, uka laykuw t'aqhisipkaraktaxa.
- 6 Ukampis khitinakatix jumanakar t'aqhisipxatam ukanakar Diosan mutuyañapax wakisiwa,
- 7 ukat jumanak t'aqhisirinakar samarañ churañapataki, kunjämtix nanakar churapkitu ukhama. Ukasti kunürutix Tatit Jesusax ch'aman angelanakapampi uñstankan ukkhaw phuqhasini, alaxpachat nina lawranak taypinjam jutkan ukapacha.
- 8 Khitinakatix Diosar jan uñt'apki ukanakaru, Jesucristo Tatitusa suma yatiyäwi arunakap jan jaysapki ukanakar mutuyiriw jutani.
- 9 Jupanakasti wiñay t'unjañampi mutuyatäpxaniwa, ukatsti Tatitun nayraqatapatsa, jach'a kankañapatsa, ch'amapatsa jayar jaqunukutäpxaniwa,
- 10 kunapachatix Tatitux khä urun qullan markap taypin jach'añchayasir jutkani, Cristonkirinakas jupat muspharapkarakini ukapacha; jumanakasti kawkir arunaktix churapksma ukarux iyawsapxtawa.
- 11 Aka amtäwimpiw Diosarux jumanakatak mayipxapunta, Diosasarux aski jawsatapar tukuyañapatakiw mayipxta, ch'amapampisti kuntix jumanakax munapka ukax phuqhaspan, kuna luräwinaktix iyawsäwi tuqi lurapka ukas phuqhasirakpan.
- 12 Ukhamat Jesucristo Tatitusa sutipax jumanak tuqi jach'añchatäni, jupasti Diosasana, Jesucristo Tatitun khuyapayasiñap tuqiw jumanakar jach'añchapxätam.

2 Tesalonicenses 2

- 1 Jichhasti jilatanaka, Tatit Jesucriston jutañapampita, jupampi jikisiñampit achikt'apxsma,
- 2 janiy mäki amuyunakam mayjt'ayasipxamti, janirak kuna ajayun uñanchäwi arunakapampis mulljayasipxamti, janirak kuna arunak ist'asinsa, janirak kuna qillqat katuqasinsa "Tatitun urupaw purinxi" sas qillqatäki ukatsa mayjt'asipxamti.
- 3 Kunäkipansa jan sallqjayasipxamti. Ukampis janir uka uru purinkipanxa, Diosar kutkatasiriñaw jutañapa, kunapachatix ñanqha jaqix uñstankan ukapacha, khilitix t'unjañatak juchañchatäki uka.
- 4 Jupax Diosan sutip apki ukanakatak sayt'ir uñisiriwa, janiw Diosan yupaychatañap munkiti, ukhamarus jupax Diosan utapan qunuñap utt'ayasi, Diosäkaspas ukham tukusa.
- 5 ¿Janit amtasipkta, jumanak taypinkasin ukxat parlataxsti?
- 6 Jichhasti jumanakax kunatix katxäski uk yatipxtawa, ukhamat pachapax janir purinki ukapach uñstaniñapataki.
- 7 Ukampis jamasankir ñanqha amtäwix niy qallantaskiwa; jichhasti, uka taypin jark'xäsiski ukat apaqatäñapakiw wakixi.
- 8 Ukatsti uka ñanqha jaqiw uñstanini, juparusti Tatit Jesusax lakapampi phust'asakiw tukjani, ukatsti kunapachatix k'ajkir jutäwipampi jutkan ukkhax jisk'aruw tukuyani.
- 9 Uka ñanqha jaqisti Supayan yanapt'ataw jutani; wali ch'amampi, uñanchäwinakampi, k'ari muspharkañ luräwinakampiw purinini.
- 10 Ukatsti kunayman ñanqhanak lurani, ukhamat khitinakatix ñanqhachäwir sarki ukanakar sallqjañataki, jupanakax qhispiyasiñ katuqañatakix janiw chiqa kankañar jaysañ munapkänti.
- 11 Ukat Diosax pantjasiñampi sallqjayasiñatak katuyi, kunatix k'ariki ukar jaysapxañapataki,
- 12 ukhamat taqi khitinakatix chiqa kankañar jan jaysapkän ukanakan juchañchatäñapataki, jan ukasti ñanqha luratanakapampi kuisirinaka.
- 13 Ukampis nanakan jumanakat Diosar yuspagarañax wakisipuniwa, Tatitun munat jilatanaka, Diosaw jumanakarux qalltatpach qhispiyatäpxañamatak ajllisipxtam, jupaw jumanakarux Qullan Ajay tuqi qullanankar tukuyapxtam, chiqa kankañar iyawsapxatamata.
- 14 Ukatakiw Diosax jawsapxtam, nanakax yatiyapksma uka Diosan suma yatiyäwi arunakap tuqi: ukhamat Jesucristo Tatitusan qhapaq kankañar katuqapxañamataki.

15 Ukhamasti jilatanaka, ch'aman sarantasipkakim, kuna yatichäwinaktix naya kipka yatichapksma, qillqat tuqis yatichapksma, ukanak jan armasipxamti.

16 Pachpa Jesucristo Tatitusasa, Dios Awkisasa khuyapayasiñap laykuw munasistu, ukatsti wiñay chuymachäwi, suyt'äwi churarakistu,

17 jupay chuymanakamar ch'amachpan, ch'aman sayt'ayarakpan, kunatix askiki uk arsupxañamataki, lurapxañamatakiraki.

2 Tesalonicenses 3

1 Jilatanaka, tukuyañatakix sapxsmawa, nanakatak Diosat mayipxam, ukhamat Tatitun yatiyäwi arunakapan jank'ak taqi chiqanakar puriñapataki, ukatsti kusisiñampi katuqatäñapataki, kunjämtix jumanak taypin katuqapkista ukhama.

2 Ñanqha jaqinakat qhispitäpaxañaxatak Diosat mayipxarakim, taqinin jan iyawsañanitäp layku.

3 Ukampis Tatitux phuqhiriwa, jupasti ch'amañchapxätamwa, taqi ñanqhatsa imapxarakitamwa.

4 Tatitur iyawsañaw utjapxitu, kuntix jumanakar sapksma uk lurasipktaxa, jichhas lurasipkakitäwa.

5 Tatituy jumanakarux munasir tukuypan, kunjämtix Diosax munasiñapampi t'aqhisinakanasan Cristo tuqi ch'amañchkistu ukhama.

6 Jilatanaka, Jesucristo Tatitusan sutipxaruw sapxsmaw, kawkir jilatitix jan irnaqañ munki ukat jithiqtapxam, kuntix nanakax yatichapksma ukarjam jan sarnaqañ munirinakat jithiqtapxarakim.

7 Ukampis jumanakax yatipxtawa, kunjämtix nanakat yatiqasis jakapxañamäki uka: nanakax janiw jan irnaqas jumanak taypin jakapkti.

8 Janirakiw khitin manq'apsa inak manq'apkti, jan ukasti uruy arumaw ch'am tukupxta, jumanakatak jan llakiskañataki.

9 Chiqpachansa, jumanakat yanap mayiñax wakisinwa, ukampis nanakax irnaqañaruw uchasipxta, ukhamat jumanakan nanakat yatiqasis sarnaqapxañamataki.

10 Kunapachatix jumanakampipkäyät ukkhaxa, aka yatichäw churapxsmaw: "Khititix jan irnaqañ munki ukax janirak manq'kpati" sasa.

11 Ukampis jumanakat yaqhipanakan jan kun lurasak sarnaqapxatap yatipxta, jan kun luras sarnaqasa.

12 Ukham jaqinakarusti Jesucristo Tatitusan munañapxaruw iwxt'apxta: "Jakañatak llamp'u chuymamp irnaqapxpan" sasa.

- 13 Ukampis jumanakax jilatanaka, janiy aski lurañan qarjtapxamti.
- 14 Maynitix aka qillqatan sapksma ukar jan yäqkchixa, jupar sum uñt'apxam, janirak jupampix chikachasipxamti, ukhamat jupa pachpa p'inqasiñapataki.
- 15 Ukampis jan uñisirimpjam katxatasipkamti, jan ukasti mä jilatarjam iwxt'apxam.
- 16 Pachpa sumankañan Tatitux jumanakar sumankañ churpan, taqi pachana, kunayman tuqita. Tatitux taqi jumanakampipan.
- 17 Naya, Pablox aka arunta pachpa amparaxampiw qillqanipxsma, taqi qillqatanakaxsa sutixampiw ukham qillqta.
- 18 Jesucristo Tatitusax khuyapayasiñap taqi jumanakar churpan.

1 Timoteo

1 Timoteo 1

- 1** Munat Timoteo: Jumaruw aruntansma. Naya Pablox, Jesucriston apostolupätwa, Qhispiyir Diosampi, jiwasan suyt'äwisa Tatit Jesucristompiw aka qillqat jumar yatiyir khithanipxitu. Timoteo, nayatakix jumax iyawsäwin chiqpach wawaxätawa. Ukat Dios Awkisarü, Tatit Jesucristosarux mayta jumar munañapataki, taqi kunan yanapañapataki, samarañapsa churañapataki.
- 3** Macedonia markar sarkasaw Éfeso markan qhiparañamatak achikt'sma, ukan k'ari yatichäwinak yatichirinakar jan juk'amp yatichasipkañapatak jark'añamataki,
- 4** janirak nayra jaqinakan jan tukuskir parlanakapar ist'apxpati. Ukanakax ch'axwañanakarukiw puriyi, ukatsti janiw Diosan amtäwip yatiñatakix yanapkiti, Diosan amtäwip yatiñatakix jupar iyawsañasaw wakisi.
- 5** Aka arunakan amtäwipax, maynit maynikam q'uma chuymat mistki uka munasiñampi, suma chuymampi, chiqpach iyawsañampi munasiñasawa.
- 6** Yaqhipanakax ukham munasiñat saranukxapxiwa, jan kunatak aski ch'axwañanakaruw katuyasipxi.
- 7** Diosan kamachinakap yatichiriw tukupxi, ukampis kuntix sapki, yatichapkaraki uk janiw jupanakpachas amuyt'apkiti.
- 8** Kamachin askitap yatipxtanwa, kunapachatix chiqapar apnaqatäki ukapacha.
- 9** Janiw kuna kamachis aski luririnakatakix uskutäkiti. Kamachix, Diosar saykatirinakatak uskutawa, jan ist'irinakataki, jan wali luririnakataki, juchaninakataki, Diosan arsutanakapar jan jaysirinakataki, awkipar taykapar jiwayirinakataki, jaqi jiwayirinakatak uskutawa,
- 10** wachuq juchan sarnaqirinakataki, chachapur wachuq juchan sarnaqirinakataki, jaq lunthatirinakataki, k'arinakataki, k'ari juramento luririnakataki; mä arunxa, khitinakatix aski yatichäwinak jan phuqhapki ukanakatak uskutawa.
- 11** Ukpï Diosan muspharkañ qhispiyasiñ arunakapax yatichixa, ukarak kusion Diosax nayan yatichañaxatak katuyitu.
- 12** Tatit Jesucristosaruw yuspagarta, jupaw ch'am churitu, askit uñt'asin qullan arunakap arsuñatakiw ajllisitu.
- 13** Nayrax jan wali arunakampiw jupa tuqi arusion jisk'achäyäta, qhuru chuymampiw arknäqäyäta. Ukampis Diosaw nayat khuyapayasitu, nayax janiraw ukapachax jupar arkkäyätti, kuntix lurkäyät ukxa janirakiw yatkäyätti.

- 14 Tatitun munasiñapasti nayatakix jilarkirînwa, jupaw iyawsañampi, munasiñampi Jesucristonkatax layku churitu.
- 15 Ukax chiqäskapuniwa, taqiniw iyawsapxañapa: Cristo Jesusax aka uraqirux juchararanakar qhispiyiruw juti, jupanakatsti nayaw nayrîrîtxa.
- 16 Ukat Diosax nayat khuyapayasitäna, Jesucriston naya tuqi munasiñap uñacht'ayañapataki. Ukhamat nayax nayraqat iyawsta, nayar uñtas mayninakan jupar iyawsasin wiñay jakañanîpxañapataki.
- 17 ¡Jichhasti, wiñay jach'a Reyiru, jan jiwiriru, jan uñjkay sapa Diosar jach'añchas yupaychañäni! Ukhamäpan.
- 18 Timoteo, munat wawaxay, nayrax jumat yatiskän uka arunakar jaysasaw aka yatichäwinak chursma, uka yatichäwirjamay iyawsañampi, q'uma chuymampi qullan nuwasîwin sayt'asim. Yaqhipanakax chuymapar jan ist'apxatapatxa, iyawsäwinakapan aynacht'apxi.
- 20 Himeneompi, Alejandrompix ukaruw puripxi, nayax supayaruw jupanak katuyta, arunakapampi Diosar jan jisk'achasipkañapataki.

1 Timoteo 2

- 1 Nayraqatax taqi jaqinakatak Diosat mayiñamatakiw achikt'sma, jupanakat Diosar yuspagarasa, Diosan taqinir munasiñapa, yanapt'ap churañapataki.
- 2 Marka apnaqirinakatak Diosat mayiñamarakiwa, ukkhakiw samarañana, jan llakini, Diosar katuyata, taqinirus suman uñjas jakasiñäni.
- 3 Ukax askipuniwa, Qhispiyir Diosarus wal kusionaraki,
- 4 jupasti taqinin qhispiyatäñap muni, kunatix chiqäki uk uñt'apxañap munaraki.
- 5 Mä sapa Diosakiw utji, mä sapa jaqikiw utji, Diosampi jaqinakampi sumankthapiyirixa, ukasti Jesucristowa.
- 6 Jupaw taqinin juchap qhispiyañatak jiwañar katuyasiwayi, uksti Diosax wakisitarjamaw Jesucristo tuqi taqinir qhispiyañatak munasiñap uñacht'äwayi.
- 7 Uk yatiyañatakiw Diosax nayar ajllisitu, apostolut ucharakitu, iyawsañampita, chiqa kankañampit jan judiöpki ukanakar yatichañaxataki. Kuntix nayax arskta ukax chiqäskapuniwa; janiw k'ariskti.
- 8 Ukhamasti, chachanakan Tatitut taqi tuqin mayisiñap nayax munta, q'uma chuymampi amparanakap luqtasa; jan q'apisiñampi, jan ch'axwañampi.
- 9 Warminakasti kunatix isisiñäki ukhamak isisipxpan, janiy ñik'utanakapsa jiljañamp k'anasipxpati, janirak qurimpisa, llijkir qalanakampisa, jila alan isinakampis k'achachasipxpati.

- 10 Diosar katuyat warminakjamay aski luräwinakamp k'achachasipxpan.
- 11 Warmisti amukiw jaysañ chuymampi yatichäwinak ist'añapa;
- 12 janiw nayax jaqinak nayraqatan warmin yatichañap munkti, janirakiw chachar apnaqañapsa munkti, jan ukasti, jupax amukiskañapawa,
- 13 Diosax Adanaruw nayraqat irnuqäna, ukat Evarux irnuqarakina uka layku;
- 14 Adanax janiw sallqjat uñjaskänti, jan ukasti, warmiw sallqjat uñjasina, sallqjayasitapampiw juchar purina.
- 15 Ukampis warmix wawanisina, lurañanakapa phuqhasin qhispiyasini, jupatix iyawsañampi, munasiñampi, q'uma kankañampi suma amuyt'ampirak sarnaqani uka.

1 Timoteo 3

- 1 Akax chiqäskapuniwa. Maynitix iglesia irpirin luräwip katuqañ munaspaxa, suma luräwi katuqañ munaski.
- 2 Uka irpiristi, jan khitinsa kamskay jaqñapawa, mä sapa warmini, q'uma chuymani, amuyt'ir chuymani, yäqasir chuymani, qurpacht'ir chuymani, yatichañatakis suma wakicht'atäñapawa,
- 3 janiw machiriñapäkiti, nuwasir chuymañapäkisa, janirakiw qullqi muniriñapäkiti, jan ukasti, khuyapayasiri, munasir suma jaqñapawa.
- 4 Utap sum apnaqiriñapawa, wawanakaparus axsart'añamp ist'asir yatichiriñapawa;
- 5 janitix utap sum apnaqañ yatkchisti, ¿kunjämarak Diosan iglesiap sum sarayaspasti?
- 6 Ukhamasti, iglesia irpirix janiw Tatitur jichha iyawsir jaqñapäkiti, ukhamäspa ukaxa, jach'a jach'aw tukuspa, ukatsti supayjam juchañchataw uñjasispa.
- 7 Tatitur jan iyawsapki uka jaqinak taypin aski jaqit uñt'atäñapawa, jan p'inqachat uñjasiskañapataki, janirak supayan sipitaparus jalt'askañapataki.
- 8 Diacononakax aytat jaqit uñt'atäñapawa, jupanakax janiw arsutap p'akintiriñapäkiti, janiw machañar chuyma churatäñapäkiti, janirakiw jan wali tuqit yänak jikxatiriñapäkisa.
- 9 Jan ukasti, Diosax churkistu uka suma yatiyäwir iyawsapxañapawa, chuymapas q'umañaparakiwa.
- 10 Nayraqatax yant'atäpxañapawa, janitix kuna sañas utjkchi ukapachakiw uka luräwi katuqapxaspa.

- 11 Warminakasti uka kipkarakiw sum sarnaqañapa, janiw aru apnaqiriñapäkiti, taqi kunan askiñapawa, arsutap phuqhiriñapawa.
- 12 Mä diaconox mä sapa warminikiñapawa, wawanakaparus, utapankirirus sum apnaqiriñapawa.
- 13 Ukhamtix diacononakax lurapxanixa, askit uñt'atäpxaniwa, Tatitun iglesiapankirinakas jupanakarux suma yäqañampiw uñjapxani.
- 14 Jank'akiw jumar tumpir jutañ munta; ukampis inas jank'a jan purinkirista,
- 15 ukat aka arunak qillqansma, kunjämsa maynix jakkir Diosan iglesiap taypin sarnaqañapa uka tuqita, uka iglesiaw chiqa kankañar thurxäsi, katxäsiraki.
- 16 Janiw pächasiñax utjkiti kawkir chiqa kankañatix iyawsäwisan uñstki ukan jach'ätapata: Cristox jaqir tukt'asaw akapachar jutäna, Ajayütap laykuw atipjawayäna, angelanakan uñjatänwa. Arunakapax markanakar yatiyatänwa, aka uraqpachan juparux iyawsawayapxi, alaxpachansti suma katuqatarakiwa.

1 Timoteo 4

- 1 Qullan Ajayux qhanpach arsu: Qhipa urunakan yaqhipanakax iyawsäwit kutiqxapxaniwa, k'ari yatichäwir ist'asa, ñanqha ajayunakan yatichäwipar iyawsasa.
- 2 K'ari chuyman jaqinakaruw ist'apxani, uka jaqinakax luratanakapatsa janiw p'inqasipkiti.
- 3 Uka jaqinakax chacha warmi jaqichasiñat jark'apxi, Diosan uchat manq'anakat tuwasipxi, uka manq'anakasti Diosar iyawsirinakana, chiqa uñt'irinakan yuspagarañ chuymampi manq'añapatak uchatawa.
- 4 Taqi kuntix Diosax uchawayki ukax askipuniwa, ukanaksti Diosar yuspagarasin manq'añasawa,
- 5 Diosan arupampi, Tatitut mayisiñampiw uka manq'ax q'umachatäxi.
- 6 Jumatix iglesiankirinakar akanak yatichätaxa, Jesucriston aski luqtiripäyätawa, iyawsäwi arunakamp ch'amañchata, aski yatichäwir arkatamamp thuruñchata.
- 7 Pisi amuyun luqhi jaqin arunakaparux jan yäqamti. Jan ukasti, Jesucriston chiqpach yatiqiripäñamatak ch'amachasim.
- 8 Janchin jalnaqas ch'amachasiñax janchin k'umaräñapatakix askipuniwa, ukampis Tatitur chuyma katuyañatak ch'amachasiñaw taqi kunat sipan askixa, ukasti akapachan jakañatakiw yanapi, jutir pachan jakañatakiw yanaparakiwa.
- 9 Akasti chiqäskapuniwa, taqiniw iyawsañasaraki.

- 10 Ukatakiw jisk'achatäkasas irnaqañatak ch'amachastan, jakkir Diosarus katuyasiraktan, jupasti taqinin Qhispiyiripawa, ukat juk'ampi jupar iyawsapki ukanakan Qhispiyiripawa.
- 11 Taqi akanak yatichañamawa, uka yatichäwinak phuqhapxañapatak wayt'añamawa.
- 12 Waynätam laykux janipun jisk'achayasimti; jan ukasti, iyawsirinakan mä suma uñtkañ sarnaqam, parläwimana, sum sarnaqañana, munasiñana, Cristor iyawsañana, q'uma kankañan jakañansa.
- 13 Nayan puriniñaxkamasti, iglesiankirinakatak Diosan Arunakap ullaram, jupanakarusti ch'amañcham, yaticht'arakim.
- 14 Kuna luräwinaktix Diosax churktam uk janipun chhaqhayamti, ukanaksti Diosan munañapat iglesiankir jilirinakaw amparanak jumxar luqxataxin katuqayapxtam.
- 15 Taqi ukanak luram, ukanakan yatiquañatak ch'amachasim, ukhamat juman yatichäwiman sapürunjam taqinis askitap uñjapxani.
- 16 Juma pachpay uñjasim, mayninakar yatichatam amuyasim, ukarjam sarnaqarakim. Ukhamtix lurätaxa, qhispiyasitawa, jumar ist'irinakas qhispiyasirakiniwa.

1 Timoteo 5

- 1 Chuyman awkinakarux jan tuqimti, jan ukasti, awkimäkaspas ukham suma iwxfanak churam; waynanakarusti jilamarjam uñjam.
- 2 Chuyman taykanakarusti, taykamarjam uñjam, tawaqunakarusti, q'uma chuymampiy kullakamarjam uñjam.
- 3 Jan yanapt'irin ijma warminakarux yanapam.
- 4 Ukampis mä ijma warmitix wawaniskchi, jan ukax, allchhiniskchi ukaxa, jupanakaw nayraqatax suman uñjas yanapañ yatiquapxañapa, kunja munasiñampitix awkinakapax munaskän uka pachpa munasiñampi, ukham lurañasti Diosarux wal kusisiyi.
- 5 Mayni ijma warmitix jan khiti yanapt'irin uñjaschixa, jupax Diosaruw chuymap katuyasi, uruy arumaw Tatitut mayisiraki.
- 6 Ukampis janchin munañap lurir ijma warmisti, jakaskirpach jiwatäxiwa.
- 7 Taqi akanak iwzapunim, jan khitinsa kamskay sarnaqapxañapataki.
- 8 Maynitix jupankirinakar jan sum uñjkchi, janirak utapankirinakatsa llakiskchixa, iyawsäwip apanuku, ukham lurasasti, jan iyawsirinakat sipan juk'ampiruw tuku.

- 9 Ijma warmi tamarux, suxta tunk maranit uksarukiw qillqantañama, ukhamarus mä chachamp jaqichat warmikiñapawa.
- 10 Jupanakasti suma luräwinak luririt uñt'atañapawa, wawanakap sum uywatap layku, utapar sart'irinakar sum katuqatap layku, qullan markapankirinakan kayunakap jariqatap layku, t'aqhisirinakar yanapatap layku, yaqha aski luräwinak lurañatak ch'amachasitap layku.
- 11 Tawaq ijma warminakarusti jan uka tamarux qillqantamti, jupanakax Cristot jayarst'asax wasitat jaqichasiñ munapxi,
- 12 ukatsti juchañchataw uñjasipxi arsutanakapar jan phuqhatap layku.
- 13 Ukatsti, utat uta sarnaqasax jayraw tukupxi; janiw jayrakit tukupki, jan ukasti arunak apnaqapxi, taqi kun yatxatañ munapxi, jan wakiskir arunak arsupxi.
- 14 Ukat nayax tawaqu ijma warminakan jaqichasiñap munta, wawanakaniñapa, utap sum uñjiriñap munta, ukhamat uñisirinakapan jupanakar jan p'inqachaskañapataki.
- 15 Ukampis yaqhip ijma warminakax niyaw Tatitut saraqawayxapxi, ukatsti supayaruw arkxapxaraki.
- 16 Tatitur iyawsir warmin utapantix mä ijma warmix utjchixa, juparux yanapañapawa, iglesiatak jan llakiskañapataki; ukhamat iglesian chiqpach jan tumpirin ijma warminakar yanapañapataki.
- 17 Iglesia sum apnaqki uka jilirinakax suman uñjatañapawa, khitinakatix Diosan arunakap parlamki, yatichapki ukanakax, juk'amp suman uñjatañapawa.
- 18 Qillqatax siwa: "Trigo takir vacarux jan ñuku uskumti" sasa. Yaqhawjansti sarakiwa: "Irnaqirix irnaqatapat qullqi katuqasiñapax wakisiwa" sasa.
- 19 Maynitix mä jilirir juchañchanixa, pani, jan ukax kimsa arsurinak uchpan, sañamawa. Janitix arsurinikchi ukkhasti, jan yäqamti.
- 20 Khitinakatix juch lurasipkak ukanakarusti, taqinin nayraqatapan tuqinuqam, mayninakan uk ist'asin axsarañapataki.
- 21 Diosan nayraqatapana, Jesucriston nayraqatapana, ajllit angelanakap nayraqatapan iwxt'awaysma, aka luräwinak jan khitir yaqhachas phuqham.
- 22 Janir sum amuyt'kasax jan khitirus jilirit utt'ayamti, mayninakan jucha luratapamp jan chikachasiskañamataki. Jan walinakxa, janipun luramti.
- 23 Purak usumpi sapa kuti t'aqhisitam laykusti, jan uma sapak umamti, jan ukasti, mä juk'a vinomp umt'am.
- 24 Mayninakan juchanakapax, janir taripatäkasax qhanaw uñsti, ukampis yaqhipanakan juchanakapasti qhipatak uñsti.

²⁵ Uka pachparakiw aski luräwinakax qhan uñsti; ukampis jan aski luräwinakax, janipuniw imantatäkaniti, jan ukasti, uñstakipuniniwa.

1 Timoteo 6

¹ Uywatanakax uywirinakapar yäqañ chuymamp uñjañapawa, ukhamat Diosan sutipasa, nanakan yatichäwixas jan jisk'achat uñjasini.

² Mayninakatix Tatitur iyawsir uywirinakanichixa, janiw Tatitur iyawsatap laykukit taqi kunansa ist'asiriñapäkixa. Jan ukasti, uywatanakax juk'amp suma uñjañampiw luqtapxañapa, khitinakatix jumanakan aski luräwinakam katuqapktam ukanakax Tatitur iyawsirinakawa, munat jilatanakarakiwa. Ukhamasti, kuntix siskäm uk yaticham:

³ Maynitix k'ari yatichäwinak yatichchixa, ukat janirak Tatit Jesucriston suma yatichäwinakaparusa, jiwasan ajay tuqi saräwisarus yäqkchixa,

⁴ uka jaqix jan kun amuyir jach'a jach'a tukur jaqiwa. Arunakxat tuqisiñ amtäwimp usuntatawa; ukasti kunayman jan walinak utjayi: uñisiña, tuqisiña, ñanqhachasiña, pächasiña,

⁵ sapa kuti jan wali amtan jaqinakamp nuwasiña, khitinakatix chiqa kankaña jan yatipki ukanakampi, jupanakasti Tatitur iyawsañ chuymax qullqi jikxatañäkaspas ukhamak amuyapxi.

⁶ Ukampis taqi kunaniñax Dios chuymañanak utji, kunatix utjarapkistu ukampik kusisitäsktan ukapacha.

⁷ Aka uraqirux janiw kunsä apanktanti, janirakiw kunsä apkañäniti;

⁸ ukampis manq'añasatix utjaskchi, isisas utjaskchixa, ukampix kusisitakiskañasawa.

⁹ Qamirir tukuñ munirinakax kunayman yant'anakaruw jalt'apxi, pisi t'axmar amuyun sipitaparuw jalt'apxi, ukaw jaqir aynacht'ayi, juchañchäwir puriyaraki.

¹⁰ Qullqir munañax taqi jan wali luräwinakan saphipawa; ukat mayninakax juk'amp munapxatay laykux iyawsäwit maysar saranukupxi, ukatsti jach'a t'aqhisiñanakaruw puripxi.

¹¹ Ukampis Timoteo, Diosan luqtiripjamaxa, taqi jan walinakat jithiqtam. Diosar ist'iri, Jesucriston chiqpach yatiqiripar tukum. Diosarux alkatasipunim, iglesiankir jilatanakarus munasirakim. Kunapachatix jan walinakar saykatkät ukkhasti, llamp'u chuymaniñamawa, taqinimpis sumankañamarakiwa.

¹² Iyawsäwin nuwasiñäk ukatak wakicht'asim; janipun wiñay jakañ chhaqhayasimti, Diosasti ukatakiw jawstam, jumasti ukarak Diosar iyawsatamat taqinin nayraqatapan arsusktaxa.

- 13 Jichhasti taqi kunar jakañ churir Diosan nayraqatapan sisma, Poncio Pilaton nayraqatapan aski luräwit arsur Jesucriston nayraqatapan saraksma,
- 14 kuntix siksma ukarux jaysapunim, Tatit Jesucristosan jutañapkamax jan khitin kamskayapun sarnaqam.
- 15 Wakisit ururuw Diosax Jesucristor uñstayanini, jupa sapakiw taqi ch'aman Diosaxa, reyinkan Reyipaxa, tatitunakan Tatitupaxa.
- 16 Jupa sapakiw wiñay jakir Diosaxa, jupasti jan jak'kay jach'a qhana taypin jakaraki. Janiw khiti jaqis juparux uñjkiti, janirakiw uñjkanisa. ¡Jach'achatãñampi, ch'amaniñampix wiñayan wiñayapatak jupankiwa! Ukhamäpan.
- 17 Aka uraqinkir qamirinakarux sañamawa: Jan jach'a jach'a tukupxpati, qamir kankañaparux janirak alkatasipxpati, ukanakasti tukusirikiwa. Nayraqatax jakkir Diosar katuyasipxpan, khilitix taqi kunsä kuisit jakañasatak jilarkir churkistu ukaru.
- 18 Kunatix askik uk lurapxañapatak iwxt'am, aski luräwinakan qamirkipstapxpan, ukatsti kunatix jupanakan utjki uk mayninakar churañatakix jank'akipxarakpan.
- 19 Ukhamat aski yänakanipxani, qhipürunsti uka yänakax wiñay jakañ jikxatayarakini.
- 20 Timoteo, jumar katuyatak uk sumpun uñjam. Ch'usa jan kunatak aski arunak janipun ist'amtı, janirak jiwasan yatichäwisar jisk'achapki ukanakarus yäqamti;
- 21 yaqhipanakax uka yatichäwinakar arkatapatxa, iyawsäwit saranukupxi. Tatitun khuyapayasiñapay jumanakampipan. Ukhamäpan.

2 Timoteo

2 Timoteo 1

- 1** Munat Timoteo: Jumaruw aruntansma, taqi chuymaxampiw Dios Awkisaruru, ukhamarak Tatit Jesucristosarux mayta munasiñapampi jumar phuqt'añapataki, taqi kunan yanapañapataki, samarañapsa churañapataki. Kunjämtix nayrax siskäyäsma, nayax Criston apostolupätwa sasa. Diosaw qhispiyasiñ arunakap yatiyañatak nayar khithitu, juparakiw Jesucristo tuqi wiñay jakañ katuqañaxatak arsuwayi.
- 3** Arumas urus Diosat mayiskasax jumat nayax amtasipuntwa, ukat Diosarux yuspagarta, juparurakiw q'uma chuymaxamp arkta, kunjämtix nayra awkinakaxax lurapkän ukhama.
- 4** Jachatamat amtasipuntwa, ukat uñjañ munirisma wal kusisiñaxataki.
- 5** Chiqpach iyawsäwinítamat amtasipuntwa. Nayraqatax Loida awichamampi, Eunice taykamampiw uka iyawsäwininxa, jumas uka pachpa iyawsäwinirakitawa.
- 6** Ukat nayax jumar maysma, Diosan aski churäwip juk'amp jach'aptayañamataki, uksti amparaxamp luqxatkäyäsma ukkhaw katuqtaxa.
- 7** Diosax janiw axsarañ ajay churkistuti, jan ukasti ch'amañchir ajayu, munasir ajayu, sum amuyt'ayir ajay churistu.
- 8** Tatitusat yatiyañ jan p'inqasimti, Jesucristo layku katuntat uñjasitaxatsa janirak p'inqasimti. Ukatsipana, Diosan ch'amapampix kuna t'aqhisiñanakatix suma yatiyäwi layku jumatak jutkan ukatakix wakicht'asim.
- 9** Diosaw qhispiyistu, ukatsti qullan markap sayt'ayañatakiw jawsistu, ukasti janiw jiwasan kuna aski luratas laykükiti, jan ukasti jupan amtäwip laykuwa, Diosasti aka uraqix janira utjkän ukkhatpach munasistäna, ukkhatpacharak Jesucristompix mayachatäxtan.
- 10** Jichhasti, Qhispiyir Jesucristos tuqiw uka munasiñapax uñacht'ayasi, jupaw jiwana ch'amap t'unjawayi, suma yatiyäwinak tuqiw wiñay jakañ churawayi.
- 11** Diosaw nayarux apostoluta, yatichirita, uka suma yatiyäwinak qhanañchir khithitu.
- 12** Ukat taqi akanak t'aqhista. Ukampis janiw ukanakat p'inqaskti, nayax yattwa khitirutix iyawskta uka; tukuy urukam qhispiyasiñ arunak qhanañchañatak ch'amanitapsa yatiraktwa.
- 13** Kuna suma yatichäwtix nayax churksma ukat janipun saraqamti, Diosarux taqi chuymapun katuyasim, Jesucristompi mayachatäktan uka munasiñarus katuyasirakim.

- 14 Jiwasanakan jakki uka Qullan Ajayun yanapapampix, kuntix Diosax katuyktam uk imapunim.
- 15 Niy yattawa, Asia suyunkirinakax taqpachaniw jaytanukupxitu; Figelo, Hermógenes jilatanakampachaw sapak jaytapxitu.
- 16 Tatituy Onesiforon wila masipat khuyapt'ayaspan, jupasti walja kutiw chuymachitu, janirakiw nayan katuntat uñjasitaxat p'inqaskiti.
- 17 Ukatsipana, Roma markar purinisasti, jupax jan inakt'asaw nayar jikxatañkam thaqhitu.
- 18 Taripäwi urunxa Tatitux jupat khuyapt'ayaspan. Jumax askiw yattaxa, Éfeso markan yanapkistän ukanakxa.

2 Timoteo 2

- 1 Jumasti wawaxa, Diosax Cristo Jesús tuqi munasiñap uñacht'ayktam ukamp ch'amañchasim.
- 2 Kuntix walja jaqinak nayraqatan arsur ist'kista ukanakxa, phuqhañatak wakicht'atäpki, yatichañatakis wakicht'atäpki ukanakar yaticht'am.
- 3 T'aqhisiñanakamansti Jesucriston chiqpach soldadopjam t'aqhisim.
- 4 Janiw khiti soldados cuartelankkasin yaqha luräwinakar uchaskiti, jan ukasti jiliripan arsutaparjam sarnaqañapawa.
- 5 Uka pachparakiwa, khilitix anatañar uskuski ukax, churäwi katuqañatakix anatañ kamachinakar phuqhañapaw wakisi.
- 6 Khilitix yapun irnaqki ukax, wakisiw irnaqatapat nayraqat achu katuqañapaxa.
- 7 Siksma uka arunakat lup'ipunim, Tatitusti taqi ukanak amuyt'añamatakiw yanapt'ätam.
- 8 Jesucristot amtasim, aka qhispiyasiñ arunak yatichataxarjamasti, Jesusax David reyin wila masipat jutirínwa, jupasti jiwatanak taypit jaktawayarakina.
- 9 Tatitun arunakap laykuw nayax t'aqhisiskta, jaqi jiwayirikiristsa ukhamaw cadenamp chinuntat uñjasta; ukampis Diosan arunakapax janiw chinkatatäkiti.
- 10 Ukat taqi kunsä t'aqhista Diosan ajllitanakapar munasitax layku, jupanakan qhispiyasipxañapataki, Jesucristo tuqi wiñay jakañ katuqapxañapataki.
- 11 Akax chiqawa: Jupampitix jiwstanxa, jupampirakiw jakañäni;
- 12 t'aqhisiñänitixa, jupampirakiw jakañäni; jan uñt'iritix tukuñänixa, jupax jan uñt'iriw tukurakistani;

- 13 janitix chiqa chuymamp arkkañänixa, Cristox janiw armaskistaniti, jupa pachpa jan armasirítap layku.
- 14 Tatitun nayraqatapan jan ch'axwapxañapatak iwxt'as amtayam. Ch'axwañax janiw kunatakis askikiti, jan ukasti khitinakatix ist'apki ukanakar mayjt'ayirikiwa.
- 15 Kunäkipansa, Diosan nayraqatapan suma irnaqirjam uñstañatak ch'amachasim, jan kunat p'inqa tukur irnaqir jaqjama, Tatitun chiqa arunakap yatichirjama.
- 16 Ñanqha arunak arsuñanak apanukum, uka parlirinakax jan wali luräwinakaruw jalantapxi,
- 17 yatichäwinakapasti janchir tukjir usjamaw tukunti. Ukapï Himeneompiru, Filetompirux tukuntixa,
- 18 jupanakasti chiqa arut maysaruw saranukupxi: “Jiwatat jaktañax niyaw luraswayxi” sasa, uka arunakampiw mayninakan iyawsäwinakap mayjt'ayas sarnaqapxi.
- 19 Ukampis Diosax mä suma jan unxtkay qalltäwi uskuwayi, ukansti akham sas qillqantatawa: “Tatitusti jupankirinakarux uñt'iwa”; ukatsti “Taqi khitinakatix iyawsirïpki ukanakax, taqi jan wali luräwinakat jithiqtañapawa” sasa.
- 20 Mä jach'a utanxa janiw qurit qullqit lurat yänakakit utjkixa, jan ukasti lawata, ñiq'it lurat yänakax utjarakiwa; mayanakax jach'a urunakan apnaqañatak uchatawa, mayanakasti inürunakan apnaqañatak uchatarakiwa.
- 21 Khititix jan wali lurañanak apanukunixa, jach'a urun apnaqañ yänakar uñtatäniwa; Tatitutak qullanaptayat aski lurir jaqïniwa, aski lurañatakis jasakirakïniwa.
- 22 Waynanakan jan wali amtäwinakapat jithiqtam, ukatsti aski kankaña, iyawsaña, munasiña, sumankañ thaqham, khitinakatix Tatitur q'uma chuymamp mayipki ukanakamp chika.
- 23 Luqhi ch'axwanakarux jan yäqamti, ukanakax jan kunatak askiwa, nuwasiñanakar puriyirikiwa.
- 24 Tatitun luqtiripax janiw nuwasiñanakan sarnaqañapäkiti, jan ukasti, taqinimpis sumankañapawa. Yatichañatakix suma wakicht'atäñapawa; llamp'u chuymañapawa,
- 25 jan ist'asirinakarux llamp'u chuymamp iwxt'añaparakiwa, inampis Diosax jan wali luräwinakapat kuttayasinkaspa, ukhamat jupan chiqa arunakap uñt'apxañapataki,

²⁶ p'arxtapxañapataki, ukatsti supayan sipitapat jaltapxañapataki, khilitix katuntasin munañapar apnaqki ukata.

2 Timoteo 3

¹ Qhipa urunakan jan wali urunakaw jutani, uksti yatiñamawa.

² Jaqinakax mich'aw tukupxani, qullqi munirinaka, jach'a jach'a tukurinaka, kunsajilamp munirinaka. Diosat jan wal parlirinaka, awkir taykar qallasirinaka, sallqanaka, Diosar arkañarus jan yäqirinaka.

³ Jan munasirinaka, jan khuyapayasirinaka, arunak apnaqirinaka, ñanqha lurañanak jan apanukurinaka, qhurunaka, aski luräwinakar uñisirinaka.

⁴ Aljantasir ch'uxña chuymaninaka, jan p'inqaninaka, jach'a jach'a tukurinaka, Diosar thaqhañat sipansa, jupanakan kusisiñap thaqhirinakäniwa.

⁵ Jupanakax Dios chuymäkaspas ukhamaw tukupxani, ukampis luräwinakapampix Diosar chiqpach arkañ apanukupxani. Uka jaqinakampix janipun chikachasimti.

⁶ Jupanakasti, uka jucharara, luqhi warminakar sallqjiriw utanakapar mantañ yatipxi, uka warminakasti janchin munañap lurañamp phuqhantatäpxiwa,

⁷ yatiqasipkiwa, ukampis janiw kunapachas chiqa arunak amuyt'añar puripkiti.

⁸ Kunjämatix Janes, Jambrés uka jan wali jaqinakax Moisesar saykatapkatayna, uka pachparakiw uka jaqinakax Tatitun chiqa arunakapar saykatapxi. Uka jaqinakasti ñanqha lurañar jichuntat jan wali amtanäpxiwa, iyawsäwin aynacht'at jaqinakäpxarakiwa.

⁹ Ukampis janiw nayrar juk'amp sarantapkaniti, taqi jaqiw jupanakan pisi amuyun jaqinakätap amuyapxani, kamisatix Moisesar saykatapkän uka jaqinakan pisi amuyupax qhanstkän ukhama.

¹⁰ Ukampis jumax yatichäwixar arkapuntawa, ukhamarak sarnaqataxaru, amtäwixaru, iyawsäwixaru, llamp'u chuymanitaxaru, munasiñaxaru, ch'amampi sayt'asiñaxaru,

¹¹ jumax askiw yatta kunatix Antioquía markana, Iconio markana, Listra markan t'aqhiskäyät ukanakxa. ¡Ukataq arknaqataw uñjasiyäta! Ukampis Tatitux taqi ukanakat qhispiyitu.

¹² Cristo Jesusar katuyat jakañ munapki ukanakax ukham t'aqhisiyatäpxaniwa;

¹³ ukampis salqjir jan wali jaqinakax jan walit juk'amp jan waliruw puripxani, sallqjasina, ukhamarak sallqjayasisina.

¹⁴ Ukampis jumax kuntix yatiqkta, ukat iyawskarakta ukarux jan pächasis arkam. Jumax askiw yatta khilitix yatichkäyätam uka.

15 Ukhamarus jumax wawatpach Tatitun arunakap yattaxa, uka arunakaw yatichätam, Cristo Jesusar iyawsatam laykuw qhispiyasiñar irparakitam.

16 Taqi Qillqatax Diosan amuyt'ayat arunakawa, ukasti yatichañataki, iwxt'añataki, chiqachañataki, q'uma jakañan sarnaqañ yatichañatak wali askiwa,

17 ukhamat Diosar luqtirinakan wali yatiñanipxañapataki, aski luräwitak suma wakichatäpaxañapataki.

2 Timoteo 4

1 Diosan nayraqatapana, Tatit Jesucriston nayraqatapana, khilitix jiwatanakaru, jakirinakaru taripir Reyjam jutkani ukan nayraqatapana wal iwxt'sma,

2 Tatitun arunakap parlam; wakiski ukkhasa, jan wakiski ukkhas parlapunim. Amuyt'ayam, iwxt'arakim, taqi llamp'u chuymamp yatichas ch'amañcham.

3 Jaqinakax, aski yatichäwir jan ist'añ munapkan uka urux purininiwa; jupanakax munañaparjamakiw kunayman yatichirinak thaqhasipxani; kunjämtix jupanakax yatichayasiñ munapkan uk ist'añatakiki.

4 Chiqa arunak ist'añ janiw munapkaniti, k'ari arunakarukiw ist'apxani.

5 Ukampis jumax aski amuyumpipun sarnaqam, t'aqhisiñanak amuk mutum, qhispiyasiñ arunak parlañar uchasim, lurañanakamsa sum phuqharakim.

6 Nayan jiwañaxax niy jak'ankxiwa, jiwäwixax Diosatak mä wilañcha luqtäniwa.

7 Taqi kunan Diosar jaysañ laykux walpun ch'amachasiwayta, jichhasti jikxatawaytwa; jalañaxan tukuyäwiparuw purta, janipuniw iyawsañax chhaqhayasiwaykti.

8 Jichhax mä suma pilluw suyt'askitu, chiqapar taripir Tatituw khä urun churitani. Janiw naya saporukit churkitani, jan ukasti, taqi khitinakatix munasiñampi Tatitun jutañap suyt'asipki ukanakarux churarakiniwa.

9 Nayar uñjirix jank'akiy jutam;

10 Demasax jaytanukuwayxituwa, jupasti aka uraqin yänakaparuw juk'amp munäna, ukat Tesalónica markar sarawayxi. Crescentex Galacia tuqiruw sarxi. Titosti Dalmacia tuqiruw sarxaraki.

11 Lucasakiw nayampiski. Marcosar thaqtam, ukatsti jumamp chik irpanim, jupasti irnaqäwixan yanapitaniwa.

12 Tíquico jilatarux Éfeso markaruw khitta.

13 Jutkät ukkhasti patxar uchasiñ isi apanirapitäta, Tróade markan Carpon utapan jaytatäskiwa, ukatsti qillqatanakampi, ukanakat sipan, pergaminonak apanirapitäta.

- 14 Jiru liq'i Alejandrox jan walinakpun lurawayitu; Tatituw juparux kuntix nayar lurawaykitu ukat uñjaskani.
- 15 Jumasti uka jaqit walpun amuyasim, jupatakix jiwasan yatichäwinakasax janiw kuna askikisa.
- 16 Kunapachatix jilirinakan nayraqatapan arsuskäyät ukkhasti, janiw khitis yanapt'kitänti; taqiniw jaytanukuwayapxitu. Diosax janik uka luratapat juchañchaspati.
- 17 Ukampis Tatituw yanapt'itu, ch'am churarakitu, qhispiyasiñ arunak parlañaxataki, khitinakatix Tatitur jan uñt'apki uka jaqinakan ist'apxañapataki. Tatitux jiwañat qhispiyitu, leonan lakapatsa qhispiykitaspa ukhama.
- 18 Tatituw taqi jan walinakat imaskitani, alaxpach qhapaq markapar irpasaw qhispiyitani. ¡Jupax wiñayan wiñayapatak jach'añchatäpan! Ukhamäpan.
- 19 Priscilampiru, Aquilampir aruntarapita, ukhamarak Onesiforon wila masinakaparusa.
- 20 Erasto jilatax Corinto markaruw qhipari, Trófimo jilatarusti Mileto markaruw usut jaytaniwayta.
- 21 Janir jallu pachäkipan jutam. Akirinakaw aruntanipxtam: Eubulo, Pudente, Lino, Claudia kullaka, maynir jilatanakamp kunaw aruntanipxtam.
- 22 Tatit Jesucristox jumampipunipan, Diosasti khuyapayasiñap taqi jumanakxar churpan.

Tito

Tito 1

- 1 Naya Pablox Tatitun luqtiripätwa, Jesucriston apostolupa, jupan khithataraki, khitinakarutix Tatitux ajlliski jupanakar iyawsañar irpaniñaxataki, Tatitun chiqa yatichäwinakap uñt'apxañapataki,
- 2 ukhamarak wiñay jakañ suyt'äwirusa. Uka wiñay jakañ churañatakix Tatitux janir aka uraqi qalltaskipan phuqhañatakiw arsuwayi, Tatitusti ukham arsutap phuqhapuniwa.
- 3 Jichhasti pachaparuw Tatitux uka arsutapxa arup tuqi qhanañchistu, kawkir yatiyäwtix Tatitu Qhispiyirisax iwxt'awaykitu jupan kamachi arunakaparjam parlañaxataki.
- 4 Tito, iyawsäwi tuqin wawaxa, nayax jumaruw aka qillqat apayansma. Dios Awkisampi, Jesucristo Qhispiyirisampiy jumarux khuyapayasiñapsa, samarañapsa churanpan.
- 5 Kuna jan walt'añanakatix Creta wat'an utjkäna ukanak askichañamatakiw jaytaniwaysma, ukatsti sapa markankir iglesianakan jiliri irpirinak utt'ayañamataki, kunjämtix nayax sisksma ukhamarjama.
- 6 Mä jiliri irpirix jan khitinsa kuns kamskaya jakañapawa. Mä sapa warminikiñapawa. Wawanakapax Tatitur iyawsiriñapawa, janirakiw jan walitsa, jan wali sarnaqiritsa uñt'ayasipxañapäkiti.
- 7 Khititix jilir irpirit uchataki ukax Tatitun yänakap uñjirit uchatawa, ukat chiqap jakañapax wakisi. Janiw jalta chuymañapäkiti, janirakiw jan wali chuymañapäkisa, janiw machiriñapäkiti, ch'axwañ muniriñapäkisa, janirakiw lunthatasiñampi qullqsa jikxatañ muniriñapäkiti.
- 8 Jan ukasti, utapar sart'irir katuqañatakix jank'akiñapawa, taqirus khuyapt'ayiriñapawa, suma amuyun jaqi, chiqapa, Tatitur katuyat aski jaqi, suma yatichatarakiñapawa.
- 9 Ukhamarakiw uka chiqa yatichat arunak katxäsiñapa, ukhamat yaqhanakar uka suma yatichäwimpi ch'amañcht'añapataki, khitinakatix Tatitur jan ist'añ munapki ukanakar iyawsayañapataki.
- 10 Ukampis uka chiqa yatichäwinakar jan iyawsirinakax waljaniw utjapxi, khitinakatix judaísmo saräwit jutapxi ukanaka, jupanakasti jan amuyt'asaw arsupxi ukat jaqinakar sallqjapxi.
- 11 Ukanakarux amukt'ayañaw wakisi, taqpach wila masinakaruw mayjt'ayapxi, kunatix jan waliki ukanak yatichasina, jan wali chuymampi qullqi jikxatasiñ laykuki.

- 12 Pachpa Creta wat'ankir profetapaw marka masinapak tuqi arsüna: "Cretankirinakax k'aripxapuniwa, qhuru axsarkañ animalanakjama, sinti manq'irinaka jayra jaqinakäpxiwa" sasa.
- 13 Ukax chiqapuniskiwa, jupanakarusti iyawsäwipan chiqañapatakix wal tuqinuqam.
- 14 Judionakan jan wali parlataparux jan yäqapxpanti, janirak chiqapat saraqir jaqin arunakaparux ist'apxpanti.
- 15 Khitinakatix Tatit Jesucristor jaysapki ukanakatakix taqi kunas sumawa, ukampis jupar jan jaysapki ukanakatakix taqi kunas janiw walikiti, jupanakax kunatix jan waliki ukak lup'isipki, amuyunakapana, chuymanakapan q'añütap layku.
- 16 Jupanakax: "Tatiturux uñt'apxtwa" sapxiwa. Ukatsti luräwinakapampix janiw ukham uñacht'ayapkiti, jupanakax uñisirinakäpxiwa, jan yäqasiñan qhuru jaqinakäpxiwa, janirakiw kuna sumsa lurirjamäpkiti.

Tito 2

- 1 Kuntix jumax parlkta ukax, q'uma yatichäwimpix mayakiñapawa.
- 2 Chuyman jilirinakasti jan kamskayäpxpan, axsart'añani, suma amuyuni, suma iyawsañani, munasiñani, yant'anakar saykatañatakis ch'amañcht'ata.
- 3 Uka kipkaraki chuyman warminakas suma sarnaqiripxpan, jaqhat jan parlasiripxpati, janirak machiripxpasa. Mayninakatakisti mä suma uñtäwipxañapawa,
- 4 ukhamat tawaq warminakarus chachapar munañ yatichañataki, wawanakapar munañ yatichañatakiraki,
- 5 suma amuyunipxañapawa, q'uma chuymaninaka, utapsa sum apnaqirinaka, chachaparux suma chuymampi ist'irinaka, ukhamat Diosan arunakapat jan khitis jan wali parlasipkañapataki.
- 6 Waynanakarus suma amuyunipxañapatak iwxt'am.
- 7 Juma pachparaki mä suma uñtäwi taqi kunansa uñacht'ayam. Yatichañansti, chiqa kankañampi phuqhasarak yaticham,
- 8 sum parlasa, khitsinsa jan juchañchañapataki. Ukhamat khitis jiwaxat jan wal parlki ukax p'inqachat uñjasini, janirakiw jiwasanakat kuna jan walsa parlkani.
- 9 Uywatanakarusti, uywirinakapar taqi kuanan ist'apxañapatak iwxt'am, munasiripxpan, janirak jupanakarux qallasiripxpati.
- 10 Jan lunthasipxpasa, jan ukasti chiqa jaqinakäpxpan, ukhamat taqi kunansa Tatit Qhispiyirin yatichäwipan sumätap uñacht'ayañataki.

- 11 Tatitusti khuyapayasiñapxa, taqi jaqitak qhispiyasiñap apanisaw uñacht'ayistu.
- 12 Uka khuyapayasiñapaw juchampi, akapachar munañampi apanukuñ yatichistu, ukat aka uraquina mä suma amuyumpi, chiqapa, Tatit chuymaraki sarnaqañasa,
- 13 ukatsti kusiskañ suyt'awimpi jakañas yaticharakistu, jach'a Qhispiyir Tatit Jesucriston kutt'aniñap suyasa.
- 14 Jupaw jiwaw layku jiwawayi jan walinakat jiwasar qhispiyañataki, q'umachañataki, ukhamat jiwasanakan jupan markapañasataki, askinak lurañasatakiraki.
- 15 Akanak jumax yatichañama, ch'amacht'asa, taqi jilir kankañampi iwxt'asa, jan khitimpis jisk'achayasisa.

Tito 3

- 1 Tatitur iyawsirinakar amtayam, marka apnaqirinakaru, jilirinakaparus ist'apxpan, kunatix sumäki uk lurañatakis jank'akipxarakpan.
- 2 Janiraki khiti tuqsa jan wal parlapxpati, jan ukasti sumankiripxpan, ukhamarak munasiñan llamp'u chuyma taqinirus uñacht'ayapxpan.
- 3 Nayrapachasti jiwasanakax ukham jan amuyt'anipxäyätanwa, Tatitur jan jaysiri, chhaqtata, kunayman jan wali munañanakan t'aqhisiyatapäyätanwa. Ñanqha lurañanakana, munapayañanakana, uñisita, jiwaskam uñisis jakaskarakiyätan.
- 4 Ukampis kunapachatix Qhispiyir Tatitux khuyapayasiñapa, munasiñapsa taqi jaqinakar uñacht'ayistuxa,
- 5 janiw kuna aski luratas laykuti, jan ukasti khuyapayasiñap laykuw qhispiyistu, q'umachasa, machaqat yuriyasa, ukhamarak Qullan Ajayu tuqi machaq jakañ churasa.
- 6 Qhispiyir Jesucristo tuqiw Diosax Qullan Ajayu jilarkir churistu,
- 7 ukhamat khuyapayasiñapan jiwasar katuqañapataki, ukhamarak wiñay jakañ suyt'ktansa uk katuqañasataki.
- 8 Aka arunakasti chiqawa, nayax juman ch'aman sayt'asiñam munta, khitinakatix Tatitur iyawsapki ukanakan askinak lurapxañapataki. Ukanakax taqitakis sumawa, askirakiwa.
- 9 Ukampis jan wali jiskhisiñanakat jithiqtam, nayra arunaka, ch'axwanaka, Moisesan kamachipxat ch'axwañanaksa jan munamti. Ukanakax inamayawa, jan kunatak askirakiwa.
- 10 Maynitix iglesian t'aqanuqtañanak utjaychi ukaxa, juparux mä pä kuti iwxt'am, ukattix jan ist'kätam ukkhasti, iglesiat jaqunukxam,

- 11 ukampix uka jaqin ñanqhar katuyasxatap yatita, juparusti pachpa juchapaw juchañchaski.
- 12 Kunapachatix Artemasaru, jan ukax, Tiquicorus khithankäma ukapachaxa, Nicópolis chiqan nayamp jikisir jutañamapuniwa, nayax thaya pachan ukan qamarañ amtasta.
- 13 Jumax, Zenas arxatirimpuru, Apolo jilatampirus kunatix wakiski uk churasin yanapt'apunıtawa, ukhamat jupanakan saräwinakapan jan kunas pist'añapataki.
- 14 Jiwasankirinakasti aski lurañ yatiqapxarakpan, pist'añansa yanapt'asa, ukhamat jakäwinakapan askiñapataki.
- 15 Nayampiski ukanakax aruntanipxtamwa. Jumasti Tatitur iyawsir munat jilatanakasar aruntarakim. Diosay taqi jumanakxar khuyapayasiñap churanpan.

Filemón

Filemón 1

- 1 Naya Pablow Cristo Jesús layku katuntatäsina, Timoteo jilatamp kuna aka qillqat apayanipxsma, nanakamp chika irnaqir munat Filemón,
- 2 ukhamaraki utaman tantachaskis uka iglesiaru, Apia kullakampiru, nanakamp chika irnaqir Arquipo jilatampiru.
- 3 Dios Awkisana, Tatit Criston waxt'äwipasa, sumankañapas jumanakampipan.
- 4 Mayisiwinakaxan jumat amtasisax Diosarux yuspagarapuntwa.
- 5 Nayax yattwa jumax Tatit Cristor munatama, iyawsatamsa, ukhamarak taqi khitinakatix Diosankapki ukanakar munatamsa.
- 6 Jumax nanakjamarakiw taqi chuyma Tatitur katuyastaxa. Ukat Diosarux mayta, jumax taqi chuyma jupar katuyasiskakiñamataki, kuna askinaktix Cristor munatas layku lurksna ukanak uñt'añamkama.
- 7 Filemón jilata, wali kusionatwa, ch'amañcht'atarakitwa, juman yaqhanakar munasitam yatisina, jumaw Tatitun taqi markapankirinakarux chuymachtaxa, ch'amañcharaktaxa.
- 8 Nayasti Criston apostolupjamax aruniristwa kunatix lurañamäki uk jumar lurayañatakixa,
- 9 ukampis munasiñat jumarux achikt'asiñ munsma. Naya, Pablox niya chuymañixtwa, jichhasti Cristor arkatax laykuw katuntatäsin,
- 10 Onesimor sum katuqañamatakiw achikt'asiñ munsma, jupasti aka carcelan ajay tuqin wawaxaw tukxi.
- 11 Khä urunakan jumatakix Onesimox jan kunatak aski uywatänwa, ukampis jichhax jumatakisa, nayatakis askixiwa.
- 12 Ukat jichhax wasitat khithanxsma, naya pachparus katuqkitasma ukhamay katuqxam.
- 13 Nayasti muniriskäyätwa akan nayampi qhiparañapa, juma lanti nayar yanapañapataki, Tatitun arunakap parlataxat katuntatäñaxkama.
- 14 Ukampis janiw kunsä juman jan kamsata lurañ munkti, kuntix lurañamatak mayksma uk nayan jan jariyatjam lurañamataki.
- 15 Inas ukataki Onesimox mä qawqha urunak jumat saraqchiyätam, jichhat ukсарusti jumampipunixañapataki,

- 16 janiw mä uywatar uñtata, jan ukasti, uywatat sipansa juk'amp suma, mä munat jilamarjama. Nayax wal juparux munasta, ukampis jumax juk'amp juparux munaspachäta; janiw mä jaqirjamakiti, jan ukasti Tatitunxa mä jilarjama.
- 17 Ukhamasti nayarutix juman jilamat uñt'aschista ukaxa, nayarus katuqkitasma ukhamay juparux katuqxam.
- 18 Inas kuna jan walsa lurstam, jan ukax mä qawqha manumächi ukasa, nayaw ukxa phuqxäma.
- 19 Naya Pablow akxa amparaxamp qillqanta: Nayaw phuqxäma. Jumar jan sañ layku, jumas nayarux juma pachpat manüskaraktawa.
- 20 Jisa jilata, Tatitur munasitax laykuw achikt'assma, Tatitunkir jilatjamay chuymax kusist'ayita.
- 21 Juman jaysasir chuymanitam yatisaw qillqansma, yatiraktwa, kuntix mayksma ukatxa, juk'amp lurätaxa.
- 22 Ukxar may mayiñ munsma, qurpachasiñay wakicht'arapita; nayasti suyt'asktwa jumanakan Diosar mayitanakamatxa, jupax wakt'ayaniwa carcelat mistuñaxa, nayan jumanakar tumpir jutañaxataki.
- 23 Epafra jilatax aruntantamwa, jupasti Cristor arkatap laykuw nayamp chika carcelankaraki.
- 24 Marcosampi, Aristarcompi, Demasampi, Lucasampix aruntanipxaraktamwa, jupanakasti irnaqäwin yanapirinakaxawa.
- 25 Tatit Cristosay waxt'äwip jumanakxar churanpan.

Hebreos

Hebreos 1

- 1 Diosax khä urunakanxa, walja kutiw nayra awkinakasarux kunaymanita profetanak tuqi parläna.
- 2 Aka qhipa urunakansti Yuqap tuqiw parlarakistu, juparuw taqi luratanakap katuyi, jupa tuqi aka uraq luratap layku.
- 3 Jupaw Diosan k'ajkir kankañapaxa, jupan uñnaqaparakiwa, ch'aman arupampikiw taqi kunsä katxäsi. Juchanakasat q'umachasiñ utjayasinsti, Diosan kupixaparuw alaxpachan qunt'asxi,
- 4 jupax angelanakat sipan juk'amp jiliriw tukuwayi, jupanakat sipan juk'amp aytat suti katuqaraki.
- 5 Diosax janiw kawkir angelarus siskiti: "Jumax nayan Yuqaxätawa; nayaw jichhürux jakañ chursma" sasa. Janirakiw kawkir angelatsa siskiti: "Nayaw jupan awkipäyã. Jupasti nayan wawaxäniwa" sasa.
- 6 Ukampis sapa munat Yuqap akapachar khithankän ukapachax siwa: "Diosan taqpach angelanakapax jupar yupaychapxpan" sasa.
- 7 Diosax angelanakat siwa: "Angelanakax thayjamäpxpan, luqtirinakapasti nina lawranakjamarakipan" sasa.
- 8 Ukampis Yuqapat siwa: "Juman qhapaq qunuñamax Dios Tata, wiñayatakiwa, Reyi kankañamas chiqapar uñjañawa.
- 9 Aski kankañarux munastawa, ñanqharusti uñistawa; ukat Diosamax jumar ajllistam, masinakam taypin kusisiñampiw phuqhanttam." 10 Sarakiwa: "Tatay, jumaw uraqirux qalltatpach utt'aytaxa, alaxpachasti juman luratawa.
- 11 Taqi ukanakax tukusakiniwa, jumasti wiñayatakipuniñtawa. Taqi ukanakax isir uñtataw mirq'isini;
- 12 jisirjamaw suk'thapita, isir uñtat isinukutarakiniwa! Jumasti pachpakisktawa; jakañamasti janiw tukuskaniti." 13 Diosasti janiw kawkir angelarus siskiti: "Uñisirinakamar atipt'ayañaxkamax kupixaxar qunt'asim" sasa.
- 14 Diosar luqtañanxa, taqpach angelanakaw ajayüpxi, qhispiyasiñ katuqapkani ukanakar yanapt'añatak khithanitawa.

Hebreos 2

- 1 Jiwasanakax uka yatiyäwi ist'asax wali amuyumpi jaysañasaw wakisi, ukhamat thakhit jan maysar saranukuñasataki.

- 2 Khä urunakan Diosax angelanakap tuqi churkän uka kamachinakax wali ch'amaninwa, juch luririnakasa, jan phuqhirinakas mutuyatänwa.
- 3 ¿Kunjämarak uka jach'a qhispiyasiñar jan yäqkañän ukasti mutuyatäñat jaltañänisti? Pachpa Tatituw uka qhispiyasiñat nayraqat yatiyäna, ukatsti khitinakatix uka qhispiyasiñat ist'apkän ukanakarakiw jiwäs taypin qhanañchistäna.
- 4 Ukhamarus Diosax unañchanakampi, muspharkañ luräwinakampiw uñacht'ayistu, ukatsti Qullan Ajay tuqiw kunayman lurañanak munañaparjam churistu.
- 5 Diosax janiw angelanakan munañapar jutir uraqit parlktan uk katuykiti.
- 6 Jan ukasti, mayniw mä chiqawja Qillqatan qhanañchi: “¿Kunarak jaqisti? ¿Kunarak jaqisti jupat amtasiñamatakisti? ¿Kunatarak jupat amtasis llakistasti?”
- 7 Jaqirux angelanakat sipan mä juk'a sullkak lurtaxa, aytat kankañampi, jach'a kankañampiw pillunttaxa;
- 8 taqi luratanakam apnaqañatakiw katuytaxa” sasa. Ukhamasti, taqi kun jaqin munañapar katuyasax, Diosax janiw kunsä jan jupan katuyat jaytkänti. Ukampis jichhakamax janiraw uñjktanti taqi kunas jupar jaysapxatapa.
- 9 Ukampis Jesusarux uñjtanwa, juparusti Diosax angelanakat sipansa mä juk'a pachatak jisk'aruw uskt'i, jiwañampi t'aqhisitap laykusti qhapaq kankañampi, jach'a kankañampi pilluntatawa. Diosax munasiñapan taqinin askipatakiw jiwañap munäna.
- 10 Taqi kunaw Diosanki, jupan luratarakiwa, taqi wawanakapan qhapaq markapankañap muni. Ukat Diosax t'aqhisin tuqi Jesucristorux askir tukuyäna, jupanakan qhispiyiriparuraki.
- 11 Q'umachatanakasa, q'umachiris taqiniw pachpa Awkinki. Ukat Diosan Yuqapax “Jilatanaka” sañ jan p'inqaskiti,
- 12 Qillqatansti akham siwa: “Jilanakaxaruw sutimat yatiyä, tantachasiwi taypin q'uchunakampiw yupaychäma” sasa.
- 13 Sarakiwa: “Nayax Diosaruw katuyasi” sasa. Ukatsti wasitat saskakiwa: “Akankasktwa, Diosax churkitu uka wawanakampi” sasa.
- 14 Kunjämatix mä utankir wawanakax mä janchita, mä wilat jutixa, ukhamarakiw Jesusax jaqjam janchinina, jaqjam wilanina, ukhamat jiwäwipampi atipjañataki, khititix jiwayañatak ch'amanikän uka supayaru.
- 15 Ukhamat jupax qhispiyi, khitinakatix jiwär axsaräs t'aqhisiyatjam jakasipki taqi jupanakaru.

- 16 Chiqpachansa janiw angelanakar yanapt'ir jutkiti, jan ukasti Abrahamat saraqir wawanakapar yanapt'iriw juti.
- 17 Ukatakisti taqi kunansa jilanakapjam tukuñapaw wakisina, khuyapayasiri, chiqapa, Jilir sacerdotjam Dios nayraqatan tukuñataki, ukatsti t'aqhisitap tuqi jaqin juchanakapan pampachatãñapataki.
- 18 Jupa pachpa t'aqhisaw yant'at uñjasina, jichhasti khitinakatix yant'ar puripki ukanakaruw yanapt'arakispa.

Hebreos 3

- 1 Ukhamasti, jilatanaka, jumanakasti Diosan jawsat qullan markapäpxtawa, Cristo Jesusax Apostoluwa, Jilir sacerdoterakiwa, wali amuyumpi lup'ipxam, iyawsäwisax jupipan uñacht'ayasi.
- 2 Jesusasti Diosarux jaysapuninwa, juparux ukatakiw utt'ayäna, kunjämätix Moisesax Diosan utapan lurañanakamp phuqkäna ukhama.
- 3 Ukampis Jesusarux Moisesat sipan juk'amp jach'aruw aptäna, kamisatix mä uta luririx utat sipan juk'ampi jach'ar aptatäki ukhama.
- 4 Taqi utax maynin luratawa; ukampis kunatix utjki ukanak Diosaw lurawayi.
- 5 Ukhamaw Moisesax Diosan utapan lurañanakampi phuqhäna; jupan lurañapax kuntix Diosax siskän ukanak qhanañchañänwa.
- 6 Ukampis Cristox Yuqjamax Diosan utapan phuqhäna, uka utasti jiwasanakätanwa, tukuykamatix jupar iyawsañäni, kusisiñampi katuqañatak suyt'añän ukapacha.
- 7 Ukalayku, kamisatix Qullan Ajayux Qillqatan siski: "Jichhürutix Diosan arsutap ist'apxätaxa,
- 8 chuymanakam jan qalarayasipxamti, kunjämätix israelitanakax wasaran Diosar kutkatasipkäna, yant'apkän ukhama.
- 9 Ukawjan nayra awkinakamax nayar yant'apxitäna, pusi tunk mara nayan luratanakax uñjapkchän ukasa.
- 10 Ukat nayax uka jaqinakatak phiñasta, saraktwa: 'Jupanakax chuymapan jayanpun sarnaqapxi, janirakiw nayan thakhinakax uñt'añ munapkiti.' 11 Ukat q'apisiñaxan juramento lurta: janiw samarañaxar mantapkaniti" sasa.
- 12 ¡jilatanaka, amuyasipxam! Janiy jumanakat khitis jan iyawsir ñanqha chuymanax tukpati, janirak jakaskiri Diosatsa saraqpati.
- 13 Jan ukasti, maynit maynikam sapür ch'amachasipxam, pachax "jichhür" utjkipana, kunjämätix Qillqatax siski ukarjama, ukat jumanakat jan maynis juchampi atipjayasiñapataki, ukatsti chuymapas jan kutkatasir tukuñapataki.

- 14 Jiwasanakax Cristompi chika katuqirïpxtanwa, jiwasiatix tukuykam arkañän ukapacha, kunjämätix qalltatpach iyawsktan ukarjama.
- 15 Ukhamasti Qillqatax siwa: “Jichhürutix jumanakax Diosan arup ist'apxät ukaxa, janiy maynïr kutkatasirinakjamax chuymanakam qalarayasipxamti” sasa.
- 16 ¿Khitinakarax Diosan arup ist'kas kutkatasipxänsti? Moisesax khitinakarutix Egipto uraqit irpsunkäna ukanakänwa.
- 17 ¿Khitinakampirak Diosasti pusi tunk mara phiñasitänsti? Juchachasirinakampi, khitinakatix wasaran jiwarapkän ukanakampi.
- 18 ¿Khitinakarurak Diosasti juramentompi arsünsti “Janiw samarañaxarux mantapkätati” sasasti? Khitinakatix jan jaysapkän ukanakaru.
- 19 Ukhamasti jupanakax jan iyawsapxatap laykuw jan mantapkänti.

Hebreos 4

- 1 Ukhamasti, Diosan samarañapar mantañatak arsüwi utjipan wal amuyasiñasawa, inampis jumanakat kawkiris jan mantkaspä.
- 2 Jiwasanakasti jupanakjamarakiw suma yatiyäwi arunak katuqtan; ukampis jupanakan ist'atapax inamayakänwa, jan iyawsäwi chuymamp ist'apxatap layku.
- 3 Jiwas iyawsirinakasti uka samarañaruw mantañäni, ukampis jan iyawsirinakarux Diosax sänwa: “Ukat q'apisiñaxan juramento lurta: Janiw samarañaxarux mantapkaniti” sasa. Ukampis Diosax aka uraq lurkän ukampiw luräwip tukuyxäna;
- 4 Qillqatansti samarañ urut akham siwa: “Paqallqür urusti Diosax taqi luräwinapak tukuyasin samaräna” sasa.
- 5 Wasitat Qillqatan saskakiwa: “Janiw samarañaxarux mantapkaniti” sasa.
- 6 Ukampis yaqhipanakax janïraw uka samarañarux mantapkiti, khitinakatix nayraqat yatiyäwi arunak ist'apkän jupanakan jan jaysapxatap layku.
- 7 Ukat Diosax wasitat yaqha uru chimpunti, uka urusti jichhüruwa. Ukasti nayratpach arsutänwa, Davidax sänwa: “Jichhürutix Diosan arsutap ist'apxät ukaxa, janiy chuymanakam qalarayasipxamti” sasa.
- 8 Josué chachatix israelitanakar samarañ churasapän ukaxa, Diosax janiw yaqha urut parlkasapänti.
- 9 Ukhamasti Diosan markapatakix mä qullan samarañaw utjaski;
- 10 khinitix Diosan samarañapar mantkani ukaxa, irnaqäwipat samarani, kunjämätix Diosax irnaqäwipat samarkän ukhama.

- 11 Uka samarañar mantañatakix wal ch'amañchasiñasaw wakisi, jan khitis khä jan iyawsirinakjam sarnaqaskañapataki.
- 12 Diosan arupax jakaskiriwa, ch'amanirakiwa. Purapar arini espadat sipan juk'ampi ariwa, ukasti jaqin ajayupkama, ch'akhapkama, parpapkama purir aruwa; lup'iwinaкса, chuyma manqhan amtäwinaksa qhanstayiwa.
- 13 Janiw kuna luratapas Diosan nayraqatapan imantaskaspati; taqi kunapuniw jupan nayraqatapan qhanstani, taqi luratasat arsuñasaw wakt'istani.
- 14 Diosan Jesús Yuqapaw jiwasan jach'a Jilir sacerdotesaxa, jupax alaxpachkamaw puri. Ukat juparux taqi iyawsañampi arkañasa.
- 15 Jiwasan Jilir sacerdotesax t'ukha kankañasan khuyapt'ayistaspa, jupax uka kipkarakiw kunayman yant'anakan jiwajam uñjasina, ukampis jupax janipuniw juchar purkänti.
- 16 Ukhamasti munasir Dios Awkisarux iyawsañasampi jak'achasiñäni, jiwawat khuyapt'ayasiñapataki, munasiñapan wakisir urun yanapt'añapataki.

Hebreos 5

- 1 Taqi Jilir sacerdotew jaqinak taypit ajllita, Diosan nayraqatapan jaqinak lanti arsuñapataki, taqi juchanakat waxt'äwinaka, wilañchanak luqtañapataki.
- 2 Kunjämatix pachpa sacerdotex janchin t'ukhasiñanakap t'aqhisixa, ukat jan amuyt'irinakata, saranukutanakatsa khuyapt'ayasirakispa;
- 3 uka t'ukhasiñap laykuw juchanakapat wilañchanak luqtañapax wakisi, kamisatix jaqinakan juchanakapat luqtki ukhama.
- 4 Janiw khitis jupapachpatak Jilir sacerdotëkaspati, jan ukasti Diosaw jupar jawsasax jach'ar apti, kamisatix Aaronar jach'ar aptkän ukhama.
- 5 Uka pachparakiwa, Cristox janiw jupan munañapat Jilir sacerdotet utt'askänti, jan ukasti, Diosaw juparux jach'ar aptäna, sarakinwa: “Jumax nayan wawaxätawa; nayaw jichhürux jakañ chursma” sasa.
- 6 Yaqhawja Qillqatan sarakiwa: “Jumax wiñay sacerdotëtawa, Melquisedec sacerdotjama” sasa.
- 7 Kunapachatix Cristox aka uraqinkaskän ukkhaxa, jupax jach'at arsusa, jacht'asisaw Diosarux achikt'asina, khititix jiwañat qhispiyañatakix ch'amanikän juparu; jaysirítapatsti Diosax juparux ist'änwa.
- 8 Ukhamaw Cristox Yuqapäkasin t'aqhisinap tuqi jaysañ yatiqäna;
- 9 ukham t'aqhisisasti jupar iyawsirinakatakix wiñay qhispiyasiñ chuririw tukuwayi,

- ¹⁰ ukatsti Diosaw Jilir sacerdotet utt'ayi, Melquisedec sacerdotjama.
- ¹¹ Aka tuqit arsuñatakix waljaw utjaski, ukampis ch'amaw uk qhanañchañaxa, jumanakan jan mäki amuyt'apxatam layku.
- ¹² Jichhakamax niyaw jumanakax yatichirinak tukupxañamäna; ukampis wakisiskakiw Diosan yatichäwinakapat jumanakar yatichañaxa. Wali t'ukhartatäpxtawa, waña manq'a lantisti, lechek umasipktaxa.
- ¹³ Lechempi uywatanakasti ñuñuskir wawanakjamawa, kunäkitix chiqa jakäwix uk janiw jupanakax amuyt'apkiti.
- ¹⁴ Ukampis waña manq'ax jach'a jaqinakatakiwa, khitinakatix amuyt'asiñ yatipki, kunatix waliki, jan waliki uk uñt'añatakis yatitäpki ukanakatakiwa.

Hebreos 6

- ¹ Ukhamasti ajay tuqin jach'a jaqir tukuñkam nayraqatar sarantaskakiñäni, Cristo tuqit nayra yatichäwinak maysar apanukusa, jan juk'amp jasa yatichäwinakat parlkxañäni. Jan wali lurañanak apanukuñäni, Cristor arkañäni, jan jiwañatakisti juch lurañ apanukuñäni. Diosar iyawsañasäki uk niy yatxtanwa,
- ² bautismo katuqañasata; Cristor iyawsirinakan Qullan Ajay katuqatapata, jiwatanakan jaktañapata, taripäwi utjañapatsa yatxaraktanwa.
- ³ Diosatix ukham munani ukax, taqi akanak yatichaskakiñäniwa.
- ⁴ Khitinakatix mä kutix Diosan qhanap katuqapkäna, Diosan luräwip munapkäna, Qullan Ajayu katuqapkäna,
- ⁵ Diosan suma arunakap mallt'apkäna, jutir jakañan ch'amapsa suyt'apkäna ukanakasti,
- ⁶ wasitattix tinkupxaspa ukkhax janiw Diosan ukar kutikipstayanksnati, jupanakpach Diosan Yuqapar wasitat ch'akkatatapata, taqinimpis phiskasiyatap layku.
- ⁷ Jupanakasti walja jallu katuqir uraqjamawa: yapuchiritakitix sum achurapchixa, Diosatsti aski katuqaraki;
- ⁸ ukampis ch'aphinakaki, jan wali quranakak achuskchi ukaxa, janiw kunatakis walikiti; Diosasti ñanqhachiwa, tukuyarux ninar phichhantatäniwa.
- ⁹ Munat jilatanaka, nanakan ukham arsuñax wakischi ukasa, jumanakax qhispiyasiñ thakhinkxapxtawa.
- ¹⁰ Diosax chiqapar uñjiriwa, kuntix jumanakax lurapkta ukat janiw armaskaniti, qullan markankir jilatanakar munasiñ uñacht'ayatamatsa, yanapt'atamatsa, jichhakamas ukham lurasipkaktawa.

- 11 Ukampis uka suma chuymax sapa maynin tukuykam utjañap munapxta, kuntix suyapkta ukan phuqhasiñapataki.
- 12 Janiw jayra tukupxañam munapkti, jan ukasti, khitinakatix iyawsañ tuqi Diosan arsut churäwipa katuqapki taqi jupanakat yatiqasipxam.
- 13 Kunapachatix Diosax Abrahamar “Churämaw” siskän ukapachaxa, jupa pachpatakiw juramento luräna, janiw jupat juk'ampi yaqha jilirix juramento lurañatak utjkänti,
- 14 ukatsti sänwa: “Jisa, nayax jilarkir aski waxt'äwi churäma, wawanakamsa waljaniruw tukuyä” sasa.
- 15 Abrahamax llamp'u chuymampiw suyt'äna, ukatsti Diosan arsutaparjamaw katuqäna.
- 16 Jaqinakax juramento lurapki ukkhaxa, jupanakat sipan jilir laykuw lurapxi, kunapachatix juramentompi arsupki ukkhasti, janiw juk'amp kuna arsuñas utjxiti.
- 17 Ukhamasti Diosax qhanpach uñacht'ayañ munäna, khitinakarutix churämaw sas arskatayna jupanakaru, jupasti arsutapar jan mayjt'ayas churañatakix jank'akinwa. Ukat arsutapxarux juramento luräna.
- 18 Aka pä luräwix janiw mayjt'kaspiti, ukanakat Diosax janiw k'ariskaspiti; khitinakatix Diosan imantasiñap thaqhaptan ukanakax mä jach'a chuymachasiwi katuqtan, jupax churkistu uka suyt'äwirus iyawsaraktan.
- 19 Uka suyt'äwiw ajayusarux sum katxäsi, kunjämatis anclax mä barcor katxäski ukhama. Uka suyt'äwix alaxpach qullan utan cortina qhipäxkamaw manti,
- 20 kawkirutix Jesusax jiwastak thakhi jist'arañatak mantkän ukawjaru, ukhamaw Jesusax wiñayatak mä Jilir sacerdote tukuwayi, Melquisedec sacerdotjama.

Hebreos 7

- 1 Melquisedec chachax Salem markan reyipänwa, alaxpachankir Diosan sacerdoteparakinwa. Kunapachatix Abrahamax reyinar atipjanisin nuwasiwit kuttankän ukkhaxa, Melquisedec sacerdotex jupar jikxatiriw mistüna, ukatsti askinak churäna,
- 2 Abrahamasti nuwasiwit apaqankatayna ukanakat sapa tunkat maya churäna. Melquisedec sutix “Chiqapar uñjir reyi” sañ muni, ukampis Salem markan reyipat uñt'atarakinwa, ukasti “Sumankayir reyi” sañ munaraki.
- 3 Jupän awkipatsa, taykapatsa, nayra awkinakapatsa janiw kunas yatiskiti; janirakiw kawkhan yuritapasa, jiwatapas yatiskiti; ukat jupax Diosan Yuqapäkaspas ukham wiñay sacerdotexa.

- 4 Jichhasti walikiwa, Melquisedec sacerdoten wakiskiritap amuyapxam, jiwasan nayra Abraham awkisax juparuw reyinakampi nuwasisin apaqkatayna ukanakat sapa tunkat maya churäna.
- 5 Moisesan kamachi arunakaparjamax Leví chachat saraqir sacerdotenakax jaqinakarux taqi kunat sapa tunkat may wayt'añapänwa, wila masinakapäpkchîna, jupanakjam Abrahamat saraqir wawanakapäpkchîn ukasa.
- 6 Ukampis Melquisedec sacerdotex janis Leví chachat saraqirîkchîn ukasa, Abrahamarux sapa tunkat maya wayt'äna, Diosan arsutaparjam katuqkatayna ukata. Ukhamat Melquisedec sacerdotex Abrahamar askinak churäna;
- 7 janirakiw khitis siskaspati aski waxt'äwi churirix aski waxt'äwi katuqirit sipan jilankiw sasaxa.
- 8 Jiwasanak taypinsti jiwiri jaqinakaw sapa tunkat maya mayipxi; ukampis Qillqatax Melquisedec sacerdoten jakaskatapat parli.
- 9 Ukat saraksna, Leví chachat saraqir sacerdotenakax, khitinakatix sapa tunkat maya wayt'apki jupanakax Abrahamar churasax, Melquisedec sacerdoteruw sapa tunkat maya churapxarakîna;
- 10 mä amuyunxa, kunapachatix Melquisedec sacerdotex Abrahamar katuqir mistkän ukkhaxa, Abrahamax janchiparuw janîr yurkän uka wawanakap apäna.
- 11 Israel markax Levita sacerdotenakan luräwinakapxar lurat kamachi arunak katuqäna, jichhasti, uka sacerdotenakatix jaqinakan askiñapatak yanapt'asapän ukaxa, janiw yaqha sacerdoten uñstañapax wakiskasapänti, janiw Aarón chachat saraqiripatti, jan ukasti Melquisedec sacerdotëñapjamaw wakisîna.
- 12 Sacerdoten luräwip mayjt'ayasinxa, kamachix mayjt'ayatäñaparakinwa;
- 13 Qillqatax parlki uka Tatitusasti Israelan yaqha ayllunkirînwa, uka ayllut janiw khiti sacerdotess mistkiti.
- 14 Ukax qhanäskiwa, Tatitusax Judá ayllut saraqiriwa, kunapachatix Moisesax sacerdotenakan luräwipat parlkän ukkhax, janiw uka ayllut kunsä siskänti.
- 15 Akasti juk'ampi qhanawa, machaq uñstanir sacerdotex Melquisedec sacerdotjamawa,
- 16 janiw jaqin uchat kamachxar sacerdotëñar purkiti, jan ukasti jan tukuskir jakañ ch'amat juti.
- 17 Diosasti jupa tuqit akham sänwa: "Jumaw wiñay sacerdotëtaxa, pachpa Melquisedec sacerdotjama" sasa.
- 18 Ukhamasti, nayrîr kamachix jan ch'amani inamayätap laykux ukkharuw tukusxäna,

- 19 Moisesan kamachipasti janiw kunsä chiqachkänti. Uka lantisti suma suyt'äwiw utjistu, uka tuqirakiw Diosarux jak'achastan.
- 20 Uksti Diosax mä juramento lurasaw chiqätap qhanañchäna. Maynir sacerdotenakax jan juramentompi utt'ayatakänwa,
- 21 ukampis Tatitux mä juramentompi utt'ayatänwa, Qillqatansti akham siwa: "Tatitux mä juramento luri, janiw mayjt'aykaniti: 'Jumaw wiñayatak sacerdotëtaxa,' " sasa.
- 22 Ukhamat Jesusax nayririt sipan juk'ampi suma arust'äwítap qhanañchi.
- 23 Maynir sacerdotenakax waljaniruw tukupxi, jiwasti jupanakan jakaskañap janiw munkänti;
- 24 ukampis Jesusax wiñay jakiritap laykux sacerdote lurañap janiw yaqhar churkänti.
- 25 Ukat jupa tuqi Diosar jak'achasirinakarux wiñayatak qhispiyaspa, jupanakatak Diosar mayiñatakix jupax wiñayatakiw jaki.
- 26 Ukhamasti Jesusax suykäyätan uka Jilir sacerdotewa. Jupax qullanawa, jan kuna juchani, jan akch'a q'añuni, juchaninakat jithiqтата, alaxpachatsa juk'ampi alayar aptataraki.
- 27 Janiw maynir jilir sacerdotenakjamäkiti, uywanak jiwayasin wilañchanak sapür luqtañapataki, nayraqatax jupanakan pachpa juchanakapata, ukxarusti jaqin juchanakapataraki. Ukampis Jesusax mä kutikiw wiñayatak jupa pachpa luqtasiwayi.
- 28 Moisesan kamachipax jan q'umäpki ukanakaruw Jilir sacerdotëñapatak utt'ayi; ukampis Diosax juramentompiw uka kamachi qhipat jupan Yuqapar jilir sacerdotëñapatak utt'ayi, khilitix wiñayatak q'uma tukuyatäki juparu.

Hebreos 8

- 1 Taqi kun sisktan ukanakat sipan wakiskirix akawa: jiwasan Jilir sacerdotësax alaxpachan Diosan kupixapar qunt'atäskiwa,
- 2 ukatsti sacerdotjamax chiqpach qullan utan lurañampiw phuqhi, uka utasti Tatitun luratänwa, janiw jaqinakan luratäkänti.
- 3 Taqi Jilir sacerdotenakax waxt'äwinaka, wilañchanak luqtañatak utt'ayatawa, ukat Jesucriston mä kun luqtañapas wakisi.
- 4 Jupatix aka uraqinkaspaxa, janiw sacerdotëkaspati, ukampis Moisesan kamachiparjamax waxt'äwinak luqtir sacerdotenakax niyaw akan utjxi.
- 5 Ukampis uka sacerdotenakax kunjämtix alaxpachan luraski ukanakar uñtat lurapxi. Taqi ukanakan uñtasitätap yatxtanwa, kunapachatix Moisesax qullan uta

lurañapäkan ukkhaxa, Diosax juparux sänwa: “Taqi kunsa kunjämtix qullun uñacht'ayksma ukhamar amuyt'asis luram” sasa.

⁶ Ukampis jiwasan Jilir sacerdotessax juk'ampi suma sacerdote luräwip katuqi, Diosampi, jaqinakampi sumankthapiyir machaq arust'äwiwa, ukasti suma arsutanakapxar utt'ayatawa.

⁷ Nayrür arust'äwitix askisapän ukaxa, janiw payür arust'äwix wakiskasapänti.

⁸ Ukampis Diosax uka jaqinakarux jan aski lurapxatap jikxatäna, sarakinwa: “Tatitux siwa: Machaq arust'äwi lurañ urunakaw purinini, ukapachaw Israel markampi, Judá markampix machaq arust'äwi lurä.

⁹ Aka arust'äwisti janiw kunjämätix nayra awkinakapampi lurkäyät ukhamäkäniti, kunapachatix jupanakarux Egipto markat irpsunkta ukhama; jupanakan uka arust'äwir jan phuqhaxatap laykux nayax jaytanuktwa, siw Tatituxa.

¹⁰ Kuna arust'äwtix khaya urun Israelampi lurkä ukax akhamäniwa, siw Tatituxa: Nayan kamachinakaxsti amuyuparuw uskü, chuymaparuw qillqantarakä. Nayax jupanakan Diosapäyäwa, jupanakasti nayan markaxäniwa.

¹¹ Janirakiw khitis maynir yatichañapax munaskxaniti, marka masiparusa, jilaparusa: ‘Tatitur uñt'am’ sasaxa. Jupanakax taqiniw uñt'apxitani, jisk'at jach'akamax.

¹² Nayaw ñanqha luratanakap pampachä, janirakiw juchanakapat mayampsa amtaskxäti” sasa.

¹³ Kunapachatix mä machaq arust'äwit Diosax parlki ukkhax, nayrür arust'äwirux mirq'ixatap qhanañchi; ukasti niy tukusiñampiskiwa.

Hebreos 9

¹ Nayrür arust'äwinsti Diosar yupaychañatakix sarayañanakapaw utjäna, ukasti akapachankir qullan utatakikünwa.

² Tatitumpi jikisiñ utasti akham luratänwa: Nayräx tuqinsti Qullan chiqa satäkis ukawjan candelerompi, Diosar luqtat t'ant'anak uchañ mesampiw utjäna:

³ Payür cortina qhipäxankki uka chiqax Qullanan Qullanapa satänwa;

⁴ ukawjansti qurit lurat incienso nakt'ayañ altarampi, qurimpi apakipat arust'äwi arcampiw utjäna. Uka arca manqhansti qurit lurat mä chatuw utjäna, uka chatunsti maná sat t'ant'aw uchatäna; Aaronan thujrupax ch'uxñatatkatayna, ukhamarak tunka kamachi qillqat qalanakas arca manqhankänwa.

- 5 Arca patxansti querubines sat chhiqhaninakaw utjäna, ukax Diosan ukankaskatap uñacht'ayäna, chhiqhanakapampix arcan qhupañap imxatapxäna. Jichhasti ukxat juk'ampi qhanañchañax janiw wakiskiti.
- 6 Ukhamaw taqi kunas wakicht'atäna, sacerdotenakax Qullan chiqarux sapa kutiw Diosar yupaychirix mantapxäna.
- 7 Ukampis Qullanan Qullanap chiqarux Jilir sacerdotekiw maran mä kuti mantäna; ukawjarux uywanakan wilap apapxañapänwa, jupa pachpan juchapata, jaqinakan juchanak luratapat luqtañataki.
- 8 Ukampisti Qullan Ajayux akham uñacht'ayañ munistu, Qullan chiqa utjkipanxa, Qullanan Qullanap chiqar mantañatakix janiraw thakhix jist'aratäkänti.
- 9 Taqi akanakasti jichhürutakix mä uñacht'äwiwa; Diosar ukham waxt'äwinakampi, wilañchanakampi luqtas yupaychasax janiw q'umachatäksnati.
- 10 Uka manq'añanaka, umañanaka, yaqhip q'umachasiñanakax patxa luräwikiwa, ukanakax kunapachatix Diosax machaqar tukuykan ukkhakam ch'amanikiwa.
- 11 Ukampis Cristox niy jutxiwa, jichhasti jupaw aski luräwinakat Jilir sacerdoter tukxi. Jupasti kawkha qullan utantix sacerdotëki uka utax juk'amp sumawa, phuqhatarakiwa, janiw akapachankir jaqinakan luratäkiti.
- 12 Cristox uka qullan chiqaruw manti, janiw cabritonakana, vaca qallunakan wilap luqtir mantkiti, jan ukasti, jupan pachpa wilap luqtiruw manti; mä kutikiw wiñayatak manti, ukatsti jiwasatakix wiñay qhispiyasiñ jikxati.
- 13 Urqu vacanakana, cabritonakan wilapampi, altaran nakhantat qachu vaca qallunakan qhillanakapampi, taqi ukanakamp juchaninakxar ch'axch'ukipatasti, anqäxatak qullanaptayasma, q'umacharakispa.
- 14 Ukampis ukatix ukhamächi ukax, jçawqha ch'amanipachas Criston wilapaxa! Cristosti wiñay jakir Ajayu tuqiw Diosarux jupa pachpa jan q'añucht'at luqtasiwayi, uka wilapaw jiwañar apki uka luräwinakasat q'umachistu, ukhamat jakkir Diosar yupaychañasataki.
- 15 Ukat Jesucristox machaq arust'äwin sumankthapiyiripaxa, jupan jiwatapampiw nayrür arust'äwirjamax jaqinakan jucha luratanakapat qhispiyi, khitinakarutix Diosax jawski jupanakar churañatak arskatayna uka wiñay jakañ katuqapxañapataki.
- 16 Mä arust'äwin phuqhasiñapatakix, khilitix uka arust'äwi lurki uka luririn jiwatapaw yatisiñapa.
- 17 Arust'äwi luriritix jakaskchixa, uka arust'äwipax janiraw ch'amanikiti, jan ukasti kunapachatix jiwxi ukkhakiw ch'amanixa.

- 18 Ukat nayrİR arust'äwix wila wartäwimpi utt'ayasİna.
- 19 Moisesax Diosan taqi kamachi arunakap taqpach markar yatiyäna; qhiparusti mä wila t'awrampi, mä hisopo laymimpi aptäna, ukatsti vaca qallunakan wilaparu, cabritonakan umamp kittat wilaparuw chilltäna, ukampiw kamachi qillqataru, taqi jaqinakar ch'allakipäna.
- 20 Ukatsti sarakİnwa: "Aka wilax kuntix Diosax jumanakamp arust'äwi lurki uk qhanañchi" sasa.
- 21 Moisesasti qullan chiqaru, yupaychañatak kunanakatix utjkän uka yänakxaruw wilamp ch'axch'ukipäna.
- 22 Kamachirjamasti, taqi kunaw wilampi q'umachatäñapa; janitix wilax wartaskaspa ukax janiw juchat q'umachasiñax utjkaspati.
- 23 Ukhamasti, alaxpach yänakat uñaqas luratanakarux, wilañchanakampi q'umachañaw wakisİna; ukampis pachpa alaxpachankir qhapaq yänakarux, ukat juk'ampi suma wilañchanakampi luqtañaw wakisi.
- 24 Cristox janiw jaqinakan lurat qullan chiqar mantkänti, ukax chiqpach qullan utar uñtatakİnwa, jan ukasti Cristox pachpa alaxpacharuw mantäna, jichhasti ukan Diosan nayraqatapan jiwasatak mayiski.
- 25 Janirakiw sapa kuti jupa pachpa luqtasirix mantkänti, kunjämatix Jilir sacerdotex sapa mara qullan chiqar yaqhan wilap luqtir mantirİKän ukhama.
- 26 Ukhamäsapän ukasti, akapach qallatpach Cristox walja kutiw jiwañapäsapäna. Ukampis jichhax aka qhipa urunakan Cristox mä kutikiw wiñayatak uñsti, jupapachpaw taqi juchanak pampachañatak t'aqhisis luqtasiwayi.
- 27 Taqi jiwasanakax mä kutikiw jiwañäni, uka qhipatsti taripäwi uruw jutani.
- 28 Ukhamarakiw Cristox mä kutik taqinin juchap pampachañatak t'aqhisis luqtasİna. Uka qhipatsti wasitat uñstanini, janiw juchanak pampachiriti, jan ukasti, jupar suyt'irinakar qhispiyiriw uñstanini.

Hebreos 10

- 1 Moisesan kamachipax jutañapäkän uka askinakat mä unañchäwİKİnwa, janiw chiqpachäki ukäkänti. Ukat uka kamachix jan q'umachkaspati, khitinakatix sapa mara Diosar jak'achasis uka pachpa wilañchanak luqtapki ukanakaruxa.
- 2 Uka kamachitix chiqpachapun juchat q'umachaspa ukaxa, janiw juchanjam amuyasipkaspati, janirakiw wilañchanak luqtañas wakiskaspati.
- 3 Ukampis aka wilañchanakax jucha luratanakapat sapa mara amtayañatakikiwa.
- 4 Urqu vacanakana, cabritonakan wilapax janiw juchanak q'umachkaspati.

- 5 Ukat Cristox akapachar jutasax Diosar säna: “Janiw jumax wilañchanaksa, waxt'äwinaksa munktati, jan ukasti nayarux mä janchi churista.
- 6 Jumax juch pampachañatakix janiw nakt'äwinaksa, waxt'äwinaksa munktati.
- 7 Ukat nayax sista: ¡Diosay! ‘Nayax akankasktwa, kamisatix qillqatax nayxat parlki ukarjam munañam phuqhiriw jutta’ ” sasa.
- 8 Nayraqatax siwa: Diosax juch apaqañatakix janiw wilañchanaksa, uywanakat waxt'äwinaksa, nakt'äwinaksa munkiti, kamachix ukhamar phuqhañaw siskchi ukasa.
- 9 Ukarusti saskakiwa: “Nayax juman munañam phuqhiriw jutta” sasa. Ukampiw nayrír wilañchanak luqtañax tukusxi, uka lantix machaqaw utt'atäxi.
- 10 Diosasti jiwasarux jupatakiw yaqhachistu, Jesucriston Diosan munañap phuqhatap layku, jupan janchip mä kuti wiñayatak luqtasitap layku.
- 11 Taqi judío sacerdotenakax sapüruw wilañchanak luqtapxi, sapa kutis pachpak luqtasipki, ukanakasti janipuniw juchanak pampachkaspati.
- 12 Ukampis Jesucristox juchanak layku mä sapa wilañchak wiñayatak luqtasiwayi, ukatsti Diosan kupixaparuw qunt'asi.
- 13 Ukawjan jichhax suyaski taqi uñisirinakapar atipjañkama,
- 14 Diosax jupar katuyasirirux mä sapa luqtäwi tuqikiw wiñayatak q'umachxi.
- 15 Qullan Ajayusti akham sasaw qhanañchistu:
- 16 “Kuna arust'äwtix jupanakampi khä urunakan lurkä ukax akhamäniwa, siw Tatituxa: “Kamachinakaxsti chuymaparuw uskü, amuyuparuw qillqantaraki.
- 17 Jucha luratanakapsa, jan wali luratanakapsa janirakiw mayampsa amtaskxäti” sasa.
- 18 Ukhamasti, kunapachatix juchanakax pampachatäxi ukkhaxa, janiw juk'ampi juchat waxt'äwinak luqtañax wakiskxiti.
- 19 Jilatanaka, jichhax Jesusan wilap tuqix jan axsarasaw Qullan chiqarux mantsna,
- 20 uka machaq jakañ thakhi arkasina, jupaw janchip tuqi uka machaq jakaskir thakhi jist'ararapistu.
- 21 Diosan utap apnaqiri mä jilir sacerdotew utjistu.
- 22 Ukat Diosarux chiqpach chuymampi, taqpach iyawsañampi, jan walinakat q'umachat chuymampi, janchinakasas q'uma umampi jariqat jak'achasipxañäni.
- 23 Ch'aman sayt'asipxañäni, jan pächasisa, kuntix suyktan uk iyawsasina, Diosasti kuntix arsuwaykistu uk phuqhaniwa.

- 24 Maynit maynikam yanapt'asiñatak ch'amachapxañäni, juk'ampi munasiñ utjañapataki, aski luräwinak lurañataki.
- 25 Janipun tantachasiwinakasar sarañ armasinñäni, kunjämtix yaqhipanakax armasipki ukhama, jan ukasti, maynit maynikam ch'amañchasipxañäni; Tatitun urup jak'ankatap yatisina.
- 26 Kunatix chiqäki uk yatkasin juchachasiskakiñän ukax, janiw juchanakasat wilañcha luqtañax wakiskxiti,
- 27 jan ukasti, axsarkañ taripäwimpi, aqkir ninampikiw suyt'xistu, Diosasti uñisirinakaparux ukham tukjani.
- 28 Kunapachatix maynix Moisesan kamachipar jan phuqchixa, ukat pani, jan ukax kimsa irkatirinakax utjchi ukaxa, jan khuyapt'ayasis jiwayañatak juchañchatawa.
- 29 Ukhamasti çjanit jumanakax amuyapka, khitinakatix Diosan Yuqapar jisk'achapki, wilaparus jisk'achapki, munasir Diosan Ajayuparus jisk'achapki ukanakan juk'ampi mutuyäwi katuqañapsti? Uka wilaw arust'äwit qhanañchi, ukampirakiw jupanakax Diosatak yaqhachatäpxi.
- 30 Tatitun arsutap niy yatiraktanwa: “Nayaruw chiqapar uñjañax wakt'itu; nayaw jupanakar kutt'ayaskä.” Ukat sarakiwa: “Tatituw markapar taripaskani” sasa.
- 31 ¡Jakkir Diosan amparapar jalt'añax axsarkayapuniwa!
- 32 Ukampis jumanakax nayra urunakat amtasipxam, kunapachatix jumanakax Diosan qhanap katuqapkäyäta, llamp'u chuymampi nuwasiñan t'aqhisipkäyäta ukkha.
- 33 Jumanakat yaqhipanakax taqi jaqinakan uñjkataw jisk'achat uñjasi, yaqhipanakasti wali nuwjataw uñjasi, mayninakasti t'aqhisirinakamp chikaw muturaki.
- 34 Jumanakasti carcelankirinakat khuyapt'ayasipxäyätawa, kusisiñampiw yänakamsa aparayasipxäyätaxa, alaxpachan ukat juk'ampi suma wiñayatak katuqañ utjatap yatisina.
- 35 Ukhamasti, janiy iyawsañanakam chhaqtayasipxamti, uka iyawsañ laykusti mä jach'a churäwi katuqapxäta.
- 36 Jumanakasti t'aqhisiñan ch'amaniñanakamaw wakisi, Diosan munañap lurañataki, ukhamarak kuntix arsuwaykän uk katuqañataki.
- 37 Qillqatax siwa: “Khititix jutañapäki ukax jank'akipuniw jutani janiw juk'ampi suykaniti.
- 38 Nayan aski iyawsirixax iyawsäwi laykuw jakani; qhipar kuttan ukkhasti, janiw jupat kusiskäti” sasa.

39 Jiwasanakasti janiw qhipar kutt'irinakäpktanti, janirakiw juchañchäwir saririnakäpktansa, jan ukasti, iyawsas qhispiyasiñ jikxatirinakäpxtanwa.

Hebreos 11

1 Iyawsañax taqi chuymampi katuqañ suyktan ukawa; jan uñjkasin taqi chuymampi iyawsktan ukawa.

2 Nayra awkinakasax iyawsañanäpaxatap laykuw askit uñt'atänxa.

3 Jiwasanakax iyawsäwi laykuw yattan, Diosan arupampik alaxpachampi, akapachampi luratapa, kuntix jichhax uñjktan ukax jan uñjkayat luratänwa.

4 Abel chachax iyawsäwi laykuw Caín jilapat sipan Diosarux suma waxt'äwi luqtäna, ukat Diosax juparux askit uñt'äna, waxt'äwinakapsti katuqarakinwa. Ukhamasti Abel chachax jiwatäkchisa, iyawsañap tuqix parlaskakiwa.

5 Henoc chachax iyawsäwi laykuw janir jiwkas alaxpachar aptatäxäna, ukatsti juparux janiw khitis uñjxänti, Diosaw juparux apasiwayxatayna. Qillqatasti siwa: "Janir aptatäkasax Henoc chachax Diosarux kusisiyatayna" sasa.

6 Jan iyawsañampix janiw Diosarux kusisiyksenati, Diosar jak'achasiñatakix maynix Diosan utjatap iyawsañapawa, jupar thaqhirinakar askinax waxt'irítap iyawsañaparakiwa.

7 Noé chachax iyawsäwi laykuw Diosar jaysäna, ukatsti mä barca luräna, utapankirinakar qhispiyañataki, kunapachatix Diosax jan uñjatäkänxa ukanakan lurasñap yatiykän ukkhaxa. Noé chachax uka pachpa iyawsañampiw akapachankir jaqirux juchañchäna, ukham iyawsatap laykuw askit katuqatäna.

8 Abrahamax iyawsäwi laykuw Diosan jawsatap jaysäna, ukatsti kawkharutix Diosax churämaw siskän uka chiqar sarañatakiw mistuwayäna. Uraqipat mistusax janiw kawkir saratapsa yatiskänti,

9 iyawsañap utjatap laykuw yaqha markankir jaqjam jakasäna, Diosax kawkir uraqtix jupar churañatak arskän uka uraqina. Jupax chhujllu utanakan jakasäna, ukhamarak Isaac, Jacob chachanakasa, jupanakasti, Diosax jupanakar churañatak arskäna uka uraq katuqapxarakäna.

10 Abrahamax uka suma utt'ayat marka suyt'askäna, Diosan lurt'at marka.

11 Sara warmix iyawsäwi laykuw jan wawachasirikasina, Abrahamas wali chuymanikasin wawaniñatak ch'am katuqäna; wawachasiñapatak Diosax arskatayna ukan arupar iyawsatap layku.

12 Ukhamasti Abrahamax niy ch'ama qaritäxasinsa, alaxpachankir warawaranakjama, quta thiya ch'alljam jan jakt'kay wawanakaniw tukuwayi.

- 13 Taqi uka jaqinakax kuntix Diosax churañatak arsuwaykän uk jan katuqasaw jiwarapxäna; ukampis iyawsañanipxatap laykux jayatak uñtapxäna, aruntapxarakäna, ukhamat akapachan mä juk'a pacha sarir jaqinakäpaxatap yatisipxäna.
- 14 Khitinakatix ukham arsupki ukanakaxa, mä marka thaqhasipkatap amuyayistu.
- 15 Jupanakatix kawkha uraqittix mistunipki ukat lup'isipkasapän ukkhaxa, pachpa uraqiparuw kutt'apxasapäna,
- 16 ukampis jupanakax mä suma marka munapxäna, ukasti alaxpach markawa. Ukat Diosax jupanakan Diosap satäñxa jan p'inqaskiti, jupanakatakisti mä markaw wakichatäski.
- 17 Abrahamax iyawsäwi laykurakiw kunapachatix Diosax yant'kän ukapachax Isaac wawap wilañcha luqtañatak irpäna. Jupax uka mä sapa wawap luqtañatak jank'akinwa, Diosax jupar akham arsuwaykchän ukasa:
- 18 “Isaac wawam tuqiw jumax wawanakanüyäta” sasa.
- 19 Abrahamasti Diosarux jiwatanak jaktayañatak ch'amanitap uñt'äna; ukatarak Abrahamax wawaparux jiwatanak taypitsa kutsuyaskaspa ukham wasitat katuqxäna.
- 20 Isaacax iyawsäwi laykuw Jacobumpiru, Esaumpiru qhipa urunakan walja askinak churañatak arsuwayäna.
- 21 Jacobux iyawsäwi laykuw niya jiwañampikasin Josean sapa mayni wawanakapar walja askinak churañatak arsüna, ukatsti Diosarux thujrupat thujrt'asisaw yupaychäna.
- 22 Joseax iyawsäwi laykuw jiwañampikakas säna: “Israelitanakax akat qhiparux Egipto markat mistxapxaniwa” sasa, ukatsti kuntix ch'akhanakapampi lurapxañapäkän ukxa arsuwayarakäna.
- 23 Moisesax yurkän ukkhax iyawsäwi laykuw awkipa taykapax kimsa phaxsi imantäna; jupanakax wawan wali jiwakitap uñjapxäna, ukatsti janiw reyin “jiwayapxam” sat arsutaparux axsarapkänti.
- 24 Moisesax iyawsäwi laykuw chacha wakt'anxasax faraonan phuchhapan yuqapawa sas jan sayasiñ munkänti;
- 25 jan ukasti Diosan markapamp chika uñisitän munäna, mä juk'a urunak juchan kusist'añanakat sipansa.
- 26 Jupax Cristo layku t'aqhisiñan askitap amuyäna, Egipto markan qamir yänakat sipansa; Diosan jupar churañapäkän uk suyt'askäna.

- 27 Iyawsäwi laykurakiw Moisesax Egipto markat sarxäna, reyin thithitapar jan axsarasa; kuntix amtkän uksti amtapuninwa, jan uñjkay Diosarus uñjkaspa ukhama.
- 28 Moisesax iyawsäwi laykuw Pascua uruyäna, ukatsti wilampiw uta punkunakar ch'axch'ukipayäna, ukhamat jwayir angelax israelitanakan tayna wawanakapar jan jiwarayañapataki.
- 29 Israelitanakax iyawsäwi laykuw Mar Rojo sat qutxa wañanjam makhatapxäna; ukatsti, kunapachatix egipcionakax ukham makhatañ munapkarakin ukkhaxa, umampi axskatasaw jwarapxäna.
- 30 Jericó markan jach'a pirqanakapas iyawsäwi laykuw allitattäna, israelitanakax paqallq uru muytapkän uka qhipata.
- 31 Rahab sat jan wal sarnaqir warmix iyawsäwi laykuw jan ist'asir jaqinakamp chikax jan jiwkataynati, Israelankir uñaqa jaqinakar suma chuymampi katuqatap layku.
- 32 ¿Kunat juk'ampirak arsüsti? Gedeón, Barac, Sansón, Jefte, David, Samuel taqi jupanakat arsuñ janiw tukuykiristti, ukhamarak profetanakatsa.
- 33 Iyawsäwi laykuw yaqha markanakar us atipapxäna, chiqaparuw apnaqapxarakina, kuntix Diosax arskatayna uk katuqapxäna. Leonanakan lakanakapsa jist'antapxarakinwa,
- 34 jan jiwarkay ninsa jwarayapxänwa, espadampi jwayatänatsa jaltapxarakinwa, jan ch'amanikasas ch'am apsusaw nuwasiñatakix sayt'asipxäna, uñisirinakapan ejercitopar atipjasa.
- 35 Warminakasti jiwirinakapar jakaskir katuqasxapxäna. Yaqhipanakax t'aqhisin taypin jwarapxäna, qhispiyatän jan jaysasina, ukhamat mä suma jakañar jakatatañataki.
- 36 Yaqhipanakasti sawkch'ukita, jawq'jata, cadenanakampi ñach'antata, carcelanakar jist'antataw t'aqhisipxäna.
- 37 Yaqhipanakax qalamp k'upjataw jiwapxäna, payar khuchjata, jan ukax espadampi jwarayata; ovejan lip'ichipampi, cabriton lip'ichipampi uskuntataw uksar aksar sarnaqapxäna; jan kunani, llakt'ata, chhuxriñchjataraki.
- 38 Akapachax janiw jupanakatakix askikanti; wasaranakana, qullunakana, putunakana, uraq p'iyanakan khuy aka sarnaqapxäna.
- 39 Taqi jupanakasti suma iyawsañanipkchün ukasa, janiw maynis kuntix Diosax churañatak arskatayna uk katuqapkanti.
- 40 Diosasti jwasanakat amtasisax juk'ampi sumanak wakichatayna, ukhamat jupanakan jwasanakamp chikachasisin q'umachatäpaxañapataki.

Hebreos 12

- 1 Ukhamasti, jiwasanakax walja iyawsañan jaqinakampi muyuntatäsaxa, kunatix jark'kistu, ukhamarak jan walt'aykistu uka juchsa maysar apanukuñäni, ukatsti ch'amañchat jalapxañäni kunatix nayraqatar jalañasäki ukana.
- 2 Jesusaruy uñtañäni, iyawsañasax jupat juti, juparakiw uka iyawsañas askir tukuyi. Jesusasti cruzan mutüna, uka p'inqa tukuñ jiwañar jan yäqasa, jupax t'aqhisin qhipat kusisin utjañap yatina; ukatsti Diosan kupixaparuw qunt'asina.
- 3 Ukalayku, Jesusan aski sarnaqäwipat lup'ipxam, jupasti juchararanakan amparapan wal t'aqhisina; janipun qarjasipxamti, janirak mayjt'asipxamsa.
- 4 Jumanakasti juchampi nuwasisax janiw jupjam jiwañarux puriptkati,
- 5 Diosax wawanakaparjam iwxt'apktam uk armasipxtaxa. Qillqatan siwa: “Nayan wawaxa, Tatitun chiqachatapar jan jisk'achamti, janirak tuqinuqatapampis mayjt'asimti.
- 6 Tatitux khitirutix munki ukarux chiqachiwa, wawaparjam katuqki ukarusti mutuyarakiwa” sasa.
- 7 Jumanakan askimatakiw mutusiptaxa: Diosasti jumanakarux wawaparjamaw uñjasiptam. ¿Khiti wawarak awkipan jan chiqachat utjisti?
- 8 Diosatix jumanakar jan chiqachapkiristamxa, kunjämtix awkix wawanakapar chiqachki ukhamxa, janiw chiqpach wawanakapäpktati, jan ukasti q'axat wawanakakipxtawa.
- 9 Ukhamarus kunapachatix wawanakäkäyätan ukkhax, janchi awkinakasax chiqachistänwa, jiwasanakasti ist'arakiyätanwa. ¿Jichhasti janit ukat juk'ampi jakañ jikxatañatak alaxpach Awkisar ist'añasasti wakiskisti?
- 10 Janchi awkinakasax juk'a pachatakikiw chiqachawayistu, kunjämtix amuyupan waliki ukhamaru; ukampis Diosax jiwasan askisatakiw chiqachistu, jupjam qullan tukuñasataki.
- 11 Chiqpachansa mutuyäwi katuqtan ukkhax janiw sumäkiti, jan ukasti usustuwa; ukampis maynitix ukham tuqi yatiqchixa, sumankañan jakaña, chiqapan jakañ yatiqaski.
- 12 Ukhamasti, qarit amparanakama, aythaptat qunqurinakamsa ch'amañchas chiqaptayapxam,
- 13 ukatsti chiqap thakhi thaqhaxam, ukhamat uka wixchu kayux waliptañapataki, ukatsti janirak mayampsa q'iwsusxañapataki.
- 14 Taqinimpis sumankañan jakasipxam, q'uma jakañan sarnaqasa; jan ukampisti janiw khitis Tatiturux uñjkaspati.

- 15 Janiy khitirus Diosan munasiñapax pist'pati, ukhamat jan maynis mä k'ask'a qurar uñtat jaqinakar jan walt'ayaskañapataki.
- 16 Jumanakat jan khitis wachuq juchan sarnaqkpati, kunatix qullanäki ukarux janirak jisk'achpati; Esaú chachasti ukham luräna, mä juk'a manq'a laykukiw jilir kankañap aljasina.
- 17 Jumanakax yatipxtawa, kunapachatix Esaú chachax awkipat aski waxt'äwi katuqañ munän ukkhaxa, janiw churatäkänti; wal jachkch'in ukas janiw kun lurañas wakiskxänti.
- 18 Jumanakasti janiw israelitanakjamax jak'achasipktati, kawkir qullutix llamkt'añjamäkän ukaruxa, uka qullux ninjamaw aqäna, kawkhantix laxa ch'amakasa, thayas utjkäna ukaruxa;
- 19 janirakiw trompetan phust'atapsa, Diosan arsutapsa ist'apktati. Uk ist'irinakasti jan juk'amp parlxañapatakiw achikt'apxäna,
- 20 kuntix siskän uka arunakarux janiw jaysirjamäpkänti: “Khiti jaqitixa, jan ukax uywasa uka qullur takt'ani ukax qalampi k'upjasa, jan ukax espadampi jawayatäniwa” sasa.
- 21 Kunatix utjkän ukax sinti axsarkayänwa, Moisés pachpaw säna: “Axsarañat khathatiskta” sasa.
- 22 Ukatsipan jumanakax Siön qulluru, jakkir Diosan alaxpach Jerusalén markaparu, Diosar yupachañatak tantachat waranqa waranq angelanakaruw jak'achasipxtaxa,
- 23 ukhamarak alaxpachan qillqantatäpki uka Diosan nayrür wawanakaparusa. Taqinir taripir Diosaru, Diosax askir tukuyki uka aski jaqinakan ajayuparuw jak'achasipxtaxa,
- 24 machaq amtäwi arxatir Jesusaru, q'umachatäktan uka wilaparu, ukax Abel chachan wilapat sipan juk'amp yatiyir wilawa.
- 25 Kunapachatix Diosax qhuru arumpi arxayapkätam ukkhax amuyasipxam. Jan “janiw” sapxamti, israelitanakasti nayra pachax janiw ist'apkänti, ukat mutuyatäpxäna.
- 26 Khä urunakan Diosax parlxaykän ukkhax, arupax aka uraqirux khathatiyänwa. Jiwatix Diosan alaxpachat arsutapar jan ist'kañäni ukkhax, mutuyataw uñjasiñäni. Jichhax jupax siwa: “Mä kutimpiw khathatiyä, janiw uraqikti, jan ukasti alaxpachampach khathatiyä” sasa.
- 27 “Mä kutimpiw” sasasti, Diosan taqi luräwinak apaqatäñap amuyayistu, unxtirinakas jan unxtañapataki.

²⁸ Diosax kawkir marktix churkistu ukax janiw unxtayatäkaspati. Taqi ukat yuspagarañäni, Diosarux taqi amuyusampi yupaychañäni, ukhamarak taqi axsart'añampi, ukaw juparux kusisiyi.

²⁹ Diosasasti taqi kun nakhantir ninar uñtatawa.

Hebreos 13

¹ Maynit maynikam jilapurjam munasipxam.

² Utamar purinipki uka jaqinakar katuqt'añ jan armasipxamti, yaqhipanakasti ukham katuqasax jan yatkasaw angelanakar qurpachapxäna.

³ Katuntat jaqinakat amtasipxam, jupanakamp chikas katuntatäpkasma ukhama. Khitinakatix chhuxriñchjatäpki ukanakat amtasipxam, jumanakax jupanakjamaw uñjasipxarakisma.

⁴ Chacha warmi jaqichasit sarnaqäwirux taqinipun waqaychapxam, chachasa, warmisa jan yaqhanakampix wachuqan sarnaqapxamti; wachuq juchan sarnaqirirux Diosaw taripani.

⁵ Jan qullqirux munapxamti; qawqhatix utjapktam ukampix kusisitakäpaxam, Diosasti siwa: “Janiw jaytjkämati, janirakiw armkämasa” sasa.

⁶ Ukhamasti taqi iyawsañampi arsuñasawa: “Tatituw yanapt'irixaxa; janiw axsarkäti. ¿Jaqisti kunarak kamachitanisti?” sasa.

⁷ Irpirinakamat amtasipxam, jupanakaw Diosan arunakap yatiyapxtam; jupanakan sarnaqäwipat lup'ipxam, ukatsti jupanakan iyawsäwip arkapxam.

⁸ Jesucristox wasürusa, jichhürusa, wiñayas pachpakäskiwa.

⁹ Jumanakasti janiy yaqha jan uñt'at yatichäwinakampix apayasipxamti. Diosan munasiñapampi chuymar ch'amañchañax juk'amp sumawa, manq'añanaxat kunayman arsutanakar phuqhañat sipana, uka arsutanakax janiw kunapachas askikänti.

¹⁰ Jiwasanakan mä altaraw utjistu, uka altaratsti nayra qullan chiqankir sacerdotenakan manq'añapax janiw wakiskiti.

¹¹ Ukampis Jilir sacerdotex qullan chiqawjarux uywanakan wilap apapxi, mä waxt'äwjam juchat apaqañataki, ukampis uka uywanakan aychapax campamentot anqäxar nakhantayatawa.

¹² Ukhamarakiw Jesusax markat anqäxan jidayatänxa, wilap tuqi jaqinakar q'umachañataki.

¹³ Ukhamasti Jesusampi chikay campamento anqäxar mistuñäni, ukatsti kunjämtix jupax t'aqhiswayki uka kipkarak t'aqhisñäni.

- 14 Janiw akapachan wiñayatak utjir markax utjkistuti, jan ukasti jutir marka thaqhasktan.
- 15 Ukat Diosarux Jesucristo tuqi yupaychañasa. Aka yupaychañsti aski waxt'äwjam luqtañasawa. ¡Ukhamasti lakanakasampi yupaychapxañani!
- 16 Jumanakasti mayninakar aski luraña, kunatix utjapktam uk mayninakampi jaljasiña jan armasipxamti; uka luräwinakaw Diosarux kusisiyi.
- 17 Irpirinakamar jaysapxam, jupanakarux ist'apxarakim, jupanakax jan inakt'asaw jumanakar uñjapxtam, Diosax taqi luräwinakamat jupanakar maykani uk yatisina. Kunatix jupar kusisiyki uk lurañatak ch'amachasipxam, jan ukhamäkani ukasti jumanakatakix janiw askikaniti.
- 18 Nanakatak Diosat mayipxam, nanakax suma chuymampi lurapxatax amuyasipxata, taqi kunansa suman sarnaqañ munapxarakta.
- 19 Taqi kunat sipansa, Diosat mayipxañamatakiw achikt'asipxsma, nayan jumanakan ukar jank'ak puriniñaxataki.
- 20 Sumankañ churir Diosax, Tatit Jesucristosaruw jiwatanak taypit jaktayawayi, ovejanakan jach'a Awatiriparu, jupax wilapampiw wiñay arust'äwi arsuwayi,
- 21 uka Diosay jumanakarux q'uma, taqi kunansa aski tukuypan, munañap phuqhapxañamataki; Jesucristo tuqi kuntix jiwasanakamp lurañ munki uk lurarakpan. ¡Jesucristox wiñayatak jach'añchatäpan! Ukhamäpan.
- 22 Jilatanaka, aka juk'a iwxa arunak taqi chuymay katuqt'asipxam.
- 23 Yatipxam, Timoteo jilatasax carcelat mistxiwa; jupatix jank'ak purininixa, nayamp chikaw jumanakar tumpir irpani.
- 24 Irpirinakamarux taqinir aruntapxam, ukhamarak qullan markankirinakarusa, Italia markankirinakax aruntanipxaraktamwa.
- 25 Diosax khuyapayasiñap jumanakar churanpan.

Santiago

Santiago 1

- 1 Naya Santiago, Jesucristo Tatitu Diosan luqtiripa, Israelan tunka payan ayllunakaru, aka uraqpachan ch'iqitatatäpki ukanakaruw aruntanipxma.
- 2 Munat jilatanakaxa, jumanakax kunayman yant'anakan jikxatasipkät ukkhax kusionipxam.
- 3 Niy yatxapxtawa, iyasañamatix yant'atäni ukkhaxa, jumanakax ch'amampi sayt'asiñ yatiqapxta.
- 4 Ukampis uka ch'amañchäwix aski lurañaru, phuqhat jiltañar puriypän, ukat jan kunas pist'añapataki.
- 5 Jumanakat maynintix yatiñ kankañapax jan utjkchi ukaxa, Diosat mayispan, jupasti churaniwa; Diosax jilarkiri, jan kun kamsasaw taqinir churi.
- 6 Ukampis taqi iyawsañampiw mayiñapa, jan akch'as pächasisa; pächasirix quta mathapimpi sasiwa, thayas uksar aksaruw apani.
- 7 Ukhamax khilitix pächasisiki ukax janiw kunsä Tatitut katuqkaspati,
- 8 jupax jichhürux may amti, qharurusti yaqharaki, janiw jakäwipan may arsur jaqikiti.
- 9 Jan yäqat jilatax Diosan jach'ar aptatätapat jach'añchasiñapa;
- 10 qamir jaqisti aynacht'atapat jach'añchasiñaparaki. Qamiriñax qura panqarampi sasiwa, janiw wiñayäkiti.
- 11 Kunapachatix intix jalsusin wal lupt'aniki ukkhaxa, uka alix wañsuwa, panqaras willirtarakiwa, ukatsti suma uñnaqapas tukusiwa. Qamir jaqix ukhamarakiw luräwinakapampi chik tukusini.
- 12 Yant'ar ch'amampi atipjir jaqix kusisiñaniwa, yant'ar atipjirix jakañ pillu waxt'äwjam katuqani, Diosax jupar munirinakar churañatakiw arsuwayi.
- 13 Maynitix jan wali lurañatak yant'at uñjaschi ukkhaxa, janiy siskpanti "Diosaw yant'itu" sasaxa, Diosax janiw khilir jan wal lurañatakis yant'atäkaspati, janirakiw khirus yant'kiti.
- 14 Jan ukasti, maynix ñanqha amtäwinakaparjamaw yant'at uñjasi, ukampiw katuntayasi sallqjayasiraki.
- 15 Uka ñanqha amtäwinakat juchax sarti, jucha luratatsti tukuyarux jiwañ utjayi.
- 16 Munat jilatanakaxa, jan pantjasipxamti.

- 17 Kunatix askiki, chiqäki ukax alaxpachankir Diosat juti, jupax alaxpachankir warawaranak lurawayi. Diosax pachpakiskiwa, jupansti janiw mayjt'añasa, ch'amakt'añas utjkiti.
- 18 Jupax ukham munatap laykux jiwasarux chiqa arunakap tuqiw jakañ churistu, jupan luräwipan nayrür achupañasataki.
- 19 Munat jilatanaka, akanak amtapxam: taqi jumanakasti ist'añatakix jank'akïpxam; ukatsipana, parlañatakisa, thithiñatakis k'achakïpxam.
- 20 Thithit jaqisti kunatix Diosatak askiki uk janiw lurkiti.
- 21 Ukhamasti, jumanakax q'añu lurañanak apanukupxam, jan wali lurañax utjki ukanak apanukupxarakim, ukatsti kuna arunakatix chuymanakaman yapuchatäki uka arunak llamp'u chuymampi katuqapxam, uka yatiyäwi arusti jumanakar qhispiyañatakix ch'amaniwa.
- 22 Ukampis jan aliq isch'ukirinakakïpxamti, jan ukasti luririnakäpxam, jan lurapkäti ukasti, jumanakpachakiw sallqjasisipkasma.
- 23 Khititix aliqak uka arunak isch'ukki, ukat janirak lurkit ukaxa, kunjämtix mä jaqix ajanup espejot uñkataski ukhamakiwa:
- 24 jupa pachpa uñkatt'asisax ukspachaw kunjämäkántix uk armasxi.
- 25 Ukatsipana, jumanakatix Diosan arunakap ist'apxäta, phuqhaxarakitaxa, taqi luräwinakaman kusisitäpxäta. Diosan arupax askiwa, jumanakarusti juchat qhispiyapxtam.
- 26 Maynitix Diosar sum arkatap amuyaschi ukatsti kuns parlaskakchi ukaxa, jupa pachpaw k'arintasiski, Diosar arkatapasti inamayakiwa.
- 27 Dios Awkir q'uma chuymampi arkañax akanakawa: Wajchanakaru, ijmanakaru, llakitanakar yanapt'aña, ukatsti akapach q'añu lurañanakampix janirak q'añuchasiña ukawa.

Santiago 2

- 1 Munat jilatanakaxa, jumanakax taqi ch'aman Tatit Jesucristosar iyawsirinakjamaxa, maynit maynikamax jan yaqhachnukusipxamti.
- 2 Mä qamir jaqitix jumanakan tantachäwimar mantaniswa, quri surtijanakani, suma isini, ukat jupar yäqasax sapxasma: “Aka suma chiqawjar qunt'asim” sasa, uka pachparak jan kunani mä jaqix thantha isini puriniswa, ukat juparux sapxasma: “Khayawjar sayt'asim, jan ukax pamparus qunt'asim” sasa,
- 4 ukampix jumanakax yaqhachnukusiptawa, jan wali amtañampiw taripasiptaxa.

- 5 Munat jilatanakaxa, aka arunak ist'apxam: Diosax aka uraqin jan kunaninakaruw ajllisi, jupanakan iyawsañan qamiripxañapataki, ukhamat Diosan qhapaq markap mä waxt'äwjam katuqapxañapataki, jupar munirinakatakiw uk arsuwayi.
- 6 Ukampis jumanakax jan kunaninakarux jisk'achapxtawa. ¿Janit qamir jaqinakasti inak irnaqayapktamsti, janit jupanakasti jilirinakan nayraqatapar qatatiyapktamsti?
- 7 ¿Janit jupanakasti Tatituman suma sutipat jan walinak parlapkisti?
- 8 Jumanakatix Diosan jach'a kamachip phuqhasipksta ukaxa, walik lurasipktxa, kunjämtix Qillqatan siski: “Jaqi masimarux juma kipkarjam munasim” sasa.
- 9 Ukampis maynir yaqhachnukutam laykux juch lurapxtaxa, ukatsti Diosan kamachip nayraqatan juchanipxtawa.
- 10 Mä jaqitix Diosan kamachipar phuqkas mä kamachin pantjaschi ukkhaxa, taqpach kamachinakat juchaniwa.
- 11 Pachpa Diosaw arsu: “Janiw wachuq lurätati”. Ukatsti sarakiwa: “Janiw jiwayätati” sasa. Ukhamasti maynitix wachuq juchan jan sarnaqkchixa, ukampis jiwaychixa, ukax niy Diosan kamachip p'akintxiwa.
- 12 Jumanakasti qhispiyasiñ apanki uka kamachimpi taripatañatakjamaw parlapxañama, sarnaqapxañamaraki.
- 13 Ukampis khitinakatix mayninakat jan khuyapt'ayaski ukaxa, jan khuyapt'ayasiñampi taripatäniwa, khuyapayasirinakasti taripäwi urun sumakiw mistupxani.
- 14 Munat jilatanakaxa, ¿kuna askirakispa maynitix saspas: “Nayax iyawsañanitwa” sasa, ukat janirak lurañamp phuqkaspa ukasti? ¿Uka iyawsañapasti qhispiyaspati?
- 15 Sañäni, mä jilatasa jan ukax mä kullakas isit jalstata, jan maq'añani uka urux uñjasispa;
- 16 ukat jumanakat maynix saspas: “Waliki, isthapisim, sist'asiñkam manq'asirakim” sasa, ukat janirak kuntix munki uk churkaspa ukasti, ¿kuna askirakispa uka arsutapasti?
- 17 Iyawsañampix ukhamaw luras: janitix iyawsäwix luräwinikaspas ukaxa, uka iyawsañ sapakix jiwatawa.
- 18 Maynix saspas: “Jumax iyawsañanitawa, nayasti luräwinakanitwa. Jan luräwinakan iyawsañam uñacht'ayita; nayasti iyawsañaxa, luräwinakaxampi uñacht'ayäma” sasa.

- 19 Jumasti mä sapa Diosan utjatap iyawstaxa, uk iyawsasasti walik lurasktaxa; ukampis supayanakax ukham iyawsaraki, axsarañatsti khathatipxarakiwa.
- 20 Pisi amuyt'an jaqi, ¿yatiñ muntati?, jan luräwin iyawsäwix inamayakiwa.
- 21 Abraham nayra awkisarux Diosax askit uñt'äna, Isaac wawapar wilañcha luqtatap layku.
- 22 Abraham tuqit niyaw amuytaxa, iyawsañapax luräwinakap tuqiw uñacht'ayasina, ukatsti luräwinakap tuqiw iyawsañapax askir tuküna.
- 23 Ukhamaw qillqatax phuqhasina: "Abrahamax Diosaruw iyawsäna, ukat Diosax askit katuqäna" sasa. Abrahamasti Diosan jilat masipa satarakünwa.
- 24 Jumanakax niyaw uñjapxta, Diosax jaqirux luräwinakap tuqiw katuqi, janiw iyawsäwip laykukiti.
- 25 Rahab sat jan wali sarnaqir warmimpix uka pachparakiw lurasina; Diosax luratanakap uñjasaw askit katuqäna. Uka warmisti khithatanakarux utaparuw qurpachäna, ukatsti yaqha thakhinjam sarxañapatakiw yanapt'arakina.
- 26 Kamisatix jan ajayun janchix jiwataxa, ukhamarakiw jan luräwini iyawsäwix jiwata.

Santiago 3

- 1 Munat jilatanakaxa, jumanak taypin yatichirinakax jan waljan utjpanti, niy yatipxtawa, khitinakatix yatichiripktan ukanakax jan khuyapt'ayasiñampi taripatañäniwa.
- 2 Taqiniw kunayman pantjasiñarux puripxtan; jichhasti, maynitix arsutapamp jan pantjaskchi ukaxa, chiqa jaqiwa, taqpach janchipsa sum apnaqarakispa.
- 3 Caballonakampi jaysayasiñatakix lakaparux jakimampiw uskunntan, ukat caballorux apnaqtan.
- 4 Barconak uñtapxarakim: sinti jach'anakäpkchisa, wali ch'aman thayanakampi apnaqatakchi ukasa, barco apnaqirinakax mä jisk'a timonampikiw apnaqi, kawksarutix munki uksaruw sarayi.
- 5 Laxrasampix ukhamarakiw lurasini. Laxrasax janchin wali jisk'akiwa, ukampis wali jach'anak luraspa. ¡Mä jisk'a ninakiw jach'a ch'umi nakhantaspä!
- 6 Kuna arunaktix laxrasamp arsktan ukax ninamp sasiwa. Laxrasax ñanqhanak lurañatak wali ch'amaniwa, jakañasarus janiw walt'aykistaspati, ukatsti manqhachan nakharaksna.
- 7 Jaqix kunayman axsarkañ animalanak apnaqaspa, jamach'inaka, katarinaka, qutankir laq'unaka, taqiruw axaptayaspa,

- 8 ukampis janiw khitis laxrarux apnaqirjamäkiti. Laxrasax jan atipjkay ñanqhawa, jawayir qullan phuqhantatawa.
- 9 Uka laxrampix Dios awkisaruw yupaychtan, uka pachpa laxrampiw Diosar uñtasit lurt'at jaqinakarux ñanqhacharaktertan.
- 10 Pachpa lakat aski arunakasa, ñanqha arunakas mistu. Munat jilatanaka, janiw ukhamañapäkiti.
- 11 Mä pachpa phuch'utsti janiw muxsa umampi k'allk'u umampix mistkaspati.
- 12 Janirakiw higo alix aceitunanak achuykaspati, uva alis higo achunak achuykaspati, ukhamarakiw munat jilatanaka, jayuk'ar jalsur umat janiw muxsa umax jalskaspati.
- 13 Jumanak taypintix maynix wali yatiñani, amuyt'an utjchixa, suma sarnaqäwipamp uñacht'aypan, kunjämtix yatiñ kankañapax llamp'u chuymampi churki ukarjama.
- 14 Ukampis jumanakan chuymamantix uñisisiñanaka, k'allk'usiñanaka, piktusiñanak utjchixa, jach'a jach'a jan tukupxamti, chiqa kankañarus janirak k'arintapxamti.
- 15 Uka yatiñ kankañax janiw Diosat jutkiti, jan ukasti akapach yatiñ kankañakiwa, jaqin amuyt'apakiwa, pachpa supayat juti.
- 16 Kawkhantix uñisisiñasa, uñkatasiñas utjki ukkhanxa, piktusiñanakampi jan walt'añanakampikiw utji.
- 17 Ukampis khitinakatix Diosat jutir yatiñanipki ukanakax q'uma jakawinipxiwa; ukhamarus sumankayirinaka, munasirinaka, llamp'u chuymantinakäpxiwa. Jupanakax khuyapt'ayasiripxiwa, chiqap uñjirinaka, chiq parlirinaka, sum luririnaka.
- 18 Sumankañ utjayirinakasti sumankañ utjayapxi, aski kankañ achu apthapiñataki.

Santiago 4

- 1 ¿Kawkitarak juti, jumanak taypin utjki uka nuwasiñanaka, ch'axwañanakasti? Chuymaman nuwaski uka jan wali amtäwinakat juti.
- 2 Jumanakax kun munasas janiw jikxatapktati; jawayapxtawa, mä kunatakis munapayir chuymañiptawa, jan kun jikxatxasax ch'axwapxtawa, ukatsti jumanakkamaw nuwasipxtaxa. Kuntix munaphta uk janiw jikxatapktati, Diosar jan mayipxatam layku;
- 3 maykasas janiw katuqapktati, jan sum mayipxatam layku. Ukampis jumanakax janchin munañanakapatakikiw munapxtaxa.

- 4 ¡Diosatakjam jan sarnaqir jaqinaka! ¿Janit jumanakax yatipkta akapachampi sumankañ munki ukax Diosampi jan walinkatapxa? Khititix akapachampi sumankañ munki ukaxa, Diosan uñisiripaw tuku.
- 5 Ukatpi Qillqatax sixa: “Diosax kuna ajaytix jiwasar uchkistu uk walpun munasi” sasa.
- 6 Ukampis Diosax khuyapayasiñapampiw yanapistu, Qillqatasti siwa: “Diosax jach'a jach'a tukur jaqinakarux janiw munkiti, ukampis llamp'u chuymaninarux khuyapt'ayiwa” sasa.
- 7 Ukhamasti Diosaruy jaysapxam. Supayampisti q'iwatasipxam, jupasti jumanakat jaltxaniwa.
- 8 Diosar jak'achasipxam, jupasti jumanakarux jak'achasiniwa. ¡Jucharar jaqinaka, amparanakam q'umachasipxam! ¡Jumanaka, Diosar munkasin juch luririnakax chuymanakam q'umachasipxam!
- 9 ¡Llakthapisipxam, jachapxam, wararipxam! Larutamax jachañar kipstpan, kusisiñamasti llakisiñar kipstarakpan!
- 10 Dios nayraqatan jisk'ar tukt'apxam, jupasti jach'aruw aptapxätam.
- 11 Jilatanaka, jan jumanakax mayninakat jan wal parlapxamti. Khititix jilapat jan wal parlixa, jan ukax, jisk'achisa, ukampix Diosan kamachiparus jan wal parlasin jisk'achapkasma ukhamawa. Jumanakan luräwinakamax Diosan kamachipar phuqhañawa.
- 12 Ukampis maynikiw kamach churirix utji, jupa sapakirakiw Taripirixa, jupakiw qhispiyaspa, jan ukax juchañcharakispa. Jumasti ¿khitirakita jaqi masimar taripañatakisti?
- 13 Jumanaka, akham arsurinak ist'apxam: “Jichhüru, jan ukax qharürus khä markaruw sarapxañäni, ukansti mä maraw alakip lurañäni, ukatsti qullqi jikxatañäni” sasa,
- 14 ¡ukampis kunäkanitix qharür jakañamax uk janiw yatisipktati! Jumanakasti mä urpu qinayjamakipxtawa, ukax mä jisk'apach uñstasax mäkiw chhaqti.
- 15 Ukampis akham sapxañamawa: “Dios munan ukax jakaskañäniwa, ukatsti uka aka lurañäni” sasa.
- 16 Ukampisa, jumanakax jach'a jach'a tukuñampiw parlapxtaxa; ukham jach'a jach'a tukuñax janiw walikiti.
- 17 Khititix aski lurañ yatkasin jan lurki ukax juch luraski.

Santiago 5

- 1 ¡Qamirinaka, aka arunak ist'apxam! ¡Jachapxam wararipxarakim kuna chijinakatix jumanakxar jutkan ukanakata!
- 2 Jumanakan qamiriptañ yänakamax ñusantatawa, isinakamas thuthan thuthantatawa.
- 3 Qurimas qullqimas sarun q'ala tukjatawa. Uka saruw jumanakatak qhanañchani, ukatsti ninar uñtataw tukjapxätam. Aka qhipa urunakansti qamiriptañ yänak walpun arkuntasipktaxa.
- 4 Yapunakam apthapirinakar chanip jan phuqhat churatamax jumanakatakiw warariski. Taqi ch'aman Tatitux yapuchirinakan art'asitap ist'iwa.
- 5 Jumanakasti aka uraqin taqi kunan phuqt'ataw jakapxtaxa, khariñ uywar uñtataw puquntapxtaxa, ¡jichhasti jumanakar jiwarayañ urux purinxiwa!
- 6 Jumanakax jan juchan jaqirux juchañchasin jipayapxtawa, janirakiw jupanakax ch'urkhisipkänti.
- 7 Ukampis jilatanaka, jumanakax Tatitun jutañapkamax llamp'u chuymanïpxam. Yapuchir jaqix achunak apthapiñatakix llamp'u chuymampiw jallupachan qalltañap suyt'i.
- 8 Jumanakax llamp'u chuymanïpxam, janirak mayjt'asipxamti, Tatitux jank'akiw jutani.
- 9 Jilatanaka, janirak jumanakkamax chaxwapkamti, ukhamat jan juchañchayasiskañataki; Taripiristi niyaw punkunkxi.
- 10 Munat jilatanakaxa, Tatitun sutipxar parlapkän uka profetanakan t'aqhisitapata, llamp'u chuymanitapat yatiqasipxam.
- 11 Jiwasasti khitinakatix t'aqhisipki jupanakarux “kusisiñaniwa” sistanwa. Jumanakax kunjämtix Job chachax t'aqhiskän uk ist'apxtawa, ukatsti kunjämtix Tatitux tukuyar jupampi lurkän uk yatipxaraktawa. Tatitux wali munasiri, khuyapayasiriwa.
- 12 Ukampis jilatanaka, juramento jan lurapxamti: alaxpach laykusa, akapach laykusa, janirak yaqhanak laykusa. “Jisa” sapkät ukkhax ukhamapunïpan; “janiw” sapkät ukkhasti, ukhamarakïpan, ukhamat Diosax jumanakar jan juchañchaskañapataki.
- 13 ¿Jumanak taypin llakitax utjiti? Tatitut mayispan. ¿Jumanak taypin kuisitax utjiti? Tatitut q'uchunakampi q'uchpan.
- 14 ¿Jumanak taypin usutax utjiti? Tatitun utapankir jilirinak jawsaypan, jupanakax jupatak Tatitut maypan, Tatitun sutipxar aceitempi jawintpan.

- 15 Iyawsañampi Tatitur mayipkät ukkhaxa, usutax k'umaraptaniwa, Tatituw juparux sartayani; juchanichi ukas pampachatäniwa.
- 16 Ukalayku, jumanakax maynit maynir juchanakam arsusipxam, ukatsti k'umaraptañatakix sapa maynitak Tatitur mayipxarakim. Mä aski jaqin taqi chuymampi Tatitur mayitapax wali ch'amaniwa.
- 17 Elías profetax jiwajam jaqikänwa, kunapachatix jan jalluñapatak Tatitur taqi chuymampampi maykän ukkhaxa, jallux kimsa mara chikaniw jan purkxänti.
- 18 Uka qhipatsti, wasitat Tatitur mayina, jallux purxatxänwa, uraqisti achunakap achuyxäna.
- 19 Munat jilatanaka, jumanakat maynitix chiqa thakhit saranukchi ukat maynix kuttayanirakchixa,
- 20 jumanakax yatipxam, khittix juchanir jan wali thakhit kuttayanki ukaxa, jiwañat qhispiyi, ukatsti taqi juchanakapat Diosan pampachatän jikxatayaraki.

1 Pedro

1 Pedro 1

- 1 Naya Pedrox Jesucriston apostolupätwa, khitinakatix markamat jayan utjasipkta, Ponto, Galacia, Capadocia, Asia, Bitinia uka suyunakana, taqi jumanakaruw aruntanipxsma.
- 2 Jumanakarusti nayratpach Dios Awkix amtatarjam ajllisipxtam. Ajay tuqiw jupatak yaqhachasipxtam, ukhamat jupar jaysapxañamataki, Jesucriston wilapamp q'umachatäpxañamataki. Jumanakasti Diosan jilarkir waxt'äwinakap katuqapxam, suman sarnaqasiñ katuqapxarakim.
- 3 Jesucristo Tatitusan Awkipar yupaychañani, jupaw jach'a khuyapayasiñapat Jesucriston jiwatanak taypit jaktatap tuqi machaqat yuriyistu. Ukaw jiwasanakarux suyt'añana jakayarakistu,
- 4 ukhamarakiw jumanakarux kuntix Tatitux alaxpachan suma churäwi imarapipktam uk katuqayapxätam, ukasti janiw tukjatäkaspati, janiw q'añuchatäkaspara, janirakiw mä panqarjamas wañskaspati.
- 5 Tatitux jupar iyawsapxatamatxa, kawkir qhispiyasiñtix jumanakatak wakichatäki uk katuqapxañamkamaw jach'a ch'amapampix taqi kunat imasipkaraktam, ukasti qhipa urunakan yatiyatäniwa.
- 6 Inas mä juk'a pacha kunayman yant'anakan t'aqhisipxañam wakisirakchi, ukampis jumanakax wal kosisipxam.
- 7 Jumanakan iyawsañamasti kunjämtix qurix ninampi yant'atäki ukham yant'atäñaparakiwa. Yant'ampi q'iwtañir iyawsäwix, tukusir qurit sipansa, juk'amp jila alaniwa. Ukhamat jumanakan iyawsañamax yant'atäsinxa, Jesucristox jutkani ukapachaxa, sumat uñt'atänixa, jach'arus aptatarakinixa.
- 8 Jumanakax Jesucristor jan uñjkasas, juparux munapxtawa, jichhasa, jan uñjkas iyawsasin walrak kosisipxtaxa. Uka jach'a kusisiñanakamasti janiw arunakamp arsuñjamäkiti,
- 9 jumanakax iyawsapxatamat qhispiyasiñ jikxatapxta uka layku.
- 10 Nayra profetanakasti aka qhispiyasiñat wali sum yatxatapxäna, kuntix Tatitux khuyapayasiñapan jumanakar churkani ukanakat parlapxarakina.
- 11 Jesucriston Ajayuparakiw profetanakarux nayratpach Criston t'aqhisiñapxata, kuna jach'a kankañatix uka qhipatsa jutañapäkän ukanakat yatiyäna. Uka profetanakasti, Mesiasax khitinisa, jutäwipax kunapachänisa taqi ukanak yatxatañ munapxarakina.
- 12 Ukampis Diosax jupanakaruxa, kuntix yatiyapkäna ukax jan jupanakatakita, jan ukasti jiwasatakita amuyt'ayarakina. Ukatpi jichhax, jumanakarux uka

pachpa arunak khitinakatix parlapktam jupanak tuqi yatiyataxa. Jupanakasti alaxpachat khithanit Qullan Ajayun ch'amapampiw parlapxaraktamxa. Angelanakasti ukanak uñjañ munapxarakinwa.

13 Ukatpï jilatanaka, kuntix lurapkäta ukanakat wal amuyt'asipxam, mä suma jakañan sarnaqapxarakim. Taqi chuyma suyt'apxam, kuntix Diosax khuyapayasiñapan jumanakar churapkätam Jesucristox jutkani ukkhaxa.

14 Ist'asir wawanakjamaxa, jan munañanakamarjam sarnaqapxamti, kunjämtix Tatitur janira uñt'kasax sarnaqapkäyäta ukhama.

15 Ukampis jichhax kunjämtix jumanakar jawsir Tatitux qullanäki, ukhamarakiy jumanakax q'uma jakañan jakxapxam.

16 Tatitun qillqatapan siwa: "Nayax qullanätwa, jumanakax qullanäpxarakimaya" sasa.

17 Jumanakatix taqi jaqinakar luräwinakaparjam taripir chiqa Diosarux "Awki" sapxtaxa, jumanakax aka uraqin jakkasax Jupar axsart'as jakapxañamawa.

18 Tatitusti, jumanakarux nayra awkinakamat katuqapkayäta uka ina ch'usa jakañatsa qhispiyapxtamwa. Jumanakax sum yatipxtaxa, uka qhispiyasiñax janiw tukusir qurimpis qullqimpis alatäkiti,

19 jan ukax Tatit Jesucriston suma wilapamp alatawa. Jupasti mä suma q'uma jan kamacht'at ovejar uñtat luqtatarakinwa.

20 Cristow ukham phuqhañapatak ajllitäna, aka uraqix janira utjkän ukkhatpach ajllitänwa, ukampis aka qhipa urunakan jumanakatak askiw uñstxi.

21 Jumanakasti Cristo tuqirakiw Diosarux iyawsapxtaxa, uka Diosarakiw Cristorux jiwatanak taypit jaktayi, jach'arus aptaraki; ukatpï jumanakax Diosarux iyawsapxtaxa, suyt'apxaraktasa.

22 Jumanakasti, Tatitun arunakapar jaysasinxä, jilatanakar chiqpach munañatakiw q'umachasxapxtaxa. Ukhamax maynit maynikamax taqi chuymampi, taqi ch'amamp munasipxañamawa.

23 Jumanakasti, janiw jiwir jaqit yuripktati, jan ukasti Diosan wiñay jakkir arunakap tuqiw wasitat yuripxtaxa.

24 Diosan arunakapax siwa: "Taqi jaqix qurar uñtatakiwa, jach'a kankañapasti quran panqarapar uñtatakiwa. Qurax wañsukiwa, panqaras willirtxakiwa,

25 ukampis Tatitun arunakapax wiñayatakiwa." Aka arunakapï suma yatiyäwinakaxa, Jesucriston yatichat arunakaxa.

1 Pedro 2

- 1 Ukalayku, jumanakax apanukupxam: taqi jan wali luräwinaka, taqi sallqjasiñanaka, q'uma q'um tukuñanaka, munapayañanaka, jaqxtat parlasiñanaka.
- 2 Kamisatix asu wawax taykapan lechep thaqtasixa, ukhamarak jumanakax kunatix ajayumatak askiki uk thaqhapxam, ukhaman jiltapxañamataki qhispiyatäpxañamatakiraki,
- 3 Tatitun munasiñap niy uñt'apxatam layku.
- 4 Jesucristor jak'achasipxam, jupax jaqinakan apanukut jakkir qalawa, ukampis Diosatakix mä suma ajllit wali jila alan qalawa.
- 5 Ukatpï Diosax jakkir qalanak tukuyapxätamxa, uka qalanakampix ajay templo sayt'ayani, jumanakarux qullana sacerdotenak tukuyani, Jesucristo tuqi ajayun suma luqtäwinakam Tatitur churañataki.
- 6 Ukatpï Qillqatan sarakixa: “Nayaw Sionan mä qal uchta, ukax mä jach'a wakiskir qalawa, suma ajllit aski qalarakiwa; uka qalar iyawsirix janiw mayjt'askaniti” sasa.
- 7 Jumanakax Tatituruw iyawsapxta, ukat uka qalax aski qalar tuku; ukampis jan iyawsirinakatakix, kunatix Tatitun arupan siski ukaw phuqhasiski: “Uta luririnakan apanukut qalaxa, mä jach'a wakiskir qalaw tukuwayxi.”
- 8 Qillqatan saskakiwa: “Aka qalax waljaniruw liwisiyani; waljaniw aka qarqar lanktasipxani,” sasa. Jupanakasti Tatitun arunakapar jan iyawsapxatapat liwisipxi, ukatak uchatarakinwa.
- 9 Ukampis jumanakax Tatitunkiritak ajllitäpxtawa, reyir luqtir sacerdotenakäpxtawa; mä q'uma markäpxtawa; Diosan ajllisit markapäpxtawa. Ukatpï, Diosan muspharkañ luräwinakap yatiyapxañamaxa, Diosaw jumanakarux ch'amakat irpsusinxapxtam, suma muspharkañ qhanapar mantxapxañamataki.
- 10 Jumanakax nayrax janiw mä markäpkayätati, jichhasti Diosan markapäxapxtawa. Nayrax jupax janiw jumanakat khuyapayaskänti, ukampis jichhax khuyapayaxapxtamwa.
- 11 Munat jilatanaka, sarir jaqinakarjamaw achikt'apxsma, janchin munañaparjam jan jakapxamti, uka janchin munañapasti ajayusampiw nuwasi.
- 12 Diosar jan uñt'ir jaqinak taypin sum sarnaqapxam. Jichhas jupanakaxa, jumanakat jan wal parlapkchi ukasa, jumanakan aski luratanakam uñjasasti, Diosaruw jach'achapxani kunürutix jupax luräwinak wayt'ir jutkani ukkha.
- 13 Tatit Jesusxat jan khitinsa jan wal parlaskañapatakixa, marka apnaqir jilirinakarux jaysapxam.

- 14 Roma marka apnaqir jach'a jilirirus jaysapxam, uka jach'a jilirin utt'ayat marka apnaqirinakarus jaysapxarakim, jupanakax jan wal lurir jaqinakar mutuyañataki, aski luririnakar jach'ar aptañatak utt'ayatäpxiwa.
- 15 Diosasti jumanakan aski lurañanakam muni, ukhamat pisi amuyun jaqinakan parlatanakap amukt'ayapxañamataki.
- 16 Qhispiyat jaqinakjam sarnaqasipxam, ukampis uka qhispiyat sarnaqañ tumpampix janirak jan walinak lurapxamti, jan ukasti Diosan iyawsirinakapjam sarnaqapxam.
- 17 Taqinirus suman uñjapxam. Tatitun utapankirinakar munapxam, Diosar jach'añchapxam, reyirus ist'apxarakim.
- 18 Uywatanaka, uywirinakamar ist'apxam, janiw suma jaqinakäki ukanakarukiti, jan ukasti qhurunakäki ukanakarus ist'apxarakim.
- 19 Maynitix lurañanakap phuqhañ layku t'aqhischi ukkhaxa, Dios nayraqatan askiwa.
- 20 Maynitix jan wal luratanakapat t'aqhisiyatächi, ukatsti llamp'u chuymampi t'aqhischi ukaxa, janiw kuna asksa lurkiti. Ukampis, maynitix aski luratapat llamp'u chuymamp t'aqhischi ukaruxa, Tatitux jach'a waxt'äwip churani.
- 21 Ukatakipi Diosax jawsapxtamxa, Cristox jumanak laykuw t'aqhiswayi, jumanakar mä suma uñacht'äwi jaytasa, ukhamat kayup arkapxañamataki.
- 22 Jupax janiw kuna juchsa lurawaykiti, janirakiw khitirus sallqjawaykiti.
- 23 Chuyma usuyir arunakamp tuqipkän ukkhaxa, janiw pachpa arunakamp kutt'aykänti; t'aqhisiyapkän ukanakatakisa, janiw achuskänti, jan ukasti chiqapar taripir Diosaruw katuyasina.
- 24 Jesucristo pachpaw cruzan jiwasin juchanakas janchipxar apawayxi, ukhamat jiwasanakax jucha jan luras jakxañasataki, jan ukasti askinak luras jakañasataki. Jupax jumanak k'umaräpchañamatakiw chhuxriñchjatänxa.
- 25 Nayrax jumanakax chhaqhat ovejanakar uñtataw sarnaqapxayätaxa, ukampis jichhax Cristoruw kuttanxapxtaxa, jupasti mä awatirir uñtataw jumanakar imapxtamxa.

1 Pedro 3

- 1 Chachan warminaka, chachanakamar ist'as sarnaqapxam, ukhamata, kawknir chachatix Tatitur jan iyawskchi ukax, jumanakan sarnaqäwinakam tuqi Tatitutak jikxatatäñapataki,
- 2 jan kuna arumpiki, jan ukasti jumanakan sum sarnaqatam uñjasaki.

- 3 Jumanakan k'achachasiñanakamax jan patxakikpati, ñik'utanak k'achachasiñanakampi, quri yänakampi, wali jila alan isinakampisa,
- 4 jan ukasti suma chuymanïpxam, ukaw jan tukuskiri, suma munkañaxa. Dios nayraqatansti ukax wali askiwa.
- 5 Nayra pachanakanxa, Diosar axsartir warminakax ukham k'achacht'asipxäna. Jupanakax Diosaruw iyawsapxäna, chachanakaparus ist'apxarakinwa.
- 6 Sara warmix ukham ist'asirinwa, Abraham chachaparux "tatay" sarakinwa. Jumanakatix ukham ask lurapxätaxa, janirak kunarus axsarapkäta ukaxa, Sara warmjamäpxätawa.
- 7 Chachanakasti warminakamampix suma chuymanïpxam. Kunjämarutix wakiski ukhamar jupanakar jach'ar aptapxam, jupanakax janiw jumanakjam wali ch'amanïpkiti, ukampis Tatitux wiñay jakañ churarakini. Jumanakatix ukham lurapxätaxa, Tatitux mayisitanakam ist'apuniniwa.
- 8 Ukhamasti jumanakax jumanakkam munasisa, suman sarnaqas jakapxam. Khuyapayasirïpxam, llamp'u chuymanïpxarakim.
- 9 Ñanqhat ñanqha jan kutt'ayapxamti, jan wali arutsa jan pachpa arump kutt'ayapxamti. Jan ukasti, jupanakar aski waxt'äwinak churañapatak Tatitur mayipxam, jupasti jumanakarux uka waxt'äwinak katuqapxañamatakiw ajllisipxtam.
- 10 Kunjämtix qillqatan sixa: "Khitinakatix chiqpach jakañ munapxchi, kusiontänsa munapxarakchi ukanakaxa, jan k'ari arunak parlapkpati, janirak jaqi masipatsa jan wali arunak parlapkpati;
- 11 kunatix askiki ukanak lurapxpan, jan wali lurañanak apanukupxpan taqinimpis suman sarnaqasipxpan.
- 12 Tatitusti aski jaqinakarux imiwa, mayisitanakaparus ist'arakiwa, ukampis jan wali lurir jaqinakarux janiw ist'kiti."
- 13 Jumanakatix aski lurañanakan sarnaqasipksta ukkhaxa, ¿khitirak jan walinak lurapxiristamsti?
- 14 Ukampis chiqa luratanakamattix t'aqhisipxstaxa, ¿kusionñanipxtawa! Jan khitirus axsarapxamti, janirak sustjasipxamsa,
- 15 jan ukasti chuymanakaman Tatitur jach'achapxam. Khitinakatix jumanakar suyt'añanakamxat jiskt'apkätam ukanakar arsuñatak wakicht'atäpxam,
- 16 suma chuymamp parlx'tayapxarakim. Cristor arkirinakjamax sum sarnaqapxam, ukhamat jan kunatsa juchanchatäpxañamataki. Jumanakan askinak luratanakamat jan wali parlirinakax jupanakpachaw p'inqasipxani.

- 17 Diosatix ukham munchixa, ñanqha luräwinakat t'aqhisiñat sipansa, aski lurasin t'aqhisiñaw juk'amp sumaxa.
- 18 Cristox mä kutikiw juchanakas pampachañatak jiwawayi. Jupax aski jaqinwa, ukampis juchararanak laykuw t'aqhisiwayi, ukhamat jiwasanakar Diosan ukar irpkatañataki. Jupax janchin jiwawayi; ukampis ajayun jakxañatakiw jaktaniwayi,
- 19 Ukhamat katuntatäpkis uka ajayunakar jupan jiwañar atipatapap yatiyir saräna.
- 20 Uka ajayunakasti nayrax jan ist'asir tukupkäna ukanakänwa, kunapachatix Noé chachax arca lurkän ukkhaxa, Diosax jupanakaruw suyt'askäna jupar jaysapxañapataki. Uka arcansti kimsaqallqunikiw umamp mutuyatäñat qhispiyäna.
- 21 Uka umasti bautismo umaruw uñtasina, uka tuqit jichhax qhispitätanxa. Uka bautismosti janiw janchir q'umachañatakikiti, jan ukasti Diosar juchanakasat q'umachañapatak mayiñatakiwa; jichhasti Jesucriston jaktäwip tuqirakiw qhispiyistuxa,
- 22 jupasti alaxpachar makhatxasaxa, Tatitun kupixaparuw qunt'asxi, angelanakarus, taqi jilir ch'aman ajayunakarus jupaw apnaqxi.

1 Pedro 4

- 1 Ukatpï jilatanaka, kunjämtix Cristox janchipan t'aqhisiwayixa, jumanakax jank'akïpxañamaw ukham t'aqhisiñatakixa. Janchin t'aqhisirixa, juch apanukuwayxi,
- 2 jan janchin munañaparjama, jan ukax Diosan munañaparjam taqi jakäwipan jakxañapataki.
- 3 Jumanakasti kunjämtix Tatitur jan uñt'ir jaqinakax lurapki ukanak lurapxäyätaxa, jan walinak lurasaxa, jan walinak amtasa, manq'äwinak wakichasa, machantasisa, k'ari diosanakar yupaychasa.
- 4 Jumanakan uka jan wali luririnakamp jan chikachasxapxatamatxa, jupanakax mayjt'asxapxiwa, ukat jumanakat jan walinak parlapxi.
- 5 Ukampis jupanakax, khilitix jiwatanakaru, jakirinakar taripañatak wakichaski, ukaruw luratanakapat arsupxani.
- 6 Ukatakipï Cristox jiwatanakarus arunakap yatiyänxa, jakapkäna uka pach luratanakapat taripatäsaxa, ajayunakapax Tatitump jakañapataki.
- 7 Taqi kunan tukusiñapax jak'anxixiwa, ukatpï jumanakax wali amuyt'amp sarnaqapxañamaxa, Tatiturus mayisipxañamaxa.

- 8 Taqi kunat sipansa, jumanakkamax munasipxapunim, munasiñax walja juchanak pampachi.
- 9 Jumanakkamax mä suma chuymamp qurpacht'asipxam, janirak jupanakat jan walinak parlapxamti.
- 10 Sapa mayniw Diosat kuna luräwinaksa katuqapxtaxa. Uka luräwimpix taqinir yanapt'apxam.
- 11 Maynitix sum parliřichixa, Diosan arunakap parlpän. Maynitix khirus kunjäm yanapt'añsa yatchixa, Diosan ch'amapamp lurpan. Taqi kuntix lurapkäta ukax jupanakan Jesucristo tuqi Diosar yupaychañatakipan, jupankiw jach'a kankañaxa, munañaniñasa wiñayan wiñayapataki. Ukhamäpan.
- 12 Munat jilatanaka, uka jach'a yant'anak jumanakxar jutatapatxa, jan mayjt'asipxamti, mä kuna jan walis jutkaspä ukhama.
- 13 Jan ukasti Jesucristjam t'aqhisipxatanakamat kuisipxam, ukhamat kunapachatix jupax qhapaq kankañapamp jutkan ukkhax kuisiñan phuqt'atäpaxañamataki.
- 14 Cristo laykutix jumanakar jan wali arunakamp tuqipxätamxa, kuisiñanipxtawa, Diosan Ajayupax jumanakampiskiwa.
- 15 Jumanakat maynitix t'aqhischixa, janiy jaqir jawayatapata, lunthasitapata, jaqi masipar jan wal luratapatsa t'aqhispati.
- 16 Ukampis maynitix Cristor arkiritapat t'aqhischixa, janiw t'aqhisitapat p'inqasiñapäkiti, jan ukasti, Criston arkiripätap laykux Diosar yupaychañapawa.
- 17 Diosax markapar taripañ qalltkani uka urux purinxiwa. Uka taripäwitix jiwasampi ukham qalltchinixa, khitinakatix Diosar jan iyawsapki ukanakan tukuyäwipax, ¿kunjamäpachanisa?
- 18 Aski jaqitix ch'ama tukuñamp qhispiyaschixa, ¿kunjämarakün jucharar jaqitakisti?
- 19 Ukhamaxa, Diosan munañaparjam t'aqhisirinakaxa, askinak lurasipkañapakiwa, jupanakar irnuqt'ir Diosaruw ajayunakapsa katuyasipxañapa, jupasti kuntix arski uk phuqhapuniniwa.

1 Pedro 5

- 1 Jichhasti iglesia irpirinakaruw iwxt'añ munta, Nayasti jupanakjam irpirirakitwa, Criston t'aqhisitanakapsa sum uñjarakta, Cristox kuttankan ukapachaxa, jupamp chikarakiw jach'a k'ajkir qhanapankäxa.

- ² Diosan arkirinakaparux sum uñjapxam, jupanakasti jumanakar katuyatawa. Kunjämtix Diosax munki ukhamarjam taqi munasiñamp lurapxam, janiw ukham luram satakisa, qullqi munañ laykukisa, jan ukasti, taqi chuymapun lurapxam.
- ³ Jumanakax jupanakxarux janiw kuna munañanipktasa, jan ukasti jupanakarux mä sum uñacht'ayas sarnaqapxam.
- ⁴ Ukhamat kunapachatix jach'a Awatirix uñstankan ukkhaxa, jumanakax mä suma churäwi katuqapxäta, ukasti wiñayatakiniwa.
- ⁵ Ukhamaraki, jumanakax waynanaka, Diosan markap irpirinakarux ist'apxam. Taqiniw maynit maynikam llamp'u chuymamp ist'asipxañama, qillqatan siwa: "Diosax jach'a jach'a tukurinakarux jisk'achiwa, llamp'u chuymaninakarusti munasiñapampiw yanapi."
- ⁶ Diosatakix alt'at chuymanipxam, ukhamat jupax jumanakar wakiskir urun jach'ar aptañapataki.
- ⁷ Taqi llakisiñanakamsti Diosan amparapar jaytapxam, jupasti jumanakarux imasipkätamwa.
- ⁸ Wal amuyt'asipxam, jank'akipxarakim, jumanakar uñisir supayasti mä leonar uñtataw warart'asis khitir manq'antañatak thaqhaski.
- ⁹ Iyawsañanakaman uka supayatakix wal sayt'asipxam, mayñiri jumanakjam Cristor arkirinakan taqi chiqan t'aqhisitanakapsa yatipxtawa.
- ¹⁰ Ukampis uka mä juk'a urunakan t'aqhisipxatamatsti, Diosax jumanakarux chiqap tukuyapxätam, ch'amani jan unxtkay sayt'ayapxarakitam. Uka Dios pachpaw jach'a munasiñapan jawsistu, Jesucristomp wiñayatak chikãñasataki.
- ¹¹ ¡Diosax wiñayatak ch'amapamp apnaqpan! Ukhamäpan.
- ¹² Silvanox nayatakix mä suma aski jilatat uñt'atawa, juparakiw aka qillqat lurañatak yanapt'itu, jumanakar iwxt'añataki, ukhamaraki kuna waxt'äwinaktix katuqapkta ukanakan Diosan chiqa munasiñapätap yatiyapxarakisma. Jupar churatäpan qhapaq kankañasa, munañan kankañasa, wiñayan wiñayapataki.
- ¹³ Roma markankir Cristor arkirinakasti aruntanipxtamwa. Jupanakax jumanakjam Diosan ajllitäpxarakiwa. Marcos wawaxas aruntanipxaraktamwa.
- ¹⁴ Jumanak purasti Cristonkirinakjam mä suma jamp'att'asiñamp aruntt'asipxam. Taqi jumanaka, khitinakatix Jesucristonkapkta ukanakasti suman sarnaqasipxam.

2 Pedro

2 Pedro 1

- 1 Nayax Simón Pedro, Jesucriston luqtiripätwa, apostoluparakitwa. Aka qillqatsti, khitinakatix nanakjam mä suma iyawsañ jikxatapkta ukanakaruw qillqanipxma, Qhispiyiri Jesucristo Tatitusan chiqätap layku.
- 2 Munasiñampi, sumankañampix jumanak taypin jilarkir utjpan, Diosaru, ukhamarak Jesucristo Tatitusar uñt'apxatam layku.
- 3 Tatituw jach'a ch'amapampi churistu taqi kuntix jakañatak munktan ukanakxa, jupar munaña churarakistu, khilitix jach'a ch'amapampi, muspharkañ luräwinakapampi jawsdistu ukar uñt'ayasa.
- 4 Ukanak tuqiw arsüwinakapsa churistu, uka arsüwinakapasti wali jach'anakawa, wali askirakiwa, ukhamat jumanakax Tatitun arsüwinakap tuqi, akapach q'añu luräwinakat jaltxasin Diosan aski kankañap katuqapxañamataki.
- 5 Ukatpi ch'amacht'asipxañamaxa, iyawsatanakamar suma luräwinakamp yapxatañataki; suma luräwinakarusti amuyt'asiñampi;
- 6 amuyt'asiñarusti, jumanakpach suma sarnaqañampi; jumanakpach suma sarnaqañarusti, llamp'u chuymampi; llamp'u chuymarusti, Diosar munañampi;
- 7 Diosar munañarusti, jilapurjam sarnaqañampi; jilapurjam sarnaqañarusti, munasiñampi.
- 8 Jumanakantix taqi akanakax utjani, ukatsti uk sum jilayapxarakita ukkhaxa, jumanakan jakañamax janiw inamayatakikaniti, janirakiw Tatiturus inamayatak uñt'apkätati.
- 9 Ukampis khilitix akanakax jan utjki ukaxa, mä juykhump sasiwa; nayra juchanakapat pampachatätapsa armxarakiwa.
- 10 Ukatpi jilatanaka, Diosax jumanakar markapankiripxañamatakiw jawsapxtam, ajllisipxaraktam, wiñaya ukankiriñ munapxsta ukaxa, sum sayt'apxañamawa; jumanakatix taqi akanak lurapxätaxa, janipuniw aynacht'apkätati.
- 11 Ukhamat Qhispiyir Tatit Jesucristosan markapar mantapxañamatakix punkunakax jist'aratäni.
- 12 Ukatpi nayax taqi akanak jumanakarux amtayasiniplikakimaxa, yatipkta ukasa, yatichapktam uka chiqa arunakar iyawsas sayt'asipkta ukasa.
- 13 Nayan amuyataxatsti, wakisipuniw jakkasin jumanakar aka iwxa arunakampi amtt'ayañaxa.
- 14 Jesucristo Tatitusasti, jiwañaxan jak'ankxatap niy yatixarakituwa;

- 15 ukampis kunjämatsa wakisiyäwa, jiwatax qhipat jumanakax aka arunakat amtasisipkañamataki.
- 16 Kuna yatichäwinaktix jumanakar Jesucristo Tatitusan ch'amapxata, jutäwipxat yatichapksma ukanakax janiw jaqinakan aliq säwi arunakakikänti, jan ukasti nanakaw nayranakaxamp Tatitun qhapaq kankañap uñjapxta.
- 17 Jesusaw Dios Awkit muspharkay aytat kankañ katuqäna, kunapachatix Diosan arupax jupar parlkäna qhapaq kankañapana, akham sasa: "Akaw munat Wawaxaxa, jupaw nayarux kusisiyitu" sasa.
- 18 Nanak pachpaw alaxpachat jutir uka aru ist'apxta, Tatitump chika qullan qullunkasipkäyäta ukapacha.
- 19 Ukhamat profetanakan yatiyäwipax juk'amp thurt'at uñjasi. Ukhamax uka arunakar ist'apxam, uka arunakaw Criston kuttaniñapkamax kunjämsa sarnaqapxäta ukanak yatichapxätam, jakañanakamsa sumaruw tukuyarakini.
- 20 Ukampis nayraqatax aka tuqit amuyt'apxam: profetanakan qillqat arunakax janiw maynin aliq amuyt'apampiki qhanañchatäkaspiti,
- 21 profetanakax janipuniw kunsä jaqin amuyuparjam parlapkänti, jan ukasti, jupanakax Dios tuqit parlaxäna, Qullan Ajayun amuyt'ayata.

2 Pedro 2

- 1 Ukampis Israel marka taypin k'ari profetanakax utjarakänwa; ukhamarakiw jumanak taypin k'ari yatichirinakax utjani. Jupanakasti jan wali amtäwinakap jamasanakan yatichapxani, qhispiyir Tatituparus jan uñt'iriw tukupxani; ukham yatichapxatapatsti, mäkhi t'unjatäpxaniwa.
- 2 Waljanirakiw uka k'ari yatichirinakjam jakani, kuntix lurañ munapkani ukanak lurasä, jupanak laykuw chiqpach aski thakhit jan walinak parlaxani.
- 3 Uka k'ari yatichirinakan qullqir sinti munapxatap laykuxa, k'ari yatichäwinakampix jumanakat q'al taqi kunsä apsupxätam; ukampis Diosax nayratpach jupanakar juchañchxi, janirakiw mutuyäwit qhispikaniti.
- 4 Diosax janiw angelanakarus juch lurapxatapat pampachkänti, jan ukasti, manqha pacharuw jaquntäna, jupanakarusti ch'amakanakaruw cadenanakamp ñach'antat jaytäna, taripäwi uru puriniñapkama.
- 5 Janirakiw Diosax nayra jaqinakarus pampachkänti, jan ukasti, uka jan wali jaqinakxaruw uma taripäwi puriyanäna. Noé saporukiw qhispiyänä, chiqa arunak parlatapata, jupamp chikasti paqallqunikiw qhispipxäna.
- 6 Sodoma, Gomorra markanakarusti, Diosax qhillar tukuyañkamaw ninamp nakhantayäna, qhipa urunakan jakir jan wali jaqinakan amuyt'asiñapataki.

- 7 Ukampis Lot chacharux suma jaqitapat qhispiyäna. Uka markan utjir jaqinakan jan wali luräwinakap uñjasinsti, Lot chachax llakisînwa.
- 8 Uka aski chachasti jupanak taypin jakäna, sapürurakiw uka jaqinakan jan wali luratanakap uñjäna, ist'arakäna, ukat chuymapan wal llakisîna.
- 9 Ukhampï Tatitux wawanakapar yant'anakat qhispiyañ yatixa, ukhamarak jan wali jaqinakarux taripäwi urun mutuyañatak yaqhachixa.
- 10 Khitinakatix ñanqha munañanakaparjam sarasipki ukanakarux Tatitux mutuyaniwa, jupan arunakapar jan ist'apki ukanakarux mutuyarakiniwa. Jupakanakasti jan ist'asiri, wali munañan jaqinakäpxiwa, janirakiw jupanakax angelanakar jan wali arunakamp tuqiñsa axsarapkiti.
- 11 Ukampisa, angelanakax uka k'ari yatichirinakat sipan ch'amanikasasa, munañanikasasa, janiw Dios nayraqatan jan wali arunakampix k'ari yatichirinakar kuns sapkiti.
- 12 Uka jaqinakax jan amuyt'asirïpxiwa, taqi kuns munañaparukiw lurapxi, jan amuyt'asisaw kuns parlapxi; jupanakasti animalanakjam katurayasisin jiwarayatañatakiw yuripxi.
- 13 Mayninar t'aqhisiyapxatapat jupanakax t'aqhisipxani, urpach ukham lurasax kusitäpkaspas ukham amuyasipxi. ¡Mä p'inqa jan walipuniw jupanakan luratanakapaxa, kunapachatix jumanakamp chika uka suma phunchhäwinakaman jikxatasipki ukkhaxa!
- 14 Mä warmirus janiw aliqak uñtapkiti, janirakiw jucha lurañampis sist'asipkiti. Pisi amuyt'aninakarusti jucharuw puriyapxi; wali mich'äpxiwa; ñanqha jaqinakäpxapuniwa.
- 15 Chiqpach thakhit saranukupxi, chhaqhañ thakhin sarnaqapxi. Beor chachan Balaam yuqapan lurataparuw arkapxi, khinitix ñanqha luras walja qullqi jikxatañ munkäna ukaru,
- 16 jucha luratapatsti, mä qachu asnomp tuqinuqataw uñjasîna, uka asnosti juparux jaqjamaw parlxayäna, ukhamat luqhi kankañap jan luraykänti.
- 17 Uka k'ari yatichirinakax jan uman phuch'ur uñtatäpxiwa, thayan apnaqat qinayar uñtatäpxarakîwa; jupanakasti wiñayan wiñayapatak ch'amakankañatak juchañchatäpxiwa.
- 18 Jupanakasti jaqinakampi yäqayasiñatakix suma arunak sapxi, ukasti chiqpachansa inamayakiwa. Ukatsti yaqhipanakarux jan wali lurañanakap lurañapatakiw wayt'apxi, jucha lurañanakat jaltirinakarux wasitat uka jan walinakar irpaxi.

- 19 “Qhispiya sarnaqasiñ churapxäma” sapxiwa, ukampis jupanakpachaw juchan t'aqhisiyat sarnaqasipki; sapaqat jaqirakiw kuna juchampitix atipjayaski uka juchampi t'aqhisiyat sarnaqaski.
- 20 Khitinakatix Tatit Jesucristo Qhispiyirisar uñt'asin uka jan wali luräwinakat jaltxapxi, uka qhipatsti juchar kutt'asina jucha lurañanakampi atipjayasipkaraki ukanakax, nayra jakañanakapat sipansa juk'ampi jan walixapxiwa.
- 21 Jupanakatakix, Tatitun arunakapa, uka chiqa thakhi jan uñt'apxañapax askisapänwa, uka qullan kamachinak uñt'kasin jan jaysañat sipansa.
- 22 Ukampis mä säwiw jupanakampix phuqhasiski, ukasti siwa: “Anux waq'aqsutaparuw kutxatasxi, jichha jariqat khuchhisti wasitat ñiq'ir sunt'intxaraki” sasa.

2 Pedro 3

- 1 Munat jilatanaka, akampix payir qillqat apayanipxsma. Paypach qillqatansti iwxiwak tuqiw wal amuyt'ayañ munapxsma.
- 2 Amtasipxam, kuna yatiyäwi arunaktix nayra pachanakan Diosan profetanakapax churkistu ukanakata. Jan armasipxamti, Tatitu Qhispiyir Jesucristosax churkistu uka kamachi arunakata, uka arunaksti apostolunakaw jumanakarux yatichapxtam.
- 3 Nayraqatax ak amuyt'asipxam: Qhipa urunakan jan wali jaqinakaw sartapxani, jan wali amtataparjamaw sarnaqapxani, jumanakat phiskasisasti,
- 4 akham jiskt'apxarakitam: “¿Kawkirak Criston ‘jutäwa’ satapasti? Awkinakakas jiwarawayxiwa, aka uraqix utjki ukhatpach taqi kunas pachpakiskarakisä” sasa.
- 5 Uka jaqinakax janiw amuyañ munapkiti, Diosax nayra pachatpach alaxpachsa, akapachsa luratapata, arsutapampiki aka uraqiru umanakat jaljtayatapatsa.
- 6 Ukhamarak uma taripäwimpi uka urunakan utjir jaqinakar Tatitun mutuyatapsa.
- 7 Ukampisa, Tatitun arunakaparjamax aka uraqimpi alaxpachampix, ninampi t'unjatäñatak imatäskiwa. Uka ninaw taripäwi urun q'al nakhantani, jan walinak lurir jaqinakaruk tukjarakini.
- 8 Ukhamarusa, munat jilatanaka, jumanakax jan armasipxamti, Tatitutakix mä urux waranqa marampi sasiwa, waranqa marasti mä urumpi sasirakiwa.
- 9 Tatitux janiw arunakapar phuqhañ armt'askiti, kunjämtix mayninakax jan phuqhasitap amuyapki ukhama, jan ukasti, jupax llamp'u chuymampiw suyt'asipktam; Diosax janiw khitin jiwañapsa munkiti, jan ukasti, taqinin jupan ukar kutkatxañap muni.

- 10 Ukampis Tatitun jutañap urux akatjamat lunthatar uñtataw purinini. Alaxpachanakasti mä jach'a axsarkañ uxuñampiw t'unthaptani, kunanakatix alaxpachan utjki ukanakax ninamp tukjatäniwa, uraqisti, kunanakapatix utjki ukanakampach Diosan taripäwipar katuyatäniwa.
- 11 Niyakitix taqi kunas ukham tukjaschinixa, jumanakax Tatit chuyma, jupar katuyasit jakapxañamawa.
- 12 Tatitun jutañap urun jank'akiñap munas suyt'apxam. Uka urusti alaxpachanakax ninampi nakhantatäniwa, taqi kunas ninampi umatatayatarakiniwa;
- 13 ukampis jiwasax arsutaparjamaw mä machaq uraqimpi, mä machaq alaxpachampi suyt'asktan, kuntix Diosax: "Churapxämaw" siskistu uka, ukansti taqi kunas askiniwa, chiqapapuniniwa.
- 14 Ukatpï munat jilatanaka, akanak suyt'kasaxa, Tatitumpi sumankañatak ch'amachasipxam, taqi kunsä askpun lurapxam, ukhamat jupan jumanakar jan juchani, jan q'añucht'at jikxatañapataki.
- 15 Amuyasipxam, Jesucristo Tatitusax suma chuymapampiw uñjaskistu, ukax jiwasan qhispiyasiñasatakiwa. Ukhamarak Pablo jilatasas Tatitun amuyt'ayataparjamaw jumanakar ukxat qillqt'anipxtam.
- 16 Jupasti taqi qillqatanakapan akanaxat yatiyapxtam, yaqhip arunakas jan amuyt'añjamäkchi ukasa, jan amuyt'ir jaqinakampi, pisi iyawsañan jaqinakampix uka arunak amuyunakaparjamaw maysar uñtayapxi, kamisatix jupanak pachpa juchañchayasiñatak yaqhawja Qillqatanak maysar uñtayapki ukhama.
- 17 Ukatpï munat jilatanaka, niyakitix jumanakax akanak jichhatpach yatxapxstaxa, amuyasipxam, uka sallqjirinakampi jan apayasiñataki, ukhamat walikasin jan aynacht'añataki.
- 18 Ukampis Qhispiyiri Tatit Jesucristosar uñt'apxam, munasiñapan jiltapxarakim. ¡Jupasti jach'añchatäpan, jichhasa, wiñayataki! Ukhamäpan.

1 Juan

1 Juan 1

- 1 Kunatix qalltatpach utjkäna, kuntix nanakax ist'apkta, kuntix uñjapkarakta ukanakat qillqanipxsma. Nanakaw uñjapxta, amparanakaxampiw llamkt'apxarakta. Ukasti jakañ Aruwa.
- 2 Aka jakañ Arusti uñstawayiwa: nanakasti uk uñjapxta, ukarak arsupxta; ukatsti jumanakaruw aka wiñay jakañat yatiyapxsma, khilitix Awkimpiskäna ukat jiwasanakar uñstarakistu.
- 3 Nanakax kuntix uñjapkta, ist'apkarakta uk jumanakarux yatiyapxsma, ukhamat jumanakan nanakampi mayakïpxañamataki, kunjämatix nanakax Dios Awkimpï, Jesucristo Yuqapampis mayakïpkta ukhama.
- 4 Taqi akanak qillqapxta, ukhamat jiwasan kusisiñasax phuqhatãñapataki.
- 5 Jesucristox aka arunak nanakarux yatichapxitäna, uksti jumanakaruw yatiyapxsma: “Diosax qhanawa, janiw jupan kuna ch'amakas utjkiti” ⁶ Jiwasatix sañäni: “Jupampix mayakïtanwa” sasaxa, ukham arskasas ch'amakan jakaskañän ukkhaxa, k'arisipxtanwa, janiw chiqarjam lurapktanti.
- 7 Ukampis jiwasatix qhanan jakañäni, kunjämatix Diosax qhanankki ukhamxa, maynit maynikamax mayakïtanwa, Jesucristo Yuqapan wilapasti taqi juchanakasat q'umachistu.
- 8 Jiwasatix “Janiw juchanikti” sañänixa, jiwaspachaw k'arintastan, janirakiw jiwasan chiqax utjkiti;
- 9 ukampis jiwasatix juchanakas arsusiñän ukkhaxa, jupax chiqawa, juchanakas pampachañataki, taqi jan walinakat q'umachañatakis askirakiwa.
- 10 Jiwasatix “Janiw kuna juchsa lurkti” sañänixa, Diosarux k'arïkaspas ukham tukuytan, chiqpachansa janiw arup katuqktanti.

1 Juan 2

- 1 Munat wawanakaxa, jumanakan juch jan lurapxañamatakiw taqi akanak qillqanipxsma. Ukampis maynitix juchar purchixa, Awkisan nayraqatapan mä arxatiriw utjistu, jupasti chiqapar uñjir Jesucristowa.
- 2 Jesucristox juchanakas qhispiyañ laykuw jakañap luqtasiwayi, janiw jiwasan juchas laykukiti, jan ukasti taqi akapachankir jaqinakan juchanakap laykuwa.
- 3 Diosan kamachinakaptix phuqhañän ukkhaxa, jupar uñt'atas yatisipxtan.
- 4 Ukampis maynitix saspa: “Nayax juparux uñt'twa” sasaxa, ukat janirak kamachinakapar phuqkixa, jupax k'ariwa, janiw chiqa arux jupan utjkiti.

- 5 Ukatsipana, maynitix arupar phuqhixa, jupan chuymapan Diosan munasiñapax chiqapar tukxi, ukhamat jiwaxax Diosampi mayakixatas yatxtan.
- 6 Khititix “Diosampix mayakitwa” siski ukaxa, kunjämätix Jesucristox jakkän ukhamaw jakañapa.
- 7 Munat Jilatanaka, janiw jumanakarux machaq kamachi qillqanipksmati: jan ukasti, qalltatpach katuqapkta uka pachpawa. Aka nayra kamachisti ist'apkäyät uka arunakawa.
- 8 Ukatsipana, jichha qillqanipksma ukax machaq kamachiwa, ukasti Cristonsa, jumanakansa chiqapawa, ch'amakax chhaqtaskiwa, chiqpach qhanaw niy qhantasinki.
- 9 Khititix “Qhananktwa” siski ukaxa, ukat jilapar uñisiskarakixa, ch'amakankaskiwa.
- 10 Khititix jilapar munaski ukax qhanan jaki, janiw khitis jupar tinkuykaspati.
- 11 Ukampis khititix jilapar uñisiski ukax ch'amakan jakaski, sarnaqaraki, janirakiw kawksar saratapsa yatiskiti, ch'amakaw juparux juykhu tukuyi.
- 12 Wawanaka, Diosan Jesucristo tuqi juchanakam pampachatap laykuw jumanakar qillqanipxsma.
- 13 Awkinaka, taykanaka, qalltatpach utjkän ukar uñt'apxatam laykuw jumanakar qillqanipxsma. Waynanaka, Supayar atipt'apxatam laykuw jumanakar qillqanipxsma.
- 14 Wawanaka, alaxpachankir Awkir uñt'apxatam laykuw jumanakar qillqanipxsma. Awkinaka, taykanaka, qalltatpach utjkän ukar uñt'apxatam laykuw jumanakar qillqanipxsma. Waynanaka, ch'aman sayt'apxatamata, Diosan arunakap chuymanakamar katuqapxatamata, Supayar atipt'apxatam laykuw jumanakar qillqanipxsma.
- 15 Jan akapacharux munapxamti, kunatix akapachan utjki ukanakarus janirak munapxamti. Khititix akapachar munki ukax janiw alaxpach Awkirux munkiti.
- 16 Akapachax kuntix uñacht'ayki ukax janiw Dios Awkit jutkiti, jan ukasti akapachat sarti. Ukatsti akapachax akhamanak uñacht'ayi: janchin munañap lurañanaka, nayrampi uñtas munapayañanaka, qamir yänakat jach'a jach'a tukuñanaka.
- 17 Ukampis akapachax jan wali munañanakapampiw tukusiski; ukatsipana, Diosan munañap luririx wiñayatakiw jaki.
- 18 Wawanaka, qhipa urunakankxtanwa. Jumanakax “Anticristow jutani” sir ist'apxäyätaxa; ukhamasti jichhax walja anticristonakaw uñstxi, ukhamat yatipxtan qhipa urunakätapa.

- 19 Jupanakax jiwasanak taypit mistuwayapxi; ukampis janiw jiwasampikanti; jiwasampisapan ukasti, jiwasampi chikaskasapanwa. Ukampis ukhamaw luraswayi, ukhamat taqpachan jan jiwasankiritap qhanar mistuñapataki.
- 20 Cristo Tatitux Qullan Ajayu churasaw jumanakarux yaqhachapxtam, uksti taqi jumanakaw yatipxta.
- 21 Janiw nayax janis chiqar uñt'apkasma ukham qillqanipksmati, jan ukasti jumanakax yatipxtawa; janiw kuna k'aris chiqäki ukat jutkaspati.
- 22 ¿Khitirak k'aristi? Khititix "Jesusax janiw Cristökiti" sas arski ukaw anticristoxa, jupax Awkirus Yuqarus jan uñt'iriuw tuku.
- 23 Khitinakatix Yuqar jan uñt'ir tukupki ukaxa, janirakiw Awkirux uñt'kiti; ukampis khititix Yuqar katuqki ukax Awkirux katuqarakiwa.
- 24 Uka layku, jumanakax qalltatpach ist'apka uka arunak chuymanakamar imapxam; qalltatpach ist'apka uka arunaktix chuymanakamar imapxstaxa, jumanakax ukhamarakiw Yuqampi Awkimpix mayakipxäta.
- 25 Chiqpachansa Jesucristox uk churañatakiw arsuwayistu: ukasti wiñay jakañawa.
- 26 Khitinakatix jumanakar pantjasiyañ munapxtam ukanakxat qillqanipxma.
- 27 Ukampis jumanakan Qullan Ajayuw utjapxtam, Jesucristox ukampiw jumanakar luqtapxtam, janiw jumanakar khitin yatichañapas munaskxiti, kawkir Ajaytix jupax churapxtam ukaw jumanakarux taqi kun yatichapxtam, yatichäwinakapasti chiqapawa, janiw k'arikiti. Ukhamay Tatit Jesucristompix mayak jakapxam, kunjämtix Qullan Ajayux yatichapxtam ukhamarjama.
- 28 Jichhasti wawanaka, Cristompix mayak jakapxam, ukhamat kunapachatix uñstankan ukkhax iyawsañasax utjañapataki, ukatsti kunapachatix jutkan ukkhax, jupan nayraqatapan jan mä p'inqa tukuskañasataki.
- 29 Jumanakatix Tatit Jesucriston chiqapar uñjiritap yatipxstaxa, jumanakax yatipxañamarakiwa, kunatix askiki uk lurapki ukanakax Diosan wawanakapawa.

1 Juan 3

- 1 Uñjapxam, Dios Awkix walpun munasistu, Diosan wawanakapaw satañasatakixa, jisa, wawanakapapunisktanwa. Ukatpï Diosar jan iyawsirinakax jan uñt'kistutixa, jupanakan Diosar jan uñt'apxatap layku.
- 2 Munat jilatanaka, jichhax Diosan wawanakapäxtanwa. Ukampis tukuy urunakan kunäkañanitix ukax janiraw qhanstkiti, kunapachatix Jesucristox uñstankan ukapachax jupjam tukkañän uk yattanwa, kunjämakitix jupax ukhampach uñkatatas layku.

- 3 Khitinakatix Jesucriston suyt'äwiniki ukax jupa pachpaw q'umachasi, kamisatix Jesucristox q'umäki ukhama.
- 4 Ukampis khinitix juch lurki ukax Diosan kamachi arup p'akinti, ukhamasti jucha lurañax Diosan arup p'akintañawa.
- 5 Jumanakax niyaw yatipxta, Jesucristox juchanak q'umachiriw akapacharux juti, jupansti janiw kuna juchas utjkiti.
- 6 Ukhamasti taqi khitinakatix jupampi mayak jakapki ukanakax janiw juchan sarnaqkxiti; ukampis juchan sarnaqirix janiw jupar uñjkiti, janirakiw uñt'kisa.
- 7 Munat wawanakaxa, janiy khitis jumanakar k'arintpati: khinitix chiqapar uñjki ukax askiwa, kamisatix jupax askiki ukhama,
- 8 ukampis juch luririx supayankiwa, supayasti qalltatpach juch luri. Ukatakiw Diosan Yuqapax juti: supayan luräwip t'unjañataki.
- 9 Khinitix Diosan wawapäki ukax janiw juch lurkiti, Diosat yuritätaq layku; Diosan wawapätaq laykusti janiw juch lurkaspati.
- 10 Ukhamat yatisi khitinakas Diosan wawanakapaxa, khitinakarakis supayan wawanakapaxa. Kawkiritix jan aski lurki, janiraki jilaparus munaski ukaxa, janiw Diosankkiti.
- 11 Jumanakax qalltatpach ist'apka uka arunakax akham siwa: "Maynit maynikam munasipxañasawa" sasa.
- 12 Janiw Caín chachjamäñasäkiti, jupax supayankatap laykux jilaparuw jiwayi. ¿Kunatsa jiwayänxa? Cainan luratanakapax janiw walikänti, jilapan luratapasti askinwa.
- 13 Munat jilatanaka, akapachankirinakatix uñisipxstam ukaxa, jan mayjt'asipxamti.
- 14 Jiwasax jiwañat jakañaruw sarakipxtan, uksti jilanakasar munatas laykuw yattan. Khinitix jan munki ukax jiwatäskiwa.
- 15 Taqi khinitix jilapar uñiski ukax jaqi jiwayiriwa. Jumanakax niyaw yatxapxta, jaqi jiwayirix janiw wiñay jakañanikiti.
- 16 Jiwasax kunäkitix munasiñax uk yatxtanwa, Jesucristox jiwax laykuw jakañap apt'asiwayi; jiwasanakasti uka pachparakiw jilanas laykuw jakañas apt'asiñasa.
- 17 Ukampis mayni qamiritix jilapan pist'ayasitap yatkasin jan khuyapt'ayaskchi ukaxa, ¿kunjämarak Diosan munasiñapasti chuymapan utjaspasti?
- 18 Munat wawanakaxa, jiwasan munasiñasax janiw lakakiñapäkiti; jan ukasti luräwinak tuqiw uñacht'ayasiñapa.

- 19 Jiwaxax ukhamat chiqankatas yatisiñäni, ukatsti Diosan nayraqatapan chuymas chuymaw jikxatasiñäni;
- 20 chuymasatix kuna tuqinsa juchañchistan ukaxa, Diosax chuymasat sipansa juk'ampi jach'awa, ukatsti jupax taqi kun yatiraki.
- 21 Munat jilatanaka, chuymasatix jan juchañchkistan ukaxa, Diosan nayraqatapan iyawsañaw utjistu;
- 22 kuntix maykañän uk jupax churistani, arunakaparjam phuqhata layku, munataparjam luratas laykuraki.
- 23 Jupax kamachipax Jesucristo Yuqapar iyawsañawa, maynit maynikam munasiñawa, kunjämtix jupax munkistu ukhama.
- 24 Khitinakatix kamachiparjam phuqhapki ukanakax Tatitumpiw jakapxi, Tatitusti jupanakampiw jakaraki. Qullan Ajayup churkistu uka tuqiw jiwasampi jakatap yattan.

1 Juan 4

- 1 Munat jilatanaka, janiy kawkir ajayurus iyawsapkakimti, jan ukasti uñakipapxam, Diosan ajayupati janicha uk yatiñataki. Akapachax walja k'ari profetanakamp phuqhantatawa.
- 2 Jumanakax akham tuqikiw maynin Diosan Ajayuniñap yatipxasma: Khititix siski: "Jesucristox janchir tukusaw juti" sasa, ukax Diosan Ajayupaniwa.
- 3 Ukampis khititix siski: "Jesucristox janiw janchir tukus jutkiti" sasa, ukax janiw Diosan Ajayupaniñiti, jan ukasti anticriston ajayupaniwa. Jumanakax uka ajayun jutañapat ist'apxtawa; jichhasti niyaw akapachankxi.
- 4 Wawanaka, jumanakax Diosankiripxtawa, uka k'ari profetanakarus atipjapxtawa; khititix jumanakampiki ukax akapachankki ukat sipan juk'ampi ch'amaniwa.
- 5 Jupanakax akapachankiripxiwa; ukat jupanakax akapach yänakat parlapxi, akapachankir jaqinakasti jupanakarux ist'apxiwa.
- 6 Ukampis jiwasanakax Diosankiripxtanwa. Khititix Diosar uñt'ki ukax ist'istuwa; jan Diosankiriki ukasti janiw ist'kistuti. Ukham tuqikiw chiqa ajayunirux uñt'sna, khititix k'ari ajayuniki ukarus uñt'araksna.
- 7 Munat jilatanaka, maynit maynikam munasiñasawa, munasiñax Diosat juti. Taqi khititix munaski ukax Diosan wawapawa, Diosarusti uñt'arakiwa.
- 8 Khititix jan munaski ukax janiw Diosarux uñt'kiti, ukampis Diosax munasiñawa.
- 9 Diosax jupax mä sapa Wawap akapachar khithanisaw munasiñap uñacht'ayistu, ukhamat jiwaxax jupipan wiñay jakañaniñasataki.

- 10** Munasiñax akan uñsti: janiw jiwasanakat Diosarux munapkäyätan, jan ukasti jupaw jiwasanakar munistu, ukat Wawap khithani, juchanakas layku jakañap luqtasiri.
- 11** Munat jilatanaka, Diosatix ukham munaschistuxa, jiwasanakax maynit maynikamaw munasiñasa.
- 12** Diosarux janipuniw khitis uñjkiti, ukampis jiwastix maynit maynikam munasiñäni ukkhaxa, Diosax jiwasan jaki, munasiñapasti jiwasan uñstaraki.
- 13** Diosax Ajayup jiwasar churistu, jiwasax uka tuqikiw Diosan jakatasa, jupasti jiwasan jakatap yatistan.
- 14** Jiwax pachpaw uñjtan, Dios Awkix akapachar qhispiyirix Yuqapar khithanitap arsuraktan.
- 15** Khititix “Jesusax Diosan Wawapawa” sas arski ukax Diosan jaki, Diosasti jupan jakaraki.
- 16** Jiwasax ukham tuqiw Diosan jiwasar munasitap yattan. Diosax munasiñawa; khititix munasiñan jakki ukax Diosan jaki, Diosasti jupan jakaraki.
- 17** Ukham tuqiw chiqpach munasiñax jiwasan phuqhasi, ukhamat taripäwi urun jan axsarañasataki, jiwastix akapachan kunjämakitix Jesucristox ukhampachätanwa.
- 18** Kawkhantix munasiñax utjki ukkhanxa, janiw axsarañax utjkiti. Ukatsipana, chiqpach munasiñaw axsarañarux apanuku, axsarañasti mutuñaruw irpi. Uka layku, maynitix axsarchi ukaxa, janiw chiqpach munasiñanikiti.
- 19** Diosaw nayraqat jiwasanakar munasistu, ukat jiwasax jupar munasipxañasa.
- 20** Ukampis maynitix saspä: “Nayax Diosaruw munasta” sasa, ukat jilapar uñisiskarakchi ukax k'ari jaqiskiwa. Maynitix jilapar uñjkasin jan munaskchixa, ¿kunjämarak Diosar jan uñjkas munasispasti?
- 21** Jesucristox aka kamachi churistu: “Khititix Diosar munaski ukax jilaparux munasirakpan” sasa.

1 Juan 5

- 1** Taqi khititix Jesusan Cristötap iyawski ukaxa, Diosan wawapawa; khititix awkir munaski ukax uka awkin wawanakaparux munasirakiwa.
- 2** Kunapachatix Diosar munasitasampi arsutapar phuqhaptan ukkhaxa, Diosan wawanakapar munasitas yatiraktan.
- 3** Diosar munasiñax kamachinakapar phuqhañawa; kamachinakapasti janiw ch'amäkiti,

- 4 khitinakatix Diosan wawapäpki ukanakax akapacharuw atipji. Iyawsañasasti akapacharuw atipt'ayistu.
- 5 Khititix Jesusarux Diosan Wawapätap iyawski ukax akapacharuw atipji.
- 6 Jesucristox uma tuqi, wila tuqiw juti; janiw uma sapatakti, jan ukasti umampita, wilampit juti. Diosan Ajayupaw qhanañchi, uka Ajayusti chiqapawa.
- 7 Kimsaniw qhanañchirixa:
- 8 Ajayumpi, umampi, wilampi; kimpachasti mayar tukt'atakiwa.
- 9 Jaqinakan qhanañchatapsti iyawstanwa, ukampis Diosan qhanañchäwipaw juk'ampi jilanki, Diosax Wawapxat qhanañchatap layku.
- 10 Khititix Diosan Yuqapar iyawski ukaxa, uka qhanañchäwix chuymapankiwa. Jan iyawsiristi Diosarux k'aritjam uñt'ayi, Diosan Yuqap tuqi qhanañchäwi jan iyawsatap layku.
- 11 Aka qhanañchäwix akhamawa: Diosax wiñay jakañ churistu, uka wiñay jakañasti Yuqapan utji.
- 12 Khititix Diosan Yuqapar katuqki ukax wiñay jakañaniwa; ukampis khititix Diosan Yuqapar jan katuqki ukasti, janiw wiñay jakañanikiti.
- 13 Aksti Diosan Yuqapar iyawsirinakaruw qillqanipxsma, wiñay jakañanipxatam yatipxañamataki.
- 14 Diosar iyawsañaw utjistu, jiwasax yattanwa, jupan munañaparjamatix mayiñän ukkhaxa, jupax ist'istuwa.
- 15 Ukhamat yattan, Diosan mayitasar ist'atapa, uka kipkarakiw yattan, kuntix mayktan ukax niyaw utjixistu.
- 16 Maynitix jilapar jiwañar jan puriyir jucha lurir uñjkchi ukaxa, Diosar mayiñapawa, Diosasti uka jilarux jakañ churani, janitix uka juchax jiwañar apkchi ukapacha. Jiwañar puriyir juchaw utji, janiw uka juchatak mayipxañamäkiti.
- 17 Kunatix jan waliki ukax juchawa, ukampis jiwañar jan puriyir juchaw utji.
- 18 Khititix Diosat Awkiniki ukax, juchan jan sarnaqxatap yattan, Diosan Jesucristo Yuqapaw juparux imi, supayasti janiw jupar llamkt'kiti.
- 19 Jiwasax Diosankatas yattan, taqi akapachankirix supayan apnaqatawa.
- 20 Diosan Yuqapan jutatapsa yatiraktanwa, ukatsti chiqpach Diosar uñt'añatakix amuyt'ap churistu. Uka chiqpach Jesucristo Yuqapampix mayakiw jakapxan, jupaw chiqpach Diosaxa, wiñay jakañasa.
- 21 Wawanaka, k'ari diosanakat amuyasipxam.

2 Juan

2 Juan 1

- 1 Naya jilir irpiri, Diosan ajllit markaparux taqiniruw arunta puriyta. Nayax walpupun munasipxasma, janiw naya sapakiti, jan ukasti khitinakatatix chiqa kankañ uñt'apki jupanakaw munasipxtam.
- 2 Chiqa kankañax chuymasan utjatap laykuw munasipxasma, ukasti wiñayatakiw jiwasampi chikäskani.
- 3 Dios Awkina, Jesucristo Yuqapan munasiñapax jumanakampipan, khuyapayasiñsa, sumankañsa, chiqa kankañ tuqi, munasiñ tuq churarakpan.
- 4 Jumanakat yaqhipanakar chiqa kankañan sarnaqir uñjasax walipuniw kusista, Dios Awkin arsutaparjam sarnaqatap layku.
- 5 Jichhasti, munat jilatanaka, maynit maynikam munasipxañasatakiw achikt'asipxasma. Kuntix qillqanipksma uka arsutanakax janiw machaq kamachikiti, jan ukasti qalltatpach katuqktan uka pachpa arsutanakawa.
- 6 Munasiñax Diosan kamachinakaparjam sarnaqañawa, uka kamachinaksti niyaw qalltatpach ist'apxtaxa, ukasti munasiñan sarnaqapxañamatakiwa.
- 7 Ukampis walja sallqjirinakaw akapachan sarnaqi, jupanakax janiw Tatit Jesucriston chiqpach jaqir tukus jutatap iyawsapkiti. Ukham jan iyawsirinakax sallqanakawa, anticristorakiwa.
- 8 Jumanakax wal amuyasipxam, ch'ama tukutasax janiw inamayañapäkiti, jan ukasti jupan waxt'äwip phuqhatpach katuqañasawa.
- 9 Khititix Tatit Jesucriston yatichäwipat saranukki ukax, janiw Diosampikiti; khititix yatichäwiparjam sarnaqki ukirikiw Awkimpisa Yuqampisa.
- 10 Maynitix jumanakan ukar sarasax jan aka yatichäwinikan ukaxa, utar jan katuqapxamti, janirak aruntapxamsa;
- 11 ukampis aruntirix jupan jan wali luräwinakapampis chikachaskaspa ukhamawa.
- 12 Jumanakar sañatakix waljaw utjaskitu, ukampis janiw aka qillqat tuqi sañ munkti. Naya pachpaw jumanak uñjt'iri, jumanakampi parlt'irix jutañ munta, ukhamat kusisiñasan phuqhatañapataki.
- 13 Khitinakarutix Diosax ajllwayki uka jila masinakamax aruntanipxaraktamwa.

3 Juan

3 Juan 1

- 1 Naya jilir irpirix, Gayo jilataruw aruntta, juparux chiqpachan munasta.
- 2 Munat jilata, ajay tuqin sumak jikxatasiñamataki, taqi kunas sumak sarañapataki, janchinsa jan usuntañamatakiw Diosat mayta.
- 3 Maynir jilatanakaw purinipxi, jupanakasti juman chiqa kankañan saraskatam yatiyapxitu, uk yatisax walipuniw kusista.
- 4 Wawanakaxan chiqa kankañan jakapxatap ist'asax wal kusista, nayatakix janiw ukham yaqha kusisiñax utjkiti.
- 5 Munat jilata, mayni jilatanakaru, ukat juk'ampsa jaya markat purinirinarux walikpun yanapt'asktaxa.
- 6 Jupanakasti iglesia nayraqatan juman wali muñasiñanitam arsupxi. Jupanakan sarañapatakix Diosatakjam lurasay taqi kunan yanapt'am.
- 7 Jupanakasti Jesucriston sutipxar sarañatakiw mistupxi, ukatsti janirakiw Diosar jan uñt'ir jaqinakat kuna yanap katuqañsa munapkiti.
- 8 Ukat jiwasanakax jupanakat amtasiñasa, ukhamat jupanakar chiqa kankañat arsutapat yanapt'añasataki.
- 9 Nayaw iglesiarux mä qillqat apayta, ukampis Diótfes jilatax janiw nanak jilirinarux yäqapkituti, jupan apnaqañ munatap layku.
- 10 Ukat kunapachatix nayax sarkä ukkhaxa, juparux qhankatäwa, jupasti nanakatakix k'ari arunak apnaqasaw sarnaqi. Ukhamarus purinipki uka jilatanakarux janiw katuqkiti, khiti jilatanakatix katuqt'añ munapki ukanakarus jark'iwa, iglesiatsa jaqunukurakiwa.
- 11 Munat jilata, ñanqha lurañanakat jan yatiqasimti, jan ukasti kunanakatix askiki ukar arkam. Khititix ask lurki ukax Diosankiwa, ñanqha luriristi janiw Diosar uñt'kiti.
- 12 Demetrio jilatan chiqa sarnaqatapat taqiniw arsupxi. Nanakas uka pachparakiw arsupxta, jumasti nanakan chiqa arsutanakax sum yattaxa.
- 13 Jumanakar sañatakix waljaw utjaskitäna, ukampis janiw qillqat tuqi sañ munkti,
- 14 nayax jank'akiw jumar uñjañ munsma, ukapachaw jumampix parlasiñani.
- 15 Sumankañax juman utjpan. Akankir jilatanakax aruntanipxtamwa. Sapa mayni jilatanakasaruy aruntam.

Judas

Judas 1

- 1 Nayax Judas, Jesucriston luqtiripätwa, Jacobon jilaparakitwa, khitinakarutix Dios Awkix munki, jawskaraki, taqi jumanakaruw aka arunak qillqanipxsma, jumanakasti Jesucriston imatäpxaraktawa.
- 2 Jumanakax jilarkir khuyapayasiña, sumankaña, munasiñ katuqapxam.
- 3 Munat jilatanaka, walpun qillqaniñ munapxäyäsma, kunatix jumanakansa, nayansa utjki uka qhispiyasiñ tuqita; jichhax aka qillqatax tuqiw jumanakar achikt'apxsma, kuna yatichäwinaktix Tatitun qullan markapar katuyatakäna, ukanak imapxañamatak wal ch'amachasipxam.
- 4 Yaqhip jaqinakax sallqjañanakampiw jumanak taypir mantanipxi, jupanakarusti Qillqatanakax juchañchañatak nayratpach uñacht'ayäna. Uka ñanqha lurir jaqinakasti Tatitun khuyapayasiñap maysaruw uñtayapxi jan wali luräwinakapan jakañataki, ukatsti jiwasan mä sapa Tatit Jesucristo Uywirisarux jan uñt'iriw tukupxi.
- 5 Jumanakax niy yatipxtawa, uksti amtayañ munapxsma, Tatitux Egiptot Israel markapar irpsunkäna ukkhasti, khitinakatix jupanak taypit jan iyawsapkän ukanakarux tukjänwa.
- 6 Ukatsti kawkir angelanakatix lurañanakap jan sum imapkäna, suma utjäwinakapsa jaytanukupkäna ukanakarusti, Tatitux wiñayatak cadenanakamp ñach'antat katxäsiski, ch'amak manqhanakar jist'antata, jach'a taripäwi uru puriniñapkama.
- 7 Sodomampi, Gomorrampi, uka jak'a markankirinakampisa, uka jan wali angelanakjamarakiw wachuq jucha lurañanakar katuyasipxäna. Ukat wiñay aqkir ninamp tukjatäpxäna, ukasti taqinin amuyt'asiñapatakiw lurasina.
- 8 Khitinakattix parlapksma uka jan wali jaqinakampix uka kipkarakiw lurasini. Jupanakax jan wali amuyunakampiw janchinakap q'añuchasipxi, Tatitun munañanitärux janiw jaysapkiti, alaxpach angelanakarus jisk'achapxarakiwa.
- 9 Kunapachatix Miguel arcangelax Moisesan janchipat supayamp nuwaskäna ukkhaxa, janiw kuna jisk'achañ arumpis juchañchkänti, jan ukasti jupax sakinwa: "¡Tatituw jumarux juchañchasktam!" sasa.
- 10 Ukampis uka jaqinakax kuntix jan uñt'apki ukanakxat jan wal parlapxi; ukampis yatipki ukanakatxa, kunjämatis uywanakax kuns yatipxi, ukat jan amuyt'apki ukhamäpxiwa, ukat jupanakpach tukjatäpxani.

- 11 ¡Ay jupanakat kunakikani! Caín chachan thakhip arkirinakaxa. Balaam chachjamaw qullqi jikxatañ laykux maysar saranukupxi, Coré chachjamaw saykatasipxatapat jiwapxi.
- 12 Kunapachatix jumanakax munasiñat mä suma phunchhäwi lurapkta ukkhax jupanakax mä p'inqäpxiwa, ukan jupanakax kusisiñat jan axsartas manq'apxi, umapxaraki. Awatirinakjamasti jupanakpachakiw awatisipxi. Thayan apat jan uman qinayjamäpxiwa. Achu jan churir quqanakjamäpxiwa, saphitpach jik'inukut q'ala jiwatäpxiwa.
- 13 P'inqaskañ luräwinakapax quta mathapinakan jupuqpar uñtatawa. Thakhipat saranukur chhaqhat warawaranakjamäpxiwa, wiñayatak ch'amakan jakapxañapatak juchañchatäpxiwa.
- 14 Adán qhipat utjir Henoc chachasti, Tatitun amuyt'ayataw uka jaqinakat akham säna: "Tatituruw jutaskir uñjta, waranqa waranqa angelanakamp chikt'ata
- 15 taqinir taripañataki, jan wali luririnakar juchañchañataki, khitinakatix ñanqha arunak jupatak arsupkatayna uka jucha luririnakar juchañchañataki" sasa.
- 16 Taqi kunat tuqisipxi, k'umipxaraki, jupanakan kipka amtäwinakap phuqhañatakikiw thaqhapxi. Jach'a jach'a tukusaw parlapxi, mayninakarusti jupanakat aski katuqañatakikiw llunk'usipxi.
- 17 Ukampis munat jilatanaka, kuntix jumanakar nayratpach Tatit Jesucristosan apostolunakapax
- 18 sapkäyätam ukanakat amtasipxam: "Qhipa urunakanxa, Tatitut larusir jaqinakaw utjani, jupanakasti jan wali amtäwinakaparjamaw jakapxani" sasa.
- 19 Uka jaqinakaw t'aqanuqtañanak utjayapxi; janchin munañanakaparjamakiw sarnaqapxi, janiw Tatitun Ajayupanipkisa.
- 20 Jumanakasti munat jilatanaka, Tatituruw katuyasipxapunim, Qullan Ajayun irpatarak Tatitut mayisipxam.
- 21 Tatitun munasiñapan jakapxam, ukatsti kunürutix Tatit Jesucristosax khuyapayasiñapan wiñay jakañ churkistani uka uru suyt'apxam.
- 22 Pächasirinakarusti sum amuyt'ayapxam.
- 23 Manqhapachar sarasipki ukanakarus kuttayanipxam, mayninakat khuyapt'asipxam, ukampis kuna jan walinaktix jupanakax lurapki ukanak jumanakax jan lurapxamti.
- 24 Mä sapa Tatitu, jiwasan Qhispiyirisax, jumanakar imañatak ch'amaniwa, ukhamat jan tinkupxañamataki, ukatsti jan juchani, kusisiñan phuqt'ata, jupan nayraqatapan k'ajkir uñstapxañamatakis ch'amanirakiwa. Juparuy churatäpan

yupaychañasa, jach'a kankañasa, ch'amasa, jilir kankañasa, Jesucristo Tatitus layku, nayra pachasa, jichhasa, wiñayan wiñayapataki. Ukhamäpan.

Apocalipsis

Apocalipsis 1

- 1 Diosaw Jesucristor uñacht'ayäna, kunatix jank'ak luraskani ukanakxata, ukhamat jupax luqtirinakaparu yatiyañapataki. Ukat Jesucristox aka uñacht'äwxa Juan luqtiripar mä angelap tuqi yatiyäna.
- 2 Juan luqtiripasti kuntix uñjkatayna taqi ukanakxa ukhampach qillqi. Jupaw Diosan arup qhanañchi, Jesucristot arsuraki.
- 3 Aka yatiyäwi arunak ullaririx kusisiñaniwa. Diosat katuqat arunak ist'irinakasa, akan qillqatäki uka arunakarjam sarnaqirinakas kusisiñanipxarakiswa, uka arunakan phuqhasiñap urux niy jak'anxsiwa.
- 4 Naya, Juanax, Asia suyunkir paqallqu iglesianakaruw aruntanipxma. Jumanakax Diosan askipampi, sumankañapampi katuqapxam. Uka Diosasti jakiwa, jakapuninwa, jichhax jutañampiskiwa, uka pachparaki, Diosan reyi qunuñapan nayraqatapankir uka paqallqu ajayunakampita,
- 5 Diosan chiqa qhanañchiripa Jesucristotsa katuqasipxarakim. Uka Jesucristow jiwatanak taypit nayrür jaktirixa, taqi akapach reyinar apnaqañatakis jupax munañanirakiwa. Jesucristox jiwasar munasistuwa, juchanakasatsa wilap wartasaw jariqistu,
- 6 ukatsti reyinka sacerdotenak jiwasarux tukuyistu Dios Awkiparu luqtañasataki. ¡Qhapaq kankañasa, ch'aman kankañas wiñayatak jupankpan! Ukhamäpan.
- 7 ¡Uñtapxam, Cristox qinay patanjam jutaski! Taqi jaqiw jupar uñjani, jupar chhuxriñchirinakas uñjapxaniwa; akapachankir taqpach markanakas jupar uñjasax wal jachapxani. Jisa. Ukhamäpan.
- 8 Tatitux siwa: “Nayätwa qalltasa tukuyasa, khitikitix uka, khitikántix uka, khititix jutkani uka; jupasti Taqi Munañaniwa.
- 9 Naya, Juanax, jumanakan jilamätwa, Jesusampi mayacht'asitax layku, t'aqhisüwinakan ch'amampi mututax laykusti, jumanakamp chikax Diosan ajllit markapankirütwa. Diosan arunakap yatiyatax layku, Jesucristot parlatax laykurakiw Patmos quta wat'an nayax katuntat jikxatasiyäta.
- 10 Kunürutix Tatitun urupäkän uka urun nayax Qullan Ajayun apnaqat uñjasta, ukatsti mä jach'a aru ist'ta qhipäxaxat art'asiniri, uka arusti mä trompetas phust'askaspa ukhamänwa,
- 11 uka arusti situwa: “Uñjktas ukanak qillqam, ukatsti Asia suyunkir paqallqu iglesianakar apayam: Éfeso, Esmirna, Pérgamo, Tiatira, Sardes, Filadelfia, Laodicea, uka iglesianakaru” sasa.

- 12 Nayasti arxaykitu ukar uñtañatakiw qhipäxar uñakipasta; kutikipstasinsti, qurit lurat paqallqu candeleronak uñjta,
- 13 uka paqallqu candeleronak taypinsti mä jaqjam uñjta, niyas Jaqin Yuqapar uñtata, isipasti kayukamänwa, jaraphipäki ukkharusti quri wak'ampi wak'antata.
- 14 Ñik'utapasti t'awrjama, jan ukax, khunjama janq'ünwa, nayranakapasti aqaskir ninjamarakänwa.
- 15 Kayunakapasti wali llihipkirinwa, hornon parintayata, mä suma llijsuyat broncer uñtata; arupasti wali ch'amanirakinwa, uma phaxchanakan qhututitapjama.
- 16 Kupi amparapansti paqallqu warawaranakaw utjäna, lakapatsti purapar arini espadarakiw mistusinkäna. Ajanupasti intin wali qhant'atapjamänwa.
- 17 Jupar uñjasasti, kayunakap nayraqataruw jiwatjam liwista. Ukampis jupax kupi amparapampi luqxatasaw nayar situ: “Jan axsaramti; nayätwa qalltasa tukuyasa,
- 18 jakaskaraktwa. Nayax jiwatäyätwa, jichhasti wiñayatakiw jakaskta. Nayaw jiwampina, manqha pachampin jist'arañanakap katuskta.
- 19 Kuntix uñjktas uk qillqantam, kunatix jichhax utjki, kunatix akat qhipar utjkani ukanaksa qillqantarakim.
- 20 Kupi amparaxan paqallqu warawaranak jumax uñjktas ukampi, qurit lurat paqallqu candelerompix akawa: paqallqu warawarax paqallqu iglesian angelanakapawa; paqallqu candelerosti paqallqu iglesianakarakiwa” sasa.

Apocalipsis 2

- 1 “Éfeso iglesiankir angelar qillqasin apayam: ‘Kupi amparapar paqallqu warawar apt'atäki, paqallqu quri candeleronak taypin sarnaqki ukax akham siwa:
- 2 Nayax taqi luratanakam yatta; ch'ama tukutamsa, llamp'u chuymanitämsa yattwa. Ñanqha lurir jaqinakar jan uñkatañ munatamsa yatiraktwa. Jan apostolükasin ‘Tatitun apostolupäpxtwa’ siri jaqinakar yant'atam yatiraktwa, ukham yant'asin uka jaqinakan k'arisipxatanakap katjaraktawa.
- 3 Jumax llamp'u chuyma kankañanitäwa, sutix laykusti jan qarjasisaw wal t'aqhisiraktaxa.
- 4 Ukampis jumatak arsuñaxaw utjitu: qalltan utjkäyätamsa uka munasiñamax janiw utjxtamti.
- 5 Amuythapisim, nayra pachan kunjämäyätas ukat amtasim, ukatsti Tatitur kutikipstam. Jan wali luräwinak apanukum, kunjämtix qalltan sarnaqkäyätas

ukham sarnaqam. Janitix ukham lurkätaxa, nayax jumar mutuyiriw jutä, ukatsti candeleromxa uchañapat apaqaraki.

⁶ Ukampis aski luratamax utjaskiwa, uka nicolaíta sat jaqinakan luratanakap jumax uñisisktawa, nayax jupanakar uñisiraktwa.

⁷ ¡Khititix jinchuniki ukax, ist'pan kuntix Tatitun Ajayupax iglesianakar siski uka! Jan walt'añanakar atipjirusti, Diosan suma markapan utjki uka jakañ churir quqan achupat manq'ayä' sasa.

⁸ “Esmirna iglesiankir angelarux qillqarakim: ‘Khititix nayriri, qhipiriki, jiwasin jaktiriki ukax akham siwa:

⁹ Nayax taqi luräwinakam yatta, t'aqhisitamsa, pist'añan sarnaqatamsa yatiraktwa, ukampis ajay tuqin qamiritawa. ‘Judiöpxtwa’ siri jaqinakan jumxat jan wali parlatanakap yatiraktwa, ukampis chiqpachan jupanakax supayan tamapankasipkiwa.

¹⁰ Kuna t'aqhisinakatix jumxar jutkani ukanakat jan axsaramti, supayax jumanakat yaqhipanakarux carcelaruw jist'antayani, taqpach jumanakan yant'atäpxañamataki; tunka ururakiw t'aqhisipxäta. Ukampis jiwañkam sayt'asim, nayasti wiñay jakañ churäma.

¹¹ ¡Khititix jinchuniki ukax, ist'pan kuntix Tatitun Ajayupax iglesianakar siski uka! Jan walt'añanakar atipjiristi, janiw payiri jiwäkis ukan, kuna t'aqhisinasa katuqkaniti' sasa.

¹² “Pérgamo iglesiankir angelarux qillqarakim: ‘Khititix purapar arini espada ayt'atäki ukax akham siwa:

¹³ Nayax taqi luratanakam yatta, kawkhantix supayax reyi qunuñaniki uka markan jakatamsa yatiraktwa, ukampis taqi chuymampiw sutix katxäsisktata, nayar iyawsatam janipuniw jaytanukktati. Uka markan Antipas sat aski arsurixar jiwayapxi, ukham jiwayapkipansa, janiw ukapachas nayar iyawsañam apanukktati.

¹⁴ Ukampisa, jumatak arsuñaxaw utjitu: Balaam sat jaqin yatichäwinakap jan apanukuñ munirinakaw ukan utjaski, jumasti janiw kamsktasa. Uka Balaam jaqix Balac chacharuw amtayäna israelita jaqinakar juchar puriyañataki, idolonakar luqtatäkis ukanak manq'ayasa, uka idolonak nayraqatan wachuqa jucha lurayasa.

¹⁵ Janirakiw jumax nicolaitanakan yatichäwinakap arkirinakarux kamsktasa.

¹⁶ Ukhamasti, Diosar kutikipstam, jan ukasti, nayax mäkiw juman ukar jutä, ukatsti jupanakampix lakaxat mistki uka espadampiw nuwasä.

¹⁷ ¡Khititix jinchuniki ukax, ist'pan kuntix Tatitun Ajayupax iglesianakar siski uka! Jan walt'añanakar atipjirinakarusti, maná sat imantat t'ant'at manq'ayä;

ukatsti mä janq'u qala churarakï, uka qalansti mä machaq sutiw qillqt'ata, uka sutsti janiw khitis yatkiti, uka qala katuqirikiw yati.' sasa.

18 "Tiatira iglesiankir angelarux qillqarakim akham sasa: 'Diosan Yuqapax, khilitix nina lawranakjam nayranïki, kayunakapas suma llihipkir broncer uñtatäki ukax akham siwa:

19 Nayax taqi luratanakam sum yatta; munasiñamsa, iyawsañamsa, yaqhanakar luqtatamsa, llamp'u chuymanitamsa sum yatta, jichhax qalltat sipan juk'amp jupanakar yanapaskatamsa yatiraktwa.

20 Ukampis jumatak arsuñaxaw utjitu. Jumax uka Jezabel warmirux janiw kamsktasa. Uka warmix 'Diosaw khithanitu' sasaw sarnaqi, yatichäwipampix luqtirinakaxaruw pantjayaski, wachuqa juchan jakayasa, idolonakar luqtatäkis ukanak manq'ayasa.

21 Nayax uka warmin kutikipstañap suyta; jupasti janiw jaysaskiti, janirakiw k'ari diosanakar iyawsañap apanukuñ munkiti.

22 Jichhasti, uka warmirux usuntayäwa, ikiñar jaqt'añkama, ukatsti jupan yatichäwinakapar jaysirinakampi, k'ari diosanakar iyawsirinakampix jiwarasipkpan. Ukampis jupanakatix kutikipstapxani, ukatsti nayar jaysapxarakitani ukaxa, janiw kuna jan walsa lurkäti. Ukhamat taqpach iglesianakax yatipxani, jaqin amuyupsa, chuymapsa nayan uñt'iritaxa; jumanakarusti luräwinakamatjam sapaqat maynirus mutuyä.

24 Ukampis jumanakat khitinakatix Tiatira iglesian uka yatichäwinakar jan arkapkta, janirak kuntix jupanakax 'supayan imantat yatichäwipa' sapki, ukanaksa uñt'apkta, jumanakaruw sapsma, janiw kunampsa mayipkämati.

25 Ukampis katxäsipxam kuntix yatipkta ukxa, nayan jutañaxkama.

26 Khitinakatix jan walt'añanakar atipjkani, ukatsti kuntix nayax munkta ukhamarjam tukuykam lurarakini ukarux, nayaw markanak apnaqañapatak ch'aman kankañ churä,

27 kamisatix Awkixax nayar munañaniñ kankañ churkitu ukhama; markanakarusti hierro thujrumpiw apnaqapxani, ñiq'i phukhunakarjamaw t'unthapipxani. Jupanakarusti qhantati warawara churarakï.

29 ¡Khititix jinchunïki ukax, ist'pan kuntix Tatitun Ajayupax iglesianakar siski uka!' sasa.

Apocalipsis 3

1 "Sardes iglesiankir angelar qillqasin apayam: 'Diosan paqallqu ajayupanïki, paqallqu warawaranïki ukax akham siwa: Taqi luratanakam nayax yatta; nayar

taqi kunan iyawskitasma ukham uñt'ayasitam yatiraktwa. Ukampis chiqpachan janiw jayskistati.

² P'arxtasim, ukatsti tukusirjamäki ukanakar ch'amañcham. Luratanakam uñjaraktwa ukasti Diosaxan nayraqatapan janiw chiqapäkiti.

³ Yatichäwi katuqatamat amtasimaya; ukarjam arkam, Diosar kutikipstarakim. Janitix p'arxtaskätaxa, lunthatar uñtataw akatjamat jutä, janiw kunapacha puriniñaxsa yatkätati.

⁴ Ukampisa, Sardes iglesian mä qawqha jaqinakaw utjasktam, jupanakasti janiw ñanqha lurapkiti. Ukat jupanakax nayampi chika janq'ut isthapt'ata sarnaqapxani, askipxatap layku.

⁵ Jan walt'äwinak atipjirinakar, nayar iyawsañ katxäsirinakarux, janq'u isimpiw isthapiyä, janirakiw wiñay jakañ qillqatat sutinakap apanukkäti, jan ukasti, Awkixan nayraqatapana, angelanakap nayraqatan jupanakarux uñt'asxä.

⁶ ¡Khititix jin Chuniki ukax, ist'pan kuntix Tatitun Ajayupax iglesianakar siski uka!' sasa.

⁷ “Filadelfia iglesiankir angelarux qillqasin apayarakim: ‘Khititix qullanäki chiqapäkaraki, David reyin jist'arañapsa katxäski, jist'aratapar jan khitis jist'antiriki, jist'antatapar jan khitis jist'aririki ukax akham siwa:

⁸ Nayax taqi luratanakam yatta; uñtam, nayraqataman nayaw punku jist'ararapsma, uksti janiw khitis jist'antkaspasi, jumax pisi ch'amäksta ukasa, arunakax ist'istawa, janirakiw kunapachas jan uñt'ir tukkistati.

⁹ Uñjätawa, kuntix supayan tamapankasipki uka k'ari jaqinakampi lurkä uka. Jupanakax judío jaqjamaw tukupxi, ukampis chiqpachan janiw judío jaqinakäpkiti. Juma nayraqatan jupanakar killt'asiyä, nayan jumar munasitax yatipxañapataki.

¹⁰ Llamp'u chuymanima sataxa ist'istawa, nayasti yant'a urun jumar imarakima, uka yant'asti taqpach akapachan utjir jaqinakar yant'añatakiw jutaski.

¹¹ Jank'akiw jutä. Nayar iyawsañ chuyma katxäsiskakim, ukhamat janiw khitis churäwim apaqkätamti.

¹² Jan walt'äwinakar atipjirinakar, nayar iyawsañ chuyma katxäsirinakarux, Diosaxan utapan katxäsir pirqanakapäkaspas ukham tukuyä, janipuniw mayampsa ukat mistkxapxaniti; ukanakaruw Diosaxan sutipsa qillqä, Diosaxan markapan sutipsa qillqarakä, ukasti alaxpachat saraqanir machaq Jerusalenawa; ukanakarusti machaq sutixsa qillqarakäwa.

¹³ ¡Khititix jin Chuniki ukax, ist'pan kuntix Tatitun Ajayupax iglesianakar siski uka!' sasa.

- 14 “Laodicea iglesiankir angelar qillqasin apayam: ‘Khititix chiqapäki, kunsa chiqapapun arski, khinitix Diosan luratanakapat nayrîriki ukax akham siwa:
- 15 Taqi luratanakam nayax yattwa. Jan thayätamsa, janirak junt'ütamsa yatiraktwa. ¡Mäpit thayäsmasa jan ukax, junt'üsmasa!
- 16 Janiw junt'üktasa thayäkaraktasa, llaphitam laykuw lakaxat kutsuyanîma.
- 17 Jumax sistawa: Nayax qamirîtwa, taqi kunas sumaruw misturapitu, taqi kunan phuqt'atätwa, janiw kunas pist'kituti, sasa. Ukampis janiw amuyasktati: juman aynacht'ata juykhütama, jan kusisiñani, mich'a, q'alalarakîtama.
- 18 Ukatpî nayax amuyt'aysmaxa: ninar naksuyat suma quri nayat alasita, ukampi qamiriptañamataki, isthapisiñamatakisti, janq'u isinak nayat alasita, uka p'inqa q'alal janchim imxatañataki, ukatsti nayramatak qulla nayat alasita, nayramar ch'aqt'ayasisin uñjañamataki.
- 19 Khitinakarutix nayax munaskta ukanakarux tuqinuqtwa, chiqacharaktwa, amuyt'asimaya Tatitur kutikipstam.
- 20 Uñtam, nayax punkunkasktwa, jawsaskaraktwa; khinitix nayan aruxa ist'asin jist'aritanixa, nayax jupan ukaruw mantä, jupampiw manq'asirakî.
- 21 Jan walt'añanakar atipjirinakarux, qhapaq qunuñaxan nayamp chik qunt'asiyä, kamisatix nayax atipjasin Awkixampi chik qhapaq qunuñapan qunt'askta ukhama.
- 22 ¡Khititix jinchnîki ukax, ist'pan kuntix Tatitun Ajayupax iglesianakar siski uka!’” sasa.

Apocalipsis 4

- 1 Uka qhipatsti alaxpachan mä punku jist'arat uñjta; ukatsti trompetan phust'atapar uñtat nayraqat parlxaykitu uka arux sarakituwa: “Akawjar makhatanim, ukatsti kunanakatix akat qhipar luraskani ukanak uñacht'ayäma” sasa.
- 2 Nayasti ukspachaw Qullan Ajayun apnaqat uñjasta, ukatsti alaxpachan mä qhapaq qunuñ uñjta, uka qunuñansti mayniw qunt'atäskäna.
- 3 Qhapaq qunuñan qunt'atäkän ukasti diamante, rubí qalanakar uñtataw k'ajäna, qhapaq qunuñarusti mä kürmiw muyuntäna, ukasti esmeralda qalar uñtatarakiw k'ajäna.
- 4 Uka qhapaq qunuñasti pä tunka pusin qhapaq qunuñanakampi muyuntatänwa, uka qunuñanakansti pä tunka pusin jilirinakaw qunt'atäsipkäna, jupanakasti janq'u isinakanînwa, p'iqinakapasti quri pillunakan asxatatänwa.

- ⁵ Uka qhapaq qunuñatsti uxutanakampi, lliju llijunakampi, q'ixu q'ixunakampiw mistunina, uka qunuñ nayraqatansti paqallqu nina wiyanakaw aqarakina, ukanakasti Diosan paqallqu ajayupawa.
- ⁶ Uka qhapaq qunuña nayraqatansti suma ch'uwa umani qutar uñtataw utjarakina, mä qhispir uñtatjama. Taypinsti, uka qhapaq qunuñar muyuntki ukawjansti, pusi jakaskirinakaw utjarakina, ukanakasti nayräxarusa qhipäxarusa walja nayranakaninwa.
- ⁷ Uka pusi jakaskirinakat mayirix mä leonar uñtatänwa, ukxankiristi mä urqu vacar uñtatänwa, kimsiristi mä jaqir uñtatänwa, pusiristi tuyunaqaskir jach'a pakar uñtatarakinwa.
- ⁸ Uka pusi jakaskirinakat sapa maynix suxta chhiqhankamänwa, patatsa manqhatsa nayranakampi phuqsutänwa. Arumay ururakiw jan samaras sapxäna: “¡Qullana, qullana, taqi ch'aman Tatit Diosax qullanawa Jupax utjaskapuninwa, utjaskakiwa, jichhas utjaskakiniwa!” sasa.
- ⁹ Uka pusi jakaskirinakasti, sapa kuti khilitix qhapaq qunuñan qunt'atäki, wiñayan wiñayapatak jakaski ukar jach'añchapki, yuspagarapkaraki ukkhaxa, uka pä tunka pusi jilirinakax jupa nayraqatan killt'asisin jupar yupaychapxäna, ukatsti qhapaq qunuñan nayraqatapar pillunakap liwnuqasin sapxarakina:
- ¹¹ “Tatay, nanakan Diosaxay, jach'añchäwimpi, qhapaq kankañampi, munañaniñ kankañampi katuqañatakix askitawa. Jumaw taqi kunsä ina ch'usat lurtaxa; munañamat taqi kunas utji, juman uskutarakiwa” sasa.

Apocalipsis 5

- ¹ Ukatsti qhapaq qunuñan qunt'atäkän ukan kupi amparapan mä qillqat uñjta, patatsa manqhatsa qillqsuta, paqallqu sellonakampi uchantata.
- ² Ukatsti mä wali munañan angelaruw uñjarakta, wali jach'at art'as jiskt'askiri: “¿Khitirak aka qillqat jist'arañataki, sellonaksa ch'iyarañatak askispasti?” sasa.
- ³ Ukampis janiw alaxpachansa, akapachansa, aka uraqi manqhansa utjkänti uka qillqat jist'arirjamaxa, uñxatañatakis askipkänti.
- ⁴ Nayasti walpun jachäyäta, uka qillqat jist'arasin uñxatañataki jan maynis aski utjatapata.
- ⁵ Ukampis uka jilirinakat mayniriw akham situ: “Jan juk'ampi jachkxamti, uñtam, Judá ayllunkir Leonaw atipji, jupax Davidan jathapat saraqiriwa, jupax ch'amaniw uka qillqat jist'arañataki, uka paqallqu sellonak ch'iyarañatakisa” sasa.
- ⁶ Ukatsti qhapaq qunuñ jak'an mä Cordero uñjta. Uka Corderosti, kharinukutäkaspa ukhamaw sayt'atäskäna, uka pusi jakaskirinakampi, pä tunka

pusin jilirinakampi muyuntata. Paqallqu waxraninwa, nayranakapas paqallqurakinwa. Uka paqallqu nayranakasti Diosan paqallqu ajayuparakinwa, uraqpachar khithanitaki ukanaka.

⁷ Uka Corderosti sartasin qhapaq qunuñan qunt'atakän ukan kupi amparapat uka qillqat apaqi;

⁸ ukatsti ukspachaw, uka pusi jakaskirinakasa, uka pä tunka pusin jilirinakas Cordero nayraqatan killt'asipxäna. Sapa maynin arpax utjäna, inciensompi phuqt'ata qurit lurat qiru ast'atkamarakinwa, uka inciensosti Diosan markapan mayisitanakapänwa.

⁹ Jupanakasti taqpachaniw aka machaq q'uchu q'uchupxäna: "Jumakiw uka qillqat katuñatak askitaxa, sellonakap ch'iyayañatakis askirakitaxa, jiwayat uñjasitam layku; wilam wartasaw Diosatak alawayta, taqi jaqinaka, kunayman parlan jaqinaka, jisk'a markanaka, jach'a markanaka.

¹⁰ Jupanakat mä marka tukuytaxa, reyinaka, sacerdotenak Diosatak tukuytaxa, taqi aka uraqpachar apnaqapxañapataki" sasa.

¹¹ Ukatsti walja angelanakan arunakap ist'arakta, waranqa, waranqa angelanakänwa qhapaq qunuñampiru, jakaskirinakampiru, uka pä tunka pusin jilirinakampir muyuntata.

¹² Wali jach'at art'apxarakina: "¡Kharinukut Corderox askiwa, munañaniñ kankaña, qamir kankaña, yatiñ kankaña, ch'aman kankaña, aytat kankañ katuqañataki, jach'añchatäña, yupaychatäñas askirakiwa!" sasa.

¹³ Ukatsti Diosan taqi luratanakaparuw arsur ist'arakta; alaxpachankirinakaru, akapachankirinakaru, uraqi manqhankirinakaru, jach'a quta manqhankirinakar akham sapxiri: "¡Yupaychañasa, jach'añchañasa, jach'a kankañasa, munañaniñ kankañasa, qhapaq qunuñan qunt'ataki ukar churatäpan, ukhamarak Corderorusa wiñayan wiñayapataki!" sasa.

¹⁴ Uka pusi jakaskirinakasti ukxaruw sapxäna: "Ukhamäpan" sasa. Uka pä tunka pusin jilirinakasti killt'asisin yupaychapxarakina.

Apocalipsis 6

¹ Ukatsti uka paqallqu sellonakat mayir sello Corderor ch'iyaqir uñjarakta, ukapachaw uka pusi jakaskirinakat maynirir ist'arakta, qhixu qhixur uñtata, wali jach'at art'iri: "¡Jutam!" sasa.

² Uñtasinsti, mä janq'u caballo uñjta, uka caballor lat'xatatäkän ukasti amparapar mich'inak antutt'añ apt'atänwa, juparusti mä pillu churapxäna. Jupax uñisirinakaparuw atipjatayna, jichhasti juk'ampi atipjañatakiw mistuwayäna.

- 3 Corderox payir sello ch'iyäqkän ukkhasti, payir jakaskiriruw arsur ist'ta: "jJutam!" sasa.
- 4 Ukatsti mä wila caballow mistunina. Uka caballor lat'xatiristi munañaniñ kankañ katuqäna, akapachan suman sarnaqasiñ chhaqtayañataki, jaqinakas jupanak pura jiwarayasiñapataki; juparusti mä jach'a espada churapxarakina.
- 5 Corderox kimsir sello ch'iyäqkän ukkhasti, kimsir jakaskiriruw arsur ist'ta: "jJutam!" sasa. Uñtasinsti, mä ch'iyär caballo uñjarakta. Uka caballor lat'xatatäkän ukasti mä balanza apt'atänwa.
- 6 Ukatsti uka pusi jakaskirinak taypit mä aru ist'arakta akham siri: "Mä urpacha irnaqatat qullqi katuqatax mä kilo trigo, jan ukax, kimsa kilo cebada alasiñatakikiniwa; ukampis janiw aceitempina, vinompin alap irxattayätati" sasa.
- 7 Corderox pusir sello ch'iyäqkän ukkhasti, uka jakaskirinakat pusiriruw arsur ist'ta: "jJutam!" sasa.
- 8 Uñtasinsti mä q'illu caballo uñjarakta. Uka caballor lat'xatatäkän ukan sutipasti "Jiwaña" satänwa, jupan qhipapsti manqha pachan jiliripaw arkäna. Ukatsti panpachaniw munañaniñ kankañ katuqapxäna, akapach uraqin jaqinakar chikatan chikatapar jiwayañataki, nuwasiñanak tuqi, mach'anak tuqi, usunak tuqi, qhuru animalanak tuqi.
- 9 Corderox phisqir sello ch'iyäqkän ukkhasti, altar manqhan uñjta, khitinakatix Tatitun arunakap parlapxatap layku jiwarayay uñjasipkatayna ukanakaru.
- 10 Ukanakasti jach'at art'asisaw sapxäna: "Taqi ch'aman Dios Tata, jumax qullanätawa, arsutamax chiqawa. ¿Kunapachkamarak jan juchañchkäta, uraqin jakapki uka nanakar jiwarayirinakarusti?" sasa.
- 11 Ukatsti Diosax sapa mayniruw janq'u isinak churäna, jupanakarusti sarakinwa: mä juk'a pacha suyt'apxakim sasa, Cristonkirinakan janir jupanakjam taqpachani jiwarayay uñjasipxatap layku.
- 12 Corderox suxtir sello ch'iyäqkän ukkhasti, mä jach'a uraq khathati uñjarakta. Intix ch'amakt'awayxänwa, phaxsisti wilaruw tukuwayxäna.
- 13 Warawaranakasti alaxpachat uraqiruw willirtanina, kunjämätix higo quqax jach'a thayan khiwiliyatax higonak willirtayki ukhama.
- 14 Alaxpachasti chhaqtawayxänwa, mä llawur uñtatakiw llawthaptawayxäna, ukatsti taqpach qullunakampi, quta taypin utjir wat'anakampix yaqha chiqar unxtayataw uñjasina.
- 15 Akapach reynakasa, munañan jaqinakasa, qamirinakasa, jilir militaranakas qarqa p'yanakaruw imantasapxäna, uywat jaqinakampi, antutat sarnaqasir jaqinakamp chika.

16 Jupanakasti taqpachaniw uka qullunakampiru, qarqanakampir sapxarakina: “¡Nanakxar tinkxattapxita, qhapaq qunuñan qunt'atäki ukan nanakar jan uñañapataki, Corderon q'apisiñapat imantapxarakita!

17 Jach'a t'aqhisiñ urux purinxiwa, ¿khitirak mutuyäwitak sayt'asispasti?” sasa.

Apocalipsis 7

1 Uka qhipatsti, pusi angelanakaruw uñjarakta. Jupanakasti aka uraqin pusi tuqitpach sayt'atäsipkänwa, pusi tuqit jutir thayanak jark'asipkänä, kuna thayas aka uraqxar jan thayt'aniñapataki, janirak jach'a qutanakxarusa, kuna quqanakxarusa.

2 Ukatsti inti jalsu tuqit yaqha angelar jutaskir uñjarakta, jupasti jakaskir Diosan chimpupaniw. Uka angelasti wali jach'at art'äna maynir pusi angelanakaru, uka angelanakasti munañaniñ kankañ katuqapxatayna aka uraqimpiru, jach'a qutampir jan walt'ayañataki,

3 akham sasa: “¡Jan kuna ñanqhsa uraqir lurapxamti, janirak jach'a qutarusa, janirak quqanakarusa, Tatit Diosasan luqtirinakapar paranakapat chimpuntañkama!” sasa.

4 Ukatsti khitinakatix chimpuntatäkän ukanakan, patak pusi tunka pusin waranqa jaqinakätap aytir ist'arakta, israelankir wawanakan taqpach ayllupankirinaka.

5 Judá ayllunkiritxa, tunka payan waranqaniw chimpuntatäpxäna; Rubén ayllunkiritxa, tunka payan waranqa; Gad ayllunkiritsti, tunka payan waranqa;

6 Aser ayllunkiritxa, tunka payan waranqa; Neftalí ayllunkiritxa, tunka payan waranqa; Manasés ayllunkiritsti, tunka payan waranqa;

7 Simeón ayllunkiritxa, tunka payan waranqa; Leví ayllunkiritxa, tunka payan waranqa; Isacar ayllunkiritsti tunka payan waranqa;

8 Zabulón ayllunkiritxa, tunka payan waranqa; José ayllunkiritxa, tunka payan waranqa; Benjamín ayllunkiritsti tunka payan waranqa.

9 Uka qhipatsti, walja jaqinak uñjta taqi markanakata, kunayman janchini, kunayman parlani; uka jaqinakasti waljanipuninwa, janiw khitis jakt'irjamäkanti. Jupanakasti qhapaq qunuñ nayrāxana, Cordero nayrāxan sayt'atäsipkänwa, janq'u isin isthapitkamakinwa, amparanakapar layminakas ayt'atkamakirakinwa.

10 Taqiniw wali jach'at art'asipxäna akham sasa: “¡Qhispiyasiñax Diosasat juti, qhapaq qunuñan qunt'atäki ukata, Corderota!”

11 Taqpach angelanakasti qhapaq qunuñar muyuntat sayaratäpxänwa, uka jilirinakampiru, uka pusi jakaskirinakampir muyuntata. Ukatsti uraqkam

alt'asaw qhapaq qunuñ nayraqatan killt'asipxäna, ukatsti Diosaruw yupaychapxarakäna

12 akham sasa: “¡Ukhamäpan! Tatit Diosasar churatäpan: Yupaychañasa, qhapaq kankañasa, yatiñ kankañasa, yuspagarañasa, jach'añchañasa, munañaniñ kankañasa, ch'aman kankañasa, wiñayan wiñayapataki. ¡Ukhamäpan!”

13 Ukxarusti, jilirinakat mayniw nayar jiskt'itu: “¿Khitinakar jank'ut isthapit jaqinakasti? ¿Kawkitarak jutapxisti?” sasa.

14 Nayasti ukxaruw sista: “Tata, jumaw yattaxa” sasa. Jupasti sarakituwa: “Uka jaqinakax uraqin wali jach'a llakinakampi t'aqhisinipki ukanakawa, isinakap Corderon wilapampi t'axsusaw janq'uptayapxi.

15 “Ukat jichhax Diosan qhapaq qunuñap nayraqatankasipki, uruy arumaw utapan jupar luqtapxi. Qhapaq qunuñan qunt'atäki ukaw, jupanakampini, jupanakar imarakini.

16 Janiw manq'atsa umatsa t'aqhiskxapxaniti, janirakiw intis nakhantkaniti, lupis jupanakar jan walt'aykarakiniti,

17 qhapaq qunuñ taypinkki uka Corderow jupanakarux ovejanakarjam awatini, jakkir uma jalsunakaruw anakirakini, Diosasti taqi jachanakap nayranakapat phiskhurxani” sasa.

Apocalipsis 8

1 Corderox qillqatan paqallquri sello jist'arkän ukkhasti, alaxpachanxa taqi kunaw amukt'äna niya kimsa tunka k'atanakjama.

2 Ukatsti paqallqu angelanakar Diosan nayraqatapankaskir uñjarakta, jupanakarusti paqallqu trompetanakaw churasina.

3 Ukatsti yaqha angelarakiw jutäna, qurit lurat incienso q'apichañ apt'ata, jupasti altar nayräxaruw sayt'asina. Uka angelasti walja incienso katuqi, qhapaq qunuñ nayraqatankir quri altarxan luqtañataki, qullan markan mayisiwinakapamp chika luqtañataki.

4 Incienso jiwq'isti angelan amparapat Diosan nayraqataparuw makhatäna, qullan markan mayisitanakapamp chika.

5 Ukatsti angelax incienso q'apichañ katusinxä, altarankir nina sank'anakampiw ukar phuqhantäna, ukatsti aka uraqiruw uk wartanxäna; ukapachasti taqi chiqanakan qhixu qhixunakampi, uxuñanakampi, lliju llijunakampi, uraq khathatimpiw utjarakäna.

6 Ukatsti paqallqu trompetanak apt'atäpkän uka paqallqu angelanakax phust'añatakiw wakichasipxäna.

- 7 NayrİR angelaw trompetap phust'ána, ukatsti chhijchhimpi, ninampiw aka uraqirux warxattanİna, wilampi kituntata. Uraqisti niya chikatan chikatapaw nakhantána, quqanakatsa, taqi ch'uxña quranakatsa niya chikatan chikatapaw nakhantarakİna.
- 8 Ukxarusti payİR angelaw trompetap phust'ána, ukatsti nina nakhaskir jach'a qullükaspas ukar uñtataw jach'a qutar liwintatarakİna, jach'a qutasti niya chikatan chikatapaw wilar tukxána.
- 9 Qutan jakir taqpach laq'unakat niya chikatan chikatapaw jiwarána, barconakatsa niya chikatan chikatapaw t'unjat uñjasİna.
- 10 Ukxarusti kimsİR angelarakiw trompetap phust'ána, ukatsti mä jach'a warawaraw alaxpachat jalaqtanİna, nina wiyar uñtat nakhaskiri, ukasti niya chikatan chikatapaw jawiranakxaru, uma jalsunakxaruw jalxattána.
- 11 Uka warawarasti K'allk'u satánwa; umanakasti niya chikatan chikatapaw k'allk'u tukuwayxána, walja jaqinakarakiw jiwarapxána uman wali k'allk'ütap layku.
- 12 Ukxarusti pusİR angelarakiw trompetap phust'ána, ukatsti intimpi, phaxsimpi, warawaranakampix niya chikatan chikatapaw t'unjat uñjasİna, janiw qhant'kxánti. Ukat intix urun niya chikatan chikatapaw jan qhant'kánti, phaxsimpi, warawaranakampisti niya chikatan chikatapaw aruman jan k'ajapkánti.
- 13 Uñtaskakİyätwa, ukatsti mä pakaruw uñjta, alaxanjam tuyuskiri, wali jach'at sarakİna: “¡Ay! ¡Kunakİkan aka uraqin jakir jaqinakatxa, kunapachatix yaqha kimsa angelanakax trompetanakap phust'apkanı ukapachaxa!” sasa.

Apocalipsis 9

- 1 Ukxarux phisqİR angelaw trompetap phust'ána, ukatsti mä warawar uñjta, alaxpachat uraqiruw jalaqtanıtayna; uka warawarasti uraqi manqha pachan jist'arañanakap katuqána.
- 2 Ukatsti uka ch'amak manqha jist'arána, uka ch'amak manqhatxa jiwq'iw mistüna mä jach'a hornot mistunkaspa ukhama; uka jiwq'iw intiru, saman thayar q'al ch'amakt'ayána.
- 3 Uka jiwq'itsti t'iju t'ijunakaw misturána, ukatsti aka uraqin phuqhantapxána, ukanakasti munañaniñ kankañ katuqapxána, jaqinakar alacrán sat laq'unakar uñtat achjañataki.
- 4 Ukanakasti uraqinkir quranakaru jan ñanqha lurapxañapatakiw ixwa katuqapxána, janirak kuna ch'uxñanakarusa, kuna quqanakarus ñanqha lurapxañapataki, jan ukasti, khitinakatix Tatitun chimpupampi paranakapan jan chimpt'atäpki uka jaqinakaruk t'aqhisıyañataki.

- 5 Janiw uka t'iju t'ijunakax jaqir jiwarayañaatak munañaniñ katuqapkänti, jan ukasti, jaqinakar phisqa phaxsi t'aqhisियाñatak uskutäpxänwa; t'iju t'ijunakan achjatapasti, alacrán sat laq'un mich'ipat sipan juk'amp usuykirinwa.
- 6 Uka phisqa phaxsinsti, achjat uñjasipkatayna uka jaqinakax, jiwañak munxapxäna, ukampis jakasipkakänwa. Jiwax jupanakat jaltkaspa ukhamänwa.
- 7 Uka t'iju t'ijunakasti nuwasiñatak wakichat caballonakar uñtatänwa, p'iqinakararux niyas quri pillumpjam asxatatänwa, jaqi ajanut ajanunjamarakänwa.
- 8 Ñik'utanakapasti warmi ñik'utar uñtatänwa, laka ch'akhanakapasti leonan laka ch'akhapar uñtatarakänwa.
- 9 Janchinakapasti hierro isimpi isthapiäkaspas ukhamänwa, chhiqhanakapan jawq'alitanakapasti, nuwasiñar mantir caballonakan qatatit walja carronakan uxutapjamänwa.
- 10 Wich'inkhanakapasti, alacranan mich'ini wich'inkhapjamänwa, ukampisti ch'amanirakänwa jaqir phisqa phaxsi t'aqhisियाñataki.
- 11 Uka t'iju t'ijunakan jiliripasti manqha pachan angelapawa. Aka angelasti hebreo arunxa Abadón satawa, griego arunsti Apolión satarakiwa, paypach arunsti sutipax "T'unjiri" sañ muni.
- 12 Nayrür t'unjäwix tukusxänwa, ukampis payampiw jutañapäski.
- 13 Suxtir angelax trompetap phust'arakina. Ukatsti akatjamat mä aru ist'ta, uka arusti Diosan nayräxapankkis uka quri altaran pusi waxrap taypit mistunina.
- 14 Uka arusti trompeta phust'katayna uka suxtir angelaruw säna: "Éufrates jawir thiyar chinuntatäkis uka pusi angelanakar antutnukxam" sasa.
- 15 Ukapachaw uka pusi angelanakax jaranukut uñjasipxäna, niya chikatan chikatap jaqinakar jiwarayañaataki, jupanakasti uka pachataki, uka urutaki, uka phaxsitaki, uka maratak wakichatäpxataynawa.
- 16 Ukatsti ist'araktwa, caballot sarir soldadonakan pä patak waranqätapa.
- 17 Ukham uka unañchäwin caballonak uñjta, uka caballonakar lat'xatat soldadonakasti, metalat lurat jark'aqasiñan uchatäpxänwa, ukasti ninar uñtat wila, zafiro qalar uñtat sajuna, azufrer uñtat q'illurakänwa. Uka caballonakan p'iqinakapasti león p'iqinakar uñtatänwa, lakanakapatsti ninampi, jiwq'impí, azufrempiw mistüna.
- 18 Jaqinakasti niya chikatan chikatapaw jiwaräna, uka caballonakan lakanakapat mistur ninampi, azufrempí, jiwq'impí.

19 Uka caballonakan ch'amapasti lakampina, wich'inkhampinkänwa; wich'inkhanakapax katarinakar uñtatänwa, p'iqinakapampiw jaqinakar usuchjapxäna.

20 Uka t'aqhisíwinakampi jan jiwarir jaqinakasti, jichhax janirakiw jan wali luratanakap apanukupkänti, kunayman ajayunakar yupaychañsa janirakiw apanukupkänti; qurita, qullqita, bronceta, qalata, lawat lurat diosanakarus yupaychasipkakänwa, jan uñjiri, jan ist'iri, jan sarnaqiri diosanakaru.

21 Uka jaqinakax janiw jaqi jipayatanakapat kutikipstapkänti, layqasitanakapatsa, wachuqa juchan sarnaqatanakapatsa, lunthatasipxatapatsa janirakiw kutikipstapkänti.

Apocalipsis 10

1 Ukatsti ch'aman kankañan yaqha angelaruw uñjta, alaxpachat qinayan llawuntat saraqasinkiri; p'iqipxansti mä kürmiw utjäna, ajanupax intir uñtataw qhanäna, kayunakapasti nina lawranakar uñtatänwa.

2 Amparaparusti jist'arat mä jisk'a qillqat apt'atänwa. Ukatsti kupi kayup jach'a qutxaruw takt'asina, ch'iqä kayupsti uraqxarurakiw takt'asina.

3 Ukatsti mä leonar uñtataw wali jach'at art'asina; art'askän ukkhasti, paqallqu qhixu qhixunakaw arunakap ist'ayasirakina.

4 Uka paqallqu q'ixu q'ixunakan ist'ayasitapatsti, nayax qillqañampiskäyätwa, ukampis alaxpachat mä aru ist'ta, uka arusti situwa: “Amuki imxäsim kuntix uka paqallqu qhixu qhixunakax parlki ukxa, janirak qillqamti” sasa.

5 Ukapachaw kawkir angelatix qutxaru, uraqxaru takt'atäkän uka angelax, kupi amparap alaxpachar aytäna,

6 ukatsti mä juramento lurarakina, khilitix wiñayatak jakki, khitirakitix alaxpachsa, akapachsa, qutsa, ukan utjir taqi kunsä lurki ukan sutiparu. Sarakänwa: “Janiw jichhax juk'ampi suyaskxaniti,

7 paqallqür angelax trompetap phust'añ qalltkani ukkhaxa, Diosan imantat amtatanakapax phuqhasxaniwa, kunjämtix jupax profetanakap tuqi yatiykän ukhamarjama” sasa.

8 Alaxpachat aru ist'käyät uka arusti, wasitat nayampi parläna, akham sasa: “Jak'achasin, uka jist'arat jisk'a qillqat katum. Qutxampiru, uraqxampir takt'atäkis uka angelan amparapat katuqam” sasa.

9 Nayasti angelan ukar jak'achasin uka jisk'a qillqat mayista, jupasti sarakituwa: “Katum, ukat manq'antarakim. Lakaman misk'ir uñtat muxsaniwa, purakamansti wali k'allk'urakiw tukxani” sasa.

¹⁰ Nayasti angelan amparapat uka jisk'a qillqat apaqta, ukatsti manq'antaraktwa; lakaxansti misk'ir uñtat wali muxsapuninwa, purakaxansti wali k'allk'üxarakinwa.

¹¹ Ukat sapxitu: "Jichhax Diosan amtäwinakap walja markanakankir jaqinakar yatiyañamawa, kunayman parlani jaqinakar, reyinakaru" sasa.

Apocalipsis 11

¹ Ukatsti tupt'añ lawa churapxitu, suqusar uñtata, ukat sapxarakitu: "Sartasim, Tatitun utap tupt'anim, altar tupt'arakim, ukatsti qawqhanitix ukan yupaychapki taqi jupanakar jakt'anim.

² Ukampis uta anqäxäkis ukxa janiw tupt'kätati, ukasti jan judiöpki uka jaqinakar katuyatäxiwa, uka jaqinakasti pusi tunka payan phaxsiw Jerusalén qullan marka apnaqpxani.

³ Nayasti pani profetanakaruw khithanï nayan chiqpach yatiyäwix parlapxañapataki. Jupanakarusti chhankha isinakampi isthapit khithanï, profecía arunak uka waranqa pä pataka suxta tunkani urun yatiyapxañapataki" sasa.

⁴ Uka pani profetasti, Tatitun nayraqatapankapki uka pä olivo quqampi, pä candelerompiwa.

⁵ Khititix uka paninir kuna jan walsa lurañ munanixa, jupanakax lakapat nina axsuxi, uka ninasti uñisirinakaparux q'al nakhanti; ukham nakhantataw jiwani, khititix kuna jan walsa jupanakar lurkani ukanakaxa.

⁶ Jupanakax alaxpach jist'antañatakisa munañanipxiwa, Diosat katuqat arunak parlapkani uka urunakan jallun jan puriñapatakisa, umanakan wilar tukuñapataki, akapach jaqinakar kunayman mutuñanakampi munataparjam qawqha kuti t'aqhisinyañatakis munañanipxarakiwa.

⁷ Kunapachatix lurañap phuqhaxani ukkhaxa, aka uraqi manqhat mistuniri axsarkañ jach'a animalaw jupanakar nuwantsin atipjani, ukat jiwayarakiniwa.

⁸ Amayanakapasti, kawkintix Tatitux ch'akkatatäkän uka jach'a markan thakhinakan jaqtatäskaniwa. Uka markasti mä arunxa Sodoma, ukhamarak Egipto satarakiwa.

⁹ Kimsa uru chikataniw kunayman markankir jaqinaka, kunayman jaqinaka, kunayman parlani jaqinaka, taqi markanakata uka jiwat janchinak uñjapxani, janiw khitisa p'amp'antasiñap munkaniti.

¹⁰ Aka uraqin jakirinakasti wal kosisipxani jupanakan jiwarapxatapata. Kusisiñatsa jupanakkamaw churäwinaksa waxt'asipxani, uka pani profetanakan jaqinakar wali t'aqhisiyiritap layku.

- 11 Uka kimsa uru chikatan qhipatsti, Diosax uka pani profetarux jakatatayxänwa, jupanakax wasitat sayt'asxapxäna; jaqinakasti jupanak uñjasax wal axsarapxäna.
- 12 Ukapachasti uka pani profetanakax alaxpachat mä aru ist'apxäna, jupanakar jach'at art'aniri, uka arusti sarakinwa: “¡Akar makhatanipxam!” sasa. Jupanakasti mä qinayanjam alaxpachar makhatapxäna, taqpach uñisirinakapan uñjkata.
- 13 Ukapachaw mä jach'a uraq khathatix sartäna, uka uraq khathatisti markan mä qawqha chiqanakap t'unthapina, paqallqu waranqa jaqinakarakiw uka uraqi khathatimpix jiwärana. Qhiparirinakasti, axsarañatsa alaxpachankir Diosaruw yupaychapxäna.
- 14 Payir t'aqhisinax ukänwa, kimsirik ukasti jank'akiw jutaski.
- 15 Paqallqür angelasti trompetap phust'äna, ukatsti alaxpachan jach'at art'asir arunakaw ist'asina: “Akapach markanakax Tatit Cristosaruw jaqkattxapxi, jichhax jupaw wiñayan wiñayapatak marka apnaqani” sasa.
- 16 Ukatsti uka pä tunka pusin jilirinakax, khitinakatix qunuñanakapan Dios nayräxan qunt'atäsipkän ukanakax, ajanunakap uraqkam alt'asaw killt'asis, Diosar yupaychapxäna,
- 17 akham sasa: “Taqi ch'aman Dios Tatay, yuspagarapxsmawa, jumax jakasktawa, utjaskapuniyätawa, utjaskaktawa, jichhas utjaskakipunitawa. Jichhax jach'a ch'aman katxartaxa, aka uraqi apnaqañ qalltaraktaxa.
- 18 Jumar jan iyawsir markanakax q'apisitäpxiwa; ukampis q'apisiñam urux puriniwa, jiwatanakar taripkäta uka uruxa. Jumar luqtir profetanakarusti mä waxt'äwi churäta, qullan markamarusa, sutim waqaychirinakarus waxt'äwi churarakita, jisk'arusa, jach'arusa; aka uraqi t'unjirinakarusti, jumax t'unjarakitawa” sasa.
- 19 Ukatsti Tatitun utapan punkunakapaw alaxpachan jist'artäna, uka utap manqhansti arust'äwipa arcaw uñstäna. Ukatsti lliju llijunakampi, qhixu qhixunakampiw utjäna, wali uxuñanaka, uraq khathatinaka, wali ch'aman chhijchhimpaw utjarakina.

Apocalipsis 12

- 1 Alaxpachansti mä jach'a chimpuw uñstäna: mä warmiw intin llawuntat uñstäna, phaxsisti kayunakapankänwa, p'iqiparusti mä pillumpi asxatatänwa, uka pillunsti tunka payan warawaranakaw utjäna.
- 2 Uka warmisti usurinwa, walpun warariskäna, wawachasiñatakiw wal t'aqhisiskäna.

- 3 Ukatsti yaqha chimpuw alaxpachan uñstarakina: mä jach'a wila dragón animalaw uñstäna, ukasti paqallqu p'iqinñwa, tunka waxran kuna, sapa p'iqirusti mä pillumpi asxatata.
- 4 Wich'inkhapampisti niya chikatan chikatap alaxpach warawaranak qatatina, ukatsti uraqiruw willirtayanina. Uka dragonasti wawachasir warmin nayräxaparuw sayt'asi, yurkani uka wawar ukspach manq'antañataki.
- 5 Uka warmisti mä yuqall wawa wawachasina. Uka wawaw akapach uraqin taqpach markanakar wali qhuru kankañampi apnaqani. Ukampis wawapar apaqapxänwa, ukatsti Diosan nayraqataparuw irpaxäna, qhapaq qunuñap nayräxaru.
- 6 Warmisti wasararuw jaltxäna, Diosax jupatak mä chiqa wakichkatayna ukkharu, ukawjan waranqa pä pataka suxta tunkan uru jupar uñjapxañapataki.
- 7 Ukatsti mä jach'a nuwasiñaw alaxpachan utjäna: Arcángel Miguelasti angelanakapampi sayt'asisin uka dragonampiw nuwasina. Dragonampi angelanakapampisti sayt'asipxarakinwa,
- 8 ukampis janiw atipjapkänti, janirakiw alaxpachan jupanakatak mä chiqax utjxänti.
- 9 Uka jach'a dragonasti alaxpachat jaqunukutaw uñjasina, ukax nayratpach utjir katariwa, supaya, Satanás satarakiwa, jupaw aka uraqin jaqinakar sallqanti. Jupampi angelanakapampisti aka uraqir jaquqanitaw uñjasipxäna.
- 10 Ukatsti mä jach'a aru alaxpachan ist'ta, uka arusti sänwa: “Tatitusan qhispiyasiñapampi, munañaniñ kankañapampi, marka apnaqañapampix purinxiwa; Jesucriston munañaniñ kankañapax purinxiwa. Jilanakasar k'arintas juchañchirix jaqunukutäxiwa, uruy aruma, jilanakasar Dios nayraqatan juchañchirix jaqunukutäxiwa.
- 11 Jilanakasax atipjapxiwa, Corderon wartat wilapampi, chiqa arunak qhanañchapxatapampi; janirakiw jiwañsa axsarapkänti, jiwañatakis jank'akipxarakinwa.
- 12 Ukalayku, ¡kuisipxam, alaxpachanaka, ukan utjirinakas kuisipxam! Ukampis, ¡kunakikan uraqimpina qutampin jakirinakatakixa! Supayasti urunakapan juk'akixatap yatisinxä jumanakampi katuntasiriw wali q'apisit saraqani” sasa.
- 13 Uka dragonasti uraqir jaqunukuta uñjasxasinxa, yuqall wawa wawachaskän uka warmiruw arknaqañ qalltäna.
- 14 Ukampis warmirux pakan pä jach'a chhiqhanakapaw churasina, uka chhiqhanakampi wasarar jaltxañapataki, dragonat jayaru, kawkhantix kimsa mara chikatan manq'ayapkani ukkharu.

- 15 Uka dragonasti lakapat walja uma mistuyäna, mä jawirar uñtata, warmir uka jawirampi apayañataki;
- 16 ukampis uraqiw warmirux yanapt'äna, uraqisti mä p'iya jist'aräna, ukasti lakapäkaspas ukhamaw dragonan lakapat warstkän uka uma umantäna.
- 17 Uk uñjasasti dragonax warmitak walpun q'apisina, ukatsti warmin mayni wawanakapampi nuwasiriw saräna, Diosan kamachinakap jaysirinakampi, Jesucriston arunakap katxäsirinakampi nuwasiriw sararakina.
- 18 Uka dragonasti quta lakxaruw utjantasina.

Apocalipsis 13

- 1 Ukatsti axsarkañ mä jach'a animalar qutat mistur uñjta, ukasti paqallqu p'iqinänwa tunka waxran kuna. Sapa waxrarusti mä pillunänwa, p'iqinakapansti Diosar ñanqhachir jan wali sutinak qillqataw utjäna.
- 2 Nayax uñjkta uka axsarkañ animalasti leopardo animalar uñtatänwa; kayunakapasti oso animalan kayunakapjamänwa, lakapasti leonan lakapjamarakinwa. Dragonasti uka animalarux ch'amapampi, reyi qunuñapampi, wali munañaniñ kankañapampi katuyäna.
- 3 Uka animalan mayir p'iqipasti jiwañapatak chhuxriñchatjamänwa, ukampis uka chhuxripax qullatäxänwa. Aka uraqpacharakiw uk uñjasax wal muspharäna, ukatsti uka animalarux arkapxäna.
- 4 Taqiniw dragonarux yupaychapxäna, uka jach'a axsarkañ animalar munañaniñ kankañ churatakata; uka axsarkañ animalarux yupaychapxarakinwa: “¿Khitirak aka jach'a axsarkañ animaljam utjisti? ¿Khitirak jupampi nuwasispasti?” sasa.
- 5 Uka axsarkañ animalarusti, jach'a jach'a tukuñampi Diosar ñanqhachas jan wali arunak parlañapatak munañaniñaw churatarakina, pusi tunka payan phaxsinak marka apnaqañapatakiraki.
- 6 Ukatsti ukhampun luräna; Diosatak jan wali arunak parläna sutip jisk'achasa, qullan utjäwip jisk'achasa, alaxpachan utjirinakar jisk'achasa.
- 7 Ukatsti Diosan wawanakapampi nuwasiñatakis munañaniñ kankañax churatarakinwa jupanakar atipjañkama; ukhamarus kunayman jaqinakar, markanakar, kunayman parlani jaqinakar apnaqañataki.
- 8 Taqi khitinakatix aka uraqin jakapki, ukatsti uraqi qalltatpacha luqtat Corderon jakañ qillqatapan sutinakapas jan qillqatäpki ukanakaxa, uka jach'a axsarkañ animalarux yupaychapxani.
- 9 Khititix jinchuniki ukax, ist'pan:

- 10 “Katuntat apatãñapãki ukanakax, katuntat apatãpxaniwa; espadampi jwayatãñapãki ukanakax, espadampi jwarayatãpxaniwa.” Taqi akanakan yatisini, Diosan qullan markapan ch'amanitapasa, iyawsañanitapasa.
- 11 Ukatsti yaqha jach'a axsarkañ animalar uraqit mistusinkir uñjarakta. Ukasti pä waxraninwa, waxranakapasti urqu ovejan waxranakapar uñtatänwa, parlapasti dragonan parlapjamänwa.
- 12 Nayrír jach'a axsarkañ animaljam munañanirakikinwa, jupan nayraqatapana. Aka uraqin utjirinakarusti uka nayrír jach'a axsarkañ animalar yupaychapxañapatakiw wayt'ána, jach'a chhuxripat waliptkataynas ukaru.
- 13 Jupax wali jach'a muspharkañanak lurarakina, uraqirus alaxpachat nina jalluyanina, taqi jaqin uñjkata.
- 14 Nayrír axsarkañ animalan churata munañaniñ kankañampiw aka axsarkañ jach'a animalax muspharkañanak luratap tuqi uraqin jakir jaqinakar sallqantána. Ukatsti nayrír jach'a axsarkañ animalar uñtat lursuyarakina, kawkiritix espadampi chhuxriñchjatäsin jakaskatayna ukar uñtata.
- 15 Aka payír jach'a axsarkañ animalasti munañaniñ kankañ katuqána, nayrír jach'a axsarkañ animalar uñtasit lursutar jakañ churañapataki, ukhamat ukan parlañapataki, uka lursutar jan yupaychirinakarusti jwarayañapataki.
- 16 Ukhamarus taqinin kupi amparapampiru, jan ukax, parapampiruw mä chimpu chimpt'ayána, jisk'a jaqirusa, jach'a jaqirusa, pist'añan jakasir jaqirusa, qamirirusa, antutat sarnaqasirirusa, uywat jaqirusa.
- 17 Janirakiw khitis kun alasiñapäkanti, aljasiñapäkansa, janitix uka chimpunikána, jan ukax, uka jach'a axsarkañ animalan sutipampi chimpt'atakána, jan ukax, uka axsarkañ animalan sutipan jakhupanikän ukaxa.
- 18 Yatiñ kankañax akankiwa: Khititix amuyt'ki ukax, uka axsarkañ animalan jakhüwip amuyt'pan, uka jakhüwisti jaqin jakhupawa, ukasti suxta patak suxta tunka suxtaniwa.

Apocalipsis 14

- 1 Ukatsti Corderoruw uñjta, Sión qullu patan sayaskiri. Jupamp chikasti patak pusi tunka pusin waranqa jaqinakaw ukankaskána, jupanakasti paranakaparux Corderon sutipampi, Awkipan sutipampi qillqt'atãpxänwa.
- 2 Ukatsti alaxpachat mä aru ist'ta, ukasti uma phaxchanakas qhututkaspá, jan ukax, mä qhixu qhixus ist'askaspá ukhamänwa; walja jaqinakas arpanakap jat'intapkaspá ukhamarakinwa.
- 3 Jupanakasti mä machaq q'uchu q'uchupxána qhapaq qunuñ nayrãxana, uka pusi jakaskirinakan nayraqatapana, ukhamarak uka pä tunka pusin jilirinakan

nayraqatapana. Janiw maynis uka q'uchu yatiqirjamäkänti, jan ukasti patak pusi tunka pusin waranqa jaqinakakiw yatiqapxäna, ukanakasti uraqit irpsuta qhispiyatanakänwa.

4 Jupanakasti janiw k'ari diosanakar yupaychas q'añuchasipkataynati, jupanakax taqpachaniw Corderor arkapxäna, kawkirutix jupax sarkän ukaru. Jupanakax jaqinak taypit qhispiyatäpxataynawa, nayrür churäwi Diosampir Corderompir luqtañataki.

5 Janirakiw jupanakan kuna k'arisitapas utjkänti, jupanakax Diosan nayraqatapan jan juchañchkayänwa.

6 Ukxarusti yaqha angelaruw alaxpachan tuyunaqaskir uñjta, jupasti wiñay suma yatiyäwi apt'atänwa, uraqin jakir jaqinakar yatiyañataki, taqi markanaku, kunayman jaqinaku, kunayman parlan jaqinakar yatiyañatakiraki.

7 Jupax wali jach'a arumpiw art'äna: "Diosar axsartapxam, jupar yupaychapxarakim, taripañap urux purinxiwa. Alaxpacha, akapacha luririr yupaychapxam, qutanak luririru, uma jalsunak luririr yupaychapxam" sasa.

8 Uka angelarusti yaqha angelarakiw arkäna, akham sasa: "¡Aynacht'xiwa, aynacht'xiwa, jach'a Babiloniaw aynacht'xi, taqpach markanakar jucha lurañanak yatichiri, k'ari diosanakar jaysañ yatichir markax t'unjataw uñjasxi!" sasa.

9 Ukxarusti kimsür yaqha angelarakiw jupanakar arktäna, wali jach'at art'asisa: "Khititix uka jach'a axsarkañ animalar yupaychkani, ukar uñtasit lursutarus yupaychkani, uka axsarkañ animalan chimpupampi amparaparusa, jan ukax, paraparus uchayaskani ukaxa,

10 Diosat jutkani uka jach'a mutuyäwi katuqani, q'apisiñapasti wakichatawa; azufrempi ninampi t'aqhisiyataw uñjasini, qullan angelanakampi, Corderompaw mutupxatap uñjapxani.

11 T'aqhisiykani uka ninan jiwq'ipasti wiñayapuniw jiwq'ini, uka jach'a axsarkañ animalar yupaychirinakampi, ukar uñtasit lursutar yupaychirinakampi, amparaparus, paraparus uka animalan sutipampi chimpt'ayasirinakax, wiñayaw t'aqhisipxani, janirakiw urus arumas samarañ jikxatapkanti" sasa.

12 ¡Taqi akanakan yatisini, Diosan qullan markapan ch'amanitapasa, kamachi arunakapar phuqhirinakan ch'amanitapasa, Jesucristor iyawsañanitapasa!

13 Ukapachaw mä aru ist'ta, alaxpachat art'asisinkiri: "Aka arunak qillqantam: 'Khitinakatix akat uksar Tatitur iyawsas jiwapki ukanakax kusisiñanipxiwa' " sasa. Diosan Ajayupax siwa: "Ukhamawa," jupanakax taqi t'aqhisianakapata, jan walt'añanakapat samarxapxani, Diosasti jupanakar taqi aski luratanakapat waxt'äwip churani" sasa.

- 14 Ukatsti uñtasin mä janq'u qinay uñjta, uka qinayxansti mayniw qunt'atäskäna, jupasti Jaqin Yuqapar uñtatänwa. P'iqiparux quri pillumpi asxatatänwa, amparaparusti yawiñ ayt'atarakänwa, uka yawiñasti wali arinwa.
- 15 Ukatsti Tatitun utapat yaqha angelaw mistunina, ukat uka qinay patan qunt'atäkis uka angelar jach'at art'äna: “¡Yawiñamampi yawthapiñ qalltam, apthapiñ urüxiwa, yapusti q'illuratäxiwa!” sasa.
- 16 Ukspachaw qinay patan qunt'atäkän ukax, yawiñapampi yapunak apthapi aka uraqina.
- 17 Ukatsti yaqha angelarakiw Tatitun utapat mistunina, jupasti mä ari yawiñ ayt'atänwa.
- 18 Yaqha angelasti altarat mistunirakäna. Uka angelasti ninar apnaqañatak munañaninwa, ukatsti ari yawiñ ayt'atäkänsa uka angelaruw jach'at art'äna: “¡Uka ari yawiñamampi yawirañ qalltam! ¡Uraqin utjir uva yapunakat uva achunak apthapim, uvasti puquratäxiwa!” sasa.
- 19 Angelasti yawiñapampiw uraqin utjir uva yapunakan achunakap yawthapina, ukatsti mä jach'a uchañaruw warantäna, ch'irwsutäñapataki, ukasti Diosan mutuyäwipax ukhamäniwa sañ muni.
- 20 Uka uvanakasti marka anqäxan ch'irwsutänwa, uva uchañatsti wilax waljapuniw mistunina, kimsa metro chikatankam makhatasa, kimsa patak kilómetro ukch'ar llumitatasä.

Apocalipsis 15

- 1 Ukatsti alaxpachan yaqha jach'a chimpurak uñjta, ukasti wali muspharkañänwa. Paqallqu angelanakaw paqallqu mutuyäwimpi uñstanina, ukanakasti qhip qhipa mutuyäwinakawa, ukanakampiw Diosan q'apisiñapax tukusxäna.
- 2 Ukatsti uñjaraktwa qhispir uñtat mä jach'a quta, ninampi kituntatjama; uka quta thiyanski khitinakatix jach'a axsarcañ animalar atipjapkatayna ukhamaraki uka animalan sutipan jakhupampi chimpuntayasiñ jan munapkatayna, janirak uka animalar uñtasit lursutapar yupaychapkatayna ukanakaw sayt'atäsipkäna. Diosax jupanakar churkatayna uka arpanak apt'atkamaki.
- 3 Ukatsti Diosan luqtiripa Moisesan q'uchupampi, ukhamarak Corderon q'uchupampi q'uchupxäna, akham sasa: “Taqi ch'aman Tatit Diosay, luratanakamax jach'awa, muspharkayarakiwa. Markanakan Reyipa, sarnaqäwinakamax chiqapawa, askirakiwa.
- 4 Tatay, ¿khitirak jumar jan axsarätamsti? ¿Khitirak sutimar jan yupaychanisti? Juma sapakätaw qullanaxa; taqi markanakaw jumar yupaychir jutani, chiqa aski luratanakaman qhanstatap layku” sasa.

- 5 Uka qhipatsti, alaxpach tuqiruw uñtarakta, ukatsti qullan utjäwi jist'artir uñjta, arust'äwin carpapa.
- 6 Uka qullan utjäwitsti paqallqu angelanakaw mistunina, paqallqu mutuyäwinakas apt'ata. Uka angelanakasti suma q'uma qhankir lino isinakampi isthapitänwa, quri wak'anakampi wak'antatarakänwa.
- 7 Ukatsti uka pusi jakaskirinakat mayniw, sapa mayni angelarü qurit lurat mä qiru churäna, ukanakasti wiñayan wiñayapatak jakki uka Diosan jach'a axsarkañ q'apisiñapampi phuqhantata.
- 8 Qullan utjäwisti jiwq'impï phuqhantatänwa, uka jiwq'isti Diosan jach'a kankañapata, ch'amapat jutäna, janirakiw khitis ukarux mantañatak ch'amanikänti, kuntix paqallqu angelanakax paqallqu t'aqhisïwinak apapkän ukanakan phuqhasiñapkama.

Apocalipsis 16

- 1 Ukatsti mä jach'a aru ist'arakta qullan utjäwit mistuniri, paqallqu angelanakarusti sänwa: "Sarapxam, ukatsti Diosan q'apisiñapamp phuqhantat paqallqu qirunak uraqir waranukunipxam" sasa.
- 2 Nayrür angelasti sarasin uraqiruw qirup waranüküna; ukatsti taqi khitinakatix uka jach'a axsarkañ animalan chimpupampi chimp'tatäpkäna, ukar uñtasit lursutarus yupaychapkarakän uka jaqinakarusti, jan wali llixti usuw janchinakapar mistüna, wal usuyasa.
- 3 Payür angelasti jach'a qutxaruw qirup warxatäna, jach'a qutasti wilaruw tukuwayäna, jiwayat jaqin wilapjamaw tuküna, jach'a qutan taqi jakirinakasti q'alaw jiwaräna.
- 4 Kimsür angelasti jawiranakxaru, uma jalsunakxaruw qirup warxatarakäna, jawiranakampi uma jalsunakampisti wilaruw tukuwayxäna.
- 5 Ukatsti umanakar apnaqir angelar akham arsur ist'arakta: "Jumax chiqapapunitäwa, akham taripatamata Qullan Dios Tatay. Jumax utjasktawa, utjaskapuniyätawa, jichhas utjskapuntawa.
- 6 Uka jaqinakax jumar katuyat jaqinakarusa, profetanakarus jiwarayapxänwa. Jichhasti jumax jupanakar wila umayaraktaxa. ¡Luratapatjam katuqasisipki!" sasa.
- 7 Ukatsti maynirakiw altarat art'asinina akham sasa: "Jisa, taqi ch'aman Dios Tatay, juman taripatamax chiqapapuniwa, askirakiwa" sasa.
- 8 Pusür angelasti intxaruw qirup warxatäna, ukatsti intix munañaniñ kankañ katuqäna, taqi jaqinakar nakhantañataki.

- 9 Jaqinakax llakkañaw intimpi nakhantat uñjasipxäna, ukatsti Diosan sutip ñanqhachapxäna, uka mutuyäwinak apaqañatak ch'amanikipansa; uka jaqinakax janiw Diosar yupaychañatak kutikipstapkänti.
- 10 Phisqir angelasti uka jach'a axsarkañ animalan reyi qunuñapxaruw qirup warxatäna, uka marka apnaqäwipasti ch'amakan chhaqtataw uñjasina. Jaqinakasti t'aqhisiñat laxranakap t'urjasipxäna;
- 11 ukampis janiw ukhamäkasinsa jan wali luräwinakap apanukupkänti, jan ukasti, jan wali q'añu arunakampiw alaxpachankir Diosar ñanqhachapxäna, llixti usumpi mutupxatap layku.
- 12 Suxtir angelasti Éufrates jach'a jawirxaruw qirup warxatäna, ukatsti uka jawiran umanakapax q'alaw wañsüna, inti jalsu tuqit jutir reyinkan sarakipapxañapataki.
- 13 Ukatsti uñjaraktwa dragonan lakapatsa, uka jach'a axsarkañ animalan lakapatsa, uka k'ari profetan lakapatsa, kimsa ñanqha ajayunak mistusinkiri k'ayranakar uñtata.
- 14 Ukanakasti ñanqhanakan ajayunakapänwa, muspharkañanak lurapxarakina. Akapach taqpach reyinkar tantachiriw mistupxäna, taqi ch'aman Diosan jach'a urupan nuwasiñataki.
- 15 “Amuyasipxam, nayax lunthatar uñtataw akatjamat jutä. Suyasapun sarnaqir jaqix kusisiñaniniwa, isinakap imasir jaqis kusisiñaniniwa, q'alal jan sarnaqaskañapataki, p'inqapa jan uñachayaskañapataki.” 16 Uka ñanqha ajayunakasti mä chiqawjaruw reyinkarux tantachapxi, hebreo arunsti uka chiqax Harmagedón satawa.
- 17 Paqallqür angelasti saman thayarurakiw qirupankir waranuküna, ukatsti mä jach'a aruw ist'asini, qullan utjäwinkir qhapaq qunuñatpacha, uka arusti sarakinwa: “¡Jichhax luratäxiwa!” sasa.
- 18 Ukatsti lliju llijunakampi, qhixu qhixunakampi, uxuñanakampi, jach'a uraqui khathatinakampiw utjäna, ukar uñtatax janipuniw kunapachas jaqinkan utjatapatpach uñjaskänti.
- 19 Jach'a markasti kimsaruw jaljtäna, akapachankir markanakas q'alarakiw t'unthaptäna; Diosasti Babilonia jach'a markat amtasina, jach'a q'apisiñapampi mutuyañataki.
- 20 Ukapachaw taqpach quta wat'anakasa, qullunakas chhaqtxarakina,
- 21 alaxpachat jach'a chhijchhinakaw jaqinakxar purina, sapa mayasti pusi tunka kilot jilänwa. Jaqinakasti ukham chhijchhi uñjasax, jan wali arunakampiw Diosar ñanqhachapxäna, uka mutuyäwin sinti jach'ätap layku.

Apocalipsis 17

- 1 Ukatsti paqallqu qirunipki uka paqallqu angelanakat mayniw nayan ukar jutasin situ: “Jutam, q'añu lurañanakan sarnaqirin mutuyäwip uñjayäma, jupasti walja jawiranak taypin qunt'atawa.
- 2 Akapach reyinakax jupampiw chikachasipxi k'ari diosanakar yupaychañataki, uraqin utjirinakasti pachparak lurapxi” sasa.
- 3 Ukatsti, Ajayux uñacht'aykitu uka unañchäwi tuqiw angelax wasarar irpitu. Uka wasaransti mä warmi uñjta, mä axsarkañ jach'a wila animalxar qunxatata. Uka axsarkañ animalasti Diosar ñanqhachir sutinakampi qillqsutänwa, paqallqu p'iqinänwa, tunka waxranirakänwa.
- 4 Warmisti wila chupika suma isimpi isthapitänwa, qurimpi, suma qalanakampi, perlanakampi k'achachatarakänwa. Kupi amparaparusti qurit lurat qiru ast'atänwa, uka qirusti ñanqha luratanakapampi, q'añusitanakapamp phuqhantatänwa;
- 5 paraparusti jan uñt'at sutiw qillqata utjäna, uka sutisti akhamänwa: “Jach'a Babilonia, q'añusirinakan taykapa, akapachan utjir taqi ñanqhanakampina, uñisiñäki ukanakampin taykapa” sasa.
- 6 Ukatsti mäkiw amuyasta uka warmix Diosan wawanakapana, Jesucristot qhanañchirinakan wilapampi machjatätapa. Uk uñjasinsti wali musphataw uñjasta.
- 7 Ukat angelax sarakitu: “¿Kunatarak muspharastasti? Nayaw kuntix aka unañchäwix sañ munki uk amuyt'ayäma. Khitikitix uka warmisa, khitikitix uka paqallqu p'iqini, tunka waxrani jach'a axsarkañ animalas uk sarakäma.
- 8 Jumax uñjkta uka axsarkañ animalax nayrapachan jakkäna ukawa, jichhasti ukax janiw jakkxiti, ukampis aka uraqi manqhat mistsunini, jiwañar janir sarkasa. Uraqin jakirinakasti, khitinakantix sutinakapax akapach qalltatpach jakañ qillqatan jan qillqantatäki ukanakasti, uka axsarkañ animalar uñjasax walpun muspharapxani, uka axsarkañ animalasti nayraw utjäna, jichhasti janiw utjkxiti, ukampis wasitat uñstanini.
- 9 “Ak amuyt'añatakisti, yatiñ kankañaw wakisi: Uka paqallqu p'iqisti, warmix qunt'atäki uka paqallqu qullunakawa, paqallqu reyinarakariwa.
- 10 Uka reyinakat phisqanix jiwaratäxiwa, mayniw jichhax reyit utt'asi, maynisti janiraw jutkiti. Jutkani ukkhasti, juk'a urunakatakikiniwa.
- 11 Kawkiri jach'a axsarkañ animalatix nayrax jakaskäna, jichhax janirak jakkxiti ukax, uka paqallqu reyinakat mayniriwa. Ukasti payir kutin reyit utt'asini, uka reyisti paqallqür reyiniwa, ukampis wiñayatak t'unjataw uñjasini.

- 12 “Tunka waxranak uñjktas ukax, tunka reyinakawa, jupanakasti janiraw reyit utt'atäpkiti, ukampis mä juk'atakikiw reyi kankañ katuqapxani, uka jach'a axsarkañ animalamp chika.
- 13 Uka tunka reyinakasti mä arust'akipxiwa, uka jach'a axsarkañ animalarux munañaniñ kankañap churapxani.
- 14 Ukatsti, uka jach'a axsarkañ animalampi, uka tunka reyinakampix Corderompiw nuwasipxani, ukampis Corderompi jupar arkirinakampix ukanakar atipjaniwa, Corderox munañaninakansa Munañanipa, reyinakansa Reyipätap layku. Jupar arkirinakax jupampiniwa. Diosan jawsata ajllitanakapawa, suma arkirinakäpaxatap layku” sasa.
- 15 Angelasti sarakituwa: “Uñjktas uka jawiranaka, kunxarutix q'añusir warmix qunt'atäki ukanakasti, akapacha markanaka, jaqinaka, kunayman parlani markanakawa.
- 16 Uñjktas uka tunka waxranakampi, uka jach'a axsarkañ animalampisti, uka q'añusir warmirux uñisipxaniwa, utjirinakap taqpach apaqapxani; q'alalpacharak irpanukupxani, janchip manq'apxani, ukatsti ninaruw nakhantayapxani.
- 17 Diosaw uka tunka reyinkan chuymapar usku mayakipxañapataki, ukatsti kuntix Diosax munki uk lurapxañapataki, uka jach'a axsarkañ animalar munañaniñ churasa, Diosax arski uk phuqhasiñapkama.
- 18 Uñjktas uka warmix, uka jach'a markawa, reyipasti aka uraqin utjir taqi reyinaruw apnaqi” sasa.

Apocalipsis 18

- 1 Taqi ukanak qhipatsti, yaqha angelaruw uñjarakta alaxpachat wali munañan kankañampi saraqasinkiri; uraqisti uka angelan k'ajatapampiw qhanäna.
- 2 Wali jach'at art'asirakina: “¡Aynacht'xiwa, jach'a Babiloniaw t'unjatawa! ¡Supayanakan utjäwiparuw tukuwayi, kunayman ñanqha ajayunakan putuparuw tukuwayi, kunayman q'añu jamach'inakan tapaparuw tukuwayi, q'añu qhuru uñisit animalanakan tapaparuw tukuwayxaraki!
- 3 Wachuqa jucha lurat vinopampiw taqi markanakax macharapxi; akapach reyinakasti uka Babiloniampiw wachuqa juchan sarnaqapxi, alakipa lurir jaqinakasti, jupan jan wali sarnaqatapampiw qamiriptapxi” sasa.
- 4 Ukatsti yaqha aru ist'arakta, alaxpachat art'asiniri: “Uka markat mistupxam, jumanakax markaxankiripxtawa, jan jupamp chika jucha lurasipkañamataki, jupanakxar jutkani uka t'aqhisiñanakas jumanakxar jan purisinkañapataki.
- 5 Jucha luratanakapasti walipuniwa, alaxpachkamarakiw puri. Diosasti ñanqha luratanakap amxäsiwa.

- 6 Kuntix jupax yaqhanakar lurkänxa uka pachpa juparux lurapxam, pä ukkhampirak luratanakapat kutt'ayapxam. Kuna machjañanaktix jupax mayninakatak wakichkän ukatxa, pä ukkhampi wali machjayir uma wakicharapipxam.
- 7 Kunjämtix jupax jach'a jach'a tukurikänxa ukhamarak jichhax t'aqhisiyapxam, ayquyapxam; jupax chuymapan amuyiwa: 'Nayax akan reinar uñtat qunt'atäsktwa, janiw ijmäkti, janirakiw t'aqhiskäsa' sasa.
- 8 Uka arsutap laykuw jupatak t'aqhisiñax mä urunak purinini: jiwañampi, t'aqhisiñampi, manq'at awtjayasiñampi, ninar nakhantayataw uñjasirakini; taqi ch'aman Tatitu Diosaw jupar mutuyañ amti" sasa.
- 9 Akapachankir reyinakasti, nina jiwq'i uñjasax uka warmit wal jachapxani, jakhusipxarakini, jupampi q'añusipxatap layku, k'achachasiñanakar katuyasipxatap layku.
- 10 Ninan mutuyäwipar axsarasasti, jayatak uñch'ukipxani, sapxarakiniwa: "¡Ay! ¡Babilonia jach'a marka, ch'aman marka, kunarus purt'asta! ¡Akatjamatakirakis mutuyäwimax purinixä!" sasa.
- 11 Akapachan alakipa lurir jaqinakasti uka markar uñjasax jachapxaniwa, jakhusipxarakiniwa, janiw khitis aljañanakap alasirix utjkxaniti. Babilonix jupanakat
- 12 quri, qullqi yänak alasina, suma k'ajkir qalanaka, perlanaka, linot lurat suma sawutanaka, suma wila chupika sawutanaka; suma q'aphin kunayman lawanaka; marfilat lurat yänaka, suma lawanakat lurata, bronceta, hierrota, marmolat lurat yänak alasina;
- 13 canela, suma q'apkir qullanaka, incienso, mirra, vino, aceite, suma jak'u, trigo; khumur uywanaka, ovejanaka, caballonaka, caballompi qatatiñ carronaka, uywat jaqinaksa.
- 14 Uka markarusti sapxarakiniwa: "¡Janirakis suma muxsa achunakamax utjkxtamtixä, uka achunak walxay jumax muniristaxa; wiñayatakiw apt'asxtaxa, taqi suma kankañama, qamir yänakamsa!" sasa.
- 15 Uka yänakampi alakipa luririnakasa, uka markipan qamiriptirinakasa, mutuyäwir axsarasax jayatak uñch'ukipxani. Jachasisa, jakhusisarakiw
- 16 sapxani: "¡Ay! ¡Kunarurak purt'asta! ¡Llakkañätaw ch'aman jach'a marka! Suma lino isinakampi isthapitaw sarnaqäyätaxa, suma wila chupika isinakampi, qurimpi, suma k'ajkir qalanakampi, suma perlanakampiw k'achachasiyätaxa.
- 17 ¡Akatjamat ukataqi qamir yänakax tukusiwayxi!" sasa. Barco apnaqir capitananakasa, qutanjam saririnakasa, barcon irnaqirinakasa, alakipa luririnakasa, axsarañatsa jayatak sayt'anipxäna.

- 18 Uka markan nakhatapat jiwq'i mistur uñjasasti, jach'at art'apxarakina: "¡Janipuniw Babilonia markjam wali ch'amanix utjkänti!" sasa.
- 19 Ukatsti laq'ampiw p'iqinakapat willxatasipxäna, jachapxäna, wararipxarakina: "¡Ay, kunarurak purt'asta! ¡Llakkañätaw ch'aman jach'a marka! Qamir yänakamampiw qutan barcompi irnaqirinakax qamiriptapxi. ¡Jichhasti jank'akirakis uka qamir yänakamax tukusiwayxixä!"
- 20 "¡Alaxpacha, jichhax uka markan tukusitap layku kusion. Qullananka, apostolunaka, profetanaka, kusionxam; Tatituw uka luratapampix chiqapar uñjapxtam" sasa.
- 21 Ukatsti mä wali ch'aman angelaw mä jach'a qala apti, ukasti molino qalar uñtat jach'änwa, ukatsti jach'a qataruw jaqunti akham sasa: "Jach'a Babilonia marka, akham jaquntataw uñjasita, janirakiw mayampsa uñjapxätanti.
- 22 Marka thakhinakamansti janipuniw arpan jayllitapasa, pinkillunakana, trompetanakan phust'asitapas ist'askxaniti, janirakiw kunayman irnaqirinakasa marka thakhinakaman utjkxaniti, molino qalan ñut'uchatapasa janirakiw ist'askxaniti.
- 23 Janipuniw juman mä micha qhanas qhankxaniti, jaqichasiwinakan kusisiñ uxutanakapas janirakiw ist'askxaniti. Alakipa lurir jaqinakamax aka uraqpachan wali munañan jaqinakäpxänwa, jumasti layqasitanakamampiw taqpach markanakar sallqanttaxa."
- 24 Diosaw uka jach'a markarux mutuyäna, profetanakaru, Diosan markapankirinakar jiwayatapat juchanitap layku. Uka markaw aka uraqin waljaninakar jiwarayäna.

Apocalipsis 19

- 1 Uka qhipatsti, walja jaqinakan arunakap ist'ta, alaxpachan akham art'asiri: "¡Aleluya! Qhispiyasiñasa, jach'a kankañasa, munañaniñas Diosasankiwa,
- 2 jupax chiqapar uñjasaw markanakar taripe; jach'a q'añusirirusti juchañchiwa, uka q'añusitapampiw taqi jaqinakar jan walir apaskäna; Diosan luqtirinakapar jiwarayatapataw juchañcharaki" sasa.
- 3 Ukatsti wasitat art'apxarakina: "¡Aleluya! Aka jach'a q'añusirin jiwq'ipax wiñayan wiñayapatakiw makhatani" sasa.
- 4 Uka pä tunka pusin jilirinakaxa, ukhamaraki uka pusi jakaskirinakasa, uraqir alt'asin, qhapaq qunuñan qunt'at Diosar yupaychapxäna, akham sasa: "¡Ukhamäpan! ¡Aleluya!" sasa.
- 5 Ukatsti qhapaq qunuñat mä aruw ist'asirakina: "¡Diosasar yupaychapxam, taqi jupar luqtirinaka, taqi jupar axsartirinaka, jisk'anaka, jach'anaka!" sasa.

- 6 Ukatsti walja jaqis arnaqaskaspa ukham ist'arakta. Ukasti uma phaxchanakan qhututitapjamänwa, jach'a qhixu qhixunakar uñtata, sapxarakinwa: “¡Aleluya! Taqi munañan Dios Tatitusaw aka uraqir apnaqañ qallti.
- 7 Kusionsipxañäni, kusisiñan phuqt'at jupar jach'añchapxañäni, Corderon jaqichasiñap urux purinxiwa. Esposapasti wakicht'atäxiwa.
- 8 Juparuw suma lino llihipkir q'uma isinakampi isthapisim sataxa, uka suma lino isisti, Diosar axsartasa sarnaqapki ukanakan chiqa jakataparuw uñtasi” sasa.
- 9 Ukatsti angelax sarakituwa: “Aka arunak qillqam: ‘Corderon jaqichasiwipar jawsayatanakax kusisiñanipxiwa’ ” sasa. Ukatsti saskakiwa: “Aka arunakax Diosan chiqa arunakapawa” sasa.
- 10 Nayasti yupaychañatak angelan nayraqataparuw killt'asta, ukampis jupax situwa: “Jan uk luramti, nayax jumjam luqtirikitwa, ukhamarak khitinakatix Jesucriston qhanañchatapar taqi chuymampi arkapki ukanakjam luqtirikirakitwa. Diosaruy yupaycham” sasa. Jesucriston uka qhanañchatapasti Diosat parlirinakaruw amuyt'ayi.
- 11 Ukatsti alaxpach jist'arat uñjta, mä janq'u caballorakiw uñstanina. Uka caballor lat'xatat jaqisti, Chiqa, Aski, sutininwa. Jupasti chiqa kankañampiw apnaqäna, chiqapat nuwasirakina.
- 12 Nayranakapax nina lawranakar uñtataw qhanäna, p'iqipasti walja pillunakampi asxatatarakinwa, mä sutimpi qillqt'atarakinwa, uka sutsti jupa sapakiw yatina.
- 13 Wilampi wilachsut isininwa, sutipasti: “Diosan Arupa” satänwa.
- 14 Alaxpachankir ejercitonakaw qhipap arkapxäna, suma lino janq'u q'uma isimpi isthapitkama, taqinis janq'u caballor lat'xatatkamaraki.
- 15 Lakapatsti mä ari espadaw mistüna markanakar ukampi chhuxriñchjañataki. Uka markanakarusti wali qhuru kankañampiw apnaqani. Jupa pachparakiw vino ch'irwsuñatak uvanak takirani, ukasti taqi ch'aman Diosan q'apisiñapawa.
- 16 Isipansa, charapansa mä suti qillqt'atarakinwa: “reyinakansa Reyipa, munañaninakansa Munañanipa” sasa.
- 17 Ukatsti mä angelaruw uñjarakta, lupin sayt'atäskiri, jupasti alaxan tuyunaqir jamach'inakaruw wali ch'amampi art'äna, akham sasa: “¡Jutapxam, Diosan jach'a manq'äwipatak tantacht'asipxam,
- 18 reyinkan janchip manq'apxäta, militaranakan jiliripan janchipa, jan axsarir jaqinakan janchipa, caballonakan aychapa, uka caballonakar lat'xatirinkan janchipa, katuntat jaqinakan janchipa, jisk'a jaqinakan janchipa, jach'a jaqinakan janchip manq'apxarakita!” sasa.

¹⁹ Ukatsti uka jach'a axsarkañ animalaruw uñjta, ukhamarak akapach reyinaru, ejercitonakapampiru. Jupanakasti janq'u caballon lat'xatat jaqimpi, ejercitopampi nuwasiriw tantachasipxatayna.

²⁰ Uka jach'a axsarkañ animalasti k'ari profetamp chika katuntatäxänwa, uka k'ari profetasti muspharkañanak lurirıtayna uka axsarkañ animal nayraqatana. Uka muspharkañ luräwinak tuqiw, uka k'ari profetax sallqjatayna khitinakarutix jach'a axsarkañ animalan chimpupampi chimpuyasipkatayna, ukatsti ukan uñtasit lursutapar yupaychapkatayna ukanakaru. Ukatsti k'ari profetasa, uka axsarkañ animalasa azufrempi aqaskir nina qutar jakkirpacha jaquntataw uñjasipxäna.

²¹ Mayninakasti janq'u caballonin lakapat mistkän uka espadampi jiwarayataw uñjasipxäna, taqi jamach'inakasti uka aychanakampiw sisarapxarakäna.

Apocalipsis 20

¹ Ukatsti alaxpachat mä angelar saraqasinkir uñjta, amparaparusti mä jach'a cadena iqt'ata, manqhapach ch'amakan jist'arañap apt'ata.

² Uka angelasti dragonaruw katuntäna, nayrapachan utjir katariru, ukasti Supayawa. Katuntasinsti waranqa maratakiw ñach'antäna.

³ Ukatsti manqhapacha ch'amakaruw jaquntäna, ukaruw jist'antarakäna, punkurusti mä chimpu uchantäna, ukhamat waranqa mara phuqhasiñapkam uka dragonan markanakar sallqjir jan mistuniñapataki. Waranqa mara qhipatsti, uka dragonax mä juk'a pachatak antutnukutaw uñjasini.

⁴ Ukatsti reyi qunuñanak uñjarakta, uka qunuñanakansti, khitinakatix Jesucriston qhanañchataparu, Diosan yatiyäwipar taqi chuymampi sayt'apxatap layku jiwayat uñjasipkatayna, ukanakaw qunt'atäsipkäna. Jupanakax janiw uka jach'a axsarkañ animalarusa, ukar uñtasit lursutarus yupaychapkataynati, janirakiw chimpupsa paranakaparu, amparanakapar uchayasipkataynati. Jupanakasti jaktapxänwa, Diosasti jupanakar reyi qunuñanak churäna, Cristompi waranqa mara apnaqapxanapataki.

⁵ Jupanakaw nayrİR jaktirinakäni. Ukampis mayni jiwirinakax uka waranqa mara phuqhasiñapkamax janiw jaktapkaniti.

⁶ ¡NayrİR jaktäwin jaktirinakax kusisiñanİpxiwa, ajllita qullan markankirixapxiwa! PayİR jiwasti janiw jupanakxarux kuna ch'amanikisa, jan ukasti, jupanakax Diosampin, Cristompin sacerdotepäpxaniwa, waranqa maraw jupampi reyt qunt'asipxani.

⁷ Uka waranqa mara phuqhaskani ukkhasti, Supayax jist'antatäki ukawjat antutnukutaw uñjasini,

- 8** ukatsti pusi tuqinpach utjir markanakar sallqjiriw mistuni, Gog, Magog sat markanakar sallqjiri, ukatsti nuwasiñatakiw uka markanakan ejercitonakapar tantachthapini, ukanakasti quta iranan utjir ch'allar uñtatäniwa.
- 9** Jupanakax uraqpach muytapxani, ukatsti Diosan wawanakapan utjasiwiparu, Diosan munat markaparuw muyuntapxani. Ukampis alaxpachat ninaw saraqanini, ukaw jupanakar q'al nakhantani.
- 10** Sallqjir supayasti nina azufre qutar jaquntataw uñjasini, kawkirutix k'ari profetampi uka jach'a axsarkañ animalampix jaquntat uñjasipkarakin ukaru. Ukan uruy aruma taqpachan t'aqhisipxani, wiñayan wiñayapataki.
- 11** Ukatsti mä jach'a janq'u qhapaq qunuñ uñjarakta, ukan qunt'atäkän ukampiru. Jupan nayraqatapat uraqimpi alaxpachampix jan mayampitakiw chhaqtawayxäna, janirakiw kawkinsa wasitat uñjañäxänti.
- 12** Ukatsti taqpach jiwirinakaruw uñjta, jisk'arusa, jach'arusa qhapaq qunuñan nayraqatapan sayt'atäskiri. Ukatsti qillqatanakaw jist'arasina, ukhamarak yaqha qillqatasa, uka qillqatasti wiñay jakañ qillqata, satawa. Jiwirinakasti qillqatanakan qillqatäki uka lurataparjam taripataw uñjasipxäna.
- 13** Lamar qutax ukan jiwirinak katuyxäna, manqhapachas jiwatanak katuyxarakina; taqpach jiwatanakasti luräwinakaparjam taripataw uñjasipxäna.
- 14** Ukatsti, Jiwañasa manqhapachasa, nina qutar jaquntatäxänwa. Uka nina qutasti payir jiwawa,
- 15** khitinakan sutinakapatix wiñay jakañ qillqatan jan qillqatäkän ukanakax, ukar jaquntataw uñjasipxäna.

Apocalipsis 21

- 1** Ukatsti machaq alaxpachampi, machaq uraqimpi uñjarakta. Nayrir alaxpachampi uraqimpix tukusxataynawa, janirakiw qutas utjkxänti.
- 2** Ukatsti qullan marka uñjta, machaq Jerusalén. Uka markasti Diosan nayraqatapat saraqasinkäna, jaqichasiñatak suma isthapt'at mä tawaqur uñtata, jaqichasir waynar katuqañatakjama.
- 3** Ukatsti jach'a aru ist'arakta qhapaq qunuñat art'asiniri: “¡Akaxay, Diosax jichhax jaqinak taypin jaki! Jupanakampiw jakani, jupanakasti markapäniwa, Dios kipkarakiw jupanakampini, jupanakan Diosaparakäniwa.
- 4** Jupaw taqi jachanakap nayranakapat picharani, janirakiw jiwañasa, jachañasa, warariñasa, usuyasiñas utjkxaniti, taqi kunanakatix nayrax utjkän ukanakax tukusxiwa” sasa.

- 5 Ukatsti qhapaq qunuñan qunt'atakän ukax sänwa: “Nayax taqi kun machaqat lurta” sasa. Sarakinwa: “Qillqam, aka arunakax chiqapawa, iyawskañarakiwa” sasa.
- 6 Ukatsti sarakituwa: “Taqi kunas luratäxiwa. Nayätwa qalltasa, tukuyasa. Umat pharjatarusti nayax inakiw jakañ churir jalsu umat churä.
- 7 Jan walinakar atipjiristi taqi akanak katuqani; nayasti jupan Diosapäyäwa, jupasti nayan wawaxäniwa.
- 8 Ukampis axsaririnaka, jan iyawsirinaka, uñisisirinaka, jaqi jipayirinaka, wachuqa juchan sarnaqirinaka, layqasirinaka, idolonakar yupaychirinaka, k'arisirinakampisti, azufrempi nakhir nina qutar jaquntataw uñjasipxani, ukasti payiri jiwawa” sasa.
- 9 Ukatsti mä angelaw juti, uka angelasti qhipir paqallqu t'aqhisüwinakan phuqt'ata paqallqu qirunak ast'atakän uka angelanakat maynirünwa, uka angelasti situwa: “Jutam, khilitix Corderon esposapäkani ukaruw uñacht'ayäma” sasa.
- 10 Ajayux uñjaykitu uka unañchäwinsti, angelax mä jach'a qullur irpsusin uñacht'ayitu, Diosan nayraqatapat qullan Jerusalén jach'a markar saraqasinkiri.
- 11 Uka markasti Diosan qhanapampiw k'ajäna, k'ajatapasti suma qalan k'ajatapjama, qhispir uñtat diamante qalan k'ajatapjamänwa.
- 12 Uka markasti amstakam muyuntat jach'a pirqaninwa, tunka payan punkuninwa, mä angelaw sapa punkunkäna; uka punkunakansti Israel markan tunka payan ayllunakapan sutipaw qillqatarakina.
- 13 Kimsa punkux inti jalsu tuqir uñtatänwa, kimsa punkusti alax tuqir uñtatarakinwa, kimsa punkux aynach tuqir uñtatänwa, kimsa punkusti inti jalanta tuqir uñtatarakinwa.
- 14 Markar muyuntir pirqapasti tunka payan jach'a qalanakxar utt'atänwa, uka qalanakasti Corderon tunka payan apostolunakapan sutinakapampi qillqantatänwa.
- 15 Nayampi parlkän uka angelasti qurit lurat tupu ayt'atänwa, uka tupumpi marka tupt'añataki; punkunakapa, pirqanakap tupt'añataki.
- 16 Uka markax pusi thiyäninwa; sayt'u tuqirusa iran tuqirus ukch'apurakinwa. Angelasti quri tupupampiw uka marka tupt'äna, markasti pä waranqa pä patakani kilometroninwa; iranarusa, amstarusa, sayt'urusa ukch'apurakinwa.
- 17 Ukatsti pirqarak tupt'äna, uka pirqasti suxta tunka pusin metroninwa, jaqinakan tupuparjamaw angelax tupt'askäna.

- 18 Markan pirqapasti diamante qalat luratänwa, markax quritkamakinwa, llijsuyat qhispir uñtata.
- 19 Pirqan utt'at jach'a qalanakasti kunayman k'ajkir qalanakampi k'achachatänwa: Nayrrix, diamante qalampi; payiristi, zafiro qalampi; kimsiristi, ágata qalampi; pusiristi, esmeralda qalampi;
- 20 phisqiristi, ónice qalampi; suxtiristi, cornalina qalampi; paqallqüristi, crisólito qalampi; kimsaqallqüristi, berilo qalanakampi; llätunkiristi, topacio qalanakampi; tunkiristi, crisoprasa qalampi; tunka mayaniristi, jacinto qalanakampi; tunka payaniristi, amatista qalampi k'achachatänwa.
- 21 Tunka payan punkusti tunka payan perlänwa; sapa punkusti mä perlat luratänwa. Markan jach'a thakhipasti qurikamakiniwa, suma qhispir uñtata.
- 22 Janiw kuna qullan utsa uka markan uñjkti, uka markan qullan utapasti Tatituwa, taqi ch'aman Diosawa, Corderorakiwa.
- 23 Uka markatakix janiw intisa, phaxsisa qhanañapatak munaskiti, Diosan k'ajatapa qhantayatap layku, qhaniripasti Corderowa.
- 24 Uka qhanapan markanakax sarnaqapxani, akapach reyinakasti uka qhanaruw qamir yänakap katuyapxani.
- 25 Punkunakapasti janiw urux jist'antatäkaniti, janirakiw arumax uka markan utjkaniti.
- 26 Uka markaruw markanakan jach'a kankañapa, aytat kankañapsa apapxani.
- 27 Janipuniw uka markarux kuna q'añus mantkaniti, janirakiw k'ari diosanakar yupaychirinakasa, sallqjirinakas mantkaniti. Jan ukasti, khitinakan sutipatix Corderon wiñay jakañ qillqatapan qillqatäki ukanakakiw uka markarux mantapxani.

Apocalipsis 22

- 1 Ukatsti angelax jakañ churir mä suma q'uma jawir uñacht'ayitu. Uka jawirasti Diosampina, Corderompin qhapaq qunuñapat mistunina, qhispir uñtat suma ch'uwarakinwa;
- 2 umanakapasti markan jach'a thakhip taypi sarakipäna. Purap jawir thiyän quqanakaw utjarakina; sapa phaxsi achur quqanakänwa, maran tunka payan kuti achur quqanaka. Achunakapax wiñay jakañ chuririwa, laphinakapasti akapach markanakan usunakap qulliriwa.
- 3 Janiw ukanxa khitis ñanqhachatäkxaniti. Diosampina, Corderompin qhapaq qunuñapaw uka markankani, Diosan luqtirinakapasti juparuw yupaychapxani.

- 4 Taqiniw ajanuy ajanu Diosar uñkatapxani, paranakaparusti Diosan sutip qillqantat apapxani.
- 5 Ukanxa janiw arumax utjkxaniti, ukan jakirinakasti janiw micha qhansa, intin qhanapsa munkxaniti, Dios Tatitukiw qhanani, jupanakasti wiñayatakiw ukan jakapxani.
- 6 Angelasti sarakituwa: “Aka arunakax aski chiqap arunakawa, profetanakar unañchir pachpa Tatit Diosaw angelapar khithani, jank'ak phuqhaskani ukanak luqtirinakapar uñacht'ayiri” sasa.
- 7 “¡Jank'akiw jutä! ¡Khititix aka qillqatankir profecía arunak chuymapar katuqkani ukax, kusisiñaniwa!”⁸ Naya, Juanaw, ist'ta, taqi ukanak uñjarakta. Ukanak ist'asa, uñjasasti, uñacht'aykitu uka angelan nayraqataparuw jupar yupaychañatak killt'asta.
- 9 Ukampis jupax situwa: “Jan uk luramti. Diosaruy yupaycham, taqpach jiwasanakax jupan luqtiripätanwa, nayasa, jumasa, profetanakasa, Diosan arunakapar jaysirinakasa” sasa.
- 10 Sarakituwa: “Akan qillqatäki uka profecía arunakxa, jan imxäsimti, phuqhasiñap urusti jak'achasinxiwa.
- 11 Ñanqha lurir jaqix, ñanqhanak luraskakpan; q'añu chuyma jaqisa, q'añunak luraskakpan; ukampis aski jaqix, askinak luraskakpan, Dios chuyma jaqisti, taqi chuyma arkaskakpan” sasa.
- 12 “Nayax jank'akiw jutaskta. Sapa maynitakirakiw churäwi apasinkta luratanakaparjam churiri.
- 13 Nayätwa qalltasa tukuyasa, nayrïrisa qhipïrisa.”
- 14 Jakañ churir quqan achupat manq'asiñatak isinakap t'axsusirinakax kusisiñanipxiwa, ukhamarak markar punku chiqä mantañ munirinakasa.
- 15 Ukat sipana, anqaruw qhiparapxani jan wali sarnaqirinaka, layqasirinaka, wachuqa juchan sarnaqirinaka, jaqi jawayirinaka, idolonakar yupaychirinaka, taqi sallqjirinaka, jan wali luras sarnaqirinakasa.
- 16 “Naya, Jesusaw angelaxar khitta iglesianakar taqi akanak yatiyañapataki. Nayätwa David reyit saraqirixa; qhantati ururi warawarätwa.”
- 17 Qullan Ajayumpi Corderon esposapampisti sapxiwa: “Jutam” sasa. Ist'iriki ukasti sarakpan “Jutam” sasa. Umat pharjayasiristi, jutpan; um muniristi, jakañ umat inak umt'arakpan.
- 18 Akan qillqatäki uka profecía arunak ist'irinakarux, taqpachaniruw nayax sista: Khititix akan qillqatäki uka arunakar kunsä yapxatanixa, Diosax jupar kuna mutuyäwinakattix aka qillqatan parlki ukxa yapt'arakiniwa.

- 19 Khititix akan qillqatäki uka profecía arunakata kunsä apaqanixa, janiw Diosax jakañ churir quqan achupat jupar jalt'asiykaniti, janirakiw akan qillqatäki uka qullan markar mantaykaniti.
- 20 Akanak qhanañchiristi siwa: “Nayax jank'akiw jutä” sasa. Ukhamäpan. ¡Tatit Jesús, jutakimaya!
- 21 Tatit Jesusan munasiñapax jumanakampipan. Ukhamäpan.

Esclarecimento

Trata-se de iniciativa particular, com os seguintes objetivos: (i) colaborar para divulgação dos diversos textos bíblicos disponíveis, e, (ii) facilitar o acesso a esses textos, inclusive por meio de download.

Todo esforço em tornar a Palavra de Deus acessível a todos, em quaisquer localidades e falantes das mais diversas línguas, precisa ser um objetivo de todos os que são guiados pelo Espírito Santo. Ele inspirou o profeta Jeremias a dizer “não ensinará jamais cada um ao seu próximo, nem cada um ao seu irmão, dizendo: Conhece ao SENHOR, porque todos me conhecerão, desde o menor até ao maior deles, diz o SENHOR” (Jer. 31:34).

Jesus, também, falou assim: “e será pregado este evangelho do reino por todo o mundo, para testemunho a todas as nações” (Mat. 24:14).

Muitas organizações foram constituídas com o propósito de fazer a Bíblia disponível nas diversas línguas. Não é uma tarefa simples. Anos de trabalho, dedicação e entrega são necessários para esta tão extraordinária missão.

O texto deste trabalho está disponível na internet, em páginas eletrônicas de organizações que produzem ou divulgam bíblias, sem acréscimos de notas ou comentários. Assim, reconhecendo e respeitando os direitos que possuem sobre seus trabalhos, incumbe a todos os que amam a Palavra de Deus, o esforço em contribuir para amplificar sua divulgação.

Se possível, faça download do texto, para que sejamos, também, guardiões da Bíblia, e, com isso, preservando-a para as futuras gerações.

Divulga a Palavra de Deus, ela mostra o Caminho e permite a todos, que se conheça Sua vontade, em todos os lugares e épocas.

Marcel da Glória Pereira
2021, Vitória/ES - Brasil